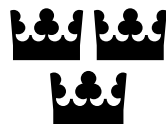

Utbildning och universitetsforskning

16

Förslag till statens budget för 2017

Utbildning och universitetsforskning

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	9
Diagramförteckning	20
1 Förslag till riksdagsbeslut	25
2 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	29
2.1 Omfattning.....	29
2.1.1 Statliga styrmedel och insatser.....	30
2.1.2 Volymer.....	31
2.1.3 Internationellt samarbete	36
2.2 Utgiftsutveckling	41
2.3 Mål för utgiftsområdet.....	45
2.4 Resultatredovisning – övergripande för hela utgiftsområdet.....	45
2.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	45
2.4.2 Analys och slutsatser	53
2.5 Resultatredovisning – lärar- och förskollärsituationen i skolväsendet	54
2.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	54
2.5.2 Resultat.....	55
2.5.3 Statliga insatser	73
2.5.4 Analys och slutsatser	82
2.6 Revisionens iakttagelser.....	89
2.7 Miljöledningsrapporter	89
3 Förskola och grundskola.....	91
3.1 Omfattning.....	91
3.2 Mål för området.....	91
3.3 Resultatredovisning.....	91
3.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	91
3.3.2 Resultat.....	92
3.3.3 Utvecklingsinsatser och andra verksamhetsdelar	104
3.3.4 Analys och slutsatser	114
3.4 Revisionens iakttagelser.....	115
4 Gymnasieutbildning	117
4.1 Omfattning.....	117
4.2 Mål för området.....	117

4.3	Resultatredovisning	117
4.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	117
4.3.2	Resultat	118
4.3.3	Utvecklingsinsatser och andra verksamhetsdelar	128
4.3.4	Analys och slutsatser	131
5	Kommunernas vuxenutbildning	135
5.1	Omfattning	135
5.2	Mål för området	135
5.3	Resultatredovisning	135
5.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	135
5.3.2	Resultat	136
5.3.3	Utvecklingsinsatser	142
5.3.4	Analys och slutsatser	143
6	Eftergymnasial yrkesutbildning	145
6.1	Omfattning	145
6.2	Mål för yrkeshögskolan	145
6.3	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	145
6.4	Resultatredovisning	145
6.4.1	Yrkeshögskolan	145
6.4.2	Kompletterande utbildningar	150
6.4.3	Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar	151
6.4.4	Övriga insatser	152
6.4.5	Analys och slutsatser	154
7	Universitet och högskolor	157
7.1	Omfattning	157
7.2	Mål för området	157
7.3	Resultatredovisning	157
7.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	157
7.3.2	Resultat	158
7.3.3	Analys och slutsatser	172
7.4	Revisionens iakttagelser	173
8	Forskning	175
8.1	Omfattning	175
8.2	Mål för området	175
8.3	Resultatredovisning	175
8.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	175
8.3.2	Resultat	176
8.3.3	Analys och slutsatser	190
8.4	Revisionens iakttagelser	193
8.4.1	Revisionsberättelse med reservation	193
8.4.2	Revisionsberättelse med upplysning	193
9	Politikens inriktning	195
9.1	Inledning	195
9.2	Förskola och skola	195
9.2.1	Lärarna är nyckeln till en bättre skola	195
9.2.2	Tidiga insatser behövs	196
9.2.3	Jämlikheten i skolan måste öka	197

9.2.4	Ökad kvalitet och attraktivitet i gymnasieskolans yrkesutbildning.....	199
9.2.5	Fler insatser för en bättre skola	200
9.3	Ett kunskapslyft – för ett livslångt lärande	202
9.4	Universitet och högskolor.....	205
9.4.1	Fler i lärar- och förskolläro- utbildning.....	205
9.4.2	Bättre etableringsmöjligheter.....	206
9.5	Forskning.....	207
9.5.1	Starka och ansvarsfulla lärosäten	207
9.5.2	Strategiska satsningar för att möta samhällsutmaningar	208
9.5.3	Rymdforskning och rymdverksamhet.....	211
9.5.4	Starka gränsöverskridande forsknings- och innovationsmiljöer.....	212
9.6	Bedömning av framtida personalkonsekvenser	212
10	Budgetförslag.....	213
10.1	Anslag för barn- ungdoms- och vuxenutbildning.....	213
10.1.1	1:1 Statens skolverk	213
10.1.2	1:2 Statens skolinspektion.....	215
10.1.3	1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten.....	215
10.1.4	1:4 Sameskolstyrelsen.....	216
10.1.5	1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	217
10.1.6	1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan.....	220
10.1.7	1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.....	222
10.1.8	1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.....	223
10.1.9	1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	224
10.1.10	1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	225
10.1.11	1:11 Bidrag till vissa studier.....	226
10.1.12	1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan.....	227
10.1.13	1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning	227
10.1.14	1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning.....	230
10.1.15	1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer	231
10.1.16	1:16 Fler anställda i lågstadiet	232
10.1.17	1:17 Skolforskningsinstitutet.....	233
10.1.18	1:18 Praktisknära skolforskning.....	234
10.1.19	1:19 Bidrag till lärarlöner.....	235
10.1.20	1:20 Särskilda insatser inom skolområdet	237
10.2	Anslag för universitet och högskolor	238
10.2.1	2:1 Universitetskanslersämbetet.....	238
10.2.2	2:2 Universitets- och högskolerådet.....	239
10.2.3	2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	240
10.2.4	2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	242
10.2.5	2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	242
10.2.6	2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	244

10.2.7	2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	245
10.2.8	2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	246
10.2.9	2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	247
10.2.10	2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	248
10.2.11	2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	249
10.2.12	2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	250
10.2.13	2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	251
10.2.14	2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	252
10.2.15	2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	253
10.2.16	2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	255
10.2.17	2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	255
10.2.18	2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	257
10.2.19	2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	257
10.2.20	2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	259
10.2.21	2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	259
10.2.22	2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	261
10.2.23	2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	261
10.2.24	2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	263
10.2.25	2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	263
10.2.26	2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	265
10.2.27	2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	265
10.2.28	2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	267
10.2.29	2:29 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	267
10.2.30	2:30 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	269
10.2.31	2:31 Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	269

10.2.32	2:32 Malmö högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	271
10.2.33	2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	271
10.2.34	2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	273
10.2.35	2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	273
10.2.36	2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	274
10.2.37	2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	275
10.2.38	2:38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	276
10.2.39	2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	277
10.2.40	2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	278
10.2.41	2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	278
10.2.42	2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	280
10.2.43	2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	280
10.2.44	2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	282
10.2.45	2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	282
10.2.46	2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	284
10.2.47	2:47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	284
10.2.48	2:48 Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	286
10.2.49	2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	286
10.2.50	2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	288
10.2.51	2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	288
10.2.52	2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	290
10.2.53	2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	290
10.2.54	2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.....	291
10.2.55	2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	292
10.2.56	2:56 Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	293

10.2.57	2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	293
10.2.58	2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.....	294
10.2.59	2:59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	295
10.2.60	2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	296
10.2.61	2:61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	297
10.2.62	2:62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	298
10.2.63	2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet.....	298
10.2.64	2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor.....	303
10.2.65	2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor.....	305
10.2.66	2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	307
10.3	Anslag för forskning.....	309
10.3.1	3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation.....	309
10.3.2	3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	311
10.3.3	3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning.....	313
10.3.4	3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet	314
10.3.5	3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning	315
10.3.6	3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	316
10.3.7	3:7 Institutet för rymdfysik.....	317
10.3.8	3:8 Kungl. biblioteket.....	317
10.3.9	3:9 Polarforskningssektariatet.....	318
10.3.10	3:10 Sunet.....	319
10.3.11	3:11 Centrala etikprövningsnämnden	320
10.3.12	3:12 Regionala etikprövningsnämnder.....	320
10.3.13	3:13 Särskilda utgifter för forskningsändamål.....	321
10.4	Anslag för gemensamma ändamål.....	322
10.4.1	4:1 Internationella program	322
10.4.2	4:2 Avgift till Unesco och ICCROM.....	324
10.4.3	4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet.....	325
10.4.4	Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning.....	325

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp	25
Tabell 1.2	Beställningsbemyndiganden	28
Tabell 2.1	Antal inskrivna flickor och pojkar i förskola och grundskola.....	32
Tabell 2.2	Antal inskrivna kvinnor och män i gymnasieskola	32
Tabell 2.3	Antal inskrivna kvinnor och män i kommunernas vuxenutbildning	33
Tabell 2.4	Antal inskrivna kvinnor och män i eftergymnasial yrkesutbildning.....	33
Tabell 2.5	Antal inskrivna kvinnor och män på universitet och högskola.....	33
Tabell 2.6	Antalet helårsekvivalenter av anställda kvinnor och män som lärare och annan personal.....	34
Tabell 2.7	Antalet heltidsekvivalenter av anställda lärare och personal i gymnasieskolan	34
Tabell 2.8	Antal heltidsekvivalenter av anställda lärare och personal i kommunal vuxenutbildning.....	35
Tabell 2.9	Antal anställda forskande och undervisande personal på universitet och högskola, heltidsekvivalenter.....	35
Tabell 2.10	Kostnader budgetåren 2010–2015 ¹	36
Tabell 2.11	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	41
Tabell 2.12	Härledning av ramnivån 2017–2020. Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	45
Tabell 2.13	Ramnivå 2017 realekonomiskt fördelat. Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	45
Tabell 2.14	Könsfördelningen bland högskoleexaminerade inom olika utbildningsinriktningar, 2013	47
Tabell 2.15	Andel legitimerade och behöriga lärare per årskurs och ämne läsåret 2015/16	61
Tabell 2.16	Andel legitimerade och behöriga lärare per ämne och nivå i kommunalt anordnad komvux, läsåret 2015/16	68
Tabell 2.17	Satsning på vissa bristyrken.....	78
Tabell 2.18	Prognosticerat rekryterings- och examinationsbehov av lärare med flera 2015–2019.....	84
Tabell 2.19	Prognosticerad lärarbrist till år 2019.....	84
Tabell 2.20	Kvarvaro och återgång 2013–2014 i olika skol- och verksamhetsformer efter kön och ålder	86
Tabell 2.21	Andel arbetsgivare som uppger brist på nytexaminerad respektive yrkeserfaren personal inom pedagogik och lärarutbildning	87
Tabell 3.1	Andelen elever 2014/15 som fått minst betyget E i provbetyg i årskurs 9, procent	97
Tabell 3.2	Andelen elever 2014/15 som fått minst betyget E i årskurs 6, procent..	98
Tabell 4.1	Skolenheter i gymnasieskolan 2014/15 och 2015/16.....	119
Tabell 6.1	Utbildningsansökningar till Myndigheten för yrkeshögskolan 2012–2015	146
Tabell 7.1	Prövning av tillstånd att utfärda examina 2015	158
Tabell 7.2	Prestationsgrad läsåret 2010/11–2013/14.....	159
Tabell 7.3	Antal helårsstudenter samt resurser för utbildning och forskning vid universitet och högskolor 2015	162
Tabell 7.4	Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	164

Tabell 7.5	Högskolenybörjare, helårsstudenter och registrerade studenter 2006–2015.....	165
Tabell 7.6	Programnybörjare på vissa yrkesexamensprogram.....	166
Tabell 7.7	Antal examina och examinerade personer.....	167
Tabell 7.8	Antal examina för vissa yrken.....	167
Tabell 7.9	Antal in- och utresande studenter, kvinnor och män läsåren 2010/11–2014/15	168
Tabell 7.10	Stipendier till tredjelandsstudenter.....	169
Tabell 8.1	Medel från statsbudgeten 2016 efter mottagare	178
Tabell 8.2	Några av de största avsättningarna 2016 för FoU från statliga myndigheter utöver universitet och högskolor, forskningsråden och Vinnova samt försvaret, med data för 2015 inom parentes	179
Tabell 8.3	Forskningsstiftelsernas investeringar i FoU 2014–2016	179
Tabell 9.1	Beräknat antal utbildningsplatser 2016–2019	203
Tabell 9.2	Föreslagen utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildningarna	205
Tabell 9.3	Medel för utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildningarna.....	206
Tabell 9.4	Föreslagna och beräknade anslagsökningar för de statliga anslagen för forskning 2017–2020	207
Tabell 10.1	Anslagsutveckling 1:1 Statens skolverk.....	213
Tabell 10.2	Offentligrättslig verksamhet.....	213
Tabell 10.3	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:1 Statens skolverk.....	214
Tabell 10.4	Anslagsutveckling 1:2 Statens skolinspektion	215
Tabell 10.5	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:2 Statens skolinspektion	215
Tabell 10.6	Anslagsutveckling 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten.....	215
Tabell 10.7	Offentligrättslig verksamhet.....	216
Tabell 10.8	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten	216
Tabell 10.9	Anslagsutveckling 1:3 Sameskolstyrelsen	216
Tabell 10.10	Offentligrättslig verksamhet.....	217
Tabell 10.11	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:4 Sameskolstyrelsen	217
Tabell 10.12	Anslagsutveckling 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet.....	217
Tabell 10.13	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	218
Tabell 10.14	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	220
Tabell 10.15	Anslagsutveckling 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	220
Tabell 10.16	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan.....	221
Tabell 10.17	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan.....	222
Tabell 10.18	Anslagsutveckling 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	222
Tabell 10.19	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.....	223
Tabell 10.20	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.....	223
Tabell 10.21	Anslagsutveckling 1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	223

Tabell 10.22	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	224
Tabell 10.23	Anslagsutveckling 1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	224
Tabell 10.24	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:9 Svensk undervisning i utlandet	224
Tabell 10.25	Anslagsutveckling 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal ...	225
Tabell 10.26	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal.....	225
Tabell 10.27	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal.....	226
Tabell 10.28	Anslagsutveckling 1:11 Bidrag till vissa studier	226
Tabell 10.29	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:11 Bidrag till vissa studier	227
Tabell 10.30	Anslagsutveckling 1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan.....	227
Tabell 10.31	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan.....	227
Tabell 10.32	Anslagsutveckling 1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning.....	227
Tabell 10.33	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning.....	228
Tabell 10.34	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning.....	230
Tabell 10.35	Anslagsutveckling 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning.....	230
Tabell 10.36	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	230
Tabell 10.37	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	231
Tabell 10.38	Anslagsutveckling 1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer	231
Tabell 10.39	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer	232
Tabell 10.40	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer	232
Tabell 10.41	Anslagsutveckling 1:16 Fler anställda i lågstadiet	232
Tabell 10.42	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:16 Fler anställda i lågstadiet	233
Tabell 10.43	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:16 Fler anställda i lågstadiet	233
Tabell 10.44	Anslagsutveckling 1:17 Skolforskningsinstitutet.....	233
Tabell 10.45	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:17 Skolforskningsinstitutet	234
Tabell 10.46	Anslagsutveckling 1:18 Praktisknära skolforskning.....	234
Tabell 10.47	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Praktisknära skolforskning.....	234
Tabell 10.48	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:18 Praktisknära skolforskning.....	235
Tabell 10.49	Anslagsutveckling 1:19 Bidrag till lärarlöner.....	235
Tabell 10.50	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:19 Bidrag till lärarlöner	236
Tabell 10.51	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:19 Bidrag till lärarlöner..	237
Tabell 10.52	Anslagsutveckling 1:20 Särskilda insatser inom skolområdet	237
Tabell 10.53	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:20 Särskilda insatser inom skolområdet	238
Tabell 10.54	Ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer	238
Tabell 10.55	Anslagsutveckling 2:1 Universitetskanslersämbetet.....	238

Tabell 10.56	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:1 Universitetskanslersämbetet.....	239
Tabell 10.57	Anslagsutveckling 2:2 Universitets- och högskolerådet	239
Tabell 10.58	Offentligrättslig verksamhet.....	239
Tabell 10.59	Uppdragsverksamhet.....	240
Tabell 10.60	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:2 Universitets- och högskolerådet.....	240
Tabell 10.61	Anslagsutveckling 2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	240
Tabell 10.62	Offentligrättslig verksamhet.....	241
Tabell 10.63	Uppdragsverksamhet.....	241
Tabell 10.64	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	242
Tabell 10.65	Anslagsutveckling 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	242
Tabell 10.66	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	242
Tabell 10.67	Anslagsutveckling 2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	242
Tabell 10.68	Offentligrättslig verksamhet.....	243
Tabell 10.69	Uppdragsverksamhet.....	243
Tabell 10.70	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	244
Tabell 10.71	Anslagsutveckling 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	244
Tabell 10.72	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	245
Tabell 10.73	Anslagsutveckling 2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	245
Tabell 10.74	Offentligrättslig verksamhet.....	245
Tabell 10.75	Uppdragsverksamhet.....	245
Tabell 10.76	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	246
Tabell 10.77	Anslagsutveckling 2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	246
Tabell 10.78	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	247
Tabell 10.79	Anslagsutveckling 2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	247
Tabell 10.80	Offentligrättslig verksamhet.....	247
Tabell 10.81	Uppdragsverksamhet.....	247
Tabell 10.82	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	248
Tabell 10.83	Anslagsutveckling 2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	248
Tabell 10.84	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	249
Tabell 10.85	Anslagsutveckling 2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	249
Tabell 10.86	Offentligrättslig verksamhet.....	249
Tabell 10.87	Uppdragsverksamhet.....	249

Tabell 10.88	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	250
Tabell 10.89	Anslagsutveckling 2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	250
Tabell 10.90	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	251
Tabell 10.91	Anslagsutveckling 2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	251
Tabell 10.92	Offentligrättslig verksamhet	251
Tabell 10.93	Uppdragsverksamhet	251
Tabell 10.94	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	252
Tabell 10.95	Anslagsutveckling 2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	252
Tabell 10.96	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:13 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå'	253
Tabell 10.97	Anslagsutveckling 2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	253
Tabell 10.98	Offentligrättslig verksamhet	253
Tabell 10.99	Uppdragsverksamhet	254
Tabell 10.100	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	254
Tabell 10.101	Anslagsutveckling 2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	255
Tabell 10.102	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	255
Tabell 10.103	Anslagsutveckling 2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	255
Tabell 10.104	Uppdragsverksamhet	256
Tabell 10.105	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	256
Tabell 10.106	Anslagsutveckling 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	257
Tabell 10.107	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	257
Tabell 10.108	Anslagsutveckling 2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	257
Tabell 10.109	Offentligrättslig verksamhet	258
Tabell 10.110	Uppdragsverksamhet	258
Tabell 10.111	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	258
Tabell 10.112	Anslagsutveckling 2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	259
Tabell 10.113	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	259
Tabell 10.114	Anslagsutveckling 2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	259
Tabell 10.115	Offentligrättslig verksamhet	260
Tabell 10.116	Uppdragsverksamhet	260
Tabell 10.117	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	261

Tabell 10.118	Anslagsutveckling 2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	261
Tabell 10.119	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	261
Tabell 10.120	Anslagsutveckling 2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	261
Tabell 10.121	Offentligrättslig verksamhet.....	262
Tabell 10.122	Uppdragsverksamhet.....	262
Tabell 10.123	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	262
Tabell 10.124	Anslagsutveckling för 2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	263
Tabell 10.125	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	263
Tabell 10.126	Anslagsutveckling 2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	263
Tabell 10.127	Offentligrättslig verksamhet.....	264
Tabell 10.128	Uppdragsverksamhet.....	264
Tabell 10.129	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	265
Tabell 10.130	Anslagsutveckling 2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	265
Tabell 10.131	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för för 2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	265
Tabell 10.132	Anslagsutveckling 2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	265
Tabell 10.133	Offentligrättslig verksamhet.....	266
Tabell 10.134	Uppdragsverksamhet.....	266
Tabell 10.135	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	266
Tabell 10.136	Anslagsutveckling 2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	267
Tabell 10.137	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	267
Tabell 10.138	Anslagsutveckling 2:29 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	267
Tabell 10.139	Offentligrättslig verksamhet.....	268
Tabell 10.140	Uppdragsverksamhet.....	268
Tabell 10.141	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:29 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	268
Tabell 10.142	Anslagsutveckling 2:30 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	269
Tabell 10.143	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:30 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	269
Tabell 10.144	Anslagsutveckling 2:31 Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	269
Tabell 10.145	Uppdragsverksamhet.....	270
Tabell 10.146	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:31 Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	270
Tabell 10.147	Anslagsutveckling 2:32 Malmö högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	271

Tabell 10.148	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:32 Malmö högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	271
Tabell 10.149	Anslagsutveckling 2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	271
Tabell 10.150	Offentlighetsrättslig verksamhet	272
Tabell 10.151	Uppdragsverksamhet	272
Tabell 10.152	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	272
Tabell 10.153	Anslagsutveckling 2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	273
Tabell 10.154	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	273
Tabell 10.155	Anslagsutveckling 2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	273
Tabell 10.156	Uppdragsverksamhet	274
Tabell 10.157	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	274
Tabell 10.158	Anslagsutveckling 2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	274
Tabell 10.159	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	275
Tabell 10.160	Anslagsutveckling 2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	275
Tabell 10.161	Uppdragsverksamhet	275
Tabell 10.162	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	276
Tabell 10.163	Anslagsutveckling 2:38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	276
Tabell 10.164	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	276
Tabell 10.165	Anslagsutveckling 2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	277
Tabell 10.166	Offentlighetsrättslig verksamhet	277
Tabell 10.167	Uppdragsverksamhet	277
Tabell 10.168	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	278
Tabell 10.169	Anslagsutveckling 2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	278
Tabell 10.170	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	278
Tabell 10.171	Anslagsutveckling 2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	278
Tabell 10.172	Offentlighetsrättslig verksamhet	279
Tabell 10.173	Uppdragsverksamhet	279
Tabell 10.174	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	279
Tabell 10.175	Anslagsutveckling 2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	280
Tabell 10.176	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	280

Tabell 10.177	Anslagsutveckling 2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	280
Tabell 10.178	Offentligrättslig verksamhet.....	281
Tabell 10.179	Uppdragsverksamhet.....	281
Tabell 10.180	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	281
Tabell 10.181	Anslagsutveckling 2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivån.....	282
Tabell 10.182	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivån.....	282
Tabell 10.183	Anslagsutveckling 2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	282
Tabell 10.184	Offentligrättslig verksamhet.....	283
Tabell 10.185	Uppdragsverksamhet.....	283
Tabell 10.186	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	283
Tabell 10.187	Anslagsutveckling 2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	284
Tabell 10.188	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	284
Tabell 10.189	Anslagsutveckling 2:47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	284
Tabell 10.190	Offentligrättslig verksamhet.....	285
Tabell 10.191	Uppdragsverksamhet.....	285
Tabell 10.192	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad.....	285
Tabell 10.193	Anslagsutveckling 2:48 Högskolan i Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivån.....	286
Tabell 10.194	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:48 Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivån.....	286
Tabell 10.195	Anslagsutveckling 2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	286
Tabell 10.196	Offentligrättslig verksamhet.....	287
Tabell 10.197	Uppdragsverksamhet.....	287
Tabell 10.198	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	287
Tabell 10.199	Anslagsutveckling 2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivån.....	288
Tabell 10.200	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivån.....	288
Tabell 10.201	Anslagsutveckling 2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	288
Tabell 10.202	Offentligrättslig verksamhet.....	289
Tabell 10.203	Uppdragsverksamhet.....	289
Tabell 10.204	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	289
Tabell 10.205	Anslagsutveckling 2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivån.....	290
Tabell 10.206	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivån.....	290

Tabell 10.207	Anslagsutveckling 2:53 Konstfack:Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	290
Tabell 10.208	Uppdragsverksamhet	291
Tabell 10.209	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	291
Tabell 10.210	Anslagsutveckling 2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.....	291
Tabell 10.211	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.....	292
Tabell 10.212	Anslagsutveckling 2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	292
Tabell 10.213	Uppdragsverksamhet	292
Tabell 10.214	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	292
Tabell 10.215	Anslagsutveckling 2:56 Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.....	293
Tabell 10.216	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:56 Kungl. Konsthögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	293
Tabell 10.217	Anslagsutveckling 2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	293
Tabell 10.218	Uppdragsverksamhet	294
Tabell 10.219	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	294
Tabell 10.220	Anslagsutveckling 2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.....	294
Tabell 10.221	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	295
Tabell 10.222	Anslagsutveckling 2:59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	295
Tabell 10.223	Uppdragsverksamhet	295
Tabell 10.224	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	296
Tabell 10.225	Anslagsutveckling 2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivån	296
Tabell 10.226	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	297
Tabell 10.227	Anslagsutveckling 2:61 Försvvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	297
Tabell 10.228	Uppdragsverksamhet	297
Tabell 10.229	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:61 Försvvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	297
Tabell 10.230	Anslagsutveckling 2:62 Försvvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	298
Tabell 10.231	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:62 Försvvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	298
Tabell 10.232	Anslagsutveckling 2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet.....	298
Tabell 10.233	Fördelning på anslagsposter	299
Tabell 10.234	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	302

Tabell 10.235	Anslagsutveckling 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	303
Tabell 10.236	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor.....	304
Tabell 10.237	Anslagsutveckling 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor	305
Tabell 10.238	Särskilda medel till universitet och högskolor	306
Tabell 10.239	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor.....	306
Tabell 10.240	Anslagsutveckling 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	307
Tabell 10.241	Läkarutbildning som omfattas av anslaget 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning.....	308
Tabell 10.242	Tandläkarutbildning som omfattas av anslaget 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	308
Tabell 10.243	Fördelning av anslagsmedel per universitet	308
Tabell 10.244	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	308
Tabell 10.245	Anslagsutveckling 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation.....	309
Tabell 10.246	Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	309
Tabell 10.247	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	311
Tabell 10.248	Anslagsutveckling 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer.....	311
Tabell 10.249	Beställningsbemyndigande för anslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer.....	312
Tabell 10.250	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer.....	313
Tabell 10.251	Anslagsutveckling 3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning	313
Tabell 10.252	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning.....	313
Tabell 10.253	Anslagsutveckling 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet	314
Tabell 10.254	Beställningsbemyndigande för anslaget 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet	314
Tabell 10.255	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet	315
Tabell 10.256	Anslagsutveckling 3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning	315
Tabell 10.257	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning.....	315
Tabell 10.258	Anslagsutveckling 3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer.....	316
Tabell 10.259	Beställningsbemyndigande för anslaget 3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer.....	316
Tabell 10.260	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer.....	317
Tabell 10.261	Anslagsutveckling 3:7 Institutet för rymdfysik.....	317
Tabell 10.262	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:7 Institutet för rymdfysik	317
Tabell 10.263	Anslagsutveckling 3:8 Kungl. biblioteket.....	317
Tabell 10.264	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:8 Kungl. biblioteket.....	318

Tabell 10.265	Anslagsutveckling 3:9 Polarforskningssekretariatet	318
Tabell 10.266	Uppdragsverksamhet Polarforskningssekretariatet	318
Tabell 10.267	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:9 Polarforskningssekretariatet.....	319
Tabell 10.268	Anslagsutveckling 3:10 Sunet.....	319
Tabell 10.269	Uppdragsverksamhet Sunet.....	319
Tabell 10.270	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:10 Sunet.....	319
Tabell 10.271	Anslagsutveckling 3:11 Centrala etikprövningsnämnden	320
Tabell 10.272	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:11 Centrala etikprövningsnämnden	320
Tabell 10.273	Anslagsutveckling 3:12 Regionala etikprövningsnämnder	320
Tabell 10.274	Avgiftsfinansierad verksamhet, Regionala etikprövningsnämnder	321
Tabell 10.275	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:12 Regionala etikprövningsnämnder	321
Tabell 10.276	Anslagsutveckling 3:13 Särskilda utgifter för forskningsändamål	321
Tabell 10.277	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:13 Särskilda utgifter för forskningsändamål	322
Tabell 10.278	Anslagsutveckling 4:1 Internationella program	322
Tabell 10.279	Beställningsbemyndigande för anslaget 4:1 Internationella program...	323
Tabell 10.280	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 4:1 Internationella program	324
Tabell 10.281	Anslagsutveckling 4:2 Avgift till Unesco och ICCROM.....	324
Tabell 10.282	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 4:2 Avgift till Unesco och ICCROM	324
Tabell 10.283	Anslagsutveckling 4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet	325
Tabell 10.284	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet.....	325
Tabell 10.285	Anslagsutveckling 4.4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning.....	325
Tabell 10.286	Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 4:4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning.....	326

Diagramförteckning

Diagram 2.1	Andelen personer i åldern 25–64 år som har minst två års eftergymnasial utbildning	46
Diagram 2.2	Andelen personer i åldern 20–29 år som deltar i någon form av utbildning	46
Diagram 2.3	Andelen personer med minst 3 års eftergymnasial utbildning i olika ålderskohorter, Kvinnor.....	47
Diagram 2.4	Andelen personer med minst 3 års eftergymnasial utbildning i olika ålderskohorter, Män	47
Diagram 2.5	Andelen kvinnor bland undervisande och forskande personal inom högskolan	48
Diagram 2.6	Andelen professorer som är kvinnor.....	48
Diagram 2.7	Andelen kvinnor och män i åldern 18–24 år som har mindre än två års gymnasieutbildning och som inte deltar i någon form av utbildning.....	50
Diagram 2.8	Andelen 30–34-åringar med minst två års eftergymnasial utbildning	50
Diagram 2.9	Andelen lågpresterande 15-åringar i läsförståelse.....	51
Diagram 2.10	Andelen lågpresterande 15-åringar i matematik	51
Diagram 2.11	Andelen lågpresterande 15-åringar i naturvetenskap	51
Diagram 2.12	Andelen barn som går i förskolan bland de som är i åldern fyra år och upp till skolstartsåldern	52
Diagram 2.13	Andelen personer i åldern 25–64 år som deltar i någon form av utbildning	52
Diagram 2.14	Andelen sysselsatta tre år efter gymnasial eller eftergymnasial examen	52
Diagram 2.15	Antal inskrivna barn och årsarbetare i förskolan, 1997–2015.....	56
Diagram 2.16	Andel förskolepersonal med pedagogisk högskoleexamen eller utbildning, 1994–2015	56
Diagram 2.17	Förskolechefernas utbildningsbakgrund, 2014/15	57
Diagram 2.18	Antal elever och lärare i förskoleklass, 1999–2015	57
Diagram 2.19	Förskoleklasspersonalens utbildningsbakgrund, 1999–2015.....	57
Diagram 2.20	Antal inskrivna elever och årsarbetare i fritidshemmet, 1997–2015.....	58
Diagram 2.21	Andel fritidshemspersonal med pedagogisk högskoleexamen, 1994–2015.....	58
Diagram 2.22	Antal elever och lärare i grundskolan, 1994–2015	59
Diagram 2.23	Antal lärare och andel med pedagogisk högskoleexamen i grundskolan, 1994–2015.....	59
Diagram 2.24	Andel med pedagogisk högskoleexamen uppdelat efter kön, 1993–2015	59
Diagram 2.25	Andel legitimerade och behöriga lärare i minst ett ämne i årskurs 7–9, 2015	60
Diagram 2.26	Antal rektorer och skolenheter i grundskolan, läsåret 2001/02–2013/14	61
Diagram 2.27	Rektorers utbildningsbakgrund i grund- och gymnasieskolan, läsåret 2014/15	62

Diagram 2.28	Antal elever och lärare i gymnasieskolan, 1994–2015	63
Diagram 2.29	Andel lärare i gymnasieskolan med pedagogisk högskoleexamen och antal elever, 1993–2015	63
Diagram 2.30	Andel legitimerade och behöriga lärare i vissa ämnen, läsåret 2015/16..	64
Diagram 2.31	Andel legitimerade och behöriga lärare i minst ett ämne i gymnasieskolan, läsåret 2015/16	65
Diagram 2.32	Antal rektorer totalt och antal gymnasieskolor per huvudman, 1993–2011	65
Diagram 2.33	Antal rektorer och skolor samt genomsnittligt antal elever per skola, 1993–2011	66
Diagram 2.34	Antal lärare och elever i komvux, 1992–2015.....	67
Diagram 2.35	Andel med pedagogisk högskoleexamen uppdelat efter kön, 1992–2015	67
Diagram 2.36	Antal rektorer och skolledare i komvux, läsåren 2001/02–2013/14	68
Diagram 2.37	Antal behöriga förstahandssökande, antagna och söktryck till lärar- och förskollärarytbildning per hösttermin, 1998–2015	69
Diagram 2.38	Antal antagna per utbildningsinriktning och hösttermin, 2011–2015....	70
Diagram 2.39	Antagna per utbildningsinriktning höstterminen 2015 efter kön.....	71
Diagram 2.40	Söktryck per utbildningsinriktning och hösttermin, 2011–2015.....	71
Diagram 2.41	Antal programnybörjare totalt per läsår, 1994–2015	71
Diagram 2.42	Antal lärarexamina per år, 1978–2015	72
Diagram 2.43	Andel programnybörjare och examinerade efter kön, 1994–2015	72
Diagram 2.44	Antal examinerade år 2015 efter examen	73
Diagram 2.45	Antal elever i grundskoleåldrarna 7–15 år och gymnasieåldrarna 16–19 år 2000–2015 samt prognos 2016–2020	84
Diagram 2.46	Antal lärare och förskollärare efter ålder år 2014.....	85
Diagram 2.47	Ålderfördelningen bland samtliga lärare, yrkeslärare och övriga gymnasielärare år 2014.....	85
Diagram 2.48	Lärare i grundskolan och gymnasieskolan läsåret 2006/07 jämfört med 2011/12	86
Diagram 2.49	De största utmaningarna för att använda lärare med rätt behörighet.....	87
Diagram 3.1	Andelen barn i åldern 3–5 år inskrivna i förskola 2009–2015.....	93
Diagram 3.2	Andelen 6-åringar inskrivna i förskoleklass	94
Diagram 3.3	Elevutveckling i grundskolan 1997–2015	95
Diagram 3.4	Andelen elever som nådde kravnivån i nationella prov i årskurs 3, 2009/10–2014/15.....	96
Diagram 3.5	Andelen elever som fått minst provbetyget godkänt respektive E i nationella prov årskurs 9 2006/07–2014/15.....	96
Diagram 3.6	Andelen elever som fått minst betyget E i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska i årskurs 6 2012/13–2014/15	97
Diagram 3.7	Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9 2007/08–2014/15.....	98
Diagram 3.8	Behörighet till något av gymnasieskolans nationella program 2005/06–2014/15	99
Diagram 3.9	Andelen elever som har svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra på påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan”, fördelat på den totala andelen och utifrån det valda alternativet för kön (män, kvinnor samt vill ej ange/annat), årskurs 5 ht13–vt16.....	100
Diagram 3.10	Andelen elever som har svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra på påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan”, fördelat på den totala andelen och utifrån det valda alternativet för kön (män, kvinnor samt vill ej ange/annat), årskurs 9 ht13–vt16.....	101

Diagram 3.11	Andelen elever av samtliga elever i obligatoriska skolformer som var inskrivna i grundsärskolan 2007/08–2015/16	102
Diagram 4.1	Elevutveckling i gymnasieskolan 1996/97–2015/16.....	118
Diagram 4.2	Elever i gymnasieskolan per huvudman, uppdelat på kön 2015/16.....	119
Diagram 4.3	Andel elever som fått minst betyget E i nationella prov i engelska 5, matematik 1a–1c, svenska 1 och svenska som andraspråk 1 vt 2015, per kön.....	120
Diagram 4.4	Genomsnittlig betygspoäng i gymnasieskolan 1998/99–2014/15.....	120
Diagram 4.5	Andel elever som fått minst betyget E i engelska 5, matematik 1a-1c, svenska 1 respektive svenska som andraspråk 1 i sitt examensbevis eller studiebevis omfattande minst 2 500 poäng, vt 2015.....	121
Diagram 4.6	Andel nybörjare i gymnasieskolan 2008–2012 som fått slutbetyg (2008–2010) eller som avslutat med examensbevis eller studiebevis omfattande minst 2 500 poäng (2011–2012) inom tre år.....	121
Diagram 4.7	Andel nybörjare i gymnasieskolan 2008–2012 som uppnått grundläggande behörighet inom tre år	122
Diagram 4.8	Andel nybörjare i gymnasieskolan 2012 som fått examensbevis eller studiebevis om minst 2 500 poäng inom tre år, fördelade efter grundläggande behörighet eller inte och program.....	123
Diagram 4.9	Andelen elever som har svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra på påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan”, fördelat på den totala andelen och utifrån det valda alternativet för kön (män, kvinnor samt vill ej ange/annat), ht13–vt16.....	125
Diagram 4.10	Skillnad mellan könen (kvinnor minus män) i andel med slutförda studier 3 år efter gymnasiestart. Nybörjare i år 1 den 15 oktober 2012. Sorterad efter andel kvinnor per program.....	125
Diagram 4.11	Etableringsstatus för ungdomar som fullföljt gymnasieskolan med slutbetyg, med eller utan grundläggande behörighet	126
Diagram 4.12	Etableringsstatus för ungdomar som gått i årskurs 3 i gymnasieskolan utan att få slutbetyg	126
Diagram 4.13	Etableringsstatus för ungdomar som högst läst årskurs 2 i gymnasieskolan	126
Diagram 4.14	Elever i gymnasiesärskolan fördelat på kön 2008/09–2015/16.....	128
Diagram 4.15	Elever i gymnasiesärskolan per typ av program och kön 2015/16.....	128
Diagram 5.1	Heltidsstuderande i komvux 2010–2015	136
Diagram 5.2	Elever i komvux 1994–2015	137
Diagram 5.3	Kursdeltagare i komvux 1994–2015.....	137
Diagram 5.4	Andel kursdeltagare som slutfört, avbrutit respektive fortsatt en kurs inom komvux 2011–2015	138
Diagram 5.5	Andel kursdeltagare som slutfört en kurs i komvux på gymnasial nivå med lägst godkänt betyg, 2010–2015.....	138
Diagram 5.6	Elever i särvux, ht 2011–ht 2015	139
Diagram 5.7	Elever totalt, nybörjare respektive kursdel-tagare i sfi, 2011–2015.....	140
Diagram 5.8	Andel kursdeltagare som slutfört, avbrutit respektive fortsatt studier i sfi 2011–2015.....	141
Diagram 5.9	Andel kursdeltagare med lägst provbetyget E på nationella slutprov i sfi i kurs B, C och D 2015	141
Diagram 5.10	Andel elever som började i sfi 2013 och som 2015 uppnått lägst godkänt betyg, fördelat på fullföljd högsta kurs och tidigare utbildningslängd	141
Diagram 6.1	Studerande i yrkeshögskolan 2015	147

Diagram 6.2	Andel examinerade från yrkeshögskolan 2014 som hade ett arbete året efter avslutad utbildning	147
Diagram 6.3	Andel examinerade från yrkeshögskolan som året efter avslutad utbildning (2014 och 2015) angett hur arbetet överensstämde med utbildningen.....	148
Diagram 6.4	Studering i kompletterande utbildningar 2015 som fullföljt utbildningen fördelat på utbildningskategori.....	151
Diagram 7.1	Lärosätenas totala intäkter samt intäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå 2005–2015	161
Diagram 7.2	Andel som har påbörjat en svensk högskoleutbildning senast vid 25 års ålder av personer födda 1980–1989 med svensk eller utländsk bakgrund.....	166
Diagram 7.3	Etablering på arbetsmarknaden. Kvinnor och män. Examinerade läsaren 1994/95–2011/12.....	170
Diagram 7.4	Intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå uppdelade på anslagsmedel och externa medel 2005–2015.....	170
Diagram 7.5	Lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå från externa finansiärer 2005, 2010 och 2015, uppdelade på finansiärskategorier	170
Diagram 7.6	Doktorandnybörjare 2005–2015.....	171
Diagram 7.7	Doktorsexamina 2005–2015	172
Diagram 8.1	Antal vetenskapliga artiklar, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i Sverige och vissa mindre och medelstora europeiska länder 1999–2015.....	176
Diagram 8.2	Antal vetenskapliga artiklar, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i USA, Kina, Japan, Sydkorea och vissa större europeiska länder 1999–2015	177
Diagram 8.3	Genomsnittligt antal fältnormaliserade citeringar per artikel för Sverige och jämförbara länder 1997–2015	177
Diagram 8.4	Genomsnittligt antal fältnormaliserade citeringar per artikel för USA, Kina, Japan, Sydkorea och vissa större europeiska länder 1997–2015 ..	177
Diagram 8.5	Genomsnittligt antal fältnormaliserade citeringar för olika vetenskapsområden i Sverige 1997–2015	178

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2017 besluta om medlemskap i en kunskaps- och innovationsplattform inom mat (KIC Food for Future) under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) och under 2017–2024 för anslaget 2:6 *Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift på högst 500 000 kronor (avsnitt 10.2.6),
2. bemyndigar regeringen att under 2017 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag på högst 600 000 000 kronor till European Spallation Source ERIC (ESS) (avsnitt 10.3.1),
3. bemyndigar regeringen att under 2017 för anslaget 3:13 *Särskilda utgifter för forskningsändamål* besluta om kapitaltillskott på högst 11 000 000 kronor till holdingbolag knutna till universitet (avsnitt 10.3.13),
4. för budgetåret 2017 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 16 *Utbildning och universitetsforskning* enligt tabell 1.1,
5. bemyndigar regeringen att under 2017 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1	Statens skolverk 1 055 963
1:2	Statens skolinspektion 409 644
1:3	Specialpedagogiska skolmyndigheten 712 572
1:4	Sameskolstyrelsen 41 249
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet 2 868 670
1:6	Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan 263 077
1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m. 4 630 000
1:8	Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m. 177 325
1:9	Bidrag till svensk undervisning i utlandet 90 692
1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal 295 226
1:11	Bidrag till vissa studier 17 525
1:12	Myndigheten för yrkeshögskolan 107 448
1:13	Statligt stöd till vuxenutbildning 1 453 775

1:14	Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	2 171 588
1:15	Upprustning av skollokaler och utemiljöer	480 000
1:16	Fler anställda i lågstadiet	2 300 000
1:17	Skolforskningsinstitutet	23 146
1:18	Praktiknära skolforskning	18 211
1:19	Bidrag till lärarlöner	4 442 000
1:20	Särskilda insatser inom skolområdet	156 420
2:1	Universitetskanslersämbetet	137 398
2:2	Universitets- och högskolerådet	146 782
2:3	Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 684 040
2:4	Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 066 943
2:5	Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 982 302
2:6	Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 119 873
2:7	Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 039 526
2:8	Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 504 493
2:9	Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 669 947
2:10	Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 580 369
2:11	Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 336 777
2:12	Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 082 429
2:13	Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 484 334
2:14	Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	854 065
2:15	Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	696 179
2:16	Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 506 141
2:17	Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 082 273
2:18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 499 593
2:19	Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	643 531
2:20	Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	369 250
2:21	Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	634 496
2:22	Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	227 090
2:23	Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 029 306
2:24	Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	323 317
2:25	Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	766 819
2:26	Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	254 064
2:27	Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	525 658
2:28	Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	234 620
2:29	Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	237 135
2:30	Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	92 543
2:31	Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	894 005
2:32	Malmö högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	139 059
2:33	Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	583 055
2:34	Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	105 206
2:35	Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	197 275
2:36	Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	49 490
2:37	Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	97 639
2:38	Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	31 987
2:39	Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	476 847

2:40	Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	67 386
2:41	Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	408 483
2:42	Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	62 277
2:43	Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	433 294
2:44	Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	92 372
2:45	Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	374 906
2:46	Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	63 458
2:47	Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	373 379
2:48	Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	53 466
2:49	Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	296 793
2:50	Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	47 423
2:51	Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	343 773
2:52	Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	48 249
2:53	Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	158 283
2:54	Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	9 513
2:55	Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	62 611
2:56	Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	6 102
2:57	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	127 784
2:58	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	9 609
2:59	Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	395 592
2:60	Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	57 840
2:61	Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	24 553
2:62	Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	10 580
2:63	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	3 193 384
2:64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	579 243
2:65	Särskilda medel till universitet och högskolor	414 532
2:66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 521 132
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	5 844 916
3:2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	280 061
3:3	Vetenskapsrådet: Förvaltning	160 919
3:4	Rymdforskning och rymdverksamhet	373 044
3:5	Rymdstyrelsen: Förvaltning	28 518
3:6	Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	551 309
3:7	Institutet för rymdfysik	54 427
3:8	Kungl. biblioteket	362 343
3:9	Polarforskningssekreteriatet	46 478
3:10	Sunet	48 755
3:11	Centrala etikprövningsnämnden	7 257
3:12	Regionala etikprövningsnämnder	40 912
3:13	Särskilda utgifter för forskningsändamål	105 712
4:1	Internationella program	81 589
4:2	Avgift till Unesco och ICCROM	30 886
4:3	Kostnader för Svenska Unescorådet	10 214
4:4	Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	17 519
Summa		72 381 263

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	1 780 000	2018–2023
1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	34 000	2018
1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m	665 000	2018
1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	350 000	2018–2020
1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning	335 000	2018
1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	4 800 000	2018–2024
1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer	680 000	2018
1:16 Fler anställda i lågstadiet	1 152 000	2018
1:18 Praktisk skolforskning	19 000	2018–2019
1:19 Bidrag till lärarlöner	2 235 000	2018
3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	17 900 000	2018–2027
3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	1 700 000	2018–2022
3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet	1 000 000	2018–2034
3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	2 900 000	2018–2034
4:1 Internationella program	153 000	2018–2020
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet 16		35 703 000

2 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

I detta inledande kapitel ges först en beskrivning av utgiftsområdets omfattning inklusive statliga styrmedel, volymer och kostnader samt den omfattande internationella verksamhet som bedrivs. Därefter presenteras det övergripande målet för utgiftsområdet och de indikatorer som används för att följa upp målet. Resultatredovisningen innehåller två avsnitt. Det första innehåller resultat för hela utgiftsområdet och det andra en resultatredovisning gällande lärar- och förskollärsituationen i skolväsendet. Analyser, slutsatser och en bedömning av måluppfyllelsen görs för vardera avsnitt.

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet Utbildning och universitetsforskning omfattar följande områden.

- **Förskola och grundskola**
förskola
annan pedagogisk verksamhet
förskoleklass
grundskola
grundsärskola
specialskola
sameskola
fritidshem
- **Gymnasieutbildning**
gymnasieskola
gymnasiesärskola
- **Kommunernas vuxenutbildning**
kommunal vuxenutbildning (komvux)
särskild utbildning för vuxna (särsvux)

- **Eftergymnasial yrkesutbildning**
utbildning inom yrkeshögskolan
vissa andra utbildningar med enskilda huvudmän
- **Universitet och högskolor**
högskoleutbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå samt forskning vid universitet och högskolor med staten som huvudman och enskilda utbildningsanordnare inom högskoleområdet, dock ej Sveriges lantbruksuniversitet som ingår i utg.omr. 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och delar av utbildning och forskning vid Förvarshögskolan som ingår i utg.omr. 6 Förvar och samhällets krisberedskap
- **Forskning**
statlig finansiering av forskning och forskningsmyndigheter

I utgiftsområdet ingår även myndigheter inom skol-, vuxenutbildnings-, det eftergymnasiala yrkesutbildnings- och högskoleområdet samt vissa myndigheter inom forskningsområdet. Vidare ingår medlemsavgifter till Unesco, verksamheten vid Svenska Unescorådet och finansieringen av internationella kunskapsmätningar och utbildningsstatistik.

Den verksamhet som bedrivs inom utgiftsområdet har flera olika huvudmän. Både kommuner och enskilda kan vara huvudmän för förskola, fritidshem, annan pedagogisk verksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och yrkeshögskolan medan enbart kommuner kan

vara huvudmän för komvux och särvox. Lands-
ting får under vissa förutsättningar vara huvud-
män för vissa utbildningar. Staten är huvudman
för specialskolan och sameskolan. Staten är
också huvudman för universitet och högskolor,
men det finns också ett antal enskilda utbild-
ningsanordnare inom högskoleområdet.

2.1.1 Statliga styrmedel och insatser

Som har nämnts ovan varierar huvudmannaskap
för olika verksamheter och skolformer inom
utgiftsområdet. Även finansieringsformerna
varierar. Statens styrmedel, mål- och resultat-
styrning och de statliga insatserna består av
nedanstående inslag.

Statlig finansiering

Ett första styrmedel utgörs av den statliga finan-
sieringen. Högskolesektorn och yrkeshögskolan
finansieras till övervägande del genom direkta
statliga anslagsmedel. Anslagen avser statlig
verksamhet och bidrag till vissa enskilda utbild-
ningsanordnare, samt i yrkeshögskolans fall
bidrag för statlig, kommunal och enskild verk-
samhet. Anslagen för högskoleutbildning på
grundnivå och avancerad nivå är huvudsakligen
prestationsrelaterade, med undantag för Sveriges
lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan.
Ersättningen är olika stor beroende på utbild-
ningsområde. Prestationen varierar också. An-
slagen inom utgiftsområdet används också för
forskning och utbildning på forskarnivå vid
universitet och högskolor och vid vissa enskilda
utbildningsanordnare, genom i första hand di-
rekta anslag samt medel till anslagsfinansierade
forskningsråd.

Barn- och ungdomsutbildningen och kom-
munernas vuxenutbildning finansieras i huvud-
sak med kommunernas skattemedel, men även
med det generella statliga bidraget. Den statliga
styrningen i perspektivet finansiering sker i detta
fall framför allt genom de riktade statsbidragen
till kommunerna.

Reglering och uppställda mål

För utgiftsområdet fastställs mål och tas beslut
om lagar och andra författningar.

Det övergripande målet för utgiftsområdet
redovisas i avsnitt 2.3. Målen för de olika verk-
samhetsområdena redovisas inom respektive
verksamhetsområdes resultatredovisning.

För skolväsendet och annan pedagogisk verk-
samhet för barn och ungdomar, komvux och
särvox gäller skollagen (2010:800), förordningar
som reglerar de olika skolformerna och andra
författningar. För yrkeshögskolan gäller lagen
(2009:128) om yrkeshögskolan och förord-
ningen (2009:130) om yrkeshögskolan. För
statliga universitet och högskolor gäller främst
högskolelagen (1992:1434), högskoleför-
ordningen (1993:100) och förordningen
(2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift
vid universitet och högskolor samt förordningen
(1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid
universitet och högskolor. På högskoleområdet
finns det en särskild lag för enskilda utbildnings-
anordnare, lagen (1993:792) om tillstånd att
utfärda vissa examina, som hänvisar till vissa krav
på utbildningen i högskolelagen för att få och
behålla examenstillstånd. Inom området forsk-
ningens infrastruktur finns myndigheten Kungl.
biblioteket som ansvarar för insamlande, beva-
rande och tillhandahållande av material enligt
lagen (1993:1392) om pliktexemplar av doku-
ment och lagen (2012:492) om pliktexemplar av
elektroniskt material.

Uppföljning, utvärdering, kvalitetssäkring och granskning

Statens skolverk, Statens skolinspektion, Special-
pedagogiska skolmyndigheten, Myndigheten för
yrkeshögskolan och Universitetskanslers-
ämbetet har uppföljnings- eller gransknings-
ansvar, och i vissa fall statistikansvar, inom sina
respektive områden. Statistiska centralbyrån
svarar för övrig utbildnings- och forsknings-
statistik.

De ovan nämnda myndigheterna, förutom
Skolinspektionen, har samtliga ett uppföljnings-
och utvärderingsansvar inom sina respektive
områden. Skolor, förskolor, fritidshem och hu-
vudmän ska dokumentera sitt kvalitetsarbete.
Universitetens och högskolornas kvalitetsarbete
är enligt högskolelagen ett ansvar för lärosätena.
Universitetskanslersämbetet utvärderar löpande
utbildningar vid alla universitet och högskolor.
Institutet för arbetsmarknads- och utbildnings-
politisk utvärdering (IFAU) ska inom ramen för

sitt uppdrag utvärdera effekter av olika reformer och åtgärder inom utbildningsväsendet samt effekterna på arbetsmarknaden av åtgärder inom utbildningsväsendet.

Skolforskningsinstitutet bidrar till kvalitets- säkring av skolans verksamhet genom att på ett systematiskt sätt sammanställa och sprida forskningsresultat.

Tillsyn och tillståndsprovning

Statens skolinspektion har ansvar för tillsyn över skolväsendet, särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet. Myndigheten genomför regelbundet tillsyn i hela landet. Vidare ingår i myndighetens uppgifter provning av ärenden, vilket framför allt innebär godkännande av enskilda huvudmän för bl.a. grundskolor och motsvarande skolformer, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor. I myndighetens ansvar ingår kvalitetsgranskning av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet m.m.

Myndigheten för yrkeshögskolan har tillsyn över främst utbildningarna inom yrkeshögskolan.

Inom universitets- och högskolesektorn utövar Universitetskanslersämbetet tillsyn. Myndigheten yttrar sig till regeringen i ärenden om tillstånd för enskilda utbildningsanordnare att utfärda examina. Myndigheten beslutar också om examenstillstånd för utbildning på grundnivå och avancerad nivå för statliga universitet och högskolor. För konstnärlig utbildning på forskarnivå beslutar Universitetskanslersämbetet om examenstillstånd både för statliga universitet och för statliga högskolor. För annan utbildning på forskarnivå beslutar Universitetskanslersämbetet om examenstillstånd för statliga högskolor, medan universitet enligt högskolelagen själva får utfärda examina för annan utbildning på forskarnivå än konstnärlig utbildning. När det gäller Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan föreskriver dock regeringen om vilka examina som får utfärdas.

Utvecklingsinsatser

Statens skolverk ska stödja kommuner och andra huvudmän i deras utbildningsverksamhet och andra pedagogiska verksamheter samt bidra till att förbättra deras förutsättningar att arbeta med

utveckling av verksamheten för ökad måluppfyllelse inom barn- och ungdomsutbildning samt vuxenutbildning. Myndigheten för yrkeshögskolan ska främja utvecklingen av bl.a. utbildningarna inom yrkeshögskolan och utbildningarnas kvalitet. Inom högskoleutbildning och forskning ska ett kontinuerligt utvecklingsarbete bedrivas vid universitet och högskolor.

2.1.2 Volymer

Den största verksamheten inom utgiftsområdet, sett till antalet elever läsåret 2015/16, är grundskolan där omkring 986 000 elever gick (se tabell 2.1). Antalet elever minskade fram till läsåret 2010/11. Därefter har antalet ökat påtagligt. SCB:s befolkningsprognoser visar att elevantalet kommer att fortsätta att stiga fram till mitten av 2030-talet. Ökningen bedöms bli 26 procent.

Den näst största verksamheten är förskolan där antalet barn ökade under en lång följd av år fram till läsåret 2013/14 (se tabell 2.1). Därefter har antalet barn varit i stort sett oförändrat. I likhet med grundskolan förväntas barnantalet av demografiska skäl återigen öka under de närmast kommande åren. Antalet barn i förskoleåldern kommer enligt SCB:s prognoser att öka med 16 procent fram till mitten av 2020-talet.

De verksamheter inom utgiftsområdet som haft den snabbaste volymmässiga tillväxten under de senaste åren är sfi och fritidshemmen (se tabell 2.3 och tabell 2.1). Det speglar en ökad invandring och ett ökat antal barn i åldern 6–9 år. Dessutom har andelen barn i ovan nämnda åldrar som var inskrivna på fritidshem ökat. Volymtillväxten i båda dessa verksamheter förutses fortsätta under de närmast kommande åren.

Exempel på verksamheter som är relativt små och som har minskat sett till deltagandet är pedagogisk omsorg, som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem, grundsärskolan och gymnasiesärskolan.

Tabell 2.1 Antal inskrivna flickor och pojkar i förskola och grundskola*Antal elever per läsår, procentuell andel flickor och pojkar*

	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Förskola	396 231	416 941	432 586	446 080	457 996	472 161	482 309	489 275	485 721	493 609
Andel flickor (%)	49	49	49	48	49	48	48	48	48	48
Andel pojkar (%)	51	51	51	52	51	52	52	52	52	52
Pedagogisk omsorg	30 390	27 887	24 703	22 114	20 438	19 397	18 064	16 348	14 681	13 654
Andel flickor (%)	50	50	50	50	50	50	50	49	50	50
Andel pojkar (%)	50	50	50	50	50	50	50	51	50	50
Förskoleklass	91 900	93 390	97 587	100 283	103 529	103 926	107 662	109 943	113 576	116 312
Andel flickor (%)	48	48	49	49	48	49	49	49	48	49
Andel pojkar (%)	52	52	51	51	52	51	51	51	52	51
Grundskola¹	962 349	935 869	906 189	891 727	886 487	888 658	899 185	920 997	949 460	985 620
Andel flickor (%)	49	49	49	49	49	49	49	49	49	48
Andel pojkar (%)	51	51	51	51	51	51	51	51	51	52
Grundsärskola	14 390	13 884	13 261	12 673	12 115	10 791	9 643	9 346	9 709	9 774
Andel flickor (%)	39	40	39	39	39	39	39	39	40	39
Andel pojkar (%)	61	60	61	61	61	61	61	61	60	61
Specialskola	548	514	516	500	501	501	457	478	502	553
Andel flickor (%)	46	46	45	43	45	46	44	44	42	39
Andel pojkar (%)	54	54	55	57	55	54	56	56	58	61
Sameskola	132	150	139	131	141	158	163	168	157	161
Andel flickor (%)	50	49	48	44	51	54	55	49	46	49
Andel pojkar (%)	50	51	52	56	49	46	45	51	54	51
Fritidshem	329 057	334 563	346 130	357 622	378 488	396 598	411 255	425 945	444 395	461 871
Andel flickor (%)	48	48	48	48	48	48	48	48	48	48
Andel pojkar (%)	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52

Tabell 2.2 Antal inskrivna kvinnor och män i gymnasieskola*Antal elever per läsår, procentuell andel kvinnor och män*

	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Gymnasieskola	376 087	390 058	396 336	394 771	385 712	369 083	351 641	330 196	323 670	323 141
Andel flickor (%)	49	49	48	48	48	48	48	48	48	47
Andel pojkar (%)	51	51	52	52	52	52	52	52	52	53
Gymnasiesärskola	8 233	8 693	9 339	9 412	9 280	9 034	8 778	7 721	7 006	6 410
Andel flickor (%)	41	41	42	42	42	41	41	41	40	40
Andel pojkar (%)	59	59	58	58	58	59	59	59	60	60

Tabell 2.3 Antal inskrivna kvinnor och män i kommunernas vuxenutbildning

Antal helårsstuderande per kalenderår respektive läsår, procentuell andel kvinnor och män

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Komvux	99 631	82 388	73 726	80 961	86 530	88 332	83 876	89 575	98 711	94 526
Andel kvinnor (%)	65	67	67	64	64	64	64	63	63	64
Andel män (%)	35	33	33	36	37	36	36	37	37	36
<i>Antal per läsår</i>	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Särvux	4941	4990	4907	4868	4835	4733	4570	4299	4245	4 083
Andel kvinnor (%)	49	49	48	49	49	49	49	49	50	49
Andel män (%)	51	51	52	51	51	51	51	51	50	51
Svenska för invandrare	62 063	73 082	82 110	91 237	96 136	102 434	107 827	113 613	124 750	138 386
Andel kvinnor (%)	58	57	56	57	57	58	57	57	54	52
Andel män (%)	42	43	44	43	43	42	43	43	46	48

Tabell 2.4 Antal inskrivna kvinnor och män i eftergymnasial yrkesutbildning

Antal helårsstuderande per kalenderår, procentuell andel kvinnor och män

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Yrkehögskola^{1,2}	17 499	20 027	21 321	23 121	25 556	25 814	21 614	24 205	25 340	27 018
Andel kvinnor (%)	54	55	55	54	52	51	51	52	52	52
Andel män (%)	46	45	45	46	48	49	49	48	48	48

¹ Kvalificerad yrkesutbildning t.o.m. den 30 juni 2009.² Antal utbetalda årsplatser per år för YH och KY.**Tabell 2.5 Antal inskrivna kvinnor och män på universitet och högskola**

Antal helårsstuderande per läsår, procentuell andel kvinnor och män

	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Universitet- och högskola	283 239	276 425	277 896	300 163	315 793	312 814	304 482	298 533	295 439	294 441
Andel kvinnor (%)	59	59	59	59	58	58	59	59	59	59
Andel män (%)	41	41	41	42	42	42	41	41	41	41
Forskarutbildning¹	18 602	17 903	17 560	17 724	18 385	18 814	19 559	19 564	19 336	18 443
Andel kvinnor (%)	49	49	49	49	49	49	49	48	48	48
Andel män (%)	51	51	51	51	51	51	51	52	52	52

¹ Avser doktorander med minst 1 procentens aktivitet under hösten.

Sett till antalet anställda är förskolan den största verksamheten inom utgiftsområdet (se tabell 2.6). Där arbetade ca 94 000 personer läsåret 2015/16. Av dessa var 96 procent kvinnor och 4 procent män. Andelen män var 3 procent läsåret 2006/07 och har ökat något sedan dess. Näst flest anställda fanns inom grundskolan där ca 81 000 personer arbetade läsåret 2015/16. Av dessa var 76 procent kvinnor och 24 procent män. Andelen kvinnor har ökat med två procentenheter under de senaste tio läsåren. Under de senaste tre läsåren har det totala antalet anställda i grundskolan ökat med 8 procent. Ökningen har varit lika stor för kvinnor som för män.

En skolform som har jämn könsfördelning bland personalen är gymnasieskolan. Där var andelen män tidigare något fler än andelen kvinnor. Från och med läsåret 2013/14 är dock andelen kvinnor marginellt större än andelen män.

Andelen kvinnor bland lärare och personal är nu större i alla de verksamheter där statistik finns att tillgå, utom inom universitet och högskolor där männen dominerar. Det är speciellt tydligt när man ser till antalet professorer. Där är antalet män tre gånger så stort som antalet kvinnor. Andelen kvinnor bland professorerna har dock stigit från 17 procent 2006 till 25 procent 2015 (se tabell 2.9).

Tabell 2.6 Antalet helårsekvivalenter av anställda kvinnor och män som lärare och annan personal

Antal, procentuell andel kvinnor och män

	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Förskola¹	77 506	80 396	82 086	83 715	85 599	88 872	90 600	91 675	91 338	94 180
Andel kvinnor (%)	97	97	97	97	97	96	96	96	96	96
Andel män (%)	3	3	3	3	3	4	3	4	4	4
Pedagogisk omsorg	6 122	5 652	5 124	4 535	4 086	3 926	3 634	3 365	3 056	2 955
Andel kvinnor (%)		99	100	99	99	98	98	97	97	97
Andel män (%)		1	0	1	1	2	2	3	3	3
Föreskoleklass	6 180	6 442	6 327	6 329	6 386	6 736	6 944	6 724	6 901	7 095
Andel kvinnor (%)	95	95	94	94	94	94	94	94	94	93
Andel män (%)	5	5	6	6	6	6	6	6	6	7
Grundskola	80 119	77 934	76 267	73 255	73 313	73 619	74 359	76 069	78 363	80 515
Andel kvinnor (%)	74	75	75	75	76	76	76	77	77	76
Andel män (%)	26	25	25	25	24	24	24	23	23	24
Grundsärskola	3 134	3 038	3 091	3 025	2 843	2 742	2 770	2 538	2 476	2 536
Andel kvinnor (%)	85	85	85	85	85	84	85	85	84	85
Andel män (%)	15	15	15	15	15	16	15	15	16	15
Specialskola	233	237	225	219	210	189	160	151	158	169
Andel kvinnor (%)	79	80	77	79	80	78	79	81	78	79
Andel män (%)	19	20	23	21	20	22	21	19	22	21
Sameskola	17	20	18	19	19	20	19	26	28	26
Andel kvinnor (%)	94	95	94	95	95	95	89	92	86	92
Andel män (%)	6	5	6	5	5	5	11	8	14	8
Fritidshem^{1,2}	17 394	17 155	16 878	17 126	17 593	19 431	20 497	19 974	20 388	21 124
Andel kvinnor (%)		80	81	80	78	77	75	75	74	72
Andel män (%)		20	19	20	22	23	25	25	26	28

¹ Avser antal årsarbetare.² Inklusive anställda som utöver fritidshem även arbetar i grundskolan eller grundsärskolan.**Tabell 2.7 Antalet heltidsekvivalenter av anställda lärare och personal i gymnasieskolan**

Antal personer, procentuell andel kvinnor och män

	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Gymnasieskola	30 584	31 601	32 283	31 175	31 116	29 966	28 958	27 199	27 145	27 245
Andel kvinnor (%)	48	49	49	49	49	50	50	50	51	51
Andel män (%)	52	51	51	51	51	50	50	50	49	49
Gymnasiesärskola	1 887	1 997	1 980	2 070	2 090	2 097	2 097	1 893	1 774	1 712
Andel kvinnor (%)	65	65	66	66	66	67	66	67	67	68
Andel män (%)	35	35	34	34	34	33	34	33	33	32

Tabell 2.8 Antal heltidsekvivalenter av anställda lärare och personal i kommunal vuxenutbildning*Antal personer, procentuell andel kvinnor och män*

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Komvux	4 254	3 492	3 196	3 192	3 352	3 443	2 536	2 600	2 611	2 551
Andel kvinnor (%)	65	65	65	65	64	65	67	68	69	70
Andel män (%)	35	35	35	35	36	35	33	32	31	30
Särvux	262	261	270	279	280	270	260	244	263	263
Andel kvinnor (%)	84	84	83	85	84	84	85	84	83	83
Andel män (%)	16	16	17	15	16	16	15	16	17	17
Svenska för invandrare	1 482	1 876	2 008	2 062	2 198	2 175	2 196	2 433	2 550	2 978
Andel kvinnor (%)	85	84	84	84	84	84	84	84	84	83
Andel män (%)	15	16	16	16	16	16	16	16	16	17

Tabell 2.9 Antal anställda forskande och undervisande personal på universitet och högskola, heltidsekvivalenter*Antal personer, procentuell andel kvinnor och män*

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Universitet och högskola	23 400	23 600	24 000	25 100	26 500	28 000	27 900	28 500	29 100	29 200
Andel kvinnor (%)	40	41	42	42	43	43	43	44	44	44
Andel män (%)	60	59	58	58	57	57	57	56	56	56
Varav professorer¹	4 000	4 100	4 200	4 400	4 500	4 800	4 900	5 000	5 100	5 100
Andel kvinnor (%)	17	19	19	20	22	23	24	24	25	25
Andel män (%)	83	81	81	80	78	77	76	76	75	75

De totala kostnaderna för utbildningsväsendet uppgår till 336 miljarder kronor (se tabell 2.10). Det motsvarar 8,1 procent av BNP. Den enskilt mest kostnadskrävande verksamheten är grundskolan följt av förskolan samt universitet och högskolor. Den underliggande demografiska utvecklingen har lett till att kostnadsökningarna har varit stora inom förskolan och grundskolan medan de har krympt något inom bl.a. gymnasieskolan. Kostnaderna för grundskolan förväntas av demografiska skäl fortsätta att öka under de närmast kommande åren. Enligt SCB:s befolkningsprognos förutses dessutom antalet personer i åldern 16–19 år att öka kraftigt inom de närmaste fyra åren. Även kostnaden för gymnasieskolan förväntas därmed att öka.

Tabell 2.10 Kostnader budgetåren 2010–2015¹

Miljarder kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ²
Förskola ³	53,4	56,5	59,8	62,2	65,1	68,2
Pedagogisk omsorg ³	2,1	2,0	1,9	1,8	1,7	1,6
Fritidshem ³	12,4	13,3	13,6	14,3	15,1	16,0
Öppen verksamhet	0,51	0,53	0,58	0,57	0,59	0,62
Förskoleklass	5,0	5,2	5,4	5,6	6,0	6,4
Grundskola	78,6	80,2	83,2	86,5	90,9	97,0
Gymnasieskola ⁴	37,2	37,7	37,4	36,6	36,4	37,0
Svenska utlandsskolor ⁵	0,12	0,13	0,12	0,11	0,11	0,13
Grundsärskola	4,3	4,2	4,1	4,0	4,1	4,2
Gymnasiesärskola	2,7	2,8	2,8	2,9	2,9	2,9
Specialskola	0,47	0,48	0,48	0,46	0,45	0,47
Vuxenutbildning ⁶	6,0	6,0	6,1	6,3	6,7	7,3
Studieförbund	3,7	3,7	3,7	3,7	3,8	3,8
Folkhögskolor ⁷	2,9	3,0	3,0	3,1	3,2	3,2
YH och KY ⁸	1,5	1,5	1,3	1,5	1,5	1,7
Universitet och högskolor ⁹	54,8	58,4	60,7	62,5	64,4	66,9
Studiestöd ¹⁰	22,2	21,5	20,7	20,2	19,6	19,0
Summa	288	297	305	312	323	336
Andel av BNP i procent¹¹	8,2	8,1	8,3	8,3	8,2	8,1

¹ Redovisningen omfattar inte polisprogrammet, försvarsmaktens utbildningar, arbetsmarknads- och personalutbildning samt övrig utbildning hos privata utbildningsanordnare. Uppgifterna redovisas i löpande priser.

² Preliminära uppgifter för 2015, dock ej vad gäller KY, universitet och högskolor och studiestöd.

³ Nettokostnad exklusive avgifter.

⁴ Inklusive skolskjuts, reseersättning och inackordering.

⁵ Omräknade kostnader baserat på antalet elever i reguljär utbildning.

⁶ Inkluderar komvux, sårux och sfi.

⁷ Resultatredovisning för folkhögskolorna återfinns under utg.omr. 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, avsnitt 17 Folkbildning.

⁸ Yrkehögskolan och Kvalificerad yrkesutbildning.

⁹ Inkluderar forskning och utbildning på forskarnivå.

¹⁰ Inkluderar studiebidrag och studiemedlens bidragsdel samt kostnaderna för räntesubventioner, avskrivningar och statlig ålderspensionsavgift. Resultatredovisning för studiestöd återfinns under utg.omr. 15 Studiestöd.

¹¹ De redovisade andelarna har minskat med ungefär en halv procentenhet jämfört med uppgifter i budgetproposition 2014 och tidigare till följd av revideringar och EU-harmoniseringar som genomförts av nationalräkenskaperna.

2.1.3 Internationellt samarbete

Inom utgiftsområdet bedrivs en omfattande internationell verksamhet. Det internationella utbildnings- och forskningssamarbetet bidrar till att öka kvaliteten i utbildning och forskning och till att ge kunskap om och förståelse för andra länder och deras kulturer. Internationellt lyfts utbildningens och forskningens betydelse fram i

flera sammanhang. Genom dialog och erfarenhetsutbyte skapas bättre förutsättningar för att möta gemensamma utmaningar. Det internationella samarbetet sker främst inom nedanstående internationella organisationer och arbeten.

Nordiska ministerrådet

Ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) har ansvar för Nordiska ministerrådets samarbete inom utbildning och forskningspolitik. MR-U koordinerar dessutom ministerrådets samarbete inom språk- och it-politik.

NordForsk är ett organ under MR-U vars huvuduppgift är att främja ett effektivt samarbete mellan de nordiska länderna i frågor om forskning och utbildning på forskarnivå av högsta internationella kvalitet. Nordplus är Nordiska ministerrådets största utbildningsprogram inom livslångt lärande som ger stöd till både mobilitets-, nätverks- och projektverksamhet. Nordplus innefattar fem olika utbildningsprogram och antalet ansökningar ökar för varje år. För 2016 har det kommit in 654 ansökningar från 3 862 organisationer. Ansökta medel är drygt 29 miljoner euro, vilket är tre gånger så mycket som finns att fördela.

Nordforsk (en organisation under Nordiska ministerrådet som finansierar och underlättar för nordiskt samarbete inom forskning och forskningsinfrastruktur) etablerade under 2016 samarbete med Nordic Innovation (en nordisk institution under Nordiska ministerrådet som arbetar med att främja gränsöverskridande handel och innovation) och Nordic Energy Research (en plattform under Nordiska ministerrådet för samarbete inom energi- och utvecklingspolitik) och inledde ett nordiskt forskningsprogram om Grön tillväxt och Innovation. Nordforsk förberedde också för en ny programperiod för det nordiska forskningsprogrammet Education for Tomorrow med förväntad start 2017. Nordforsk har också inlett arbetet med ett forskningsprogram om integration i ljuset av den aktuella flyktingsituationen i Norden.

Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK) är Nordiska ministerrådets rådgivande och samordnande organ i barn- och ungdomspolitiska frågor. Barn och unga är en prioriterad målgrupp i Nordiska ministerrådet och ett viktigt politikområde i de nordiska län-

derna och de självstyrande områdena. I början av 2016 antog MR-SAM (samarbetsministrarna) en ny strategi för barn och unga att gälla inom hela Ministerrådet. Som komplement har en handlingsplan för implementeringen av denna strategi satt igång. NORDBUK har även under 2016 fortsatt att ha tre utlysningar per år för ungdomsorganisationer och ungdomsprojekt och fördelar runt 4,5 miljoner DKK/år till detta. Under våren 2016 lanserade NORDBUK en handbok kring barn och ungas inflytande, som presenterades på ett seminarium tillsammans med de nordiska ländernas och självstyrande områdenas barnombudsmän.

EU

EU-samarbetet inom utgiftsområdet omfattar utöver utbildning och forskning bl.a. erkännande av yrkeskvalifikationer, en referensram för kvalifikationer för livslångt lärande och rymdfrågor.

Utbildningssamarbetet

På utbildningsområdet har EU enligt fördraget om Europeiska unionens funktionsrätt (EUF-fördraget) befogenhet att främja samarbetet mellan medlemsstaterna men har inte befogenhet att harmonisera lagstiftningen.

Under hösten 2015 har ett rådsmöte för EU:s utbildnings- och ungdomsministrar ägt rum. På mötet i november antog utbildningsministrarna den gemensamma rapporten om Utbildning 2020-ramverket. Rapporten ligger till grund för en ny serie prioriteringar för det arbete som ska göras under den kommande arbetscykeln 2015–2020. De nya prioriteringarna är sammanfattningsvis:

- relevanta och högkvalitativa kunskaper, färdigheter och kompetenser, som utvecklas genom livslångt lärande,
- inkluderande och jämlik utbildning och främjande av medborgerliga kompetenser,
- öppen och innovativ utbildning anpassad till en digital tidsålder,
- stöd till undervisande personal,
- transparens och erkännande av kunskaper och färdigheter för ökad rörlighet på arbetsmarknaden, och
- hållbar, långsiktig finansiering, kvalitet och effektivitet inom utbildningssystemen.

Prioriteringarna konkretiseras i ca 30 olika punkter som ska utgöra basen för sex arbetsgruppers mandat under nästa arbetscykel. Medlemsstaterna avgör själva i enlighet med nationella prioriteringar vad de väljer att samarbeta kring.

På rådsmötet antogs även rådsslutsatser om att minska andelen elever som lämnar skolan i förtid och att främja framgång. Slutsatserna fokuserar bl.a. på att slutföra arbetet med att utveckla och genomföra övergripande evidensbaserade strategier eller motsvarande som syftar till att minska andelen som lämnar skolan i förtid. Dessutom uppmanas medlemsstaterna att överväga mer ambitiösa nationella mål när det gäller andelen elever som lämnar skolan i förtid. Medlemsstaterna uppmanas också att identifiera de skolor där det finns stor risk att elever, som kan ha behov av ytterligare stöd eller resurser, lämnar skolan i förtid.

Under våren 2016 har utbildningsministrarna haft ett rådsmöte. På detta möte antog utbildningsministrarna en rådsresolution om främjande av socioekonomisk utveckling och delaktighet i EU genom utbildning. Europa 2020-strategin, som antogs 2010, innehåller övergripande mål på EU-nivå inom fem områden varav två mål (ett av dem är tudelat) berör utbildnings- och forskningsfrågor. Utbildning och forskning utgör därmed en viktig del av uppföljningen av Europa 2020-strategin inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Rådsresolutionen var utbildningsministrarnas bidrag till Europeiska rådets möte i mars 2016. EU:s stats- och regeringschefer gav då vägledning inför medlemsstaternas rapportering inom Europa 2020-strategin. I resolutionen konstateras det att Europa står inför flera utmaningar, däribland en ekonomisk kris vars konsekvenser fortfarande påverkar samhället, en flyktningkris som ställer krav på mottagarländernas utbildningssystem och en ökande radikaliserings som i vissa fall riskerar leda till våld och terrorism. I resolutionen betonas vikten av att bl.a. investera i utbildning, att ta itu med matchningsproblematiken och att sträva efter utbildningssystem som innebär att en individ oavsett bakgrund har möjlighet att uppnå uppsatta mål.

Erkännande av yrkeskvalifikationer

Syftet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (yrkes-

kvalifikationsdirektivet) är att avskaffa hinder för den fria rörligheten för personer och tjänster genom att underlätta för personer som vill utöva ett reglerat yrke i ett annat land inom EU. Direktivet innehåller regler för hur yrkeskvalifikationer som har förvärvats i ett land inom EU ska erkännas i ett annat där yrket är reglerat.

Regeringens målsättning är att antalet reglerade yrken på den inre marknaden ska minska. Det är enligt regeringen nödvändigt att ett fungerande system för erkännande av yrkeskvalifikationer mellan länder finns för att den inre marknaden ska fungera.

Yrkeskvalifikationsdirektivet har tidigare genomförts i svensk rätt genom sektorsspecifika författningar, dvs. i de författningar som rör respektive reglerat yrke. Direktivet har moderniserats genom direktiv 2013/55/EU som bl.a. innehåller bestämmelser om införandet av ett europeiskt yrkeskort och skyldighet för myndigheter att under vissa förutsättningar varna andra medlemsstater för vissa yrkesutövare. Efter förslag och bedömningar i propositionen Genomförande av det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet (prop. 2015/16:44, bet. 2015/16:UbU6, rskr. 2015/16:148) har det moderniserade direktivet genomförts i Sverige genom lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordningen (2016:157) om erkännande av yrkeskvalifikationer som ersätter det tidigare sektorsvisa genomförandet.

En nationell referensram för kvalifikationer för livslångt lärande

Genom förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande har regeringen infört en nationell referensram i enlighet med Europaparlamentets och rådets rekommendation 2008/C111/01/EG om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande. Den nationella referensramen innehåller åtta nivåer som beskriver det resultat av lärande som är av betydelse för respektive nivå. Referensramen kan tillämpas inom alla delar av det offentliga utbildningsväsendet och möjliggör samtidigt för aktörer utanför det offentliga utbildningsväsendet att få nivån på sina kvalifikationer fastställd i den nationella referensramen. Regeringen har fastställt nivån på kvalifikationer som är författningsreglerade och som uppfyller de krav på länderesultat och kvalitetssäkring som ställs i rekommendationen om EQF i förordningen. Nivån på övriga kvalifikationer kan

enligt förordningen fastställas efter ansökan och erlagd avgift från utfärdaren, under förutsättning att samma krav på länderesultat och kvalitetssäkring uppfylls. En sådan ansökan prövas av Myndigheten för yrkeshögskolan och kan överklagas till Överklagandenämnden för högskolan.

Referensramen går ut på att synliggöra nivån på kunskaper, färdigheter och kompetenser som krävs för att erhålla de olika kvalifikationer som ges ut i Sverige. Att kraven för att uppnå en viss kvalifikation definieras i termer av länderesultat, i stället för t.ex. längden på en utbildning, innebär att det tydligt behöver framgå vilka kunskaper, färdigheter och kompetenser som krävs för att uppnå kvalifikationen. Införandet av en nationell referensram och dess princip om länderesultat kan underlätta arbetet med validering och stimulera utvecklingen. En nationell referensram kan förhoppningsvis bidra till att öka rörligheten på arbetsmarknaden, underlätta övergångar mellan arbete och utbildning och bidra till att ge resultaten av validering nationell legitimitet på arbetsmarknaden.

De bestämmelser i förordningen som reglerar referensramens syfte, nivåer i referensramen och bemyndiganden för Myndigheten för yrkeshögskolan att meddela föreskrifter, samt lagen (2015:478) med bemyndigande att meddela föreskrifter om avgift för ansökan om att få beslut som avser kvalifikationer för livslångt lärande, trädde i kraft den 1 oktober 2015. Bestämmelser som avser ansökan och beslut om nivå på en kvalifikation i den nationella referensramen trädde i kraft den 1 januari 2016.

Forskningsarbetet

Det europeiska forskningsarbetet finansieras genom ett särskilt ramprogram för forskning och innovation, Horisont 2020, som omfattar perioden 2014–2020. Horisont 2020 antogs i ett ordinarie lagstiftningsförfarande i slutet av 2013 och började gälla den 1 januari 2014. Horisont 2020 implementeras genom arbetsprogram som är tvååriga, förutom det sista som ska täcka de tre åren 2018–2020. Arbetsprogrammen för perioden 2016 och 2017 beslutades hösten 2015 efter förhandlingar i alla programkommittéer under Horisont 2020, och de sista arbetsprogrammen för perioden 2018–2020 ska beslutas i början av hösten 2017.

Europeiska rådet beslutade i februari 2011 att Europeiska forskningsområdet (ERA) ska vara förverkligat 2014. Rapporter om utvecklingen av

ERA har presenterats av kommissionen 2013 och 2014 och en ny är under utarbetning för publicering i slutet av 2016. Rapporterna går igenom de framsteg som har gjorts inom ramen för de sex huvudprioriteringar som rådet har ställt sig bakom. Kommissionens slutsats i den senaste rapporten var att konkreta framsteg hade uppnåtts för att förverkliga ERA men att det europeiska forsknings- och innovationslandskapet fortfarande var för fragmenterat och att ytterligare åtgärder framför allt på nationell nivå behövdes. En färdplan för ERA på EU-nivå antogs genom rådsslutsatser under 2015 och medlemsstaterna har åtagit sig att under 2016 ta fram nationella färdplaner som ska visa vilka insatser som görs eller planeras för var och en av de sex huvudprioriteringarna.

Europeisk rymdverksamhet

Under 2015 innebar rådsarbetet för rymdverksamheten framför allt förhandlingar om ett förslag till direktiv från kommissionen om spridning av högupplöst jordobservationsdata från kommersiella satelliter. Kommissionen presenterade i juni 2014 ett förslag till direktiv som syftade till att säkerställa att den inre marknaden för produkter och tjänster baserade på högupplösta satellitdata (HRSD) från kommersiella satelliter fungerar och utvecklas väl. Det handlade om att inrätta en öppen, rättvis och konsekvent rättslig ram för alla medlemsstater. Målet för initiativet var att främja tillväxten av marknaderna för jordobservation i Europa, särskilt tjänstemarknaden, att främja konkurrenskraften hos EU:s sektor för jordobservation och att främja konkurrenskraften hos företag som använder jordobservationsdata i Europa. Redan från början ansåg ett antal medlemsstater att direktivet inte löste något verkligt marknadsproblem. Förhandlingarna om direktivet fortsatte dock under det första halvåret 2015, men i juni 2015 beslutade kommissionen att dra tillbaka förslaget då tveksamheten hade vuxit hos allt fler medlemsstater under förhandlingarna.

Europarådet

Europarådet arbetar med att främja respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Inom utbildningsområdet arbetar Europarådet med att säkerställa rätten till utbildning av god kvalitet för alla. Europarådets

utbildningsprogram grundar sig på Europeiska kulturkonventionen och Konventionen om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europaregionen samt rekommendationer som antas av Europarådets ministerkommitté.

Europarådets aktuella program för utbildningsrådet sträcker sig över perioden 2016 och 2017. Det fokuserar på färdigheter och kvalifikationer för livet i en demokrati, lika möjligheter och utbildning av god kvalitet. Några av de projekt som ingår i programmet rör utbildning för demokratiskt medborgarskap, utbildning i mänskliga rättigheter, digital medborgarskapsutbildning, flerspråkig utbildning, professionell utveckling av lärare och språklig integrering av vuxna migranter.

Bolognaprocessen

Bolognaprocessen är ett mellanstatligt samarbete på högskoleområdet som omfattar 48 europeiska länder. Syftet är att främja rörlighet, anställningsbarhet och Europas konkurrenskraft. Vid ministerkonferensen i Jerevan 2015 beslutades en ny kommuniké som kommer att ligga till grund för arbetet inför nästa ministerkonferens 2018 i Paris.

I kommunikén formuleras en ny vision för samarbetet inom det Europeiska området för högre utbildning (EHEA). Tonvikten ligger på universitets och högskolors roll när det gäller att möta gemensamma samhällsutmaningar såsom ekonomisk kris och arbetslöshet, extremism och radikaliserings. Inom samarbetet bör rörligheten för studenter och tidigare studenter förenklas ytterligare. Högre utbildning bör bidra till att utveckla demokratiska samhällen med möjlighet för alla invånare att ta del av utbildning. Universitet och högskolor bör stödjas i att stärka interkulturell förståelse, kritiskt tänkande, politisk och religiös tolerans, jämställdhet och demokratiska värderingar. I kommunikén understryks bl.a. behovet av att skydda akademisk frihet och studentinflytande. Dessutom ges kopplingen mellan forskning och utbildning stor vikt.

OECD

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har en betydelsefull roll när det gäller analys av utbildningssystemets funk-

tionssätt och hur medlemsländernas forsknings-satsningar utformas. Kärnan i verksamheten på utbildningsområdet utgörs av jämförande internationella studier, analyser, statistik och indikatorer. Kärnan i verksamheten på forskningsområdet utgörs av statistiska jämförelser mellan ländernas forskning och av rekommendationer om forsknings-satsningar.

Sverige deltar i flera av OECD:s återkommande internationella studier. Bland annat deltar Sverige i Programme for International Student Assessment (PISA) som syftar till att undersöka i vilken grad deltagande länders utbildningssystem bidrar till att femtonåriga elever, som snart kommer att ha avslutat den obligatoriska skolan, är rustade att möta framtiden. Resultaten av den senast PISA-undersökningen, som genomfördes 2015, presenteras den 6 december 2016.

Med anledning av de fortsatt vikande resultaten för svenska elever i PISA-undersökningen och problemen med lärarbrist efterfrågade Sverige 2014 hjälp från OECD att med internationell expertis analysera svensk utbildningspolitik och att ge råd och rekommendationer till hur resultaten kan förbättras. Resultatet av denna granskning presenterades den 4 maj 2015. Rapporten från OECD är ett viktigt underlag för den av regeringen tillsatta 2015 års skolkommission (U 2015:03). Den arbetar med att analysera och föreslå åtgärder för en bättre skola i Sverige (dir. 2015:35). Skolkommissionen avlämnade ett delbetänkande till regeringen den 16 maj 2016 med förslag till nationella målsättningar och en långsiktig plan med utvecklingsområden samt en tidplan för kommissionens fortsatta arbete (SOU 2016:38).

Sverige deltar också i Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) som inrättades 2008. PIAAC mäter den vuxna befolkningens förmågor inom områdena läsförståelse, räkneförmåga och problemlösning i datormiljö. Det är den mest omfattande internationella studien som har genomförts i sitt slag. De första resultaten publicerades i oktober 2013 och möjliggör internationella jämförelser inom de testade områdena. OECD planerar nästa undersökning till 2022.

Unesco

Unesco är FN:s fackorgan för samarbete inom utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation med 195 medlemsländer. I regeringens Strategi för Sveriges samarbete med Unesco 2014–2017 (U2014/00867/IS) framgår hur svenska Unesco-aktörer ska bidra till att stärka Unescos verksamhet. Strategin har fem övergripande prioriteringar: utbildning för alla, utbildning för hållbar utveckling, tillgång till rent vatten, ytt-randefrihet och reformering av Unesco. Alla svenska ställningstaganden i Unesco ska baseras på demokrati och jämställdhet mellan kvinnor och män. År 2013–2017 sitter Sverige i Unescos styrelse.

Alla Unescos medlemsländer ska enligt Unescos stadgar ha en nationalkommission som länk mellan landets regering och Unesco. Sveriges nationalkommission är kommittén Svenska Unescorådet (dir. 2013:123). Ledamöterna i Svenska Unescorådet är verksamma inom Unescos ansvarsområden. Svenska Unescorådet uppdrag är bl.a. att bistå regeringen med råd, underlag och förslag i frågor som rör Unescos verksamhet samt informera och skapa intresse i Sverige för Unescos verksamhet. Detta görs bl.a. genom samarbete med myndigheter och organisationer och genom att sprida information om Unesco, anordna seminarier och uppmärksamma Unescodagar som Världsvetenskapsdagen, Pressfrihetsdagen och Världsbokdagen etc.

Unescos största programområde är utbildning. Under 2015 har stort fokus legat på utbildningens roll i FN:s Agenda 2030 som antogs hösten 2015. Sverige arbetar också för att stärka arbetet med utbildning för hållbar utveckling. Sverige har även fokuserat på frågor kring ytt-randefrihet med betoning på journalisters säkerhet och konstnärers frihet. Frågan om bevarande av kulturarv har aktualiserats i samband med förstörelse av kulturarv i Mellanöstern. Sverige har stött Unescos agerande inom området. Svenska Unescorådet ingår i en svensk arbetsgrupp med bland andra Riksantikvarieämbetet, Polisen, Tullverket, museer m.fl. som arbetar för att stärka samarbetet mot olaglig handel med stulna kulturföremål.

Sverige deltar aktivt i flera av Unescos vetenskapliga program, bl.a. för vatten- och havsfrågor samt för biosfärområden. Arbetet samordnas av Svenska Unescorådet i samverkan med berörda myndigheter och centrala forskningsfinansiärer.

Svenska representanter är invalda i styrelsen för Unescos Information for All Programme (IFAP) och Man and the Biosphere Programme (MAB) samt UNESCO Institute for Statistics (UIS).

Vid Unescos generalkonferens 2011 initierade Sverige ett beslut om att Unesco ska publicera en rapport över utvecklingen inom yttrandefrihet och medietutveckling i världen, World Trends in Freedom of Expression and Media Development. Den första rapporten lanserades under 2014 i Stockholm av Unescos generaldirektör och nummer två i serien publicerades hösten 2015. Rapporten finansieras av medel fördelade genom Sida.

Unescos budget består av medlemslänternas medlemsavgifter och extrabudgetärt stöd från

länder, utvecklingsbanker och FN-organ. Sverige tillhör en av de största givarna av extrabudgetärt stöd till Unesco. Sverige har drivit på för att Unesco ska genomföra strukturerade finansieringsdialoger mellan de stora extrabudgetära givarna, och den första dialogen planeras inför den tvååriga budget som antas 2017 för 2018 och 2019. Då kommer för första gången budgeten att baseras på såväl medlemsavgifter som extrabudgetärt stöd.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.11 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Miljoner kronor

	Utfall 2015	Budget 2016 ¹	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
<i>Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning</i>							
1:1 Statens skolverk	510	626	640	1 056	1 077	1 063	1 095
1:2 Statens skolinspektion	406	404	390	410	402	411	420
1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten	682	702	686	713	728	744	759
1:4 Sameskolstyrelsen	41	42	36	41	41	37	38
1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	2 851	3 467	2 759	2 869	2 687	2 530	2 471
1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	415	445	388	263	298	317	327
1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	3 934	4 612	4 612	4 630	4 384	4 122	3 622
1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	181	177	175	177	183	181	181
1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	92	94	90	91	102	104	106
1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	287	422	283	295	307	292	292
1:11 Bidrag till vissa studier	17	20	17	18	18	18	18
1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan	109	107	106	107	112	116	118
1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning		1 414	1 130	1 454	1 868	2 060	1 981
1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	2 568	2 032	1 988	2 172	2 193	2 220	2 255
1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer	3	330	325	480	680	0	0
1:16 Fler anställda i lågstadiet		1 316	1 297	2 300	2 300	1 971	1 971
1:17 Skolforskningsinstitutet	14	40	40	23	24	24	25
1:18 Praktisknära skolforskning		0		18	19	19	19
1:19 Bidrag till lärarlöner		2 884	2 279	4 442	4 442	4 442	4 442
1:20 Särskilda insatser inom skolområdet		0	0	156	163	163	163
Summa Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning	12 110	19 135	17 241	21 715	22 026	20 832	20 303

	Utfall 2015	Budget 2016 ¹	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
<i>Universitet och högskolor</i>							
2:1 Universitetskanslersämbetet	137	136	135	137	140	143	146
2:2 Universitets- och högskolerådet	119	140	128	147	171	174	178
2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 557	1 647	1 624	1 684	1 731	1 753	1 797
2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 984	2 036	2 036	2 067	2 105	2 148	2 197
2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 870	1 923	1 895	1 982	2 040	2 068	2 115
2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 143	2 088	2 088	2 120	2 158	2 203	2 240
2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 916	1 995	1 967	2 040	2 102	2 125	2 176
2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 455	1 482	1 482	1 504	1 532	1 564	1 599
2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 580	1 633	1 609	1 670	1 718	1 727	1 771
2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 531	1 557	1 557	1 580	1 609	1 643	1 663
2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 252	1 301	1 283	1 337	1 379	1 398	1 430
2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 047	1 066	1 066	1 082	1 102	1 125	1 150
2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 379	1 435	1 415	1 484	1 535	1 561	1 598
2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	806	825	825	854	870	888	908
2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	651	674	664	696	710	726	742
2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 458	1 483	1 483	1 506	1 534	1 566	1 601
2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 063	1 048	1 033	1 082	1 146	1 169	1 195
2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 388	1 477	1 477	1 500	1 527	1 559	1 594
2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	630	635	626	644	662	674	691
2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	354	364	364	369	376	384	392
2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	596	614	605	634	654	660	677
2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	205	224	224	227	231	236	241
2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	993	1 012	998	1 029	1 054	1 063	1 090
2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	286	318	318	323	329	336	344
2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	700	748	737	767	786	795	815
2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	221	250	250	254	259	264	270
2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	523	519	511	526	540	547	561
2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på	207	231	231	235	239	244	249

	Utfall 2015	Budget 2016 ¹	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
forskarnivå							
2:29 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	263	242	242	237	240	242	248
2:30 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	85	91	91	93	94	96	98
2:31 Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	827	866	854	894	922	931	956
2:32 Malmö högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	120	137	137	139	141	144	148
2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	545	570	552	583	600	606	620
2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	89	104	104	105	107	109	112
2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	196	195	192	197	201	205	210
2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	48	49	48	49	50	51	53
2:37 Gymnastik- och idrotthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	94	95	93	98	101	103	106
2:38 Gymnastik- och idrotthögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	26	32	31	32	33	33	34
2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	449	459	459	477	495	501	514
2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	59	66	65	67	69	70	72
2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	400	402	396	408	422	425	435
2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	56	61	60	62	63	65	66
2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	424	425	419	433	449	456	468
2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	84	91	90	92	94	96	98
2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	369	369	364	375	387	391	401
2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	56	62	62	63	65	66	67
2:47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	358	363	358	373	388	391	401
2:48 Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	47	53	52	53	54	56	57
2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	323	298	305	297	303	306	313
2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	41	47	46	47	48	49	50
2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	354	333	329	344	358	362	371
2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	42	48	47	48	49	50	51
2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	158	155	152	158	162	165	170
2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	8	9	9	10	10	10	10
2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	61	62	61	63	64	65	67

	Utfall 2015	Budget 2016 ¹	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
2:56 Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	5	6	6	6	6	6	6
2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	123	125	125	128	131	134	137
2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	8	9	9	10	10	10	10
2:59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	381	386	386	396	413	415	426
2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	50	57	56	58	59	60	62
2:61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	24	24	24	25	25	26	26
2:62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	9	10	10	11	11	11	11
2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	2 963	3 024	3 039	3 193	3 272	3 340	3 419
2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	501	592	563	579	1 257	1 628	2 347
2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor	786	391	386	415	428	435	440
2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 391	2 462	2 426	2 521	2 579	2 637	2 696
Summa Universitet och högskolor	40 873	41 634	41 282	42 622	44 400	45 489	47 206
<i>Forskning</i>							
3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	5 620	5 720	5 663	5 845	6 058	6 104	6 098
3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	340	346	317	280	280	280	280
3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning	140	141	141	161	164	167	171
3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet	365	372	366	373	401	416	416
3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning	28	28	28	29	29	30	30
3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	554	551	558	551	551	551	551
3:7 Institutet för rymdfysik	52	54	53	54	56	57	58
3:8 Kungl. biblioteket	346	351	348	362	369	376	384
3:9 Polarforskningssekreteriatet	32	39	39	46	47	48	49
3:10 Sunet	41	44	44	49	49	49	49
3:11 Centrala etikprövningsnämnden	5	7	5	7	7	7	8
3:12 Regionala etikprövningsnämnder	35	41	37	41	41	42	43
3:13 Särskilda utgifter för forskningsändamål	149	112	112	106	100	100	100
Summa Forskning	7 707	7 806	7 711	7 905	8 153	8 228	8 239
<i>Vissa gemensamma ändamål</i>							
4:1 Internationella program	81	82	80	82	82	82	82
4:2 Avgift till Unesco och ICCROM	27	31	30	31	31	31	31
4:3 Kostnader för Svenska Uneskorådet	9	10	10	10	10	11	11
4:4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	8	24	24	18	13	13	8
Summa Vissa gemensamma ändamål	125	147	145	140	136	136	132

	Utfall 2015	Budget 2016 ¹	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
<i>Äldre anslag</i>							
2016 1:18 Lågstadieolyftet	1 987	0		0	0	0	0
Summa Äldre anslag	1 987	0	0	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	62 802²	68 722²	66 379²	72 381	74 715	74 685	75 879

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget för 2016 och förslag till ändringar i denna proposition.

² Beloppet är redovisade i 2017 års struktur avseende anslagen 1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer och 14:4 Särskilt utbildningsstöd (under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid) enligt riksdagens beslut (prop. 2015/16:100, bet.2015/16:KU23, rskr.2015/16:290) om indelning i utgiftsområden (fördelning av ändamål och verksamheter inom utgiftsområden).

Tabell 2.12 Härledning av ramnivån 2017–2020. Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Miljoner kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	70 129	70 129	70 129	70 129
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	710	1 563	2 563	3 668
Beslut	2 056	3 315	2 464	2 463
Överföring till/från andra utgiftsområden	-567	-561	-558	-556
Övrigt	54	269	88	174
Ny ramnivå	72 381	74 715	74 685	75 879

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FIU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

Tabell 2.13 Ramnivå 2017 realekonomiskt fördelat. Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Miljoner kronor

	2017
Transferringar ¹	23 321
Verksamhetsutgifter ²	48 775
Investeringar ³	285
Summa ramnivå	72 381

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2015 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transferingar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster. Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella engagemang.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Målet för utgiftsområdet är att Sverige ska vara en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet (prop. 2011/12:1, utg.omr. 16 avsnitt 2.3, bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98).

2.4 Resultatredovisning – övergripande för hela utgiftsområdet

2.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att följa upp hur framstående Sverige är som kunskaps- och forskningsnation behöver jämförelser göras med andra länder. Huvuddelen av de indikatorer som har valts ut för uppföljningen bygger därför på internationell statistik. I de fall det finns tidsserier att tillgå beskrivs dessutom utvecklingen under flera år bakåt i tiden. De indikatorer som valts ut för att mäta måluppfyllelsen är:

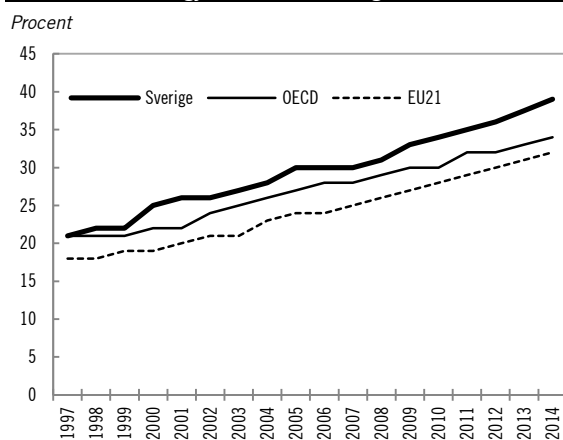
- befolkningens uppnådda utbildningsnivå,
- unga vuxnas deltagande i utbildning,
- olika ålderskohorters uppnådda utbildningsnivå,
- könsfördelningen bland högskoleexaminerade inom olika utbildningsriktningar,
- andelen kvinnor bland den forskande och undervisande personalen i högskolan,
- andelen professorer som är kvinnor,
- publiceringar och citeringar av forskningsartiklar samt forskningssamarbeten, och

- riktmärkena i EU:s utbildningspolitiska samarbete.

Indikator: Befolkningens uppnådda utbildningsnivå

I såväl Sverige som inom OECD och det s.k. EU21 (omfattar alla EU:s medlemsländer innan utvidgning i maj 2004 samt OECD-länderna Estland, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern) har de utbildningssatsningar som gjorts lett till att andelen högutbildade personer i befolkningen ökat över tid (se diagram 2.1). Ökningstakten har sedan slutet av 1990-talet varit högre i Sverige än den genomsnittliga ökningstakten inom OECD och EU21. Det har lett till att Sverige i dag har fem procentenheter fler högutbildade än OECD och sju procentenheter fler än EU21 i befolkningen. Sverige har i den bemärkelsen blivit en mer framstående utbildningsnation än under tidigare år. Den publicerade internationella statistiken finns tyvärr inte uppdelad efter kön.

Diagram 2.1 Andelen personer i åldern 25–64 år som har minst två års eftergymnasial utbildning

Källa: OECD.

Indikator: Unga vuxnas deltagande i utbildning

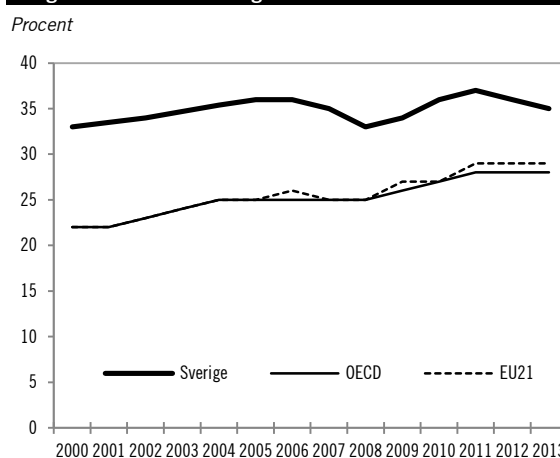
En framstående utbildningsnation bör även erbjuda många, i synnerhet unga, personer god tillgång till utbildning. Det kan t.ex. mätas som andelen personer i åldern 20–29 år som deltar i någon form av utbildning.

I Sverige har denna andel under hela 2000-talet legat på en högre nivå än inom OECD och EU21 som helhet (se diagram 2.2). Öknings-

takten har dock varit större inom OECD och EU21, vilket lett till att det försprång som Sverige har haft har minskat från elva procentenheter 2000 till sju respektive sex procentenheter 2013. Den publicerade internationella statistiken finns tyvärr inte uppdelad efter kön.

Befolkningens deltagande i utbildning varierar kraftigt med konjunkturen. Under högkonjunktursåren 2007 och 2008 sjönk andelen unga som deltog i utbildning i Sverige. I efterdyningarna av den efterföljande finanskrisen ökade andelen fram till 2011 varefter den återigen har minskat.

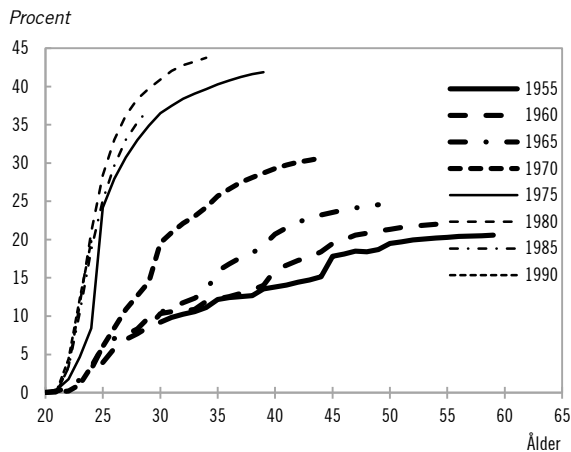
Diagram 2.2 Andelen personer i åldern 20–29 år som deltar i någon form av utbildning

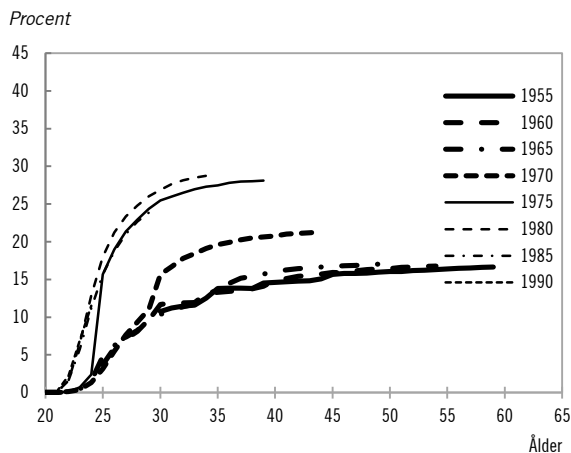
Källa: OECD.

Indikator: Olika ålderskohorters uppnådda utbildningsnivå

Det finns tydliga tecken på att den utbildningsexpansion som illustrerats i diagram 2.1 och diagram 2.2 har avtagit i styrka. Ett sådant tecken är att den genomsnittliga utbildningsnivån vid en viss given ålder inte är lika hög för de unga ålderskohorterna som den är för de något äldre kohorterna (se diagram 2.3 och diagram 2.4). Högst utbildningsnivå i de här medtagna ålderskohorterna har de som föddes 1980. I ålderskohorterna födda 1985 och 1990 är utbildningsnivån något lägre än bland de födda 1980.

Diagram 2.3 Andelen personer med minst 3 års eftergymnasial utbildning i olika ålderskohorter, Kvinnor

Källa: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Diagram 2.4 Andelen personer med minst 3 års eftergymnasial utbildning i olika ålderskohorter, Män

Källa: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I diagrammen syns också tydligt spåren av den kraftiga utbildningsexpansion som Sverige tidigare har genomgått. Bland dem som är födda 1965 och tidigare är vid en viss given ålder andelen högutbildade betydligt lägre än bland dem som är födda senare. Det är en effekt av att högskolan byggdes ut på 1990-talet och att flera utbildningar som tidigare låg utanför högskolan förlängdes och gjordes om till högskoleutbildningar.

Skillnaden mellan de olika ålderskohorterna är störst bland kvinnor. De har i större utsträckning dragit nytta av utbildningsexpansionen än vad männen gjort. Dessutom var flera av de utbildningar som på 1990-talet förlängdes kvinnodominerade, t.ex. förskolläro-utbildningen, lärarutbildningen och sjuksköterskeutbildningen.

Indikator: Könsfördelningen bland högskole-examinerade inom olika utbildningsinriktningar

En framstående kunskaps- och forskningsnation med hög kvalitet bör också ha ett jämställt utbildningssystem. Könsstereotypa utbildningsval bör motverkas. Ett sätt att studera detta är att undersöka hur könsfördelningen ser ut bland de som examineras från olika utbildningsinriktningar inom högskolan (se tabell 2.14).

Tabell 2.14 Könsfördelningen bland högskoleexaminerade inom olika utbildningsinriktningar, 2013

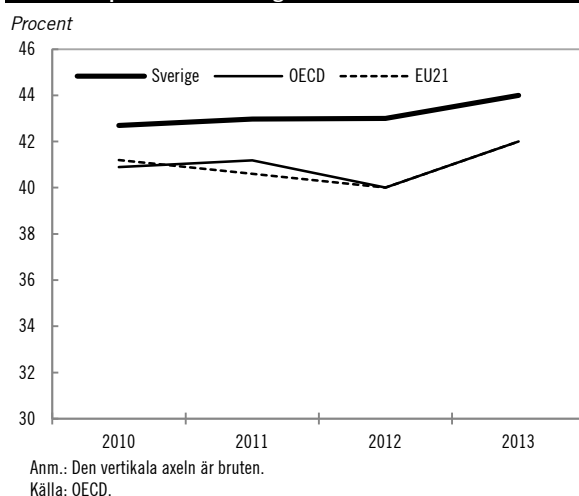
Utbildningsinriktning	Sverige		OECD	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Utbildning	82	18	78	22
Humaniora och konst	60	40	65	35
Samhällsvetenskap, juridik och ekonomi	63	37	58	42
Naturvetenskap	39	61	39	61
Teknik, tillverkning och konstruktion	29	71	24	76
Lantbruk	63	37	51	49
Hälsa och välfärd	81	19	77	23
Tjänster	63	37	51	49
Totalt	62	38	57	43

Källa: OECD.

Statistiken visar att utbildningsvalen är mer könsstereotypa i Sverige än i andra OECD-länder. I fem av åtta utbildningsinriktningar har Sverige en mer ojämn könsfördelning än vad OECD i genomsnitt har. Störst är skillnaden inom kategorin tjänster där fördelningen mellan kvinnor och män i stort sett är jämn inom OECD som helhet medan det är 26 procentenheter fler kvinnor än män som examineras i Sverige. Inom kategorin naturvetenskap ser könsfördelningen i Sverige likadan ut som i OECD som helhet, medan fördelningen är jämnare i Sverige inom kategorierna humaniora och konst samt teknik, tillverkning och konstruktion.

Indikator: Andelen kvinnor bland den forskande och undervisande personalen i högskolan

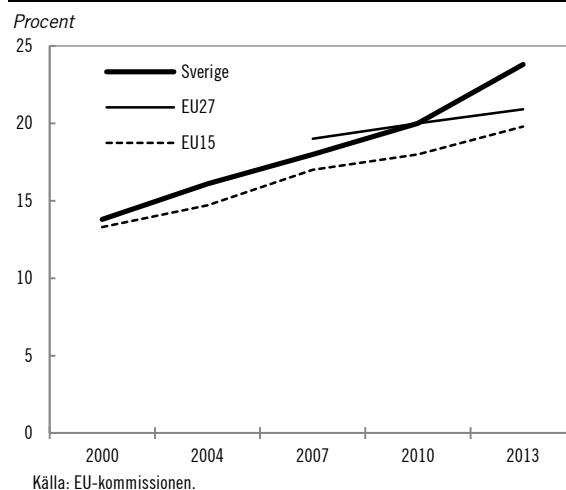
Ett annat sätt att följa upp jämställdheten är att se hur könsfördelningen bland undervisande och forskande personal inom högskolan ser ut i Sverige jämfört med andra länder (se diagram 2.5).

Diagram 2.5 Andelen kvinnor bland undervisande och forskande personal inom högskolan

I såväl Sverige som i övriga OECD och inom EU21 är andelen kvinnor bland den undervisande och forskande personalen lägre än andelen män. Den är något högre i Sverige än i OECD som helhet och inom EU21. Under de tre senaste uppmätta åren har andelen stigit något i såväl Sverige som inom OECD och EU21. Särskilt tydlig är ökningen under det senast uppmätta året, då andelen ökade med en procentenhet i Sverige.

Indikator: Andelen professorer som är kvinnor

Ojämligheten mellan kvinnor och män blir än tydligare när man ser till könsfördelningen bland professorer (se diagram 2.6). Andelen kvinnor var i såväl Sverige som i EU15 (omfattar de länder som var medlemmar i unionen före utvidgningen 2004) år 2000 strax under 14 procent. Andelen har därefter fram till år 2013 enligt internationell statistik stigit till ca 24 procent i Sverige och ca 20 procent i EU15. Ökningstakten har varit större i Sverige än i EU som helhet. Det gäller i synnerhet under den senast uppmätta perioden 2010–2013.

Diagram 2.6 Andelen professorer som är kvinnor

Indikator: Publiceringar och citeringar av forskningsartiklar, samt forskningsarbeten

Det övergripande målet att Sverige ska vara en framstående forsknings- och kunskapsnation präglad av hög kvalitet har inom forskningsområdet specificerats till att Sverige ska vara en framstående forskningsnation där forskning och innovation bedrivs med hög kvalitet och bidrar till samhällets utveckling och näringslivets konkurrenskraft. Ett vanligt sätt att mäta forskningens kvalitet på är att följa upp antal publiceringar och citeringar av forskningsartiklar. År 2014 publicerades totalt 26 000 artiklar med svenska författare. Det är en ökning med 70 procent på tio år eller en genomsnittlig ökning med drygt 6 procent per år. Under de senaste fem åren har det största forskningsfältet varit medicin med drygt 20 procent av de publicerade artiklarna. Därefter följer biokemi, genetik och molekylärbiologi med 9 procent, teknikvetenskap med 8 procent, fysik och astronomi med 7 procent samt datavetenskap med ca 6 procent av de publicerade artiklarna. Samhällsvetenskaperna utgjorde drygt 5 procent av de publicerade artiklarna.

Ett mått på forskningens kvalitet är fält-normaliserade medelciteringar av vetenskapliga artiklar, dvs. ett medelvärde för alla områden av antalet citeringar dividerat med medelantalet citeringar för varje forskningsfält. Den fält-normaliserade medelciteringen för Sverige i vetenskapliga tidskrifter inkluderade i det nederländska företaget Elseviers databaser hamnar på nästan 70 procent över världsgenomsnittet, vilket är något svagare än jämförbara

länder som Danmark, Nederländerna och Schweiz som citeras ca 80 procent över världsgenomsnittet, men högre än Norge och Finland som citeras ca 60 procent över världsgenomsnittet.

Ett annat sätt att mäta kvalitet är att studera andelen artiklar som är bland de tio procent mest citerade artiklarna i världen. För svenskt vidkommande ligger detta på drygt 20 procent. Det är högre än Norge och Finland men lägre än länder som Belgien (21 procent), Danmark (25 procent), Nederländerna (23 procent), Schweiz (24 procent) och Singapore (24 procent).

Forsknings-samarbete med andra länder och företag syftar till att bidra till kvalitet och till samhällets utveckling och näringslivets konkurrenskraft. Mer än hälften av de publicerade artiklarna 2014 var resultatet av ett internationellt forsknings-samarbete, vilket är högt i ett internationellt perspektiv såväl i Norden som i världen i stort. På tio år har internationellt samarbete mellan Sverige och andra länder ökat med fem procentenheter. Drygt tre procent av publicerade artiklar i Sverige var publicerade i samarbete med företag, vilket är högre än i Norge, Storbritannien och USA, men lägre än i Danmark, Nederländerna och Schweiz.

Ytterligare ett sätt att följa upp det forskningspolitiska målet är att mäta graden av samverkan med det omgivande samhället. Samarbete mellan näringsliv och forskning vid universitet och högskolor och industriforskningsinstitut i form av innovationsrelaterade samarbeten är viktigt för fungerande kunskapsspridning till näringsliv och samhälle. I Sverige hade 8 procent av företagen med minst tio anställda innovationsrelaterade samarbeten med universitet och högskolor under perioden 2010–2012 (samarbeten med industriforskningsinstitut var 5 procent). Denna andel var mindre än i andra jämförbara länder som Finland (samarbeten med universitet och högskolor – 12 procent, samverkan med institutet – 10 procent), i paritet med Tyskland, men större än i länder som Storbritannien, Danmark och Nederländerna. Jämfört med inte bara jämförbara länder utan alla länder hamnar Sverige på en fjärdeplats avseende samverkan med universitet och högskolor respektive en femteplats avseende samverkan med institut. Andelen företag i EU som hade innovationsrelaterad samverkan med universitet och högskolor var 5 procent (3 procent hade samverkan med institut).

Indikator: Riktmärkena i EU:s utbildningspolitiska samarbete

I bedömningen av hur Sverige står sig som kunskapsnation är det viktigt att även följa upp den överenskommelse som de europeiska utbildningsministrarna ingick i maj 2009. De enades då om ett ramverk med strategiska mål för arbetet fram till 2020 (Utbildning 2020). Fem riktmärken, som ska vara vägledande för uppföljningen fram till 2020, lyftes fram. I november 2011 antogs ett kompletterande sjätte riktmärke om rörlighet i utbildningssyfte och 2012 antogs ett sjunde riktmärke om sysselsättning efter avslutad utbildning. De riktmärken som antagits är:

- andelen 18–24-åringar som har mindre än två års gymnasieutbildning och som inte studerar ska vara mindre än 10 procent,
- andelen 30–34-åringar med minst två års eftergymnasial utbildning ska uppgå till minst 40 procent,
- andelen 15-åringar som är lågpresterande i läsförståelse, matematik och naturvetenskap ska vara lägre än 15 procent,
- andelen barn mellan fyra år och upp till obligatorisk skolstartsålder som går i förskola ska uppgå till minst 95 procent,
- andelen 25–64-åringar som deltagit i någon form av utbildning de senaste fyra veckorna ska uppgå till minst 15 procent,
- andelen 20–34-åringar som är sysselsatta tre år efter avlagd examen på gymnasial eller eftergymnasial nivå ska uppgå till minst 82 procent,
- andelen högskoleexaminerade som studerat utomlands under en period som omfattar minst 15 högskolepoäng ska uppgå till minst 20 procent, och
- andelen 18–34-åringar som deltar i en grundläggande yrkesutbildning och som studerat utomlands under minst två veckor ska uppgå till minst 6 procent.

Riktmärkena om unga vuxna utan fullföljd gymnasieutbildning och om eftergymnasial utbildning tillhör de övergripande målen i Europa 2020-strategin som stats- och regeringscheferna antog i juni 2010 och redovisas i de årliga s.k. reformprogrammen. Där redovisas även de nationella mål som respektive medlemsland fastställt. Sveriges mål för andelen 18–24-åringar

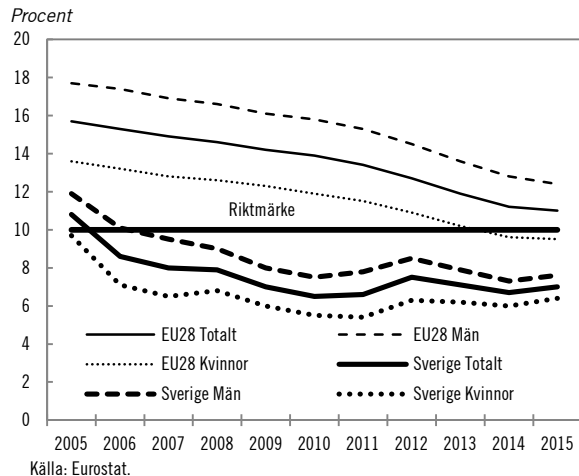
som inte fullföljt gymnasieskolan och som inte studerar är att den 2020 ska vara mindre än 7 procent. Målet för andelen 30–34-åringar som har minst en tvåårig eftergymnasial utbildning är 45–50 procent 2020.

I det följande redovisas hur Sverige och EU som helhet ligger till i förhållande till de antagna riktmärkena och hur utvecklingen har varit under de senaste tio åren, i de fall det finns långa tidsserier att tillgå. Tidsserierna sträcker sig i vissa fall fram till 2012 och i andra fall till 2015.

Unga med mindre än två års gymnasieutbildning

Sverige har sedan flera år tillbaka uppfyllt målet om att minska andelen 18–24-åringar som har mindre än två års gymnasieutbildning och som inte deltar i någon form av utbildning till under 10 procent (se diagram 2.7). Det gäller för såväl kvinnor som män. För kvinnor uppgick andelen till 6,4 procent och för män till 7,6 procent under 2015. Totalt sett var andelen under samma år 6,6 procent, vilket innebär att Sverige även har uppfyllt det nationella målet om att andelen ska ligga under 7 procent.

Diagram 2.7 Andelen kvinnor och män i åldern 18-24 år som har mindre än två års gymnasieutbildning och som inte deltar i någon form av utbildning

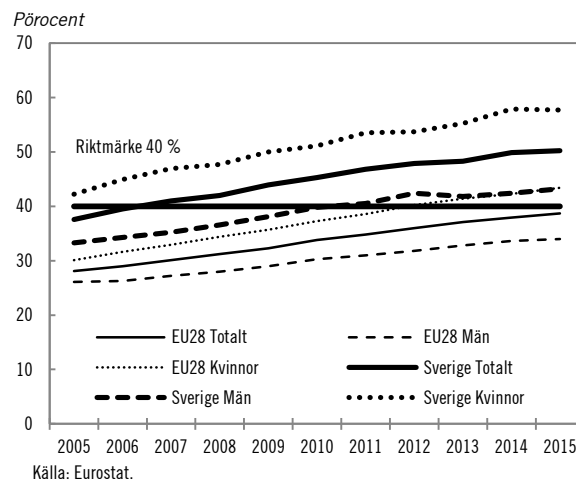

Även inom EU totalt sett har andelen minskat påtagligt under de senaste tio åren, dock från en högre nivå. För kvinnor har nivån 2015 minskat till 9,5 procent och för män till 12,4 procent vilket innebär att unga kvinnor uppfyller målet att andelen ska ligga under 10 procent, men unga män gör det inte. Genomsnittet för EU28-länderna för båda könen landade på 10,9 procent.

Andel 30–34-åringar med eftergymnasial utbildning

Sverige uppfyller även det andra utbildningsmålet om att andelen 30–34-åringar med minst två års eftergymnasial utbildning ska uppgå till minst 40 procent (se diagram 2.8).

Diagram 2.8 Andelen 30–34-åringar med minst två års eftergymnasial utbildning

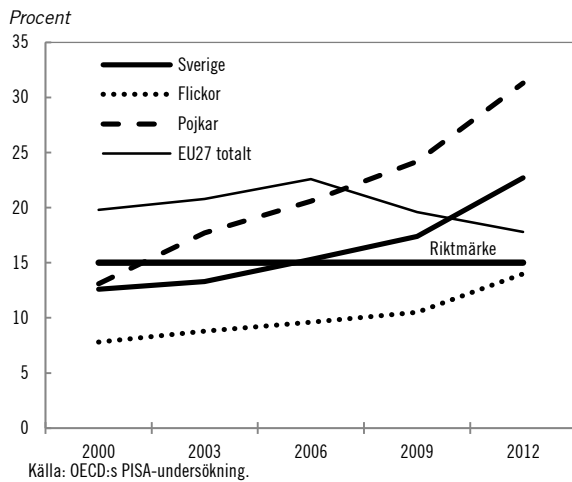
År 2015 uppgick andelen till 57,7 procent för kvinnor och till 43,2 procent för män. Till sammans uppgick andelen till 50,2 procent. Det innebär att Sverige totalt sett även överträffar det nationella målet att andelen ska ligga mellan 45 och 50 procent.

Andelen med eftergymnasial utbildning har ökat stadigt för såväl kvinnor som män under de senaste tio åren men under det senaste året har ökningstakten avtagit för männen och övergått i en viss minskning för kvinnor.

Under hela den tioårsperiod som har studerats har andelen 30–34-åringar med minst två års eftergymnasial utbildning varit betydligt lägre i EU som helhet än i Sverige. Andelen har dock ökat även i EU och kvinnorna har nu nått över målet på 40 procent. Männen ligger dock fortfarande under målet. För dem uppgick 2015 andelen till 34,0 procent.

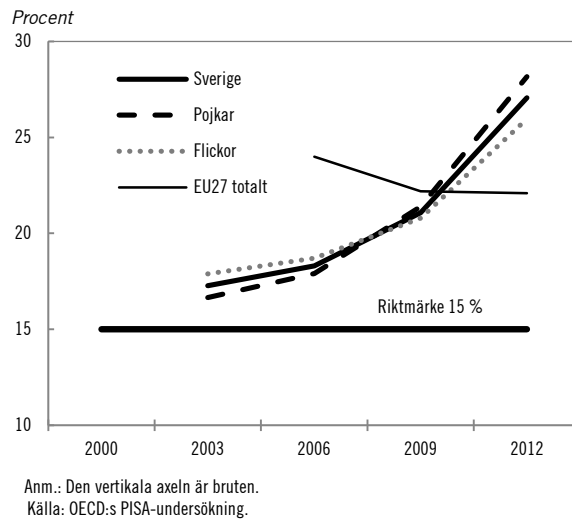
Elever utan godtagbar baskompetens

De senaste PISA-undersökningarna av 15-åringars läsförståelse, förmågor i matematik och naturvetenskap visar att Sverige inte klarar målet om att andelen 15-åringar på den lägsta förmågenivån ska understiga 15 procent. Andelen med mycket låga resultat i läsförståelse, matematik och naturvetenskap har i stället ökat kontinuerligt under 2000-talet.

Diagram 2.9 Andelen lågpresterande 15-åringar i läsförståelse

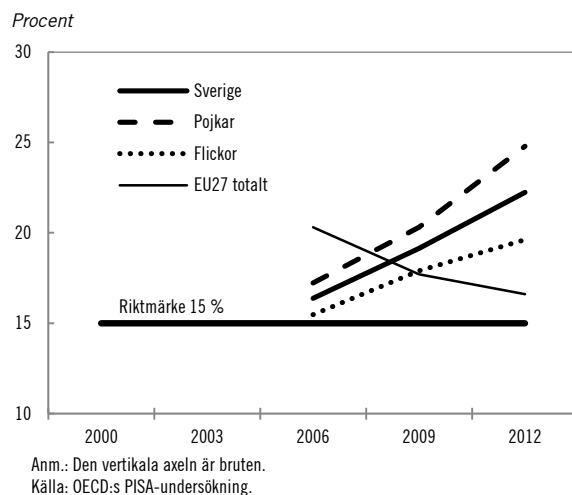
I läsförståelse har andelen 15-åringar på den allra lägsta prestationsnivån stadigt ökat sedan den första mätningen 2000 och har legat över riktmärket på högst 15 procent ända sedan mätningen 2009 (se diagram 2.9). Detta gäller i första hand för 15-åringa pojkar för vilka denna andel uppgick till 31,3 procent 2012 och därmed kraftigt översteg riktmärket. För pojkarna var andelen på den lägsta nivån mer än dubbelt så stor som flickornas, som låg på 14,0 procent 2012, dvs. strax under riktmärket på 15 procent. Men utvecklingen sedan den första PISA-mätningen 2000 visar att andelen 15-åringar på den lägsta läsförståelsenivån ökar för båda könen. Inom EU totalt sett ökade andelen något fram till 2006. Därefter har den minskat och ligger nu under Sveriges nivå.

Samma negativa utveckling gäller även 15-åringars prestationer i matematik (se diagram 2.10). Andelen 15-åringar på den lägsta prestationsnivån i matematik har ökat och ligger över riktmärket på högst 15 procent.

Diagram 2.10 Andelen lågpresterande 15-åringar i matematik

Utvecklingen gäller såväl flickor som pojkar och vid senaste PISA-undersökningen 2012 uppgick flickornas andel till 26,0 procent och pojkarnas andel till 28,2 procent. Inom EU totalt sett har andelen minskat och ligger nu klart under nivån i Sverige.

Även 15-åringars prestationer i naturvetenskap har försämrats (se diagram 2.11). Andelen elever på den lägsta prestationsnivån i naturvetenskap har ökat kontinuerligt sedan mätningen 2006. Bland pojkar var andelen lågpresterande 24,8 procent i den senaste mätningen 2012 och bland flickor var motsvarande andel på 19,6 procent.

Diagram 2.11 Andelen lågpresterande 15-åringar i naturvetenskap

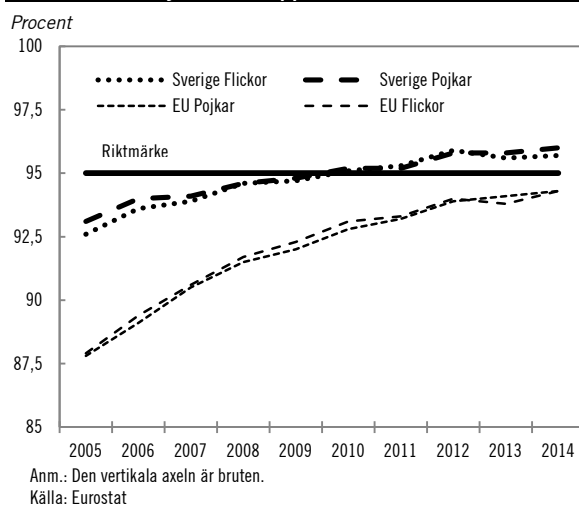
Inom EU totalt sett har andelen lågpresterande i naturvetenskap minskat. Nivån ligger i senaste mätningen klart under Sveriges nivå.

Sett till alla tre undersökta kunskapsområdena så ligger Sverige klart över riktmärket på 15 procent och utvecklingen har gått åt fel håll. Även i EU totalt sett ligger andelen lågpresterande elever fortfarande över riktmärket i samtliga ämnen men där har utvecklingen gått åt rätt håll.

Andel barn i förskola

Sverige uppfyller målet om att andel barn i förskola ska uppgå till minst 95 procent för såväl flickor som pojkar (se diagram 2.12).

Diagram 2.12 Andelen barn som går i förskolan bland de som är i åldern fyra år och upp till skolstartsåldern

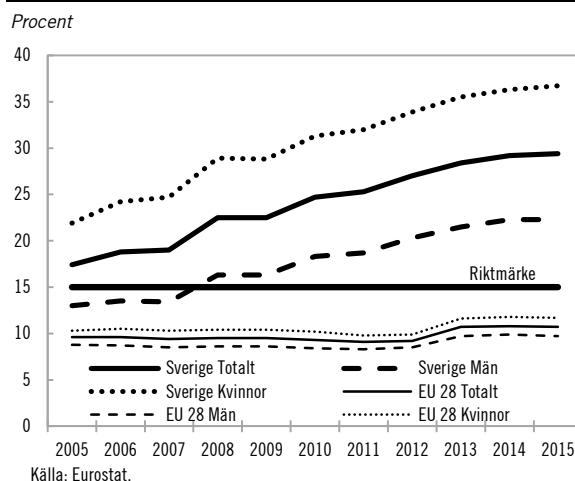

I Sverige uppgick andelen flickor i förskola till 95,7 procent och andelen pojkar till 96,0 procent 2014. Genomsnittet för EU-länderna uppgick samma år till 94,3 procent för såväl flickor som för pojkar. Andelarna har ökat under en lång följd av år i såväl Sverige som EU totalt sett. Ökningstakten har dock varit snabbare i EU än i Sverige.

Vuxnas deltagande i utbildning

Andelen personer i åldern 25–64 år som deltar i någon form av utbildning har stigit kraftigt i Sverige samtidigt som den i stort sett stått stilla i EU som helhet (se diagram 2.13). Bland svenska kvinnor ökade den genomsnittliga nivån till 36,7 procent 2015. Bland män var motsvarande andel 22,3 procent. Deltagande i utbildning ligger för såväl kvinnor som män klart över riktmärket på 15 procent. I Europa som helhet ligger nivåerna en bra bit under riktmärket. För kvinnor uppgår där andelen till 11,7 procent och för män uppgår den till 9,7 procent.

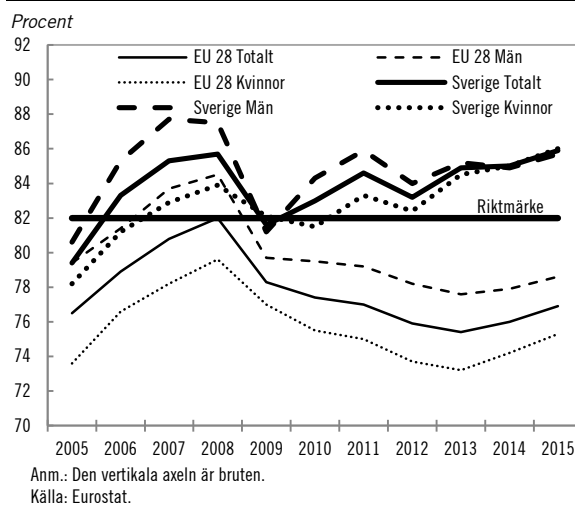
Diagram 2.13 Andelen personer i åldern 25-64 år som deltar i någon form av utbildning

Andel sysselsatta efter examen

Sverige uppfyller målet om att minst 82 procent ska vara sysselsatta tre år efter examen (se diagram 2.14). Det gäller för både män och kvinnor.

Diagram 2.14 Andelen sysselsatta tre år efter gymnasial eller eftergymnasial examen

Andelen sysselsatta tre år efter avslutade studier på gymnasial och eftergymnasial nivå uppgick i Sverige 2015 till 86,0 procent bland kvinnor och till 85,7 procent bland män, vilket väl överträffar målet på 82,0 procent. Genomsnittet för EU28 var 76,9 procent totalt sett. För kvinnor uppgick andelen till 75,3 procent och för män till 78,6 procent.

Fram till 2009 följde utvecklingen i Sverige och övriga EU varandra väl om än på olika nivåer. Under den därefter följande återhämtningen efter finanskrisen har utvecklingen gått åt olika håll med en trendmässig ökning av syssel-

sättningsgraden i Sverige samtidigt som sysselsättningsgraden fram till för ett par år sedan har minskat i EU som helhet.

Internationell rörlighet

Ett arbete pågår inom Eurostat med att ta fram statistik som belyser riktmärkena för internationell rörlighet. Det har ännu inte publicerats några indikatorer.

2.4.2 Analys och slutsatser

De indikatorer som i ovanstående avsnitt används för att bedöma om Sverige är en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet visar en blandad bild.

Den svenska utbildningen och forskningen har många styrkor. Vi har under en lång följd av år haft en kontinuerligt stigande utbildningsnivå i befolkningen. Andelen högutbildade har ökat mer i Sverige än vad den har gjort inom OECD som helhet. Samtidigt har andelen vuxna, i synnerhet kvinnor, som deltar i någon form av utbildning ökat kraftigt i Sverige. I EU som helhet har andelen stått i stort sett stilla. Andelen högutbildade i Sverige är nu näst högst inom hela EU. Som redovisades i budgetpropositionen för 2016 återspeglas detta också i direkta mätningar av de vuxnas kompetens och kunskapsnivå som OECD gjort i PIAAC-studien 2012 där Sverige allmänt sett uppnådde goda resultat. Sverige överväger att delta i nästa PIAAC-omgång som är planerad till 2022. Ett svenskt deltagande skulle innebära tillgång till uppgifter om hur kompetensen och kunskaperna i den vuxna befolkningen utvecklats över en tioårsperiod.

Sysselsättningsgraden efter avslutad utbildning är hög och dessutom stigande i Sverige och till skillnad från EU totalt sett är det ingen skillnad mellan kvinnor och män i sysselsättningsgrad efter avslutad utbildning. I Sverige är det också en större andel barn som går i förskolan jämfört med genomsnittet i EU-länderna, även om många andra länder är på god väg att komma i kapp oss. Sverige har också en betydligt större andel 20–29-åringar som studerar än vad EU och OECD totalt sett har, men även här har flera medlemsländer på senare år börjat komma i kapp Sverige. Andelen unga som inte fullföljer gymnasieskolan och som därefter inte deltar i någon form av utbildning är betydligt lägre i Sverige än i EU som helhet. Andelen kvinnliga professorer

har också ökat snabbare i Sverige än i EU totalt sett. Vidare står sig Sverige väl i mätningar av omfattningen och kvaliteten på den forskning som bedrivs. I samtliga ovan nämnda bemärkelser kan Sverige sägas vara en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet.

I andra bemärkelser är Sverige mindre framstående. Det gäller i synnerhet prestationsnivåerna i läsförståelse, matematik och naturvetenskap bland svenska 15-åringar som har varit fallande under en lång följd av år. Den kraftigt stigande andelen lågpresterande svenska elever tyder på betydande kvalitetsbrister i det svenska skolsystemet, i synnerhet i jämförelse med EU som helhet där andelen lågpresterande elever har minskat. Samtidigt har, som framgår av avsnitt 3.3.2, de försämrade prestationerna i grundskolan lett till att andelen elever som uppnår behörighet till gymnasieskolans nationella program minskat i en accelererande takt.

Den svenska befolkningens utbildningsnivå ökar inte längre utan tenderar i stället att minska något. Andelen högutbildade bland de kohorter som t.ex. är födda 1985 och 1990 är något lägre än bland de som är födda några år tidigare. Antalet studenter vid universitet och högskolor minskar sedan fem år tillbaka. Den tidigare ökningen av andelen 30–34-åringar som har minst två års eftergymnasial utbildning har planat ut och övergått i en liten minskning under det senaste året. Det skulle kunna tyda på att utbildningsbehoven och efterfrågan på utbildning är på väg att mättas. Mot det talar dock att det finns flera OECD-länder som har betydligt högre utbildningsnivå än vad Sverige har (Education at a Glance, 2015). Det finns också en fortsatt brist på många högutbildade på arbetsmarknaden, t.ex. förskollärare, sjuksköterskor och läkare.

Sverige har i vissa avseenden också långt kvar innan vi når ett jämställt utbildningssystem. Utbildningsvalen inom högskolan är mer könsstereotypa i Sverige än vad de är inom OECD som helhet. Männens presterar genom hela utbildningssystemet sämre än vad kvinnor gör och de uppnår också i genomsnitt en lägre utbildningsnivå. Bl.a. är andelen pojkar med låg kunskap i läsförståelse oroväckande hög. Samtidigt är könsfördelningen mycket skev bland dem som arbetar i utbildningssystemet. Det finns ett tydligt och entydigt mönster att ju högre upp i utbildningshierarkin man kommer, desto större blir andelen män bland de anställda. Av de som

arbetar i förskolan är endast 4 procent män, samtidigt som andelen män bland universitetens och högskolornas professorer är 75 procent (2015). Mönstret håller på att förändras men utvecklingen går sakta.

Sammantaget har Sverige varit och är i flera avseenden fortfarande en framstående kunskaps- och forskningsnation. I andra avseenden är vi inte längre lika framstående som vi tidigare har varit. Det gäller i synnerhet resultatutvecklingen i skolan. Den är i högsta grad oroande och kan, om inte vidtagna åtgärder får avsedd effekt, innebära att Sveriges position som framstående kunskaps- och forskningsnation hotas.

2.5 Resultatredovisning – lärar- och förskollärsituationen i skolväsendet

Riksdagen har efterfrågat en samlad redovisning av skolans personalsituation (bet. 2015/16:UbU1, rskr. 2015/16:113). För att tillgodose riksdagens önskemål ges därför en sådan redovisning i följande avsnitt.

Disposition

Föreliggande avsnitt inleds med en beskrivning av resultatredovisningens indikatorer och övriga bedömningsgrunder. Därefter redovisas resultaten per skol- och verksamhetsform följt av en redovisning av statliga insatser. Avsnittet avslutas med analys och slutsatser vari också bristen på lärare och förskollärare analyseras.

Definitioner och avgränsningar

Såväl ”skola” som ”personal” är breda begrepp som kan innefatta många verksamheter och olika personalkategorier. I detta avsnitt i resultatredovisningen definieras *skola* som de skolformer som ingår i skolväsendet, inklusive fritidshem (1 kap. 1 § skollagen).¹ *Personal*

¹ Förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning

definieras som lärare, förskollärare och fritidspedagoger som ansvarar för undervisning (2 kap. 13, 17 och 18 §§ skollagen) samt rektorer och förskolechefer som arbetsleder dessa lärare och förskollärare (2 kap. 9 § skollagen).

Dessa definitioner utgör också resultatredovisningens avgränsningar. Övriga personalkategorier fyller viktiga funktioner i skolan, inte minst genom att också skapa bättre förutsättningar för lärarnas och förskollärarnas undervisning. Regeringen har därför också gjort satsningar på t.ex. fler anställda i förskoleklass och lågstadiet, vilket bidragit till att totalt 13 000 fler personer (heltidstjänster) anställts i skolan sedan 2013 (se avsnitt 2.5.4). Den stora lärar- och förskolläraryrbristen tillsammans med det faktum att skickliga lärare är en avgörande faktor för elevernas resultat, motiverar dock att redovisningen fokuserar på tillgången till utbildade lärare och förskollärare.

Resultatredovisningen avgränsas till skolans nuvarande personalsituation och den historiska bakgrunden till densamma. Redovisningen innehåller därför inga egna prognoser utan hänvisar till de som genomförts av Statens skolverk och som därefter uppdaterats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

2.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att Sverige ska kunna vara en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet måste skolväsendet vara av hög och likvärdig kvalitet. Alla barn och elever ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt. Att alla barn och elever möter skickliga förskollärare och lärare är en förutsättning för att skapa ett likvärdigt skolväsende av hög kvalitet.

Nedan redovisas de indikatorer som används i resultatredovisningen. De utgår från de indikatorer som användes i budgetpropositionen för 2016, som inkluderade resultatindikatorer för

och särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshem som kompletterar utbildningen i flera av de nämnda skolformerna.

personalens utbildning, men har också kompletterats med ytterligare några mått.²

Indikatorer för lärarbehörighet och personalens utbildning

I resultatredovisningen för utgiftsområde 16 i budgetpropositionen för 2016 specificeras fyra olika mått som resultatindikatorer för personalens utbildning. Dessa är:

- andel av personalen i förskola och fritidshem som har pedagogisk högskoleutbildning,
- andel av lärarna i obligatoriska skolformer samt förskoleklass som har pedagogisk högskoleexamen,
- andel av lärarna i gymnasieskolan samt gymnasiesärskolan som har pedagogisk högskoleexamen, och
- andel av lärarna i komvux, särsvux och sfi som har pedagogisk högskoleexamen.

Redovisningen utgår från dessa indikatorer, men även ytterligare ett antal mått över lärares och förskollärares legitimationer och behörigheter redovisas. Det beror på att måttet ”andel med pedagogisk högskoleexamen” inte visar vilken behörighet en lärare, förskollärare eller fritidspedagog har för skol- eller verksamhetsformen eller i förekommande fall årskurser och ämnen. Måttet visar inte heller om läraren eller förskolläraren arbetar i en skol- eller verksamhetsform som denne är behörig för och, i skolans fall, undervisar i ämnen som läraren är behörig för.

Måttet ”andel med pedagogisk högskoleexamen” är fortfarande relevant att redovisa. För det första anger måttet ett maximalt tak för hur stor andel av lärarna och förskollärarna som skulle kunna bli behöriga genom att komplettera sin utbildning (behörighetsgivande examen krävs för att få en legitimation). För det andra finns det lärarkategorier som är undantagna legitimations-

kravet. För dessa lärare visar måttet om de ändå har någon form av pedagogisk högskoleexamen. För det tredje möjliggör det att studera lärares och förskollärares utbildningsnivå över tid, vilket det nya legitimationsmåttet ännu inte möjliggör (se Skolverket 2016, Pedagogisk personal i skola och vuxenutbildning läsåret 2015/16).

Utöver ovan angivna mått kommer också följande mått för lärares legitimation och behörighet att redovisas:

- andel tjänstgörande lärare och förskollärare i förskoleklass med legitimation,
- andel tjänstgörande lärare i obligatoriska skolformer med legitimation och behörighet per ämne och nivå,
- andel tjänstgörande lärare i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan med legitimation och behörighet per ämne, och
- andel tjänstgörande lärare i vuxenutbildningen med legitimation och behörighet per ämne.

Indikatorer för lärar- och förskollärarytutbildning

Ur ett personalförsörjningsperspektiv redovisas också uppgifter om utvecklingen på lärar- och förskollärarytutbildningarna. De indikatorer som används är:

- söktryck till lärar- och förskollärarytutbildningarna (antal behöriga första-handssökande per antagen),
- antalet nybörjarstudenter på lärar- och förskollärarytutbildningarna, och
- antalet examinerade från lärar- och förskollärarytutbildningarna.

2.5.2 Resultat

Personalsituationen i förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

Förskolan

Förskolepersonalen

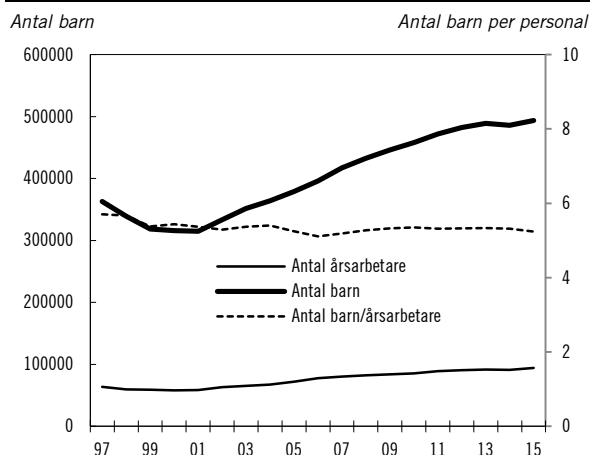
Antalet årsarbetare har ökat linjärt tillsammans med antalet mottagna barn i förskolan under perioden 2003–2015, från 65 000 årsarbetare 2003 till 94 000 årsarbetare 2015. Detta

² Även uppgifter om rektorer och förskolechefer redovisas, men för dessa saknas tydliga uppgifter om utbildningsbakgrund. Därför behandlas inte dessa mått som indikatorer.

motsvarar en ökning av antal årsarbetare med knappt 45 procent. Antalet barn per årsarbetare har minskat något under perioden, från 5,7 barn per årsarbetare 1997 till 5,2 år 2015. Detta illustreras i diagram 2.15.

Under perioden 2006–2015 är könsfördelningen hos personalen stabil. År 2015 var andelen kvinnor 96 procent.

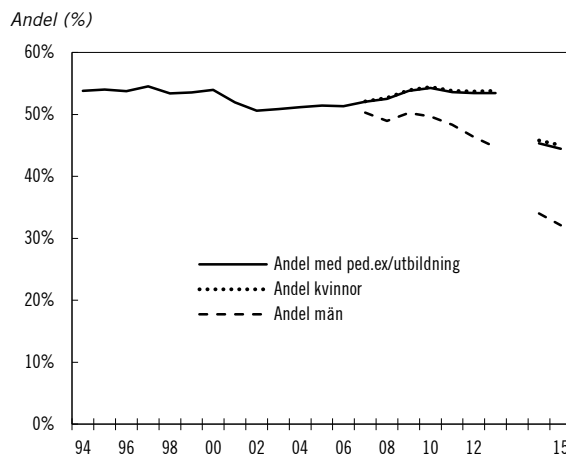
Diagram 2.15 Antal inskrivna barn och årsarbetare i förskolan, 1997–2015

Anm.: Antalet barn per årsarbetare visas på sekundäraxeln. Antalet barn per årsarbetare beräknas som antal barn dividerat med antal årsarbetare.
Källa: Statens skolverk.

Under perioden 1997–2015 har andelen årsarbetare i förskolan med pedagogisk högskoleexamen eller pedagogisk högskoleutbildning legat stabilt på drygt 50 procent. Andelen män med pedagogisk högskoleexamen eller pedagogisk högskoleutbildning har dock minskat från 2011. Detta illustreras i diagram 2.16.³

Diagram 2.16 Andel förskolepersonal med pedagogisk högskoleexamen eller utbildning, 1994–2015

Anm.: Avser andelen årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen eller utbildning. Axeln är bruten. Från och med hösten 2014 samlades uppgifter om barn och personal i förskola och pedagogisk omsorg in på individnivå och varje huvudman, kommunal såväl om enskild, ansvarade för att lämna uppgifterna. Tidigare ansvarade kommunerna för att lämna uppgifter och uppgifterna lämnades på gruppnivå. Från 2014 hämtas uppgifter om personalens utbildningsnivå från SCB:s utbildningsregister. Förändringarna kan förklara att uppgifter för 2014 skiljer sig från tidigare år.
Källa: Statens skolverk.

Förskolechefer

Befintlig statistik avseende förskolechefernas utbildningsbakgrund är begränsad. Förskolechef blev en reglerad befattning först i samband med 2011 års skollag. Skolverket publicerar därför inga historiska uppgifter om förskolechefer och Statistiska centralbyrån (SCB) publicerar endast en sammanställning av anställda arbetsledare i förskola och annan pedagogisk verksamhet (SCB 2015, Utbildningsstatistisk årsbok).

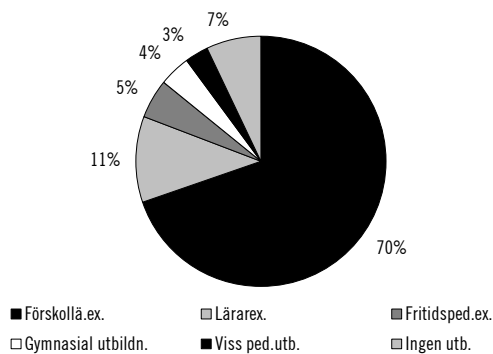
I Skolverkets publikation Beskrivande data 2015 (rapport 434) ges en fördjupad beskrivning av rektorers och förskolechefer förutsättningar där bl.a. deras utbildningsbakgrund beskrivs. Enligt rapporten fanns det 4 900 förskolechefer i landet läsåret 2014/15. En stor majoritet av dessa, drygt 90 procent, var kvinnor.

Av förskolecheferna 2014/15 hade 85 procent en pedagogisk högskoleutbildning.⁴ Det finns inga krav på legitimation för anställning som förskolechef, varför också denna andel är lägre. Knappt 55 procent av förskolecheferna hade en legitimation. I diagram 2.17 redovisas förskolechefernas utbildningsbakgrund läsåret 2014/15.

³ Skolverket samlar inte in förskolepersonalens personnummer varför det inte är möjligt att koppla samman insamlade uppgifter med legitimationsregistret.

⁴ Förskolläraexamen, lärarexamen eller fritidspedagogsexamen.

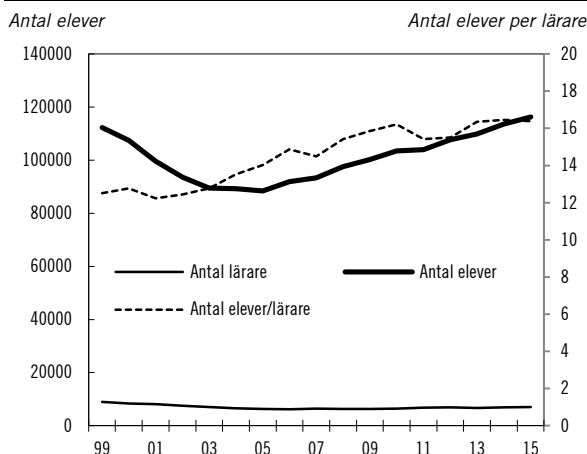

Diagram 2.17 Förskolechefernas utbildningsbakgrund, 2014/15

Källa: Statens skolverk 2016, Beskrivande data 2015 (rapport 434).

Förskoleklassen

Antalet lärare och förskollärare (årsarbetare) i förskoleklassen minskade gradvis under perioden 1999–2005 för att sedan långsamt öka under perioden 2006–2015. År 2015 fanns det drygt 7 000 årsarbetare i förskoleklassen. Utvecklingen motsvarar i viss utsträckning förändringarna i antalet elever i förskoleklassen. Antalet elever per årsarbetare har ökat från 12,5 elever per årsarbetare 1999 till 16,4 år 2015. De senaste åren tycks dock den ökande trenden ha brutits, se diagram 2.18.

Diagram 2.18 Antal elever och lärare i förskoleklass, 1999–2015

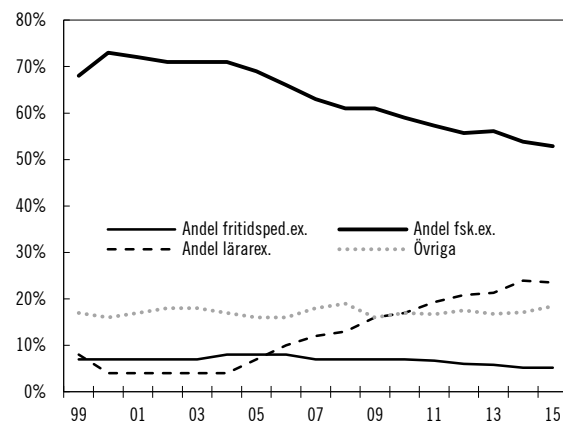
Anm.: Antalet elever per lärare (årsarbetare) visas på sekundäraxeln. Mättet beräknas som antalet elever dividerat med antalet lärare.
Källa: Statens skolverk.

Könsfördelningen bland personalen i förskoleklassen är stabil över tid. Andelen kvinnor 2015 var 93 procent.

Under den andra halvan av den period som redovisas i diagram 2.19, dvs. 2006–2015, har sammansättningen i förskoleklasspersonalens utbildningsbakgrund förändrats. Andelen med en lärarexamen har ökat till att 2015 motsvara en knapp fjärdedel av de årsarbetande. På motsvarande sätt har andelen med en förskollärarexamen minskat från att utgöra knappt två tredjedelar av de årsarbetande 2006 till att utgöra drygt hälften 2015. Andelen utan en pedagogisk högskoleexamen har under hela perioden i genomsnitt varit 17 procent. Detta illustreras i diagram 2.19.

Diagram 2.19 Förskoleklasspersonalens utbildningsbakgrund, 1999–2015

Andel (%)

Källa: Statens skolverk.

Av personalen i förskoleklassen som omfattades av legitimationskrav⁵ hade läsåret 2015/16 76 procent av lärarna och förskollärarna (heltidstjänster) legitimation. Motsvarande andel för speciallärarna var 6 procent.

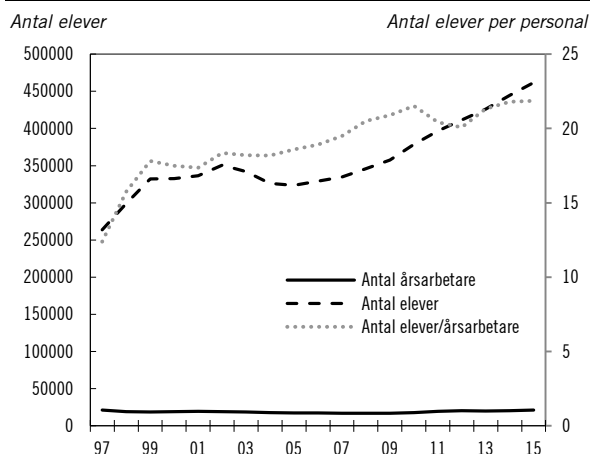
Fritidshemmet

Antalet årsarbetare i fritidshemmet var under perioden 1998–2010 i genomsnitt ca 18 000. Därefter har antalet årsarbetare ökat. Under perioden 2010–2015 ökade antalet årsarbetare i fritidshemmet med 20 procent till drygt 21 000 årsarbetare 2015.

⁵ Vissa skolenheter är undantagna legitimationskravet, t.ex. de som bedriver annan undervisning än språkundervisning på engelska samt waldorfskolor.

Ökningen har inte motsvarat ökningen i antalet mottagna elever vilket framkommer genom att antalet elever per årsarbetare har ökat från 12,4 elever per årsarbetare 1997 till 21,9 år 2015. Den ökande trenden tycks dock ha brutits från år 2014. Detta illustreras i diagram 2.20.

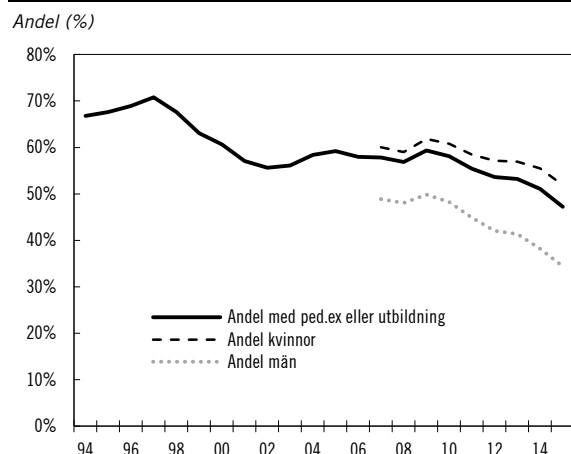
Diagram 2.20 Antal inskrivna elever och årsarbetare i fritidshemmet, 1997–2015

Anm.: Antalet elever per årsarbetare visas på sekundäraxeln och beräknas som antalet elever dividerat med antalet årsarbetare.
Källa: Statens skolverk.

Det ökade antalet årsarbetare i fritidshemmet har åtföljts av förändringar i personalens sammansättning. Andelen män har ökat, från att utgöra 19 procent av fritidspersonalen 2007 till 27 procent 2015. Samtidigt har också andelen personal med pedagogisk högskoleexamen minskat.⁶ Den minskade andelen med pedagogisk högskoleexamen gäller både män och kvinnor men är något starkare för männen. Andel kvinnor med pedagogisk högskoleexamen har minskat med 13 procent sedan 2007 och andel män med 30 procent.⁷ Detta illustreras i diagram 2.21.

Diagram 2.21 Andel fritidshemspersonal med pedagogisk högskoleexamen, 1994–2015

Anm.: Avser årsarbetare. Med pedagogisk högskoleexamen avses förskolläraexamen, fritidspedagogexamen eller lärarexamen.
Källa: Statens skolverk.

Personalsituationen i de obligatoriska skolformerna

Grundskolan

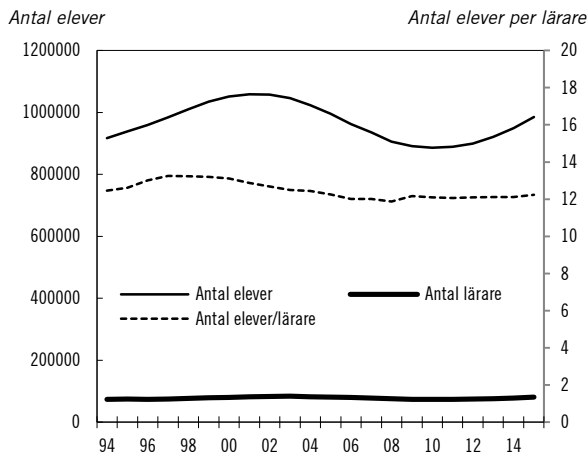
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen

Likt övriga skolformer följer förändringar i antalet lärare i grundskolan förändringar i storleken på elevkullarna. Åren runt millennieskiftet var antalet elever i grundskolan mycket stort. Under perioden 1998–2004 gick över en miljon elever i grundskolan respektive år. Därefter minskade antalet elever. Från och med 2011 ökar såväl antalet elever som antalet heltidstjänster i grundskolan igen. År 2015 fanns det drygt 80 000 heltidstjänster i grundskolan.

Antalet lärare har följt förändringarna i elevantalet, vilket också syns i antalet elever per lärare (heltidstjänster). I genomsnitt har det gått ca 12 elever per lärare i grundskolan under den undersökta perioden 1994–2015. Detta illustreras i diagram 2.22.

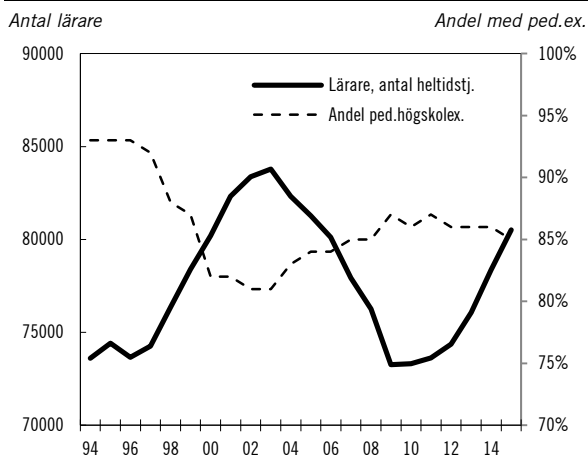
⁶ Med pedagogisk högskoleutbildning avses personer med förskollärautbildning, fritidspedagogutbildning eller lärarutbildning.

⁷ För fritidshemmet saknas uppgifter om legitimationer.

Diagram 2.22 Antal elever och lärare i grundskolan, 1994–2015

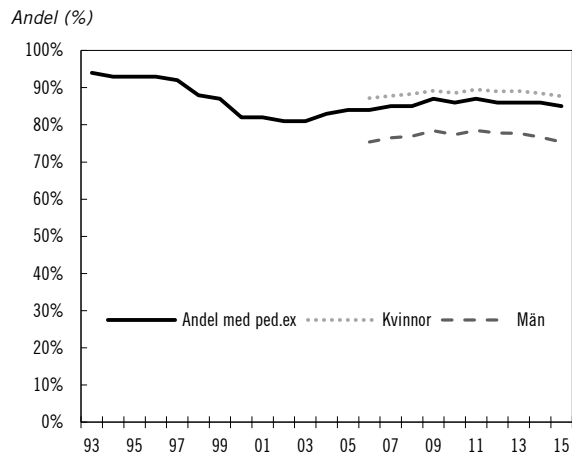
Anm.: Antalet elever per lärare visas på sekundäraxeln och beräknas som antalet elever dividerat med antalet lärare (heltidstjänster).
Källa: Statens skolverk.

När antalet heltidstjänster i grundskolan ökade under perioden 1997–2003 minskade andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen, från 92 procent till 81 procent. De nyanställda var således till stor del personer utan pedagogisk högskoleexamen. När antalet heltidstjänster sedan minskade perioden 2003–2009 ökade andelen med pedagogisk högskoleexamen. År 2009 hade i genomsnitt 87 procent av lärarna (omräknade till heltidstjänster) en pedagogisk högskoleexamen. Detta illustreras i diagram 2.23.

Diagram 2.23 Antal lärare och andel med pedagogisk högskoleexamen i grundskolan, 1994–2015

Anm.: Axlarna är brutna. Omräknat till heltidstjänster. Andel med pedagogisk högskoleexamen redovisas på sekundäraxeln.
Källa: Statens skolverk.

Könsfördelningen har varit stabil under hela perioden 2007–2016. Läsåret 2015/16 var 77 procent av lärarna i grundskolan kvinnor. Av statistiken framgår också att kvinnor i högre utsträckning än män har en pedagogisk högskoleexamen. Detta illustreras i diagram 2.24.

Diagram 2.24 Andel med pedagogisk högskoleexamen uppdelat efter kön, 1993–2015

Anm.: Avser heltidstjänster. Axeln är bruten.
Källa: Statens skolverk.

Andel lärare med legitimation och behörighet

I genomsnitt hade 73 procent av lärarna (heltidstjänster) i grundskolan, som arbetar i ämnen med behörighetskrav eller skolenheter med legitimationskrav⁸, legitimation och behörighet i minst ett ämne läsåret 2015/16. Andelen legitimerade och behöriga lärare var störst i årskurs 1–3 (74 procent) och minst i årskurs 4–6 (69 procent). I årskurs 7–9 var 70 procent av lärarna legitimerade och behöriga (uppgifterna avser heltidstjänster).

Regionala skillnader

Det finns vissa regionala skillnader i landet när det gäller andelen behöriga lärare i grundskolan. Exempelvis är andelen legitimerade och behöriga lärare i minst ett ämne i årskurs 7–9 något mindre i vissa kommuner i södra Norrland samt i vissa inlandskommuner i mellersta Svealand och Götaland, än genomsnittet för riket. Andelen legitimerade och behöriga lärare är också lägre i Stockholms förortskommuner. Detta illustreras i diagram 2.25.

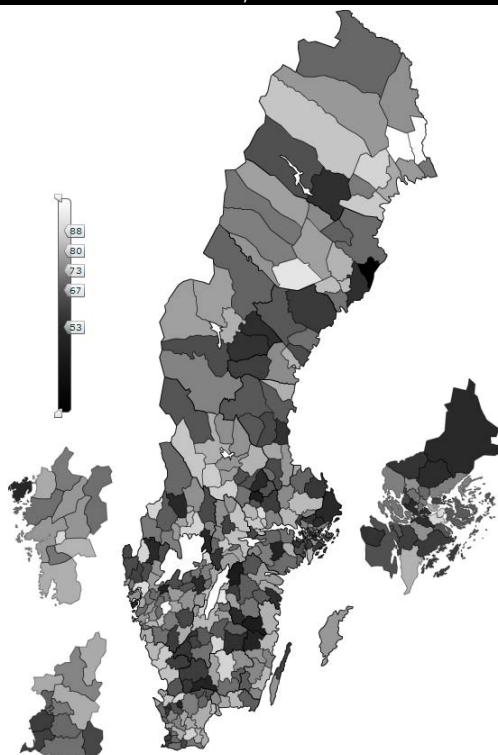
Kartan i figuren visar hur stor andel av lärarna i årskurs 7–9 i respektive lägeskommun⁹ som var legitimerade och behöriga i minst ett ämne läsåret 2015/16. Värdena i skalan anger var gränserna går för ett urval percentiler, från den

⁸ Vissa skolenheter är undantagna legitimationskravet, t.ex. de som bedriver annan undervisning än språkundervisning på engelska samt waldorfskolor.

⁹ Med lägeskommun avses den geografiska indelningen som en kommun innebär. Uppgifterna gäller oavsett huvudman inom lägeskommunen.

95:e till den 5:e percentilen. Se förklaring under figuren för uttolkning av dessa värden.

Diagram 2.25 Andel legitimerade och behöriga lärare i minst ett ämne i årskurs 7–9, 2015

Anm.: Avser andelen grundskollärare i årskurs 7–9 (heltidstjänster) med legitimation och behörighet för minst ett undervisningsämne per lägeskommun (oavsett huvudman). I skalan markeras gränserna för 95:e, 75:e, 50:e, 25:e och 5:e percentilen. Exempel: Den 25:e percentilen (p25) utläses som det värde vid vilket 25 procent av kommunerna ligger under och 75 procent av kommunerna ligger över. En kommun med svart färg i figuren tillhörde alltså de 5 procent lägeskommuner med minst andel heltidstjänster med legitimation och behörighet i landet läsåret 2015/16. I dessa 5 procent lägeskommuner hade 53 procent av lärarna eller färre legitimation och behörighet för undervisning i minst ett ämne.
Källa: Statens skolverk.

Skillnader mellan skolor

För grundskolan finns mer detaljerade uppgifter att tillgå än för förskolan och förskoleklassen, varför det också går att jämföra skillnader mellan olika grundskolor.

En skillnad på skolnivå som uppmärksammas av OECD:s TALIS-studie (Teaching and Learning International Survey) från 2013 var att i Sverige är sannolikheten relativt liten att en lärare med lång yrkeserfarenhet arbetar på en skola med stor andel elever från socioekonomiskt utsatta hem (Skolverket 2014, TALIS 2013 rapport 408).

Uppgifter om sammantagen socioekonomisk elevbakgrund på skolnivå, likt måttet i TALIS-studien, har inte funnits tillgänglig för denna resultatredovisning. Genom att koppla samman uppgifter om lärarnas legitimation och behörighet med uppgifter om respektive skolas elevsammansättning kan dock vissa motsvarande

analyser genomföras för skolor med elever med slutbetyg från årskurs 9 (statistiken är hämtad från Skolverkets databas SIRIS).

Avseende läsåret 2015/16 framkommer i analysen ett visst negativt samband mellan exempelvis lärarnas behörighet och andel elever som är födda utomlands. Det innebär att ju större andel elever som är utrikes födda, desto mindre är andelen lärare (heltidstjänster) som är legitimerade och behöriga för minst ett ämne.¹⁰

Skillnaderna kan också beskrivas som att vid den tiondel skolor som hade minst andel elever som var utrikesfödda, var i genomsnitt 75 procent av lärarna legitimerade och behöriga för minst ett ämne. Motsvarande andel på den tiondel skolor som hade störst andel utrikesfödda elever var 63 procent.

Skillnader mellan ämnen

Det finns också vissa skillnader i lärarnas behörigheter mellan olika ämnen. I tabell 2.15 sammanfattas andelen legitimerade och behöriga lärare per årskurs och ämne.

¹⁰ Totalt ingår 1 341 av 1 689 grundskolor med årskurs 9 (79 procent) i analysen. Bortfallet beror på saknade eller maskerade data. Korrelationens styrka uppgår till $r = -0,203$. Resultaten är statistisk signifikanta ($p = 0,00$).

Tabell 2.15 Andel legitimerade och behöriga lärare per årskurs och ämne läsåret 2015/16

Andel, procent

Ämne	Årskurs 1-3	Årskurs 4-6	Årskurs 7-9
Lärare bild	58	57	77
Lärare biologi	75	76	76
Lärare engelska	52	69	74
Lärare franska	-	52	80
Lärare fysik	72	75	72
Lärare geografi	65	70	70
Lärare hem- och konsumentkunskap	8	51	74
Lärare historia	66	75	83
Lärare idrott och hälsa	62	74	83
Lärare kemi	72	75	75
Lärare matematik	88	81	76
Lärare musik	58	63	72
Lärare religionskunskap	66	73	78
Lärare samhällskunskap	69	71	75
Lärare slöjd	47	61	71
Lärare spanska	8	41	61
Lärare svenska	90	82	78
Lärare svenska som andraspråk	77	41	48
Lärare teknik	40	52	62
Lärare tyska	2	60	79

Anm.: Avser verksamma lärare omräknat till heltidstjänster.
Källa: Statens skolverk

I årskurs 1–3 var andelen ämnesbehöriga läsåret 2015/16 störst i svenska, matematik och svenska som andraspråk. Minst var den, förutom i moderna språk och hem- och konsumentkunskap, i engelska, slöjd och teknik. I årskurs 4–6 var andelen legitimerade och behöriga lärare störst i svenska, matematik och biologi. Minst var den i hem- och konsumentkunskap, spanska och svenska som andraspråk. I årskurs 7–9 var andelen legitimerade och behöriga lärare störst i idrott och hälsa, historia och franska. Minst var den i teknik, spanska och svenska som andraspråk.

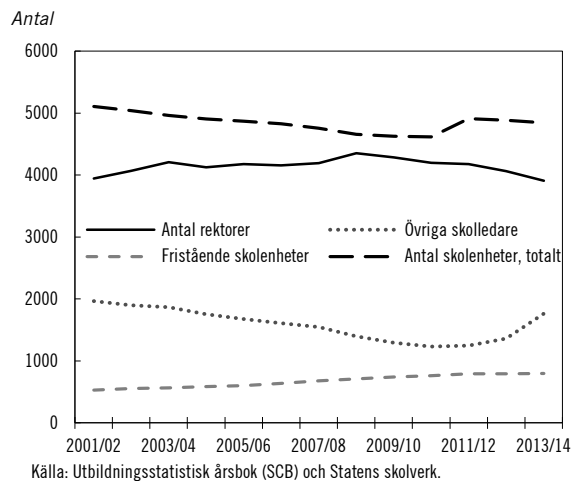
Rektorer i grundskolan

Antalet rektorer i grundskolan ökade under perioden 2001/02–2008/09, från knappt 4 000 till knappt 4 400. Detta skedde trots att antalet elever i grundskolan minskade under samma period. Flera saker kan förklara förändringen, bl.a. ökade antalet fristående skolor under hela perioden vilket kan ha bidragit till att antalet rektorer ökade. Samtidigt har antalet kommunala skolor minskat varför antalet

grundskolor totalt sett varit ungefär detsamma, även fram till läsåret 2015/16.

Under perioden har även antalet övriga skolledare (exempelvis biträdande rektorer) förändrats, från att ha minskat i samband med ökningen av antalet rektorer fram till läsåret 2008/09 för att därefter återigen öka från läsåret 2011/12. Ökningen av antalet övriga skolledare sammanfaller i tid med att antalet elever i grundskolan återigen ökar. Detta illustreras i diagram 2.26.

Lsåret 2013/14 fanns det drygt 3 900 rektorer och knappt 1 800 övriga skolledare i grundskolan. Andelen rektorer som är kvinnor har ökat något, från 61 procent läsåret 2001/02 till 65 procent läsåret 2013/14.

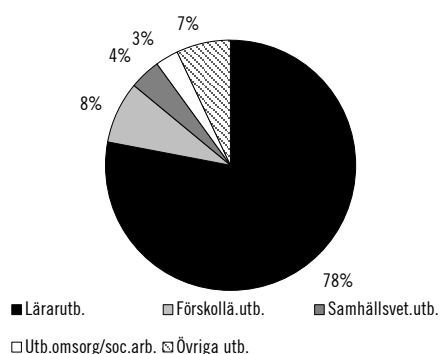
Diagram 2.26 Antal rektorer och skolenheter i grundskolan, läsåret 2001/02–2013/14

Lsåret 2014/15 hade knappt 90 procent av rektorerna i grundskolan en pedagogisk högskoleexamen och drygt 40 procent hade dessutom legitimation.

I Skolverkets rapport Beskrivande data 2015 görs ingen uppdelning mellan rektorer i olika skolformer i redovisningen av dessas specifika utbildningsbakgrunder. De uppgifter som redovisas nedan gäller därför i samtliga skolformer.

Den vanligaste utbildningsbakgrunden för rektorer var lärarutbildning vilket knappt 80 procent hade. Samtliga rektorer hade någon typ av högskoleutbildning. Rektorernas utbildningsbakgrund läsåret 2014/15 redovisas i diagram 2.27.

Uppgifter om befattningsutbildningen redovisas separat nedan.

Diagram 2.27 Rektors utbildningsbakgrund i grund- och gymnasieskolan, läsåret 2014/15

Anm.: Notera att figuren avser rektorer i samtliga skolformer. I kategorin "övriga utbildningar" ingår bl.a. humanistisk utbildning och polis/militärutbildning.
Källa: Statens skolverk 2016, Beskrivande data 2015 (rapport 434)

Sameskolan

Sameskolan är en skolform för i huvudsak barn till samer och motsvarar grundskolans årskurs 1–6. Utbildningen ges i Gällivare, Jokkmokk, Karesuando, Kiruna och Tärnaby.

Antalet lärare (heltidstjänster) i sameskolan har ökat något under perioden 2006/07–2015/16, från 17 till 26 lärare. Samtidigt minskade andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen. Lsåret 2015/16 hade 64 procent av lärarna en pedagogisk högskoleexamen. Den absoluta majoriteten av lärarna är kvinnor.

Andelen lärare med legitimation och behörighet var högst i Kiruna sameskola där 77 procent av lärarna (heltidstjänster) var legitimerade och behöriga för minst ett undervisningsämne läsåret 2015/16. Det är dock viktigt att påpeka att uppgifterna är baserade på endast 5,7 heltidstjänster.

Uppgifter om rektorer saknas för sameskolan.

Grundskolan

Grundskolan riktar sig till elever som inte bedöms kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav på grund av att de har en utvecklingsstörning.

Antalet lärare (heltidstjänster) i grundskolan ökade under perioden 2000–2004 som en följd av ett ökat elevantal. Under perioden 2005–2015 har därefter både antalet elever och lärare minskat. Under den undersökta perioden har

antalet elever per lärare (heltidstjänster) minskat något, från 4,7 elever per lärare 2000 till 3,9 elever per lärare 2015.

År 2015 fanns drygt 2 500 lärare (heltidstjänster) i grundskolan. För den senaste tioårsperioden redovisas könsuppdelad statistik. Under hela perioden 2006/07–2015/16 har andelen kvinnor varit cirka 85 procent.

Andelen lärare (heltidstjänster) i grundskolan med pedagogisk högskoleexamen har varit knappt 90 procent under hela perioden. Av de lärare som är män har cirka 80 procent en pedagogisk högskoleexamen, jämfört med 90 procent av kvinnorna. Andelen lärare med en specialpedagogisk utbildning har minskat kontinuerligt sedan 2000.

Av de lärare i grundskolan som läsåret 2015/16 omfattades av legitimationskrav¹¹ var andelen legitimerade och behöriga för rätt ämne och nivå förhållandevis låg. Av lärarna (heltidstjänster) med inriktning mot undervisning i årskurs 1–3 hade 16 procent legitimation och behörighet för grundskolan, nivån och i minst ett ämne. Motsvarande andel mot årskurs 4–6 var 14 procent och mot årskurs 7–9 var andelen 15 procent.

Specialskolan

Den tioåriga specialskolan riktar sig till elever med funktionsnedsättningar som gör att de inte kan gå i grundskolan eller grundskolan. Det finns fem regionala och tre nationella specialskolor.

Antalet lärare i specialskolan minskade kontinuerligt från läsåret 2005/06 till 2013/14 för att därefter öka något. Lsåret 2015/16 fanns det totalt 169 lärare i specialskolan. Under motsvarande period har antalet elever varit cirka 500. Andelen lärare som är kvinnor har under hela den undersökta perioden varit cirka 80 procent.

Andelen lärare i specialskolan som har en pedagogisk högskoleexamen har ökat något under perioden 2005/06–2015/16, från 78

¹¹ Vissa skolenheter är undantagna legitimationskravet, t.ex. de som bedriver annan undervisning än språkundervisning på engelska samt waldorfskolor.

procent till 83 procent. En något större andel av kvinnorna än männen har pedagogisk högskoleexamen.

Andelen lärare med en specialpedagogisk högskoleexamen minskade under samma period, från 39 procent till 25 procent.

Av lärarna i specialskolan (heltidstjänster) hade drygt 30 procent legitimation och behörighet läsåret 2015/16.

Personalsituationen i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

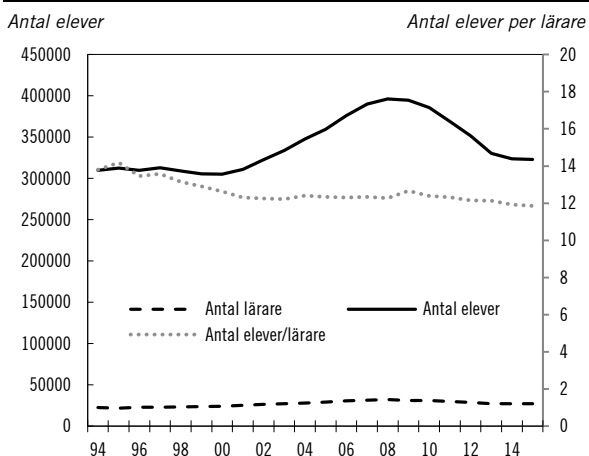
Gymnasieskolan

Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen

Antalet elever ökade kraftigt i gymnasieskolan under perioden 2000–2009 för att sedan minska till samma nivå som före ökningen. Antalet lärare (heltidstjänster) har följt samma utveckling. Läsåret 2015/16 fanns drygt 27 000 heltidstjänster i gymnasieskolan. Under perioden 1994–2015 har antalet elever per lärare (heltidstjänster) minskat något, från 13,8 elever per lärare 1994 till 11,9 elever per lärare 2015. Detta illustreras i diagram 2.28.

Gymnasieskolan skiljer sig från samtliga tidigare redovisade skolformer avseende könsfördelningen på lärarna. Könsuppdelad statistik redovisas från läsåret 2006/07 och sedan dess har fördelningen varit runt 50 procent kvinnor respektive män.

Diagram 2.28 Antal elever och lärare i gymnasieskolan, 1994–2015

Anm.: Antalet elever per lärare (heltidstjänster) visas på sekundäraxeln och beräknas som antalet elever dividerat med antalet lärare (heltidstjänster).

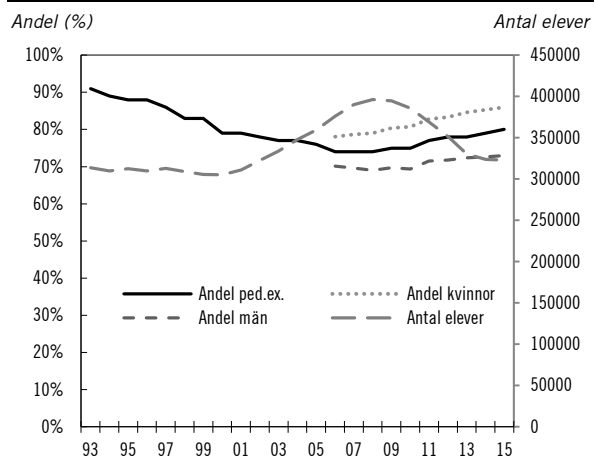
Källa: Statens skolverk.

När elevantalet i gymnasieskolan började öka runt millennieskiftet hade redan andelen lärare

med pedagogisk högskoleexamen sakta minskat sedan tidigt 1990-tal, d.v.s. oberoende av ett minskat antal elever. Den hittills minsta andelen lärare i gymnasieskolan med pedagogisk högskoleexamen nåddes läsåret 2006/07, då andelen var 74 procent. Sedan har andelen ökat igen och läsåret 2015/16 uppgick andelen med pedagogisk högskoleexamen till 80 procent.

Under hela perioden 2006/07–2015/16 har andelen lärare som är kvinnor med pedagogisk högskoleexamen varit högre än andelen män. Detta illustreras i diagram 2.29.

Diagram 2.29 Andel lärare i gymnasieskolan med pedagogisk högskoleexamen och antal elever, 1993–2015

Anm.: Avser heltidstjänster. Andelen med pedagogisk högskoleexamen anges på sekundäraxeln.

Källa: Statens skolverk.

Andel lärare med lärarlegitimation och behörighet

I gymnasieskolan ges undervisning i drygt 270 ämnen, varav 30 s.k. vanliga ämnen eller bilaga 4-ämnen (ämnen som anges i bilaga 4 till högskoleförordningen, t.ex. matematik), 40 s.k. vissa ämnen (t.ex. digitalt skapande) och drygt 200 yrkesämnen (t.ex. bageri- och konditorikunskap). Skolverket samlar endast in uppgifter om 21 bilaga 4-ämnen.

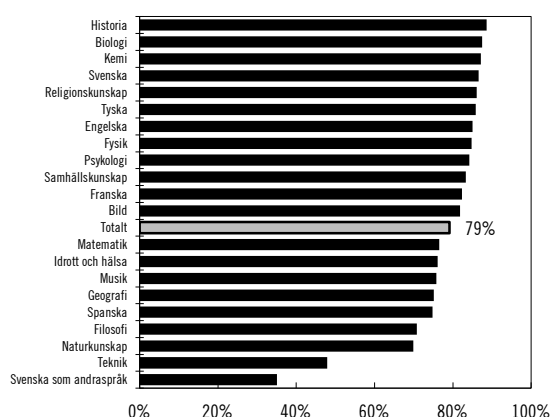
Enligt Skolverkets lärarbehörighetsstatistik undervisade knappt 20 000 lärare läsåret 2015/16 i de 21 redovisade ämnena. Av dessa lärare var knappt 80 procent behöriga att undervisa i något eller några ämnen i gymnasieskolan.¹²

¹² För att undervisa i de s.k. bilaga 4-ämnena och i de s.k. vissa ämnen krävs som huvudregel legitimation och behörighet, men det finns ett generösare undantag från legitimationskravet för lärare i yrkesämnen jämfört med andra lärare.

Skillnader mellan ämnen

Skillnaderna i lärarnas behörighetsgrad mellan olika ämnen är betydande. Störst andel behöriga fanns i historia, biologi och kemi och lägst andel behöriga i naturkunskap, teknik och svenska som andraspråk. Detta illustreras i diagram 2.30.¹³

Diagram 2.30 Andel legitimerade och behöriga lärare i vissa ämnen, läsåret 2015/16

Anm.: Avser antal heltidstjänster.

Källa: Statens skolverk.

Eftersom det finns ett särskilt undantag från kravet på legitimation för yrkeslärare har Skolverket valt att inte redovisa hur stor andel som är legitimerade och behöriga. Däremot redovisas andelen som har en pedagogisk högskoleexamen. Läsåret 2015/16 var denna andel 59 procent, vilket är samma nivå som föregående läsår. I yrkesämneskategorierna barn/ungdom, vård och omsorg samt handel/administration, ämnen i vilka en stor andel kvinnliga lärare undervisar, hade över 70 procent en pedagogisk högskoleexamen. Det motsatta förhållandet gäller för lärare inom drift- och underhållstekniska- samt fordons- och transporttekniska ämnen, där lärare som är kvinnor är i minoritet, och mindre än 50 procent av samtliga lärare hade en pedagogisk högskoleexamen.

Regionala skillnader

Det finns vissa regionala skillnader i andelen legitimerade och behöriga gymnasielärare. Dessa är dock svårare att beskriva på ett rättvisande sätt

än för grundskolan. Detta beror främst på att kommunerna inte måste erbjuda gymnasieutbildning i egen regi, varför inte alla heller gör det. I vissa av kommunerna finns inte heller fristående gymnasieskolor.

För läsåret 2015/16 finns det information om lärare i gymnasieskolan för 247 lägeskommuner. Det innebär att det i 43 kommuner inte fanns någon gymnasieskola, vare sig kommunal eller enskild.

I de 247 kommuner som uppgifter finns för ingår också ett antal kommuner där antalet heltidstjänster är mycket litet. Det är främst kommuner som endast erbjuder vissa introduktionsprogram som har ett litet antal elever. Många av dessa verksamheter har en mindre andel legitimerade och behöriga lärare jämfört med andra kommuner, vilket bidrar till att spridningen mellan olika lägeskommuner ökar i redovisningen.

I diagram 2.31 nedan redovisas andelen lärare i gymnasieskolan i respektive lägeskommun som läsåret 2015/16 var legitimerade och behöriga att undervisa i minst ett ämne.¹⁴

Kartan i figuren visar hur stor andel av lärarna i gymnasieskolan i respektive lägeskommun¹⁵ som var legitimerade och behöriga i minst ett ämne läsåret 2015/16. Se förklaring under figuren för uttolkning av figuren.

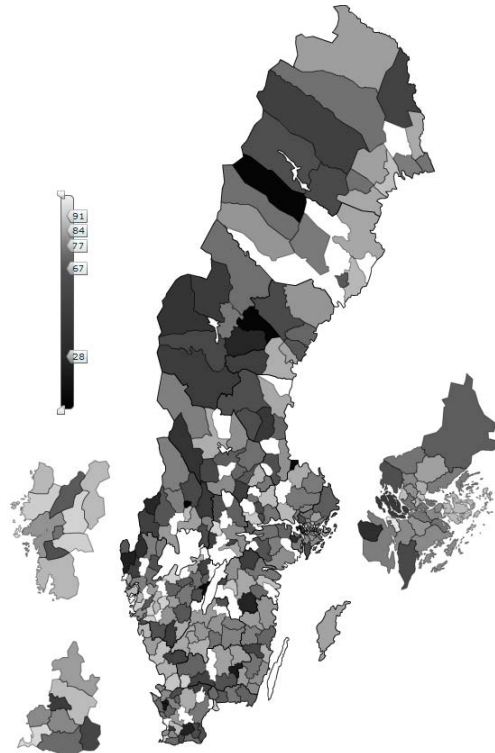
¹³ Se vidare Skolverket, 2016 Pedagogisk personal i skola och vuxenutbildning läsåret 2015/16 (dnr 2016:415).

¹⁴ För att mildra den snedvridande effekt som beskrevs ovan redovisas endast lägeskommuner där det finns minst tre heltidstjänster. Kommuner utan uppgifter är markerade med vitt.

¹⁵ Med lägeskommun avses den geografiska indelningen som en kommun innebär. Uppgifterna gäller oavsett huvudman inom lägeskommunen.

Diagram 2.31 Andel legitimerade och behöriga lärare i minst ett ämne i gymnasieskolan, läsåret 2015/16

Anm.: Avser heltidstjänster. Endast lägeskommuner med minst tre (3) heltidstjänster ingår i redovisningen (n=232). Kommuner utan redovisade uppgifter är markerade med vit färg. I skalan markeras gränserna för 95:e, 75:e, 50:e, 25:e och 5:e percentilen. Exempel: Den 25:e percentilen (p25) utläses som det värde vid vilket 25 procent av kommunerna ligger under och 75 procent av kommunerna ligger över. En kommun med svart färg i figuren tillhörde alltså de 5 procent lägeskommuner med minst andel heltidstjänster med legitimation och behörighet i landet läsåret 2015/16. I dessa 5 procent lägeskommuner hade 28 procent av lärarna eller färre legitimation och behörighet för undervisning i minst ett ämne.
Källa: Statens skolverk.

Som figuren visar har i synnerhet vissa kommuner i Norrlands inland samt i norra respektive västra Svealand en mindre andel legitimerade och behöriga gymnasielärare än övriga delar av landet.

Rektorer i gymnasieskolan

Antalet rektorer i gymnasieskolan har ökat mycket kraftigt. Sedan läsåret 1999/00 har antalet rektorer ökat med 56 procent, från knappt 800 till drygt 1 200 läsåret 2015/16.

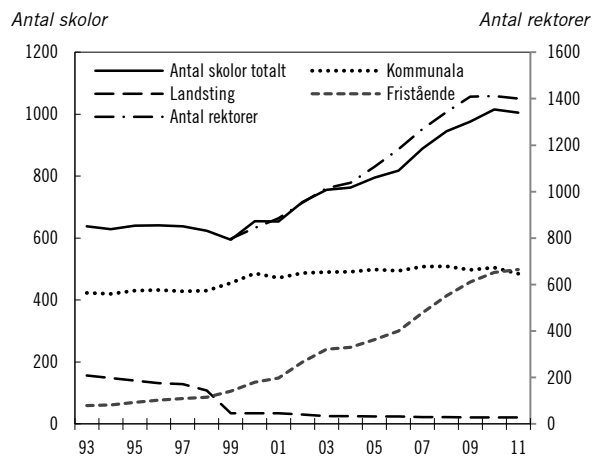
Ökningen beror till viss del på förändringarna i skollagen från och med 2011, vilka innebär att en rektor ska ansvara för en skolenhet. Av detta skäl redovisas i diagram 2.32 endast uppgifter fram till och med 2011.

Den ökning i antalet rektorer som sker under denna period tycks i stor utsträckning bero på att antalet gymnasieskolor har ökat kraftigt under perioden, mer än vad antalet elever ökade under den kraftiga uppgången av elevantalet 1999–2009.

Att antalet gymnasieskolor har ökat totalt sett beror främst på att antalet fristående skolor har ökat. Under perioden 1999–2009 ökade det totala antalet gymnasieskolor med 64 procent samtidigt som antalet elever ökade med 26 procent. Uppdelat per huvudman ökade antalet kommunala gymnasieskolor med 9 procent och antalet fristående gymnasieskolor med 332 procent. Samtidigt minskade antalet gymnasieskolor i landstingens regi med 38 procent.

Utvecklingen av antalet rektorer och gymnasieskolor illustreras i diagram 2.32.

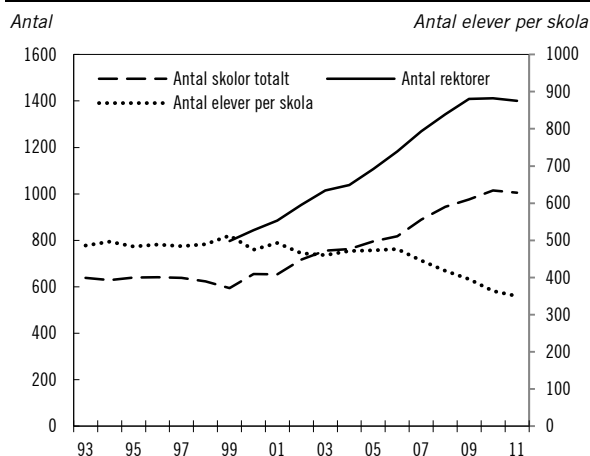
Diagram 2.32 Antal rektorer totalt och antal gymnasieskolor per huvudman, 1993–2011

Anm.: Antal rektorer visas på sekundäraxeln. Tidsserien redovisas endast till år 2011 i och med det tidsseriebrott som den nya skollagen innebär då antal skolenheter redovisas istället för antal skolor.

Källa: Utbildningsstatistisk årsbok (SCB) och Statens skolverk

Denna förändring kan också beskrivas på ett annat sätt, nämligen genom att relatera antalet gymnasieskolenheter till elevantalet samt att jämföra detta med antalet rektorer. Det framkommer då att i genomsnitt har skolorstorleken, mätt som genomsnittligt antal elever per skolenhet, minskat under samma period. Antalet rektorer tycks alltså till stor del ha ökat som en följd av att Sverige fått fler gymnasieskolor med i genomsnitt färre elever på varje skola. Detta illustreras i diagram 2.33.

Diagram 2.33 Antal rektorer och skolor samt genomsnittligt antal elever per skola, 1993–2011

Anm.: Antalet elever per skola visas på sekundäraxeln. Antalet elever per skola beräknas genom att dividera totalt antalet elever med totalt antal gymnasieskolor. Tidsserien redovisas endast till år 2011 i och med det tidsseriebrott som den nya skollagen innebär då antal skolenheter redovisas istället för antal skolor. Källa: Utbildningsstatistisk årsbok (SCB) och Statens skolverk.

Andelen rektorer som är kvinnor har ökat något över tid, från 35 procent läsåret 1999/00 till 45 procent läsåret 2013/14.

Av rektorerna i gymnasieskolan hade läsåret 2014/15 drygt 75 procent en pedagogisk högskoleexamen och knappt 40 procent en legitimation (Skolverket 2016, Beskrivande data 2015, rapport 434). Rektorernas specifika utbildningsbakgrund redovisas gemensamt med grundskolerektorernas i diagram 2.27.

Gymnasiesärskolan

Antalet lärare i gymnasiesärskolan har ökat i jämn takt från läsåret 2000/01 till 2012/13 som en följd av ett kraftigt ökat elevantal. Antalet elever i gymnasiesärskolan mer än fördubblades från läsåret 1997/98 till 2009/10. Därefter har såväl antalet elever som lärare minskat. Läsåret 2015/16 fanns det drygt 1 700 lärare i gymnasiesärskolan (heltidstjänster).

Under perioden 2000/01–2015/16 har antalet elever per lärare (heltidstjänster) minskat något, från 4,2 elever per lärare 2000 till 3,7 elever per lärare 2015.

Könsfördelningen av lärarna i gymnasiesärskolan har varit stabil under den senaste tioårsperioden. Läsåret 2015/16 var 68 procent kvinnor och 32 procent män (heltidstjänster).

Andelen lärare i gymnasiesärskolan med pedagogisk högskoleexamen är oförändrad över tid. Läsåret 2015/16 hade 84 procent av lärarna en sådan examen (heltidstjänster). En något

större andel kvinnor än män har en pedagogisk högskoleexamen, 88 procent jämfört med 78 procent.

Under samma period har andelen lärare med en specialpedagogisk högskoleexamen minskat något, från 27 procent läsåret 2007/08 till 23 procent läsåret 2015/16.

Av lärarna i gymnasiesärskolan läsåret 2015/16 var andelen legitimerade och behöriga för rätt ämne och nivå låg, endast 16 procent var legitimerade och behöriga (heltidstjänster). Störst andel legitimerade och behöriga fanns i idrott och hälsa respektive engelska. Minst andel fanns i bild och svenska som andraspråk.

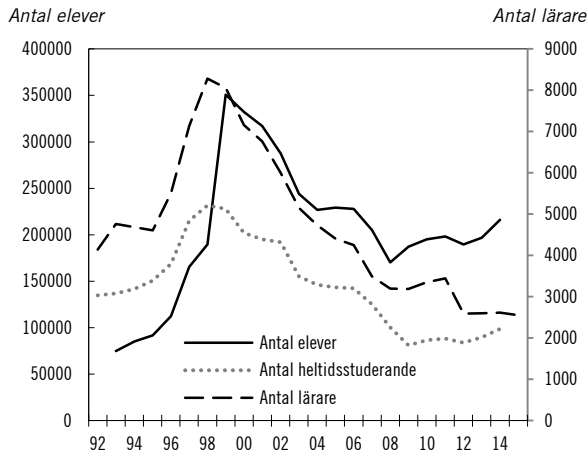
Personalsituationen i vuxenutbildningen

Den vuxenutbildning i Sverige som ingår i skolväsendet består av kommunal vuxenutbildning (komvux) och särskild utbildning för vuxna (särvux). Sedan den 1 juli 2016 ingår utbildning i svenska för invandrare (sfi) i komvux, men i det följande redovisas sfi för sig.

Kommunal vuxenutbildning

Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen

Antalet elever i komvux ökade kraftigt tillsammans med antalet lärare i slutet av 1990-talet. Detta var en direkt följd av det s.k. kunskapslyftet, en femårig statlig satsning 1997–2002 som framför allt syftade till att höja arbetslösas kunskaper. Efter att satsningen avslutades minskade åter såväl antal elever som antal lärare. Detta illustreras i diagram 2.34.

Diagram 2.34 Antal lärare och elever i komvux, 1992–2015

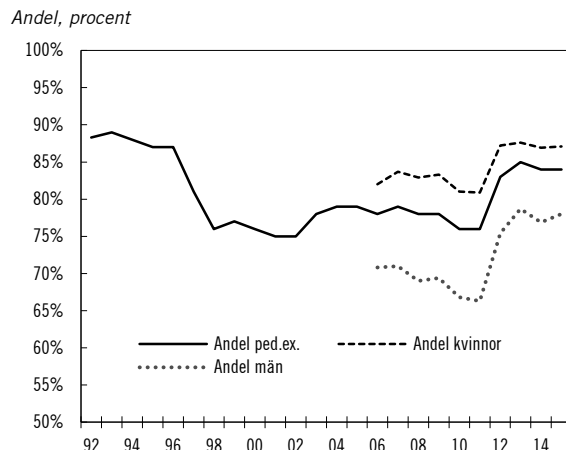
Anm.: Antal lärare är omräknat till heltidstjänster och redovisas på sekundäraxeln. Statistiken omfattar endast elever och lärare i utbildning som ges av offentliga utbildningsanordnare, inte upphandlad verksamhet.¹⁶ Uppgifter om elever och lärare gäller för samtliga nivåer dock ej sfi och sårux.
Anm.: Från och med år 2009 redovisas uppgifter om komvux per kalenderår istället för läsår. Detta kan påverka jämförbarheten i uppgifterna.
Källa: Statens skolverk.

Relationen mellan antalet elever och lärare inom komvux påverkas av att inte alla elever är heltidsstuderande och att det sker snabba fluktuationer mellan åren. Antalet heltidsstuderande elever per lärare (heltidstjänster) i komvux har dock legat runt i genomsnitt 31 heltidsstuderande per lärare perioden 1993–2014.

Könsfördelningen bland lärarna var stabil från 2006 fram till 2011, med i genomsnitt 65 procent kvinnor och 35 procent män. Därefter har andelen kvinnor ökat något. År 2015 var andelen kvinnor 70 procent och andelen män 30 procent.

I samband med det dåvarande kunskapslyftets start 1997 och den kraftiga ökningen av antalet lärare i komvux minskade andelen lärare som hade en pedagogisk högskoleexamen. När satsningen avslutades 2002 och antalet lärare minskade steg åter andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen.

Liksom i de tidigare redovisade skolformerna så har en större andel av kvinnorna än männen en pedagogisk högskoleexamen, se diagram 2.35.

Diagram 2.35 Andel med pedagogisk högskoleexamen uppdelat efter kön, 1992–2015

Anm.: Axeln är bruten. Från 2009 redovisas uppgifterna per kalenderår istället för läsår. Avser lärare hos offentliga anordnare.
Källa: Statens skolverk.

Andel lärare med lärarlegitimation och behörighet

Av de lärare i kommunalt anordnad komvux (heltidstjänster) som undervisade i ämnen med behörighetskrav¹⁷ läsåret 2015/16 hade knappt 80 procent legitimation och behörighet i minst ett ämne. Skillnaderna mellan lärarna på grundläggande respektive gymnasial nivå var endast 1 procentenhet.¹⁸

Skillnader mellan ämnen

Det finns vissa skillnader i lärares behörighet mellan olika ämnen. Enligt statistiken för 2015/16 avseende komvux på grundläggande nivå hade störst andel lärare legitimation och behörighet i kemi, engelska och matematik. Minst andel legitimerade och behöriga fanns i religionskunskap, svenska som andraspråk och samhällskunskap. På gymnasial nivå hade störst andel lärare legitimation och behörighet för bild, biologi och fysik. Minst andel legitimerade och behöriga fanns i teknik, svenska som andraspråk och filosofi. Andel legitimerade och behöriga lärare per ämne och nivå redovisas i tabell 2.16.

¹⁶ Av Skolverkets PM Pedagogisk personal i skola och vuxenutbildning 2015/16 framgår att andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen var betydligt lägre (66 procent) hos privata anordnare av kommunal vuxenutbildning än hos kommunala anordnare (83 procent). Det innebär att kommande redovisning av andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i skolformen underskattas.

¹⁷ Enligt skollagen finns det möjlighet att göra särskilt undantag från kraven på legitimation och behörighet för att undervisa i vissa ämnen, t.ex. modersmål och yrkesämnen. Lärare som undervisar i dessa ämnen ingår inte i de redovisade uppgifterna.

¹⁸ Externa anordnarens personal ingår inte i uppgifterna från Skolverket.

Tabell 2.16 Andel legitimerade och behöriga lärare per ämne och nivå i kommunalt anordnad komvux, läsåret 2015/16

Andel, procent

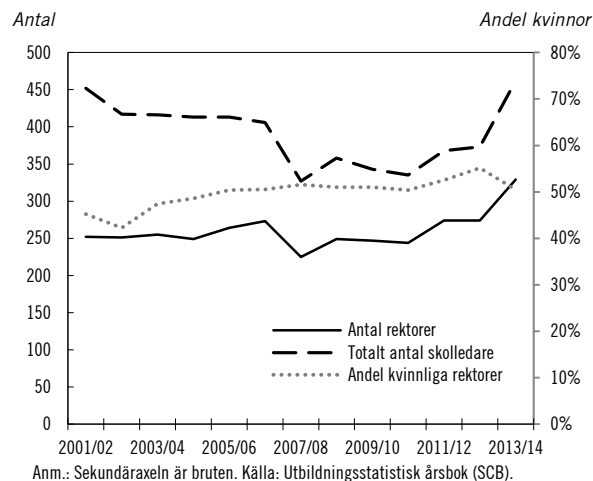
Grundläggande nivå	79	Gymnasial nivå	80
Kemi	100	Bild	99
Engelska	88	Biologi	92
Matematik	88	Fysik	92
Biologi	85	Historia	91
Svenska	84	Kemi	90
Historia	81	Engelska	86
Fysik	80	Matematik	83
Geografi	76	Svenska	83
Samhällskunskap	75	Tyska	82
Svenska som andraspråk	72	Samhällskunskap	81
Religionskunskap	54	Franska	79
		Idrott och hälsa	79
		Geografi	77
		Spanska	77
		Religionskunskap	75
		Psykologi	73
		Naturkunskap	73
		Filosofi	65
		Svenska som andraspråk	59
		Teknik	33

Anm.: Avser antal heltidstjänster. Externa anordnares lärare ingår ej.
Källa: Statens skolverk.

Rektorer i vuxenutbildningen

Antalet rektorer i komvux har varit förhållandevis stabilt sedan millennieskiftet. Läsåret 2013/14 fanns det totalt knappt 330 rektorer i komvux vilket är en liten ökning jämfört med tidigare år. I genomsnitt för perioden 2001/02–2012/13 har det funnits cirka 250 rektorer i komvux. Läsåret 2013/14 fanns 329 rektorer i komvux, en ökning som kan vara en följd av den nya skollagen som efter 2011 kräver att varje skolenhet ska ledas av en rektor.

I diagram 2.36 redovisas antal rektorer, övriga skolledare och könsfördelningen för rektorerna.

Diagram 2.36 Antal rektorer och skolledare i komvux, läsåren 2001/02–2013/14

Enligt Skolverket hade drygt 70 procent av rektorerna i komvux en pedagogisk högskoleexamen läsåret 2014/15 och 30 procent en legitimation (Skolverket 2016, Beskrivande data 2015, rapport 434).

Särskild utbildning för vuxna

Antalet lärare i särsvux ökade nästan kontinuerligt från mitten av 1990-talet och fram till 2010. Därefter har antalet minskat något. Förändringarna följer förändringarna i antalet elever. År 2015 fanns det drygt 260 heltidstjänster i särsvux. Antalet elever per lärare (heltidstjänster) har minskat något från 2002, från 18,6 elever per lärare till 15,5 elever per lärare 2015.¹⁹

Könsfördelningen bland lärarna i särsvux har varit stabil över tid. Av alla lärare 2015 var 83 procent kvinnor och 17 procent män.

Endast små förändringar i särsvuxlärarnas genomsnittliga utbildningsbakgrund har skett över tid. I genomsnitt för perioden 1994–2015 hade 90 procent av lärarna en pedagogisk högskoleexamen. Inom särsvux finns det knappt några skillnader mellan könen när det gäller lärarnas utbildningsbakgrund; män och kvinnor har i genomsnitt i lika stor utsträckning en pedagogisk högskoleexamen.

Läsåret 2015/16 hade 31 procent av lärarna (heltidstjänster) i särsvux legitimation.

¹⁹ Externa anordnares personal ingår inte i uppgifterna.

Utbildning i svenska för invandrare

Antalet lärare i sfi har ökat mycket kraftigt sedan 2000. Under perioden 2000–2015 ökade antalet lärare (heltidstjänster) med 161 procent, från drygt 1 100 lärare till knappt 3 000. Denna utveckling följer i viss mån det kraftigt ökade antalet elever. Under perioden 2000–2014 ökade antalet elever som deltog i undervisning med 266 procent. Detta har medfört att antalet elever per lärare (heltidstjänster) har ökat under perioden, från 30,4 elever per lärare 2000 till 47,3 elever per lärare 2015.²⁰

Könsfördelningen bland lärare i sfi har varit stabil över tid. Av alla lärare 2015 var 83 procent kvinnor och 17 procent män.

Samma tendenser som framkommit i redovisningen för tidigare skolformer syns också för sfi; när antalet lärare ökar som en följd av fler elever så tenderar andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen att minska. När antalet lärare i sfi började öka från läsåret 2000/01 minskade andelen lärare med pedagogisk högskoleutbildning från 80 procent till 70 procent läsåret 2008/09.

Därefter inleddes återigen en viss ökning, trots att elevantalet har fortsatt att öka. Hösten 2015 hade i genomsnitt 73 procent av lärarna i sfi en pedagogisk högskoleutbildning. Kvinnorna hade i större utsträckning än männen en pedagogisk högskoleutbildning.

Av de knappa 3 000 lärarna (heltidstjänster) läsåret 2015/16 var drygt 40 procent legitimerade och behöriga för undervisning i skolformen.

Läro- och förskolläroarbuddning

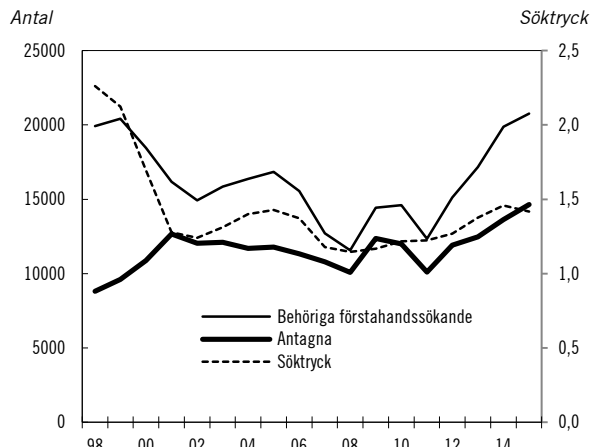
Det kommande avsnittet kommer att struktureras på följande sätt. I den första delen redovisas utvecklingen av antalet sökande och antagna till de olika utbildningarna. Alla som antas till utbildningarna påbörjar dock inte densamma, varför utvecklingen av antalet nybörjarstudenter redovisas i den andra delen. I den tredje delen redovisas utvecklingen av antalet examinerade.

Sökande och antagna

Sökande och antagna ökar

I diagram 2.37 redovisas utvecklingen av antalet behöriga förstahandssökande, antalet antagna och söktrycket till läro- och förskolläroarbuddningarna för perioden 1998–2015.

Diagram 2.37 Antal behöriga förstahandssökande, antagna och söktryck till läro- och förskolläroarbuddning per hösttermin, 1998–2015

Anm.: Avser totalt antal sökande och antagna till pedagogik och läroarbuddning. Söktryck definieras som antal behöriga förstahandssökande per antagen och visas på sekundäraxeln. Antagen motsvarar inte faktiska nybörjare utan de som erbjudits en utbildningsplats.

Källa: Universitetskanslersämbetet/SCB.

Antalet behöriga förstahandssökande till läro- och förskolläroarbuddningarna har ökat kraftigt sedan de nya examina infördes 2011. Antalet sökande höstterminen 2015 uppgick till knappt 21 000 personer vilket motsvarar nivån runt sekelskiftet. Detta motsvarar en ökning om 68 procent sedan 2011.

Även antalet antagna har ökat sedan 2011. Höstterminen 2015 antogs knappt 15 000 personer vilket motsvarar en ökning om 45 procent sedan 2011. För perioden 1998–2015 är detta den högsta noteringen av antalet antagna.²¹

Andelen antagna har däremot minskat sedan 2011, från att ha varit högre under perioden 2007–2010. Detta illustreras i figuren ovan genom att skillnaden mellan antalet behöriga förstahandssökande och antalet antagna ökar. Det innebär med andra ord att andelen behöriga förstahandssökande som erbjuds en utbildningsplats har minskat sedan 2011.

²⁰ Externa anordnares personal ingår inte i uppgifterna.

²¹ UHR:s antagningsstatistik för ht 2016 indikerar också att antalet antagna tycks fortsätta att öka.

Under hela den studerade perioden har könsfördelningen i princip varit densamma; ungefär tre fjärdedelar av både de sökande och antagna är kvinnor. Variationen är mycket liten över tid.

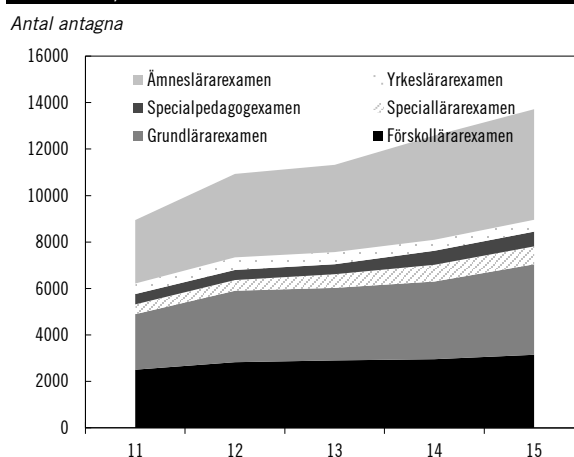
Söktrycket till utbildningarna är fortsatt lågt. Under 2000-talet har söktrycket varit drygt en behörig förstahandssökande per antagen. Söktrycket har ökat marginellt de senaste åren och var 1,4 sökande per antagen höstterminen 2015. Söktrycket definieras dock som antalet behöriga förstahandssökande per antagen vilket innebär att söktrycket inte nödvändigtvis ökar, trots att antalet behöriga förstahandssökande ökar, om antalet utbildningsplatser samtidigt byggs ut. Detta har också gjorts (se prop. 2014/15:99 s.115).

Stora skillnader mellan utbildningsinriktningar

Det finns betydande skillnader mellan olika utbildningsinriktningar, både avseende antal sökande och antagna samt vilka som söker och antas.

Nedan redovisas uppgifter för antal antagna höstterminerna 2011–2015 i diagram 2.38, könsskillnader per utbildningsinriktning i diagram 2.39 och söktrycket per utbildningsinriktning för samma period i diagram 2.40.²²

Diagram 2.38 Antal antagna per utbildningsinriktning och hösttermin, 2011–2015

Anm.: Uppgifterna avser höstterminer.
Källa: Universitetskanslersämbetet/SCB.

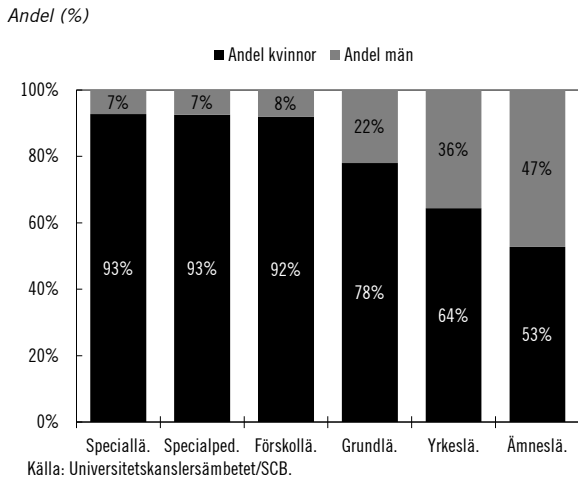
Det största antalet behöriga förstahandssökande finns till förskolläraryrket följt av ämnes- och grundläraryrket. Samma skillnader gäller antal antagna.

Antalet antagna har ökat för samtliga utbildningsinriktningar sedan 2011. Störst ökning i antal antagna har skett till specialpedagogutbildningen där antalet antagna ökat med 84 procent, samt till ämnesläraryrket där antalet antagna ökat med 74 procent. Lägst ökning har skett till yrkesläraryrket, där antalet antagna ökat med 13 procent sedan 2011.

Könsfördelningen bland de behöriga förstahandssökande samt bland de antagna har som nämndes tidigare i genomsnitt varit stabil över tid. Det finns dock tydliga skillnader avseende vilka utbildningsinriktningar som kvinnor respektive män söker och antas till. Av diagram 2.39 framgår att könsfördelningen är jämnast i ämnesläraryrket och mest ojämn i specialpedagog-, specialläraryrket och förskolläraryrket. Även dessa skillnader har varit stabila över tid.

²² Notera att dessa tidsserier startar i och med de nya läraryrket och förskolläraryrket, detta för att reformen medfört brott i tidigare tidsserier.

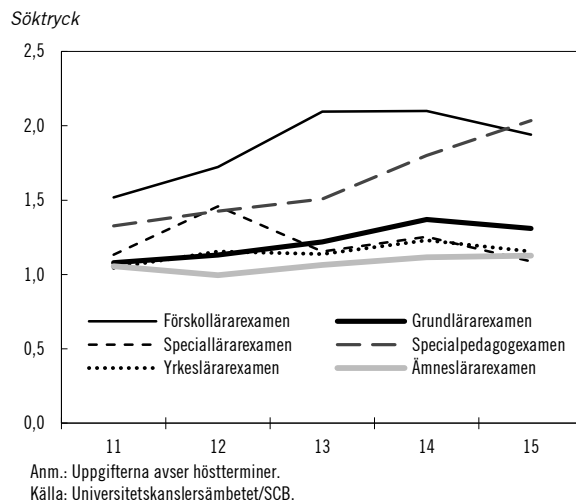
Diagram 2.39 Antagna per utbildningsinriktning höstterminen 2015 efter kön

Gemensamt för flera utbildningsinriktningar är att söktrycket fortsatt är relativt lågt (jämför Universitetskanslersämbetet och SCB 2015, Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå höstterminen 2015, UF 46 SM 1501). Söktrycket skiljer sig dock mellan de olika inriktningarna.

Högst söktryck är det till specialpedagogutbildningen och förskollärarytutbildningen. Höstterminen 2015 gick det nästan två behöriga förstahandssökande per antagen till dessa utbildningar. Sedan höstterminen 2011 har ämneslärarytutbildningen haft lägst söktryck med drygt en behörig förstahandssökande per antagen. Höstterminen 2015 var söktrycket dock marginellt lägre till speciallärarytutbildningen. Den hade då knappt 1,1 sökande per antagen. Detta illustreras i diagram 2.40.

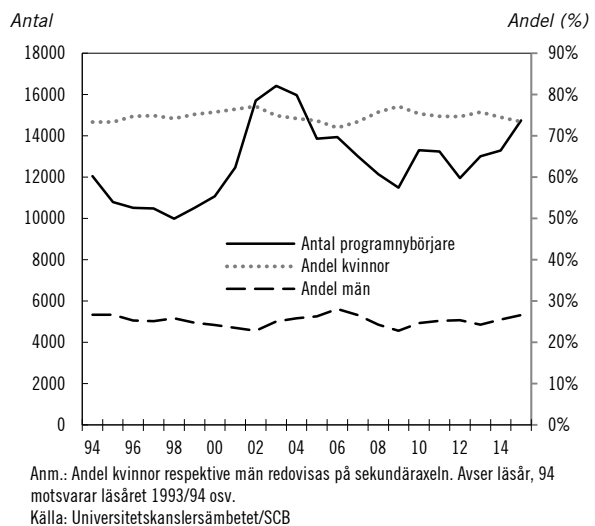
Diagram 2.40 Söktryck per utbildningsinriktning och hösttermin, 2011–2015

Antalet nybörjarstudenter

Antalet antagna i diagram 2.38 ovan motsvarar de personer som blivit erbjudna en utbildningsplats. Det behöver inte innebära att personen också påbörjat utbildningen. I figuren redovisas också endast de som ansökt och antagits per hösttermin, inte per år. I förhållande till det totala antalet blivande studenter är därför uppgifterna i diagram 2.38 underskattade för vissa delar av tidsserien. I diagram 2.41 redovisas därför antal nybörjarstudenter per läsår.

Diagram 2.41 Antal programnybörjare totalt per läsår, 1994–2015

Som figuren visar ökar även det totala antalet programnybörjare, precis som antalet sökande och antagna i diagram 2.37. Antalet nybörjare

har ökat med drygt 23 procent sedan läsåret 2011/12.

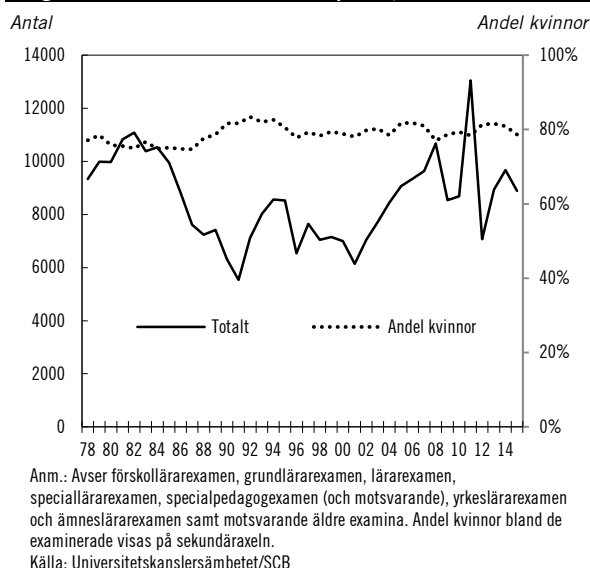
Könsfördelningen är mycket stabil över tid. Ungefär tre fjärdedelar av programnybörjarna är kvinnor.

Antalet examinerade

Under perioden 1978–2015 har i genomsnitt 8 500 personer per år fått en lärarexamen i Sverige. Antalet examinerade per år beskrivs i diagram 2.42.

Åren 1980–1985 var antalet examinerade historiskt sett högt. Då examinerades över 10 000 personer per år. Därefter minskade antalet examinerade successivt för att 1991 nå en historisk lägsta nivå om 5 500 examinerade. Från och med 2001 har antalet examinerade åter ökat mot de tidigare högre nivåerna.

Diagram 2.42 Antal lärarexamina per år, 1978–2015

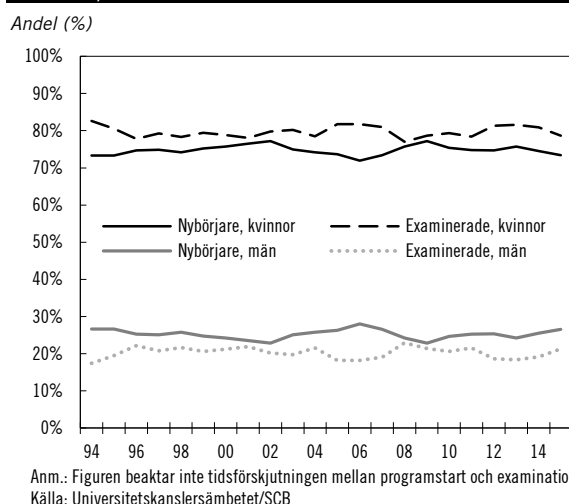
Av diagram 2.42 framgår också att antalet examinerade tycks ha minskat inför en lärarutbildningsreform och ökat därefter. Effekten syns inför ikraftträdandet av 1985 års lärarutbildning år 1988 och något svagare inför införandet av 2001 års utbildning. De kraftiga fluktuationerna i samband med 2011 års lärarutbildningsreform beror på det samtidiga

införandet av lärarlegitimationssystemet.²³ Figuren säger ingenting om orsakerna till dessa fluktuationer.

Det är också viktigt att ha eftersläpnings-effekten i åtanke när figuren studeras; de personer som examineras åren efter en reform har påbörjat sin utbildning före reformen. De första reguljära programstudenterna att examineras från 2011 års lärar- och förskollärarutbildning examinerades under i synnerhet 2015 och 2016.

Även gällande antalet examinerade så är könsfördelningen förhållandevis jämn över tid. Däremot visar det sig att männen i något lägre utsträckning tycks fullfölja sin lärarutbildning än vad kvinnorna gör. Detta illustreras i diagram 2.43 (jämför Universitetskanslersämbetet 2016, Avhopp från lärarutbildningen). Skillnaderna i figuren kvarstår även när hänsyn tas till tidsförskjutningen mellan programstart och examination.

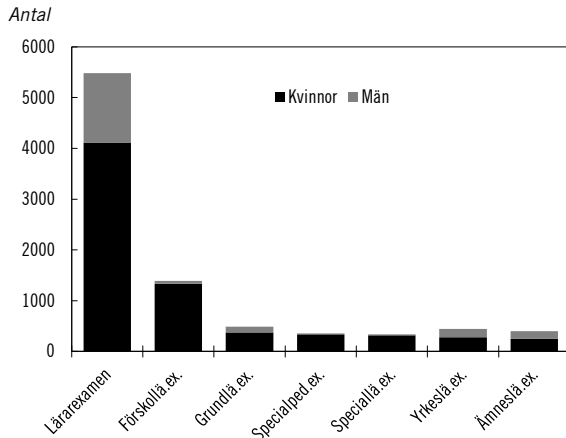
Diagram 2.43 Andel programnybörjare och examinerade efter kön, 1994–2015

Som nämnts ovan är det ännu få personer som examinerats från 2011 års lärar- och förskollärarutbildningar. De som har examinerats de senaste åren har examinerats i enlighet med 2001 års examensordning. Detta framkommer tydligt när antalet examinerade fördelas över olika examina som i diagram 2.44.

²³ Tidsserien täcker inte tiden före 1977 års högskolereform men visar ändå en ökning av antalet examinerade åren efter.

Diagram 2.44 Antal examinerade år 2015 efter examen

Källa: Universitetskanslersämbetet/SCB

Befattningsutbildning för rektorer

Skollagen reglerar att varje huvudman är skyldig att se till att rektorer som anställda efter den 15 mars 2010 och som inte sedan tidigare genomgått en statlig rektorsutbildning eller har förvärvat kunskaper som kan jämföras med befattningsutbildningen, går en särskild befattningsutbildning. Utbildningen ska påbörjas så snart som möjligt efter tillträdesdagen och vara genomförd inom fyra år.

Av de rektorer som börjat arbeta som rektor efter 2009 eller senare har drygt 30 procent avslutat befattningsutbildningen för rektorer med ett godkänt resultat och knappt 44 procent deltar fortfarande i utbildningen. Drygt 20 procent har inte deltagit i utbildningen.

Av de rektorer som har arbetat fem år som rektor har 60 procent avslutat utbildningen med godkänt resultat.

2.5.3 Statliga insatser

Svenskt skolväsende har under flera år haft problem att rekrytera tillräckligt många utbildade lärare och förskollärare. Många insatser har genomförts för att stärka lärar- och förskolläraryrkenas samt lärar- och förskolläraryrkesutbildningarnas attraktivitet i syfte att locka fler studenter till utbildningarna men också för att få fler yrkesverksamma att stanna i yrket. Nedan beskrivs pågående och beslutade insatser som regeringen har tagit initiativ till för att påverka tillgången till utbildade lärare och förskollärare. Ansvaret för frågor som rör yrkets

attraktivitet är dock delat mellan stat och skolhuvudmän.

Insatser för att stärka attraktiviteten i yrket

Nationell samling för läraryrket

Samtidigt som det är av yttersta vikt att på kort sikt tillgodose det akuta behovet av lärare i skolväsendet finns det också ett behov av att stärka läraryrkets status och attraktivitet för att kunna säkra tillgången till kompetenta lärare på längre sikt. Ett sådant arbete behöver ske på såväl nationell som lokal nivå. Regeringen har därför tagit initiativ till en nationell samling för läraryrket i enlighet med vad som aviserades i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.1) och i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100 s. 53). Den nationella samlingen har från regeringens sida ett tydligt fokus på att öka attraktiviteten i läraryrket, bl.a. genom statliga insatser för en höjning av lärares löner, kvalitetssatsningar på lärarutbildningarna, kompetensutveckling för lärare, investeringar i mer personal i grundskolan och andra åtgärder som ger läraren bättre förutsättningar att ge varje elev en undervisning av god kvalitet.

Genom dialoger med berörda parter vill regeringen bidra till att skapa en samsyn kring de utmaningar som finns genom att ta del av berörda aktörers syn på vad som bör göras och gemensamt diskutera strategier och tänkbara åtgärder.

Legitimation för lärare och förskollärare

Sedan den 1 juli 2011 har det varit möjligt för lärare och förskollärare att ansöka om legitimation hos Statens skolverk. Vid slutet av 2015 hade det sammanlagt kommit in drygt 251 900 ansökningar om legitimation och drygt 242 000 legitimationer hade meddelats. Antalet meddelade legitimationer för lärare uppgår till 157 900 stycken och antalet legitimationer för förskollärare uppgår till 84 100 stycken. 29 000 personer har både en lärar- och en förskolläraryrkeslegitimation.

Under 2015 inkom 29 600 ansökningar till Skolverket. För 2016 beräknar Skolverket det totala antalet inkommande ansökningar till 18 500.

Skolverkets handläggningstider för meddelande av legitimation har i många fall varit

enskilda uppdragen och villkoren för de lärare som innehar en karriärtjänst.

Statskontorets andra delrapport som redovisades i februari 2016 analyserar reformen utifrån lärarnas perspektiv. Statskontorets huvudslutsats är att genomförandet av karriärvägsreformen endast till viss del har skapat förutsättningar för att nå målet om ett attraktivare läraryrke och bättre skolresultat. Även om reformen har fått stor spridning och har gett avtryck på lärarnas löner, har huvudmännen inte lyckats skapa legitimitet för reformen bland lärarna. En majoritet av lärarna anger att de är ganska eller mycket negativt inställda till karriärstegsreformen.

När det gäller den del av reformen som rör statsbidrag för karriärsteg i utanförskapsområden (förordningen [2014:145] om extra statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare i förskoleklasser och grundskolor i utanförskapsområden) visar Statskontoret på flera problem i statsbidragets konstruktion, bl.a. bedöms inte de faktorer som styr urvalet av skolor som träffsäkra.

I rapporten Finns förstelärarna där de bäst behövs? (Skolverket, 2015) konstateras att resursfördelningen, i form av förstelärare, inte tycks påverkas av elevsammansättningen utan av andra faktorer. Statskontoret konstaterar dock i sin andra delrapport att grundskolor med elever som har lägre genomsnittligt meritvärde och med lägre andel elever från studieovana hem eller med högre andel elever med utländsk bakgrund har relativt sett fått något fler karriärtjänster än andra grundskolor. Någon sådan behovsprioritering har dock inte kunnat konstateras när det gäller gymnasieskolan.

Lärlönelyftet

Regeringen ser investeringar i höjda lärlöner som en viktig åtgärd för att öka läraryrkets attraktivitet och beslutade därför i februari 2016 förordningen (2016:100) om statsbidrag för höjda löner till lärare och vissa andra personalkategorier. Genom lärlönelyftet kommer 3 miljarder kronor på årsbasis investeras i höjda lärlöner. Syftet är att öka läraryrkets attraktionskraft och därigenom resultaten i skolan. Skolhuvudmännen kan rekquirera medel från Skolverket för första gången höstterminen 2016.

Lärlönelyftet bygger på att huvudmännen fattar beslut om lönehöjningar lokalt.

Arbetsgivarna bestämmer hur många lärare som uppfyller de i förordningen fastställda kriterierna, och hur mycket de ska få i höjd lön. Den sammanlagda löneökningen hos varje huvudman ska överstiga den lön som annars skulle ha utgått enligt den ordinarie lönerevisionen med i genomsnitt minst 2 500 kronor och högst 3 500 kronor per månad och person. Lärlönelyftet ska fördelas så att det premierar skicklighet och utveckling i yrket. Det ska bidra till en långsiktig löneökning till de lärare som kommer i fråga, utöver den ordinarie lönerevisionen. Minst 2,7 miljarder kronor (90 procent) av pengarna avsätts till lärare och förskollärare i förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och motsvarande skolformer. Maximalt 300 miljoner kronor (tio procent) får rekquireras till förskollärare i förskolan och fritidspedagoger i fritidshemmet. Huvudmännen får använda även detta utrymme för lärare och förskollärare i förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och motsvarande skolformer om de så önskar.

Modellen för satsningen har tagits fram i dialog med de centrala arbetsgivarorganisationerna inom skolan och lärarnas fackliga organisationer.

Regeringen följer noggrant hur modellen implementeras, fungerar och hanteras av parterna. Statskontoret har fått i uppdrag att följa upp, analysera och utvärdera hur satsningen Lärlönelyftet och bestämmelserna i förordningen om statsbidrag för höjda lärlöner har implementerats, fungerat och nyttjats av skolhuvudmännen samt om satsningen har uppfyllt sitt syfte. Statskontoret ska delredovisa uppdraget i december 2017 respektive 2019 och slutredovisa i juni 2021.

Kampanj för lärar- och förskolläraryrkena

Statens skolverk fick 2010 i uppdrag att bedriva en informationskampanj som syftar till att attrahera fler personer till lärar- och förskolläraryrkena. Genom tilläggsuppdrag har kampanjen i olika perioder också getts särskilda inriktningar, exempelvis att locka fler till lärarutbildning med inriktning mot ämnesområdena naturvetenskap och teknik, fler män till arbete i förskolan, fler att arbeta som lärare i yrkesämnen samt fler att arbeta i utbildning i svenska för invandrare och fördjupa sin kompetens inom svenska som andraspråk.

Skolverkets arbete med uppdraget har bl.a. resulterat i en särskild kampanjwebb som samlar ett antal målgruppsanpassade aktiviteter. Skolverket har även deltagit med kampanjen i olika utbildningsmässor och bedrivit en större annonseringskampanj i olika medier. Skolverket har också producerat filmer, broschyrer och radioreklam för att nå ut till målgrupperna.

Enligt Skolverket har kampanjen fått en bred spridning bland målgrupperna och positiv respons i sociala medier. Lärarkampanjen har också fått flera priser, bl.a. Stora Publishingpriset och 100-wattaren, en tävling som belönar effekten av en kampanj. Jämfört med 2011, då kampanjen startade, har ökningen av antalet behöriga sökande till lärarutbildningarna ökat med nästan 75 procent. Det kan dock inte säkerställas i vilken utsträckning Skolverkets kampanj har bidragit till detta.

Genom riksdagens beslut med anledning av förslagen i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99, bet. 2014/15:FiU21, rskr. 2014/15:255) förstärktes kampanjen med 5 miljoner kronor. Skolverket har under 2016 fått i uppdrag att fram t.o.m. 2018 fortsätta att genomföra kampanjen men med en breddad målgrupp.

Exempel på ytterligare insatser som bedöms påverka yrkets attraktivitet positivt

Fler statliga insatser än de som ovan nämnts pågår. De bedöms kunna bidra till att stärka attraktiviteten i de yrken som är grundläggande för en god kvalitet i undervisningen i skolväsendet, även om de i första hand syftar till att stärka kvaliteten. Nedan redovisas resultaten för de generella statliga fortbildningsinsatser som genomförs för vissa yrkesgrupper i skolväsendet. För resultaten vad gäller de ämnesspecifika fortbildningsinsatserna, t.ex. mattelyftet och läslyftet, hänvisas till resultatredovisningen i avsnitt 4.3.3.

Det finns också andra satsningar som kan väntas få positiva effekter för läraryrkets attraktivitet. Det gäller t.ex. satsningen på fler anställda i förskoleklass och lågstadiet, vilket bl.a. syftar till att förbättra undervisningens förutsättningar. Se avsnitt 3.3.3.

Förskolelyftet

Skolverket hade under 2012–2015 i uppdrag (U2011/06674/S) att svara för fortbildning av förskollärare och förskolechefer inom ramen för det s.k. förskolelyftet. Uppdraget omfattar att erbjuda fortbildning inriktad på barn i behov av särskilt stöd när det gäller språklig och matematisk utveckling samt på uppföljning och utvärdering av förskolans verksamhet. Satsningen utvidgades från och med hösten 2013 med kurser i naturvetenskap och teknik samt flerspråkighet och interkulturalitet för all pedagogisk personal i förskolan. Det totala antalet sökande under 2015 var knappt 3 300, vilket översteg de ca 2 600 platser som erbjöds.

En stor andel förskollärare med offentlig huvudman går kurser (92 procent) medan det bland enskilda huvudmän till stor del är förskolechefer som är kursdeltagare (52 procent). För de som antogs 2015 finns ännu inga uppgifter om antalet som avslutat kurserna tillgängliga men både 2013 och 2014 examinerades 78 procent av de deltagare som påbörjade kursen under de aktuella åren.

Bidrag för kompetensutveckling av yrkeslärare

Skolverket ansvarar för att betala ut bidrag i enlighet med förordningen (2012:144) om statsbidrag för kompetensutveckling av lärare i yrkesämnen. Syftet med statsbidraget är att yrkeslärare ska få kompetensutveckling genom att delta i verksamhet på en arbetsplats utanför skolan. Bidrag lämnas även för andra kompetensutvecklande insatser, som t.ex. certifieringskurser eller utbildningar inom arbetsmiljöfrågor.

Satsningen på kompetensutveckling för lärare i yrkesämnen pågår sedan 2012. Under 2015 avsattes 22 miljoner kronor för satsningen. Under 2015 betalade Skolverket ut 9,2 miljoner kronor i statsbidrag till 87 huvudmän för att 8 044 yrkeslärare skulle kunna delta i arbetsplatsförlagd verksamhet eller annan kompetensutveckling. Utbetalt bidrag har ökat sedan 2014 men bidraget används fortfarande i låg utsträckning.

Kompetensutveckling för lärare i nationella minoritetsspråk

Skolverket har sedan 2013 i uppdrag att förstärka tillgången på modersmålslärare i nationella minoritetsspråk (A2013/02958/DISK och A2014/03289/DISK). Uppdraget utökades 2015 till att, utöver samiska och meänkieli, även

omfatta romani chib. Fler deltagare än beräknat påbörjade uppdragsutbildningarna vid de lärosäten som ingår i utbildningsinsatsen. Intresset för utbildning i meänkieli är dock mycket begränsat. Skolverket ska senast den 30 mars 2018 lämna en slutrapport som avser uppdragen.

Fortbildning för förskolechefer

I juni 2015 fick Skolverket regeringens uppdrag att svara för fortbildning för förskolechefer (U2015/03528/S). Fortbildningen omfattar 7,5 högskolepoäng och inriktas i likhet med rektorslyftet mot styrnings- och ledarskapsfrågor. Syftet är att ge förskolechefer bättre förutsättningar att utveckla sitt pedagogiska ledarskap.

Den första kursomgången startade i november 2015. Av Skolverkets redovisning av uppdraget framgår att totalt 217 förskolechefer startade sin fortbildning i november 2015. Den första fortbildningsomgången avslutades i maj 2016 och för närvarande finns inte några uppgifter om hur många av de deltagande förskolecheferna som genomfört fortbildningen med godkänt resultat. Fortbildningsinsatsningen pågår t.o.m. 2018.

Fortbildning för rektorer

Hösten 2015 startade den femte kursomgången av en särskild fortbildning för rektorer med fokus på pedagogiskt ledarskap (U2011/01195/S). Fortbildningen omfattar 7,5 högskolepoäng och läses under ett år. Målgruppen är de rektorer som har gått befattningsutbildningen för rektorer.

Antalet deltagare i rektorslyftet 2014 och 2015 var 159 personer vilket är betydligt färre än tidigare år, trots mycket positiva utvärderingar från tidigare kursdeltagare. Skolverkets utvärdering visar att i det närmaste 100 procent av deltagarna i de fyra kursomgångarna har bedömt utbildningen som ganska eller mycket bra och menar att de känner sig stärkta i sin yrkesroll och att de har förbättrat sitt pedagogiska ledarskap.

Av de rektorer som har genomfört fortbildningen under kursomgången ht14 och vt15 har 76 procent slutfört den med godkänt resultat. Enligt Skolverket beror detta huvudsakligen på tidsbrist för att fullfölja de arbetsuppgifter som studierna innebär.

Inför höstterminen 2015 har Skolverket och de lärosäten som bedriver fortbildningen

genomfört insatser för att öka intresset. Detta har enligt Skolverket bidragit till att fler, 236 personer, påbörjade fortbildningen hösten 2015 jämfört med året innan. Satsningen pågår t.o.m. 2018.

Utbildningsvägar till behörighetsgivande examen

För att erhålla legitimation som lärare eller förskollärare krävs en behörighetsgivande examen. I detta avsnitt redogörs för olika utbildningsvägar som kan leda till en sådan examen. Längre ned i avsnittet beskrivs utbildningsinsatser som leder till en utökad behörighet för de som redan är legitimerade.

2015 års skolkommision har i sin delrapport Samling för skolan - Nationella målsättningar och utvecklingsområden för kunskap och likvärdighet (SOU 2016:38) aviserat att kommissionen avser att återkomma till frågor om lärarutbildningen i det slutbetänkande kommissionen ska lämna i januari 2017. I delrapporten nämner kommissionen bl.a. att tilldelningen av ekonomiska resurser till utbildningarna behöver ses över liksom även kompetensförsörjningen för lärarutbildningarna samt utbildningarnas forskningsanknytning.

Läro- och förskolläro-utbildningar med hög kvalitet

Utbildningar i enlighet med kraven för fyra nya läro- och förskolläro-examina startade höstterminen 2011. Detta innebär att det fortfarande är ganska få studenter som har examinerats från de nya utbildningarna, de första stora studentkullarna examineras under 2015 och 2016. Att utbildningarna har funnits så kort tid betyder också att de ännu inte har kvalitetsutvärderats och att de flesta uppgifter som rör t.ex. genomströmning och etablering på arbetsmarknaden avser den tidigare utbildningen.

De verksamhetsförlagda utbildningsdelarna

Inom ramen för den tidigare lärarutbildningen var den verksamhetsförlagda utbildningsdelen, VFU, en av de delar som kritiserades mest. Universitetskanslersämbetet fick därför 2014 i uppdrag att genomföra en särskild uppföljning av VFU inom ramen för de nya läro- och förskolläro-utbildningarna. Uppföljningen, som redovisades i december 2015 (Rapport 2015:24), visade att de verksamhetsförlagda

utbildningsdelarna överlag fungerar betydligt bättre nu än tidigare och att studenterna är påfallande nöjda med sin VFU. Rapporten pekar dock på att det fortfarande finns möjliga förbättringsområden, t.ex. genom att öka antalet VFU-handledare på skolorna och förskolorna som genomgått en handledarutbildning.

För att utveckla de verksamhetsförlagda utbildningsdelarna i lärar- och förskollärarytbildningarna pågår under perioden 2014–2018 en försöksverksamhet med övningsskolor och övningsförskolor i vilken 16 universitet och högskolor deltar. Syftet är att höja kvaliteten ytterligare bl.a. genom att koncentrera studenterna till ett begränsat antal skolor och förskolor vid vilka det finns handledare med nödvändig lärar- eller förskollärarytbildning samt handledarutbildning. Särskilda medel finns avsatta för försöksverksamheten, under 2016 har 43 miljoner kronor avsatts. Universitetskanslersämbetet har i uppdrag att följa upp och utvärdera om och i så fall på vilket sätt försöksverksamheten bidrar till att höja kvaliteten inom den verksamhetsförlagda utbildningen. Uppdraget ska delredovisas senast september 2018 och slutredovisas i april 2020.

Medel för ökad utbildningskvalitet

För att stärka kvaliteten i lärar- och förskollärarytbildningarna har ytterligare medel, totalt 875 miljoner kronor, avsatts för att ersättningsbeloppen för humaniora och samhällsvetenskap samt lärar- och förskollärarytbildningen ska kunna höjas under perioden 2015–2018. Satsningen ger respektive lärosäte möjligheter att själva avgöra var i verksamheten de ytterligare medlen ska användas för att ge bästa effekt i förhållande till de lokala förutsättningarna. Då kort tid har gått sedan satsningen påbörjades kan inga resultat redovisas.

Försöksverksamhet med lämplighetsbedömning

Sedan 2014 pågår en försöksverksamhet med lämplighetsbedömning vid antagning till lärar- och förskollärarytbildning vid Linnéuniversitetet och Högskolan i Jönköping. För försöksverksamheten finns särskilda medel avsatta, under 2016 fem miljoner kronor. Universitets- och högskolerådet har en samordnande roll i försöksverksamheten. I verksamheten ingår bl.a. att utarbeta modeller för lämplighetsbedömningen, utpröva dessa och

låta bedömningen vid ett antagningstillfälle ligga till grund för behörighet och urval.

Ett av syftena med försöksverksamheten är att få studenterna att tidigt reflektera över sitt utbildningsval för att minska avhoppet från utbildningen. Första antagningstillfället när metoden prövas skarpt, dvs. när bedömningen kommer att påverka möjligheten att bli antagen till en utbildning, är till höstterminen 2016. Därefter ska verksamheten noggrant utvärderas av Universitets- och högskolerådet och en slutrapport ska lämnas i maj 2018.

Fler platser inom lärar- och förskollärarytbildningarna

Under 2015 och 2016 tillförs universitet och högskolor i hela landet medel för att fler ska kunna genomgå högskoleutbildning. Som ett svar mot den stora brist på högskoleutbildad arbetskraft som råder i skolväsendet har en del av dessa medel vikts till en utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildningar. Totalt ska lärar- och förskollärarytbildningarna byggas ut med 2 300 nybörjarplatser, jämför tabell 2.17. Genom riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1, utg.omr. 16 avsnitt 4.1.7, bet 2013/14:UbU1, rskr. 2013/14:104) avsattes också medel för att utöka speciallärarutbildningen med 100 utbildningsplatser från och med 2015. Av diagram 2.38 framgår utvecklingen av antalet antagna t.o.m. höstterminen 2015, senare uppgifter finns inte tillgängliga.

Tabell 2.17 Satsning på vissa bristyrken

Utbildning	Antal nybörjarplatser
Förskollärarytbildning	800
Grundlärarutbildning, F–3	700
Kompletterande pedagogisk utbildning	500
Speciallärarutbildning och specialpedagogutbildning	300
Totalt	2 300

För att underlätta bl.a. för lärosätena i deras uppdrag att planera sitt utbildningsutbud så att det svarar mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov har regeringen fattat beslut om att ge Skolverket i samarbete med Universitetskanslersämbetet i uppdrag att ta fram återkommande prognoser över skolans och förskolans behov av lärare och förskollärare (U2016/02335/S). Prognoserna ska redovisas vartannat år med start december 2017.

Särskild kompletterande pedagogisk utbildning

För att öka rekryteringen av ämneslärare, särskilt i matematik, naturorienterade ämnen och teknik, pågår försöksverksamheter med särskild kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen (KPU) vid ett antal universitet och högskolor. Detta sker bl.a. vid Göteborgs universitet och vid några högskolor som samarbetar med organisationen Teach for Sweden.

Göteborgs universitets projekt Brobyggaren pågår sedan 2014 i syfte att utveckla såväl lärarutbildning och verka för skolutveckling, som att stärka samverkan mellan lärosäte och skolväsende. Projektet ska rekrytera och utbilda fler behöriga ämneslärare inom matematik, naturvetenskap och teknik. KPU:n läses med 125 procents studietakt vilket innebär att studenterna läser kurser även under delar av sommarmånaderna. Inför den andra antagningsomgången vårterminen 2016 utökades antalet nybörjarplatser från 30 till 40 som en följd av stort intresse och högt söktryck. Försöksverksamheten finansieras delvis med särskilda medel, under 2016 erhåller Göteborgs universitet 4 miljoner kronor.

Stiftelsen Teach for Sweden tillsammans med Karlstads universitet och Högskolan i Halmstad bedriver sedan 2013 en försöksverksamhet med en annan variant av särskild kompletterande utbildning. För utbildningens genomförande finns särskilda medel avsatta, liksom vissa medel för stiftelsens arbete med bl.a. rekrytering till utbildningen samt handledning, för det senare har 7 miljoner kronor avsatts under 2016. I Teach for Swedens projekt ges studenter med en examen, och som har genomfört tidigare studier med goda studieresultat, möjlighet att läsa en KPU samtidigt som de arbetar i en skola med låg måluppfyllelse. Då arbete och studier bedrivs parallellt pågår studierna under två år. Teach for Swedens projekt har visat sig vara attraktivt och har sedan starten 2013 haft mer än 1 000 sökande, inklusive obehöriga. Enligt stiftelsen är det också få som hoppar av utbildningen, dvs. genomströmningen är hög. Ytterligare medel har därför skjutits till verksamheten, senast i vårandringsbudgeten 2016 (prop. 2015/16:99).

Ovanstående kompletterande pedagogiska utbildningar som delvis finansieras med särskilda medel utvärderas av Universitetskanslersämbetet enligt ett regeringsuppdrag (U2016/03128/UH), som ska redovisas senast den 10 mars 2017.

Kompletterande pedagogisk utbildning för forskarutbildade

Regeringen gav i maj 2016 Stockholms universitet tillsammans med Kungl. Tekniska högskolan, Umeå universitet och Karlstads universitet i uppdrag att under perioden 2016–2021 anordna kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå. Syftet är att få fler ämneslärare och lektorer i skolan, särskilt inom ämnena matematik, biologi, kemi, fysik och teknik. För att stimulera personer att påbörja och slutföra utbildningen har lärosätena också fått i uppdrag att administrera det utbildningsbidrag på 25 000 kronor i månaden som ska utgå till de studerande.

Läsåret 2015/16 fanns det enligt Skolverket 239 lektorer i grundskolan och gymnasieskolan samt i vuxenutbildningen. Majoriteten av dessa, 200 lektorer, fanns i gymnasieskolan. Den nya satsningen möjliggör en fördubbling av antalet lektorer i den svenska skolan.

Vidareutbildning av yrkesverksamma lärare utan behörighetsgivande examen

För att ge yrkesverksamma lärare och förskollärare en möjlighet att nå legitimation och behörighet pågår sedan 2007 satsningen Vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen (VAL).

Sju universitet och högskolor har i uppdrag att bedriva utbildning enligt förordningen (2011:689) om vissa behörighetsgivande examina för legitimation som lärare och förskollärare och om högskoleutbildningar för vidareutbildning av lärare och förskollärare som saknar lärarexamen eller förskollärarexamen. Utbildningen ska enligt förordningen planeras med hänsyn till varje students tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet och omfattar som mest 120 högskolepoäng. För utbildningens genomförande finns särskilda medel avsatta, under 2016 har 93 miljoner kronor avsatts för verksamheten. Lärosätena har sedan 2011 också i uppdrag att erbjuda andra lärosäten vägledning i fråga om bedömning av tidigare utbildning och verksamhet samt studieplanering för att medverka till en likvärdig behandling av personer som påbörjat en utbildning till lärare eller förskollärare enligt äldre bestämmelser och som önskar få en examen.

Inför antagningen till vårterminen 2016 inkom drygt 1 100 ansökningar till VAL, vilket är det högsta antalet sökande inför en vårtermin sedan VAL startade. Av de sökande registrerades 599 studenter på aktuella kurser. Totalt var 1 816 studenter aktiva i VAL vårterminen 2016. Genomströmningen påverkas dock negativt bl.a. av att kurserna ofta läses vid sidan av ordinarie arbete i skolan.

Kompletterande utbildning för personer med utländsk lärarutbildning

För att ge personer med en utländsk lärarexamen möjlighet till kompletterande utbildning pågår sedan 2007 satsningen Utländska lärares vidareutbildning (ULV). Syftet är att ta till vara kompetensen hos personer med utländsk lärarutbildning och ge ökade möjligheter till anställning i svensk skola eller förskola.

Sex universitet och högskolor hade 2015 möjlighet att bedriva kompletterande utbildning för personer med utländsk lärarutbildning enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning. Utbildningen ska enligt förordningen planeras med hänsyn till studentens tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet och kan som mest omfatta 120 högskolepoäng. För utbildningens genomförande finns särskilda medel avsatta, 47 miljoner kronor för 2016. Under 2015 utökades de särskilda medel som finns avsatta för utbildningen för att kunna svara mot ett ökande söktryck. Totalt omfattade utbildningen 396 helårsstudenter under 2015.

De lärosäten som har i uppdrag att bedriva ULV är också engagerade i arbetet med det s.k. snabbspåret för utländska lärare genom vilket nyanlända lärare snabbare ska kunna erbjudas arbete i skolväsendet. Snabbspåret genomförs i samarbete med arbetsmarknadens parter och en första pilotgrupp med studenter antogs under våren 2016.

Ämneslärarutbildning i minoritetsspråk

Sedan 2013 har Stockholms universitet ett nationellt ansvar för att bygga upp och utveckla ämneslärarutbildning i finska. Stockholms universitet har sedan 2013 examenstillstånd för ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 i finska som modersmål. Till höstterminen 2015 antogs sex personer till utbildningen. Stockholms universitet fick 2013 också ansvar för att bygga upp och utveckla ämneslärarutbildning i

meänkieli. Detta ansvar flyttades under 2016 till Umeå universitet.

Umeå universitet och Södertörns högskola har sedan 2013 i uppdrag att bygga upp och utveckla ämneslärarutbildning för samiska respektive romani chib. Umeå universitet har sedan 2014 examenstillstånd för ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 och med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i samiska som modersmål. Utbildningen utlystes hösten 2015 men intresset var begränsat och ingen student kunde antas.

Lunds universitet har ett särskilt ansvar för att varje läsår erbjuda utbildning i jiddisch.

Bättre villkor under studietiden

Ovan beskrivs den kompletterande pedagogiska utbildning för forskarutbildade och det utbildningsbidrag som studenter som deltar i utbildningen har möjlighet att få. Nedan beskrivs andra insatser som pågår för att genom förbättrade villkor under studietiden locka fler till utbildningar som leder till en behörighetsgivande examen.

Statsbidrag för behörighetsgivande utbildning för yrkeslärare

Under 2015 beslutade regeringen om en förlängning och förstärkning av statsbidragssatsningen på behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnen (förordningen [2013:60] om statsbidrag för behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnen). Statsbidraget syftar till att underlätta för lärare som undervisar i yrkesämnen att delta i behörighetsgivande utbildning genom att möjliggöra en nedsättning av arbetstiden. Staten bekostar en viss nedsättning av tjänstgöringsgraden.

I och med förordningsändringarna 2015 utökades den del som staten bekostar till 25 procent av lärarens tjänstgöringsgrad från och med 2016 och förordningen förlängdes att gälla till och med den 31 december 2019. För 2015 har 50 miljoner kronor avsatts för satsningen. 102 huvudmän ansökte och beviljades statsbidrag för 13,5 miljoner kronor. År 2014 ansökte något färre huvudmän men en något större summa statsbidrag betalades ut. Det kan noteras att vissa huvudmän som ansöker om bidraget avstår från

att rekvirera medel. En anledning till detta kan vara att det är svårt att undvara kompetenta lärare i yrkesämnen i undervisningen på grund av den rådande bristen på yrkeslärare.

Sammantaget har statsbidraget för behörighetsgivande utbildning av lärare utnyttjats i liten omfattning. Skolverket har därför genomfört insatser för att få fler huvudmän att delta i satsningen.

Anställning under viss kompletterande utbildning

Enligt skollagen kan en lärare utan legitimation, med vissa undantag, anställas i skolväsendet för högst ett år i sänder. Den 1 juli 2016 trädde en ändring i skollagen i kraft (prop. 2015/16:23, bet. 2015/16:UbU8, rskr. 2015/16:127). Ändringen innebär en möjlighet att genomföra försöksverksamhet med tidsbegränsade anställningar under högst två år. Försöksverksamheten, som regleras i förordningen (2016:350) om försöksverksamhet med anställning under viss kompletterande utbildning, avser personer som ska bedriva undervisning i ämnen där det råder brist på legitimerade och behöriga lärare.

För att en skola eller förskola ska kunna anställa personen i två år ska personen ha ämneskunskaper som motsvarar det som krävs för en behörighetsgivande lärarexamen. Personen ska också genomföra en kompletterande pedagogisk utbildning som syftar till att han eller hon ska uppnå en behörighetsgivande lärarexamen. Om det finns särskilda skäl får skolan förlänga anställningstiden till tre år.

Möjlighet till höjd bidragsdel i studiemedlet

För att rekrytera fler studenter till kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen inom matematik, naturorienterade ämnen eller teknik har studenter som läser en sådan KPU sedan hösten 2015 rätt till den högre bidragsnivån i studiemedlet under studietiden.

Den högre bidragsdelen uppgår under 2016 till 1 639 kr per vecka jämfört med det ordinarie bidraget som omfattar 704 kronor per vecka. Under 2015 utnyttjades denna möjlighet i begränsad utsträckning. Endast tio procent av de 48 miljoner kronor som avsatts användes.

Utbildningsinsatser för utökad behörighet

Läraryftet II

Sedan hösten 2011 erbjuds Läraryftet II, som syftar till att legitimerade lärare ska bli behöriga i alla skolformer, ämnen och årskurser där de undervisar. Satsningen omfattar även utbildning i ett eller två praktiska eller estetiska ämnen för fritidspedagoger eller motsvarande så att dessa kan bli behöriga lärare och därmed ges möjlighet att få legitimation som lärare samt möjligheter för lärare och förskollärare att läsa mot en speciallärarexamen.

Huvudmän kan få statsbidrag om 500 kronor per högskolepoäng för de lärare som deltar i läraryftet. För att särskilt locka till utbildningar i matematik, svenska som andraspråk och viss speciallärarutbildning lämnas ett högre belopp per högskolepoäng. Under 2016 förbättrades villkoren för lärare och förskollärare som deltar i utbildning till speciallärare och specialpedagog, samt i utbildning i svenska som andraspråk ytterligare, då det sökbara statsbidraget täcker delar av deltagarens lönekostnad under utbildningstiden.

Av sammanlagt 5 630 sökande under 2015 antogs 2 655 personer. Totalt beräknar Skolverket att 2 287 personer har påbörjat en ämneskurs som riktar sig mot lärare under året. 77 personer påbörjade en kurs avsedd för fritidspedagoger eller motsvarande. Till speciallärarutbildningen inom Läraryftet II antogs 105 sökande och 50 personer deltog i utbildningen.

Av de totalt 2 364 deltagarna i behörighetsgivande ämneskurser läste 87 procent kurser med inriktning mot undervisning i grundskolan, sex procent mot gymnasieskolan, fyra procent mot svenska för invandrare och tre procent deltog i kurser avsedda för fritidspedagoger eller motsvarande. Det totala antalet lärare som deltagit i behörighetsgivande ämneskurser har ökat något jämfört med föregående år, medan antalet deltagande fritidspedagoger eller motsvarande har minskat kraftigt. Andelen deltagande lärare som bedriver undervisning i fristående skola med inriktning waldorfpedagogik är fortsatt mycket lågt.

Under 2015 var 87 procent av deltagarna i fortbildningen anställda av en offentlig huvudman och 13 procent av en enskild huvudman. Andelen fritidspedagoger anställda av en offentlig huvudman var 92 procent och av

enskild huvudman 8 procent. Av deltagarna i speciallärarutbildningen var 96 procent anställda av en offentlig huvudman och 4 procent av deltagarna av en enskild huvudman.

Från och med 2015 har deltagare i Lärarlyftet II erbjudits möjlighet till validering för tillgodoräknande. Valideringen innebär en kartläggning och bedömning av deltagarens kunskaper och färdigheter i förhållande till lärandemålen i utbildningen, vilket kan innebära att vägen till behörighet blir kortare. Under året har totalt 228 deltagare i behörighetsgivande ämneskurser ansökt om validering och genomgått någon form av valideringsprocess.

Under 2015 uppgick Skolverkets kostnader för Lärarlyftet till knappt 225 miljoner kronor, varav ca 5 miljoner kronor gick till kostnader för administration och resterande till kostnader i samband med kurser, utbildning och tolkuppdrag.

Befattningsutbildning för rektorer m.fl.

Från och med 2011 är det obligatoriskt för rektorer att genomgå en särskild reglerad befattningsutbildning. Den regleras i förordningen (2011:183) om befattningsutbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem samt fortbildning för rektorer och förskolechefer. Enligt skollagen (2 kap. 12 §) ska varje huvudman se till att rektorerna går den särskilda befattningsutbildningen eller en utbildning som kan jämföras med denna. Utbildningen ska påbörjas snarast möjligt efter det att rektorn har tillträtt sin anställning och vara genomförd inom fyra år efter tillträdesdagen.

Befattningsutbildningen genomförs av sex lärosäten på uppdrag av Skolverket. Utbildningen motsvarar 30 högskolepoäng och pågår under tre år.

Totalt har cirka 3 300 skolledare deltagit i utbildningen under 2015. Under 2015 har cirka 1 090 rektorer, förskolechefer och biträdande rektorer eller motsvarande antagits till utbildningen. Av de antagna var 36 procent rektorer, 33 procent biträdande rektorer och 21 procent förskolechefer. Av deltagarna hade 10 procent en befattning som kan jämföras med biträdande rektor. Av de totalt ca 1 090 var 76 procent kvinnor och 24 procent män. Av Skolverkets årsredovisning framgår att 66 procent av de som har genomgått sex terminer

utbildning avslutade sin utbildning med godkända resultat. Skolverket uppskattar att mer än hälften av landets rektorer har utbildat sig inom ramen för befattningsutbildningen. Hur många som fortsatt är i behov av utbildning är svårbedömt och kan inte närmare anges, bl.a. eftersom nya rektorer, förskolechefer och biträdande rektorer tillkommer över tid.

2.5.4 Analys och slutsatser

För att Sverige ska kunna vara en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet måste skolväsendet vara av hög och likvärdig kvalitet. Alla barn och elever ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt. Att alla barn och elever möter skickliga förskollärare och lärare är en förutsättning för att skapa ett likvärdigt skolväsende av hög kvalitet.

Avsnittet har hittills beskrivit den nuvarande lärar- och förskollärsituationen i skolväsendet samt dess historiska bakgrund. Genomgången visar att t.ex. grundskolan och gymnasieskolan över tid har haft en stabil nivå på lärartätheten, men att det har förekommit fluktuationer i lärarnas utbildningsbakgrund som en följd av förändrat elevunderlag. Genomgången visar också att det finns vissa skillnader i olika elevers tillgång till legitimerade och behöriga lärare.

Regeringen återkommer till dessa resultat längre ner. Det finns dock skäl att dessförinnan beskriva hur regeringen bedömer de kommande lärar- och förskollärböven i skolväsendet.

Regeringens bedömning av kommande behov av lärare och förskollärare

Skolverkets lärarprognos

Det svenska skolväsendet står inför en betydande personalbrist. Det är flera faktorer som bidrar till detta, såväl kommande pensionsavgångar, antalet examinerade från landets lärarutbildningar som demografiska förändringar i elevunderlaget.

Statens skolverk beräknar i sin lärarprognos från 2015 att det *totala behovet* av personal inom samtliga skol- och verksamhetsformer kommer att öka från 236 000 heltidstjänster 2014 till 266 000 heltidstjänster 2029. Det totala

personalbehovet står i direkt relation till bedömningen av vilket elevunderlag som kommer att finnas vid en given tidpunkt. Beräkningarna innefattar utöver lärare och förskollärare även barnskötare och fritidsledare. Behovet av lärare beräknas till 181 000. Sett till heltidstjänster beräknas ökningen bli störst i grundskolans årskurs 7–9 samt i förskolan (Skolverket 2015, Redovisning av uppdrag om prognos över behovet av olika lärarkategorier U2014/04128/S).

Verksamheternas *rekryteringsbehov* skiljer sig från det totala behovet av personal. Rekryteringsbehovet beräknas som differensen mellan det totala prognosticerade personalbehovet och den prognosticerade tillgången. För att prognosticera tillgången beaktar Skolverket i sina beräkningar vilken personal som finns vid utgångsläget (2014), hur åldersstrukturen i personalen ser ut och vilken kvarvaro personalen kan förväntas ha.

För den första femårsperioden i Skolverkets prognos (2015–2019) beräknas det totala rekryteringsbehovet till cirka 70 000 heltidstjänster, för den andra (2020–2024) till cirka 60 000 och för den tredje (2025–2029) till cirka 54 000, totalt 184 000 heltidstjänster.

Dessa rekryteringsbehov motsvarar ett *examinationsbehov* om 84 000 personer²⁴ den första femårsperioden, 71 000 den andra och 64 000 den tredje, totalt 219 000 personer. Detta examinationsbehov motsvarar ett *årligt* examinationsbehov på 16 800, 14 100 respektive 12 700 personer under de tre femårsperioderna. Det är betydligt fler än vad som examinerats totalt de senaste fem åren; under perioden 2009/10–2013/14 examinerades totalt närmare 47 000 lärare, förskollärare, speciallärare och specialpedagoger.

Regeringskansliets prognoser

Skolverkets prognoser baseras på personalsituationen 2014 och dåvarande prognoser till 2029. Mycket har dock hänt sedan dess, inte minst i och med de stora flyktingstömmar som nått Sverige under i

synnerhet 2015 men också reformer som ökar personalbehovet. Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) följer därför noggrant de olika prognoser som görs, framför allt gällande befolkningsutvecklingen.

Regeringskansliets (Utbildningsdepartementets) senaste beräkning gjordes efter Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsprognos från maj 2016 och baseras på Skolverkets prognos från 2015. Prognosen visar att det behövs lärare motsvarande ytterligare 6 500 heltidstjänster den första femårsperioden på grund av ökad invandring. När detta adderas till Skolverkets ursprungliga skattning av kommande lärarbehov och till pågående satsningar, t.ex. fler anställda i förskoleklass och lågstadiet (se avsnitt 3.3.3), uppgår det totala rekryteringsbehovet av lärare, förskollärare och fritidspedagoger eller motsvarande till drygt 79 000 heltidstjänster för den första femårsperioden (9 000 fler än i Skolverkets prognos) vilket motsvarar ett examinationsbehov på drygt 95 000 personer (11 000 fler än i Skolverkets prognos).

Under den senaste femårsperioden examinerades 47 000 lärare, förskollärare och fritidspedagoger. Under antagandet att lika många examineras under perioden 2015–2019 så uppgår bristen till 48 000 lärare, förskollärare och fritidspedagoger.

Ytterligare en faktor som påverkar storleken på rekryteringsbehovet enligt prognoserna är att visstidsanställda obehöriga lärare utan pedagogisk examen i Skolverkets prognos antas ersättas med nytexaminerade lärare fram till 2019. År 2014 innehades drygt 8 000 heltidstjänster av sådana lärare. Om tiden för att ersätta obehöriga lärare med behöriga antas vara längre, blir bristen på kort sikt mindre.

Beräkningarna av de nya rekryterings- och examinationsbehoven för perioden 2015–2019 sammanfattas per verksamhetsform i tabell 2.18. Beräkningarna av de nya rekryterings- och examinationsbehoven för perioden 2015–2019 sammanfattas per verksamhetsform i tabell 2.18. I tabell 2.19 sammanfattas sedan beräkningarna av den skattade bristen också per yrkeskategori.

Gällande tabell 2.19 är det viktigt att påpeka att det *inte* är möjligt att summera de skattade behoven eller den skattade bristen mellan de olika kategorierna. Detta beror på att dessa uppgifter uttrycker behovet av respektive

²⁴ För 2014 var den genomsnittliga tjänstgöringsgraden för lärare 89 procent, varför examinationsbehovet av antalet personer är högre än rekryteringsbehovet av antalet heltidstjänster.

yrkeskategori, men olika individer kan i sin tur arbeta i flera verksamhetsformer.

Tabell 2.18 Prognosticerat rekryterings- och examinationsbehov av lärare med flera 2015–2019

Verksamhetsform	Rekryteringsbehov 2015-2019				Exam.-behov
	Skolverket	Ytterligare ökat elevunderlag	Reform	Summa	
Förskola	19 979	241		20 220	24 187
Fritidshem	3 186	417		3 603	4 310
Förskoleklass	4 888	217	300	5 405	6 465
Grundskola	24 968	2 445	1 700	29 113	34 824
Grundskola	1 229			1 229	1 470
Gymnasieskola	9 521	1 807		11 328	13 550
Gymnasieskola	655			655	783
Komvux, gr.nivå	229	192		421	504
Komvux, gy.nivå	1 082	321	300	1 703	2 037
Sfi	687	846		1 533	1 834
Särvux	90			90	108
Speciallärare	2 179			2 179	2 606
Specialpedagog	1 745			1 745	2 087
Summa	70 438	6 487	2 300	79 224	94 766

Källa: Utbildningsdepartementet.

Tabell 2.19 Prognosticerad lärarbrist till år 2019

Typ av lärare	Skattat antal examinerade	Skattat behov	Brist
Förskollärare	12 300	24 200	-11 900
Fritidspedagoger	2 300	6 400	-4 100
Grundlärare	9 300		
Ämneslärare	10 200	61 500	-39 600
Yrkeslärare	2 400		
Summa		36 500	- *

Anm.: (*) Notera att det skattade behovet och den skattade bristen inte låter sig summeras i denna beräkning. Det beror på att de är beräknade per verksamhetsforms behov samtidigt som olika individer i sin tur kan arbeta i flera verksamhetsformer. Det skattade behovet av ämneslärare gäller sammantaget för grundlärare, ämneslärare och yrkeslärare.

Källa: Utbildningsdepartementet.

Många orsaker till bristen på lärare och förskollärare

Prognosen visar att det totala rekryteringsbehovet kan komma att uppgå till 79 000 heltidstjänster perioden 2015–2019. Det finns

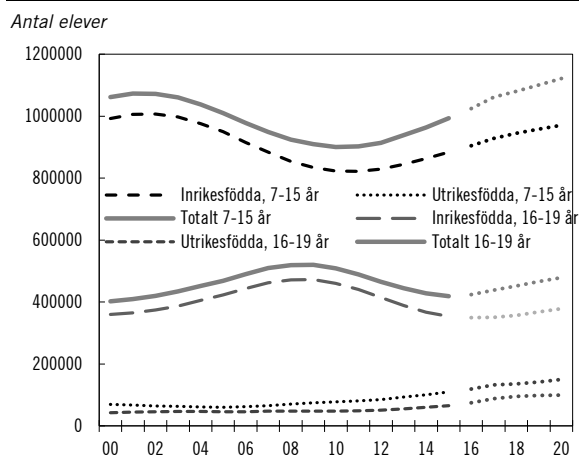
flera förklaringar till det stora rekryteringsbehovet: Fler elever, pensionsavgångar och andra avgångar. Dessutom antas visstidsanställda obehöriga lärare ersättas av nyexaminerade behöriga lärare. Störst betydelse har pensionsavgångarna och nästan lika stor betydelse har det ökade elevunderlaget.

Fler elever

En orsak till det stora behovet av lärare är ett förväntat ökat elevunderlag. Det gäller för samtliga verksamhetsformer. Exempelvis väntas elevunderlaget i grundskolan mellan 2015 och 2019 öka med nästan 11 procent eller närmare 106 000 elever. I gymnasieskolan väntas under samma period antalet elever öka med 13 procent eller 43 000.

Att antalet elever ökar beror både på en ökning av inrikes och utrikes födda, även om ökningen av antalet elever i gymnasieåldrarna till största delen beror på en ökning av utrikes födda. Detta illustreras i diagram 2.45.

Diagram 2.45 Antal elever i grundskoleåldrarna 7–15 år och gymnasieåldrarna 16–19 år 2000–2015 samt prognos 2016–2020

Anm.: Prognosen är gjord på uppdrag av Regeringskansliet i maj 2016.
Källa: SCB.

Totalt ger det ökade elevunderlaget upphov till en ökad efterfrågan på lärare.

Enligt Skolverkets prognos ökar det totala behovet av förskollärare, fritidspedagoger och lärare med närmare 18 000 heltidstjänster mellan 2014 och 2019. I och med den ökade invandringen beräknas det ökade behovet 2019 uppgå till mer än 24 000 heltidstjänster.

Många lärare och förskollärare går i pension

Parallellt med att eleverna blir fler blir också den befintliga lärarkåren äldre. År 2014 fanns mer än 20 000 lärare i åldern 60–64 år och närmare

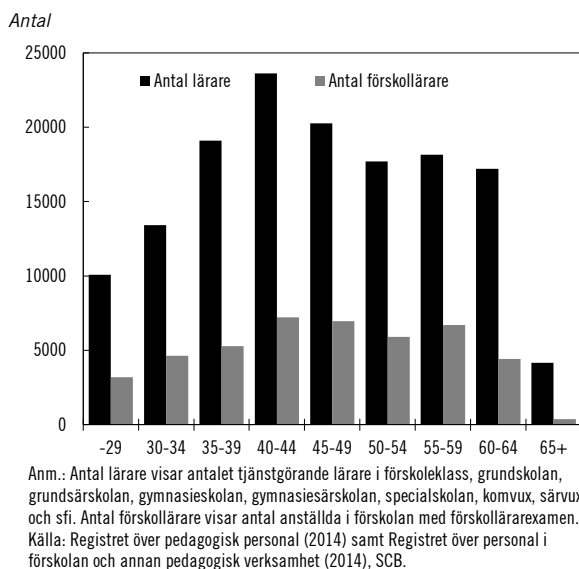
2 500 lärare var 65 år och äldre, totalt 15 procent av lärarkåren.

I förskolan var 4 400 i förskollärare i åldern 60–64 år och närmare 400 var 65 år och äldre, totalt knappt 11 procent av förskollärarna. Det är alltså många lärare och förskollärare som kan väntas gå i pension de närmaste åren. Detta illustreras i diagram 2.46.

Åldersfördelningen bland lärare 2014 var i stort sett densamma som fem år tidigare vilket innebär att antalet förväntade pensionsavgångar inte är större nu än då.

Åldersfördelningen bland förskollärare skiljer sig något från åldersfördelningen bland lärare. Det är, jämfört med lärare, färre förskollärare som är över 60 år vilket tyder på att många förskollärare redan innan de fyllt 60 har lämnat förskolan.

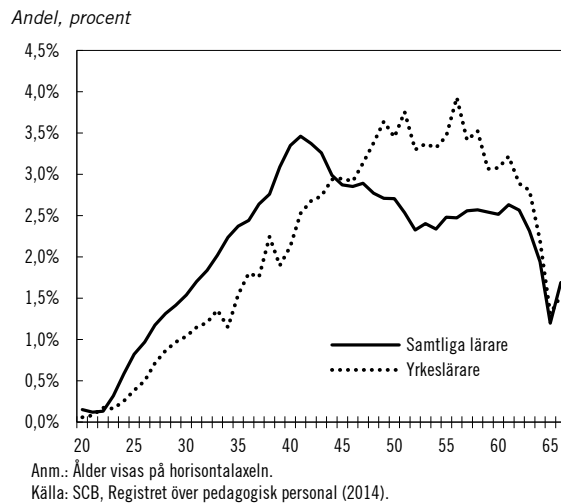
Diagram 2.46 Antal lärare och förskollärare efter ålder år 2014

I vissa verksamhetsformer är lärarna äldre. Det gäller exempelvis gymnasieskolans yrkesämnen där 52 procent av lärarna är 50 år eller äldre. Motsvarande andel bland samtliga lärare är 43 procent. Detta illustreras i diagram 2.47.

Enligt Skolverkets prognos är rekryteringsbehovet av yrkeslärare i förhållande till yrkeskåren mycket stort. En av orsakerna är just att de är förhållandevis äldre.

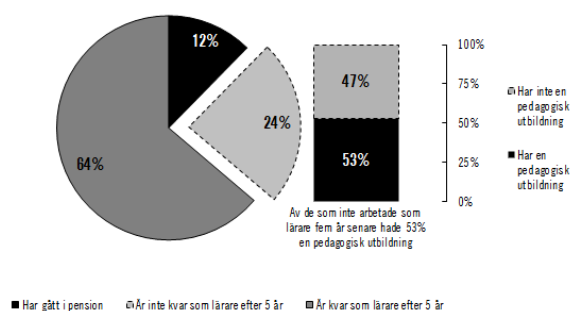
Diagram 2.47 Åldersfördelningen bland samtliga lärare, yrkeslärare och övriga gymnasielärare år 2014

En del lärare slutar av andra skäl

En faktor som påverkar rekryteringsbehovet är hur många som stannar kvar i yrket. Enligt den internationella TALIS-studien (The Teaching and Learning International Survey), som fokuserar på lärarnas yrkesvardag, är det bara var tjugonde svensk lärare som tycker att deras yrke har hög status och bara hälften skulle vilja bli lärare igen (Skolverket 2014, TALIS 2013, rapport 408).

De flesta lärarna fortsätter dock att arbeta som lärare. Skolverket har jämfört lärarkåren i grundskolan och gymnasieskolan läsåret 2006/07 med lärarkåren fem år senare. Under en femårsperiod var det visserligen 24 procent av lärarna som inte fanns i lärarregistret fem år senare trots att de inte uppnått pensionsålder. I en fördjupad analys visar det sig emellertid att bland dem som inte var kvar hade närmare hälften inte en pedagogisk utbildning. Detta illustreras i diagram 2.48.

Diagram 2.48 Lärare i grundskolan och gymnasieskolan läsåret 2006/07 jämfört med 2011/12

Anm.: Av den fjärdedel lärare som inte återfanns i lärarregistret efter fem år hade 53 procent en pedagogisk utbildning och 47 procent hade det inte.
Källa: SCB, Registret över pedagogisk personal.

Vid uppföljningar av senare års lärarregister visar det sig att en hel del av dessa lärare har återkommit. En femtedel av de som inte återfanns i registret läsåret 2011/12 hade återkommit ytterligare några år senare.

I Skolverkets lärarprognos analyseras kvarvaron och återgången till yrket från ett år till ett annat som ett sammantaget mått. Måttet anger hur stor andel av personalen som fanns kvar från det första året till det andra.

Kvarvaron/återgången är relativt låg bland yngre lärare. Mellan 2013 och 2014 var den 91 procent bland kvinnor och 95 procent bland männen i åldrarna under 29 år.

I en del åldrar är kvarvaron/återgången mycket hög, 100 procent eller nära 100 procent. Det gäller exempelvis bland kvinnor 30–59 år i grundskolan och gymnasieskolans allmänna ämnen.

En grupp med låg kvarvaro är yrkeslärare i gymnasieskolan vilket sannolikt beror på att de har en stor alternativ arbetsmarknad. En låg kvarvaro bland yrkeslärare är den största anledningen till det förhållandevis stora rekryteringsbehovet av yrkeslärare. Kvarvaron och återgången sammanfattas i tabell 2.20.

Tabell 2.20 Kvarvaro och återgång 2013–2014 i olika skol- och verksamhetsformer efter kön och ålder

Beräkningarna baseras på åren 2013 och 2014, procent

Verksamhetsform	Ålder									
	-29	30-	35-	40-	45-	50-	55-	60-	65+	
		34	39	44	49	54	59	64		
Män										
Förskoleklass	75	81	93	90	95	100	92	83	47	
Grundskola 1–3	95	97	96	97	95	93	97	78	50	
Grundskola 4–6	94	99	100	99	100	98	99	83	57	
Grundskola 7–9	97	97	97	98	98	97	96	85	67	
Gymnasieskola, allm. ämnen	98	96	99	100	100	100	100	93	64	
yrkesämnen	86	91	94	95	94	94	94	82	44	
Grundskola/gymnasieskola	72	100	109	98	88	97	90	94	60	
Vuxenutbildning	88	88	94	93	98	94	97	86	57	
Kvinnor										
Förskoleklass	70	83	91	95	96	96	96	80	47	
Grundskola 1–3	93	100	100	100	100	100	100	83	53	
Grundskola 4–6	95	100	100	99	100	100	99	84	61	
Grundskola 7–9	92	98	99	99	99	97	97	83	58	
Gymnasieskola, allm. ämnen	92	100	100	100	100	100	100	90	61	
yrkesämnen	91	81	90	95	91	92	93	78	58	
Grundskola/gymnasieskola	72	99	103	97	93	102	97	82	52	
Vuxenutbildning	93	90	98	104	99	108	103	85	62	

Anm.: För vissa åldersgrupper och verksamhetsformer uppgår kvarvaron/återgången till en högre andel än 100 procent. Detta beror på att verksamhetsformen antingen har fått ett inflöde av personer som arbetade som lärare i en annan verksamhetsform året innan eller att vissa lärare har ökat sin tjänsteomfattning.

Källa: SCB, Registret över pedagogisk personal.

Huvudmännens bedömning av personalsituationen

I SCB:s arbetskraftsbarometer 2015 uppger en stor majoritet av de tillfrågade arbetsgivarna att det råder brist på såväl nyutexaminerade som yrkeserfarna lärare inom ett flertal inriktningar och ämnen. Störst brist rapporteras gällande grundskollärare med inriktning mot senare år och matematik/naturorienterande ämnen (NO), se tabell 2.21.

Tabell 2.21 Andel arbetsgivare som uppger brist på nyutexaminerad respektive yrkeserfaren personal inom pedagogik och lärutbildning

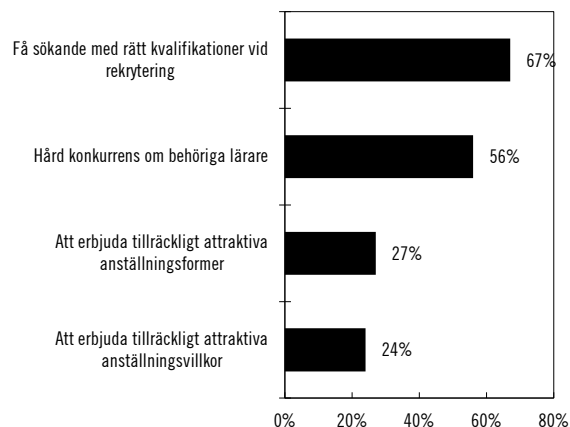
	Andel arbetsgivare som uppger brist på nyutexaminerade	Yrkeserfarna
Grundskollärarutbildning: Senare år, matematik/NO	94 %	83 %
Förskollärarutbildning	87 %	83 %
Fritidspedagogutbildning	86 %	85 %
Gymnasielärarutbildning: Matematik/naturvetenskap	84 %	73 %
Speciallärar- och specialpedagogutbildning	82 %	79 %
Grundskollärarutbildning: Tidiga år	68 %	76 %

Källa.: Statistiska centralbyrån 2015, Arbetskraftsbarometern.

Statens skolinspektion fick under 2014 regeringens uppdrag att kartlägga huvudmäns och skolledares arbete med att säkra tillgången till behöriga lärare och förskollärare. I redovisningen av uppdraget (Skolinspektionen 2015, Kompetensförsörjningen – en nyckelfråga för skola och förskola) framkommer att de största utmaningarna för huvudmännen och skolledarna att anställa legitimerade förskollärare och legitimerade och behöriga lärare består i att det finns för få sökande med rätt kvalifikationer, att det är hård konkurrens om de med rätt kvalifikationer samt att det är svårt att erbjuda tillräckligt attraktiva anställningsformer och anställningsvillkor. Se diagram 2.49.

Diagram 2.49 De största utmaningarna för att använda lärare med rätt behörighet

Andel instämmande rektorer och huvudmän

Anm.: Flera svar möjliga.

Källa: Statens skolinspektion (2015) Kompetensförsörjningen – en nyckelfråga för skola och förskola, s. 6.

Genom förordningen (2015:215) om statsbidrag för de lägre årskurserna i grundskolan och motsvarande skolformer samt viss annan utbildning har staten möjliggjort för huvudmän

att söka statsbidrag för att genomföra personalförstärkningar. I förordningen anges att de huvudmän som ansöker om statsbidrag ska bifoga en beskrivning av sina lokala rekryteringsstrategier. Skolverket har regeringens uppdrag att årligen analysera den information som framkommer i dessa beskrivningar.

Skolverket har i en första uppföljning analyserat redogörelser från 559 huvudmän (Skolverket 2015, Redovisning av analys av den information som förmedlas i de lokala rekryteringsstrategier som lämnas i enlighet med förordningen [2015:215] om statsbidrag för de lägre årskurserna i grundskolan och motsvarande skolformer samt viss annan utbildning).

Analysen visar att huvudmännen i någon form har en rekryteringsstrategi eller kompetensförsörjningsplan. Det handlar t.ex. om att upprätta register över lärarnas behörighet samt kartlägga kommande pensionsavgångar. Det är främst kommunala huvudmän som lyfter fram svårigheter i förhållande till nyanlända elever. Detta förklaras enligt de enskilda huvudmännen av regelverkets utformning; många av dessa har köer till sina skolor.

Likt Skolinspektionens rapport visar Skolverkets analys att bristen på utbildade och legitimerade lärare och pedagoger är det största problemet.

Barn- och elevkullar, lärartillgång och likvärdighet

Uppgifterna i resultatredovisningen visar att antalet förskollärare och lärare i hög grad har följt antalet barn och elever. I förskolan, grundskolan och i viss mån i kommunal vuxenutbildning har antalet barn och elever per årsarbetare varit stabilt från tidigt 1990-tal fram till i dag.

I förskoleklass och i fritidshem har däremot antal elever per årsarbetare ökat i takt med att elevkullarna vuxit. Detta gäller för båda verksamhetsformerna från millennieskiftet och framåt. Trenden tycks dock ha brutits sedan 2014.

Uppgifterna ovan avser endast antal lärare, oavsett lärarnas utbildningsbakgrund. En annan kvalitetsdimension ur ett elevperspektiv är att lärarna också är utbildade. Resultatredovisningen visar genomgående att snabba öknings i antal

elever sammanfaller med en sjunkande andel lärare med pedagogisk högskoleutbildning.

Det är viktigt att kunna möta den ökade efterfrågan på utbildade lärare och förskollärare som genereras av större elevkullar. För eleverna utgör det en likvärdighetsfråga över tid att få en utbildning av hög kvalitet oavsett om de tillhör en liten eller stor elevkull.

Fluktuationerna i elevkullarnas storlek påverkar möjligheterna att planera utbildningsutbudet. Samtidigt som det oftast går att göra relativt precisa prognoser över kommande elevkullar är det svårare för universitet och högskolor att planera utbildningsutbudet då det tar lång tid att utbilda lärare. Detta framgår inte minst av den nuvarande lärarbristen.

Ovanstående talar för att det parallellt med de reguljära lärar- och förskollärarytbildningarna också måste finnas alternativa, kompletterande sätt att nå en behörighetsgivande examen för att kunna möta skolväsendets behov. Regeringen har därför genomfört ett flertal satsningar, t.ex. på fler platser i de reguljära lärar- och förskollärarytbildningarna, på ytterligare möjligheter för yrkesverksamma att bredda sin behörighet men också för att skapa fler vägar in i läraryrket för personer med annan yrkes- eller utbildningsbakgrund (se 2.5.3). Regeringen bedömer dock att ytterligare insatser behöver göras.

En viktig åtgärd för att i tider av lärarbrist skapa bättre förutsättningar för såväl elever som för befintliga lärare och förskollärare, är också att förstärka personalsituationen i verksamheterna generellt, inklusive personal som inte är lärare och förskollärare. Sedan läsåret 2013/14 har det totala antalet pedagogisk personal i skolväsendet ökat med 13 000 heltidstjänster. Detta innefattar personal i samtliga skolformer exklusive förskolan. I förskolan har antalet årsarbetare ökat med 2 500 heltidstjänster.

Utbildningen måste också vara likvärdig för elever inom en och samma elevkull och eleverna ska ges samma förutsättningar att nå målen oavsett vilken bakgrund de har och var i landet de bor. Ur detta perspektiv är det oroande att det i resultatredovisningen framkommer tecken på att det finns vissa skillnader i skolors tillgång till legitimerade och behöriga lärare. Det finns dels vissa regionala skillnader, dels skillnader mellan skolor som kan härröras till socioekonomiska faktorer i elevsammans-

sättningen. Många av de skolor och regioner som redan har en lägre andel legitimerade och behöriga lärare i grund- och gymnasieskolan har också tillhört de som tagit emot många nyanlända. Regeringen har därför genomfört satsningar riktade mot skolor med svåra förutsättningar, t.ex. Samverkan för bästa skola och karriärtjänster i utanförskapsområden (se avsnitt 3.3.3).

Lärarna stannar i yrket men blir allt äldre

En viktig del i att motverka lärarbrist är att utbildade lärare väljer att fortsätta arbeta som lärare. Personer med en behörighetsgivande utbildning som inte arbetar i skolväsendet är en outnyttjad resurs. Enligt SCB uppgick antalet personer med en lärarutbildning som arbetade i yrket utanför skolan till nästan 40 000 personer 2013 (SCB 2016, 40 000 lärare arbetar inte med undervisning, artikel 2016:4).

Trots att en stor andel av de svenska lärarna uttrycker ett missnöje med sitt yrke, inte minst i TALIS-undersökningarna, är kvarvaron i yrket hög. För flera lärarkategorier är kvarvaron över tid nästan 100 procent, t.ex. för lärare i gymnasieskolans allmänna ämnen eller grundskolans lägre årskurser (se tabell 2.20). Däremot finns lägre kvarvaro bland vissa lärarkategorier, inte minst yrkeslärare som har en stor alternativ arbetsmarknad.

Att ett stort antal personer med lärarutbildning ändå inte arbetar som lärare och att en stor andel lärare uttrycker missnöje med sitt yrke pekar på betydelsen av att arbeta för att det ska vara attraktivt att arbeta som lärare. Att en yrkeskarriär som lärare betraktas som attraktiv är sannolikt också betydelsefullt för inströmningen till yrket²⁵, vilket behövs i och med att Sveriges befintliga lärarkår åldras.

De kommande pensionsavgångarna bland Sveriges lärare är den största orsaken till den befintliga och prognostiserade lärarbristen. För vissa lärarkategorier är åldersfördelningen bland de yrkesverksamma lärarna särskilt

²⁵ Se t.ex. Lärarnas Riksförbund 2012, Allt annat än lärare!, i vilken gymnasieungdomar anger skälen för sina kommande val av högskoleutbildningar.

problematisk. Exempelvis sticker lärare i gymnasieskolans yrkesämnen ut som en lärarkategori med en högre genomsnittlig ålder.

För att göra en lärarkarriär attraktiv har regeringen bl.a. initierat lärarlönelyftet och vidareutvecklat karriärtjänstsystemet (se 2.5.3). Arbetet fortsätter också bl.a. inom ramen för den nationella samlingen för läraryrket inom vilken regeringen tillsammans med berörda parter arbetar för att stärka läraryrkets attraktivitet.

Historiskt många lärar- och förskollärostudenter men alltför få examineras från utbildningarna

Antalet examinerade från lärar- och förskolläroutbildningarna²⁶ har sedan i synnerhet 2007 åter legat i nivå med toppnoteringarna från den första halvan av 1980-talet. Det är dock svårt att i dag bedöma trenden i och med att införandet av de nya lärar- och förskolläroexamina 2011 samt införandet av lärar- och förskollärolegitimationerna har gjort att tidsserierna fluktuerar kraftigt.

Det finns dock skäl att tro att antalet examinerade kan fortsätta att öka de närmaste åren i och med att antalet nybörjarstudenter har ökat med 23 procent sedan läsåret 2011.

Trots denna utveckling visar resultatredovisningen att antalet examinerade inte täcker de prognosticerade behoven. Enligt Skolverkets prognos finns ett årligt examinationsbehov om 16 800 den första femårsperioden (2015–2019), 14 100 den andra (2020–2024) respektive 12 700 personer under den tredje (2025–2029). Läsåret 2014/15 påbörjade cirka 13 000 personer en lärar- eller förskolläroutbildning som, givet en examinationsfrekvens om 65 procent, motsvarar cirka 8 500 examinerade. Det täcker således halva behovet.

2.6 Revisionens iakttagelser

Enligt Riksrevisionens granskning av Sameskolstyrelsens årsredovisning för 2015 uppvisar Sameskolstyrelsen brister i resultatredovisningen. Även ett överskridande av anslagskrediterna kritiserar (se avsnitt 3.4.)

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelse med reservation till Uppsala universitet. Ett uttalande med reservation lämnas när Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen innehåller felaktigheter som är väsentliga (enskilt eller sammantaget), men som inte är av avgörande betydelse för årsredovisningen (se avsnitt 7.4.)

Regionala etikprövningsnämnden i Umeå har fått en revisionsberättelse med reservation avseende sin årsredovisning för 2015 (se avsnitt 8.4.1).

2.7 Miljöledningsrapporter

Statliga myndigheter ska utveckla miljöledningssystem och årligen rapportera sina resultat till regeringen och Naturvårdsverket enligt förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter. I enlighet med förordningen har myndigheterna inom Utbildningsdepartementets område redovisat sina miljöledningsrapporter till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet),

²⁶ Avseende förskolläroexamen, grundläroexamen, läroexamen, specialläroexamen, specialpedagogexamen (och motsvarande), yrkesläroexamen och ämnesläroexamen.

3 Förskola och grundskola

3.1 Omfattning

Avsnitten om förskola och grundskola omfattar förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola och grundsärskola, specialskola och sameskola.

Utanför skolväsendet bedrivs annan pedagogisk verksamhet i form av pedagogisk omsorg, öppen förskola, öppen fritidsverksamhet och omsorg för barn under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds.

I de följande avsnitten redovisas främst resultat som avser 2015. När det gäller betyg, meritvärde och provresultat avser uppgifterna läsåret 2014/15. Uppgifter om barn, elever och personal avser läsåret 2015/16. Uppgifterna avseende kostnader för förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem och grundsärskola 2015 bygger på preliminär statistik.

Uppgifter om lärare och annan pedagogisk personal, resultat, resultatindikatorer och statliga insatser för läraryrket redovisas samlat i avsnitt 2 för alla skolformer.

3.2 Mål för området

Målet för verksamhetsområdet är en förskole- och grundskoleutbildning av hög och likvärdig kvalitet. Alla ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt oberoende av kön.

Nytt i denna budgetproposition är det som anges i slutet av målet om att alla ska ges de beskrivna förutsättningarna oberoende av kön. Detta är ett resultat av det arbete som beskrevs i budgetpropositionen för 2016 med att se över

mål och indikatorer för att integrera ett jämställdhetsperspektiv (prop. 2015/16:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.2.3).

3.3 Resultatredovisning

3.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att mäta måluppfyllelsen för förskolan och grundskolan:

- Deltagande i förskola. Andelen barn i åldern 3–5 år som är inskrivna i förskola.
- Deltagande i förskoleklass. Andelen av alla 6-åringar som är inskrivna i förskoleklass.
- Resultat på nationella prov i grundskola. För grundskolan redovisas andelen elever som nått kravnivån eller fått minst provbetyget Godkänt eller E i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik i årskurs 3, 6 och 9.
- Andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga grundskolans ämnen i årskurs 9.
- Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9.
- Andelen elever i årskurs 9 som uppnått behörighet till gymnasieskolans nationella program.
- Resultat i internationella studier avseende grundskola som PISA, TIMSS och PIRLS i de fall någon ny studie presenterats sedan föregående års budgetproposition.
- Elevers trygghet i grundskolan.

- Lärarbehörighet och personalens utbildning. Denna indikator redovisas i avsnitt 2.

Indikatorerna ger inte en heltäckande bild av respektive verksamhet men belyser delar av måluppfyllelse och resultat som regeringen bedömer är centrala. Redovisningen av resultat inom utgiftsområdet är uppdelat på verksamheter. Inom varje avsnitt redovisas i förekommande fall indikatorer samt övriga resultat. All individbaserad statistik redovisas uppdelat på kön om dessa uppgifter är tillgängliga. Därutöver finns ett sammanhållet avsnitt i avsnitt 2 om personalens behörighet och utbildning.

3.3.2 Resultat

Förskolan

Förskolan är en frivillig skolform inom skolväsendet. Utbildningen i förskolan ska enligt skollagen (2010:800) stimulera barnens utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Kommunerna är enligt skollagen skyldiga att erbjuda barn förskola fr.o.m. ett års ålder i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga ska erbjudas förskola under minst 15 timmar i veckan. Alla barn ska erbjudas avgiftsfri förskola under minst 525 timmar per år fr.o.m. höstterminen det år barnet fyller tre år (allmän förskola). När vårdnadshavare har anmält önskemål om förskola med offentlig huvudman ska kommunen erbjuda barnet förskola inom fyra månader.

I förskolans läroplan (Lpfö 98, reviderad 2010) formuleras värdegrund och uppdrag samt mål och riktlinjer för verksamheten.

Hösten 2014 samlades uppgifter in på individnivå för första gången i förskolan. Dessutom samlades uppgifter in från varje huvudman, såväl kommunal som enskild. Tidigare år var det kommunerna som lämnade uppgifter för både kommunal och fristående verksamhet. Vid denna första insamling har dock ett visst bortfall uppstått för vissa enskilda huvudmän. Detta innebär ett tidsseriebrott

vilket försvårar möjligheterna att göra rättvisande jämförelser över tid.

Barngrupper och personal

Hösten 2015 var 493 600 barn inskrivna i förskolan. Drygt hälften av alla inskrivna barn i förskolan var 1–3 år. Av landets alla 1–5-åringar var 83 procent inskrivna i förskolan. Under den senaste tioårsperioden har andelen inskrivna barn ökat i alla åldersgrupper. I likhet med den senaste femårsperioden var det en marginellt större andel pojkar i kommunala förskolor och en marginellt större andel flickor i fristående förskolor.

Under 2015 gick det i genomsnitt 5,2 barn per årsarbetare och 16,7 barn per grupp, vilket är en minskning sedan 2014 då det var 5,3 barn per årsarbetare och 16,9 barn per grupp. Under de senaste fem åren har personaltätheten varierat mellan 5,2 och 5,4 barn per årsarbetare. Hösten 2015 fanns det ca 94 200 årsarbetare i förskolan.

Könsfördelningen bland personalen i förskolan är mycket ojämn, andelen män var endast fyra procent. Andelen har varit i stort sett konstant under de senaste tio åren. I fristående förskolor var andelen män 2015 6,4 procent och i kommunala förskolor 3,6 procent.

Andelen barn i fristående förskolor var störst i förortskommuner och storstäder

Av alla barn i förskolan 2015 gick ca 20 procent i en fristående förskoleenhet. I storstäder och i förortskommuner till storstäder är det vanligare med fristående förskolor. I kommungruppen förortskommuner till storstäder gick i genomsnitt 32 procent av förskolebarnen i en fristående förskola. I den kommungrupp där kommunerna i genomsnitt hade den lägsta andelen barn i fristående förskolor, varuproducerande kommuner, gick 8 procent av förskolebarnen i en fristående förskola. I 47 kommuner fanns det inga förskolor i enskild regi.

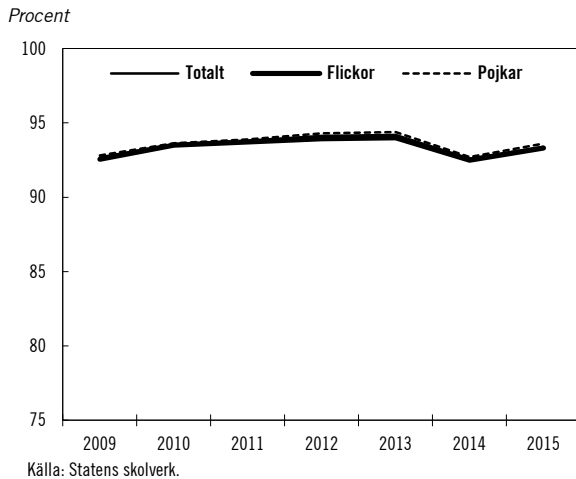
Kostnader

Den totala kostnaden för förskolan uppgick till 68,2 miljarder kronor 2015. Detta innebär en ökning med 4,7 procent jämfört med föregående år. Kostnaden per barn beräknas ha uppgått till i genomsnitt 139 200 kronor 2015, vilket är en ökning med 4,3 procent.

Indikator: Deltagande i förskola

Måttet andelen barn i förskola av alla barn i åldern 3–5 år beskriver i vilken utsträckning barn deltar i förskola.

Diagram 3.1 Andelen barn i åldern 3–5 år inskrivna i förskola 2009–2015

Andelen inskrivna barn i förskolan ökade fram till 2013. År 2014 var andelen barn i åldrarna 3–5 år som är inskrivna i förskola 92,6 procent och 2015 var andelen 93,4 procent. Skälet till förändringen mellan 2013 och 2014 bedöms vara det tidsseriebrott som uppstått genom att statistiken samlats in på ett nytt sätt fr.o.m. 2014. Diagrammet visar att andelen pojkar som varit inskrivna i förskolan över tid varit något högre än andelen flickor, 93,6 procent av pojkarna jämfört med 93,3 procent av flickorna 2015.

Annan pedagogisk verksamhet

Annan pedagogisk verksamhet består av pedagogisk omsorg (bl.a. familjedaghem och flerfamiljslösningar), öppen förskola, öppen fritidsverksamhet och omsorg under kvällar, nätter och helger.

Enligt skollagen ska kommunerna sträva efter att i stället för förskola eller fritidshem erbjuda pedagogisk omsorg om barnets vårdnadshavare önskar det. Förskolans läroplan och de mål som beskrivs där ska vara vägledande för pedagogisk omsorg.

Kommunen ska också sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (obekväm arbetstid) i den omfattning som det behövs med hänsyn till

föräldrars förvärvsarbete och familjens situation i övrigt.

Från och med höstterminen det år då eleven fyller tio år får kommunerna erbjuda öppen fritidsverksamhet i stället för fritidshem.

Barn i pedagogisk omsorg

I pedagogisk omsorg deltar framför allt de yngre barnen. I takt med att en allt större andel barn går i förskolan har andelen barn i pedagogisk omsorg minskat. Andelen av alla barn i åldern 1–5 år som var inskrivna i pedagogisk omsorg var 2,1 procent under 2015. Fem år tidigare var denna andel 3,4 procent. Andelen har sedan dess stadigt minskat. Antalet barn som hösten 2015 var inskrivna i pedagogisk omsorg var ca 13 700, att jämföra med ca 20 400 hösten 2010.

Öppna förskolor och öppna fritidsverksamheter

Hösten 2015 fanns det totalt 474 öppna förskolor i landet. Antalet öppna förskolor har under den senaste tioårsperioden varierat mellan 439 och 476 enheter. Öppna förskolor erbjuds i 203 kommuner 2015. Det är fler kommuner än någon gång under den senaste tioårsperioden.

Hösten 2015 fanns det 676 öppna fritidsverksamheter. Antalet öppna fritidsverksamheter har under den senaste tioårsperioden varierat mellan 562 och 676 verksamheter.

Antalet kommuner som erbjuder omsorg under kvällar, nätter och helger fortsätter att öka

Hösten 2015 var ca 5 500 barn i åldern 1–12 år inskrivna i omsorg under obekväm arbetstid, dvs. vardagar mellan klockan 19–06 och på helger. Detta innebär en ökning under den senaste tioårsperioden. Drygt 3 000 barn var inskrivna i omsorg under obekväm arbetstid 2005.

Det var 204 kommuner som erbjöd sådan omsorg hösten 2015, vilket är en ökning med 10 kommuner jämfört med 2014 och nästan en fördubbling jämfört med 2005 då drygt 100 kommuner erbjöd denna form av omsorg.

Denna utveckling är positiv ur jämställdhetsynpunkt i och med att denna omsorg förbättrar i synnerhet kvinnors möjlighet till förvärvsarbete.

Kostnader

De totala kostnaderna för pedagogisk omsorg var ca 1,6 miljarder kronor 2015. Detta innebär en minskning med 6,7 procent jämfört med föregående år. Kostnaden per barn beräknas ha

uppgått till i genomsnitt 113 200 kronor, vilket är en ökning med 2,1 procent i jämförelse med föregående år.

Förskoleklassen

Förskoleklassen är en frivillig skolform inom skolväsendet. Utbildningen i förskoleklassen ska enligt skollagen stimulera elevernas utveckling och lärande och förbereda dem för fortsatt utbildning. Utbildningen är avgiftsfri och ska omfatta minst 525 timmar per år, vilket motsvarar ca tre timmar per skoldag. För förskoleklassen gäller läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr11). Läroplanen innehåller värdegrund och uppdrag, övergripande mål och riktlinjer. Behörig att undervisa i förskoleklass är den som har avlagt förskolläraexamen eller grundlärares-examen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3, eller en äldre behörighetsgivande examen.

Elever och personal

Läsåret 2015/16 gick 116 300 elever i förskoleklass, vilket är det största antalet sedan början av 2000-talet. Nästan samtliga, 98,4 procent, var elever som fyllde sex år under 2015. Av alla elever i förskoleklass gick 10,5 procent i en verksamhet med enskild huvudman vilket är en ökning med 0,1 procentenheter jämfört med föregående år.

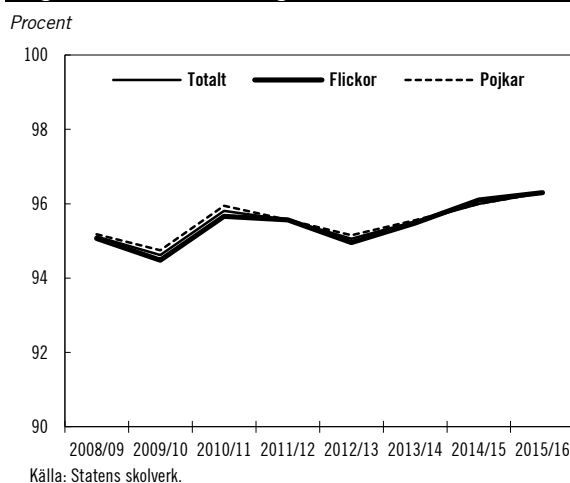
I förskoleklassen tjänstgjorde drygt 11 500 personer 2015, vilket motsvarar nära 7 100 heltidstjänster. De största personalgrupperna var förskollärare (52,9 procent) och lärare (23,5 procent). Utöver dessa fanns också fritidspedagoger och fritidsledare. Omräknat till årsarbetare var 93 procent kvinnor och 7 procent män.

Kostnader

Den totala kostnaden för förskoleklass uppgick till ca 6,4 miljarder kronor 2015, vilket är en ökning med 8,7 procent jämfört med föregående år. Kostnaden per elev var i genomsnitt ca 56 100 kronor, vilket är en ökning med 5,2 procent.

Indikator: Deltagande i förskoleklass

Diagram 3.2 Andelen 6-åringar inskrivna i förskoleklass

Diagrammet visar att läsåret 2015/16 var 96,5 procent av landets sexåringar inskrivna i förskoleklass, vilket är den största andelen sedan 2008 då 95,1 procent var inskrivna i förskoleklass. Av de inskrivna läsåret 2015/16 var 51 procent pojkar respektive 49 procent flickor. De sexåringar som inte var mottagna i förskoleklassen återfanns bl.a. i förskolan eller i grundskolans årskurs 1. Andelen av alla sexåringar som var mottagna i förskolan var 1,2 procent 2015. Läsåret 2015/16 var 1 303 elever (1,1 procent) 6 år eller yngre i grundskolans årskurs 1, vilket är en minskning jämfört med föregående läsår då andelen var 1,3 procent. Cirka 2 procent av alla sexåringar återfanns varken i förskoleklass, förskolan eller i årskurs 1 i grundskolan.

Grundskolan

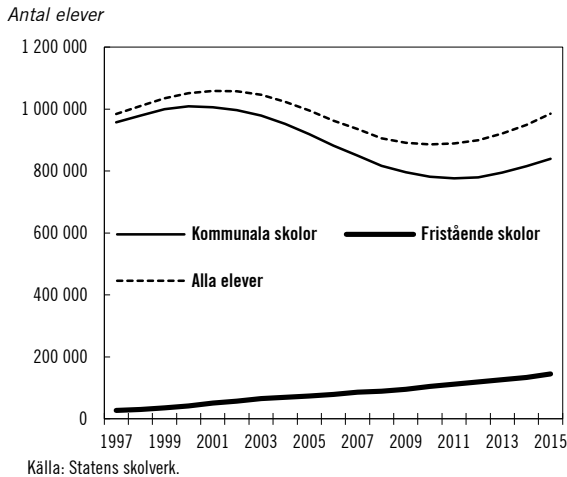
Utbildningen i grundskolan ska enligt skollagen syfta till att ge eleverna kunskaper och värden och utveckla deras förmåga att tillägna sig dessa. Vidare ska utbildningen förbereda eleverna för aktiva livsval och ligga till grund för fortsatt utbildning. Lika tillgång till utbildning och likvärdig utbildning är fundament i skollagen, liksom att elever i behov av stöd och särskilt stöd har rätt till sådant stöd.

För grundskolan gäller läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr11).

Elever och skolor

Elevantalet i grundskolan minskade kontinuerligt mellan läsåren 2001/02 och 2010/11. Därefter har elevantalet ökat och uppgick läsåret 2015/16 till ca 985 600 elever, vilket var en ökning med nära 35 200 elever jämfört med föregående läsår.

Diagram 3.3 Elevutveckling i grundskolan 1997–2015

Av alla elever i grundskolan läsåret 2015/16 var andelen flickor 48,5 procent och andelen pojkar 51,5 procent. Av eleverna i kommunala skolor var 48,2 procent flickor och 51,8 procent pojkar. Motsvarande andelar för fristående skolor var 50,3 procent flickor och 49,7 procent pojkar. Det är således något fler flickor än pojkar som väljer en fristående grundskola. Detta förhållande gällde även tidigare läsår. Andelen elever som går i fristående grundskolor var ca 15 procent.

Från och med läsåret 2012/13 sker insamlingen av uppgifter till den officiella statistiken per skolenhet. En skolenhet omfattar verksamhet i en eller flera skolbyggnader som ligger nära varandra och verksamhet som är knuten till enheten och som inte bedrivs i någon skolbyggnad, t.ex. fritidshem. Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Förändringen medför att de uppgifter om skolenheter som presenteras läsåret 2012/13 inte är jämförbara med tidigare uppgifter om skolor. Läsåret 2015/16 fanns det drygt 4 010 kommunala skolenheter, 5 skolenheter inom sameskolan och knappt 830 skolenheter med enskild huvudman inom grundskolan.

Lärare

I grundskolan arbetade omräknat till heltidstjänster 80 500 lärare läsåret 2015/16 vilket var en ökning med ca 2 150 heltidstjänster jämfört med föregående år. Av dessa var 76 procent kvinnor och 24 procent män. Lärartätheten var 8,2 lärare (heltidstjänster) per 100 elever läsåret 2015/16. Lärartätheten har varit i stort sett oförändrad under de senaste tio åren.

Kostnader

Den totala kostnaden för grundskolan 2015 uppgick till ca 93,9 miljarder kronor, vilket är en ökning med 6,7 procent jämfört med 2014. Kostnaden per elev var i genomsnitt 97 800 kronor 2015, vilket är en ökning med 3,5 procent jämfört med föregående år. Därtill uppgick kostnaden för skolskjuts till 2,9 miljarder kronor.

Indikator: Resultat på nationella prov

Nationella prov genomförs i årskurs 3, 6 och 9. Även i sameskolans årskurs 4, 7 och 10 samt i sameskolans årskurs 3 och 6 genomförs nationella prov. Syftet med proven är att de ska användas för att ge information för att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och, för de årskurser där det finns betyg, även ge stöd för betygsättningen. Proven bidrar därmed till att ge underlag för en analys av i vilken utsträckning målen för utbildningen nås. Samtliga mål i ämnena provas dock inte.

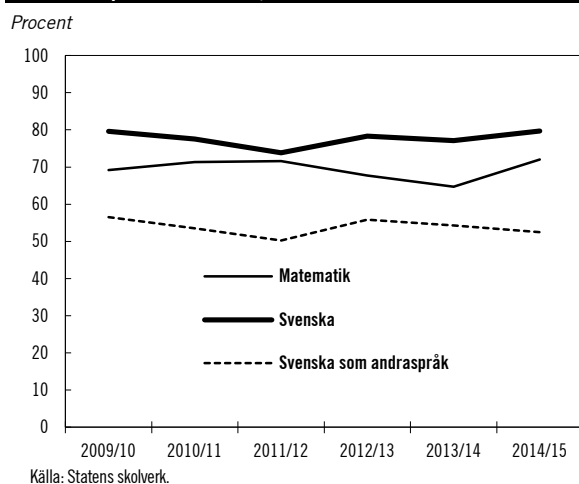
I årskurs 3 genomfördes nationella prov första gången 2010 och i årskurs 6 genomfördes proven första gången våren 2012. Som indikator på måluppfyllelse kommer andelen elever, uppdelat på flickor och pojkar, som har nått kravnivån eller fått minst provbetyget E på de nationella proven i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik att användas. Övriga resultat på nationella prov redovisas i tabell 3.1. För att kunna göra överskådliga jämförelser över tid när det gäller årskurserna 6 respektive 9 kommer andelen som har fått minst provbetyget E (tidigare betyget Godkänt) att redovisas.

Årskurs 3

Nationella prov i årskurs 3 genomfördes hösten 2009 i form av en obligatorisk utprovning. Proven infördes 2010. Andelen av de elever som gjorde samtliga delprov och som nådde

kravnivån på samtliga delprov 2010–2015 framgår av diagram 3.4.

Diagram 3.4 Andelen elever som nådde kravnivån i nationella prov i årskurs 3, 2009/10–2014/15

Diagrammet visar att andelen elever som har genomfört samtliga delprov och har nått kravnivån på samtliga delprov i matematik uppgick till 72,0 procent läsåret 2014/15, vilket är högre än läsåret 2009/10 då andelen var 69,2 procent. I svenska var andelen något högre läsåret 2014/15, 79,7 procent jämfört med 79,6 procent 2009/10. I svenska som andraspråk var andelen lägre läsåret 2014/15, 52,5 procent jämfört med 56,5 procent 2009/10. Resultatet på proven som genomfördes våren 2015 visar att av de elever som gjorde alla delprov klarade flickorna proven i något högre utsträckning än pojkarna. I svenska och svenska som andraspråk uppnådde flickorna kravnivåerna i betydligt högre utsträckning än pojkarna medan det var jämnt fördelat bland dem som klarade alla sju delproven i matematik.

Årskurs 6

Nationella prov i årskurs 6 genomfördes första gången våren 2012. Här redovisas andelen elever som genomfört samtliga delprov och fått minst provbetyget E, vilket motsvarar ett godkänt resultat, som indikator på måluppfyllelse i årskurs 6.

Under våren 2015 genomfördes nationella prov i årskurs 6 i ämnena matematik, engelska och svenska eller svenska som andraspråk. För samtliga ämnen var det en större andel flickor än pojkar som fick minst betyget E.

I matematik fick 91,6 procent av eleverna som genomfört samtliga delprov 2015 minst provbetyget E. Motsvarande andel var 94,8 procent i

engelska, 95,6 procent i svenska och 77,4 procent i svenska som andraspråk. Högst genomsnittligt provbetyg fick eleverna i engelska. Där hade 44 procent ett A eller ett B i provbetyg.

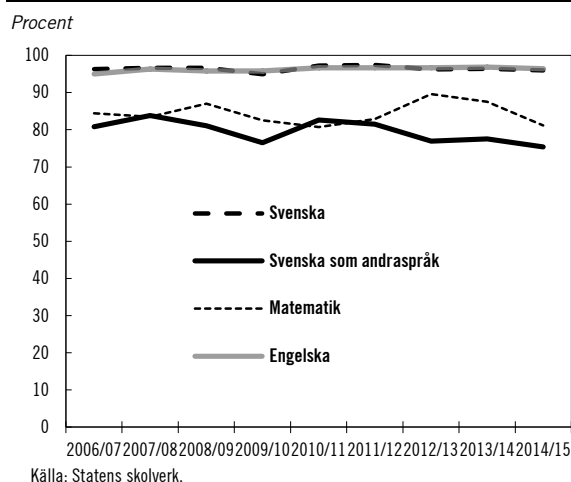
Andelen elever som fick minst betyget E på det delprov som prövar läsförståelse i svenska var något lägre än det sammanvägda provbetyget. I delprovet som prövar läsförståelse i svenska var det 94,2 procent (96,8 procent av flickorna och 91,7 procent av pojkarna) som fick minst betyget E och i svenska som andraspråk var det 72,6 procent (77,0 procent av flickorna och 68,7 procent av pojkarna).

Årskurs 9

Andelen elever som läsåret 2014/15 fick minst provbetyget E var störst i svenska och engelska där andelen var 96,0 respektive 96,4 procent. I matematik och svenska som andraspråk var andelen elever som fick minst provbetyget E 81,2 respektive 75,4 procent. Högst genomsnittligt provbetyg fick eleverna i engelska. Där hade 41,7 procent ett A eller ett B i provbetyg, vilket är en ökning med nära 3 procentenheter från föregående år.

Andelen elever som fick minst betyget E på det delprov som prövar läsförståelse var dock mindre än det sammanvägda provbetyget. I delprovet som prövar läsförståelse i svenska var det 90,0 procent (93,9 procent av flickorna och 86,2 procent av pojkarna) och i svenska som andraspråk var det 58,4 procent (63,4 procent av flickorna och 54,1 procent av pojkarna).

Diagram 3.5 Andelen elever som fått minst provbetyget godkänt respektive E i nationella prov årskurs 9 2006/07–2014/15

Andelen elever som fått minst provbetyget E i de nationella proven i årskurs 9 ligger konstant högre för proven i svenska och engelska (ca 96 procent).

I engelska har andelen elever som fick minst provbetyget E ökat med 1,4 procentenheter jämfört med andelen elever som fick motsvarande betyg (minst Godkänt) läsåret 2006/07.

För proven i matematik och svenska som andraspråk varierar andelen elever som fått minst provbetyget E (motsvarande tidigare Godkänt) kraftigt över åren, från ca 77 procent i svenska som andraspråk till nästan 90 procent i matematik. I matematik har andelen minskat med 6,3 procentenheter sedan läsåret 2013/14 och med 3,2 procentenheter från läsåret 2006/07 till läsåret 2014/15.

Tabell 3.1 visar andelen elever som fått minst betyget E i de nationella proven i årskurs 9 våren 2015 fördelat på kön. Andelen är högst i svenska och engelska, 96,0 respektive 96,4 procent. Lägst var andelen i svenska som andraspråk (75,4 procent).

Flickor har bättre resultat i samtliga ämnen där det finns nationella prov. Läsåret 2014/15 hade flickorna bättre resultat även i matematik där pojkarna tidigare år har haft marginellt bättre resultat än flickorna. Störst är skillnaden mellan pojkars och flickors resultat i svenska som andraspråk och biologi.

Tabell 3.1 Andelen elever 2014/15 som fått minst betyget E i provbetyg i årskurs 9, procent

Ämne	Samtliga	Flickor	Pojkar
Svenska	96,0	98,0	94,0
Svenska som andraspråk	75,4	79,4	72,1
Matematik	81,2	81,3	81,1
Engelska	96,4	96,6	96,2
Biologi	87,7	91,1	84,4
Fysik	87,3	88,6	86,0
Kemi	93,3	94,8	92,0
Samhällskunskap	91,8	94,2	89,6
Historia	83,4	85,9	80,9
Geografi	91,8	92,9	90,8
Religionskunskap	94,7	97,2	92,3

Källa: Statens skolverk.

Indikator: Betyg och meritvärden

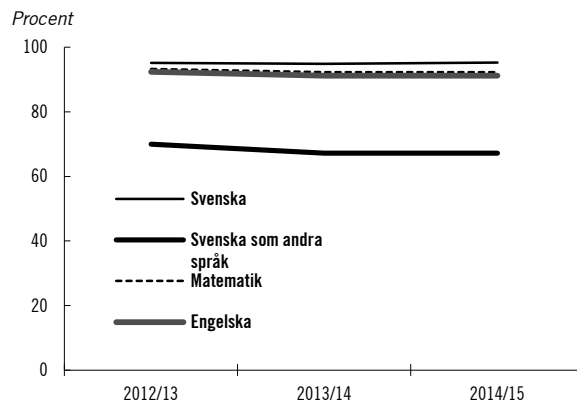
I målet för området förskola och grundskola ingår att alla flickor och pojkar ska ges förutsättningar att nå de nationella målen för

utbildningen. Den indikator som ligger närmast till hands för att följa denna del av målet när det gäller grundskolan är andelen elever som fått minst betyget E i samtliga ämnen i slutbetyget i årskurs 9. Måluppfyllelsen har följts under många år för elever som lämnar årskurs 9. Från och med läsåret 2012/13 har betyg från årskurs 6 införts vilket nu gör det möjligt att följa och avläsa trender över måluppfyllelsen för elever som lämnar denna årskurs.

Årskurs 6

Andelen elever som fått minst E i betyg i årskurs 6 ligger högre i svenska, matematik och engelska (91–95 procent) än i svenska som andraspråk (66 procent). Betygen ligger på en relativt jämn nivå för de tre år betyg har lämnats i årskurs 6.

Diagram 3.6 Andelen elever som fått minst betyget E i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska i årskurs 6 2012/13–2014/15

Källa: Statens skolverk.

Tabell 3.2 visar andelen elever som fått minst betyget E i betyg i årskurs 6 våren 2015 fördelat på kön. Bland de ämnen som redovisas i tabellen är andelen högst i svenska och biologi, 95 procent. Lägst var andelen i svenska som andraspråk (66,4 procent). Även betygen i matematik och engelska utmärker sig genom en låg andel, 91 respektive 92 procent.

Flickor har bättre resultat än pojkar i samtliga ämnen. Störst är skillnaderna i svenska som andraspråk (10 procentenheter) och svenska (4,6 procentenheter). Minst är skillnaden mellan flickor och pojkar i engelska (1,6 procentenheter).

Tabell 3.2 Andelen elever 2014/15 som fått minst betyget E i årskurs 6, procent

Ämne	Samtliga	Flickor	Pojkar
Svenska	95,3	97,6	93,0
Svenska som andraspråk	66,4	71,6	61,7
Matematik	91,3	92,4	90,2
Engelska	92,2	93,0	91,4
Biologi	95,0	96,3	93,8
Fysik	94,5	95,6	93,4
Kemi	94,4	95,7	93,1
Samhällskunskap	94,9	96,0	93,8
Historia	94,1	95,4	92,9
Geografi	94,3	95,4	93,3
Religionskunskap	94,7	96,1	93,3

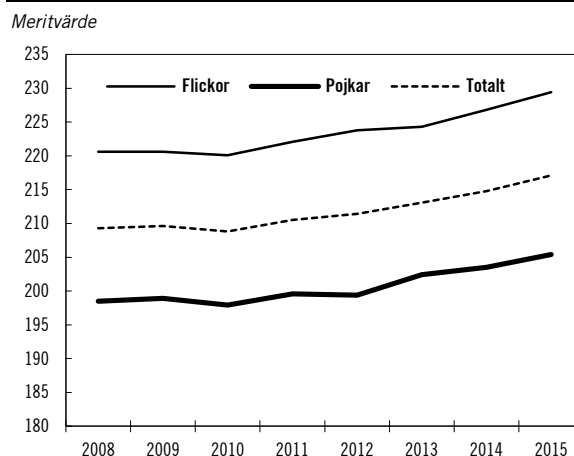
Källa: Statens skolverk.

Årskurs 9

Andelen elever som vårterminen 2015 fick minst betyget E i alla ämnen i årskurs 9 uppgick till 77,0 procent, vilket är en svag minskning jämfört med föregående år. Förändringarna mellan åren har över huvud taget varit små de senaste åren.

Det finns skillnader i måluppfyllelse mellan de olika ämnena. Ämnen där störst andel elever uppnår kunskapskraven är svenska, slöjd, bild samt moderna språk, såväl elevens val som språkval. Skillnaden mellan flickor och pojkar har varit i stort sett oförändrad de senaste åren. Störst är skillnaden i svenska som andraspråk, modersmål, svenska, kemi, biologi och religionskunskap där kunskapskraven nåddes av mellan 7,9 och 2,1 procentenheter fler av flickorna än av pojkarna.

En elevs meritvärde beräknas som summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen samt fr.o.m. läsåret 2013/14 även betygsvärdet i moderna språk inom ramen för språkval (betygsskalan som infördes 2012/13 ger poäng enligt följande: A 20 poäng, B 17,5 poäng, C 15 poäng, D 12,5 poäng och E 10 poäng).

Diagram 3.7 Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9 2007/08–2014/15

Anm.: Indikatorns jämförbarhet över tid är begränsad, bl.a. genom ny betygsskala från 2011 som har fler betygssteg vilket innebär att eleverna har möjlighet att få fler poäng (högre meritvärde) än tidigare. Från och med 2013/14 kan även de elever som får godkänt slutbetyg i årskurs 9 i ett modernt språk få ytterligare 10–20 poäng, vilket innebär att dessa elever maximalt kan få ett meritvärde på 340.
Källa: Statens skolverk.

Det genomsnittliga meritvärdet för både flickor och pojkar har ökat kontinuerligt sedan 2008 med undantag för 2010 då det sjönk något. Våren 2015 var det genomsnittliga meritvärdet beräknat på 16 ämnen 217,1 meritpoäng, vilket är en ökning med 2,3 poäng jämfört med våren 2014. Sedan det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet infördes läsåret 1997/98 har det genomsnittliga meritvärdet successivt ökat, men den totala ökningen har varit relativt liten, ca 12 meritpoäng. Från och med läsåret 2013/14 kan de elever som fått slutbetyget A–E i ett modernt språk få ytterligare 10–20 meritpoäng, vilket innebär att dessa elever kan få ett meritvärde på maximalt 340 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknat på 17 ämnen var 224,7 meritpoäng våren 2015.

Skillnaden i genomsnittligt meritvärde mellan pojkar och flickor har varit i stort sett oförändrad de senaste åren. År 2015 var skillnaden 24 meritpoäng (16 ämnen) respektive 26 meritpoäng (17 ämnen).

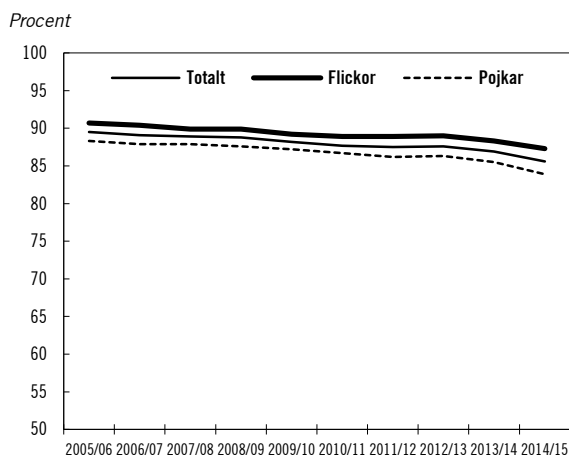
Indikator: Behörighet till något av gymnasieskolans nationella program

Grundskolan ska förbereda eleverna för vidare studier antingen på ett högskoleförberedande program eller på ett yrkesprogram i gymnasieskolan. Andelen elever som är behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan är en viktig indikator på resultat och måluppfyllelse i grundskolan.

Tidigare krävdes lägst betyget Godkänt i ämnena svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska för att vara behörig till samtliga nationella program i gymnasieskolan. Från och med höstterminen 2011 har behörighetskraven skärpts. De nya behörighetsbestämrelserna innebär att det för yrkesprogrammen krävs lägst betyget E i ovanstående ämnen och ytterligare fem ämnen (inte reglerat vilka) medan det för högskoleförberedande program krävs lägst betyget E i ovanstående ämnen och ytterligare nio ämnen. För ekonomi- och samhällsvetenskapsprogrammen samt det humanistiska programmet ska fyra av de ytterligare ämnena vara geografi, historia, samhällskunskap och religionskunskap. För naturvetenskaps- och teknikprogrammen ska tre av de ytterligare ämnena vara biologi, fysik och kemi. För det estetiska programmet är de nio ämnena inte reglerade.

De indikatorer som framöver kommer att användas inom detta område är dels andelen elever som är behöriga till yrkesprogram, dels andelen elever som är behöriga till respektive högskoleförberedande gymnasieprogram. Detta kommer att innebära ett tidsseriebrott vid jämförelser med tidigare år. Men eftersom måluppfyllelsen i ämnet matematik – för vilket lägst betyget E krävs – både nu och tidigare haft störst betydelse för om eleven blir behörig till gymnasieskolans nationella program kommer ändå en trendjämförelse att kunna göras mellan det tidigare gymnasiebehörighetsmättet och mättet som anger andelen elever som är behöriga till yrkesprogrammen.

Diagram 3.8 Behörighet till något av gymnasieskolans nationella program 2005/06–2014/15

Andelen elever som är behöriga till gymnasieskolans nationella program har minskat sedan 2006, både bland flickor och bland pojkar. Våren 2015 var 85,6 procent av eleverna som gick ut grundskolan behöriga till yrkesprogrammen, vilket kan jämföras med 86,9 procent våren 2014. Av eleverna i årskurs 9 läsåret 2014/15 var 82,3 procent behöriga till gymnasieskolans naturvetenskaps- och teknikprogram, vilket var något färre än läsåret 2013/14 då 82,9 procent var behöriga. Skillnaden mellan flickors och pojkars behörighet till gymnasieskolans naturvetenskaps- och teknikprogram har de senaste åren varit ca fyra procentenheter. Våren 2015 varierade skillnaden mellan flickor och pojkar i andelen behöriga till de olika programmen mellan 3,4 och 4,5 procentenheter. Skillnaden var liksom tidigare störst för behörighet till naturvetenskaps- och teknikprogrammen.

Elevers bakgrund har fortsatt stor betydelse för studieresultaten. Elever med utländsk bakgrund har olika förutsättningar att uppnå behörighet till gymnasieskolan, bl.a. beroende på hur många år de gått i svensk grundskola. Andelen behöriga om man ser till hela gruppen elever som invandrat efter ordinarie skolstart, dvs. sju års ålder, sjunker över tid. För de senaste tre åren visar dock resultaten att det bland eleverna som invandrat under grundskolans årskurs 1–5 skett en ökning av andelen behöriga, medan det bland eleverna som invandrat under årskurs 6–9 skett en minskning av andelen behöriga. Andelen elever som uppnår behörighet till gymnasieskolan är betydligt lägre bland de elever som invandrat efter sju års ålder än bland övriga elever. Behörigheten över tid visar också på en mer negativ trend för dessa elever än för övriga elevgrupper. Av elever som invandrat till Sverige före sju års ålder hade 86,0 procent uppnått behörighet till yrkesprogrammen våren 2015. Motsvarande andel för elever som invandrat till Sverige efter sju års ålder var 49,5 procent.

Indikator: Elevers trygghet i grundskolan

För att mäta elevers trygghet i grundskolan används de resultat som framkommer av

Skolinspektionens skolenkät²⁷ där elever i årskurs 5 och årskurs 9 får ta ställning till påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan”. Eleverna har fem svarsalternativ: stämmer helt och hållet, stämmer ganska bra, stämmer ganska dåligt, stämmer inte alls samt vet ej.

Årskurs 5

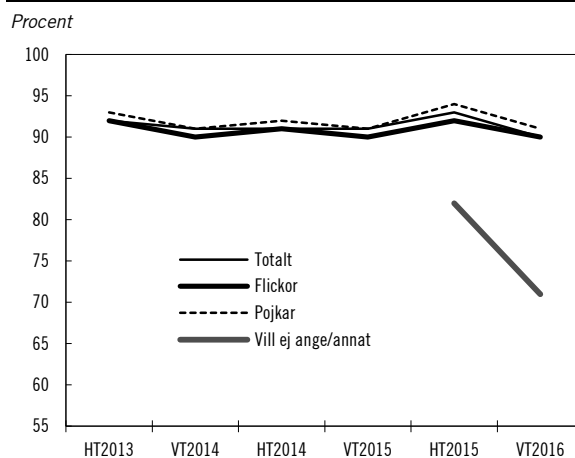
Andelen elever i årskurs 5 som vårterminen 2016 svarade att påståendet stämmer helt och hållet var 59 procent och 31 procent svarade att påståendet stämmer ganska bra. Den totala andelen för dessa två svarsalternativ uppgår till 90 procent, vilket är i nivå med tidigare års undersökningar. Se diagram 3.9 för utvecklingen de senaste sex terminerna. Andelen elever som svarade att påståendet stämmer ganska dåligt var 6 procent medan 3 procent svarade att påståendet inte stämmer alls. Svarsalternativet vet ej valdes av 1 procent av eleverna. Även detta är i nivå med tidigare år.

Resultaten av enkäten vårterminen 2016 visar en viss skillnad mellan flickor och pojkar. Andelen flickor som svarade stämmer helt och hållet och stämmer ganska bra på påståendet var 56 respektive 34 procent. Motsvarande andelar för pojkarna var 63 respektive 28 procent. Andelen flickor som valde svarsalternativen stämmer ganska dåligt eller stämmer inte alls var 6 respektive 3 procent. Andelen pojkar som valde svarsalternativet stämmer ganska dåligt var 5 procent medan 3 procent valde svarsalternativet stämmer inte alls. Svarsalternativet vet ej valdes av 1 procent av flickorna och pojkarna.

Av den totala andelen elever i årskurs 5 som besvarat enkäten vårterminen 2016 har 1 procent valt alternativet ”Vill ej ange/annat” under kön. Resultaten visar att dessa elever känner sig mindre trygga i skolan. 40 respektive 31 procent svarade stämmer helt och hållet respektive stämmer ganska bra på påståendet. Andelen som valde svarsalternativet stämmer ganska dåligt eller stämmer inte alls var 14 och 11 procent medan 1 procent valde alternativet vet ej.

²⁷ Skolinspektionens skolenkät är en del i myndighetens regelbundna tillsyn. Enkäten besvaras av ett urval av skolor och genomförs en gång per termin.

Diagram 3.9 Andelen elever som har svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra på påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan”, fördelat på den totala andelen och utifrån det valda alternativet för kön (män, kvinnor samt vill ej ange/annat), årskurs 5 ht13–vt16

Källa: Statens skolinspektion. Anmärkning: För ht 13–vt 15 saknas uppgifter för dem som under kön valt alternativet ”Vill ej ange/annat”.

Årskurs 9

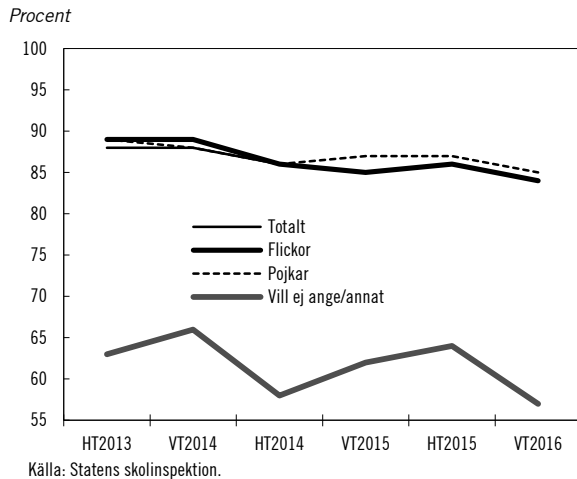
Andelen elever i årskurs 9 som vårterminen 2016 svarade att påståendet stämmer helt och hållet var 47 procent och 36 procent svarade att påståendet stämmer ganska bra. Den totala andelen för dessa två svarsalternativ uppgår till 83 procent, vilket är något lägre än i tidigare års undersökningar. Se diagram 3.10 för utvecklingen de senaste sex terminerna. Andelen elever som svarade att påståendet stämmer ganska dåligt var 8 procent medan 5 procent svarade att påståendet inte stämmer alls. Svarsalternativet vet ej valdes av 3 procent av eleverna. Även detta är i nivå med tidigare år.

Resultaten av enkäten vårterminen 2016 visar en viss skillnad mellan flickor och pojkar. Andelen flickor som svarade stämmer helt och hållet och stämmer ganska bra på påståendet var 43 respektive 41 procent. Motsvarande andelar för pojkarna var 53 respektive 32 procent. Andelen flickor som valde svarsalternativen stämmer ganska dåligt eller stämmer inte alls var 9 respektive 4 procent. Andelen pojkar som valde svarsalternativet stämmer ganska dåligt var 7 procent medan 5 procent valde svarsalternativet stämmer inte alls. Av flickorna svarade 3 procent vet ej medan motsvarande andel av pojkarna var 4 procent.

Av den totala andelen elever i årskurs 9 som besvarat enkäten vårterminen 2016 har 2 procent valt alternativet ”Vill ej ange/annat” under kön. Resultaten visar att dessa elever känner sig mindre trygga i skolan. 29 procent respektive 29 procent svarade stämmer helt och hållet

respektive stämmer ganska bra. Andelen som valde svarsalternativet stämmer ganska dåligt eller stämmer inte alls uppgick till 14 respektive 18 procent medan 11 procent valde alternativet vet ej.

Diagram 3.10 Andelen elever som har svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra på påståendet "Jag känner mig trygg i skolan", fördelat på den totala andelen och utifrån det valda alternativet för kön (män, kvinnor samt vill ej ange/annat), årskurs 9 ht13–vt16

Sameskolan

Sameskolan ska ge en utbildning med samisk inriktning, som i övrigt motsvarar utbildningen i årskurs 1–6 i grundskolan. Sameskolan har i uppdrag att förmedla det samiska samhällets och urfolket samernas normer, värdegrund, traditioner och kulturarv till eleverna. Staten är genom Sameskolstyrelsen huvudman för sameskolan samt för förskoleklass och fritidshem vid skolenhet med sameskola. Det finns även integrerad samisk undervisning i kommunala grundskolor i årskurs 1–9. Sameskolstyrelsen får efter avtal med en kommun fullgöra kommunens uppgifter avseende förskola. För sameskolan gäller läroplanen för sameskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lsam11).

Elever

Läsåret 2015/16 gick, enligt uppgift från Sameskolstyrelsen, 189 elever i sameskolan, varav 30 i förskoleklass, vilket var en minskning av elevantalet med sex elever jämfört med föregående läsår. Av eleverna i sameskolorna och förskoleklasserna var 55 procent pojkar och 45 procent flickor. Sammanlagt deltog 212 elever i

integrerad samisk undervisning vid 30 grundskolor i tolv kommuner, vilket är en ökning med 44 elever jämfört med 2014/15. Andelen flickor i den integrerade undervisningen var 55 procent och pojkar 44 procent.

Läsåret 2015/16 gick 132 barn i samisk förskola, vilket var fler än 2014/15 då 128 barn gick i samisk förskola. Andelen pojkar i förskola var 52 procent och andelen flickor 48 procent. Antalet elever i fritidshem vid sameskolorna minskade från 94 under 2014/15 till 87 läsåret 2015/16.

Resultat på nationella prov

Nationella prov genomförs i årskurs 3 och 6. Syftet med proven är att de ska användas för att ge information för att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och, för de årskurser där det finns betyg, även ge stöd för betygssättning.

Årskurs 3

Andelen av de elever som gjorde samtliga delprov i matematik och som nådde kravnivån 2014/15 var 91,3 procent. I svenska uppnådde 93 procent kravnivån. I jämförelse med tidigare år var provresultaten högre i matematik. I svenska motsvarar resultaten den förra mätomgången. Av flickorna nådde 88,3 procent kravnivån i matematik och av pojkarna 94 procent. I svenska nådde 95,4 procent av flickorna kravnivån och av pojkarna nådde 91 procent kravnivån.

Årskurs 6

För läsåret 2014/15 har inga resultat på de nationella ämnesproven för årskurs 6 inrapporterats. I sameskolan sätts betyg i årskurs 6 och av statistiken framgår att samtliga elever klarade kunskapskraven i alla ämnen vårterminen 2015.

Personal

Sameskolstyrelsen hade 91 personer anställda 2015. Omräknat till heltidstjänster var det en ökning från 83 till 85 årsarbetare jämfört med föregående år. Den övervägande delen av de anställda var kvinnor.

Kostnader

Den totala kostnaden för sameskolan, förskola och fritidshem uppgick 2015 till ca 74 miljoner kronor. Kommunernas avgifter som uppgår till 34 miljoner kronor finansierar platser inom förskolan, förskoleklass och fritidshem.

Genomsnittskostnaden per barn i förskolan uppgick till 246 106 kronor 2015, vilket är en ökning med 66 000 kronor eller 26 procent jämfört med föregående år. Genomsnittskostnaden per elev i sameskola, inklusive barn i förskoleklass och fritidshem, uppgick till 246 000 kronor 2015, vilket var en minskning med 10 394 kronor eller 4 procent jämfört med föregående år.

Grundsärskolan

Utbildningen i grundsärskolan ska enligt skollagen syfta till att ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad till varje elevs förutsättningar och så långt som möjligt motsvara den som ges i grundskolan. Ett beslut om att en elev ska tas emot i grundsärskolan ska föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning. Samråd med barnets vårdnadshavare ska ske när utredningen genomförs. För grundsärskolan gäller läroplanen för grundskolan 2011, Lgrsär11.

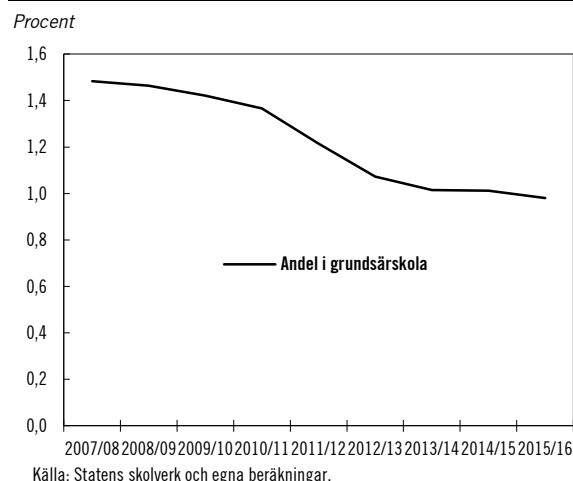
Inom grundsärskolan finns det en särskild inriktning som benämns träningsskola. Den är avsedd för elever som inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av utbildningen i ämnen.

Elever

Läsåret 2015/16 var nära 9 800 elever mottagna i grundsärskolan, vilket är en ökning med knappt 65 elever eller 0,7 procent jämfört med föregående år. Av eleverna var knappt 40 procent flickor och drygt 60 procent pojkar. Fördelningen mellan pojkar och flickor i grundsärskolan har varit i princip oförändrad under den senaste femårsperioden.

Andelen elever i grundsärskolan utgör ungefär 1 procent av alla elever i det obligatoriska skolväsendet. Sammantaget, och trots ökningen för läsåret 2015/16, innebär detta en minskning sedan 2007/08 då andelen uppgick till 1,5 procent. De förändringar som troligen ligger bakom minskningen är att gruppen elever med autism eller autismsliknande tillstånd fr.o.m. läsåret 2011/12 hör till grundskolans målgrupp samt att grundsärskolan 2011 blev nioårig efter att tidigare ha varit tioårig (med den sista årskursen frivillig).

Diagram 3.11 Andelen elever av samtliga elever i obligatoriska skolformer som var inskrivna i grundsärskolan 2007/08–2015/16

Lärare

I grundsärskolan arbetade ca 4 200 lärare läsåret 2015/16 vilket motsvarade ungefär 2 500 heltidstjänster. Av dessa var 85 procent kvinnor och 15 procent män. Jämfört med 2014/15 ökade antalet heltidstjänster med ca två procent.

Kostnader

Den totala kostnaden för grundsärskolan beräknas 2015 ha uppgått till ca 3,8 miljarder kronor (inklusive skolskjuts), vilket är en ökning med 11,1 procent jämfört med 2014. Kostnaden per elev har ökat med 2,4 procent till 441 800 kronor per elev.

Specialskolan

Utbildningen vid specialskolan är avsedd för de barn som inte kan gå i grundskolan eller grundsärskolan på grund av dövhet eller hörselskada, dövblindhet, grav språkstörning eller synskada och ytterligare funktionsnedsättning. Specialskolan har tio årskurser. Staten är genom Specialpedagogiska skolmyndigheten huvudman för specialskolan samt för förskoleklass och fritidshem vid skolenheter med specialskola. Eleverna undervisas vid fem skolor med regionala upptagningsområden och fyra rikskryterande skolor. För specialskolan gäller läroplanen för specialskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lspec11).

Elever

Lsåret 2015/16 gick ca 550 elever i specialskolan, vilket var drygt 50 elever fler än

föregående läsår. Av eleverna var 39 procent flickor och 61 procent pojkar. Våren 2015 avslutade drygt 60 elever årskurs 10 i specialskolan med ett genomsnittligt meritvärde på ca 158 meritpoäng. Detta är en minskning från föregående år då den genomsnittliga meritpoängen var 174. Flickornas genomsnittliga meritvärde är högre än pojkarnas och låg våren 2015 på 169 meritpoäng jämfört med pojkarnas 147.

Lärare

I specialskolan var antalet tjänstgörande lärare 220 läsåret 2015/16, vilket motsvarar 169 heltidstjänster. Antalet tjänstgörande lärare ökade med 8 procent sedan föregående år. Lärartätheten, mätt i antalet heltidstjänster per 100 elever, var drygt 30, vilket är oförändrat jämfört med föregående läsår.

Kostnader

Kostnaden för specialskolan uppgick 2014 till ca 475 miljoner kronor, vilket är en ökning med 4,3 procent jämfört med 2013. Kostnaden per elev uppgick 2014 i genomsnitt till 929 300 kronor, vilket är en minskning med 2,9 procent sedan föregående år.

Statistiken för specialskolan avseende budgetåret 2015 publiceras först i september 2016.

Fritidshemmet

Fritidshemmet ska komplettera utbildningen i förskoleklassen samt grundskolan och motsvarande skolformer genom att stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Varje kommun ska erbjuda fritidshem t.o.m. vårterminen det år då eleven fyller 13 år. Från och med höstterminen det år då eleven fyller 10 år får öppen fritidsverksamhet erbjudas i stället för fritidshem.

För fritidshemmet gäller läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr11). För fritidshemmet gäller den del av läroplanen som anger skolans värdegrund och uppdrag samt i tillämpliga delar den del som anger övergripande mål och riktlinjer för verksamheten.

Elever och personal

Antalet elever i fritidshem uppgick 2015 till totalt 461 871, vilket är en ökning med knappt 17 500 elever jämfört med 2014. Av eleverna var 48 procent flickor och 51 procent pojkar. Antalet fritidshem ökade med 45 stycken och uppgick totalt till ca 4 240.

Andelen barn i åldern 6–9 år som gick i fritidshem 2015 var 84 procent, vilket är en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2014. Sedan 2004 har denna andel ökat med drygt 9 procentenheter.

I åldern 10–12 år var andelen elever som fick utbildning i fritidshem 21 procent, en mindre ökning jämfört med 2014 och med 11 procentenheter sedan 2004. I likhet med den senaste femårsperioden var det för elever i åldern 6–12 år marginellt högre andel pojkar i kommunala fritidshem och marginellt högre andel flickor i fristående fritidshem.

Från 2014 till 2015 har grupperna totalt sett blivit fler på fritidshemmen. 2015 fanns det 11 300 grupper jämfört med 10 800 grupper 2014. Antalet elever per grupp har minskat från 41,1 till 40,9 under samma period. Sett till den senaste tioårsperioden har grupperna däremot ökat kraftigt i storlek. År 2004 var den genomsnittliga gruppstorleken 31 elever.

Antal elever per anställd 2015 var 12,9 vilket är en liten minskning jämfört med 2014. I de kommunala fritidshemmen gick det i genomsnitt 12,8 elever per anställd jämfört med 13,9 elever per anställd i de fristående fritidshemmen. Andelen personal med pedagogisk högskoleexamen fortsätter att minska och uppgick 2015 till 47 procent, vilket är en minskning med 4 procentenheter jämfört med 2014. Skillnaden mellan kommunala och fristående fritidshem är stor. Andelen uppgår till 50 procent respektive 24 procent. Andelen män i fritidshem har kontinuerligt ökat under många år. De senaste tio åren har andelen män i fritidshem ökat med 8 procentenheter och var 25 procent 2015.

Kostnader

Den totala kostnaden för fritidshem 2015 uppgick till ca 16,0 miljarder kronor, vilket är en ökning med 6,1 procent från föregående år (fasta priser). Antalet elever har ökat med 4,2 procent mellan 2014 och 2015. Kostnaden per inskriven elev i fritidshem har ökat med 1,8 procent jämfört med 2014 och uppgick till 35 500 kronor per elev.

3.3.3 Utvecklingsinsatser och andra verksamhetsdelar

Lärförsörjning

Fler anställda i lågstadiet

Regeringens satsning på fler anställda i förskoleklass och lågstadiet – ett statsbidrag för de lägre årskurserna i grundskolan och motsvarande skolformer samt viss annan utbildning (Lågstadiesatsningen) – infördes hösten 2015. Syftet med satsningen är att höja utbildningens kvalitet för de lägre årskurserna och ge lärare i förskoleklass och årskurs 1–3 mer tid för varje elev.

Intresset för satsningen har varit stort. Samtliga landets 290 kommuner och drygt hälften av de enskilda huvudmännen sökte bidrag i lågstadiesatsningen första året. Det innebär att Statens skolverk för läsåret 2015/16 fördelat ca 2 miljarder kronor till totalt 562 huvudmän. Tillsammans ansökte huvudmännen om bidrag till förstärkning av ca 2 150 heltidstjänster för lärare, 390 förskollärare och 630 speciallärare. Huvudmännen har också ansökt om bidrag till att anställa fritidspedagoger, specialpedagoger och icke pedagogisk personal som t.ex. administratörer. Vissa har även ansökt om bidrag till andra insatser för att minska klassernas storlek och öka lärarnas tid med eleverna.

Tidiga insatser

Mindre barngrupper i förskolan

Statens skolinspektion har fått i uppdrag av regeringen att under åren 2015–2017 granska förskolornas kvalitet och måluppfyllelse. Skolinspektionens rapport Trygghet och lärande för barn under tre år (2016:2), som är ett av flera projekt inom ramen för regeringens uppdrag, visar att ungefär en femtedel av förskolorna inte gav barnen tillräckligt med uppmärksamhet och tillsyn. Under en vecka i maj och oktober 2015 genomförde Skolinspektionen två s.k. flygande granskningar av 196 slumpmässigt utvalda förskolor över hela landet. Syftet var att kartlägga förskolepersonalens arbete med uppmärksamhet, trygghet och tillsyn. Granskningen visar bl.a. att personalens tillgänglighet och lyhördhet för barnens behov var otillfredsställande, vilket främst tog sig uttryck i en delvis

passivt övervakande attityd. Granskningen visar också att ju fler barn eller ju fler barn per personal det var i de observerade grupperna, desto mindre uppmärksamhet och tillsyn bedömdes personalen ge barnen.

I förskolans läroplan (Lpfö98) framhålls att barngruppen ska ses som en viktig del i barns utveckling och lärande. Barn behöver utvecklas i socialt samspel, kunna utveckla relationer med andra barn och vuxna samt känna trygghet och kontinuitet i barngruppen. Det är således viktigt att minska barngruppernas storlek när grupperna är för stora för att alla barn ska kunna ges möjlighet att utvecklas socialt, känslomässigt och intellektuellt i en grupp.

Regeringen genomför sedan 2015 en stor satsning för att stimulera huvudmännens arbete att se till att förskolans barngrupper har en lämplig sammansättning och storlek. Statens skolverk har fått i uppdrag att fördela statsbidrag till huvudmän för att minska barngruppernas storlek i förskolan (U2015/03229/S). Huvudmännen ska prioritera barngrupper med de yngsta barnen. 830 miljoner kronor är avsatta för detta ändamål 2016 och fr.o.m. 2017 beräknas motsvarande belopp årligen.

Skolverkets rapport Föräldrars val och inställning till förskola och fritidshem (rapport 392, 2013) och Skolinspektionens kvalitetsgranskning En vanlig dag i förskolan. Gruppstorlek, personaltäthet och trygghet (dnr 2014:6460) visar att majoriteten av de granskade förskolorna bedöms kunna ge barnen den uppmärksamhet och tillsyn som utgör grunden för deras trygghet. Samtidigt anser såväl personal som barnens föräldrar till viss del att barngrupperna är för stora. Forskningen visar sammantaget, enligt Skolverkets rapport Barngruppernas storlek i förskolan (rapport 433, 2016), att barngruppernas storlek har betydelse för barns trygghet, utveckling och lärande.

Skolverket har i enlighet med ett uppdrag från regeringen återinfört ett riktmärke för barngruppernas storlek i förskolan (U2015/01495/S). Riktmärket är satt till 6–12 för barn i åldern 1–3 år respektive 9–15 för barn i åldern 4–5 år. Riktmärket ska relateras till ett antal faktorer såsom personalens utbildning och kompetens, personaltäthet, barngruppens sammansättning samt förskolans fysiska miljö. Riktmärket har införts i Skolverkets kommentar till allmänna råd om förskolan.

Undervisning i förskoleklass

Statens skolinspektion har i kvalitetsgranskningen *Undervisning i förskoleklass (2015:03)* undersökt hur undervisningen i förskoleklassen utgår från de övergripande målen i läroplanen, specifikt kunskapsmålen, och om lek och skapande arbete utgör väsentliga delar i undervisningen i en lärandemiljö där eleverna får undersöka och utforska. Rapporten bygger på iakttagelser från besök vid 20 förskoleklasser vid 20 slumpvis utvalda skolor. Resultaten visar framför allt att eleverna i förskoleklass ofta inte möter en undervisning som på ett systematiskt sätt planeras, genomförs och följs upp utifrån läroplanens övergripande mål för kunskaper. Detta beror till stor del på att verksamheten präglas av en kombination av otydliga styrdokument och, som en följd av detta, ofta bristande styrning från rektorn avseende undervisningens inriktning. Inriktningen blir därför ofta den enskilda pedagogens ansvar, vilket är ett problem utifrån den princip om en likvärdig utbildning som uttrycks i skollagen.

I syfte att förtydliga bl.a. förskoleklassens uppdrag har ändringar gjorts i läroplanerna för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet och motsvarande skolformer. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 2016. De innebär att förskoleklassens respektive fritidshemmet syfte, uppdrag och innehåll tydliggörs genom två nya avsnitt i läroplanerna för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet och motsvarande skolformer. I de två nya avsnitten framgår tydligt förskoleklassens uppdrag, att stimulera elevers utveckling och lärande och förbereda dem för fortsatt utbildning. Även fritidshemmet uppdrag, att komplettera utbildningen i förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer som skolplikt kan fullgöras i, framgår tydligt. Dessutom förtydligas avsnitten om övergång och samverkan mellan de olika skolformerna och fritidshemmet i respektive läroplan.

Förskoleklassens uppdrag att utgöra en bro mellan förskola och skola tydliggörs, liksom fritidshemmet uppdrag att komplettera skolan och stödja elevernas sociala utveckling. Syftet med förändringarna är att förbättra kvaliteten och likvärdigheten i förskoleklassens och fritidshemmet verksamheter. Detta är ett led i arbetet med att nå regeringens mål om ökad kvalitet och likvärdighet för eleverna i förskoleklassen, fritidshemmet och i skolans lägre årskurser.

Jämlik skola

Nationella skolutvecklingsprogram

Regeringen gav den 9 juli 2015 Statens skolverk i uppdrag att ta fram och genomföra nationella skolutvecklingsprogram som riktar sig till huvudmän och skolor (U2015/03844/S). Insatserna ska ha fokus på grund- och gymnasieskolan och motsvarande skolformer. Insatserna i de nationella skolutvecklingsprogrammen ska bestå av olika kompetensutvecklings- och stödinsatser. I enlighet med uppdraget redovisade Skolverket under hösten 2015 en plan för åren 2016–2019 avseende utformning, innehåll och genomförande av uppdraget.

I en delredovisning ingick beskrivningar av hur Skolverket avser att ta ett samlat grepp kring de kompetensutvecklingsinsatser som myndigheten erbjuder, beskrivningar av uppföljning och utvärdering av programmen, insatser som myndigheten avsåg att genomföra under 2015 samt en beskrivning av ekonomiska förutsättningar för att genomföra uppdraget. I genomförandeplanen presenteras förslag på sju olika program: systematiskt kvalitetsarbete, värden och kunskaper, betyg och bedömning, nyanländas lärande, skola och arbetsliv och högre studier, elevhälsa samt styrning och ledning. Skolverket har i en delredovisning i februari 2016 angett att merparten av insatserna för att stärka den digitala kompetensen i undervisningssituationen samt för en effektivare administration med syfte att minska lärares och rektorers administrativa arbete kommer att ligga inom ett eget program, digitalisering.

En utvärdering av de nationella skolutvecklingsprogrammen avseende 2016 och 2017 ska lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 13 april 2018.

Samverkan för bästa skola

Inom ramen för satsningen Samverkan för bästa skola har regeringen beslutat om två uppdrag till Statens skolverk och ett uppdrag till Statens skolinspektion. Skolverket ska i dialog med huvudmän för skolor med låga kunskapsresultat och tuffa förutsättningar genomföra insatser i syfte att höja kunskapsresultaten och öka likvärdigheten inom och mellan skolor. Insatserna ska baseras på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Skolverkets bedömning av vilka skolor som ska prioriteras för deltagande samt identifikation

av relevanta utvecklingsområden ska främst baseras på underlag från Skolinspektionen, som har fått i uppdrag att lämna ett sådant underlag. Skolverket ska komma överens med varje berörd huvudman om hur insatserna ska utformas och genomföras. I överenskommelserna ska Skolverkets och skolhuvudmannens respektive ansvar och åtaganden klargöras. Skolverket fattar beslut om att genomföra insatserna. Samarbetet mellan Skolverket och respektive skolhuvudman kan pågå i upp till tre år.

Under 2015 träffades överenskommelser mellan Skolverket och 16 kommunala och 8 enskilda huvudmän, totalt 24 huvudmän. Under 2016 har Skolverket t.o.m. april månad träffat överenskommelser med 8 kommunala och en enskild huvudman.

Skolverket räknar med att Samverkan för bästa skola successivt kommer att utvidgas med ca tio nya kommuner eller enskilda huvudmän varje halvår. Fram till 2019 beräknas 180 skolor ha medverkat i satsningen.

Skolkommissionen

Regeringen tillsatte den 1 april 2015 en kommitté – en skolkommission – som har i uppdrag att lämna förslag som syftar till höjda kunskapsresultat, förbättrad kvalitet i undervisningen och en ökad likvärdighet i skolan (U2015:03). Förslagen ska fokusera på förskoleklassen, grundskolan och gymnasieskolan och ska bl.a. utgå från OECD:s rekommendationer från den tematiska granskningen av svensk skola.

Skolkommissionen har i maj 2016 lämnat förslag till nationella målsättningar och en långsiktig plan med utvecklingsområden samt en tidplan för kommissionens fortsatta arbete. Kommissionens arbete ska slutredovisas senast den 13 januari 2017.

Elevhälsan

Riksdagen har i ett tillkännagivande anfört att regeringen ska se till att det görs en nationell översyn av tillgängligheten till och kvaliteten på elevhälsan (bet. 2010/11:UbU7, rskr. 2010/11:206).

Regeringen gav i oktober 2011 Statens skolverk i uppdrag att genomföra insatser för en förstärkt elevhälsa under åren 2011–2015 (U2011/05947/S). I uppdraget ingick bl.a. att sprida information om och fördela statsbidrag, utbildningsinsatser till elevhälsans personal samt utveckling av stödmaterial. För uppdragets

genomförande fick Skolverket 641 miljoner kronor.

Av Skolverkets redovisning av regeringsuppdraget (U2015/03324/S) framgår att statsbidraget till personalförstärkningar enligt huvudmännen själva haft positiva effekter och bidragit till att stärka elevhälsans verksamhet. Närmare 90 procent av huvudmännen som har tagit del av bidraget bedömer att eleverna har kunnat få mer stöd i syfte att nå kunskapsmålen. Fördelningen av bidraget mellan skolformer har varit relativt stabil under perioden 2012–2015. Cirka två tredjedelar av bidraget har gått till personalförstärkningar inom elevhälsan i grundskolan, cirka en femtedel till gymnasieskolan och den övriga tiondelen har fördelats på förskoleklass, grundsärskola och gymnasiesärskola. Totalt har statsbidraget resulterat i 2 164 heltidstjänster inom elevhälsan, varav 30 läkare, 337 skolsköterskor, 566 kuratorer, 247 psykologer, 674 specialpedagoger samt 310 speciallärare. I genomsnitt har 660 000 elever omfattats av satsningen årligen. Skolverket har vidare genomfört utbildningsinsatser i form av seminarier och tagit fram stödmaterial och kunskapsstöd.

Av redovisningen framgår vidare att det är svårt att skapa en modell för valida mått som mäter kvaliteten på och tillgången till elevhälsa, eftersom det i väsentliga delar saknas kunskap om vad som ska mätas, och hur det skapas mått som går att operationalisera. Det skulle behövas ett mycket omfattande arbete med att ta fram nationella riktlinjer, register och säkra former för uppgiftsinsamling. Mycket talar också för att huvudmännens totala uppgiftslämnarböroda skulle bli omfattande. Ytterligare en aspekt som försvårar möjligheten att mäta tillgången till elevhälsa är att elevhälsan organiseras på många olika sätt. Elevhälsans uppdrag är vidare komplext och svårt att mäta eftersom elevhälsans insatser utgör en viktig del av hela skolans uppdrag samtidigt som indikatorer kräver en tydlig avgränsning.

Regeringen bedömer mot denna bakgrund att det finns skäl att vidta andra åtgärder för att öka tillgängligheten till och kvaliteten på elevhälsan. I syfte att öka den genomsnittliga personaltätheten inom elevhälsan beslutade regeringen den 5 maj 2016 förordningen (2016:400) om statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning när det gäller sådana insatser.

Vidare beslutade regeringen den 23 juni 2016 att ge Skolverket i uppdrag att genomföra insatser för att förbättra det förebyggande och främjande arbetet inom elevhälsan i syfte att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 februari 2017.

Med hänsyn till områdets komplexitet anser regeringen att de vidtagna åtgärderna är de mest ändamålsenliga med anledning av riksdagens tillkännagivande. Tillkännagivandet får därmed anses färdigbehandlat.

Betyg och kunskapskrav

Riksdagen har i ett tillkännagivande anfört att det bör utarbetas en tydlig handledning om hur skolorna ska använda betygssstegen B och D samt att utformningen av kunskapskraven bör utvärderas två år efter att den nya betygsskalan trätt i kraft och regeringen ska återkomma till riksdagen med en redovisning av denna utvärdering som grund för ett eventuellt framtida ställningstagande från riksdagen (bet. 2010/11:UbU3, rskr. 2010/11:137).

Den 3 november 2011 gav regeringen Statens skolverk i uppdrag att utarbeta olika former av stödmaterial för att underlätta lärarnas arbete med bedömning och betygssättning när det gäller kunskapskraven B och D. I december 2012 publicerade Skolverket handledningen Betygsskalan och betygen B och D – en handledning. Den 24 november 2011 gav regeringen Skolverket i uppdrag att bl.a. fortsätta arbetet med olika former av kompetensutveckling och stöd till lärare inom området bedömning och betygssättning. Uppdraget redovisades den 16 juni 2014 (U2014/4011/S). Av Skolverkets redovisning framgår att Skolverket under 2013 genomförde en webbaserad utbildning i bedömning och betygssättning för lärare i årskurs 4–6 i grundskolan. Utbildningen har fortsatt under 2014 och har utvidgats till att även omfatta lärare i andra årskurser. Skolverket har vidare tagit fram ett antal stödmaterial med inriktning mot bedömning och betygssättning och har under 2014 bedrivit en fortsatt aktiv behovsinventering för att närmare beskriva nödvändiga insatser rörande bedömning och betygssättning. Vidare har ett stödmaterial utarbetats om sambedömning, Sambedömning i skolan – exempel och forskning, som distribuerades till skolorna våren 2014.

Regeringen bedömer att ytterligare åtgärder i frågan inte behöver vidtas (skr. 2015/16:75).

Den 11 september 2014 gav regeringen Skolverket i uppdrag att utvärdera den nya betygsskalan (U2014/5371/S). Skolverket redovisade uppdraget den 2 maj 2016 (U2016/02217/S). Av Skolverkets utvärdering framgår att de flesta lärare är positiva till att det har införts fler betygsssteg men både lärare och elever upplever vissa problem med den nya betygsskalan och framför allt kunskapskravens utformning. Nio av tio lärare anser att de lyckas sätta rättvisa betyg och åtta av tio elever upplever att de får rättvisa betyg. Samtidigt anser en majoritet av lärarna att det finns problem med att elever inte kan få ett högre betyg för att de inte uppfyllt enstaka delar av ett kunskapskrav. Mindre än hälften av lärarna upplever att kunskapskraven är tydliga. Den största svårigheten ligger i att konkretisera och tolka de värdeord som skiljer de olika betygssstegen åt. Färre elever än tidigare upplever att det är tydligt vad som krävs för olika betygsssteg.

Mer än hälften av lärarna anser att det finns problem med att uppnå en likvärdig betygssättning i den egna skolan. Ännu fler lärare anser att det är svårt att uppnå en likvärdig betygssättning inom kommunen och nationellt. Analyser av statistik visar att likvärdigheten i betygssättningen inte har förbättrats.

I Skolverkets uppdrag ingick även att komma med förslag till förändringar i betygssystemet. Ett förtydligande ansåg sig Skolverket kunna göra omgående och myndigheten har därför publicerat ett förtydligande av hur den bestämmelse som reglerar betygssstegen B och D ska tolkas. Förtydligandet innebär ett större utrymme för lärarna att sätta betyget D i stället för E och betyget B i stället för C. I syfte att motverka konsekvenser av mycket ojämna kunskapsprofiler föreslår Skolverket att det ska vara möjligt för elever att få ett högre betyg än D om de t.ex. uppnår A-nivå i alla delar av ett kunskapskrav utom ett där eleven inte når mer än E-nivå. Skolverket föreslår vidare olika förändringar av kunskapskravens utformning för att kunskapskraven dels ska bli mindre omfattande, dels få ett rakare och enklare språk. De föreslagna förändringarna när det gäller betygssättning och kunskapskravens utformning kräver bl.a. förordningsändringar. Därutöver föreslår Skolverket mer omfattande förändringar som kräver ytterligare utredning. Det handlar om fler

betygssteg för underkänt vars främsta syfte är att motivera elever att komma närmare den godkända gränsen. Skolverket föreslår även ett riktmärke i stället för kunskapskrav. Ett kunskapskrav anger en lägsta gräns för att få ett betyg. Ett riktmärke anger de typiska kunskaperna hos en elev med ett visst betyg. Enligt Skolverket skulle ett riktmärke öppna upp för en mer kompensatorisk bedömning av elevers kunskaper. Regeringen anser att redovisningen ovan svarar mot riksdagens tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med en redovisning av utvärderingen av utformningen av kunskapskraven. Förslagen från utvärderingen bereds vidare inom Regeringskansliet.

Genom dessa insatser bedömer regeringen att tillkännagivandet kan anses slutligt tillgodosett.

Utveckling av kvalitet i undervisningen

Läslifyftet

Statens skolverk fick den 5 december 2013 i uppdrag att svara för genomförandet av fortbildning av lärare i läs- och skrivutveckling där fokus ska vara på det kollegiala lärandet, det s.k. Läslifyftet (U2013/07215/S). Målgruppen är i första hand lärare i svenska i den obligatoriska skolan och i gymnasieskolans och gymnasiesärskolans första år men det är även viktigt att lärare i förskoleklass omfattas. Även andra lärarkategorier kan vara aktuella. Vissa insatser bör även riktas mot rektorer. I uppdraget ingår också att svara för utbildning av handledare som ska ha till uppgift att handleda grupper av lärare inom läs- och skrivutveckling. Skolverket ska även svara för att utveckla en särskild webbplattform för fortbildningen. På webbplattformen ska det finnas relevant forskningsbaserat stödmaterial. Stödmaterial ska även tas fram för personal i förskolan samt för personal som arbetar i skolbiblioteken. Läslifyftet ska erbjudas huvudmännen under perioden 2015–2018 (fyra läsår).

Under läsåret 2014–2015 har ett urval huvudmän och skolor deltagit i en utprövningsomgång. Skolverket beräknar att ca 1 600–3 000 handledare kommer att kunna leda det kollegiala lärandet med ca 32 300 lärare under perioden 2015–2018.

Matematiklyftet

Statens skolverk har under perioden 2012–2016 i uppdrag att i samverkan med Nationellt centrum för matematikutbildning vid Göteborgs universitet svara för en ämnesdidaktisk fortbildningssatsning för matematiklärare, det s.k. Matematiklyftet.

Matematiklyftet består av fortbildning i matematikdidaktik och vänder sig till lärare inom grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, den kommunala vuxenutbildningen, och den särskilda utbildningen för vuxna. Det finns också stödmaterial för personal inom förskolan och förskoleklassen. Huvudmannen beslutar om deltagande.

Syftet med insatserna är att stärka och utveckla kvaliteten i undervisningen och på så sätt öka elevernas måluppfyllelse. Fortbildningen sker genom kollegialt lärande. Den äger rum lokalt på skolorna och är tätt knuten till lärarnas ordinarie arbete. Det didaktiska stöd materialet till fortbildningen är tillgängligt på webben, på Skolverkets lärportal för matematik. Materialet bygger på forskning om lärande i matematik och på analyser av svenska elevers resultat i nationella och internationella undersökningar.

Huvudmännen kan av Skolverket söka statsbidrag för att delta. Statsbidraget är indelat i två delar: ett bidrag per matematikhandledare och ett bidrag per deltagande lärare.

Lsåret 2014/2015 var statsbidraget 4 000 kronor per matematiklärare. För en matematikhandledare lämnas statsbidrag som ersättning för lön. Det är ett schablonbelopp som ska motsvara högst 20 procent av en genomsnittlig heltidslön för en matematiklärare. Under läsåret 2014/15 utbetalades 104 000 kronor per matematikhandledare och läsår. Av de som till och med läsåret 2014/15 har fullgjort kompetensutvecklingsinsatsen är totalt 20 procent män och 80 procent kvinnor. För grundskolans del är förhållandet 83,6 procent kvinnor och 16,4 procent män och för gymnasieskolans del 43,5 procent kvinnor och 56,5 procent män. Lsåret 2015/16 deltar ca 230 huvudmän, 8 987 lärare och 590 matematikhandledare i satsningen.

Det sista läsåret med bidrag är 2015/16, vilket innebär att de sista som fullgör matematiklyftet gör detta i juni 2016. Då kommer drygt 37 000, 81 procent, av alla matematiklärare runt om i landet ha deltagit i satsningen. Totalt har

654 miljoner kronor aviserats för Matematiklyftet fram till 2016.

Nyanlända elever

Under 2015 sökte fler personer asyl i Sverige än någonsin tidigare. Av dem som sökte asyl förra året var ca 34 000 barn i åldrarna 6–15 år. Ungefär hälften av de asylsökande i denna åldersgrupp var ensamkommande barn, dvs. asylsökande under 18 år utan vårdnadshavare.

Den stora ökningen av antalet nyanlända elever under kort tid innebär för många skolor stora utmaningar i arbetet med att ge alla elever en utbildning av hög och likvärdig kvalitet. En särskild utmaning är den generella bristen på lärare och annan personal inom skolväsendet. Till följd av att mottagandet av asylsökande familjer och asylsökande ensamkommande barn har varit ojämnt fördelat mellan landets kommuner, finns det stora skillnader mellan såväl kommuner som skolor.

Under 2015 vidtog regeringen flera åtgärder i syfte att stärka huvudmännens kapacitet att ta emot nyanlända elever och öka huvudmännens förutsättningar att ge dem en god skolgång.

Uppdrag till Skolverket att genomföra insatser

Statens skolverk fick 2015 i uppdrag att genomföra insatser för att stärka huvudmännens förmåga att erbjuda nyanlända elever och elever med annat modersmål än svenska en utbildning av hög och likvärdig kvalitet (U2015/03356/S). Målet är att förbättra elevernas förutsättningar för goda kunskapsresultat inom grundskolan och motsvarande skolformer samt gymnasieskolans introduktionsprogram.

Målgrupper för de olika insatserna är huvudmän, rektorer, lärare i alla ämnen, modersmåls-lärare, studiehandledare på modersmålet samt annan personal inom grundskolan och motsvarande skolformer samt gymnasieskolans introduktionsprogram.

Under året planerade och påbörjade Skolverket insatser riktade till samtliga nivåer i styrkedjan inom ett antal centrala områden. Det handlar bl.a. om systematiskt kvalitetsarbete, organisering och genomförande av mottagande av nyanlända elever, utbildning för nyanlända elever och elever med annat modersmål än svenska, språkutvecklande ämnesundervisning, svenska som andraspråk, studiehandledning på

modersmålet, undervisning på modersmål, studie- och yrkesvägledning och elevhälsa. Insatserna är både generella och riktade, utifrån huvudmännens olika förutsättningar och behov.

De generella insatserna riktar sig till samtliga huvudmän och skolor. Syftet är att insatserna ska bidra till minskade skillnader i kunskapsresultat mellan nyanlända elever, elever med annat modersmål än svenska och andra elevgrupper. Insatserna handlar om kompetensutveckling, implementering av Skolverkets allmänna råd och olika former av stödmaterial, webbtjänster, målgruppsanpassade informationsinsatser och dialog med huvudmän.

De riktade insatserna vänder sig till de huvudmän som bedöms vara i störst behov av stöd. Syftet är att höja nivån där behovet är som störst och i förlängningen att öka likvärdigheten i utbildningen. Insatserna omfattar nuläges- och behovsanalys, åtgärdsplan och stöd från Skolverket. De riktade insatserna handlar om att ge organisationsstöd utifrån ett systematiskt kvalitetsarbete.

Extra resurser till kommunerna

De 46 kommuner som tagit emot störst andel nyanlända barn och ungdomar tilldelades 200 miljoner kronor 2015 för att stötta utbildningsverksamheten i kommunen. Regeringen har även initierat ett resurstillskott om totalt 10 miljarder kronor till kommuner, landsting och civilsamhället som avses användas under 2015 och 2016 (prop. 2015/16:47 Extra ändringsbudget för 2015), vilket också kan användas för att upprätthålla och förbättra mottagandet av nyanlända barn och elever. Regeringen har även genomfört en höjning av skolschablonen för asylsökande med 50 procent. Detta ökar kommunernas möjligheter att ge praktiskt stöd i anslutning till mottagande av nyanlända.

Utökad undervisningstid i svenska

En fyraårig försöksverksamhet med utökad undervisningstid i svenska för elever i grundskolan har pågått sedan 2013. Statsbidrag utgår till huvudmän för skolor med elever i årskurs 1–9 som får undervisning i svenska/svenska som andraspråk och som omfattar minst 105 timmar per läsår utöver den ordinarie undervisningen.

För att öka nyttjandegraden av bidraget ändrades 2015 regleringen så att bidrag även kan sökas för elever i förberedelseklass och att undervisningen även kan ges av icke behöriga

lärare. Hösten 2015 deltog 80 huvudmän för sammanlagt 3 691 elever. Enligt Skolverket anser de medverkande skolorna att satsningen ökar de nyanlända elevernas chanser att nå målen.

Elever med funktionsnedsättning

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) svarar för statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor. I detta ingår bl.a. att vid förfrågan erbjuda specialpedagogisk rådgivning, anordna och medverka i kompetensutveckling samt sammanställa och sprida kunskap och resultat av forskning som är relevant för det specialpedagogiska området. Under 2015 deltog ca 29 600 personer i kurser och kompetensutveckling som myndigheten medverkat i eller anordnat. Vidare genomförde myndigheten drygt 3 900 rådgivningsuppdrag när det gäller specialpedagogiskt stöd, vilket är en markant ökning jämfört med de tre senaste åren.

De totala kostnaderna för verksamhetsområdet specialpedagogiskt stöd uppgick 2015 till drygt 314 miljoner kronor, vilket motsvarar kostnaden föregående år. Under 2015 genomförde SPSM en enkätundersökning av kundnyttan med rådgivningsuppdragen. Av de svarande skolhuvudmännen instämde 65 procent till stor del eller helt i påståendet ”Stödet bidrog till att undervisningen i högre utsträckning ger eleven eller eleverna med funktionsnedsättning möjlighet att nå så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.”

Skapande skola

Sedan 2013 omfattar satsningen på Skapande skola förskoleklassen och årskurserna 1–9 i grundskolan. Satsningen syftar till att öka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet och till att öka barns och ungas tillgång till kultur och eget skapande samt till en ökad måluppfyllelse i skolan. För ändamålet fördelade Statens kulturråd under 2015 179 miljoner kronor, som avsatts under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Allt fler elever omfattas av Skapande skola och Statens kulturråd konstaterar att skolhuvudmännens kontakter med kulturlivet blir allt mer etablerade och strukturen för arbetet bättre.

Efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 samt i budgetpropositionen för 2016 har riksdagen beslutat att öka bidraget till Skapande skola med 10 miljoner kronor per år för 2015–2016 för att användas till verksamhet i förskolan. För 2017–2018 beräknar regeringen 10 miljoner kronor per år till satsningen. Detta har lett till att 17 kommuner, där tillgången till professionell kulturverksamhet bedöms vara låg, har getts möjlighet att ansöka om bidrag för att turnerande grupper inom teater, musik, dans och cirkus ska genomföra aktiviteter i förskolan.

Statens kulturråd konstaterar att tillgången till konst och kultur varierar i landet och har därför i sin bidragsgivning prioriterat kommuner med långa geografiska avstånd till kultur. Myndigheten har också uttryckt önskemål om att prioritera skolor med en stor andel nyanlända elever eftersom kultur och konst kan vara ett sätt att öppna upp för kommunikation och lyfta fram elevers olika resurser.

Nationella minoriteter

Statens skolverk har i uppdrag att underhålla webbplatsen Tema Modersmål. I sitt arbete med webbplatsen ska Skolverket särskilt sträva efter att stödja de nationella minoriteterna. Alla nationella minoritetsspråk, finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska, finns nu representerade på webbplatsen inklusive fem romska och tre samiska språkvarieteter. Skolverket har under senare år på regeringens uppdrag ansvarat för utveckling och produktion av läromedel på samtliga nationella minoritetsspråk. Sammanlagt har ca 16 miljoner kronor anvisats under en tioårsperiod. Arbetet har skett i samverkan med de olika nationella minoritetsgrupperna. I augusti 2014 fick Skolverket ett uppdrag att stödja utveckling och produktion av lärverktyg på de nationella minoritetsspråken. Uppdraget slutredovisades i december 2015.

Den 1 juli 2015 trädde ändringar i skollagen (2010:800) i kraft som utökar rätten till modersmålsundervisning för elever som tillhör de nationella minoriteterna (prop. 2013/4:148, bet. 2013/14:UbU21, rskr. 2013/14:292). Ändringarna innebär att det inte längre ställs krav på att en vårdnadshavare ska ha språket som modersmål eller på att eleven ska ha grundläggande kunskaper i språket för att en elev ska få modersmålsundervisning i ett nationellt

minoritetsspråk i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan.

Sommaren 2015 beslutade regeringen med anledning av de ovan nämnda ändringarna i skollagen om kursplaner för de nationella minoritetsspråken finska, romani chib, meänkieli och jiddisch. Dessa nationella minoritetsspråk ska därmed även kunna läsas som nybörjarspråk i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan.

Statens skolinspektion har genomfört en granskning av modersmålsundervisningen och tvåspråkig undervisning i de nationella minoritetsspråken i grundskolan (rapport 2012:2). Rapporten visar att många kommuner har bristfälliga kunskaper om de rättigheter till modersmål som elever som tillhör en nationell minoritet har. Dessutom påtalar rapporten att det kan vara svårt att hitta lärare i nationella minoritetsspråk. En motsvarande granskning har genomförts under 2013 i gymnasieskolan som visar på liknande resultat (dnr 401-2012:5910).

Skolverket har med anledning av detta fått i uppdrag att genomföra insatser för att förstärka tillgången på lärare i nationella minoritetsspråk (A2013/02958/DISK, A2014/03289/DISK). Uppdraget innebar att Skolverket i första hand skulle prioritera tillgången på lärare i samiska och meänkieli inom förvaltningsområdet för respektive språk, i andra hand lärare i finska inom förvaltningsområdet för finska. Detta uppdrag förlängdes i juni 2015 och ska slutredovisas senast den 30 mars 2018.

Sameskolstyrelsen

Sameskolstyrelsen är en förvaltningsmyndighet (styrelse) för de statliga sameskolorna och därtill hörande verksamhet, vilket regleras i sameskolförordningen (1995:205). Sameskolstyrelsen utses av Sametinget för en bestämd tid och består av fem ledamöter, varav en ordförande respektive en vice ordförande. Sameskolstyrelsens nuvarande sammansättning är tre män och två kvinnor.

Sameskolstyrelsen ansvarar för att ge samers barn en utbildning med samisk inriktning vilket innefattar förskoleklass, skola och fritidshem. Sameskolstyrelsen får också, efter avtal med en kommun, erbjuda förskola där verksamheten, helt eller delvis, genomförs på samiska. Utöver förskole- och skoluppdraget ska Sameskol-

styrelsen producera läromedel i tre olika samiska språkvarieteter. Sameskolstyrelsen ska också utveckla den integrerade samiska undervisningen som bedrivs i grundskolan i olika kommuner i Sverige.

Sameskolstyrelsen har under 2015 påbörjat ett arbete med att erbjuda samiska elever i Sverige samiska genom fjärrundervisning. Vid slutet av 2015 uppgick antalet som omfattades av fjärrundervisningen till ca 100 elever.

Främjande av jämställdhet i skolväsendet

Sedan 2013 genomförs ett utvecklingsprogram för jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter (JiM) där dessa ska bedriva ett utvecklingsarbete i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Statens skolverk (U2015/04713/S) och Statens skolinspektion (U2015/05266/GV) redovisade i slutet av 2015 sina planer för hur respektive myndighet avser fortsätta arbetet med jämställdhetsintegrering fram till 2018. Båda myndigheterna pekar i sina rapporter på de styrkor som finns i svensk skola när det gäller jämställdhet men för också fram de utmaningar som skolväsendet fortsatt står inför. Skolverket för bl.a. fram de sexuella trakasserier och kränkningar som drabbar flickor, skillnaderna i skolresultat mellan pojkar som grupp och flickor som grupp, att antipluggkultur och maskulinitetsnormer hänger ihop och påverkar elevers hälsa och studieresultat, att flickor har sämre psykosocial hälsa än pojkar samt de könsstereotypa studie- och yrkesval som flickor och pojkar gör.

Även i betänkandet Mål och myndighet – en effektiv styrning av jämställdhetspolitiken (SOU 2015:86), som lämnades till regeringen i oktober 2015, beskrivs de utmaningar som finns, framför allt i form av könssegregerade utbildningsval och betygsskillnader mellan könen. I betänkandet understryks också betydelsen av lika möjligheter och villkor i fråga om utbildning för det jämställdhetspolitiska målet, framför allt delmålet om ekonomisk jämställdhet, men även utbildningens egenvärde. Också skolans roll och påverkan på både flickors och pojkars uppfattningar och föreställningar om kön förs fram.

Digitalisering av skolan

Statens skolverk redovisade i april 2016 uppdraget att följa upp it-användning och it-kompetens i förskola, skola och vuxenutbildning (U2016/01708/S). Myndigheten har tidigare genomfört motsvarande uppföljningar 2008–2009 och 2012. Den senaste rapporten visar att tillgången till it i form av datorer och surfplattor förbättrats för såväl barn och elever som lärare. It används också allt oftare i skolan, både av elever och av lärare. Användning av it på lektionerna har ökat i alla ämnen men är dock fortsatt låg i exempelvis matematik. Generellt ökar dock inte elevernas självupplevda it-kompetens i samma utsträckning som användningen, utan ligger kvar på en ganska god nivå. I förskolan ökar också användningen av it och barnen använder dator eller surfplatta allt oftare på egen hand och förskolepersonalen använder oftare dator eller surfplatta i barngruppen. Även om tillgången till digitala verktyg har ökat påpekar Skolverket att den fortfarande är ojämnt fördelad. Detsamma gäller användningen av digitala verktyg.

En majoritet av lärare i skolan och personal i förskolan upplever att de har en bra it-kompetens men uttrycker generellt ett fortsatt stort kompetensutvecklingsbehov inom flera it-relaterade områden, framför allt när det gäller förebyggande av kränkningar på nätet, it som pedagogiskt verktyg, att hantera ljud och bild, säker användning av internet, programmering samt lag och rätt på internet. Andelen rektorer som uppger att de har tillräcklig kompetens för att leda skolans it-strategiska arbete har ökat något men fortfarande är det en stor andel som uppger att de inte har tillräcklig kompetens för detta arbete, detsamma gäller för förskolechefer. Skolverket framför också att det finns ett stort behov av it-support och ett pedagogiskt it-stöd.

Statens skolverk

Statens skolverk har genomfört en egeninitierad organisationsöversyn med förändringar som trädde i kraft den 1 april 2016. Den nya organisationen syftar, enligt Skolverkets årsredovisning för 2015, till att ge bättre förutsättningar för styrning, stöd och samarbete. Det är ännu för tidigt att bedöma om organisationsförändringen har inneburit några konsekvenser

när det exempelvis gäller hur regeringsuppdrag hanteras av myndigheten.

Skolverket har en omfattande verksamhet med över 100 regeringsuppdrag. Sedan 2015 har myndigheten också fått de bredare uppdragen Nationella skolutvecklingsprogram och Samverkan för bästa skola. I den senare satsningen har Skolverket träffat överenskommelser med huvudmän som innebär att det nu pågår ett arbete där Skolverket arbetar med stöd och insatser på lokal nivå och efter huvudmännens behov.

Skolverket har arbetat vidare med att förbättra processerna när det gäller handläggningen av legitimationsärenden för lärare och förskollärare. Sedan hösten 2015 understiger den genomsnittliga handläggningstiden fyra månader, vilket är den gräns som anges i författning. Undantagna är dock ärenden som avser lärare med utländsk utbildning, där handläggningstiden i stället uppgår till i genomsnitt tio månader.

Skolverket har genomfört flera insatser när det gäller nyanlända elever, bl.a. inom Samverkan för bästa skola, men också i form av andra mer generella insatser. Exempelvis har en särskild telefonlinje öppnats inom upplysningstjänsten.

Statskontorets myndighetsanalys av Skolverket (rapport 2015:16) visade på en rad utvecklingsområden, bl.a. i fråga om den finansiella styrningen. Det konstateras bl.a. att Skolverkets förvaltningsanslag endast täcker cirka en tredjedel av verksamhetskostnaderna. Statskontoret menade överlag att styrningen av Skolverket har försämrats Skolverkets möjligheter att använda medlen effektivt.

Ekonomistyrningsverket (ESV) fick under hösten 2015 i uppdrag att se över omfattning, inriktning och detaljeringsgrad när det gäller den finansiella styrningen av Skolverket. En myndighets samtliga utgifter för verksamheten, inklusive utgifter för hantering av utbetalningar av transfereringar, ska normalt belasta myndighetens förvaltningsanslag. Sakanslag ska normalt inte användas för att finansiera förvaltningsutgifter. ESV:s bedömning (U2016/00388/S) var att riksdagen och regeringen i sin finansiella styrning av Skolverket gör avsteg från denna praxis. Den nuvarande finansiella styrningen medför, enligt ESV, att Skolverkets möjligheter att lösa sina uppgifter för att nå de efterfrågade resultaten på det sätt som verket bedömer vara mest effektivt är satta ur spel. ESV föreslog därför att förvaltningsutgifterna ska samlas på

ett och samma anslag, på Skolverkets förvaltningsanslag.

Mot bakgrund av detta har regeringen vidtagit åtgärder som innebär att styrningen förändrats. Det gäller förtydligande av regleringsbrevet, att uppdrags utformning övervägs nogt. Vad gäller detaljeringsgrad och att myndighetens förvaltningsutgifter i denna proposition i större utsträckning föreslås samlas på ett anslag (se avsnitt 10).

Statens skolinspektion

Statens skolinspektion ska verka för att alla elever ska få tillgång till en god utbildning i en trygg miljö. Sammanfattningsvis bedömer regeringen att myndigheten gör en mycket bra insats för att främja förutsättningar för utvecklingen mot större kvalitetsmedvetande i skolorna och bättre verksamheter och resultat för barn och elever. Under 2015 har myndigheten implementerat en ny tillsynsmodell för att kunna fokusera på de skolor som har störst utvecklingsbehov. Under 2015 berördes runt 40 procent av grund- och gymnasieskolorna direkt av Skolinspektionens verksamhet. Sammanlagt har Skolinspektionen under 2015 fattat nästan 8 800 beslut.

Totalt har Skolinspektionen under 2015 fattat 775 skolbeslut och 635 beslut på huvudmannanivå vilket jämfört med tidigare år är fler beslut för huvudmän, men färre tillsynsbeslut för skolenheter. Detta beror på den förändrade tillsynsmodellen där samtliga huvudmän ska omfattas av tillsyn under en treårsperiod medan urvalet av skolenheter är tydligare differentierat än tidigare utifrån en risk- och väsentlighetsanalys. Tillsyn genomförs dock på samtliga fristående skolenheter genom att varje enhet besöks.

Vidare fattade myndigheten (inklusive Barn- och elevombudet, BEO) 4 193 beslut avseende anmälningsärenden om missförhållanden. Av de ärenden som gick till beslut efter fullständig utredning ledde 68 procent till att Skolinspektionen riktade kritik mot huvudmannen. Den vanligaste anmälningsgrunden var även 2015 kränkande behandling. Andra vanliga anmälningsgrunder var upplevda brister i särskilt stöd och elevens rätt till utbildning.

Skolinspektionen genomförde under 2015 två flygande inspektioner där myndigheten granskar

en avgränsad del av verksamheten på många skolenheter samtidigt. Den första avsåg skolverksamheten på 24 av Statens institutionsstyrelses (SiS) särskilda ungdomshem. Den andra flygande inspektionen avsåg gruppstorlek, personaltäthet och trygghet för små barn i förskolan.

Två riktade tillsyner har också avslutats under året. Den ena rör utbildningen för asylsökande barn och barn som vistas i landet utan tillstånd. Den andra riktade tillsynen rör utbildningen för elever med romsk språk- och kulturbakgrund.

Under 2015 har Skolinspektionen avslutat åtta kvalitetsgranskningar. Under året avrapporterades två granskningar av undervisningen: Historia i grundskolan samt Läs- och skrivundervisning i grundskolans tidigare år. Under året avrapporterades sex temagranskningar: Distansutbildning inom kommunal vuxenutbildning, Elevhälsa, Gymnasiearbetet, Huvudmannens styrning av grundskolan, Studieavbrott på yrkesprogram i gymnasieskolan samt Undervisning i förskoleklass.

Antalet ansökningar om tillstånd att bedriva fristående skola var 279 under 2015, vilket är en minskning från åren innan (2014 var det 377 och 2013 var det 416). Vidare fattades 66 beslut om betygsrätt för vuxenutbildning samt beslut om ett mindre antal andra ärenden.

BEO är en del av Skolinspektionen men är självständig i sitt beslutsfattande. Under 2015 har BEO fattat totalt drygt 1 000 beslut (ca 900 under 2014).

Skolforskningsinstitutet

Skolforskningsinstitutet startade sin verksamhet den 1 januari 2015. Myndigheten ska bidra till att de verksamma inom skolväsendet får goda förutsättningar att planera, genomföra och utvärdera undervisningen med stöd av vetenskapligt underbyggda metoder och arbetssätt. Myndigheten ska även bidra till goda förutsättningar för barns och elevers utveckling och lärande och till förbättrade kunskapsresultat för elever.

Skolforskningsinstitutet består av två beslutande organ, Skolforskningsnämnden och det vetenskapliga rådet. Det vetenskapliga rådet ska bistå Skolforskningsinstitutet med att granska det vetenskapliga underlaget i myndighetens systematiska översikter samt besluta om

fördelningen av de forskningsmedel som Skolforskningsnämnden beslutar att utlysa. Under våren 2016 tillsattes det vetenskapliga rådet.

En av Skolforskningsinstitutets huvuduppgifter är att genomföra s.k. systematiska översikter. Institutet beslutade under hösten 2015 och våren 2016 att följande systematiska översikter ska genomföras:

- Undervisning för att möta och ta tillvara elevers olikheter – klassrumsdialog i matematikundervisning med fokus på elevernas delaktighet och lärande.
- Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, med fokus på flerspråkiga elever.
- Formativ bedömning med fokus på feedback inom läs- och skrivutveckling.
- It som pedagogiskt verktyg i matematikundervisningen.
- Undervisning om lässtrategier som ett arbetssätt för att främja elevers läsförståelse.

3.3.4 Analys och slutsatser

Målet för verksamhetsområdet är en förskole- och grundskoleutbildning av hög och likvärdig kvalitet, där alla ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt oberoende av kön. Förskole- och grundskoleverksamhetens resultat och kostnader har i föreliggande avsnitt redovisats utifrån ett antal indikatorer och bedömningsgrunder. Den bild som de ger av måluppfyllelsen och som presenteras närmare nedan visar på fortsatta utmaningar inom svensk förskole- och grundskoleutbildning.

Andelen inskrivna barn i förskolan är fortsatt stor. Föräldrar har i huvudsak en positiv bild av förskolan (Statens skolinspektion, dnr 2015:3364). Den svenska förskolan är i mångt och mycket ett internationellt föredöme. Det finns dock fortsatt anledning att genomföra insatser för att öka likvärdigheten, höja personalens kompetens och för att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt gällande styrdokument. Forskning visar att förskolans och skolans kvalitet är beroende av lärares pedagogiska och ämnesspecifika kompetens och förmåga att skapa en dialog med barnen. (Statens

skolverk, Perspektiv på barndom och barns lärande, 2010).

De allra flesta sexåringar är inskrivna i en förskoleklass. Kunskapen om varför vissa barn inte deltar i förskoleklass är bristfällig. Det finns dock en risk att de barn som i störst uträkning behöver förskoleklassens verksamhet inte tar del av den. Förskoleklassen utgör en viktig brygga mellan förskolan och grundskolan, en uppgift som tydliggjorts genom den nya läroplanen.

Tidiga och väl utformade insatser i grundskolan lägger en stabil grund för framtiden. Att varje elev tidigt tillägnar sig grundkunskaperna är viktigt för att eleverna ska klara sig även under skolans senare år och för att de ska klara alla ämnen i grundskolan och senare skolformer. Resultaten på de nationella proven i svenska och matematik i årskurs 3 var högre 2014/15 jämfört med då proven infördes 2009/10. Det är dock bekymmersamt att nästan 3 av 10 elever inte når kravnivån på samtliga delprov i matematik och att 2 av 10 elever inte uppnår denna nivå inom svenska. Resultaten inom svenska som andra språk har dessutom försämrats.

En större andel elever uppnår kravnivån i dessa ämnen på de nationella proven i årskurs 6 och 9 och det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 har successivt ökat. Samtidigt har andelen behöriga till gymnasieskolans nationella program minskat över tid. Resultat från internationella studier, som är konstruerade för att mäta resultatutvecklingen över tid, redovisades i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, utg.omr. 16) och först i december 2016 kommer de senaste internationella studierna som rör matematik, naturvetenskap och läsförståelse att presenteras (TIMSS 2015 och PISA 2015). I PISA 2012 var de svenska resultaten signifikant lägre än OECD-genomsnittet inom såväl matematik och naturvetenskap som läsförståelse. Överlag kan det konstateras att svenska elever har haft en svag resultatutveckling under de senaste 10–15 åren. Mot bakgrund av detta har regeringen vidtagit åtgärder för att bryta utvecklingen.

Elevers bakgrund fortsätter att ha stor betydelse för skolresultaten. Elever som invandrat efter sju års ålder har som grupp lägre meritvärde än övriga elever och för alla elever har föräldrarnas utbildningsbakgrund betydelse för i vilken grad gymnasiebehörighet uppnås. Detta visar att den svenska grundskolans kompensatoriska uppgift i dag är för svag.

Skolverkets uppföljningar visar att tillgången till och användningen av digitala verktyg har ökat i förskolan och grundskolan. Fördelningen är emellertid ojämn mellan huvudmän och skolor och betydande andelar av rektorer, lärare i skolan och personal i förskolan uttrycker ett fortsatt kompetensutvecklingsbehov. Mot bakgrund av den strategiska potential som digitaliseringen har för skolutveckling och för utveckling av undervisningen och elevers kompetens, och därigenom för ökad måluppfyllelse och likvärdighet, är Skolverkets uppdrag om framtagande av en it-strategi ett viktigt verktyg.

Skillnaderna i skolresultat mellan flickor och pojkar är fortsatt tydliga. Flickor hade läsåret 2014/15 exempelvis bättre resultat i samtliga ämnen där det finns nationella prov i årskurs 9, även i matematik där pojkarna tidigare år har haft marginellt bättre resultat än flickorna. Våren 2015 varierade skillnaden mellan flickor och pojkar i andelen behöriga till de olika nationella programmen i gymnasieskolan med mellan 3,4 och 4,5 procentenheter till flickornas fördel. Det finns sannolikt flera samverkande förklaringar till att de genomsnittliga könsskillnaderna i skolprestationer består. Många forskningsbaserade förklaringar tar utgångspunkt i att skillnaderna mellan flickors och pojkars prestationer i skolan kan förklaras av samhällets förväntningar på hur pojkar och flickor ska uppträda. Kopplat till detta, och andra faktorer, finns brister i skolans förmåga att utforma undervisningen utifrån elevers olika förutsättningar för att ge alla flickor och pojkar lika möjligheter att uppnå målen för utbildningen. Därtill kan bemötande och förväntningar som ställs på eleverna i skolan bidra till att dessa skillnader består. Bemötande och förväntningar kan även kopplas till övriga bestående brister i jämställdhet såsom förekomsten av sexuella trakasserier, våld och könsstereotypa studieval inför gymnasieskolan. Det är därför viktigt att skolans jämställdhetsarbete stärks och att kunskapen i verksamheterna ökar om hur förväntningar och krav på pojkar och flickor påverkar deras lärande och utveckling.

Skolverket har ett viktigt uppdrag att främja att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning av god kvalitet. För att kunna utföra detta uppdrag på ett effektivt sätt krävs bättre förutsättningar i fråga om den finansiella styrningen av myndigheten.

De utvecklingsinsatser som Skolverket utför bedöms, tillsammans med de statsbidrag som myndigheten administrerar, bidra till en bättre skolgång för Sveriges elever. Regeringen ser dock att vissa insatser behöver breddas eller byggas ut för att bättre möta de behov som finns.

I avsnitt 9 Politikens inriktning beskrivs de nya insatser som regeringen föreslår i denna budgetproposition.

3.4 Revisionens iakttagelser

Sameskolstyrelsen

Enligt Riksrevisionens granskning av Sameskolstyrelsens årsredovisning för 2015 uppvisar Sameskolstyrelsen brister i resultatredovisningen. Även ett överskridande av anslagskrediten kritiserar. Tidigare har Riksrevisionen kritiserat fakturering, upphandling, inköp, löner och inventering. Flera av dessa brister kvarstår.

Ekonomistyrningsverket (ESV) fastställer varje år ekonomiadministrativa värden för myndigheter och rapporterar dessa till regeringen. EA-värderingen består av en extern bedömning och en självdeklaration. Sameskolstyrelsen fick för 2015 betyget CC, vilket är det lägsta betyget. Kritikpunkterna gäller i första hand rutiner kring ekonomiadministration men även övertrasserad räntekontokredit och felaktig redovisning av anslagsintäkter m.m.

4 Gymnasieutbildning

4.1 Omfattning

I detta avsnitt behandlas skolformerna gymnasieskola och gymnasiesärskola. I avsnittet redovisas främst resultat som avser 2015. När det gäller betyg, meritvärden och provresultat innebär det läsåret 2014/15. Uppgifter om elever och personal avser läsåret 2015/16. Uppgifterna avseende kostnader för gymnasieskola och gymnasiesärskola 2015 bygger på preliminär statistik. Resultat, resultatindikatorer och statliga insatser för läraryrket redovisas samlat i avsnitt 2 för samtliga skolformer. Vissa resultat och insatser som är gemensamma för flera skolformer redovisas i avsnitt 3 Förskola och grundskola.

4.2 Mål för området

Svensk gymnasieutbildning ska vara av hög och likvärdig kvalitet. Alla unga kvinnor och män i gymnasieskolan ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar. Gymnasieskolan ska ge unga kvinnor och män en god grund för yrkesverksamhet eller för vidare studier.

Regeringens mål för verksamhetsområdet sammanfaller i huvudsak med syftet med utbildningen inom skolväsendet som det uttrycks i skollagen (2010:800). Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till elevers

olika behov. Eleverna ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att bedöma gymnasieskolans måluppfyllelse.

- Resultat på nationella prov.
- Genomsnittlig betygspoäng.
- Andel elever som slutfört utbildningen inom tre år.
- Andel elever som uppnått grundläggande behörighet till högskoleutbildning inom tre år.
- Övergång från preparandutbildning och programinriktat individuellt val till nationella program i gymnasieskolan.
- Elevers trygghet i gymnasieskolan.
- Andel unga kvinnor och män från det underrepresenterade könet som fullföljer utbildningen på program med ojämn könsfördelning.
- Lärarbehörighet och personalens utbildning. Denna indikator redovisas i avsnitt 2.

Indikatorerna ger inte en heltäckande bild av respektive verksamhet men belyser de delar av måluppfyllelsen och resultaten som regeringen bedömer är centrala. All individbaserad statistik redovisas uppdelat på kön om dessa uppgifter är tillgängliga.

4.3.2 Resultat

Gymnasieskolan

Gymnasieskolan är en skolform inom skolväsendet som är avsedd att påbörjas av ungdomar efter avslutad grundskoleutbildning eller motsvarande, fram t.o.m. det första kalenderhalvåret det år de fyller 20. Den är en frivillig skolform som omfattar 18 nationella program, varav 12 yrkesprogram och 6 högskoleförberedande program med totalt 60 olika inriktningar. Inom de nationella programmen kan det även finnas särskilda varianter som är godkända av Statens skolverk och inom yrkesprogrammen kan det även finnas gymnasial lärlingsutbildning. För de elever som inte är behöriga till de nationella programmen finns fem introduktionsprogram. Cirka 98 procent av alla ungdomar börjar i någon av de olika formerna av utbildning inom gymnasieskolan.

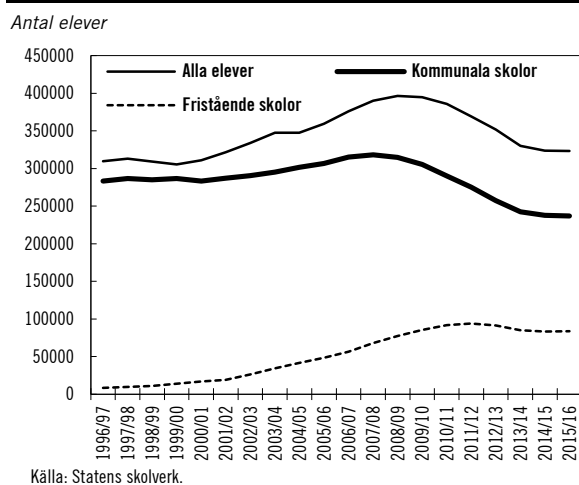
Gymnasieskolan ska enligt skollagen (2010:800) ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Gymnasieskolans huvuduppgift är enligt läroplanen att förmedla kunskaper och skapa förutsättningar för att eleverna ska tillägna sig och utveckla kunskaper. De högskoleförberedande programmen ska utgöra grund för fortsatt utbildning på högskolenivå. Yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning. Eleverna på yrkesprogrammen ska ges möjlighet att uppnå grundläggande högskolebehörighet. Sådan behörighet är alltså inget krav för yrkesexamen utan en möjlighet för den enskilde eleven.

Elever, skolor och studievägar

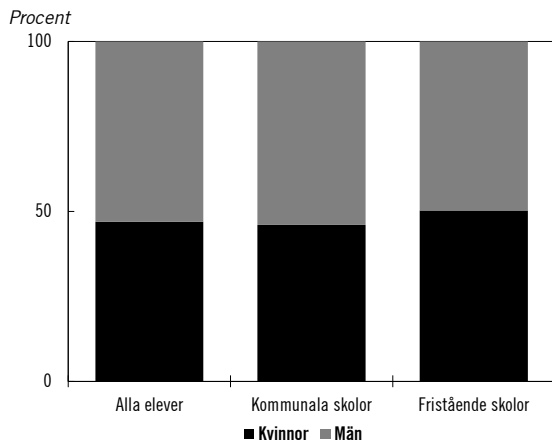
Hösten 2015 gick ca 323 100 elever i gymnasieskolan, vilket är en minskning med drygt 500 elever eller knappt 0,2 procent jämfört med året innan (se diagram 4.1). I skolor med kommuner som huvudmän, där elevantalet uppgick till knappt 237 000 elever hösten 2015, var

minskningen ca 0,4 procent. Antalet elever i fristående gymnasieskolor ökade med drygt 0,6 procent, från 83 195 elever till 83 754 elever. Antalet elever i skolor med landsting som huvudman har minskat med 227 elever, från 2 640 elever 2014 till 2 413 elever 2015. Statens skolverks prognos visar att elevminskningen kommer att stanna upp efter 2015/16. Därefter kommer, enligt prognosen, elevkullarna återigen att öka. Fram till läsåret 2023/24 beräknas ökningen bli omkring 45 000 elever.

Diagram 4.1 Elevutveckling i gymnasieskolan 1996/97–2015/16

Läsåret 2015/16 var andelen kvinnor i gymnasieskolan (vid mätningen den 15 oktober 2015) 47 procent och andelen män 53 procent, vilket innebär en minskning med en procentenhet för andelen kvinnor och därmed en ökning med en procentenhet för andelen män jämfört med föregående läsår. Av eleverna i skolor med kommuner som huvudmän var andelen kvinnor 46 procent och andelen män 54 procent, vilket även det innebär en minskning med en procentenhet för andelen kvinnor och en ökning med en procentenhet för andelen män. Motsvarande andelar för fristående skolor var 50 procent kvinnor och 50 procent män (se diagram 4.2). Andelarna gällande fristående skolor är oförändrade jämfört med föregående läsår.

Diagram 4.2 Elever i gymnasieskolan per huvudman, uppdelat på kön 2015/16

Källa: Statens skolverk.

Hösten 2015 fanns det 1 303 skolenheter i gymnasieskolan (se tabell 4.1), vilket innebär en minskning med 25 skolenheter jämfört med året innan. Antalet skolenheter med kommuner som huvudmän var 842 läsåret 2015/16, vilket innebär en minskning med 17 skolenheter jämfört med läsåret 2014/15. Antalet skolenheter med enskilda huvudmän uppgick läsåret 2015/16 till 443, vilket innebär en minskning med 9 skolenheter.

Tabell 4.1 Skolenheter i gymnasieskolan 2014/15 och 2015/16

Antal		
Läsår	2014/15	2015/16
Skolenheter totalt	1328	1303
<i>därav med</i>		
Kommun som huvudman	859	842
Enskild huvudman	452	443
Landsting som huvudman	17	18

Källa: Statens skolverk.

Andelen skolenheter med kommuner som huvudmän utgör 65 procent av samtliga skolenheter 2015 medan andelen skolenheter med fristående huvudmän utgör 34 procent. Detta är samma andelar som föregående år. Resterande 18 skolor hade landsting som huvudmän, vilket är en ökning med en skolenhet jämfört med föregående läsår. De kommunala gymnasieskolorna är i genomsnitt större, sett till antalet elever, än de fristående.

Hösten 2015 var antalet elever, som hade sökt ett program och gick i gymnasieskolans årskurs 1 för första gången, ca 95 200 stycken. Av dessa nybörjarelever började knappt 27 procent på ett

yrkesprogram, vilket är en liten minskning jämfört med föregående år. Vidare började knappt 63 procent av eleverna ett högskoleförberedande program och knappt 11 procent ett introduktionsprogram. Sedan läsåret 2014/15 har andelen elever på både högskoleförberedande program och på introduktionsprogram ökat med en procentenhet.

Av de totalt ca 323 100 eleverna i gymnasieskolan läsåret 2015/16 gick drygt 57 procent ett högskoleförberedande program, drygt 29 procent ett yrkesprogram och drygt 13 procent ett introduktionsprogram. I förhållande till föregående läsår har andelen elever som läser ett yrkesprogram minskat med en procentenhet. Samtidigt har andelen elever på högskoleförberedande program minskat marginellt. Andelen elever på introduktionsprogram har ökat med två procentenheter.

Våren 2015 fanns det totalt knappt 7 600 lärlingar, varav 38 procent kvinnor och 62 procent män. En elev på ett yrkesprogram kan välja att exempelvis gå en i huvudsak skolförlagd studieväg de första två åren och i form av en gymnasial lärlingsutbildning enbart det tredje året. Våren 2016 fanns det totalt knappt 8 700 lärlingar i gymnasieskolan. Av dessa var 39 procent kvinnor och 61 procent män. Totalt innebär det en ökning med ca 1 100 lärlingar jämfört med 2015.

Indikator: Resultat på nationella prov

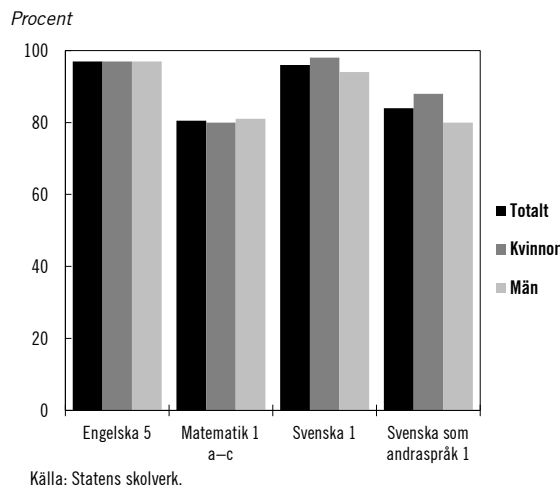
Nationella prov finns framtagna för kurserna engelska 5 och 6, matematik 1a, 1b och 1c, 2a, 2b och 2c, 3b och 3c och 4 samt svenska 1 och 3 och svenska som andraspråk 1 och 3.

Andelen elever som klarade de inledande kursproven i matematik var större våren 2015 än våren 2014. Störst andel elever med godkänt provbetyg (minst betyget E) fanns bland de elever som hade läst matematik 1c. Av de elever som skrev det provet våren 2015 fick 97 procent minst godkänt provbetyg att jämföra med 95 procent våren 2014. Matematik 1c är den inledande kursen på de tekniska och naturvetenskapliga programmen. Matematik 1a är den inledande matematikkursen på yrkesprogrammen. Andelen elever med minst godkänt provbetyg på denna kurs våren 2015 var 71 procent, vilket är en liten ökning jämfört med våren 2014 då 70 procent av eleverna fick godkänt provbetyg.

Matematik 1b är den inledande matematikkursen på samhällsvetenskapsprogrammet, ekonomiprogrammet, humanistiska programmet och estetiska programmet. Andelen elever med minst godkänt provbetyg i matematik 1b våren 2015 var 85 procent att jämföra med 83 procent våren 2014. I engelska 5 och svenska 1 fick 97 respektive 96 procent av de elever som gjorde proven våren 2015 minst provbetyget E, vilket är lika stora andelar för båda ämnena som det var våren 2014.

Provresultaten är i stort sett desamma både för kvinnor och för män när det gäller kursproven i matematik och engelska som gjordes våren 2015. Skillnaderna är dock större på kursproven i svenska 1 och svenska som andraspråk 1 (se diagram 4.3).

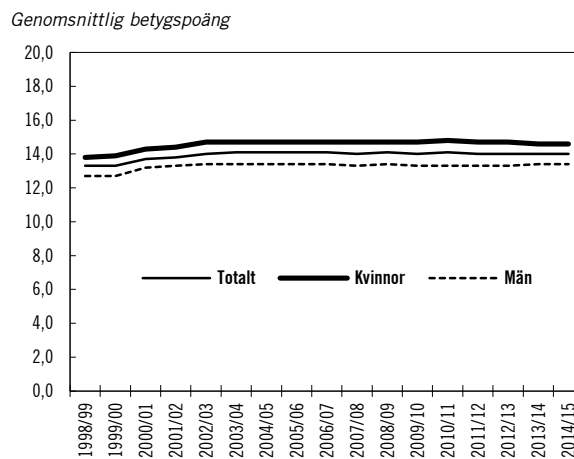
Diagram 4.3 Andel elever som fått minst betyget E i nationella prov i engelska 5, matematik 1a–1c, svenska 1 och svenska som andraspråk 1 vt 2015, per kön

Indikator: Genomsnittlig betygspoäng

Alla elever ska ges förutsättningar att nå de nationella målen. Den genomsnittliga betygspoängen, dvs. det genomsnittliga värdet av alla betyg som redovisas i elevens examensbevis eller studiebevis om minst 2 500 betygssatta gymnasiepoäng, är en indikator på uppfyllelsen av detta mål. Den genomsnittliga betygspoängen i gymnasieskolan var 14,0 av maximalt 20 poäng för samtliga elever som hade avslutat sin utbildning med ett examensbevis eller studiebevis som omfattar minst 2 500 poäng läsåret 2014/15. Det är i nivå med utfallet de senaste tolv läsåren (se diagram 4.4).

Diagram 4.4 Genomsnittlig betygspoäng i gymnasieskolan 1998/99–2014/15

Anm. Den genomsnittliga betygspoängen 2013/14–2014/15 avser elever som avslutat gymnasieskolan med examensbevis eller studiebevis om minst 2 500 betygssatta poäng. Den genomsnittliga betygspoängen för 1998/99–2012/13 avser elever som fått slutbetyg.
Källa: Statens skolverk.

Det finns könsskillnader i betygresultaten. Våren 2015 var den genomsnittliga betygspoängen för kvinnor 14,6 poäng och för män 13,4 poäng, vilket är samma genomsnittliga betygspoäng för både kvinnor och män jämfört med föregående år. Kvinnor med svensk bakgrund²⁸ hade i genomsnitt 14,8 poäng medan kvinnor med utländsk bakgrund²⁹ hade i genomsnitt 13,6 poäng. Motsvarande resultat var för män 13,6 respektive 12,5 poäng. Detta innebär, jämfört med tidigare år, en ökning med 0,1 poäng för kvinnor med svensk bakgrund och en minskning med 0,2 poäng för män med utländsk bakgrund. För kvinnor med utländsk bakgrund samt för män med svensk bakgrund är poängen densamma som föregående år.

Liksom när det gäller resultaten på de nationella proven var kursbetygen högre i svenska och engelska än i matematik (se diagram 4.5). Samtidigt är betygen på kurser i engelska, matematik och svenska som är obligatoriska för alla program högre än på de nationella proven. Det är dock viktigt att notera att det inte är samma

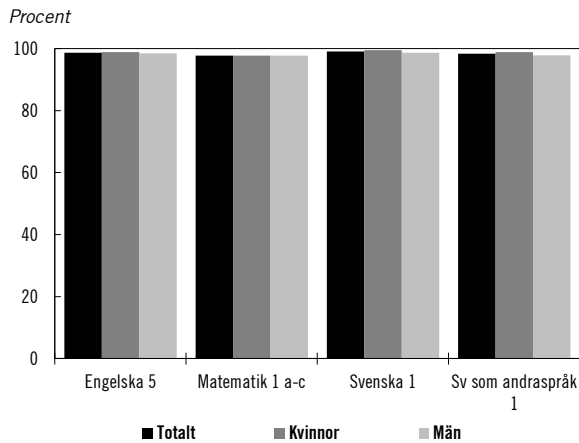
²⁸ Definitionen av svensk bakgrund i denna text är den som Statens skolverk använder för sin statistik, dvs. inrikes född med två inrikes födda föräldrar eller inrikes född med en inrikes och en utrikes född förälder. Detta gäller genomgående genom hela avsnittet.

²⁹ Definitionen av utländsk bakgrund i denna text är den som Statens skolverk använder för sin statistik, dvs. utrikes född eller inrikes född med två utrikes födda föräldrar. Detta gäller genomgående genom hela avsnittet.

elever som har gjort de nationella proven som har fått examensbevis eller studiebevis om 2 500 poäng ett visst år. Många elever gör det nationella provet i den inledande kursen i ett ämne under den första eller andra årskursen i gymnasieskolan.

Diagram 4.5 Andel elever som fått minst betyget E i engelska 5, matematik 1a-1c, svenska 1 respektive svenska som andraspråk 1 i sitt examensbevis eller studiebevis omfattande minst 2 500 poäng, vt 2015

Källa: Statens skolverk.

Av alla elever som fick examensbevis eller studiebevis om minst 2 500 gymnasiepoäng våren 2015 hade 33,2 procent läst ett utökat program, dvs. läst fler kurser än vad som ingick i deras fullständiga program. Detta var en något lägre andel än föregående år då 34,3 procent hade läst ett utökat program. Antalet elever som lämnade gymnasieskolan våren 2015 efter att ha gått ett reducerat program, dvs. som på grund av studiensvårigheter har befriats från undervisning i en eller flera kurser, var totalt ca 3400 varav ca 47 procent kvinnor och ca 53 procent män. Dessa elever har inte fått betyg på de 2 500 poäng som ett nationellt program omfattar. Detta gör att de i tillgänglig statistik inte räknas med i gruppen elever som har avslutat en fullständig gymnasieutbildning och deras andel redovisas därför inte här.

Indikator: Andel elever som slutfört utbildningen inom tre år

Det är viktigt att alla ungdomar ges förutsättningar att fullfölja en gymnasial utbildning inom utsatt tid. Utbildningen i gymnasieskolan genomförs normalt på tre år. Det är dock inte alla elever som klarar studierna inom denna tid.

Tidigare användes andelen elever som fått slutbetyg inom tre år som en indikator avseende genomströmningen i gymnasieskolan, men efter gymnasiereformen 2011 används nu i stället andelen elever som har slutfört utbildningen inom tre år som indikator. Med elever som har slutfört utbildningen menas här elever som har avslutat gymnasieskolan med examensbevis eller studiebevis som omfattar minst 2 500 gymnasiepoäng. Av alla elever som började i gymnasieskolan hösten 2012 hade knappt 72 procent slutfört utbildningen våren 2015, dvs. efter tre år. Andelen elever som har slutfört gymnasieskolan inom tre år har varit i stort sett oförändrad under de senaste tio åren, oberoende av sättet att mäta fullföljandet (se diagram 4.6 för utvecklingen de senaste fem åren). Det är dock viktigt att påpeka att kraven för att få slutbetyg respektive examensbevis eller studiebevis om minst 2 500 poäng skiljer sig åt.

Diagram 4.6 Andel nybörjare i gymnasieskolan 2008–2012 som fått slutbetyg (2008–2010) eller som avslutat med examensbevis eller studiebevis omfattande minst 2 500 poäng (2011–2012) inom tre år

Anm. Observera att axeln är bruten.

Källa: Statens skolverk.

Kvinnor som började i gymnasieskolan hösten 2012 slutförde utbildningen inom tre år i högre grad än männen, 74 procent jämfört med 69 procent. Elever på högskoleförberedande program slutförde gymnasieskolan i större utsträckning än elever som hade gått på ett yrkesprogram. Andelen elever som 2012 var nybörjare på ett högskoleförberedande program och som slutförde gymnasieskolan inom tre år är 82 procent. Motsvarande andel för yrkesprogram är 78 procent.

Att inte fler slutför gymnasieskolan inom tre år beror delvis på att många elever har bytt program under studietiden, vilket förlänger studie-

tiden med ett och ibland flera år. En annan orsak till att studietiden blir längre är att många elever inte är behöriga till ett nationellt program och börjar sin gymnasietid på ett introduktionsprogram. Av de elever som 2011 började på ett introduktionsprogram hade endast 20 procent slutfört gymnasieskolan från något program efter fyra år. Av nybörjarna i gymnasieskolan 2011 gick 12 procent ett introduktionsprogram. Språkinträdning är det största av gymnasieskolans introduktionsprogram. Programmet har vuxit med de senaste årens ökade invandring av ungdomar i gymnasieåldern.

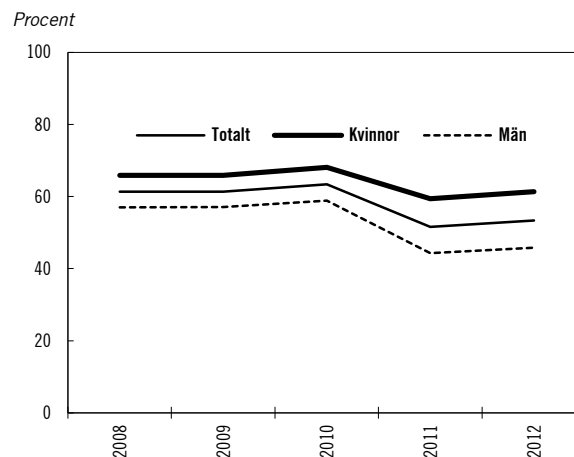
Av nybörjarna i gymnasieskolan hösten 2010 fick 71 procent slutbetyg inom tre år, 76 procent inom fyra år och 77 procent efter fem år.

Indikator: Andel elever som uppnått grundläggande behörighet till högskoleutbildning inom tre år

Nya krav för grundläggande behörighet

För att kunna antas till en högskoleutbildning krävs s.k. grundläggande behörighet. Kraven för grundläggande behörighet har höjts och denna förändring började tillämpas för elever som började i gymnasieskolan hösten 2011. De nya kraven innebär att det som huvudregel krävs en gymnasieexamen från ett högskoleförberedande program eller en yrkesexamen kompletterad med vissa behörighetsgivande kurser för att få grundläggande behörighet. Av alla elever som började gymnasieskolan hösten 2012 hade 53,4 procent uppnått grundläggande behörighet inom tre år. Det är en ökning med 1,8 procentenheter jämfört med den föregående elevkullen (se diagram 4.7). Kvinnor hade ett bättre resultat än män, då 61,4 procent uppnådde sådan behörighet inom tre år att jämföra med 45,8 procent av männen. Elever med utländsk bakgrund lyckades i lägre grad än övriga elever att uppnå den grundläggande behörigheten, 39,2 procent jämfört med 57,5 procent. Det är en ökning för båda elevgrupperna: ca 1,1 procentenhet för elever med utländsk bakgrund och ca 2,4 procentenheter för övriga elever.

Diagram 4.7 Andel nybörjare i gymnasieskolan 2008–2012 som uppnått grundläggande behörighet inom tre år

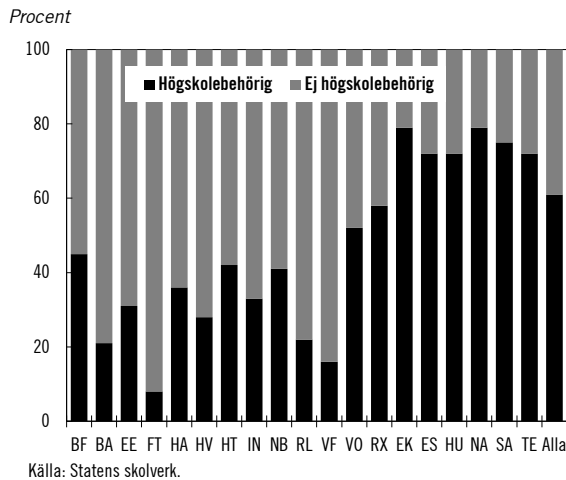
Anm. Elever som påbörjade gymnasieskolan före 2011 läste enligt läroplanen från 1994 medan de som påbörjar gymnasieskolan efter 2011 läser enligt 2011 års läroplan.

Källa: Statens skolverk.

Av nybörjarna på högskoleförberedande program 2012 uppnådde 75,1 procent grundläggande behörighet inom tre år. Motsvarande andel av nybörjarna på yrkesprogram var 30,6 procent. Spridningen mellan programmen är dock stor (se diagram 4.8).

Det finns skillnader i resultat mellan könen inom respektive nationellt program. Av nybörjarna 2012 fick kvinnor i högre utsträckning än män grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier. Detta gäller för samtliga program.

Diagram 4.8 Andel nybörjare i gymnasieskolan 2012 som fått examensbevis eller studiebevis om minst 2 500 poäng inom tre år, fördelade efter grundläggande behörighet eller inte och program³⁰

Av de knappt 84 000 elever som våren 2015 fick ett examensbevis eller studiebevis som omfattade minst 2 500 gymnasiepoäng från gymnasieskolan, oavsett hur länge de hade gått i gymnasieskolan, fick 71,3 procent grundläggande behörighet till högskoleutbildning. Det är en ökning med en procentenhet jämfört med föregående år. Andelen kvinnor som fick grundläggande behörighet till högskoleutbildning var 79,7 procent, motsvarande andel för männen var 62,9 procent.

Sammantaget hade 52 procent av dem som fyllde 20 år under 2015 uppnått grundläggande behörighet inom gymnasieskolan. Detta är en minskning med elva procentenheter jämfört med året dessförinnan. Den stora minskningen kan förklaras med att denna årskull var den första som gick ut gymnasieskolan efter att reglerna för behörighet till högskoleutbildning ändrades genom gymnasiereformen 2011. Av de kvinnor som fyllde 20 år under 2015 hade ca 60 procent uppnått grundläggande behörighet medan motsvarande andel för männen var ca 45 procent. Uppgifter fördelade på kön finns inte tillgängliga för tidigare år.

³⁰ BF= Barn och fritid, BA= Bygg och anläggning, EE= El och energi, FT= Fordon och transport, HA= Handel och administration, HV= Hantverk, HT= Hotell och turism, IN= Industritekniska, NB= Naturbruk, RL= Restaurang och livsmedel, VF= VVS och fastighet, VO= Vård och omsorg, RX= Riksrekryterande utbildningar, EK= Ekonomi, ES= Estetiska, HU= Humanistiska, NA= Naturvetenskap, SA= Samhällsvetenskap, TE= Teknik.

Byte av program, avbrott och studieuppehåll

Programbyten, liksom avbrott och studieuppehåll, är vanliga orsaker till förlängd studietid för många elever i gymnasieskolan.

Hösten 2014 fanns det knappt 100 000 elever som var nybörjare i gymnasieskolan. Andelen elever som efter ett år har bytt från ett nationellt program till ett annat nationellt program har ökat med 0,2 procentenheter sedan förra året, och var hösten 2015 7,5 procent. Det är fortsatt något vanligare att elever som har börjat på yrkesprogram byter program än elever som har börjat på högskoleförberedande program. Av de som var nybörjare i årskurs 1 på ett yrkesprogram läsåret 2014/15 hade 8 procent bytt program efter ett år, vilket är 0,2 procentenheter lägre än för föregående elevkull. Av eleverna som började i årskurs 1 på ett högskoleförberedande program 2014/15 hade 7,3 procent bytt program efter ett år, en ökning med 0,4 procentenheter. Liksom läsåret 2013/14 var det vanligast att elever bytte inom samma programtyp som de började på, dvs. från ett yrkesprogram till ett annat, respektive från ett högskoleförberedande program till ett annat.

Det finns fem introduktionsprogram som syftar till att förbereda för studier på ett annat program eller för yrkesverksamhet. Programbyte från ett introduktionsprogram är ofta ett tecken på progression och studieframgång hos eleven och är därmed en önskvärd utveckling. Av nybörjarna på ett introduktionsprogram i årskurs 1 hösten 2014 hade 40,1 procent bytt utbildning ett år senare. Störst andel, 18,4 procentenheter, hade bytt till ett yrkesprogram, 6,7 procentenheter hade bytt till ett högskoleförberedande program och 15 procentenheter till ett annat introduktionsprogram. Skillnaderna är stora mellan programmen, men programmen har också vitt skilda syften.

I många fall innebär ett programbyte att eleven börjar om i årskurs 1 på den nya utbildningen, vilket innebär ett extra studieår. Det förekommer även att elever byter program senare under sin gymnasietid.

Av nybörjarna i årskurs 1 läsåret 2014/15 återfanns 3,3 procent, ca 3 300 elever, inte i gymnasieskolan efterföljande läsår, vilket är en ökning med 0,3 procentenheter eller ca 300 elever jämfört med föregående period. Dessa hade således gjort studieuppehåll eller avbrutit sina studier. Det finns i detta avseende stora skillnader mellan programmen. Av eleverna på

nationella program hade 1,9 procent gjort studieuppehåll eller avbrutit sina studier efter det första året medan motsvarande andel för elever på introduktionsprogram var 12,1 procent. Det var inga stora skillnader mellan könen avseende studieuppehåll eller avbrutna studier, det var dock en marginellt större andel av de kvinnliga nybörjarna i årskurs 1 läsåret 2014/15 som hade gjort studieuppehåll eller avbrutit studierna efterföljande läsår.

Indikator: Övergång från preparandutbildning och programinriktat individuellt val till nationella program i gymnasieskolan

Hösten 2014 började 1 484 elever i årskurs 1 på introduktionsprogrammet preparandutbildning och 2 144 elever på programinriktat individuellt val som nybörjare i gymnasieskolan. Preparandutbildningen syftar till att elever som har fullföljt årskurs 9 i grundskolan utan att ha fått behörighet till ett visst nationellt program i gymnasieskolan ska uppnå sådan behörighet. Programinriktat individuellt val syftar främst till att en elev som saknar behörighet till ett visst yrkesprogram ska få sådan behörighet och bli antagen till det programmet. Av eleverna i årskurs 1 på en preparandutbildning 2014 hade 51,9 procent bytt till ett nationellt program hösten 2015. Motsvarande andel för elever på programinriktat individuellt val var 41,8 procent. Det innebär att andelen nybörjare som har bytt till ett nationellt program har minskat med ca två procentenheter jämfört med föregående läsår avseende preparandutbildningen respektive programinriktat individuellt val. Det var vissa skillnader mellan kvinnor och män, en något större andel av männen hade hösten 2015 bytt till ett nationellt program från preparandutbildning respektive programinriktat individuellt val, 53,3 procent respektive 43,3 procent. Motsvarande andelar för kvinnorna var 50,3 procent respektive 40,2 procent.

Indikator: Elevers trygghet i gymnasieskolan

För att mäta elevers trygghet i gymnasieskolan används de resultat som framkommer av Skolinspektionens skolenkät³¹ där elever som läser på det andra året i gymnasieskolan får ta ställning till påståendet "Jag känner mig trygg i skolan". Eleverna har fem svarsalternativ: stämmer helt och hållet, stämmer ganska bra, stämmer ganska dåligt, stämmer inte alls samt vet ej. Andelen elever som vårterminen 2016 svarade att påståendet stämmer helt och hållet var 54 procent medan 35 procent svarade att påståendet stämmer ganska bra. Den totala andelen som svarade något av dessa två alternativ var alltså 89 procent, vilket är i nivå med tidigare års undersökningar. Se diagram 4.9 för utvecklingen de senaste sex terminerna. Andelen elever som svarade att påståendet stämmer ganska dåligt var 6 procent medan 3 procent svarade att påståendet inte stämmer alls. Svarsalternativet vet ej valdes av 2 procent av eleverna. Även detta är i nivå med tidigare år.

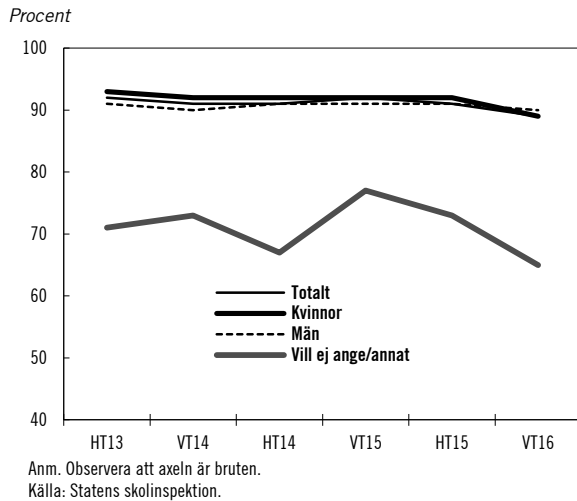
Resultaten av enkäten vårterminen 2016 visar vissa skillnader mellan kvinnor och män. Andelen kvinnor som svarade stämmer helt och hållet och stämmer ganska bra på påståendet var 51 procent respektive 38 procent, motsvarande andelar för männen var 58 procent och 32 procent. Andelen kvinnor som valde svarsalternativen stämmer ganska dåligt respektive stämmer inte alls var 7 procent respektive 2 procent. Andelen män som valde svarsalternativet stämmer ganska dåligt var 5 procent medan 3 procent valde svarsalternativet stämmer inte alls. Svarsalternativet vet ej valdes av 2 procent av kvinnorna och 3 procent av männen.

Av det totala antalet elever som besvarade enkäten vårterminen 2016 valde 2 procent alternativet "Vill ej ange/annat" under kön. Resultaten visar att dessa elever känner sig mindre trygga i skolan. Andelen av dessa som svarade stämmer helt och hållet på påståendet var 33 procent. Svarsalternativet stämmer ganska bra valdes av 32 procent. Andelen som valde svarsalternativet stämmer ganska dåligt eller

³¹ Skolinspektionens skolenkät är en del i myndighetens regelbundna tillsyn. Enkäten besvaras av ett urval av skolor och genomförs en gång per termin.

stämmer inte alls upp gick till 15 respektive 11 procent medan 9 procent valde alternativet vet ej.

Diagram 4.9 Andelen elever som har svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra på påståendet "Jag känner mig trygg i skolan", fördelat på den totala andelen och utifrån det valda alternativet för kön (män, kvinnor samt vill ej ange/annat), ht13–vt16

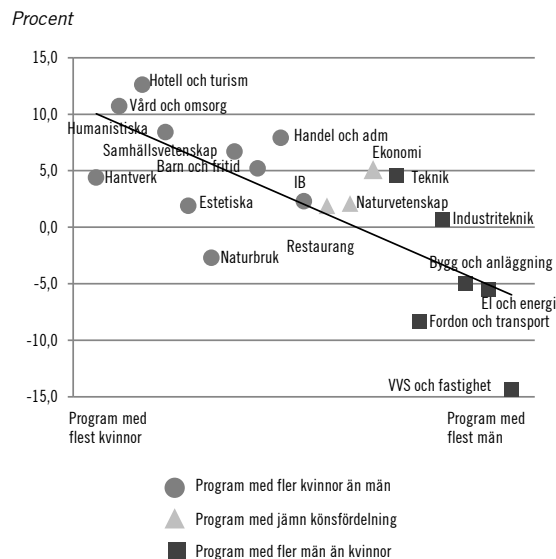
Indikator: Andelen unga kvinnor och män från det underrepresenterade könet som fullföljer utbildningen på program med ojämn könsfördelning.

Könsfördelningen på gymnasieskolans program är ojämn. Med jämn könsfördelning menas i detta sammanhang inom intervallet 40–60 procent kvinnor respektive män. Det var bara tre program som med denna definition 2015 hade jämn könsfördelning bland nybörjare år 2012. Det var Naturvetenskap, Ekonomi och Restaurang och livsmedel. Generellt är det fler kvinnor än män som slutför gymnasiestudierna. Bland nybörjare år 2012 var det 74,3 procent av kvinnorna och 69,1 procent av männen som inom 3 år hade slutfört sina studier med studiebevis eller gymnasieexamen. På de kvinno-dominerade programmen är skillnaden mellan kvinnors och mäns genomströmning ofta större. Det gäller t.ex. Vård- och omsorgsprogrammet där 78 procent av kvinnorna och 68 procent av männen slutförde studierna inom 3 år. Det omvända gäller dock ofta på mansdominerade program. På fyra av programmen där män dominerar bland nybörjarna var genomströmningen bland kvinnor lägre än bland män.

Bland nybörjare 2011 var skillnaderna mellan könen i andel med slutförda studier ungefär densamma som bland nybörjare ett år senare.

Det är flera faktorer som styr unga kvinnors och mäns val, bl.a. de stereotypa genusnormer unga möter i sin vardag och villkoren på den arbetsmarknad utbildningen leder till. Utbildningspolitiken kan bidra med att öka attraktionskraften i respektive gymnasieprogram genom att ge var och en det stöd som behövs och i övrigt erbjuda goda villkor för att elever från det underrepresenterade könet ska ges förutsättningar att fullfölja utbildningen. I dag finns mål för gymnasieutbildningen som stödjer en sådan utveckling och måluuppfyllelsen följs upp med denna indikator.

Diagram 4.10 Skillnad mellan könen (kvinnor minus män) i andel med slutförda studier 3 år efter gymnasiestart. Nybörjare i år 1 den 15 oktober 2012. Sorterad efter andel kvinnor per program.

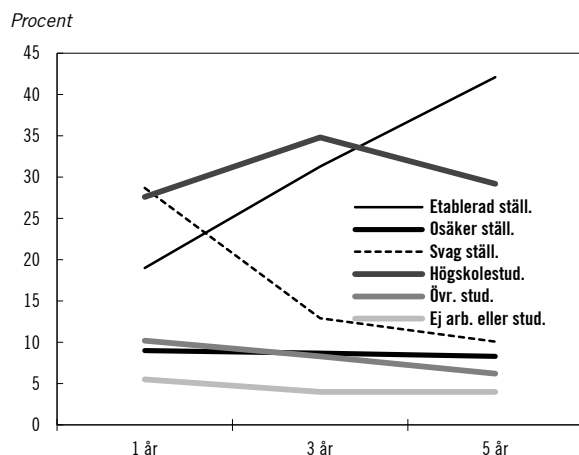

Etablering på arbetsmarknaden efter avslutade studier

Statens skolverk har på uppdrag av regeringen genomfört en studie om ungdomars sysselsättning efter avslutade gymnasiestudier. Studien, som presenterades i december 2015, handlar om i vilken utsträckning ungdomar arbetar eller studerar ett, tre och fem år efter att de har slutat gymnasieskolan. Studien bygger på registerdata om tre olika årskullars sysselsättning 2013. Årskullarna har med förväntad studietakt gått ut

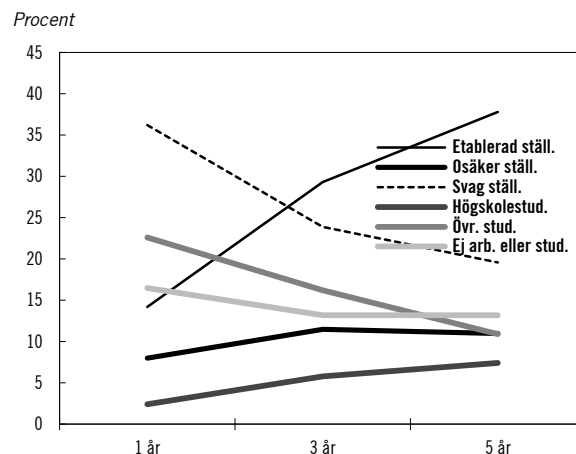
gymnasieskolan läsåren 2007/08, 2009/10 och 2011/12, dvs. ett, tre och fem år före 2013. Studien visar, precis som föregående års studie, att de elever som har gått i årskurs 3 i gymnasieskolan i större utsträckning lyckas etablera sig på arbetsmarknaden. Även bland de elever som har gått i årskurs 3 utan att få slutbetyg är andelen som har en etablerad ställning på arbetsmarknaden betydligt högre än bland de elever som har årskurs 2 som högsta årskurs. Diagrammen nedan visar den äldsta årskullens etableringsstatus ett, tre och fem år efter gymnasieskolan dvs. ett, tre och fem år efter läsåret 2007/08.

Diagram 4.11 Etableringsstatus för ungdomar som fullföljt gymnasieskolan med slutbetyg, med eller utan grundläggande behörighet

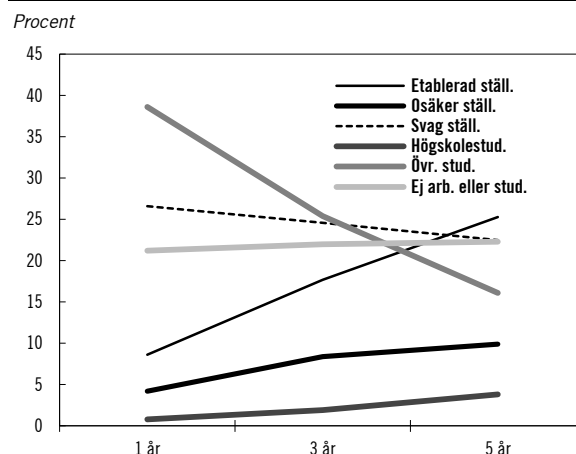
Anm. Definition:
 Etablerad ställning: Arbetsinkomst på minst 178 900 kr.
 Osäker ställning: Arbetsinkomst på minst 151 300 kr och upp till 178 900 kr eller Arbetsinkomst på minst 178 900 kr och under året förekomst av arbetslöshet.
 Svag ställning: Arbetsinkomst upp till 151 300 kr eller Arbetsinkomst på minst 151 300 kr och under året förekomst av heltidsarbetslöshet/arbetsmarknadspolitiska åtgärder som överstiger 274 dagar.
 Högskolestuderande: Registrerad på högskolans grundutbildning vårterminen eller höstterminen aktuellt år och erhållit någon form av studieersättning samma år.
 Övriga studerande: Inte klassificerad som högskolestuderande men har erhållit någon form av studieersättning under aktuellt år.
 Ej arbete eller studier: Avsaknad av arbetsinkomst aktuellt år.
 Källa: Statens skolverk.

Diagram 4.12 Etableringsstatus för ungdomar som gått i årskurs 3 i gymnasieskolan utan att få slutbetyg

Anm. För definition se diagram 4.11.
 Källa: Statens skolverk.

Diagram 4.13 Etableringsstatus för ungdomar som högst läst årskurs 2 i gymnasieskolan

Anm. För definition se diagram 4.11.
 Källa: Statens skolverk.

Övergång till högskola och kommunal vuxenutbildning

Andelen ungdomar som påbörjar högskoleutbildning läsåret efter det att de avslutat gymnasieskolan har de senaste åren legat på samma nivå. Av de elever som fick ett examensbevis eller studiebevis omfattande minst 2 500 poäng våren 2014 började 21,3 procent i högskolan följande läsår. Kvinnor fortsätter oftare än män att studera vidare på högskolan. Av de kvinnor som slutförde gymnasieskolan våren 2014 gick 23,2 procent direkt över till högskolestudier, jämfört med 19,4 procent av männen. Av elever med utländsk bakgrund började var tredje elev i högskolan året efter avslutad gymnasieskola 2014, jämfört med var femte elev med svensk

bakgrund. Detta är samma andelar som föregående läsår. Av de kvinnliga eleverna med utländsk bakgrund började 37,6 procent i högskolan året efter avslutad gymnasieskola, motsvarande andel för manliga elever med utländsk bakgrund var 28,0 procent. När det gäller elever med svensk bakgrund började 20,5 procent av kvinnorna i högskolan året efter avslutad gymnasieskola medan motsvarande andel för männen var 17,8 procent. Andelen ungdomar som påbörjar en högskoleutbildning inom tre år efter avslutad gymnasieskola minskade från 41,5 procent av dem som fick slutbetyg från gymnasieskolan våren 2011 till 41,0 procent av dem som fick slutbetyg våren 2012.

Av alla elever i årskurs 3 i gymnasieskolan läsåret 2013/14 gick 11,7 procent över till kommunal vuxenutbildning (komvux) följande läsår. Det är en ökning med 1,6 procentenheter jämfört med föregående period. Denna andel har varierat mellan 10,1 och 13,1 procent de senaste sju åren. De som inte har fått en examen från gymnasieskolan läser i större utsträckning än andra i komvux. Totalt 20,4 procent av de elever som gick i årskurs 3 hösten 2013 och inte hade fått en examen eller motsvarande våren 2014 läste i komvux läsåret 2014/15, att jämföra med 8,6 procent av de elever som fått en examen.

Kvinnor börjar i högre grad studera i komvux än män. Av de kvinnor som inte fick en examen eller motsvarande från gymnasieskolan vårterminen 2014 återfanns 23,3 procent i komvux följande läsår. Motsvarande andel av männen var 18,3 procent.

Elever med utländsk bakgrund går över till komvux i större utsträckning än elever med svensk bakgrund. Av eleverna med utländsk bakgrund, som inte fick en examen eller motsvarande vårterminen 2014, läste totalt 32,8 procent, 37,6 procent av kvinnorna och 29,4 procent av männen, vidare i komvux påföljande läsår. Motsvarande andelar för elever med svensk bakgrund var totalt 15,3 procent, 17,5 procent av kvinnorna och 13,7 procent av männen.

Kostnader

De totala kostnaderna för gymnasieskolan med kommunal eller enskild huvudman 2015 uppgick till drygt 35,3 miljarder kronor, vilket är en minskning med 0,4 procent jämfört med 2014. Kostnaden per elev uppgick till i genomsnitt 110 500 kronor 2015, vilket är en ökning med 1,3 procent jämfört med föregående år. Därtill

uppgick kostnader för skolskjuts, reseersättning och inackordering till drygt 1,3 miljarder kronor.

Gymnasiesärskolan

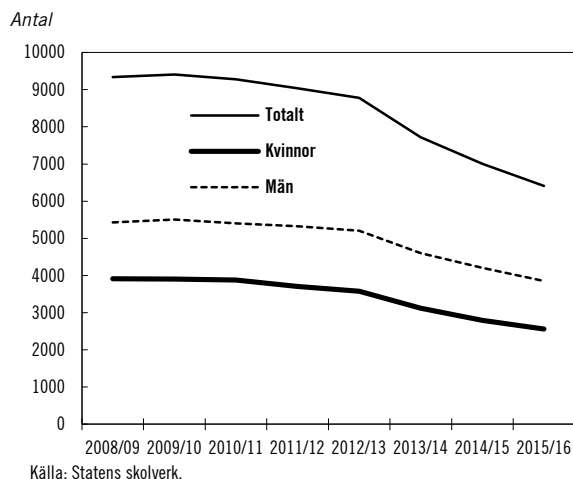
Utbildningen i gymnasiesärskolan ska enligt skollagen ge elever med utvecklingsstörning en för dem anpassad utbildning som ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Fram t.o.m. våren 2016 finns det även elever i särskolan som följer äldre bestämmelser. För utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2013 gäller bestämmelserna för den reformerade gymnasiesärskolan.

Elever, skolor och studievägar

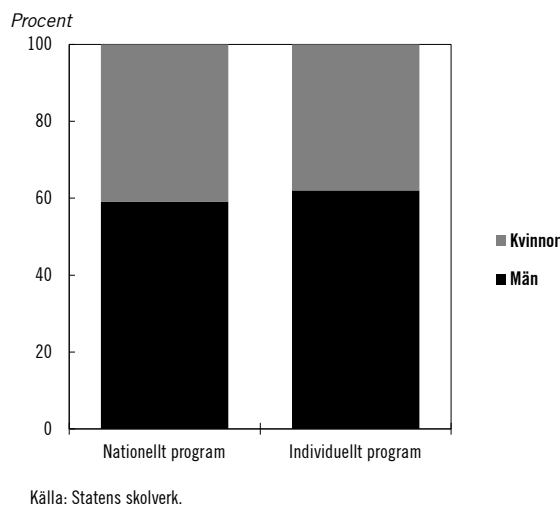
Hösten 2015 gick drygt 6 400 elever i gymnasiesärskolan, vilket är en minskning med ca nio procent jämfört med föregående läsår (se diagram 4.14). Av eleverna var 60 procent män och 40 procent kvinnor.

Andelen elever som gick i en gymnasiesärskola med en kommun som huvudman hösten 2015 uppgick till drygt 89 procent medan drygt 8 procent gick i fristående gymnasiesärskolor och drygt 2 procent i skolor drivna av landsting. Totalt gick 76 elever i s.k. integrerad undervisning med gymnasieskolan.

Av eleverna i gymnasiesärskolan som läste enligt 1994 års läroplan gick 53 procent en yrkesutbildning på ett nationellt eller specialutformat program medan 19 procent gick i yrkesträning och 28 procent i verksamhetsträning på ett individuellt program. Av eleverna i gymnasiesärskolan som läste enligt 2013 års läroplan gick 57 procent ett nationellt program och 43 procent ett individuellt program.

Diagram 4.14 Elever i gymnasiesärskolan fördelat på kön 2008/09–2015/16

Av eleverna i gymnasiesärskolan är fler män än kvinnor. Den fördelningen gäller för båda programtyper. Läsåret 2015/16 var andelen kvinnor, vid mätningen den 15 oktober 2015, 41 procent i de nationella programmen (inklusive specialutformade program för elever som läser enligt 1994 års läroplan) respektive 38 procent i de individuella programmen. Motsvarande andelar för männen var således 59 och 62 procent (se diagram 4.15).

Diagram 4.15 Elever i gymnasiesärskolan per typ av program och kön 2015/16

Kostnader

Den totala kostnaden för den kommunala gymnasiesärskolan 2015 uppgick till drygt 2,5 miljarder kronor, vilket är en ökning med 7,5 procent jämfört med 2014. Kostnaden per elev beräknas ha uppgått till i genomsnitt 382 400 kronor 2015, vilket är en ökning med sex procent jämfört med föregående år.

4.3.3 Utvecklingsinsatser och andra verksamhetsdelar

I avsnitt 3 Förskola och grundskola finns resultat av vissa insatser beskrivna som också avser gymnasieskolan.

Gymnasial yrkesutbildning

Fortsatt minskad attraktionskraft

Ungdomars intresse för gymnasieskolans yrkesprogram fortsätter att minska. Enligt Statens skolverks uppföljning av gymnasieskolan (U2016/02004/GV) var läsåret 2011/12 andelen av eleverna i årskurs 1 31,4 procent på yrkesprogram, 50,9 procent på högskoleförberedande program och 17,7 procent på introduktionsprogrammen. Läsåret 2015/16 hade andelen elever på yrkesprogram minskat till 25,6 procent och på de högskoleförberedande programmen samt introduktionsprogrammen hade andelen ökat till 51,7 respektive 22,6 procent.

Lärlingsutbildning

Huvudmän som anordnar lärlingsutbildning inom gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan kan ansöka om statsbidrag. Statsbidraget ska användas till kostnader för att utveckla lärlingsutbildningen och som ersättning till arbetsgivare som tar emot lärlingar. Bidraget för ersättning till arbetsgivare sänktes 2016 till 18 750 kronor per elev och termin. Om elevens handledare har deltagit i en av Statens skolverk godkänd handledarutbildning kan arbetsgivaren få ytterligare 5 000 kronor per elev och termin. Under 2015 utbetalades totalt ca 453 miljoner kronor till huvudmännen i statsbidrag för anordnande av lärlingsutbildning och under 2016 beräknar Skolverket att ca 487 miljoner kronor kommer att utbetalas. Statsbidrag får även lämnas för kommunala utvecklingsinsatser som innebär att antalet elever i gymnasial lärlingsutbildning kan öka. Totalt utbetalades 20,7 miljoner kronor för detta ändamål under 2015.

Introduktionsprogrammet yrkesintroduktion

Yrkesintroduktion infördes i och med gymnasieskolans reformering 2011 som ett av fem introduktionsprogram. Programmet riktar sig till elever som inte är behöriga till ett nationellt yrkesprogram och syftar till att elever ska få en yrkesinriktad utbildning som underlättar

etablering på arbetsmarknaden eller leder till studier på ett yrkesprogram. Enligt Statens skolverk fanns det läsåret 2011/12 1 853 nybörjarelever i årskurs 1. Läsåret 2015/16 hade antalet ökat till 1 991 elever. Andelen av hela elevkullen har dock bara ökat marginellt. Enligt Skolverket har andelen elever på yrkesintroduktion som fortfarande är kvar på programmet efter ett år ökat från 45,1 procent höstterminen 2012 till 50,1 procent höstterminen 2015. Andelen som övergått till ett nationellt yrkesprogram har minskat något, från 21,5 procent till 19,5 procent höstterminen 2015.

Sedan yrkesintroduktion infördes 2011 har andelen elever med utländsk bakgrund ökat från 42 procent till 53 procent läsåret 2015/16. Mot bakgrund av de senaste årens ökade invandring kan antalet elever med utländsk bakgrund komma att öka.

Statsbidrag för yrkeslärare

Det råder stor brist på yrkeslärare. Under 2015 beslutade regeringen om en förlängning och förstärkning av statsbidragssatsningen på behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnen (förordningen [2013:60] om statsbidrag för behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnen). En statsbidragssatsning på kompetensutveckling för lärare i yrkesämnen pågår sedan 2012 (förordningen [2012:144] om statsbidrag för kompetensutveckling av lärare i yrkesämnen). Ytterligare beskrivningar av dessa satsningar finns i avsnitt 2.

Sammantaget har de två statsbidragen för kompetensutveckling och behörighetsgivande utbildning av lärare utnyttjats i liten omfattning. Statens skolverk har därför genomfört insatser för att få fler huvudmän att delta i satsningarna.

Utbildningar för att höja kvaliteten i det arbetsplatsförlagda lärandet

Under 2014 introducerades en e-utbildning på webben för personer som är handledare vid arbetsplatsförlagat lärande. Totalt har 3 223 personer hittills genomfört utbildningen. Utöver detta har 1 489 personer genomfört en fördjupningsutbildning angående lärlingsutbildning. Sedan hösten 2013 finns också en särskild utbildning för att stödja skolors arbete med att utveckla det arbetsplatsförlagda lärandet. Fram till sommaren 2016 hade ca 1 000 personer deltagit i utbildningen. Enligt Statens skolverk finns det tydliga tecken på att utbildningen har satt

igång ett kvalitetsarbete om arbetsplatsförlagat lärande på deltagande skolor.

Många nyanlända elever i gymnasieskolan

Under 2015 anlände ca 40 000 unga i åldrarna 13–18 år, enligt Statens skolverks PM Nyanlända – aktuell statistik november 2015. Hälften av dem var i gymnasieåldern när de anlände, och övriga kommer fortfarande att definieras som nyanlända när de ska börja i gymnasieskolan. Sedan januari 2016 definieras i 3 kap. skollagen (2010:800) vilka elever som ska ses som nyanlända. Det gäller den som har varit bosatt utomlands, nu är bosatt i landet och har påbörjat sin utbildning senare än sju års ålder. Efter fyra års skolgång i Sverige ska eleven inte längre ses som nyanländ.

De flesta nyanlända elever i gymnasieskolan påbörjar sina studier inom introduktionsprogrammet språkintröduktion. Antalet elever på språkintröduktion ökade kraftigt som en följd av att antalet asylsökande under 2015 och 2014 ökade. Enligt Skolverkets rapport Språkintröduktion (rapport 436) fanns i oktober 2015 nästan 18 700 elever registrerade på programmet. Detta utgör, enligt Skolverkets rapport Uppföljning av gymnasieskolan (2016), 6 procent av samtliga elever i gymnasieskolan. Språkintröduktion är därmed det största introduktionsprogrammet och det snabbast växande programmet i gymnasieskolan. I oktober 2014 uppgick elevantalet till knappt 14 000. Många sökte asyl i Sverige under senare delen av hösten 2015 och till följd av eftersläpning i statistiken finns ingen heltäckande bild av antalet elever på språkintröduktion i Sveriges kommuner. Av Migrationsverkets statistik framgår att fördelningen av nyanlända barn och unga är ojämn mellan landets kommuner. Vidare var en stor andel (87 procent) av de asylsökande i gymnasieåldern ensamkommande barn under 2015, dvs. de var under 18 år när de kom till Sverige utan vårdnadshavare och sökte asyl. Nästan sju av tio av eleverna som studerar på språkintröduktion är pojkar/män.

Behov av snabb utbyggnad av språkintröduktion

Statens skolverk konstaterar att den snabba elevökningen har medfört att huvudmän och skolor har upplevt svårigheter att bygga ut språkintröduktion i samma takt som elev-

underlaget ökat. Det har bl.a. varit svårt att rekrytera behöriga lärare i svenska som andraspråk och modersmål samt att rekrytera studiehandledare på modersmål. Resultaten stämmer väl överens med Statens skolinspektions rapport Utbildning för asylsökande barn och barn som vistas i landet utan tillstånd som publicerades i mars 2015. Rapporten visade att det bland de kommuner som tog emot flest asylsökande fanns flera kommuner som befarade att de, trots en god vilja att ta emot eleverna i skolan, inom en snar framtid skulle få det betydligt svårare att klara av uppdraget och svara upp mot skolförfattningarnas krav vad gäller de asylsökande. Eftersom antalet asylsökande ökade kraftigt under 2015 är det sannolikt att dessa kommuner upplevde situationen som pressad i slutet av året.

Liten andel nyanlända elever går över till nationellt program

Statens skolverks rapport Språkintröduktion (2016) visar att det är en stor utmaning för elever på språkintröduktion att skaffa sig de betyg och de språkkunskaper som behövs för att bli behöriga till och studera på ett nationellt program. Tre år efter att de påbörjat studierna på språkintröduktion är det en knapp tredjedel av nybörjarna som har gått över till ett nationellt program. Skolverkets rapport innehåller inte könsuppdelad statistik över genomströmmingen. Bland de som går över redan efter ett år är det vanligast att gå till ett högskoleförberedande program, medan det är vanligare att gå ett yrkesprogram för de som är kvar längre på språkintröduktion eller går via ett annat intröduktionsprogram. Rapporten visar också att det är en större andel av de som påbörjar språkintröduktion när de är 16 år eller yngre som lyckas gå över till ett nationellt program jämfört med de som påbörjar programmet vid 18 eller 19 års ålder. Tre år efter studiestart 2012 har 45 procent av de som påbörjade språkintröduktion när de var 16 år gått över till ett nationellt program medan motsvarande bara gäller för nio procent av de som började när de var 18 år. De flesta av de som var 18 eller 19 år när de påbörjade språkintröduktion har lämnat gymnasieskolan tre år senare, sannolikt för att de inte har hunnit gå över till ett nationellt program innan de fyllde 20 år. Det saknas uppgifter om huruvida de arbetar eller studerar, men vissa finns sannolikt i kommunal vuxenutbildning. En anledning till att det är så få unga som anlänt i gymnasieåldern

som påbörjar och fullföljer ett nationellt program är att de har en mycket kort tid på sig att skaffa sig behörighet och tillräckliga språkkunskaper för att studera på gymnasienivå.

En utmaning att läsa på nationellt program för nyanlända elever

Studierna i gymnasieskolan är en utmaning för nyanlända elever, även om de har lyckats med att bli behöriga till ett nationellt program och påbörja sina studier där. Av de nyinvandrade³² elever som var nybörjare i gymnasieskolan 2012, oavsett om de startade på ett intröduktionsprogram eller ett nationellt program, hade endast 14,4 procent slutfört gymnasieskolan med gymnasieexamen eller studiebevis omfattande minst 2 500 poäng tre år senare.

Statens skolverks uppföljning av gymnasieskolan (2016) visar hur stor andel av de elever som var nyinvandrade när de påbörjade ett nationellt program 2012 som hade fullföljt ett nationellt program tre år senare. Vid slutet av vårterminen 2015 hade 54 procent av de som var nyinvandrade när de påbörjade ett högskoleförberedande program tagit examen, och 9 procent hade fått studiebevis. På yrkesprogram hade 51 procent av de nyinvandrade tagit examen och 14 procent hade fått studiebevis. I gruppen med svensk bakgrund hade 78 procent av eleverna på de högskoleförberedande programmen fullföljt med gymnasieexamen och 6 procent med studiebevis. På yrkesprogrammen hade 72 procent fått gymnasieexamen och 7 procent studiebevis. Skolverket konstaterar också att det är en skillnad mellan elever med svensk bakgrund och elever födda i Sverige med utrikes födda föräldrar. De senare har en lägre andel med examen inom tre år, både på högskoleförberedande program (68 procent) och på yrkesprogram (56 procent). Andelen med studiebevis är högre än i alla andra grupper: 11 procent på högskoleförberedande program och 15 procent på yrkesprogram.

³² I sin statistik använder Skolverket begreppet nyinvandrade för elever som är födda utomlands, vars föräldrar är födda utomlands och som har kommit till Sverige de senaste fyra åren. Till skillnad från kategorin nyanlända ingår bara elever som är folkbokförda i kategorin nyinvandrade. I nyanlända ingår även asylsökande elever. Då dessa inte har personnummer fångas de inte upp av Skolverkets statistik.

Insatser för nyanlända elever

Sommaren 2015 fick Statens skolverk i uppdrag att genomföra systematiska insatser för att stärka huvudmannens förmåga att erbjuda nyanlända elever en utbildning med god och likvärdig kvalitet (U2015/03356/S). Uppdraget avser främst grundskolan och motsvarande skolformer samt gymnasieskolans introduktionsprogram. En mer utförlig beskrivning av Skolverkets uppdrag finns i avsnitt 3 Förskola och grundskola.

I oktober 2015 redovisade Skolverket en plan för genomförande av insatserna. I planen visar Skolverket på ett antal framgångsfaktorer som identifierats av Skolverket och Statens skolinspektion samt inom svensk forskning om nyanlända elever och elever med annat modersmål än svenska. Sammanfattningsvis handlar framgångsfaktorerna om samsyn, gemensamt ansvarstagande, kunskap om andraspråksinlärning och spridning av kunskap och kompetens hos personalen. Hos huvudmän och skolor som har kommit långt i sitt arbete med nyanlända elevers lärande ses undervisningen av nyanlända elever som en del av den ordinarie verksamheten och omfattas av skolans systematiska kvalitetsarbete. Bland framgångsfaktorerna är verksamhetens organisation kring de nyanlända eleverna av central betydelse. En inledande bedömning av elevernas kunskaper behöver göras för att kunna planera och genomföra den fortsatta utbildningen. Eleverna behöver mötas av höga förväntningar och bör så snart som möjligt få tillgång till alla skolämnen och, om det är relevant, kurser i gymnasieskolan.

Gymnasieskolans introduktionsprogram saknar en nationellt fastställd struktur. Huvudmannens plan för utbildning har därför en viktig funktion i styrningen och organisationen av utbildningen. I planen för utbildningen anger huvudmannen utbildningens syfte, längd och huvudsakliga innehåll. Skolverkets fallstudier (Redovisning av uppdrag om utveckling av introduktionsprogrammet yrkesintroduktion, 2015) visar att planen för utbildningen i många fall är otydlig. Skolverkets uppföljning av introduktionsprogrammen (Introduktionsprogram. Rapport 413. 2014) visar att det på mer än åtta av tio skolenheter inte är några elever alls, eller endast en mindre del av de elever som går språkintrouktion, som läser kurser i gymnasieskolans ämnen. I många fall behöver eleverna få studiehandledning på modersmålet så att deras kunskapsutveckling inte stannar upp. Skolverket

bedömer i sin rapport Språkintrouktion (2016) att det finns behov av att utveckla språkintrouktionen och hur nyanlända ska introduceras i svensk gymnasieutbildning. Skolinspektionen bedömer i sin rapport Utbildning för asylsökande barn och barn som vistas i landet utan tillstånd (2015) att det i flera kommuner saknas kompetens att utföra uppdraget till fullo. Enligt de kommuner som besökts är det delvis en fråga om att det är svårt att göra nödvändiga rekryteringar eftersom det är svårt att hitta lämpliga sökande. Detta gäller t.ex. modersmållärare och studiehandledare på modersmålet.

4.3.4 Analys och slutsatser

Målet för verksamhetsområdet är att svensk gymnasieutbildning ska vara av hög och likvärdig kvalitet. Alla unga kvinnor och män i gymnasieskolan ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar. Gymnasieskolan ska ge unga kvinnor och män en god grund för yrkesverksamhet eller för vidare studier.

Gymnasieskolans resultat har redovisats ovan utifrån ett antal indikatorer och bedömningsgrunder. Den bild som de ger av måluppfyllelsen och som presenteras närmare nedan visar på vissa fortsatta utmaningar inom svensk gymnasieutbildning.

Elever på högskoleförberedande program respektive yrkesprogram

En intention med de förändringar som gjordes inom gymnasieskolan 2011 var att skapa en större tydlighet i gymnasieskolans studievägar. En sådan större tydlighet finns i den bestämda tudelningen mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program. Yrkesprogrammen är inriktade mot olika delar av arbetslivet och de högskoleförberedande programmen är avsedda att ge en bred grund för vidare studier. Utvecklingen av elevernas intresse i valen mellan de två programtyperna visar att det sedan flera år har skett en trendmässig minskning av andelen elever som söker yrkesprogram, till förmån för andelen elever som söker högskoleförberedande program. Detta innebär att eleverna

koncentreras mot de program som erbjuder mer generella kompetenser.

Utvecklingen mot en alltmer ojämn fördelning, sett till antalet elever, mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program kan bero på en kombination av olika faktorer. En faktor kan vara attityder till olika slags utbildningar och yrken, som påverkar både ungdomar och föräldrar inför gymnasievalet. Enligt flera studier förekommer negativa inställningar till yrkesprogram när de relateras till högskoleförberedande program. I en intervjustudie som Statens skolverk genomförde 2013 framgick att elever har uppfattningen att majoriteten väljer högskoleförberedande program därför att dessa program ger en bred utbildning och en bra grund för att senare kunna välja inriktning för högre studier och arbetsliv.

En annan orsak till att allt fler av eleverna söker sig till breda, mer generellt inriktade program, kan vara bristfällig information om olika utbildningsalternativ och vad de innebär. Skolverket konstaterar att själva tudelningen också har inneburit en tudelning av informationen om programmets innehåll. I den information som tillhandahålls om gymnasieskolan särskiljs ofta gymnasieskolan i två separata delar.

Den distinkta uppdelningen kan dessutom bidra till att göra gymnasievalet till en fråga om yrkesprogram eller högskoleförberedande program, snarare än ett initierat val mellan de olika separata programmen. Givet dagens tudelade struktur för gymnasieskolan förordar bl.a. Skolverket att eleverna behöver ges förbättrade förutsättningar för medvetna studie- och yrkesval.

Problem med yrkesutbildningens attraktionskraft och kvalitet

Yrkesutbildningens kvalitet kan värderas ur flera perspektiv, t.ex. elevernas fullföljandegrad, elevernas kunskapsnivåer i form av resultat på nationella prov, betygsnivåer, andel elever som tar examen eller likvärdighet vad gäller tillgång till utbildning och utbildningarnas innehåll.

Statens skolinspektion har granskat skolors arbete med att förebygga studieavbrott på yrkesprogram (rapport 2015:04). Myndigheten har identifierat ett antal framgångsfaktorer för att förebygga studieavbrott. Bland annat behöver förtroendefulla relationer mellan elever och lärare byggas upp för att förebygga avbrott. Vidare behöver lärare arbeta tillsammans i högre grad för att identifiera elevernas behov och

gemensamt definiera lämpliga stödsatser. Yrkesutbildning syftar till att förbereda för arbetslivet och därför kan kvaliteten även värderas i andra avseenden, t.ex. graden av etablering på arbetsmarknaden efter utbildning, hur snabbt etableringen går och om eleverna återfinns inom målyrket. En annan viktig aspekt handlar om matchningen mellan utbildningens innehåll och kompetenskraven på arbetsmarknaden samt balansen mellan volymen av elever och behoven på arbetsmarknaden. Statens skolverk har fått i uppdrag att löpande följa upp elevernas etablering på arbetsmarknaden. Uppföljningen av etableringen på arbetsmarknaden för den första årskullen i den reformerade gymnasieskolan är ännu inte genomförd.

Yrkesutbildning på gymnasial nivå har stor betydelse för den nationella och regionala kompetensförsörjningen. Det råder dock stor brist på yrkesutbildade personer inom delar av arbetslivet. I Svenskt Näringslivs återkommande rekryteringsenkät framkommer att fyra av tio företag tvingas skjuta upp en planerad expansion på grund av svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens. Även Tillväxtverket och Arbetsförmedlingen beskriver brist på yrkesutbildad personal. Därför är det allvarligt att ungdomars intresse för gymnasial yrkesutbildning fortsätter att minska.

Det minskande intresset kan även leda till att ungdomars etablering på arbetsmarknaden försvåras. Elever som väljer ett högskoleförberedande program men som efter gymnasieskolan inte vill studera vidare, riskerar att vara sämre förberedda för arbetslivet än om de gått ett yrkesprogram.

I den samlade redovisningen och analysen av yrkesutbildningsområdet (U2015/04937/GV) konstaterar Skolverket att det pågår en rad insatser för att stärka kvaliteten i yrkesutbildningen. Myndigheten gör bedömningen att insatserna har tagits emot väl.

Intresset för yrkesutbildning har minskat under flera år. Under 2016 inleddes ett samarbete med parterna på arbetsmarknaden för att höja både yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft. Skolverket påpekar att det behövs långsiktighet och samarbete mellan skola och arbetsliv när det gäller arbetet med att höja yrkesutbildningens status. Regeringen delar denna bedömning.

Nyanlända elever behöver bättre förutsättningar att bli behöriga till ett nationellt program

Med det ökade antalet nyanlända elever i gymnasieskolan behöver huvudmän utöka sin kapacitet att undervisa fler elever och ha beredskap för att ge nyanlända elever förutsättningar att klara sina gymnasiestudier. Detta är en stor utmaning, särskilt för de huvudmän som har liten eller ingen erfarenhet av nyanlända elever sedan tidigare. Elevsammansättningen på språkintroduktion med bl.a. en stor andel ensamkommande barn och unga medför också att huvudmännen behöver stärka sin kompetens att möta behoven hos en elevgrupp med varierande skolbakgrund och olika behov av stöd.

Det är av yttersta vikt att nyanlända elever får goda förutsättningar att bli behöriga till ett nationellt program, snabbt komma i gång med ett nationellt program eller en annan utbildning och i förlängningen förbättrar sina möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Bättre förutsättningar att ta sig vidare från språkintroduktion till ett nationellt program ges med en inledande bedömning av elevernas kunskaper, höga förväntningar och snabb tillgång till alla skolämnen och, om det är relevant, kurser i gymnasieskolan. Introduktionsprogrammen utformas till stor del lokalt av skolhuvudmännen. De kan därför se mycket olika ut hos olika huvudmän eller skolor. Hur huvudmännen väljer att bygga upp sin organisation kring språkintroduktion får därför stor betydelse för utbildningens kvalitet och för vilka förutsättningar varje elev får för sina studier. De val huvudmännen gör kring elevmottagande, kartläggning av kunskaper, lokaler, resurser, studie- och yrkesvägledning, lärarkompetens m.m. får konsekvenser för hur elevens väg från den första dagen på språkintroduktion och framåt ser ut.

5 Kommunernas vuxenutbildning

5.1 Omfattning

Den offentligt finansierade vuxenutbildningen består framför allt av kommunal vuxenutbildning (komvux), inklusive utbildning i svenska för invandrare (sfi), särskild utbildning för vuxna (särvox), yrkeshögskolan, vissa kompletterande utbildningar och folkbildningen. Av dessa utgör skolformerna komvux och särvox kommunernas vuxenutbildning. Komvux och särvox delas upp i grundläggande nivå, som kan sägas motsvara grundskolan respektive grundsärskolan, och gymnasial nivå, som kan sägas motsvara gymnasieskolan respektive gymnasiesärskolan. Den 1 juli 2016 upphörde sfi som egen skolform och blev i stället en del av skolformen komvux. Sfi presenteras dock i det följande som en egen skolform eftersom uppgifterna framför allt avser 2015. Uppgifterna avseende kostnader för komvux, särvox och sfi 2015 bygger på preliminär statistik.

Resultat, resultatindikatorer och statliga insatser för läraryrket redovisas samlat i avsnitt 2 för samtliga skolformer. Vissa resultat och insatser som är gemensamma för flera skolformer redovisas i avsnitt 3 Förskola och grundskola.

Resultatredovisning avseende yrkeshögskolan och vissa kompletterande utbildningar finns i avsnitt 6. Folkbildningens anslag och resultatredovisning återfinns under utg.omr. 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

5.2 Mål för området

Målen som riksdagen har fastslagit för vuxnas lärande är att alla vuxna ska ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens i syfte att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning (prop. 2000/01:72, bet. 2000/01:UbU15, rskr. 2000/01:229).

I skollagen (2010:800) anges att målet för de skolformer som ingår i kommunernas vuxenutbildning är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar. För kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna gäller också att de som har fått minst utbildning ska prioriteras.

5.3 Resultatredovisning

5.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att bedöma måluppfyllelsen i de skolformer som ingår i kommunernas vuxenutbildning.

Kommunal vuxenutbildning (komvux)

- Antal heltidsstuderande.
- Andel kursdeltagare som har slutfört eller avbrutit en påbörjad kurs under året och

andel som fortsätter en påbörjad kurs nästa år. (En elev räknas som flera kursdeltagare om han eller hon deltagit i mer än en kurs under året.)

- Betyg i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Andel kursdeltagare som uppnått lägst godkänt betyg.
- Sysselsättning efter avslutade studier.

Särskild utbildning för vuxna (särvox)

- Antal elever, dvs. personer, som deltagit i en eller flera kurser under året.

Utbildning i svenska för invandrare (sfi)

- Antal elever som deltagit i en eller flera kurser under året.
- Andel kursdeltagare som har slutfört eller avbrutit en påbörjad kurs under året och andel som fortsätter en påbörjad kurs nästa år.
- Andel deltagare som uppnått lägst godkänt betyg på nationella slutprov.
- Sysselsättning efter avslutade studier.

Lärare

- Andel av lärarna i komvux, särvox och sfi som har en högskoleexamen med pedagogisk inriktning. Denna indikator redovisas i avsnitt 2.

Indikatorerna ger inte en heltäckande bild av respektive verksamhet, men belyser de delar av måluppfyllelsen och resultaten som regeringen bedömer är centrala. All individbaserad statistik redovisas uppdelat på kön om dessa uppgifter är tillgängliga.

5.3.2 Resultat

Kommunal vuxenutbildning (komvux)

Kommunerna ska tillhandahålla komvux på grundläggande nivå och ansvarar för att de som har rätt att delta i sådan utbildning och som önskar det får delta. Varje kommuninvånare som är bosatt i landet har rätt att delta i komvux på grundläggande nivå fr.o.m. andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon saknar sådana kunskaper som normalt

uppnås i grundskolan och har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

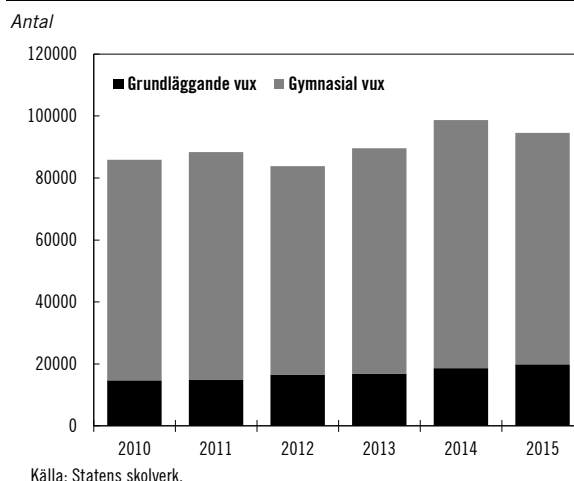
Kommunerna ska även erbjuda komvux på gymnasial nivå och sträva efter att erbjuda utbildning som svarar mot efterfrågan och behov.

En vuxen som är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå och som har examen från ett yrkesprogram i gymnasieskolan har rätt att delta i utbildningen för att uppnå grundläggande behörighet till högskolan.

Indikator: antal heltidsstuderande

Flertalet elever inom komvux studerar inte på heltid, vilket försvårar en jämförelse när det gäller utvecklingen över tid. Därför omräknas här elever till heltidsstuderande. Antalet heltidsstuderande uppgick 2015 till ca 94 500. Det innebär att antalet heltidsstuderande minskat med 4 200, 4,3 procent, jämfört med föregående år (se diagram 5.1).

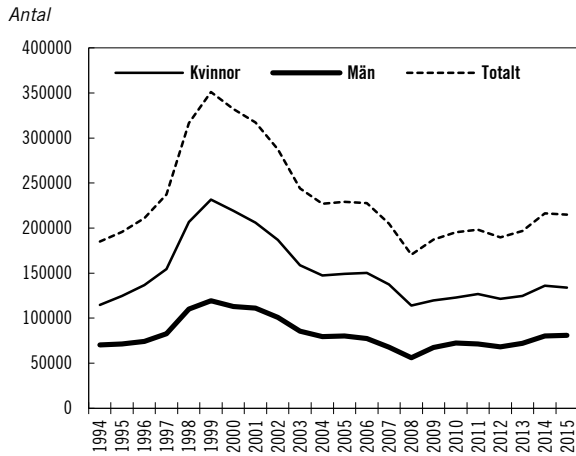
Diagram 5.1 Heltidsstuderande i komvux 2010–2015

Totalt fanns det ca 214 800 elever i komvux under 2015, vilket är en minskning med 0,5 procent jämfört med föregående år. Antalet elever motsvarar 3,7 procent av befolkningen i åldern 20–64 år, vilket är samma andel som 2014. Av eleverna i komvux 2015 studerade 175 000 elever på gymnasial nivå och 40 000 elever på grundläggande nivå. Antalet elever som studerade på gymnasial nivå minskade med 3 000 jämfört med 2014 medan antalet elever som studerade på grundläggande nivå ökade med 2 000.

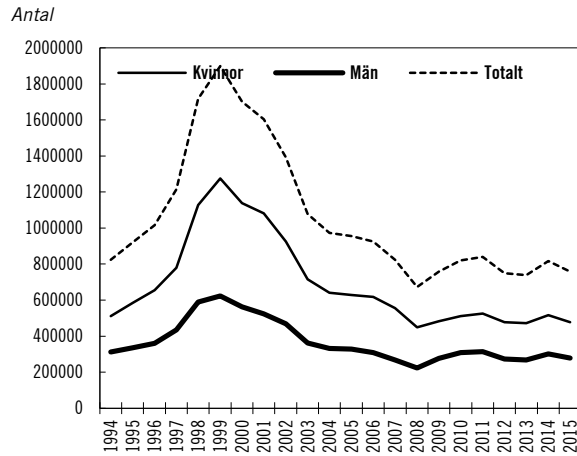

Diagram 5.2 Elever i komvux 1994–2015

Källa: Statens skolverk.

Diagram 5.3 Kursdeltagare i komvux 1994–2015

Källa: Statens skolverk.

Andelen utrikes födda elever i komvux har ökat de senaste åren. För 2015 var andelen utrikes födda i komvux 43,9 procent, att jämföra med 2014 då motsvarande andel var 42,4 procent. Andelen utrikes födda var 2015 störst på den grundläggande nivån, 93,2 procent. Inom komvux på gymnasial nivå var andelen utrikes födda 32,7 procent. Fördelningen mellan kvinnor och män inom komvux var 62,3 procent kvinnor respektive 37,7 procent män. Elevernas medianålder var 27 år 2015, samma som de föregående fem åren. Högst medianålder, 32 år, hade eleverna på grundläggande nivå. Medianåldern för eleverna på gymnasial nivå var 26 år. Av samtliga elever i komvux 2015 var 36 procent under 25 år. På grundläggande respektive gymnasial nivå var andelen elever under 25 år 18 procent respektive 40 procent.

En elev i komvux kan delta i flera kurser. Ett relevant mått på utbildningsvolym och genomströmning är därför, utöver antalet elever, också antalet kursdeltagare. Totalt fanns det ca 757 500 kursdeltagare 2015, vilket är en minskning med drygt sju procent jämfört med föregående år.

Komvux får endast bedrivas med en kommun eller ett landsting som huvudman. Däremot finns möjligheten för kommuner och landsting att lägga ut hela eller delar av utbildningen på entreprenad hos enskilda utbildningsanordnare. Under 2015 studerade 45 procent av kursdeltagarna hos en annan anordnare än en kommun eller ett landsting, vilket är en minskning med en procentenhet jämfört med föregående år. Andelen upphandlad verksamhet har ökat med ca 20 procentenheter de senaste tio åren.

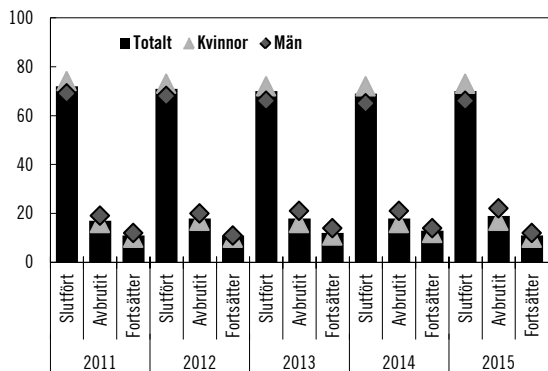
Inom komvux på grundläggande nivå läste eleverna i genomsnitt 2,3 kurser 2015 och inom komvux på gymnasial nivå 3,8 kurser. Liksom tidigare var kursen svenska som andraspråk, som lästes av 46,1 procent av kursdeltagarna, den vanligaste kursen på grundläggande nivå följt av engelska, som lästes av 21,1 procent av kursdeltagarna. Inom komvux på gymnasial nivå var orienteringskursen den vanligaste kursen och lästes av 4,8 procent följt av kurserna engelska 6 respektive hälsopedagogik.

Indikator: andel kursdeltagare som har slutfört eller avbrutit en påbörjad kurs under året och andel som fortsätter en påbörjad kurs nästa år

Av samtliga kursdeltagare på grundläggande nivå 2015 slutförde 60,4 procent sin kurs, medan 15,6 procent fortsatte sina studier under 2016.

Diagram 5.4 Andel kursdeltagare som slutfört, avbrutit respektive fortsatt en kurs inom komvux 2011–2015

Procent

Källa: Statens skolverk.

Andelen kursdeltagare på grundläggande nivå som avbröt sin kurs uppgick 2015 till 24,1 procent, vilket är en något högre andel än föregående år. Andelen avbrott skiljde sig mycket mellan olika kurser (36,6 procent i svenska jämfört med 20,9 procent i svenska som andraspråk).

Av kursdeltagarna på gymnasial nivå avbröt 18,3 procent sin kurs 2015, en något högre andel än 2014. Andelen som slutförde sin kurs 2015 var 71,4 procent, medan 10,3 procent fortsatte under 2016.

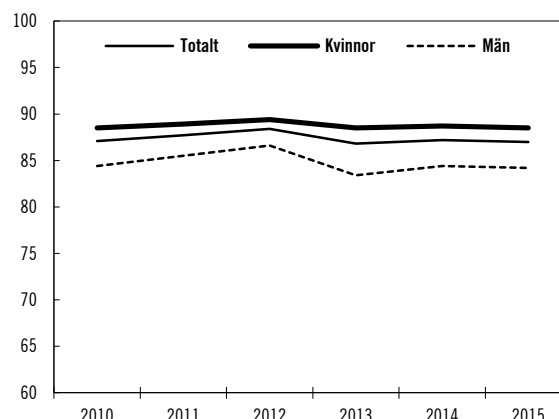
Andelen avbrott bland utrikes födda var 2015 något högre än bland studerande födda i Sverige, 19,4 procent jämfört med 18,6 procent. Utrikes födda kursdeltagare slutförde 2015 utbildningen i något lägre grad än kursdeltagare födda i Sverige, 69,6 procent respektive 70,5 procent.

Indikator: andel kursdeltagare som uppnått lägst godkänt betyg

Av de kursdeltagare inom komvux på gymnasial nivå som 2015 fick kursbetyg enligt ämnesplaner som tillämpas fr.o.m. den 1 juli 2012 fick 87,0 procent lägst betyget E. Av de kursdeltagare inom komvux på gymnasial nivå som 2015 fick kursbetyg enligt kursplaner som gäller för kurser som påbörjats före den 1 juli 2012, fick 84,4 procent lägst betyget Godkänt. För kursdeltagare inom komvux på grundläggande nivå publiceras endast betygsstatistik för de kursdeltagare som 2015 fick kursbetyg enligt kursplaner som tillämpas fr.o.m. den 1 juli 2012 och av dessa fick 89,1 procent lägst betyget E.

Diagram 5.5 Andel kursdeltagare som slutfört en kurs i komvux på gymnasial nivå med lägst godkänt betyg, 2010–2015

Procent

Anm. Siffror fr.o.m. 2013 avser kursdeltagare med kursbetyg enligt ämnesplaner som tillämpas fr.o.m. den 1 juli 2012.

Källa: Statens skolverk.

Från och med andra halvåret 2011 samlar Statens skolverk in uppgifter om slutbetyg och examen från gymnasial vuxenutbildning inom komvux. Syftet med att skaffa sig ett slutbetyg eller en examen från komvux på gymnasial nivå är ofta att man ska bli behörig till eftergymnasiala studier. Behörighet till sådana studier kan även uppnås på andra sätt, t.ex. genom studier på allmän kurs i folkhögskolan. Under 2015 fick drygt 7 100 elever ett slutbetyg eller en examen från gymnasial vuxenutbildning. Det innebär att drygt fyra procent av eleverna som studerade inom gymnasial vuxenutbildning 2015 fick ett slutbetyg eller en examen det året. Drygt tre fjärdedelar av eleverna som fick ett slutbetyg eller en examen var födda i Sverige.

Indikator: sysselsättning efter avslutade studier

Statens skolverk publicerade i november 2015 en rapport om sysselsättning efter avslutade studier inom komvux och sfi (U2015/05652/GV). Rapporten visar att sysselsättningen efter avslutade studier inom komvux varierar beroende på inriktning och omfattning av studierna. Arbetsmarknadsetableringen var generellt relativt hög bland dem som läst en yrkesutbildning. De elever som i högst utsträckning var etablerade på arbetsmarknaden 2012, ett år efter avslutade studier, var de som hade läst motsvarande ett års inriktning mot vård och omsorg. Även elever med inriktning mot el och energi, barn och fritid samt bygg och anläggning hade i hög grad en anknytning till arbetsmarknaden.

De elever som hade läst huvudsakligen teoretiska kurser var de som i lägst utsträckning var etablerade på arbetsmarknaden. Däremot var det vanligast i denna grupp att fortsätta med högskolestudier. Totalt sett var etableringsstatusen 2012 bland de komvuxelever som ingick i undersökningen följande: 34 procent hade en etablerad ställning, 12 procent en osäker ställning och 18 procent en svag ställning på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier. Vidare studerade 18 procent på högskola, 7 procent bedrev övriga studier och 12 procent återfanns i kategorin för dem som varken studerar eller arbetar.

De olika stegen av etableringsstatusen definieras på följande sätt i rapporten: Etablerad ställning på arbetsmarknaden – Arbetsinkomst på minst 174 200 kronor, sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition (november 2012), inga händelser som indikerar arbetslöshet och inga händelser som indikerar arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte är att betrakta som sysselsättning. Osäker ställning på arbetsmarknaden – Arbetsinkomst på minst 147 400 kronor och upp till 174 200 kronor. Vid inkomst av aktiv näringsverksamhet gäller ingen nedre inkomstgräns. Svag ställning på arbetsmarknaden – Arbetsinkomst upp till 147 400 kronor eller arbetsinkomst på minst 147 400 kronor och under året förekomst av heltidsarbetslöshet eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder som överstiger 274 dagar. Varken arbete eller studier – Avsaknad av arbetsinkomst aktuellt år och inte klassificerad som studerande. Högskolestudier – Registrerad på högskolans grundutbildning vårterminen eller höstterminen 2012 och erhållit någon form av studieersättning samma år. Övriga studier – Erhållet någon form av studieersättning omfattande mer än 2 000 kronor under aktuellt år.

För information om sysselsättning efter avslutade studier inom utbildning i svenska för invandrare, se avsnittet Utbildning i svenska för invandrare (sfi) nedan.

Särskild utbildning för vuxna (särsvux)

Kommunerna ska tillhandahålla särsvux på grundläggande nivå och ansvarar för att de som har rätt att delta i sådan utbildning och som önskar det får delta. En vuxen person med utvecklingsstörning som är bosatt i landet har rätt att delta i särsvux på grundläggande nivå fr.o.m.

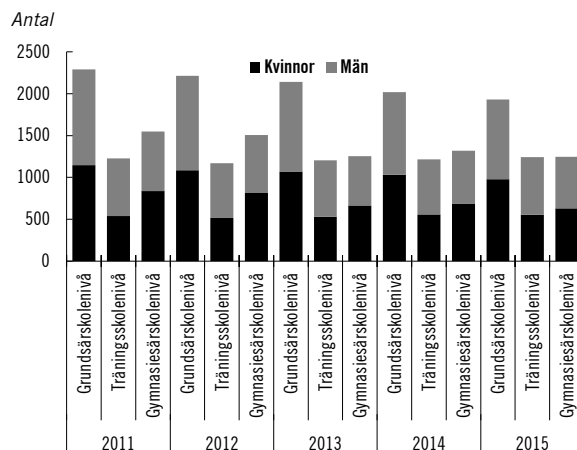
andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge och har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Kommunerna ska även erbjuda särsvux på gymnasial nivå och sträva efter att erbjuda utbildning som svarar mot efterfrågan och behov.

Indikator: antal elever

Totalt studerade 4 083 elever i särsvux hösten 2015, vilket var 162 elever färre än föregående år. Av eleverna var 49 procent kvinnor och 51 procent män. Männerna var också i majoritet inom särsvux på träningsskolenivå, 55 procent män jämfört med 45 procent kvinnor. Samtidigt var det något fler kvinnor än män som deltog i särsvux på grundärskolenivå, 51 procent kvinnor och 49 procent män. Inom särsvux på gymnasieärskolenivå var andelarna 50 procent kvinnor och 50 procent män.

Diagram 5.6 Elever i särsvux, ht 2011–ht 2015

Källa: Statens skolverk.

Antalet elever per undervisningsgrupp läsåret 2015/16 varierade kraftigt mellan kommunerna, från en elev till tio elever. Medianvärdet var 2,8 vilket är i nivå med föregående läsår. Medelåldern i särsvux var 36 år hösten 2015.

Bidrag för studier inom särsvux kan lämnas till deltagarna av Specialpedagogiska skolmyndigheten som fördelar ett särskilt statsbidrag för denna grupp studerande. Bidraget har införts eftersom studier inom särsvux inte är studie-medelsberättigande. Statsbidrag lämnades under 2015 med 4 831 000 kronor till 172 personer, vilket var en minskning jämfört med 2014 då 5 301 000 kronor fördelades till 179 personer. Av

de 172 personerna som fick bidrag 2015 var 80 kvinnor och 92 män.

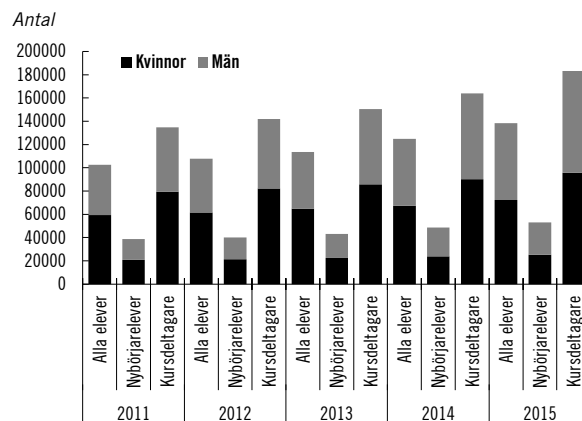
Utbildning i svenska för invandrare (sfi)

Sfi syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Dessutom syftar utbildningen till att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande färdigheter i att läsa och skriva möjlighet att förvärva sådana färdigheter. Läs- och skrivinläringen får ske på elevens modersmål eller annat språk. Varje kommun är skyldig att se till att sfi erbjuds de personer som har rätt att delta i utbildningen. En person har rätt att delta fr.o.m. andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 16 år, om han eller hon är bosatt i landet och saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge. Huvudmannen ska verka för att sfi kan kombineras med exempelvis arbetslivsorientering, praktik eller annan utbildning.

Indikator: antal elever

Antalet elever i sfi har ökat kraftigt under 2000-talet och uppgick 2015 till 138 400 elever, vilket är det största antalet elever i sfi någonsin och en ökning med ca 11 procent jämfört med föregående år. Antalet elever har mer än fördubblats sedan 2006. Av det totala antalet elever i sfi 2015 var andelen kvinnor 52 procent och andelen män 48 procent. Under 2015 var drygt 53 000 elever nybörjare i sfi. Av dessa var 48 procent kvinnor och 52 procent män. Då en elev kan läsa flera kurser under ett år var det totala antalet kursdeltagare i sfi under året knappt 183 200. Andelen kvinnor var 52 procent och andelen män 48 procent. Antalet kursdeltagare i åldern 16–19 år som deltog i sfi 2015 var knappt 2 000, vilket motsvarade drygt en procent.

Diagram 5.7 Elever totalt, nybörjare respektive kursdeltagare i sfi, 2011–2015

Källa: Statens skolverk.

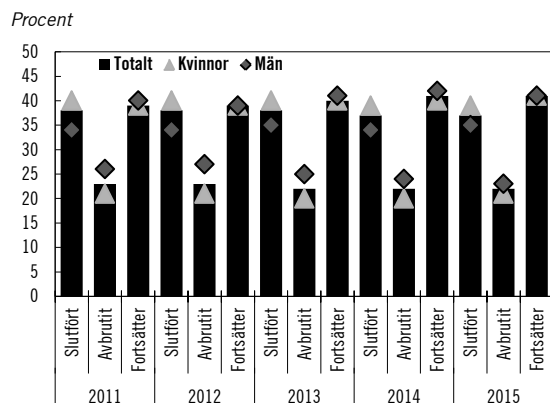
Indikator: andel kursdeltagare som har slutfört eller avbrutit en påbörjad kurs under året och andel som fortsätter en påbörjad kurs nästa år

Utbildningen är kursutformad och består av tre olika studievägar som riktar sig till personer med olika studiebakgrund och förutsättningar. Studieväg 1 vänder sig i första hand till personer med mycket kort studiebakgrund och studieväg 3 till dem med större studievana. Trots att en elev kan avsluta sfi efter respektive kurs eller studieväg är intentionen att alla elever ska ges möjlighet att studera t.o.m. kurs D som är den högsta kursen. Det krävs dock inte betyg på kurs D för studier inom komvux eller högre utbildning. Den sökande måste däremot ha nödvändiga kunskaper för att klara av sina studier.

I allt fler kommuner erbjuds sfi i kombination med yrkesinriktade utbildningar. Utbildningarna kan ligga på både gymnasial och akademisk nivå och vänder sig i de flesta fall till personer som redan har en yrkesutbildning och yrkeserfarenhet med sig från hemlandet.

Uppgifter om betyg finns för ca 68 000 kursdeltagare 2015. Av dessa fick 98 procent lägst betyget E. Resultaten skiljer sig dock åt mellan de olika kurserna. Störst andel kursdeltagare med betyget A eller B fanns på den lägsta kursen på varje studieväg – kurserna 1A, 2B och 3C.

Av kursdeltagarna avbröt 22 procent studierna 2015 och 41 procent antogs fortsätta utbildningen. Av kvinnorna hade 21 procent avbrutit studierna och av männen 23 procent. Flest avbrott stod de elever som studerade på studieväg 3, kurs C för. Där avbröt 26 procent av eleverna sina studier.

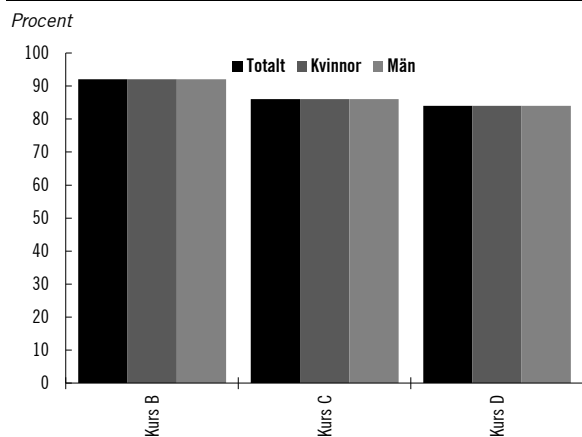
Diagram 5.8 Andel kursdeltagare som slutfört, avbrutit respektive fortsatt studier i sfi 2011–2015

Källa: Statens skolverk.

Indikator: andel kursdeltagare som uppnått lägst godkänt betyg på nationella slutprov

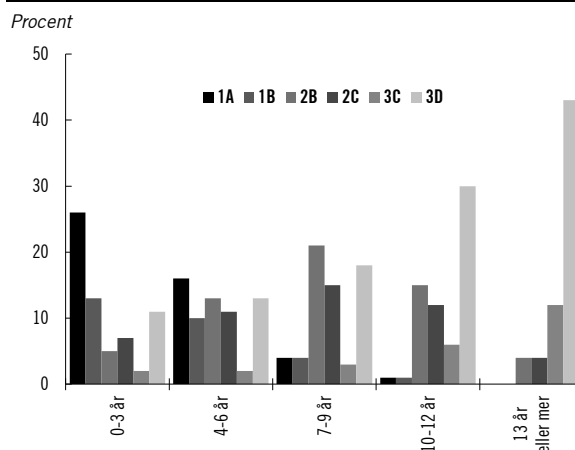
Majoriteten av kursdeltagarna som deltog i ett nationellt slutprov i sfi 2015 gjorde provet i en kurs som påbörjades enligt den reviderade kursplan som tillämpas fr.o.m. den 1 juli 2012. Cirka 18 300 kursdeltagare deltog i B-provet, ca 25 100 deltog i C-provet och ca 20 100 deltog i D-provet.

Resultaten på proven skiljer sig åt något mellan de olika kurserna. Bäst resultat fick kursdeltagarna som deltog i prov efter kurs B där 92 procent fick lägst betyget E i sammanvägt provbetyg. På C- och D-provet var motsvarande andelar 86 respektive 84 procent. Två procent av kursdeltagarna fick det högsta betyget, betyg A, i kurs D. Kvinnor och män presterade i stort sett likvärdigt på de nationella slutproven.

Diagram 5.9 Andel kursdeltagare med lägst provbetyget E på nationella slutprov i sfi i kurs B, C och D 2015

Källa: Statens skolverk.

Eftersom varje elev börjar studierna på sin individuella språkliga nivå varierar elevernas studietid kraftigt. För att bedöma resultaten i sfi följs därför en grupp elever under relativt lång tid. Av ca 43 500 nybörjare 2013 hade 64 procent fått lägst godkänt betyg på någon kurs inom två år, dvs. t.o.m. 2015. Av samtliga nybörjare hade 31 procent fått lägst godkänt betyg på den högsta nivån, dvs. studieväg 3, kurs D.

Diagram 5.10 Andel elever som började i sfi 2013 och som 2015 uppnått lägst godkänt betyg, fördelat på fullföljd högsta kurs och tidigare utbildningslängd

Källa: Statens skolverk.

Totalt 78 procent av dem som började sin utbildning i svenska på kurs D 2013 avslutade kursen med lägst godkänt betyg. Av dem som 2013 började på kurs A hade 66 procent avslutat någon kurs med lägst godkänt betyg 2015 och av dessa hade 5 procent även uppnått målen för kurs D.

Av alla kvinnor som började i sfi 2013 fick 35 procent lägst godkänt betyg på kurs D. Motsvarande andel för männen var 27 procent.

Riktvärdet för undervisningens omfattning i tid är 525 timmar. Riktvärdet får överskridas eller underskridas beroende på hur mycket undervisning eleverna behöver för att uppnå de kunskapskrav som anges i kursplanen. Det genomsnittliga antalet elevtimmar för de elever som var nybörjare 2013, dvs. påbörjade sina studier i sfi 2013, och som två år senare avslutade kurs D med godkänt resultat var 461 timmar. Det tog eleverna i genomsnitt 55 veckor från starten att avsluta kurs D. Jämfört med nybörjarna 2012 hade nybörjarna 2013 i genomsnitt läst 22 timmar mer och behövde en vecka mer tid för att klara kurs D. För de elever som började sin utbildning på kurs A under 2013 och som fått lägst betyget E eller betyget Godkänt

på kurs D gick det i genomsnitt 87 veckor mellan start- och slutdatum och för de elever som 2013 började sin utbildning på kurs D gick det 18 veckor.

Indikator: sysselsättning efter avslutade studier

Av Statens skolverks ovan nämnda rapport framgår att 2012, ett år efter avslutade studier inom sfi, hade 18 procent av samtliga elever en etablerad ställning på arbetsmarknaden (13 procent av kvinnorna och 25 procent av männen), 12 procent en osäker ställning (9 procent av kvinnorna och 16 procent av männen) och 18 procent en svag ställning (17 procent av kvinnorna och 20 procent av männen). I övrigt befann sig 2 procent i högskolestudier (2 procent av kvinnorna och 2 procent av männen), 19 procent i övriga studier (24 procent av kvinnorna och 12 procent av männen) och 31 procent befann sig i varken studier eller arbete (36 procent av kvinnorna och 26 procent av männen).

Definitionen av etableringsstatusens olika steg återges ovan, i avsnittet om sysselsättning efter avslutade studier inom komvux.

Kostnader

Den totala kostnaden för komvux uppgick 2015 till knappt 4,4 miljarder kronor. Det innebär att kostnaden för komvux har minskat med 1,3 procent jämfört med 2014. Kostnaden per heltidsstuderande på grundläggande nivå i komvux uppgick 2015 till 44 800 kronor. Denna kostnad har därmed minskat med 3,4 procent jämfört med föregående år. Kostnaden per heltidsstuderande på gymnasial nivå i komvux uppgick 2015 till 46 800 kronor, vilket är en ökning med 6,2 procent jämfört med föregående år.

Den totala kostnaden för såröv 2015 uppgick till drygt 257 miljoner kronor, vilket är en ökning med 3,7 procent jämfört med 2014. Kostnaden per elev uppgick 2015 till 61 700 kronor, vilket är en ökning med 6,4 procent jämfört med föregående år.

Den totala kostnaden för sfi uppgick till drygt 2,6 miljarder kronor 2015, vilket är en ökning med 11,1 procent jämfört med föregående år. Kostnaden per heltidsstuderande var 37 500

kronor, vilket innebär en minskning med 3,8 procent jämfört med 2014.

5.3.3 Utvecklingsinsatser

Statliga satsningar inom kommunernas vuxenutbildning

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) ett nytt stadigvarande kunskapslyft med permanenta utbildningsplatser i syfte att ge människor chans att utbilda sig för att kunna få ett jobb, omskola sig till ett nytt yrke, få behörighet till högre utbildning, vidareutbilda sig för bättre karriärmöjligheter och bilda sig för ett ökat deltagande i samhällslivet eller för personlig utveckling. En stor del av kunskapslyftet består av statligt finansierade utbildningar inom yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå (yrkesvux) och lärlingsutbildning för vuxna (lärlingsvux). Även allmänna ämnen inom kommunal vuxenutbildning (komvux) finns med i satsningen. Statens skolverk redovisade den 21 juni 2016 regeringens uppdrag att följa upp de statliga satsningarna (U2016/02966/GV). Av redovisningen framgår att ca 12 800 kvinnor och ca 7 400 män studerade inom ramen för yrkesvux under 2015. Den vanligaste yrkesinriktningen inom yrkesvux under 2015 var liksom tidigare år området vård och omsorg. Under 2015 deltog ca 1 800 kvinnor och ca 1 200 män i utbildningar inom lärlingsvux.

Kunskapslyftet inkluderar även utbildningar avsedda för personer inom ramen för arbetsmarknadsreformer.

Vissa arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år har möjlighet att studera inom komvux eller på folkhögskola med den högre bidragsnivån inom studiemedlen. Ungdomarna ska bl.a. vara inskrivna i jobbgarantin för ungdomar eller jobb- och utvecklingsgarantin och sakna fullständig grundskole- eller gymnasieskoleutbildning. Skolverket redovisade i april 2016 sitt regeringsuppdrag att fördela medel till berörda kommuner (U2016/01851/GV). Enligt Skolverket beviljades drygt 3 000 av de aktuella eleverna den högre bidragsnivån inom studiemedlen under det första halvåret 2015. Av dessa var 47 procent kvinnor och 53 procent män. Under andra halvåret 2015 beviljades knappt

2 500 elever den högre bidragsnivån, varav 48 procent kvinnor och 52 procent män.

Läraryr

Redovisning av resultat när det gäller lärare inom komvux, särsvux och sfi finns i avsnitt 2.

5.3.4 Analys och slutsatser

Kommunal vuxenutbildning (komvux)

Komvux är en skolform med många uppgifter. En uppgift som har blivit allt viktigare för komvux är att finnas tillgänglig för många nyanlända invandrare i behov av utbildning för att etablera sig i Sverige. Denna uppgift kommer dessutom att bli ännu viktigare i takt med att ett ökande antal nyanlända förväntas börja studera inom komvux. Målet för komvux är bl.a. att vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Denna uppgift blir allt viktigare, och ökar i betydelse mot bakgrund av att allt fler bedöms ha behov att studera. Enligt en rapport som Arbetsförmedlingen, Statens skolverk och Sveriges Kommuner och Landsting gemensamt har tagit fram uppgick, i april 2015, antalet inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen som var över 25 år och hade högst förgymnasial utbildning till närmare 100 000 personer. Många av dessa är utrikes födda.

Som har konstaterats ovan har andelen utrikes födda inom komvux ökat mellan 2014 och 2015, en ökning som kan förväntas fortsätta. För att bättre anpassa vuxenutbildningen till dess uppgift att bl.a. utbilda utrikes födda beslutade riksdagen 2015 om lagändringar som regeringen hade föreslagit i propositionen Ökad individanpassning – en effektivare sfi och vuxenutbildning (prop. 2014/15:85, bet. 2014/15:UbU13, rskr. 2014/15:246). Lagändringarna började tillämpas den 1 juli 2016 och syftar framför allt till att bättre anpassa vuxenutbildningen efter bl.a. utrikes föddas behov av en flexibel utbildning som i högre grad utgår från varje elevs behov och förutsättningar. Genomförandet av förslagen i propositionen är ett viktigt steg i reformeringen av vuxenutbildningen inför dess nya roll att även vara en utbildning för utrikes

föddas etablering. Men det finns även fortsatta utmaningar för vuxenutbildningen. En av dessa är det stora antalet lågutbildade som behöver studera på grundläggande nivå.

Särskild utbildning för vuxna (särsvux)

Kommunerna kan även inom särsvux erbjuda yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå (yrkesvux) och lärlingsutbildning för vuxna (lärlingsvux). Av Statens skolverks årliga rapport om yrkesvux och lärlingsvux (U2016/02966/GV) framgår bl.a. att kommunerna rapporterar positiva effekter av lärlingsutbildning för målgruppen. Möjligheter att lära sig arbetsuppgifter inom ett yrke förbättras när det sker i en reell arbetsmiljö och kontakt skapas mellan eleven och arbetslivet vilket är särskilt värdefullt för denna grupp. Kommunerna har dock svårt att få tillgång till arbetsplatser för utbildningen. Särsvuxelever har varierande behov av extra stöd, varför handledarens ansvar i vissa fall kan bli mer omfattande än i motsvarande utbildning inom komvux.

Utbildning i svenska för invandrare (sfi)

Sfi är den del av kommunernas vuxenutbildning där elevantalet ökat i snabbast takt under de senaste åren och fortfarande ökar kraftigt. Med anledning av det stora antalet asylsökande som kom till Sverige under hösten och vintern 2015 finns det skäl att tro att denna utveckling kommer att fortsätta.

Många kommuner har på kort tid fått öka sin kapacitet för att kunna erbjuda utbildning inom föreskriven tid. Den stora ökningen av antalet elever inom sfi till följd av det ökade antalet asylsökande ingår inte i statistiken för 2015 eftersom sfi erbjuds först efter att den asylsökande fått uppehållstillstånd och kunnat bosätta sig i en kommun.

Till följd av det ökade elevantalet har efterfrågan på, och konkurrensen om, behöriga lärare ökat. Efterfrågan kan förväntas kvarstå under de närmaste åren, allt eftersom asylsökande beviljas uppehållstillstånd. Svårigheter att rekrytera behöriga lärare kan påverka i vad mån en kommun kan erbjuda plats i sfi inom föreskriven tid. Det gäller exempelvis kommuner som inte

tidigare haft en så utbyggd verksamhet och nu står inför ett ökat elevantal. Men framför allt är bristen på behöriga lärare en fråga om kvalitet i utbildningen.

Här har den beslutade satsningen på kompetensutveckling för sfi-lärare med 100 miljoner kronor per år en stor betydelse för den framtida tillgången på behöriga lärare inom både sfi och ämnet svenska som andraspråk (prop. 2015/16:1). Satsningen innebär bland annat en möjlighet för lärare att erhålla 80 procent av sin lön under studietiden när de kompetensutvecklar sig inom ämnet svenska som andraspråk.

Statliga satsningar inom kommunernas vuxenutbildning

Utbildning på gymnasial nivå beskrivs ofta som grundläggande och nödvändig för etablering inom flertalet yrken på arbetsmarknaden. Yrkesinriktad vuxenutbildning fyller därmed en mycket viktig funktion för arbetslivets kompetensförsörjning och individers etablering i arbetslivet. Vuxenutbildningen bidrar även till att skapa förutsättningar för en modern och aktiv näringspolitik och regional tillväxtpolitik för hela Sverige. Den regionala samordningen inom yrkesvux bör därför fortsätta att utvecklas. Platserna inom yrkesutbildningen för vuxna räcker dock för närvarande inte till för att vare sig på kortare eller längre sikt bidra till att trygga kompetensförsörjningen, underlätta integrationen av nyanlända och reducera arbetslösheten. Statens skolverks årliga rapport om yrkesvux och lärlingsvux visar att 66 procent av kommunerna under 2015 har behövt göra urval bland de sökande till utbildningar inom yrkesvux. Efterfrågan på yrkesutbildning är större än utbudet. Samtidigt är arbetslösheten i dag särskilt hög bland personer utan gymnasieutbildning, utrikes födda och då i synnerhet personer födda utanför Europa, samt ungdomar. Det stora antalet asylsökande under 2015 kommer att innebära ett ännu större behov av utbildningsplatser.

6 Eftergymnasial yrkesutbildning

6.1 Omfattning

Området omfattar yrkeshögskolans utbildningar. Det finns även liknande utbildningar som ligger utanför yrkeshögskolan. Det är främst fråga om utbildningar som fortfarande bedrivs med stöd enligt den numera upphävda förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar och förordningen (2013:871) om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar.

Resultatinformation om utbildningar inom folkbildningen, t.ex. yrkesutbildning, utbildning till tolk för döva, dövblinda och hörselskadade samt kontakttolkutbildning och andra utbildningar som ges av folkhögskolor samt utbildningar i regi av studieförbunden, redovisas under utg.omr. 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

6.2 Mål för yrkeshögskolan

Målen för yrkeshögskolan finns i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. Det ska inom yrkeshögskolan säkerställas att eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd, att statens stöd fördelas effektivt, att utbildningarna håller hög kvalitet och att behovet inom smala yrkesområden av eftergymnasiala yrkesutbildningar, som avses leda till förvärvsarbete för de studerande eller till en ny nivå inom deras yrke, tillgodoses. Utbildningarna ska vidare bidra till att bryta traditioner om könsbundna utbildnings- och yrkesval.

6.3 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Det övergripande syftet med yrkeshögskolan är att svara mot arbetsmarknadens behov av kvalificerad arbetskraft med eftergymnasial yrkesutbildning. En förutsättning är att kvinnor och män ges samma möjligheter att utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser för att uppnå eventuella examensmål för utbildningen. Därför fokuserar bedömningen av yrkeshögskolans måloppfyllelse på följande indikatorer.

- Andelen examinerade kvinnor och män i yrkeshögskolan som har ett arbete året efter avslutad utbildning.
- Andelen examinerade kvinnor och män i yrkeshögskolan som har ett arbete inom utbildningsområdet året efter avslutad utbildning.

6.4 Resultatredovisning

6.4.1 Yrkeshögskolan

Utbildningar

Yrkeshögskoleutbildningar finns i samtliga län, och liksom tidigare år var merparten av utbildningarna 2015 förlagda till storstadslänen. Dalarnas och Västernorrlands län hade flest utbildningar per 10 000 invånare i åldern 20–64 år.

Störst antal utbildningar 2015 fanns inom området Teknik och tillverkning följt av Ekonomi, administration och försäljning. Tillsam-

mans stod dessa områden för 37 procent av samtliga utbildningsstarter. De områden som har ökat mest räknat i antal startade utbildningar under 2015 jämfört med 2012 är Samhällsbyggnad och byggteknik följt av Data/it och Teknik och tillverkning. Det beror på att Myndigheten för yrkeshögskolan prioriterat dessa utbildningsområden, eftersom det bedömts finnas en ökad efterfrågan på arbetsmarknaden av de kompetenser dessa utbildningar leder till.

Ansökningsomgången 2015 innebar ett nytt rekord i antalet inkomna ansökningar. Totalt inkom 1 421 ansökningar till Myndigheten för yrkeshögskolan. Av samtliga utbildningar som ansökningarna avsåg beviljade myndigheten statligt stöd för 446 utbildningar. Jämfört med ansökningsomgången 2014 ökade antalet ansökningar med 84 stycken eller 6 procent.

Tabell 6.1 Utbildningsansökningar till Myndigheten för yrkeshögskolan 2012–2015

	2012	2013	2014	2015
Ansökningar	1 078	1 185	1 337	1 421
Beviljade	347	380	358	446
Procent	32	32	27	31

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan.

Söktryck

Totalt 51 000 personer sökte till yrkeshögskolans utbildningar 2015 och av dessa var närmare 38 100 behöriga sökande. Av de sökande var 58 procent kvinnor och 42 procent män. Söktryck redovisades för första gången 2014 utifrån antalet unika personer som sökt till yrkeshögskolans utbildningar. Tidigare har redovisning av söktryck baserats på antalet inskickade ansökningar. Eftersom en person kan söka till flera utbildningar samtidigt är ansökningstrycket inte samma sak som ansökningar från unika individer. Söktrycket när det gäller yrkeshögskolan var 2.0 behöriga sökande per plats, medan ansökningstrycket (antalet ansökningar per plats) var 4,7, vilket är på samma nivå som 2014.

Antagna

Totalt antogs 18 015 studerande, varav 9 189 kvinnor och 8 826 män, till yrkeshögskolan 2015, vilket är en marginell skillnad

jämfört med 2014. Andelen antagna i åldersgruppen 24 år och yngre minskade från 39 procent till 29 procent mellan 2012 och 2015. För kvinnor har denna andel minskat från 33 procent till 24 procent och för män från 45 procent till 34 procent. Andelen antagna i åldern 25–44 år har ökat från 52 procent 2012 till 61 procent 2015.

Sammantaget medför detta att medelåldern för antagna ökat med 1,4 år mellan 2012 och 2015. Medelåldern för antagna 2015 var 30,9 år, för kvinnor 32,3 år och för män 29,5 år. Enligt Myndigheten för yrkeshögskolan är ökningen av medelåldern generell för samtliga utbildningsområden. Medelåldern för inrikes födda antagna till yrkeshögskolan var 30,3 år och för utrikes födda 34,0 år.

Andelen utrikes födda av de antagna 2015 var 17 procent, vilket är en marginell ökning jämfört med 2012. Andelen utrikes födda män (19 procent) var något större än andelen utrikes födda kvinnor (16 procent).

Av de antagna 2014 (uppgifter om utbildningsbakgrund 2015 saknas) hade drygt hälften gått ett yrkesprogram eller motsvarande i gymnasieskolan och cirka 33 procent hade gått ett högskoleförberedande program. Andelen antagna med en eftergymnasial utbildning på minst tre år var totalt 12 procent. För inrikes födda var motsvarande andel 9 procent och för utrikes födda 27 procent. Jämfört med 2011 har andelen antagna med en eftergymnasial utbildning på minst tre år ökat med 4 procentenheter. För inrikes och utrikes födda var ökningen 3 respektive 7 procentenheter.

Det är stora skillnader i utbildningsnivå mellan utrikes födda kvinnor och män. För utrikes födda kvinnor var andelen som hade en eftergymnasial utbildning på minst tre år 33 procent och för utrikes födda män var motsvarande andel 22 procent.

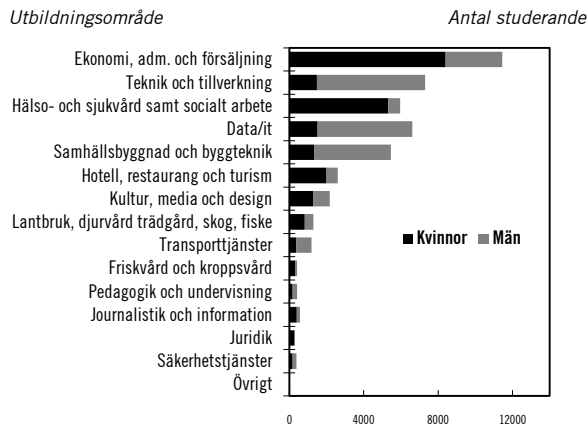
Studerande

Totalt fanns det drygt 46 400 studerande inom yrkeshögskolan under 2015, vilket är en ökning med 5 700 studerande jämfört med 2012.

Totalt sett var könsfördelningen jämn 2015 med 52 procent kvinnor och 48 procent män, vilket är samma fördelning som föregående år. Inom de sex största utbildningsområdena var dock könsfördelningen ojämn. Kvinnor deltog

främst i utbildningar inom Ekonomi, administration och försäljning, medan män främst deltog i utbildningar inom Teknik och tillverkning.

Diagram 6.1 Studerande i yrkeshögskolan 2015

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan.

Examen och examensgrad

Under 2014 avslutade totalt 11 500 studerande sin yrkeshögskoleutbildning eller motsvarande äldre utbildning (kvalificerad yrkesutbildning) med en examen, varav 6 300 kvinnor och 5 200 män. För 2015 förväntas ca 13 000 personer bli examinerade enligt uppgifter från Myndigheten för yrkeshögskolan. Myndigheten redovisar uppgifter om examensgrad, dvs. andelen examinerade av antalet antagna studerande. Hur många som examineras ett visst år påverkas framförallt av tidigare beslut om utbildningsplatser. Jämfört med 2011 har antalet examinerade minskat med drygt 500 personer, vilket är en minskning med 4 procent. Antalet examinerade var 2014 störst inom utbildningsområdet Ekonomi, administration och försäljning med 3 400 examinerade, följt av Teknik och tillverkning med knappt 1 900 examinerade.

Examensgraden har ökat över tid. Under 2014 examinerades 72 procent av samtliga antagna, vilket var en ökning med tre procentenheter jämfört med 2011. För kvinnor var examensgraden 77 procent och för män 66 procent. Endast inom utbildningsområdena Säkerhetstjänster och Transporttjänster var examensgraden högre för män än för kvinnor.

Examensgraden för utrikes födda var 60 procent 2014. För utrikes födda kvinnor var den 65 procent och för utrikes födda män 54 procent. Jämfört med 2011 är examensgraden

för utrikes födda kvinnor i princip oförändrad men för utrikes födda män har den ökat med 3 procentenheter.

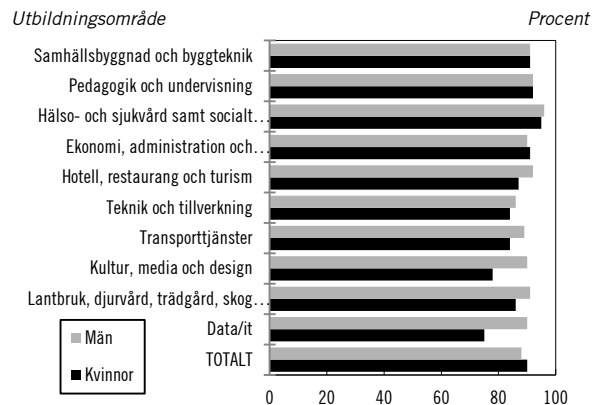
De tre utbildningsområden som hade högst examensgrad var Pedagogik och undervisning (85 procent), Kultur, media och design (84 procent) samt Transporttjänster (81 procent). De tre områden som hade lägst examensgrad var Data/it (57 procent), Teknik och tillverkning (67 procent) samt Säkerhetstjänster (66 procent).

Indikator: andelen examinerade i yrkeshögskolan som har ett arbete året efter avslutad utbildning

Myndigheten för yrkeshögskolans enkätundersökning visar att av de examinerade 2014 hade 89 procent, eller nio av tio, arbete som sin huvudsakliga sysselsättning året efter avslutad yrkeshögskoleutbildning. Det är en något större andel än föregående år. Sex procent var arbetsökande eller deltog i arbetsmarknadspolitiska program, medan tre procent studerade. Det är ingen skillnad mellan mäns och kvinnors sysselsättning året efter avslutad utbildning men de arbetar inom olika områden. Däremot är andelen examinerade som hade ett arbete lägre i den yngsta åldersgruppen, 24 år eller yngre, jämfört med övriga grupper.

Av de examinerade som var utrikes födda angav 82 procent att de hade ett arbete, vilket är en ökning med två procentenheter jämfört med 2011.

Diagram 6.2 Andel examinerade från yrkeshögskolan 2014 som hade ett arbete året efter avslutad utbildning

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan.

En jämförelse mellan de olika utbildningsområdena visar att examinerade från utbildningar inom Pedagogik och undervisning, Hälsa- och

sjukvård samt socialt arbete, Samhällsbyggnad och byggt teknik samt Ekonomi, administration och försäljning i högre grad hade ett arbete 2015 jämfört med den totala andelen för samtliga utbildningsområden. Inom Teknik och tillverkning, Kultur, media och design samt Data/it var det däremot en mindre andel som hade ett arbete jämfört med den totala andelen för samtliga utbildningsområden. Resultatet inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, som är det högsta, har ytterligare ökat jämfört med 2014. Trots att resultatet inom Teknik och tillverkning har ökat jämfört med 2014 är det lägre än det totala resultatet för samtliga utbildningar.

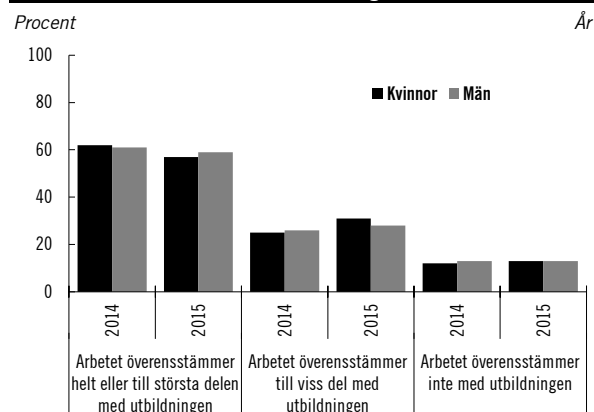
Det är bara inom utbildningsområdet Kultur, media och design som det finns en skillnad mellan könen vad gäller andelen i arbete. Andelen i arbete inom detta område är högre för männen än för kvinnorna.

Av de som examinerades 2014 hade 68 procent ett arbete innan de påbörjade utbildningen, vilket är en ökning med 7 procentenheter jämfört med dem som examinerades 2011. Kvinnorna hade i högre grad ett arbete (71 procent) innan utbildningen påbörjades än männen (64 procent). I den yngsta åldersgruppen (24 år och yngre) och för utrikes födda var det en mindre andel som hade arbete innan de påbörjade utbildningen, 42 respektive 60 procent. I den yngsta åldersgruppen hade en mindre andel arbete både före och efter sin utbildning jämfört med övriga åldersgrupper. Trots det är det bland de yngsta som ökningen i procentenheter mellan andelen i arbete före och andelen i arbete efter utbildningen är störst jämfört med ökningen i övriga åldersgrupper. Även bland utrikes födda är ökningen i procentenheter mellan andelen i arbete före och andelen i arbete efter utbildningen större än genomsnittet för samtliga.

Indikator: andelen examinerade i yrkeshögskolan som har ett arbete inom utbildningsområdet

Av de examinerade 2014 som året därefter hade ett arbete angav 58 procent av de som besvarade enkätundersökningen att de hade ett arbete som helt eller till största delen överensstämmer med utbildningen. Detta är en minskning med ca 4 procentenheter jämfört med de som examinerades 2013 men en ökning med 8 procentenheter jämfört med 2010.

Diagram 6.3 Andel examinerade från yrkeshögskolan som året efter avslutad utbildning (2014 och 2015) angett hur arbetet överensstämde med utbildningen

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan.

De som svarade att arbetet överensstämde till viss del har ökat från 26 till 29 procent mellan 2013 och 2014. Endast 13 procent angav att arbetet inte stämmer överens med utbildningen. Den andelen har varit relativt stabil sedan mätningarna påbörjades 2011. Enligt Myndigheten för yrkeshögskolan uppgav de svarande som inte hade arbete som stämde överens med utbildningen att den huvudsakliga orsaken var att det är svårt att få ett arbete, att de saknar den erfarenhet som krävs och att det är svårt att få ett arbete där de bor. Män svarade i högre grad än kvinnor att de saknar den erfarenhet som krävs för att få ett arbete.

Examinerade från områdena Pedagogik och undervisning (75 procent), Transporttjänster (75 procent) och Hälso- och sjukvård samt socialt arbete (66 procent) angav en hög grad av överensstämmelse när det gäller arbete inom utbildningsområdet, medan utbildningar inom Kultur, media och design (52 procent) Data/it (53 procent) samt Teknik och tillverkning (52 procent) i lägre grad ledde till arbete inom utbildningsområdet.

Fördjupad analys av utbildningsområden

Myndigheten för yrkeshögskolan har analyserat de utbildningsområden där överensstämmelsen mellan den examinerades arbete och yrkeshögskoleutbildning har minskat. När det gäller utbildningsområdena Data/it, Samhällsbyggnad och byggt teknik samt Teknik och tillverkning visar analysen att de studerande i vissa fall inte

har tillräckliga förkunskaper för att kunna tillgodogöra sig utbildningen. De studerande anger också bristande stöd i undervisningen och för lite stöd vid sökandet efter en plats i utbildningsmomentet lärande i arbete (LIA). Vidare framgår av analysen att självstudier kan vara vanligt förekommande och att det generellt finns brister i utbildningens genomförande. Andra faktorer som spelar roll är att utbildningsinnehållet kan vara alltför specifikt och att arbetslivet ställer krav på arbetslivserfarenhet. Myndigheten poängterar att det är svårt att dra några tydliga slutsatser utifrån de utbildningar som ingått i urvalet för analysen. Det är många faktorer som kan påverka resultatet. Det som framkommit bör därför tolkas med försiktighet även om vissa mönster kan urskiljas som har betydelse för att utbildningarna inte ger förväntat resultat.

Tillsyn

Myndigheten för yrkeshögskolan genomförde tillsyn över 280 yrkeshögskoleutbildningar 2015 vilket motsvarar 22 procent av det totala antalet yrkeshögskoleutbildningar som pågick under året. Av de granskade utbildningarna fick 146 kritik vilket motsvarar 59 procent av de granskade utbildningarna. Enligt myndigheten åtgärdar utbildningsanordnarna i de flesta fall de påtalade bristerna under den pågående tillsynen. I de fall tillsynen ledde till kritik var de vanligaste kritikområdena ledningsgruppens uppdrag, behörighet och urval samt brister i kursplaner. Därutöver har myndigheten kritiserat anordnare som har lämnat in felaktiga uppgifter om mängden lärarledd tid och tagit ut otillåtna avgifter. Andelen tillsynsbeslut med kritik har ökat jämfört med 2014 från 50 procent till 59 procent. Myndigheten bedömer att ökningen huvudsakligen beror på ett mer behovsanpassat urval av de utbildningar som blir föremål för tillsyn.

Under 2015 har myndigheten tagit emot 56 anmälningar om brister i utbildning, varav 47 anmälningar har avslutats med beslut under året. De oftast förekommande anledningarna till anmälningar har varit brister i LIA och brister hos den undervisande personalen. I 23 av 47 beslut har myndigheten riktat kritik mot anordnaren. De områden som har fått mest kritik är LIA och undervisande personal.

Dessutom har myndigheten genomfört 13 egeninitierade tillsyner på förekommen an-

ledning. Dessa tillsyner har initierats efter att myndigheten fått trovärdiga signaler om eventuella brister, och beslutat att följa upp dessa signaler. LIA är det område som förekommer oftast även i detta sammanhang.

Kvalitetsgranskning

Under 2015 har 77 yrkeshögskoleutbildningar varit föremål för kvalitetsgranskning, vilka utgör 6 procent av det totala antalet yrkeshögskoleutbildningar som har pågått under året. Av dessa har 46 utbildningar (45 beslut under 2015) granskats avseende hur deras arbete med LIA fungerar och 31 utbildningar (21 beslut under 2015) har granskats avseende ledningsgruppens arbete.

Myndigheten för yrkeshögskolan har fattat beslut i 66 kvalitetsgranskningsärenden och rekommendationer har lämnats i 49 ärenden. Två ärenden har resulterat i särskild granskning. Kvalitetsgranskningen visar att samverkan mellan utbildningsanordnarna och LIA-arbetsplatserna behöver stärkas. I utbildningar där tillgången på LIA-platser är ett problem eller där samarbetet inte fungerar brister även arbetslivets engagemang i ledningsgruppen. Utan en engagerad ledningsgrupp är det enligt myndigheten svårt att bedriva ett framgångsrikt kvalitetsarbete. Inom utbildningsområdena Teknik och tillverkning respektive Data/it, där resultaten har varit låga under en längre tid vad gäller andelen examinerade som får ett arbete som helt eller delvis överensstämmer med utbildningen, visar kvalitetsgranskningen att ledningsgruppens systematiska kvalitetsarbete brister.

Att närmare hälften av de examinerade som får ett arbete efter avslutad utbildning får det på en LIA-plats är, enligt myndigheten, en indikation på att LIA generellt fungerar bra och att momentet har betydelse för yrkeshögskolans framgång.

Kostnader

Myndigheten för yrkeshögskolan utbetalade totalt 1 680 miljoner kronor 2015 i statlig finansiering till utbildningar inom yrkeshögskolan och kvarvarande kvalificerade yrkesutbildningar. Därutöver betalade myndigheten ut 9,3 miljoner kronor för pedagogiska hjälpmedel till stu-

derande med funktionsnedsättning. Det ska jämföras med 2014 då 7,9 miljoner kronor betalades ut för detta ändamål.

Totalt lämnades ersättning för drygt 27 000 årsplatser, vilket är en ökning med knappt 1 700 årsplatser jämfört med 2014 (en årsplats omfattar 40 studieveckor på heltid). Ungefär 64 procent av det totala bidraget lämnades för utbildningar som var 2,0–2,5 år långa. Genomsnittskostnaden för en utbildningsplats i yrkeshögskolan 2015 var 62 200 kronor, vilket är en ökning med 1 200 kronor jämfört med 2014 (löpande priser). Genomsnittskostnaden avser utbetalda statliga medel i förhållande till antalet årsplatser.

Uppdragsutbildning inom yrkeshögskolan

Uppdragsutbildning kan genomföras inom yrkeshögskolan enligt lagen om yrkeshögskolan. Uppdragsutbildningen kan bl.a. fungera som personalutbildning eller ingå i rehabiliteringen av en enskild och ska baseras på en yrkeshögskoleutbildning.

Under 2015 påbörjade 114 personer, 54 män och 60 kvinnor, uppdragsutbildning inom yrkeshögskolan, jämfört med 262 personer 2014 och 454 personer 2013. Det var främst inom området Hälso- och sjukvård samt socialt arbete som uppdragsutbildning genomfördes och 36 män och 14 kvinnor deltog i sådan utbildning. Övriga områden där uppdragsutbildning genomfördes var Samhällsbyggnad och byggteknik, Ekonomi, administration och försäljning samt Pedagogik och undervisning.

6.4.2 Kompletterande utbildningar

Förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar upphävdes 2013 men gäller fortfarande för de utbildningar som beviljats stöd enligt förordningen, dock endast för den tid som beslutet om stöd gäller. Utbildningarna finns inom skiftande områden och täcker utbildningsbehov utanför det reguljära utbildningssystemet, exempelvis inom områdena Konst; Dans, teater, musik; Hudvård, hårvård, hälsa, friskvård, miljö; Hantverk och Flyg. Utbildningarna har en enskild huvudman, dvs. de anordnas inte av stat, kommun eller landsting. Utbild-

ningarna är oftast avgiftsbelagda för de studerande. Staten ger olika typer av stöd beroende på hur utbildningarnas nationella värde har bedömts. Myndigheten för yrkeshögskolan ansvarar bl.a. för fördelning av statsbidrag för och tillsynen över utbildningarna. En stor del av utbildningarna har fasats ut under 2015.

Utbildningar

Under första halvåret 2015 bedrevs 230 olika kompletterande utbildningar, vilket är en minskning med 15 utbildningar jämfört med föregående år. Utfasningen av de kompletterande utbildningarna var påtaglig fr.o.m. hösten 2015, då kvarvarande utbildningar var 110 stycken. Utbildningarna anordnades 2015 i 14 län av totalt 88 huvudmän. Av samtliga utbildningar hade 38 procent statligt stöd i form av samtliga tre stödformer, dvs. tillsyn, studiestöd och statsbidrag. Flest utbildningar genomfördes inom kategorin Hantverk följd av Hudvård, hårvård, hälsa och friskvård, Konst och Dans, teater, musik.

Studerande

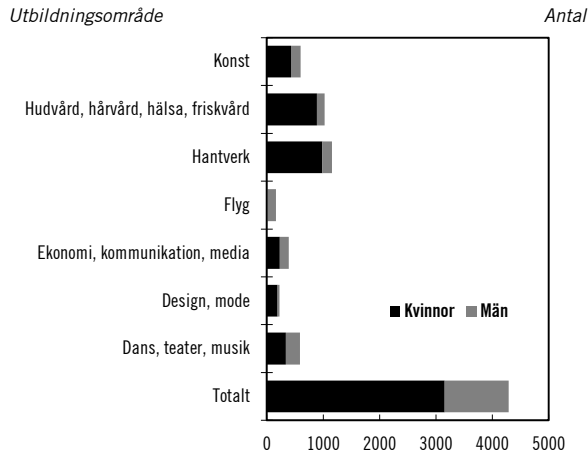
Antalet deltagare i kompletterande utbildningar 2015 var 5 800. Det är en minskning med ca 3 700 deltagare jämfört med 2014. Minskningen beror till en del på att studerande som påbörjat en utbildning hösten 2015 har påbörjat utbildningar som nu bedrivs inom det nya regelverket för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar. Av deltagarna var 71 procent kvinnor och 29 procent män, vilket är ungefär samma andelar som tidigare år. Den största deltagargruppen var kvinnor i åldern 20–24 år. Flest deltagare fanns inom området Hantverk med 1 307 deltagare (84 procent kvinnor och 16 procent män) följt av området Hudvård, hårvård, hälsa, friskvård, miljö med 1 297 deltagare (87 procent kvinnor och 13 procent män och därefter Dans, teater, musik med 927 deltagare (58 procent kvinnor och 42 procent män).

Måluppfyllelse

Totalt deltog 4 700 personer i kompletterande utbildningar som avslutades under 2015. Av dessa var det 4 300 personer som fullföljde ut-

bildningen, vilket motsvarar 91 procent av deltagarna. Av dem som fullföljde en utbildning var 3 200 kvinnor och 1 100 män.

Diagram 6.4 Studerande i kompletterande utbildningar 2015 som fullföljt utbildningen fördelat på utbildningskategori.

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan.

Kostnader

Statens finansiering av de kompletterande utbildningarna inklusive utbildningar som bedrivs enligt det nya regelverket för konst och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar, uppgick 2015 till totalt 155 miljoner kronor. Av dessa medel lämnades 95,9 miljoner kronor i statsbidrag för totalt 2 079 årselevplatser i kompletterande utbildningar. Dessutom tillkommer kostnader för studiestöd.

6.4.3 Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar

Utbildningar

Den upphävda förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar har ersatts av förordningen (2013:871) om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar. En enskild fysisk eller juridisk person som anordnar en utbildning kan få stöd för utbildningen genom att den ställs under statlig tillsyn, berättigar de studerande till studiestöd eller berättigar till statsbidrag. Ansökan om stöd ges in till Myndigheten för yrkeshögskolan. Utbildningar som bedrivs enligt denna förordning ska förbereda för högskoleutbildningar

som kan leda fram till konstnärliga examina, medverka till att utveckla ett kvalificerat yrkeskunnande inom det konstnärliga eller kulturella området eller ha ett innehåll som syftar till att bevara eller utveckla kulturarvet. Stöd i form av statlig tillsyn får dock lämnas även om en utbildning inte uppfyller något av dessa krav. De första utbildningarna startade hösten 2015.

Vid denna tidpunkt överfördes 120 tidigare kompletterande utbildningar till det nya regelverket. Under hösten 2015 bedrevs 106 utbildningar enligt det nya regelverket, varav 65 procent var av högskoleförberedande karaktär. Flest utbildningar genomfördes inom kategorin Konst följt av Konsthantverk samt och Musik och scenkonst. Utbildningarna anordnades i tolv län av totalt 42 olika organisationer. Hälften av utbildningarna fanns i Stockholms län, följt av Västra Götalands län och därefter Kalmar län. I förhållande till folkmängden fanns i Gotlands län en avsevärt större andel konst- och kulturutbildningar än övriga län. Av de utbildningar som bedrevs under hösten 2015 berättigade 67 procent till statsbidrag och de studerande till studiestöd. Fem organisationer anordnade elva utbildningar med enbart statlig tillsyn i fyra län.

Studerande

Antalet deltagare i de aktuella utbildningarna uppgick till 2 400 under 2015. Av dessa deltog 56 procent i utbildningar av högskoleförberedande karaktär. Kvinnor utgjorde 73 procent och män 27 procent av deltagarna. Kvinnor i åldersgruppen 24 år och yngre var den största deltagargruppen, drygt 50 procent. Flest deltagare fanns inom området Konst med 676 deltagare (70 procent kvinnor och 30 procent män), följt av området Musik och scenkonst med 642 deltagare (63 procent kvinnor och 37 procent män) samt Konsthantverk med 540 deltagare (89 procent kvinnor och 11 procent män). Totalt 140 personer deltog i utbildningar med enbart statlig tillsyn huvudsakligen inom områdena Djursjukvård respektive Bild och form.

Måluppfyllelse

Eftersom de aktuella utbildningarna startade först under hösten 2015 finns ännu inga resultat att redovisa.

Kostnader

Statsbidrag för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar lämnades 2015 med 47,5 miljoner kronor, vilket motsvarade 1 857 årsplatser. Dessutom tillkommer kostnader för studiestöd.

Det sammantagna statliga stödet i form av statsbidrag för de ännu pågående kompletterande utbildningarna och utbildningarna enligt det nya regelverket uppgick 2015 till 143,4 miljoner kronor. Det är en minskning med 7,2 miljoner kronor jämfört med föregående år.

6.4.4 Övriga insatser

Jämställdhet

Regeringens strategi för att genomföra de jämställdhetspolitiska målen är jämställdhetsintegrering, dvs. att jämställdhetsperspektiv integreras i alla politikområden och i alla led av beslutsfattande, planering och utförande av verksamheter. Myndigheten för yrkeshögskolan ingår numera i utvecklingsprogrammet för jämställdhetsintegrering i staten (Jim), vilket innebär att de fått i uppdrag att redovisa en plan för jämställdhetsintegrering som ska genomföras under 2016–2018. Av planen, som redovisades till Regeringskansliet den 2 november 2015 (U2015/05103/GV), framgår att det finns ett antal utmaningar inom det jämställdhetspolitiska området som behöver åtgärdas. De aktiviteter myndigheten planerar att genomföra för att främja jämställdhet och bryta traditioner av könsbundna utbildningsval är bl.a. att ta fram ett stödmaterial till utbildningsanordnare för jämställd kommunikation. Syftet är att bredda rekryteringen och behålla studerande av det underrepresenterade könet i utbildningarna.

Myndigheten planerar även att ta fram program för jämställdhet och medverka på informationsdagar för att informera om hur man kan arbeta med jämställdhetsintegrering. I sin årsrapport för 2015 (MYH 2016/487) har myndig-

heten gjort en fördjupad analys som visar att inom vissa utbildningsområden är andelen examinerade som får arbete som överensstämmer helt eller till största delen med utbildningen lägre för det underrepresenterade könet. Myndigheten menar att det inte enbart är det otraditionella utbildningsvalet som bidrar till resultatet utan också hur arbetslivet ser på examinerade med underrepresenterat kön.

Funktionshinderspolitiken

Myndigheten för yrkeshögskolan är en av de strategiska myndigheterna i arbetet med den nationella funktionshinderspolitiken som förts mellan 2012 och 2015. Inom ramen för detta uppdrag har myndigheten under 2015 genomfört insatser riktade till utbildningsanordnare och studerande i syfte att öka kännedomen om det särskilda pedagogiska stödet och de möjligheter som finns att söka statsbidrag för sådant stöd.

Sju utbildningar med möjlighet till utökat stöd för personer med funktionsnedsättning ingick 2015 i yrkeshögskolan. På dessa utbildningar finns ett pedagogiskt stöd på plats redan när den studerande börjar utbildningen, vilket innebär att de har goda förutsättningar att klara sina studier. Klasserna är mindre än normalt och utbildningslokalerna är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. De studerande kan också få extra lärarstöd och anpassade kunskapsprov.

Validering

Myndigheten för yrkeshögskolan hade t.o.m. den 31 juli 2016 att samordna och stödja en nationell struktur för validering. Inom ramen för detta arbete har myndigheten tagit initiativ till att skapa nätverk, där både myndigheter och intresseorganisationer på arbetsmarknads- och utbildningsområdena deltar. Valideringsdelegationen 2015–2019 (U 2015:10) har numera det övergripande ansvaret för att samordna och främja validering på nationell nivå (se även avsnitt 10.3).

Myndigheten för yrkeshögskolan inledde under 2015 en pilotstudie om validering inom yrkeshögskolan. Preliminära resultat av studien visar att om hänsyn ska tas till den sökandes

reella kompetens vid antagning till yrkeshögskolan är validering det viktigaste verktyget. I projektet ingår 38 utbildningsanordnare på 48 orter och ett riktat statsbidrag används för att stimulera utbildningsanordnarna att utveckla valideringsverktyget så att fler sökande med reell kompetens kan komma i fråga för yrkeshögskolans utbildningar. Projektet omfattar sammanlagt 1 605 utbildningsplatser. Resultatet av projektet kommer att redovisas i sin helhet i samband med myndighetens årsredovisning för 2016.

Nationell referensram för kvalifikationer för livslångt lärande

Myndigheten för yrkeshögskolan är nationell samordningspunkt för den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande (EQF) och är Sveriges representant i ett nätverk för samordningspunkter som Europeiska kommissionen leder.

Myndigheten hade under 2015 i uppdrag att vidta vissa förberedelser med anledning av införandet av en svensk referensram för kvalifikationer (SeQF). Samtliga uppdrag har avrapporterats och det interna implementeringsarbetet fortgår.

Myndigheten har bl.a. haft i uppdrag att utarbeta ett utkast till den referensrapport som presenterades för den rådgivande gruppen för EQF i juni 2016. Rapporten välkomnades av den rådgivande gruppen och Sverige inbjöds att färdigställa rapporten och sända den till kommissionen för publicering.

I november 2015 anordnade myndigheten en nationell startkonferens för SeQF i samverkan med Statens skolverk, Arbetsförmedlingen och Universitets- och högskolerådet. Myndigheten har även deltagit i möten och konferenser för att informera om SeQF som infördes den 1 oktober 2015, och om möjligheten att fr.o.m. 2016 ansöka om nivåplacering av kvalifikationer enligt förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande.

Inom ramen för sitt uppdrag att ta fram rutiner för arbetet med ansökningsprocessen har myndigheten utvecklat det it-stöd som krävs för att maskinellt kunna ta emot och hantera ansökningar om nivåplaceringar. Föreskrifter och anvisningar för ansökan, handläggningsrutiner och beslutsdokument har utvecklats. Kvalifika-

tioner som fått beslut om nivåplacering kommer att publiceras på den webbsida som sedan 2012 fungerar som ett informationsnav för referensramen, www.seqf.se. Efter publicering kommer kvalifikationer att vara sökbara utifrån olika aspekter, exempelvis verksamhetsområde. Inledningsvis kommer myndighetens befintliga databaser att användas för lagring och publicering av nivåplacerade kvalifikationer.

Myndigheten utarbetar vidare informationsmaterial som är anpassat till olika målgrupper, exempelvis arbetsgivarorganisationer, utfärdare av kvalifikationer, vägledare och slutanvändaren. För att nå ut med information i branscherna har nätverk med branschrepresentanter, s.k. ambasadörsnätverk, inrättats med syftet att gemensamt marknadsföra SeQF till målgruppen.

Under 2015 har myndigheten även deltagit i två arbetsgrupper inom ramen för det europeiska samarbetet med uppgift att ta fram underlag till den rådgivande gruppen för EQF.

Tolkutbildningar

Allmänt

Myndigheten för yrkeshögskolan ansvarar sedan den 1 juli 2012 för fördelning av statsbidrag för kontakttolkutbildning, utbildningar av tolkar för barndomsdöva, vuxendöva, hörselskadade eller personer med dövblindhet samt teckenspråklärutbildning. Myndigheten ansvarar även för tillsyn och kvalitetsgranskning när det gäller utbildningarna samt granskar utbildningsanordnarnas kvalitetsarbete.

När det gäller planeringen av utbildningarna samråder myndigheten kontinuerligt med Folkbildningsrådet och berörda utbildningsanordnare.

Kontakttolk

Kontakttolkar tolkar åt personer med annat modersmål än svenska vid deras möten med representanter för svenska myndigheter. Den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk bedrevs under 2015 av fyra folkhögskolor och fyra studieförbund.

Teckenspråks- och dövblindtolkutbildning samt skrivtolkutbildning

De upp till fyra år långa teckenspråks- och dövblindtolkutbildningarna bedrivs av sju folkhögskolor utspridda i landet. Under 2015 genomfördes två kurser i rättstolkning för vidareut-

bildning av verksamma teckenspråks- och dövblindtolkar. För att öka rekryteringen av studerande till den fyraåriga utbildningen lämnades statsbidrag för en ”känna-dig-för-kurs” på två folkhögskolor.

Antalet studerande i tolkutbildningarna redovisas under utg.omr. 17 avsnitt 16.4.

Kostnader

Myndigheten för yrkeshögskolan betalade ut drygt 15 miljoner kronor för kontakttolkutbildning 2015, varav drygt 13 miljoner kronor för den sammanhållna grundutbildningen, ca 2 miljoner kronor för kurser för redan verksamma kontakttolkar samt 60 000 kronor för validering av verksamma tolkars kunskaper, färdigheter och kompetenser när det gäller den sammanhållna grundutbildningen. Den totala utgiften för kontakttolkutbildningen för 2015 var i stort sett densamma som för 2014.

För utbildning av tolkar för döva, dövblinda och hörselskadade betalade myndigheten ut 23,7 miljoner kronor 2015.

6.4.5 Analys och slutsatser

Yrkeshögskolans utbildningar visar återigen samma goda resultat som tidigare år när det gäller andelen examinerade som har ett arbete ett år efter examen. Över hälften av de examinerade 2014 hade ett arbete innan de påbörjade utbildningen. En rapport från Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU 2015:12) visar dock att merparten byter arbetsgivare efter slutförd utbildning vilket enligt IFAU kan tyda på att utbildningen har öppnat upp för nya jobbmöjligheter. Bland ungdomar under 24 år är det betydligt färre som har ett arbete före påbörjad utbildning. Samtidigt visar enkätundersökningen att ungdomarna har en större ökning av andelen som får ett arbete efter slutförd utbildning jämfört med övriga åldersgrupper. Regeringen har beslutat om en ändring i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan när det gäller särskilda förkunskapskrav, vilket kan komma att öka ungdomars möjligheter att få tillträde till yrkeshögskolans utbildningar. På sikt bör det innebära att yrkeshögskolan i högre grad kan bli ett alternativ för ungdomar som vill fortsätta sina studier i yrkeshögskolan, samtidigt som yrkeshögskolan även i fortsättningen ska vara en utbildningsform även för vuxna som vill

byta karriär. De studerandes examensgrad i yrkeshögskolan har ökat över tid men inte tillräckligt. Särskilt bekymmersamt är det att examensgraden i genomsnitt är betydligt lägre för utrikes födda jämfört med inrikes födda. Examensgraden påverkar även möjligheten att få ett arbete efter avslutad utbildning vilket framgår av IFAU:s rapport.

Enligt Myndigheten för yrkeshögskolan är de utrikes föddas brister i det svenska språket en trolig förklaring till deras lägre examensgrad. Utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan kan i dag erbjuda de studerande undervisning i svenska med yrkesinriktning men insatsen fungerar enligt myndigheten inte på bästa möjliga sätt.

Indikatorn som mäter måluppfyllelsen för yrkeshögskolan när det gäller hur väl examinerades arbete stämmer överens med utbildningen visar ett något sämre utfall 2015 än 2014. Samtidigt har andelen som uppgav att arbetet till viss del överensstämmer med utbildningen ökat något. Det resultatet väger till viss del upp det försämrade utfallet, men regeringen anser att det är angeläget att myndigheten fortsätter med att skapa förutsättningar för att andelen som får ett arbete som motsvarar utbildningen ska öka. En fördjupad analys som myndigheten har genomfört, inom tre utbildningsområden som har ett sämre utfall än genomsnittet för samtliga utbildningsområden, ger vissa indikationer på vad som kan påverka resultatet. Det är angeläget att myndigheten fortsätter med sådana analyser. Det är viktiga underlag i kontakter med utbildningsanordnarna och deras ledningsgrupper samt arbetslivet i övrigt när frågor om kompetensförsörjning diskuteras. Även myndighetens jämställdhetsanalyser bör ligga till grund för diskussioner med arbetslivet om hur arbetsmarknaden bättre kan ta emot personer som valt att gå en utbildning där det egna könet är underrepresenterat.

En kvalitetsgranskning som myndigheten genomfört inom yrkeshögskolan visar att (LIA) även i fortsättningen är ett utvecklingsområde. Denna del av utbildningen är utmärkande för yrkeshögskolan och ska bidra till att de studerande får den kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden. Det nya kravet i förordningen om yrkeshögskolan som innebär att utbildningsanordnaren ska se till att det finns LIA-platser och att dessa uppfyller de krav som finns för utbildningen, om LIA ingår i utbildningen,

bör kunna leda till att fler studerande får en LIA-plats med högre kvalitet.

Myndighetens metoder för att arbetslivet ska bli mer delaktigt i yrkeshögskolan har förbättrats, bl.a. genom att myndigheten engagerar regionalt utvecklingsansvariga aktörer för att fånga upp det regionala arbetslivets behov. Det är en positiv utveckling om arbetslivets engagemang finns med i hela kedjan från planering av en utbildning till det att den genomförs. Det är också viktigt att myndigheten noga följer upp hur utbildningarnas ledningsgrupper arbetar med det systematiska kvalitetsarbetet. Engagerade ledningsgrupper är centralt för yrkeshögskolans fortsatta goda resultat.

Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar bedrivs fr.o.m. andra halvåret 2015 enligt ett nytt regelverk. Utbildningar som bedrivs enligt förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar fasas ut under en övergångsperiod och överförs successivt till det nya regelverket. Anslaget för dessa utbildningar har under 2015 inte utnyttjats fullt. Överföringen mellan de olika regelverken har påverkat medelsförbrukningen. Avsikten med det nya regelverket är att säkerställa att konst- och kulturutbildningar som har bedrivits enligt förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar ska kunna fortsätta att bedrivas i huvudsakligen samma omfattning. Eftersom antalet deltagare 2015 totalt sett är ca 1 300 färre än året innan finns det skäl att noga följa utvecklingen och hur anslaget används.

Under det senaste året har myndigheten arbetat intensivt med att implementera SeQF. Arbetet har handlat om att sprida information om referensramen som infördes den 1 oktober 2015 men även om att utarbeta rutiner för att hantera de ansökningar om nivåplacering som myndigheten fr.o.m. den 1 januari 2016 ansvarar för att bedöma.

Regeringen bedömer att införandet av en nationell referensram och dess princip om läranderesultat är ett viktigt instrument som ökar förståelsen för kvalifikationer som utfärdas av olika aktörer i Sverige. Det är förhoppningen att en nationell referensram kan underlätta validering, öka individens möjligheter till livslångt lärande, stimulera rörligheten på arbetsmarknaden och underlätta övergångar mellan arbete och utbildning.

För att dessa mål ska uppnås är myndighetens arbete med att implementera referensramen,

skapa rutiner för kvalitativa och likvärdiga bedömningar av ansökningarna och målgruppsanpassad informationsspridning avgörande. Det är viktigt att olika målgrupper får kännedom om, och förtroende för, referensramen och de beslut om nivåplacering som myndigheten fattar.

Myndigheten för yrkeshögskolan har inte längre i uppdrag att samordna och främja validering på nationell nivå. Att främja branschernas medverkan i valideringsarbetet och stödja branscherna i frågor som bl.a. rör kvalitetssäkring av validering är dock även fortsättningsvis en relevant uppgift för myndigheten. Branschernas modeller för validering utgör en viktig del i den nationella strukturen för validering.

7 Universitet och högskolor

7.1 Omfattning

Området universitet och högskolor omfattar utbildning och forskning vid statliga universitet och högskolor samt utbildning och forskning vid enskilda utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina. Inom området finns anslag för universitet och högskolor, enskilda utbildningsanordnare, ersättning för klinisk utbildning och forskning samt anslag för Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet. Verksamhet vid Sveriges lantbruksuniversitet redovisas under utg.omr. 23, men för att ge en fullständig bild av högskoleutbildning och forskning redovisas i vissa fall uppgifter om Sveriges lantbruksuniversitet även under utg.omr. 16.

Det finns 14 statliga universitet och 17 statliga högskolor. Därutöver finns det enskilda utbildningsanordnare, varav fyra har tillstånd att utfärda examina på forskarnivå, nämligen Chalmers tekniska högskola, Handelshögskolan i Stockholm, Stiftelsen Högskolan i Jönköping och Ersta Sköndal högskola. Ett antal enskilda utbildningsanordnare har tillstånd att utfärda vissa examina på grundnivå och avancerad nivå, medan fyra enskilda utbildningsanordnare har tillstånd att utfärda endast psykoterapeut-examen. Uppgifterna i avsnittet avser såväl statliga universitet och högskolor som enskilda utbildningsanordnare som omfattas av högskolelagen (1992:1434), om inte något annat anges.

7.2 Mål för området

Målet för verksamhetsområdet är att utbildning och forskning vid universitet och högskolor ska hålla en internationellt sett hög kvalitet och bedrivs effektivt.

7.3 Resultatredovisning

7.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att redovisa resultat inom området:

- resultatet av Universitetskanslersämbetets kvalitetsutvärderingar,
- beslut om tillstånd att utfärda examina,
- andelen disputerade lärare vid universitet och högskolor,
- prestationsgrad i utbildning på grundnivå och avancerad nivå,
- genomströmning i utbildning på forskarnivå,
- vetenskaplig produktion, och
- förmåga att attrahera externa medel för forskning.

I övrigt redovisas i avsnittet ett urval av resultat för att beskriva universitets och högskolors utveckling. All individbaserad statistik redovisas uppdelat på kön, om dessa uppgifter är tillgängliga.

7.3.2 Resultat

Redovisning av indikatorernas utveckling

Indikator: Universitetskanslersämbetets kvalitetsutvärderingar

Inom ramen för det nationella kvalitetssäkringssystemet för högskoleutbildning har Universitetskanslersämbetet i en fyraårscykel 2011–2014 utvärderat utbildning som leder till en examen på grundnivå eller avancerad nivå. Varje utbildning har getts ett omdöme på en tregradig skala. Totalt har Universitetskanslersämbetet under fyraårsperioden fattat beslut om 2 088 utbildningar, varav ca 14 procent av utbildningarna har fått det högsta omdömet mycket hög kvalitet och ca 26 procent bristande kvalitet. I fråga om de utbildningar som har fått omdömet bristande kvalitet har universitetet eller högskolan fått ett år på sig att redovisa vilka åtgärder som har vidtagits. Därefter har Universitetskanslersämbetet gjort en förnyad granskning för att pröva om lärosätet ska få behålla examenstillståndet eller om det ska återkallas. Under 2015 har ämbetet fattat beslut om 229 utbildningar som tidigare har fått omdömet bristande kvalitet. Av dessa bedömdes 200 utbildningar uppfylla kvalitetskraven för högskoleutbildning. För tre utbildningar bedömdes lärosätena inte ha vidtagit tillräckliga kvalitetshöjande åtgärder och Universitetskanslersämbetet beslutade att återkalla examens-tillstånden. I 26 fall hade lärosätena själva lagt ner utbildningarna.

Universitetskanslersämbetet har analyserat effekterna av kvalitetsutvärderingarna vid universitet och högskolor (Universitetskanslersämbetet, 2015:21). Analysen visar på kvalitetsdrivande effekter när det gäller åtgärder som berör utbildningarnas upplägg och genomförande, till exempel i form av förstärkt metodundervisning. På en mer övergripande nivå nämns ökat fokus på kvalitetsarbete, ökad samverkan mellan olika utbildningar inom lärosätena och ökad medvetenhet om målen för en examen.

Ytterligare information om utfallet av utvärderingarna finns tillgänglig på Universitetskanslersämbetets webbplats.

Universitetskanslersämbetets kvalitetsutvärderingar 2011–2014 avser utbildningar som leder till en examen. Universitet och högskolor ger därutöver ett stort antal utbildningar och kurser som utan att ingå i ett huvudområde kan utgöra

övriga kursfordringar i en generell examen, och som därmed inte omfattas av ämbetets ordinarie utvärderingar. Universitetskanslersämbetet har därför haft i uppdrag att även utvärdera ett urval av dessa kurser för att säkerställa att de uppfyller kraven på högskoleutbildning enligt högskolelagen (1992:1434). Av de 28 kurser på grundnivå som granskades 2014 bedömdes fem inte uppfylla kraven i högskolelagen och berörda lärosäten skulle därför under 2015 lämna in en åtgärdsredovisning. Lärosätena valde själva att avveckla fyra av dessa kurser. För en kurs har lärosätet lämnat en åtgärdsredovisning till Universitetskanslersämbetet som efter sakkunniggranskning har bedömt att kursen uppfyller kraven för utbildning på grundnivå.

Indikator: Universitetskanslersämbetets beslut om tillstånd att utfärda examina

Tabell 7.1 Prövning av tillstånd att utfärda examina 2015

Examen	Antal	Varav	
		Beviljanden	Avslag
Generella examina på forskarnivå	2		2
Generella examina på avancerad nivå	6	3	3
Generella examina på grundnivå	1		1
Konstnärliga examina på avancerad nivå	3		3
Konstnärliga examina på grundnivå	3	3	
Psykioterapeutexamen	1		1
Civilingenjörsexamen	1	1	
Speciallärarexamen	1	1	
Ämneslärarexamen	9	7	2
Totalt	27	15	12

Källa: Universitetskanslersämbetet.

Som en del av kvalitetssäkringssystemet ingår den prövning av ansökningar om tillstånd att utfärda examina som Universitetskanslersämbetet genomför. Med prövning avses här både de ansökningar som ämbetet fattar beslut om och den prövning som resulterar i yttranden inför regeringens beslut om examenstillstånd efter ansökan från enskilda utbildningsanordnare. Under 2015 har myndigheten prövat 27 ansökningar om tillstånd att utfärda examina, en minskning med fem ansökningar från året innan. Utfallet framgår av tabell 7.1.

Indikator: Andelen disputerade lärare vid universitet och högskolor

Andelen disputerade lärare uppgick 2015 till 58 procent, varav 55 procent kvinnor och 60 procent män, vilket är en ökning om fyra procentenheter jämfört med andelen för tio år sedan. Ökningen har skett både vid högskolorna, som har gått från 36 procent disputerade 2005 till 47 procent 2015, och vid universiteten, där andelen disputerade har ökat från 54 procent till 60 procent under samma period. Störst andel disputerade lärare bland de statliga universiteten och högskolorna hade Södertörns högskola med 66 procent disputerade lärare varav 64 procent kvinnor och 68 procent män, och Lunds universitet med 66 procent disputerade lärare varav 65 procent kvinnor och 68 procent män.

Indikator: Prestationsgrad i utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 7.2 Prestationsgrad läsåret 2010/11–2013/14

Procent

Ämnesområde	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Humaniora (inkl. teologi)	69	70	71	71
Kvinnor	71	72	73	72
Män	66	68	68	68
Samhällsvetenskap (inkl. juridik)	79	81	82	83
Kvinnor	82	84	85	86
Män	74	77	78	79
Vård och omsorg	92	91	90	93
Kvinnor	92	92	90	93
Män	89	88	88	90
Naturvetenskap	75	76	76	75
Kvinnor	79	79	80	80
Män	72	72	72	71
Teknik	81	83	83	84
Kvinnor	83	84	85	87
Män	80	82	82	83
Medicin och odontologi	91	91	91	92
Kvinnor	91	91	91	92
Män	90	91	91	92
Konstnärligt område	87	88	89	89
Kvinnor	88	88	89	90
Män	86	87	88	88
Övrigt område	81	82	83	83
Kvinnor	83	83	84	84
Män	79	80	82	83

Källa: Universitetskanslersämbetet.

Prestationsgrad är ett mått som beräknas som kvoten mellan avklarade poäng, omräknat till helårsprestationer, och antalet studenter som varit registrerade under det aktuella läsåret, omräknat i helårsstudenter. Prestationsgraden beräknas så att varje students avklarade poäng kan kopplas till studentens (individens) registreringspoäng. Måttet består av de poäng som de aktuella studenterna har tagit under registreringsperioden samt de tre därpå följande terminerna.

Prestationsgraden var 82 procent för samtliga helårsstudenter läsåret 2013/14, vilket var 0,8 procentenheter högre än föregående år. Detta innebär att prestationsgraden har ökat under de senaste fyra läsåren. Kvinnorna uppvisar en högre prestationsgrad än männen, 84 procent mot männens 79 procent. Skillnaden i prestationsgrad är stor mellan olika studieformer. Prestationsgraden för program som leder till en yrkesexamen var 90 procent läsåret 2013/14. Kvinnor har även för dessa utbildningar en högre prestationsgrad med 93 procent mot männens 86 procent. De lägsta prestationsgraderna förekommer för fristående kurser som studeras på distans där genomsnittet var 53 procent för samtliga studenter, 55 procent för kvinnor och 48 procent för män.

Indikator: Genomströmning i utbildning på forskarnivå

De som under 2015 avlade en doktorexamen hade en genomsnittlig nettostudietid på 4,2 år. Det innebär att utfallet nästan stämmer med den nominella studietiden för en doktorexamen som uppgår till fyra år. För doktorander som avlade licentiatexamen under samma period uppgick den genomsnittliga nettostudietiden till 2,7 år.

Under 2015 var bruttostudietiden, dvs. den totala tiden i utbildningen utan hänsyn tagen till aktivitetsgrad, i genomsnitt 5,5 år för doktorexamen och 3,5 år för licentiatexamen.

Andelen doktorandnybörjare som avlägger examen inom fem år har t.ex. ökat från 40 procent av doktorandnybörjarna 1998 till 47 procent bland doktorandnybörjarna 2010. En förklaring till denna förändring kan vara att forskarutbildningsreformen som genomfördes år 1998 bl.a. innebar att lärosätena enbart fick anta doktorander med garanterad försörjning för hela studietiden.

Den 1 januari 2010 infördes den nya examenskategori konstnärliga examina på forskarnivå. De konstnärliga doktoranderna utgör mindre än en halv procent av samtliga doktorander och är här sammanräknade med övriga doktorander.

Indikator: Vetenskaplig produktion

För uppgifter i fråga om vetenskaplig produktion, se avsnitt 8.3.2 Svensk forskning i internationell jämförelse.

Indikator: Förmåga att attrahera externa medel för forskning

Lärosätenas intäkter för forskning från nationella och internationella forskningsfinansiärer uppgick 2015 till 18,3 miljarder kronor och intäkterna från uppdragsforskning, avgifter och finansiella intäkter uppgick till 3,8 miljarder kronor. Jämfört med föregående år var detta en intäktsökning med 0,8 miljarder kronor från nationella och internationella forskningsfinansiärer samt en intäktsminskning med 0,1 miljarder kronor från avgifter och finansiella intäkter räknat i 2015 års priser.

Kort beskrivning av verksamheten

De totala kostnaderna för verksamheten vid statliga universitet och högskolor samt enskilda utbildningsanordnare uppgick 2015 till 66,7 miljarder kronor, vilket motsvarar 1,6 procent av Sveriges BNP. Verksamheten omfattar utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå samt forskning. De direkta statliga anslagen till dessa lärosäten uppgick under 2015 till 40,7 miljarder kronor. Utöver de direkta statsanslagen finansierar staten verksamhet vid statliga universitet och högskolor via olika statliga myndigheter, framför allt genom forskningsråden. Sammantaget är 80 procent av verksamheten vid statliga universitet och högskolor samt enskilda utbildningsanordnare statligt finansierad. Högskolesektorn är den enskilt största statliga verksamheten sett till antalet anställda. År 2015 var antalet anställda 75 000 motsvarande ca 60 700 årsarbetskrafter, varav 51 procent var kvinnor och 49 procent var män. Antalet årsarbetskrafter beräknas utifrån omfattningen av personers anställning med hänsyn tagen till tjänstledigheter.

Styrning

Statliga universitet och högskolor är statliga myndigheter och styrs i första hand av högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). För enskilda utbildningsanordnare ställs i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina motsvarande krav på utbildningen som gäller för statliga universitet och högskolor enligt 1 kap. högskolelagen. Regeringen styr också statliga universitet och högskolor via årliga regleringsbrev. Relationerna med de enskilda utbildningsanordnarna regleras utöver i den nämnda examenstillståndslagen genom avtal med vissa av utbildningsanordnarna och villkor för medel i regleringsbrev. Inom ramen för detta har samtliga lärosäten stor frihet att bestämma över sin verksamhet.

Lärosätena återrapporterar utfallet av sin verksamhet till regeringen i första hand i sina årsredovisningar. Merparten av återrapporteringen inom verksamhetsområdet ansvarar dock Universitetskanslersämbetet för. Myndigheten publicerar varje år en årsrapport som syftar till att ge en samlad bild av utvecklingen inom högskoleområdet. För en fördjupad beskrivning av verksamheten under 2015 hänvisas till denna och till myndighetens övriga statistik.

Rätten att utfärda examina följer antingen av författning eller av särskilda beslut av regeringen eller Universitetskanslersämbetet.

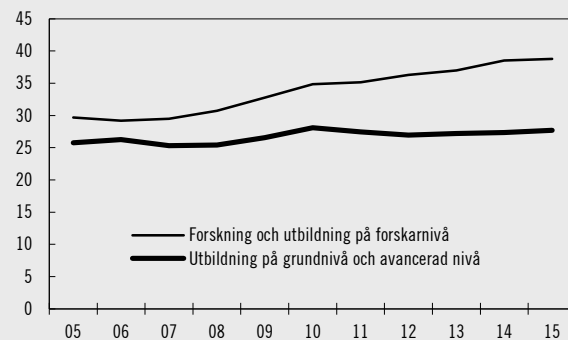
Ekonomi

Statliga universitet och högskolor tilldelas huvuddelen av sina resurser via ett anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå och ett anslag för forskning och utbildning på forskarnivå. För utbildning på grundnivå och avancerad nivå tilldelas respektive lärosäte varje år ett s.k. takbelopp som är den ersättning lärosätet kan få för att utbilda studenter. Lärosätet beslutar i hög grad självt om sitt utbildningsutbud. Ersättningen beräknas dels utifrån antalet helårsstudenter, dvs. antalet registrerade studenter, dels utifrån antalet helårsprestationer, dvs. det antal högskolepoäng studenterna presterar under ett år. Ersättningen beror också på vilket utbildningsområde som helårsstudenterna och helårsprestationerna hänförs till. Olika utbildningsområden genererar olika ersättningsbelopp och respektive kurs klassificeras av lärosätet till ett utbildningsområde beroende på kursens ämnesinnehåll.

När det gäller forskning får universitet och högskolor, utöver det anslag som varje lärosäte tilldelas för forskning och utbildning på forskarnivå, en stor andel av sina forskningsmedel i form av bidrag från statliga forskningsfinansiärer. Dessa medel fördelas i konkurrens. Vidare tillkommer medel från icke-statliga forskningsfinansiärer. Offentliga medel utgör merparten av lärosätenas intäkter, men ca 23 procent av intäkterna 2015 utgjordes av annat än offentliga medel.

Diagram 7.1 Lärosätenas totala intäkter samt intäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå 2005–2015

Miljarder kronor (2015 års priser)

Källa: Universitetskanslersämbetet.

Tabell 7.3 Antal helårsstudenter samt resurser för utbildning och forskning vid universitet och högskolor 2015

UNIVERSITET/ HÖGSKOLA	Antal helårsstudenter (Andelen kvinnor inom parentes)	Takbelopp (mkr)	Utfall (mkr)	Utfall %	Strategiska forsknings- områden (mkr)	Omfördelning av forsknings- anslag (mkr)	Anslag för forskning och utbildning på forskarnivå (mkr)
Uppsala universitet	24 148 (57%)	1 557,4	1 629,1	105%	176,2	1,0	1 984,1
Lunds universitet	27 332 (54%)	1 870,1	2 003,6	107%	189,7	2,7	2 042,9
Göteborgs universitet	24 636 (65%)	1 901,3	1 871,8	98%	20,7	-7,4	1 455,3
Stockholms universitet	28 508 (63%)	1 580,1	1 621,1	103%	45,5	-0,1	1 530,8
Umeå universitet	16 104 (60%)	1 251,7	1 286,9	103%	60,3	4,8	1 047,1
Linköpings universitet	17 494 (53%)	1 379,5	1 379,6	100%	68,5	0,4	806,3
Karolinska institutet	6 116 (71%)	651,5	648,3	100%	140,2	-12,4	1 457,9
Kungl. Tekniska högskolan	12 152 (33%)	1 059,6	1 068,9	101%	222,0	2,4	1 387,6
Luleå tekniska universitet	7 559 (47%)	629,6	641,6	102%	22,1	-1,4	353,8
Karlstads universitet	8 207 (63%)	595,7	618,0	104%		2,2	204,6
Linnéuniversitetet	13 828 (62%)	993,3	972,9	98%		-0,1	285,8
Örebro universitet	8 749 (62%)	710,6	692,7	97%		-3,3	221,3
Mittuniversitetet	6 779 (63%)	523,1	520,6	100%		-1,6	207,0
Blekinge tekniska högskola	3 410 (37%)	267,9	261,8	98%		-1,2	85,0
Gymnastik- och idrottshögskolan	715 (48%)	92,8	96,4	104%		0,1	26,1
Försvarshögskolan ¹	514 (36%)						9,3
Högskolan i Borås	5 425 (74%)	448,6	457,9	102%		1,8	59,5
Högskolan Dalarna	6 196 (74%)	399,7	410,9	103%		-0,4	55,6
Högskolan i Gävle	5 517 (65%)	424,3	404,3	95%		-1,4	83,9
Högskolan i Halmstad	5 104 (61%)	368,8	356,0	97%		-0,8	55,8
Högskolan Kristianstad	5 060(71%)	357,6	e	98%		-0,4	47,0
Högskolan i Skövde	3 875 (55%)	313,0	322,7	103%		-0,4	41,2
Högskolan Väst	4 675 (67%)	341,5	351,4	103%		0,9	42,0
Malmö högskola	12 040 (67%)	827,5	855,5	103%		9,1	119,9
Mälardalens högskola	6 948 (65%)	575,6	541,8	94%		4,4	88,9
Konstfack	679 (73%)	153,0	157,6	103%			8,3
Kungl. Konsthögskolan	200 (66%)	60,9	61,2	101%			4,9
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	658 (45%)	122,7	132,2	108%			8,4
Stockholms konstnärliga högskola	478 (66%)	191,6	209,4	109%			48,1
Södertörns högskola	6 879 (70%)	381,2	390,2	102%		-3,4	49,6
Sveriges lantbruksuniversitet ¹	3 816 (69%)				26,7	5,5	835,9
Chalmers tekniska högskola AB	9 104 (31%)	818,8	831,5	102%	196,4	0,6	822,9
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	7 054 (59%)	504,1	506,2	100%		-1,4	95,5
Summa	289 959 (59%)	21 352,8	21 654,1	101%	1 168,2		15 572,0

Anm. I tabellen redovisas inte vissa mindre enskilda utbildningsanordnare. Vid dessa lärosäten fanns under 2015 ca 4 500 helårsstudenter varav 64 procent var kvinnor.

¹Försvarshögskolan och Sveriges lantbruksuniversitet har inga takbelopp varför inte detta redovisas i tabellen.

Redovisning av andra bedömningsgrunder

Kvalitet

Kvalitetssäkring av högskoleutbildning

Universitet och högskolor ansvarar för att verksamheten håller hög kvalitet både i utbildningen och i forskningen. Av lärosätenas årsredovisningar för 2015 framgår att det vid merparten av universitet och högskolor finns riktlinjer, mål och handlingsplaner för kvalitetssäkringsarbetet och att ett stort antal insatser har gjorts de senaste åren.

Hösten 2014 slutförde Universitetskanslersämbetet den cykel med utbildningsutvärderingar som påbörjades 2011. I april 2014 gavs en arbetsgrupp i uppdrag att biträda Utbildningsdepartementet i arbetet med att föreslå hur kvalitetssäkringssystemet för högre utbildning bör utformas. En promemoria med förslag om ett nytt nationellt kvalitetssäkringssystem remissbehandlades under 2015 (U2015/01626/UH). I december 2015 överlämnade regeringen skrivelsen Kvalitetssäkring av högre utbildning (skr. 2015/16:76) till riksdagen. I skrivelsen presenterar regeringen sina bedömningar av hur ett ramverk för ett nytt nationellt kvalitetssäkringssystem ska utformas. Bland annat framgår att systemet bör bestå av fyra komponenter: examenstillståndsprovning, granskning av lärosätens kvalitetssäkringsarbete, utbildningsutvärdering och tematiska utvärderingar. Under våren 2016 gav regeringen Universitetskanslersämbetet i uppdrag att vidareutveckla och implementera det nya kvalitetssäkringssystemet (U2016/01349/UH).

Under 2015 kostade Universitetskanslersämbetets arbete med kvalitetssäkring ca 58 miljoner kronor. Motsvarande kostnad för 2014 var ca 63 miljoner kronor. Den lägre kostnaden beror bl.a. på att ämbetet på grund av att utvärderingscykeln var avslutad inte genomförde några utbildningsutvärderingar under 2015. I gengäld nästan fyrdubblades antalet genomförda uppföljningar av utbildningar som fått omdömet bristande kvalitet. Ämbetet bedrev också ett metodutvecklingsarbete när det gäller provningar av examenstillstånd. Dessutom påbörjades metodutvecklingen för ett nytt kvalitetssäkringssystem. Bland annat genomfördes en pilotutvärdering av forskarutbildning.

Jämställdhet i högskolan

Fler kvinnor än män studerar på grundnivå och avancerad nivå i högskolan. Även valet av ämnesområde skiljer sig mellan könen. Tydligast var under läsåret 2014/15 skillnaden inom ämnesområdet vård och omsorg där 85 procent av helårsstudenterna var kvinnor och 15 procent var män. Inom ämnesområdet teknik var 33 procent av helårsstudenterna kvinnor och 67 procent män.

Även när det gäller de anställda vid universitet och högskolor finns det skillnader. Av de 18 440 doktoranderna under 2015 var 47 procent kvinnor och 53 procent män. Bland de utländska doktoranderna var skillnaderna större. Antalet utländska doktorander uppgick till ca 7 300 individer, varav 40 procent var kvinnor och 60 procent män.

Könsfördelningen varierar mellan olika anställningskategorier i högskolan, men för samtliga kategorier utom professorer ligger andelen kvinnor respektive män inom intervallet 40–60 procent. Av adjunkterna var 58 procent kvinnor och 42 procent män under 2015. Det är den enda anställningskategori där majoriteten av de anställda är kvinnor. Av lektorerna var andelen kvinnor 46 procent och andelen män 54 procent. Av professorerna var 26 procent kvinnor och 74 procent män. Inom de flesta anställningskategorierna är andelen kvinnor bland de nyanställda större än bland dem som redan är anställda. Inom den forskande och undervisade personalen fanns det under året också könsrelaterade skillnader i fråga om anställningsform. Totalt sett var det en större andel av de anställda kvinnorna än av männen som 2015 hade tidsbegränsad anställning, 32 respektive 29 procent. Ytterligare uppgifter om fördelningen av kvinnor och män i utbildning på grundnivå och avancerad nivå, i utbildning på forskarnivå samt bland den forskande och undervisande personalen finns redovisade under respektive del i resultatredovisningen.

Regeringens strategi för att genomföra de jämställdhetspolitiska målen är jämställdhetsintegrering, dvs. att jämställdhetsperspektiv integreras i alla politikområden och i alla led av beslutsfattande, planering och utförande av verksamheter. Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet ingår numera i utvecklingsprogrammet för jämställdhetsintegrering i staten (JiM), vilket innebär att de

har fått i uppdrag att redovisa en plan för jämställdhetsintegrering som ska genomföras under 2016–2018. Se vidare utg.omr. 13 avsnitt. Även de statliga universiteten och högskolorna har fått i uppdrag att ta fram och genomföra en plan för arbetet med jämställdhetsintegrering under 2016–2019. Göteborgs universitet har fått i uppdrag att fungera som stödfunktion till de statliga lärosätena, Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Summan av universitets och högskolors takbelopp för utbildning på grundnivå och avancerad nivå uppgick till ca 21,4 miljarder kronor under 2015. Därutöver tilldelades universitet och högskolor 753 miljoner kronor för särskilda åtaganden. Ett särskilt åtagande är en uppgift som ett universitet eller en högskola har särskild finansiering för och som inte avräknas mot lärosätets takbelopp. För ytterligare information om hur resurstilldelningssystemet för utbildning på grundnivå och avancerad nivå i högskolan fungerar se faktarutan Kort beskrivning av verksamheten. Under 2015 var det totala utfallet ca 21,7 miljarder kronor vilket motsvarar ca 101 procent av takbeloppet. Under 2015 hade 17 lärosäten en överproduktion, vilket innebär fler studenter än vad som ryms inom takbeloppet.

Sökande och antagna

I tabell 7.4 redovisas sökande, inklusive obehöriga sökande, och antagna till högskoleutbildning inför höstterminen 2015. Antalet sökande utan tidigare högskolestudier minskade med tre procent jämfört med föregående höst och uppgick till 131 000 personer, varav 59 procent var kvinnor och 41 procent män. Andelen utan tidigare högskolestudier har minskat i åldrarna 19, 20 och 21 år, men det är fortfarande 19-åringarna som står för den största andelen av ansökningarna.

Tabell 7.4 Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå

	2012	2013	2014	2015
Sökande (hösttermin)¹	403 000	413 000	425 000	410 000
Kvinnor %	63	62	62	62
Män %	37	38	38	38
Antagna (hösttermin)	249 000	242 000	243 000	240 000
Kvinnor %	62	61	61	61
Män %	38	39	39	39

Källa: Universitetskanslersämbetet.
¹ Inklusive obehöriga sökande.

Det totala antalet sökande till utbildningsprogram och kurser minskade med tre procent hösten 2015 jämfört med hösten 2014. Majoriteten av de sökande var kvinnor och denna fördelning bland de sökande har varit i stort sett oförändrad under de senaste tio åren.

Antalet kvinnor och män som antogs till högskoleutbildning höstterminen 2015 var nästan oförändrat i jämförelse med föregående år. Av de antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå var kvinnorna i majoritet. Fördelningen mellan kvinnor och män bland de antagna har varit i stort sett densamma under senare år.

Studenter i högskolan

Antalet högskolenyborjare, dvs. studenter som för första gången registrerats vid högskoleutbildning i Sverige, var omkring 1 400 färre läsåret 2014/15 jämfört med föregående läsår. Andelsmässigt var minskningen lika stor för kvinnor och män, 1,6 procent. Antalet inresande studenter som var nyborjare uppgick till omkring 21 800 personer, vilket var 500 fler jämfört med föregående läsår. Läsåret 2014/15 var medianåldern för samtliga högskolenyborjare (inklusive inresande studenter) 21,8 år vilket är en ökning med 0,1 år jämfört med föregående läsår. Exkluderas de inresande studenterna var medianåldern för kvinnor 21,4 år och medianåldern för män 21,0 år. Sett till hela studentgruppen minskade medianåldern för registrerade studenter från 25,9 år till 25,0 år mellan läsåren 2005/06–2014/15.

Tabell 7.5 Högskolenybörjare, helårsstudenter och registrerade studenter 2006–2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Högskolenybörjare¹	82 600	81 200	86 700	93 100	107 000	104 300	91 100	90 200	87 700	86 000
Kvinnor %	56	57	56	56	55	55	56	57	57	57
Män %	44	43	44	44	45	45	44	43	43	43
Helårsstudenter	283 239	276 425	277 896	300 148	315 783	312 810	304 886	299 006	295 417	294 441
Kvinnor %	59	59	59	58	58	58	59	59	59	59
Män %	41	41	41	42	42	42	41	41	41	41
Registrerade studenter¹	388 836	378 665	381 801	397 578	428 758	436 176	424 861	414 365	405 994	403 881
Kvinnor %	60	61	61	60	60	59	60	60	60	60
Män %	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Antal studenter i distansutbildning¹	82300	87800	98600	115 700	129 600	137 600	131 400	120 100	110 000	110 100
Kvinnor %	65	65	64	64	63	63	65	65	65	64
Män %	35	35	36	36	37	37	35	35	35	36

Källa: SCB/Universitetskanslersämbetet.

¹Uppgifterna avser läsår, 2015 innebär läsåret 2014/15.

Totalt fanns det ca 294 400 helårsstudenter 2015. Antalet helårsstudenter minskade med ca 1 000 helårsstudenter jämfört med föregående år. Andelen kvinnor uppgick till 59 procent och andelen män till 41 procent. Fördelningen mellan kvinnor och män har varit i stort sett densamma under flera års tid.

Antalet registrerade studenter var något lägre höstterminen 2015 än föregående hösttermin. Också bland de registrerade studenterna var antalet kvinnor större än antalet män. En förklaring till detta, som Statistiska centralbyrån och Universitetskanslersämbetet lyfter fram i rapporten Studenter och examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2013/14 (UF 20 SM 1501), är att kvinnor i högre utsträckning än män söker sig till högskolan för att läsa ett program som leder till en yrkesexamen. Även kvinnornas bättre studieresultat i gymnasieskolan kan vara en förklaring till den högre andelen kvinnor i högskolan. Därutöver återkommer kvinnor i större utsträckning än män till nya studieperioder i högskolan.

Lsåret 2014/15 fanns det 110 100 distansstudenter. Jämfört med läsåret 2013/14 minskade antalet distansstudenter med 100 individer. Andelen kvinnor bland studenterna som studerar på distans var något större än andelen kvinnor bland samtliga registrerade studenter, 64 procent respektive 60 procent. Av gruppen studenter i distansutbildning läste två tredjedelar enbart distansbaserad utbildning. Övriga studenter i distansutbildning kom-

merade studier på distans med campusbaserad utbildning.

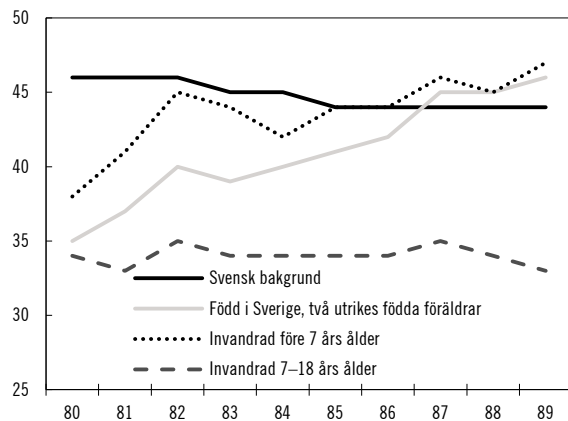
Det finns regionala skillnader i övergångsfrekvens till högskoleutbildning. Spridningen i påbörjad högskoleutbildning till och med 24 års ålder var stor mellan länen, från drygt 35 procent i Jämtlands län till nästan 50 procent i Stockholms län. I samtliga län är övergångsfrekvensen högre bland kvinnor. Skillnaden mellan länen har samband med flera bakomliggande faktorer. Den sociala sammansättningen av befolkningen i länen är en viktig faktor, eftersom benägenheten att påbörja högskolestudier har ett samband med social bakgrund. Tillgången till högskoleutbildning och situationen på arbetsmarknaden är andra faktorer som påverkar andelen som går vidare till en högskoleutbildning.

Universitetskanslersämbetet har analyserat andelen som har påbörjat en svensk högskoleutbildning senast vid 25 års ålder bland personer födda 1980–1989 med svensk eller utländsk bakgrund. Av födda 1989 och som invandrade till Sverige vid 7–18 års ålder hade 33 procent börjat i högskolan senast vid 25 års ålder (de som har invandrat efter 18 års ålder ingår inte i denna uppföljning av födelsekullar). Det var en mindre andel jämfört med dem som har svensk bakgrund för vilka andelen uppgick till 44 procent. Övergången till högskolan i födelsekullarna 1980–1989 för dem med svensk respektive utländsk bakgrund ser i stora delar ut på liknande sätt för kvinnor och män, om än på olika nivåer eftersom en större andel av kvinnorna fortsätter till högskolan. Män som har

invandrat någon gång i åldern 7–18 år påbörjar högskolestudier i minst utsträckning, endast 27 procent.

Diagram 7.2 Andel som har påbörjat en svensk högskoleutbildning senast vid 25 års ålder av personer födda 1980–1989 med svensk eller utländsk bakgrund

Procent

Anm.: Uppgifterna finns ej redovisade uppdelat på kön.

Anm.: Den vertikala axeln är bruten.

Källa: Universitetskanslersämbetet.

Vissa program till yrkesexamen samt kompletterande utbildningar

De senaste åren har riktade satsningar gjorts för att öka antalet programnybörjare inom vård/medicin- och teknikområdet. I tabell 7.6 redovisas antalet programnybörjare på civilingenjörsutbildningen, högskoleingenjörsutbildningen, läkarutbildningen, tandläkarutbildningen och sjuksköterskeutbildningen. Som framgår av tabellen har antalet nybörjare på utbildningarna ökat de senaste läsåren. För flera av utbildningarna finns stora skillnader när det gäller könsfördelningen bland nybörjarna.

Tabell 7.6 Programnybörjare på vissa yrkesexamensprogram

	11/12	12/13	13/14	14/15
Civilingenjörexamen	6 850	7 200	7 300	7 100
Kvinnor %	29	29	31	31
Män %	71	71	69	69
Högskoleingenjörexamen	4 200	4 400	4 700	4 700
Kvinnor %	24	26	26	26
Män %	76	74	74	74
Läkarexamen	1 550	1 550	1 600	1 600
Kvinnor %	53	53	54	55
Män %	47	47	46	45
Tandläkarexamen	350	350	400	400
Kvinnor %	57	67	66	63
Män %	43	33	34	37
Sjuksköterskeexamen	5 150	350	5 400	5 400
Kvinnor %	84	57	84	84
Män %	16	43	16	16

Källor: Statistiska centralbyrån och Universitetskanslersämbetet.

Utöver de riktade satsningarna för utökat antal helårsstudenter på ovanstående utbildningar har medel anvisats till kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning som motsvarar en svensk högskoleutbildning för vissa specifika yrkesgrupper inom hälso- och sjukvård, pedagogik och juridik. Under 2015 pågick på regeringens uppdrag kompletterande utbildningar för lärare vid flera lärosäten för motsvarande ca 396 helårsstudenter. Dessutom anordnades kompletterande utbildningar för personer med avslutad läkar-, tandläkar- eller sjuksköterskeutbildning från tredjeland i enlighet med regeringsuppdraget om totalt 127 helårsstudieplatser. Under 2015 antogs inga studenter till den kompletterande utbildningen för personer med utländsk juristutbildning. Antalet helårsstudenter på den kompletterande juristutbildningen uppgick till 1,25 och utgjordes av studenter som hade antagits vid tidigare antagningsomgångar.

Kostnaden för kompletterande utbildningar för utländska akademiker uppgick under 2015 till ca 66 miljoner kronor.

Utöver dessa utbildningar anordnar Sveriges lantbruksuniversitet kompletterande utbildning för veterinärer med särskild finansiering.

Examina

Examina inom högskoleutbildning delas in i tre kategorier: generella examina, konstnärliga examina och yrkesexamina. Under de senaste tio läsåren har antalet avlagda examina ökat med ca 40 procent. Under samma period ökade antalet examinerade personer med ca 32 procent. Till viss del förklaras ökningen av att det har blivit vanligare att en student får ut flera examina för samma studier. Det gäller framför allt vissa yrkesexamina som högskoleingenjörsexamen och sjuksköterskeexamen som kombineras med en generell examen.

Tabell 7.7 Antal examina och examinerade personer

	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15
Examina	71 700	70 100	74 700	78 200	80 900
Kvinnor %	65	64	63	64	63
Män %	35	36	37	36	37
Examinerade	61 000	59 300	63 200	65 600	67 900
Kvinnor %	65	63	63	64	63
Män %	35	37	37	36	37

Källor: Statistiska centralbyrån och Universitetskanslersämbetet.

Lsåret 2014/15 utfärdades ca 80 900 examina vid universitet och högskolor. Antalet examinerade personer uppgick till 67 900, inklusive dem som sedan tidigare hade en eller flera examina. Detta antal är det högsta genom tiderna. Ökningen jämfört med föregående läsår var 2 200 personer. Av samtliga examinerade under läsåret 2014/15 var ca 63 procent kvinnor, vilket var en procentenhet lägre än under föregående läsår. Kvinnorna har varit i majoritet bland de examinerade sedan 1977. Antalet masterexamina, en examen som tillkom vid införande av den nya examensstrukturen 2007, minskade något till följd av ett minskat antal inresande studenter. Lsåret 2014/15 utfärdades 8 600 masterexamina, vilket var 100 fler än läsåret innan. Av dessa utfärdades 4 000 till kvinnor och 4 600 till män. Under 2014/15 examinerades 14 200 personer vars utbildningstid var fem år eller längre, vilket var en ökning med 800 från läsåret innan. Av dessa var 7 300 kvinnor och 6 900 män.

Tabell 7.8 Antal examina för vissa yrken

	11/12	12/13	13/14	14/15
Lärarexamen	6 514	8 410	9 100	8 200
Kvinnor %	80	81	81	76
Män %	20	19	19	24
Sjuksköterskeexamen	3 918	3 837	3 913	3 871
Kvinnor %	87	86	86	87
Män %	13	14	14	13
Civilingenjörsexamen	3 049	3 346	3 766	4 224
Kvinnor %	27	29	31	30
Män %	73	71	69	70

Källor: Statistiska centralbyrån och Universitetskanslersämbetet.

Lsåret 2014/15 utfärdades ca 33 000 yrkesexamina varav 22 200 till kvinnor och 10 800 till män. Detta var en ökning med 300 yrkesexamina jämfört med föregående läsår. Under läsåret 2014/15 utfärdades 8 200 lärarexamina, varav 5 500 enligt den tidigare studieordning. Ca 77 procent av lärarexamina utfärdades till kvinnor och 23 procent till män.

Antalet utfärdade sjuksköterskeexamina (inklusive röntgensjuksköterskeexamina) var drygt 4 000 läsåret 2014/15, vilket var ca 100 färre än föregående läsår. Andelen sjuksköterskeexamina utfärdade till kvinnor var 87 procent och 13 procent till män. Könbalansen är den omvända för civilingenjörer. Ca 30 procent av civilingenjörsexamina utfärdades till kvinnor och 70 procent till män. Totalt utfärdades ca 4 200 civilingenjörsexamina läsåret 2014/15, vilket var 500 fler än föregående läsår.

Bedömning av utländska utbildningar

Universitets- och högskolerådet ansvarar för bedömning av utländska utbildningar på gymnasial och eftergymnasial nivå. Antalet ansökningar om bedömning fortsatte att öka under 2015. Totalt ökade antalet ärenden på alla utbildningsnivåer som Universitets- och högskolerådet ansvarar för med 27 procent under 2015 jämfört med året innan, en ökning från 18 000 ärenden 2014 till 22 874 ärenden 2015. Ett bidragande skäl är den fortsatta ökningen av asylsökande från Syrien. När det gäller ärenden om bedömning av utländska högskoleutbildningar inkom 9 835 ansökningar och 8 578 ärenden avgjordes.

Universitets- och högskolerådet har trots den stora ärendemängden kunnat bedöma 20 procent

fler ärenden under 2015 än under 2014. Åtgärder i form av utökad bemanning, viss omorganisation och effektivisering av ärendehantering har inneburit att handläggningstiderna har kunnat minska i samtliga ärendeprocesser jämfört med 2014. För bedömning av högskoleutbildning har den genomsnittliga handläggningstiden varit 138 dagar under 2015, jämfört med 150 dagar under 2014.

Universitets- och högskolerådet har under 2015 bistått med information och utbildningsinsatser om bedömning av utländsk utbildning för bl.a. studievägledare vid universitet och högskolor och vid den kommunala vuxenutbildningen.

Myndigheten har vidare under 2015 haft en fortsatt samverkan med Statens skolverk i uppgiften att lämna yttranden över utländska utbildningar som ligger till grund för ansökningar om lärar- eller förskollärlägitimation. Under året har myndigheten tagit emot 1 896 ärenden om begäran om yttranden om yttrande från Skolverket och lämnat besked i 1 774 ärenden med en genomsnittlig handläggningstid på 83 dagar.

Under 2015 har Universitets- och högskolerådet genomfört ett stort utvecklingsarbete i fråga om den s.k. Bedömningsportalen, som innehåller stödmaterial för bedömning av utländsk högskoleutbildning och används av antagningshandläggare vid universitet och högskolor, vägledare inom vuxenutbildningen och arbetsförmedlare.

Studenternas internationella rörlighet

Mellan läsåren 2010/11 och 2014/15 har antalet inresande studenter minskat med 29 procent. Antalet utresande studenter ökade under samma period med nio procent. Läsåret 2014/15 ökade antalet inresande studenter för första gången sedan införandet av studieavgifter 2010/11. Läsåret 2012/13 inträffade ett trendbrott då antalet inresande kvinnor blev fler än männen. Fler kvinnor än män bedrev under läsåren 2010/11–2014/15 utlandsstudier.

Tabell 7.9 Antal in- och utresande studenter, kvinnor och män läsåren 2010/11–2014/15

	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15
Inresande	46 700	38 100	33 900	32 600	33 200
Kvinnor %	44	47	51	52	52
Män %	56	53	52	48	48
Utresande	26 600	27 700	28 300	28 900	29 100
Kvinnor %	60	59	59	59	59
Män %	40	41	41	41	41

Källor: Statistiska centralbyrån och Universitetskanslersämbetet.

Utresande studenter

Under läsåret 2013/14 studerade 29 100 svenska studenter utomlands, vilket var 200 fler än föregående läsår. Av de utresande studenterna var 66 procent fritt utresande studenter (s.k. freemover-studenter) och 25 procent utbytesstudenter, medan tio procent studerade språkkurser på eftergymnasial nivå.

Majoriteten av de utresande studerade i Europa, främst i Storbritannien, Danmark och Polen. Nordamerika lockade många studenter och allt fler valde att studera i Asien.

Av antalet studenter, exklusive inresande studenter, som hade avlagt examen i Sverige under läsåret 2014/15 hade 14 procent studerat utomlands under sin utbildning. Det finns dock stora skillnader mellan olika examensgrupper. Av civilekonomerna hade varannan examinerad studerat utomlands, medan fyra procent av dem som hade avlagt en lärarexamen hade studerat utomlands och av dem som hade avlagt en sjuksköterskeexamen var motsvarande andel sex procent.

Inresande studenter

Läsåret 2013/14 deltog 33 200 inresande studenter i svensk högskoleutbildning, vilket var 600 fler än föregående år. Antalet utbytesstudenter har dock minskat, särskilt gruppen manliga utbytesstudenter. Antalet inresande utbytesstudenter har minskat varje år sedan 2011/12. Totalt har de sedan dess minskat med elva procent. Jämfört med föregående läsår har antalet inresande ökat från länder utanför EU/EES och Schweiz och minskat från EU/EES och Schweiz. Kvinnorna var, liksom läsåret innan, i majoritet bland de inresande: 52 procent var kvinnor och 48 procent var män. Av dessa inresande studenter var det 21 770 som studerade i Sverige för första gången vilket är 330 fler än föregående år.

Av de inresande nybörjarstudenterna var 61 procent utbytesstudenter och 39 procent fritt inresande studenter.

Av inresande utbytesstudenter som var nybörjare vid svenska universitet och högskolor 2013/14 kom ungefär sex procent från nordiska länder och 68 procent från övriga Europa. Därefter följde Asien och Nordamerika med 17 respektive nio procent. Av de fritt inresande studenterna som var nybörjare kom 30 procent från Europa. Därefter följde Asien med 22 procent. De enskilt största länderna var Indien, Finland och Kina. Av de studieavgiftsbetalande studenterna kom de flesta från Indien, Kina, Bangladesh, Pakistan och Iran.

Studieavgifter

Hösten 2011 infördes studieavgifter och anmälningsavgifter för personer som inte är medborgare i en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz (s.k. tredjelandsmedborgare). Syftet med införandet av studieavgifter var att svenska lärosäten skulle konkurrera med kvalitet och inte främst med avgiftsfri utbildning.

Läsåret 2014/15 betalade ca 2 800 studenter studieavgift som nybörjare i svensk högskoleutbildning vilket var en ökning med nästan 50 procent från föregående år. Jämfört med första året med studieavgifter har antalet nybörjare som betalar studieavgift mer än fördubblats (135 procent) Av dessa studenter var 38 procent kvinnor och 62 procent män. Det totala antalet avgiftsbetalande studenter i svensk högskoleutbildning uppgick läsåret 2014/15 till ca 4 300. Av de studieavgiftsbetalande fritt inresande studenterna kom de flesta från Indien, Kina, Bangladesh, Pakistan och Iran.

Antalet inresande studenter som var nybörjare från de tretton länder som Sverige har ett långsiktigt utvecklingssamarbete med minskade med nästan 80 procent läsåret efter införandet av studieavgifter. Lsåret 2014/15 skedde en stor ökning och antalet är nu uppe i drygt hälften av nivån läsåret 2010/11. Minskningen av studenter från Bangladesh och Etiopien står ensam för den totala minskningen av studenter från Sveriges samarbetsländer. För övriga elva länder har antalet studenter ökat eller i ett fall nått samma nivå jämfört med läsåret 2010/11.

Intäkterna från anmälnings- och studieavgifter nådde 2014/15 506 miljoner kronor, vilket ungefär motsvarar det belopp som drogs in från

universitet och högskolor i samband med införandet av anmälnings- och studieavgifter 2010/11.

Under 2015 anvisades sammanlagt 210 miljoner kronor för stipendier till avgiftsskyldiga studenter, vilket framgår av Tabell 7.10. Av dessa medel avsåg 150 miljoner kronor stipendier inom utgiftsområde 7, Internationellt bistånd, anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet*. Vidare avsåg 60 miljoner kronor medel inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, anslaget 4:1 *Internationella program*.

Tabell 7.10 Stipendier till tredjelandsstudenter

Miljoner kronor

Stipendier till tredjelandsstudenter	2012	2013	2014	2015
Utgiftsområde 16: Utbildning och universitetsforskning (endast studieavgiftskostnader)	60	60	60	60
Utgiftsområde 7: Stipendieprogram långsiktiga samarbetsländer (studieavgiftskostnader och levnadsomkostnader)	30	30	80	80
Utgiftsområde 7: Stipendieprogram OECD-DAC (studieavgiftskostnader och levnadsomkostnader)	20	70	70	70
Total	110	160	210	210

Universitets- och högskolerådet fördelar de ovan nämnda medlen, 60 miljoner kronor, från utgiftsområde 16 till statliga universitet och högskolor och vissa enskilda utbildningsanordnare. Universitets- och högskolerådet uppskattar att lärosätena under läsåret 2014/15 beviljade totalt ca 474 nya stipendier.

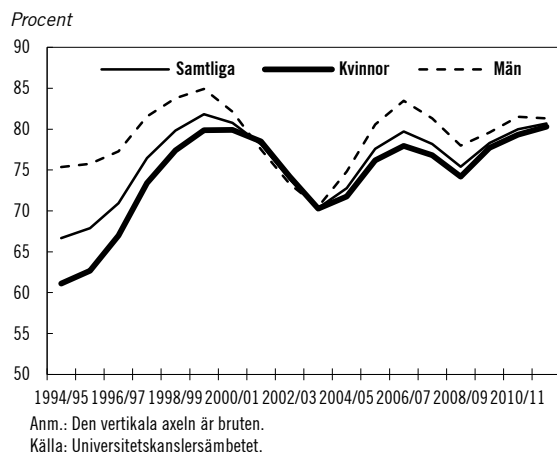
Stipendieprogrammen som finansieras med medel från utgiftsområde 7 administreras av Svenska institutet. Under 2015 beviljade Svenska institutet 447 stipendier till studenter från de långsiktiga samarbetsländerna. Av stipendierna beviljades 73 procent till män och 27 procent till kvinnor, vilket speglar söktrycket mellan män och kvinnor. Svenska institutet beviljade under 2014 även 157 stipendier till studenter från OECD/DAC-länder. Av dessa stipendier beviljades 45 procent till kvinnor och 55 procent till män.

Etablering på arbetsmarknaden

Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning (AKU) visar att arbetslösheten är lägre bland högskoleutbildade än bland de personer vars högsta utbildningsnivå är fullgjord gymnasieskola eller grundskola. Detta gäller oavsett konjunkturläge.

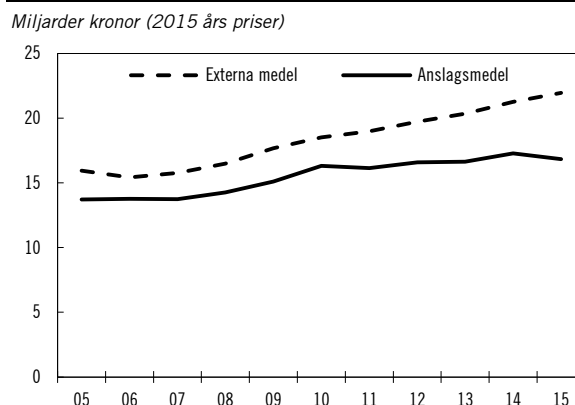
Universitetskanslersämbetets rapport Etableringen på arbetsmarknaden för högskoleutbildade 2013 – examinerade läsåren 2011/12, 2009/10 och 2007/08 (rapport 2015:26) behandlar högskoleutbildades etablering på arbetsmarknaden. Rapporten publiceras vartannat år. Av rapporten framgår att etableringen på arbetsmarknaden är fortsatt god då 80,7 procent av dem med avlagd examen läsåret 2011/12 hade etablerat sig på arbetsmarknaden 2013. Etableringsgraden var något lägre för kvinnor, 80,3 procent jämfört med 81,3 procent för männen. Den sammantagna etableringsgraden var något högre jämfört med gruppen som tog examen år 2009/10 (78,3 procent). Även 2009/10 hade kvinnorna en något lägre etableringsgrad, 77,7 procent mot männens 79,6 procent.

Diagram 7.3 Etablering på arbetsmarknaden. Kvinnor och män. Examinerade läsåren 1994/95–2011/12.

Forskning

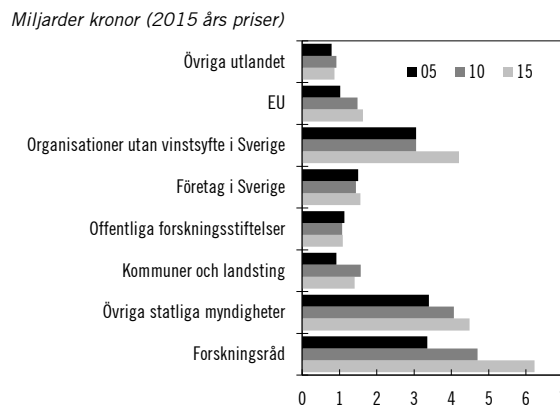
Diagram 7.4 Intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå uppdelade på anslagsmedel och externa medel 2005–2015

Källa: Universitetskanslersämbetet.

Lärosätenas statsanslag för forskning och utbildning på forskarnivå var 16,8 miljarder kronor 2015. Jämfört med 2014 har de direkta anslagen minskat med ca 450 miljoner kronor i 2015 års priser. Anslagen för forskning och utbildning på forskarnivå utgjorde ca 43 procent av lärosätenas alla intäkter för forskning under 2015. Lärosätenas forskningsintäkter från externa finansierare uppgick till 22 miljarder kronor 2015 och utgjorde 57 procent av lärosätenas totala forskningsintäkter.

Diagram 7.5 Lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå från externa finansierare 2005, 2010 och 2015, uppdelade på finansieringskategorier

Källa: Universitetskanslersämbetet.

Anslagen för forskning och utbildning på forskarnivå används främst till grundforskning i form av lönekostnader för lektorer och professorer, samfinansiering av externa forskningsprojekt och riktad forskning till särskilt utpekade strategiska forskningsområden. Anslagen används också till strategiska insatser för meritering av yngre forskare eller för forskare inom områden med ojämn könsfördelning och finansiering av utbildning på

forskarnivå. Samfinansiering av externa projekt avser dels sådana medel som skjuts till när de externa forskningsmedlen inte finansierar forskningsprojekt fullt ut, dels sådana medel som krävs som medfinansiering av vissa finansiärer. Genom att införa Sveriges universitets- och högskoleförbunds redovisningsmodell för indirekta kostnader har lärosätena ökat sin kontroll över forskningsprojektens totala kostnader och gjort det tydligare vilken del av forskningsprojekten som finansieras med anslagsmedel.

Utbildning på forskarnivå

Alla universitet får enligt högskolelagen utfärda generella examina på forskarnivå. Med anledning av propositionen Forskarutbildning med profilering och kvalitet (prop. 2008/09:134, bet. 2008/09:UbU18, rskr. 2008/09:276) har författningsändringar beslutats som medför att högskolor som inte är universitet sedan den 1 januari 2010 kan ansöka om tillstånd att utfärda generella examina på forskarnivå. Examenstillståndet söks inom ett område och beslutas i fråga om statliga lärosäten av Universitetskanslersämbetet. Konstnärliga examina på forskarnivå får universitet och högskolor utfärda inom ett område endast efter tillstånd av Universitetskanslersämbetet. För enskilda utbildningsanordnare fattar regeringen beslut om tillstånd att utfärda examina efter att Universitetskanslersämbetet lämnat yttrande över ansökan.

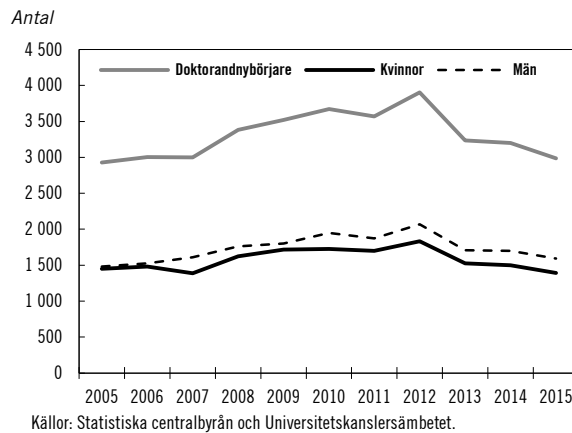
Doktorandnybörjare

Antalet doktorandnybörjare uppgick 2015 till 2 985 vilket var något färre än året innan. Flest nybörjare fanns liksom föregående år inom medicin och hälsovetenskap och det lägsta antalet fanns inom lantbruksvetenskap. Könsfördelningen bland doktorandnybörjarna 2015 var 47 procent kvinnor och 53 procent män. Könsfördelningen bland doktorandnybörjarna skiljer sig dock mellan olika forskningsämnesområden. Av doktorandnybörjarna i medicin och hälsovetenskap var andelen kvinnor 59 procent och andelen män 41 procent. Inom teknik var andelen kvinnor 32 procent och andelen män 68 procent. Det senare är en minskning av andelen kvinnor med två procentenheter sedan föregående år.

Även andelen utländska doktorandnybörjare var under 2015 38 procent, varav 40 procent kvinnor och 60 procent män.

Antalet licentiatnybörjare uppgick 2015 till ca 220 varav 55 procent kvinnor och 45 procent män.

Diagram 7.6 Doktorandnybörjare 2005–2015

Aktiva doktorander

Antalet doktorander uppgick hösten 2015 till ca 18 400 vilket är något färre än föregående höst då antalet var ca 19 300. Av doktoranderna var 47 procent kvinnor och 53 procent män.

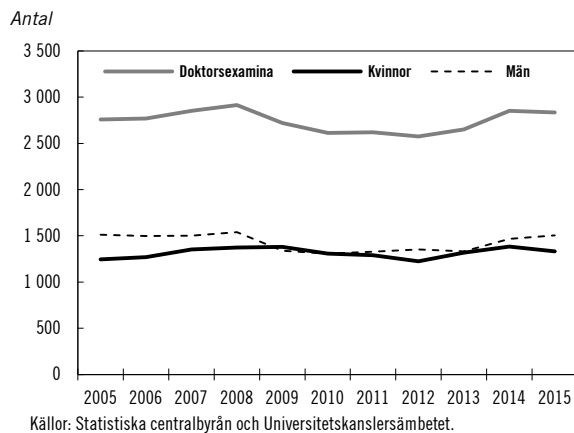
Andelen doktorander som ägnade sig åt studier på forskarnivå på heltid uppgick till 58 procent, vilket var en ökning med en procentenhet jämfört med tidigare år. Andelen kvinnor som studerade på heltid var 54 procent vilket var lägre än männen där 62 procent studerade på heltid. Att ca 42 procent av doktoranderna studerade på deltid kan delvis förklaras med att en doktorand kan ha påbörjat sin forskarutbildning en bit in på terminen eller återkommit efter ett uppehåll. En annan förklaring är att en del doktorander genomför sin utbildning på deltid vid sidan om ett annat arbete, t.ex. en läkaranställning.

Doktorsexamina och licentiatexamina

I ett längre perspektiv har antalet doktors- examina ökat. Sedan 2008, det år då flest doktorsexamina utfärdades, har antalet doktors- examina minskat under flera år för att sedan återigen öka från 2012. År 2015 uppgick antalet utfärdade doktorsexamina till 2 840. Flest doktorsexamina avlades inom medicin och hälsovetenskap. Av det totala antalet doktors- examinerade var könsfördelningen jämn med 47 procent kvinnor och 53 procent män. Dock finns det skillnader i könsfördelningen mellan olika ämnesområden, t.ex. utfärdades 58 procent av doktorsexamina inom medicin och hälso- vetenskap till kvinnor och 42 procent till män.

Antalet licentiatexamina steg under 2015 till 720, att jämföra med föregående års 830 examinerade. Andelsmässigt togs 39 procent av alla licentiatexamina år 2015 ut av kvinnor och 61 procent av män.

Diagram 7.7 Doktorsexamina 2005–2015

Doktorandernas försörjning

Den vanligaste försörjningsformen för doktorander under 2015 inom samtliga ämnesområden utom medicin och hälsovetenskap var doktorandanställning. I ett längre perspektiv kan man se att doktorandanställning har blivit allt vanligare. Av doktoranderna hade 55 procent en doktorandanställning 2007 och 2015 var andelen 64 procent. Det var tre procent av doktoranderna som hade utbildningsbidrag och sju procent som hade stipendier 2015. Andra försörjningsformer för doktorander var bland annat företagsdoktorand eller annan anställningsform inom eller utanför högskolan.

7.3.3 Analys och slutsatser

Under 2015 har det övergripande målet för verksamhetsområdet varit att utbildning och forskning vid universitet och högskolor ska hålla en internationellt sett hög kvalitet och bedrivs effektivt. Universitetskanslersämbetets utvärderingar av högskoleutbildningar under fyra-årscykeln 2011–2014 visar att en majoritet av utbildningarna har fått omdömet hög eller mycket hög kvalitet. Universitet och högskolor har ett långtgående ansvar för sitt interna kvalitetsarbete och det är av stor vikt att varje lärosäte har ett internt kvalitetssäkringssystem som ger lärosätet möjlighet att uppnå hög kvalitet i sina utbildningar.

Flertalet universitet och högskolor har under de senaste åren genomfört förändringar i sina utbildningsutbud, vilket har medfört att universitet och högskolor i högre utsträckning erbjuder utbildning där efterfrågan från studenterna och arbetsmarknad är stor.

I målet för verksamhetsområdet har också ingått att utbildning och forskning vid universitet och högskolor ska bedrivs effektivt. Ett tecken på att effektiviteten har ökat är att de senaste årens trend med fallande prestationsgrader inom utbildningarna på grundnivå och avancerad nivå är bruten och att den genomsnittliga prestationsgraden har ökat.

Arbetslösheten är lägre för personer med eftergymnasial utbildning jämfört med grupper med lägre utbildningsnivå och etableringsgraden ökar bland högskoleutbildade. Antalet sökande till universitet och högskolor minskade något under 2015 jämfört med föregående år. Även antalet helårsstudenter och högskolenybörjare minskade något under 2015. Minskningarna är dock små och kan ha påverkats av en förbättrad konjunktur. Efterfrågan på högskoleutbildning bedöms alltjämt vara större än högskolans nuvarande dimensionering. En utbyggnad av utbildning på grundnivå och avancerad nivå inleddes under 2015, men samtidigt har en tillfällig satsning på motsvarande cirka 4 200 utbildningsplatser upphört till 2016. Detta bedöms vara huvudorsaken till varför inte antalet helårsstudenter ökar under 2015.

Det finns fortfarande brister när det gäller jämställdheten vid universitet och högskolor. Fler kvinnor och män väljer att läsa en högskoleutbildning i dag jämfört med tidigare. Skillnaden mellan kvinnors och mäns benägenhet att läsa en högskoleutbildning är dock stor och blir dessutom allt större. Inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå studerar fler kvinnor än män. Inom utbildningen är också könsbundna utbildningsval ett fortsatt problem. Regeringen kan konstatera att kvinnor och mäns olika utbildningsval gör det svårare att uppnå det jämställdhetspolitiska målet om ekonomisk jämställdhet samt målet om en jämn fördelning av makt och inflytande.

Trots att andelen kvinnor är större än andelen män inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå är 74 procent av professorerna män. Andelen professorer som är kvinnor ökar visserligen men förändringen är långsam. Ökningen har också skett i långsammare takt de

senaste åren än tidigare. Regeringens slutsats är att det behövs ytterligare arbete för att målsättningen om jämställda karriärvägar inom universitet och högskolor ska nås.

7.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelse med reservation till Uppsala universitet. Ett uttalande med reservation lämnas när Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen innehåller felaktigheter som är väsentliga (enskilt eller sammantaget), men som inte är av avgörande betydelse för årsredovisningen. Riksrevisionen konstaterar att Uppsala universitets årsredovisning saknar namn på en av styrelsens ledamöter på underskriftssidan, vilket krävs enligt 2 kap. 8 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Före avgivandet av revisionsberättelsen har Riksrevisionen dock erhållit revisionsbevis för att samtliga styrelseledamöter har undertecknat arkivexemplaret av årsredovisningen.

8 Forskning

8.1 Omfattning

Området forskning inom utg.omr. 16 omfattar anslag till forskning, forskningens infrastruktur, nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap och forskningsinformation. Anslagen avser Vetenskapsrådet, Rymdstyrelsen, Kungl. biblioteket, Institutet för rymdfysik, Polarforskningssekreteriatet, Centrala etikprövningsnämnden samt de sex regionala etikprövningsnämnderna i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala.

- antal vetenskapliga artiklar, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i USA, Kina, Japan, Sydkorea och vissa större europeiska länder (källa: Web of Science),
- genomsnittligt antal fältnormaliserade citeringar per artikel, för Sverige och jämförbara länder (källa: Scopus),
- genomsnittligt antal fältnormaliserade citeringar per artikel för USA, Kina, Japan, Sydkorea och vissa större europeiska länder (källa: Scopus), och
- genomsnittligt antal fältnormaliserade citeringar för olika vetenskapsområden i Sverige (källa: Scopus).

8.2 Mål för området

Målet för forskningspolitiken är att Sverige ska vara en framstående forskningsnation, där forskning och innovation bedrivs med hög kvalitet och bidrar till samhällets utveckling och näringslivets konkurrenskraft.

Antalet vetenskapliga artiklar per land är ett mått på hur omfattande den forskning är som bedrivs i respektive land. Genomsnittligt antal fältnormaliserade citeringar per artikel är ett mått på vilken påverkan på vetenskapen ett arbete har. Fältnormaliserade citeringar är ett medelvärde för alla områden av antalet citeringar dividerat med medelantalet citeringar för varje område. Denna synlighet brukar generellt användas som ett mått på forskningens vetenskapliga kvalitet. Se vidare under avsnittet Svensk forskning i internationell jämförelse.

8.3 Resultatredovisning

8.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer för forskning som används för att redovisa resultaten inom verksamhetsområdet är följande:

- antal vetenskapliga artiklar, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i Sverige och vissa mindre och medelstora europeiska länder (källa: Web of Science),

Publiceringsdata mäts utifrån två databaser, Web of Science som inkluderar 12 000 tidskrifter samt Scopus som inkluderar ca 20 000 tidskrifter, varav en större andel än hos Web of Science avser tidskrifter från Europa och Asien.

När det gäller universitet och högskolors samverkan med det omgivande samhället, nyttiggörande av forskningsresultat samt innovation, se avsnittet Nyttiggörande av forskning.

8.3.2 Resultat

Forskningsfinansiering i Sverige

Det svenska nationella målet för forskning och utveckling (FoU) är att de totala investeringarna i FoU ska uppgå till ungefär fyra procent av BNP 2020. Detta mål presenterades i 2011 års ekonomiska vårproposition (prop. 2010/11:100). År 2000 uppställdes målet inom EU att de samlade privata och offentliga investeringarna av FoU ska uppgå till tre procent av BNP 2010. Flera länder inom EU har ökat sina avsättningar för FoU till följd av detta och uppnår därmed målet. Målsättningen att fler länder ska uppnå målet till 2020 kvarstår.

De statliga anslagen för FoU beräknas av Statistiska centralbyrån (SCB) uppgå till 34,4 miljarder kronor 2016.

Förutom medlen till FoU inom statens budget beräknas investeringar i FoU under 2016 göras med 1,6 miljarder kronor från de forskningsstiftelser som bildades med löntagarfundsmedlen, med cirka 2,25 miljarder kronor från EU:s forskningsmedel och med drygt 2,3 miljarder kronor från kommuners och landstings medel för FoU. Sammantaget uppskattas statens investeringar och övriga offentliga investeringar i FoU uppgå till drygt 40,5 miljarder kronor 2016, vilket motsvarar en andel av BNP på cirka 0,95 procent. Det är en minskning med 0,15 procentenheter jämfört med 2015.

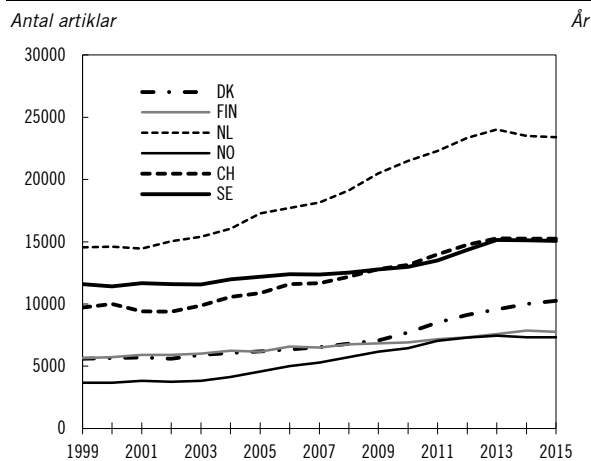
Det svenska näringslivet tillhör de mest FoU-intensiva i världen. SCB uppskattar att företagens investeringar i FoU uppgick till 85,9 miljarder kronor 2013, vilket är senast uppmätta år. Företagens investeringar i FoU motsvarade 2013 en andel på 2,3 procent av BNP. Tillsammans med offentliga avsättningar på cirka 1,1 procent 2013 avsattes därmed cirka 3,4 procent av BNP på FoU 2013.

Svensk forskning i internationell jämförelse

Sverige, Danmark och Schweiz är de tre länder i världen som producerar flest artiklar per capita. Svenska forskare publicerade ca 15 000 artiklar (fraktionerat) 2015, dvs. där en artikel med t.ex. två författare räknas som en halv för vardera författare. Forskare i Danmark publicerade ca 10 200 och forskare i Schweiz ca 15 200 med samma mått. Från Schweiz publiceras därmed

fler artiklar än från Sverige trots att det är ett mindre land. Den svenska produktionen av vetenskapliga artiklar har ökat med 30 procent sedan 1999 medan den från Schweiz har ökat med 57 procent och Danmark med 83 procent, se diagram 8.1.

Diagram 8.1 Antal vetenskapliga artiklar, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i Sverige och vissa mindre och medelstora europeiska länder 1999–2015

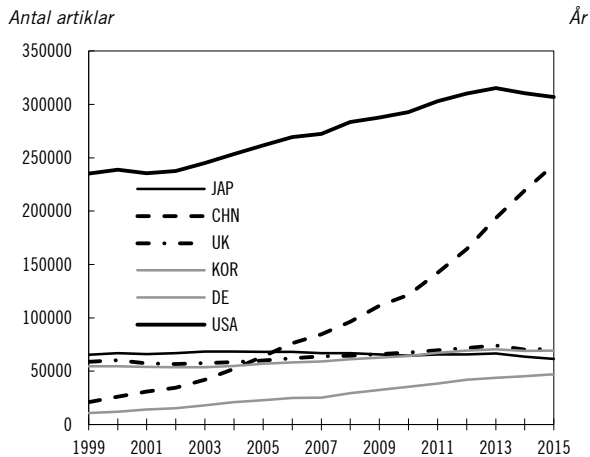

Källa: Web of Science 2016.

Den största ökningen av vetenskaplig produktion har skett i Asien. Kina har tiofaldigt sin publicering av vetenskapliga artiklar sedan 1999 och Sydkorea har fyrfaldigt sin produktion under samma period. Från Sydkorea publicerades under 2000 något färre artiklar än från Sverige, medan det 2015 publiceras mer än tre gånger så många artiklar från Sydkorea jämfört med Sverige. Kina är nu, efter USA, världens näst största producent av vetenskapliga artiklar, följt av Storbritannien, Tyskland och Japan. Den största producenten är USA med cirka 300 000 fraktionerade artiklar per år, se diagram 8.2.

Diagram 8.2 Antal vetenskapliga artiklar, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i USA, Kina, Japan, Sydkorea och vissa större europeiska länder 1999–2015

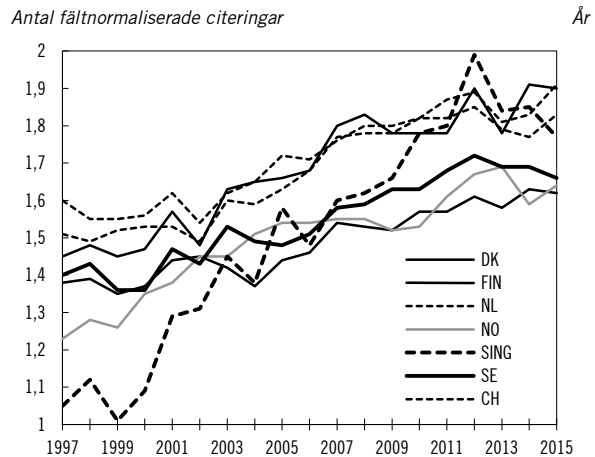

Källa: Web of Science 2016.

Ett mått på kvalitet är antalet citeringar av vetenskapliga artiklar. Sverige återfinns bland de tio länder i världen varifrån artiklar citeras mest. Skillnaden mellan de tio länder som citeras högst är små. Dock finns det skillnader inom denna grupp som visar på att jämförbara länder ändå skiljer sig åt något avseende citeringsgrad. Sverige som under 2015 citeras på ca 50–60 procent över världsgenomsnittet ligger här högre än Finland och Norge, i nivå med USA och Storbritannien, men lägre än Danmark, Nederländerna, Schweiz och Singapore, se diagrammen 8.3 och 8.4.

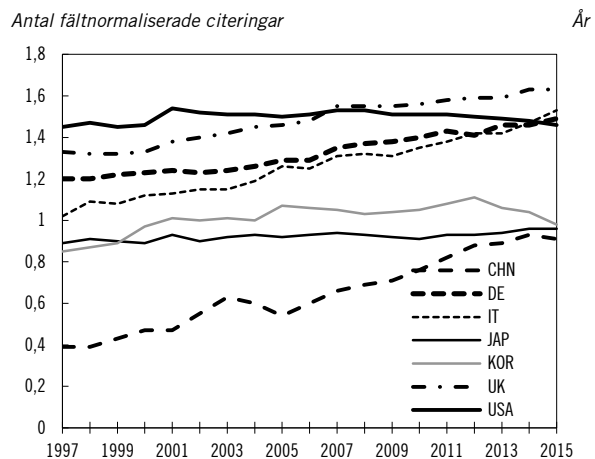
Sveriges citeringsgrad ökade från 2006 till 2011, men har därefter fallit något. Artiklar från Danmark, Nederländerna, Schweiz och Singapore citeras nu i högre grad än de från Sverige.

Diagram 8.3 Genomsnittligt antal fältnormaliserade citeringar per artikel för Sverige och jämförbara länder 1997–2015

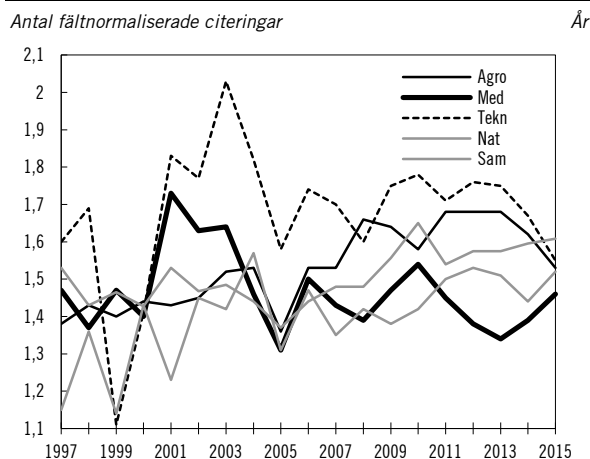
Källa: Scopus 2016.

Diagram 8.4 Genomsnittligt antal fältnormaliserade citeringar per artikel för USA, Kina, Japan, Sydkorea och vissa större europeiska länder 1997–2015

Källa: Scopus 2016.

När enskilda forskningsområden för Sverige jämförs med världsgenomsnittet ligger medicin och teknik högst, följt av agronomi och naturvetenskap med en citeringsgrad på 40–60 procent över världsgenomsnittet. Även samhällsvetenskap ökar mot denna nivå, se diagram 8.5. Inom humaniora har publiceringen ökat, vilket har resulterat i ett ökat antal citeringar, dock med en stor variation över tid beroende på ett jämförelsevis lågt antal artiklar. Slutsatser är därför svåra att dra avseende citeringsgraden.

Diagram 8.5 Genomsnittligt antal fältnormaliserade citeringar för olika vetenskapsområden i Sverige 1997–2015

Källa: Scopus 2016.

Fördelning av statliga medel till forskning

Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) beräknas de statliga anslag som investeras i FoU uppgå till 34,4 miljarder kronor 2016, vilket är en ökning med 747 miljoner kronor i 2016 års prisnivå jämfört med 2015. FoU-medlen i statens budget 2015 beräknas därmed av SCB motsvara 0,80 procent av BNP.

Av de totala FoU-medlen 2016 om 34,4 miljarder kronor anvisades 22,8 miljarder kronor inom utg.omr. 16 Utbildning och universitetsforskning. Universitet och högskolor tilldelades 14,2 miljarder kronor av dessa medel som direkta forskningsanslag. Dessutom fördelades 1,1 miljarder kronor av anslaget till Sveriges lantbruksuniversitet för forskning och forskarutbildning. Sammantaget uppgår anslagen till universitet och högskolor för forskning och utbildning på forskarnivå till 15,3 miljarder kronor 2016.

De fyra myndigheterna med särskilda uppgifter att finansiera FoU, dvs. Vetenskapsrådet, Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) och Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) beräknas fördela 10,3 miljarder kronor under 2016, se tabell 8.1. Avsättningarna till FoU inom utg.omr. Försvar och samhällets krisberedskap beräknas uppgå till 1,4 miljarder kronor 2016. Inom utg.omr. 7 Internationellt bistånd finansieras FoU med 811 miljoner kronor och

inom utg.omr. Energi finansieras FoU med 1,3 miljarder kronor.

Övriga myndigheters finansiering beräknas uppgå till 6,4 miljarder kronor. Detta motsvarar 19,4 procent av statens budgetmedel för FoU.

Tabell 8.1 Medel från statsbudgeten 2016 efter mottagare

mdkr

Mottagare	2016	Procentuell andel
Universitet och högskolor	14,2	41,2
Vetenskapsrådet	6,0	17,4
Vinnova	2,6	7,6
Formas	1,2	3,5
Forte	0,5	1,5
Energiforskning	1,3	3,8
Försvar och samhällets krisberedskap	1,4	4,1
Biståndsverksamhet	0,8	2,3
Övriga myndigheter	6,4	18,6
Totalt	34,4	100

Källa: Statistiska centralbyrån.

Ett urval av de statliga medel om 6,4 miljarder kronor som används för FoU 2016 av övriga myndigheter och hur de fördelas framgår av tabell 8.2.

Tabell 8.2 Några av de största avsättningarna 2016 för FoU från statliga myndigheter utöver universitet och högskolor, forskningsråden och Vinnova samt försvaret, med data för 2015 inom parentes

mnkr

Utgiftsområde	Anslag	2016 (2015)
Utbildning och universitetsforskning	Ersättning för klinisk utbildning och forskning	1 846 (1 798)
Kultur, medier, trossamfund och fritid	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	39 (38)
	Centrala museer: Myndigheter	24 (16)
	Insatser för den ideella sektorn	19 (19)
Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	Statens geotekniska institut	19 (22)
Allmän miljö- och naturvård	Miljöforskning	76 (76)
	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	29 (29)
	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	21 (30)
Energi	Avgifter till internationella organisationer	12 (12)
Kommunikationer	Utveckling av statens transportinfrastruktur	359 (313)
	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	181 (150)
	Statens väg- och transportforskningsinstitut	26 (26)
Näringsliv	Institutens strategiska kompetensmedel m.m.	589 (583)
Övriga		3 160 (1 588)
Totalt		6 400

Källa: Statistiska centralbyrån.

Forskningsstiftelserna

De forskningsstiftelser som bildades med medel från de statliga löntagarfonderna planerar att investera 1,6 miljarder kronor i FoU under 2016. I tabell 8.3 visas forskningsstiftelsernas bidrag för FoU under de två senaste åren samt en prognos för fördelningen 2016.

Tabell 8.3 Forskningsstiftelsernas investeringar i FoU 2014–2016

mnkr

Stiftelse	2014	2015	2016 (Prognos)
SSF	509	516	675
KK	281	357	487
MISTRA	159	149	208
Vårdalstiftelsen	31	13	-
STINT	41	39	47
IIIEE	8	10	11
Östersjöstiftelsen	188	181	178
Totalt	1 217	1 265	1 606

Källa: Statistiska centralbyrån. Vårdalstiftelsen har själva rapporterat in 13 miljoner kronor 2015.

Stiftelsen för strategisk forskning (SSF) stödjer naturvetenskaplig, teknisk och medicinsk forskning av strategisk betydelse för den svenska konkurrenskraften.

Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling (KK-stiftelsen) ger bidrag till universitet och högskolor för forskning av betydelse för näringslivets utveckling och för utökade kontakter med näringslivet, främst i omgivande regioner till universitet och högskolor.

Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (MISTRA) stödjer miljöforskning.

Stiftelsen för vård- och allergiforskning, (Vårdalstiftelsen) främjar forskning och forskarutbildning inom vårdområdet samt med inriktning på allergier och annan överkänslighet. Styrelsen har beslutat om en avveckling av stiftelsen och de sista bidragen fördelades under våren 2015.

Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT) ger stipendier för svenska forskares vistelse vid utländska universitet och för utländska forskares vistelse i Sverige. Stiftelsen för internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet (IIIEE) finansierar verksamhet vid Lunds universitet inom industriell miljöekonomi.

Östersjöstiftelsen finansierar främst forskning och akademisk infrastruktur vid Södertörns högskola.

Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond fördelade 542 miljoner kronor 2015 till humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. Av dessa medel fördelades totalt 391 miljoner kronor från den kulturvetenskapliga donationen som bildades med medel från de statliga löntagarfonderna.

Andra stiftelser och organisationer

Utöver de forskningsstiftelser som har bildats av staten finns det andra stiftelser som ger stora bidrag till svensk forskning. En stiftelse som lämnade ett av de största bidragen var Knut och Alice Wallenbergs stiftelse. Sammantaget fördelade Wallenbergsstiftelserna 2,4 miljarder kronor för olika forskningsprojekt och vetenskaplig utrustning under 2015. Cancerfonden avsätter 385 miljoner kronor för forskning 2016.

Utredningar

Översyn av etikprövning av forskning

En utredare har på Regeringskansliets uppdrag biträtt Utbildningsdepartementet i forskningsfrågor med särskild uppgift att se över och föreslå hur etikprövning av forskning som avser människor ska organiseras med målet att genom nationell samordning skapa en effektivare hantering. Uppdraget redovisades den 17 december 2015. Departementspromemorian Etisk granskning av klinisk läkemedelsprövning (Ds 2016:12) har remitterats.

Nationell rymdstrategi

Den 2 september 2015 överlämnades betänkandet En rymdstrategi för nytta och tillväxt (SOU 2015:75) till regeringen. Utredarens uppdrag var att föreslå en sammanhållen nationell rymdstrategi för svensk rymdverksamhet (dir. 2014:57). Syftet var att inom befintlig ekonomisk ram utveckla möjligheterna till att använda rymdverksamheten som en strategisk tillgång för att möta samhällets behov och stärka den svenska industrins konkurrenskraft. Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Reglering av personuppgiftsbehandling för forskningsändamål med anledning av EU:s dataskyddsförordning

Europaparlamentet och rådet fattade den 27 april 2016 beslut om en ny allmän dataskyddsförordning (EU 2016/679). Genom förordningen upphävs EU:s nu gällande dataskyddsdirektiv, vilket bl.a. innebär att den svenska personuppgiftslagen måste upphävas.

Dataskyddsförordningen förutsätter att vissa kompletterande nationella bestämmelser ska finnas på plats när EU-förordningen ska börja tillämpas. Förutom att anpassa och komplettera

de generella författningsbestämmelser som dataskyddsförordningen ger anledning till finns det också ett visst utrymme att införa särregleringar för specifika områden. En särskild utredare har därför fått i uppdrag att föreslå en reglering av behandling av personuppgifter för forskningsändamål som är förenlig med EU:s dataskyddsförordning (dir. 2016:65). Utredaren ska också behandla vissa av förslagen i betänkandet Unik kunskap genom registerforskning (SOU 2014:45). Delar av uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2017 och uppdraget i övrigt ska slutredovisas senast den 8 december 2017.

Organisationen för utredningar om oredlighet i forskning

Regeringskansliet har den 1 oktober 2015 uppdragit åt en särskild utredare att undersöka behovet av en ny hantering av ärenden som rör utredning av oredlighet i forskning och lämna förslag som säkerställer en tydlig och rättssäker hantering av misstänkt oredlighet (dir. 2015:99). Uppdraget ska redovisas senast den 25 november 2016.

Översyn av regelverken för forskningsetik och gränsområdet mellan klinisk forskning och hälso- och sjukvård

Den 2 juni 2016 fick en särskild utredare i uppdrag att se över lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen) och regleringen för verksamhet i gränsområdet mellan klinisk forskning och hälso- och sjukvård samt en bestämmelse om vissa etiska bedömningar (dir. 2016:45). Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2017.

Vetenskapsrådet

Vetenskapsrådets främsta uppgift är att ge stöd för grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden. Merparten av rådets forskningsstöd söks i konkurrens och fördelas efter granskning av sakkunniga till forskare och forskargrupper som bedriver egeninitierad forskning. Administrationen av denna process för beredning och granskning av ansökningar utgör en stor del av rådets arbete.

Av de totalt nästan 6,4 miljarder kronor som Vetenskapsrådet lämnade i bidrag under 2015 var 4,4 miljarder kronor forskningsstöd och nästan

1,9 miljarder kronor var stöd för forskningens verktyg och infrastrukturer.

En bibliometrisk analys som Vetenskapsrådet har genomfört visar att Sverige har en bred forskningsprofil, med viss tonvikt på klinisk medicin, samhällsvetenskap, biomedicin och biologi, men också på humaniora. Svensk forskning har särskilt starkt genomslag inom agronomi, biologi och kemi. Humanioras genomslag har stärkts något sedan mitten av 2000-talet.

Forskningsstöd

Tre fjärdedelar av Vetenskapsrådets forskningsansökningar gäller projektstöd. Totalt behandlades 4 899 projektansökningar 2015. Majoriteten av ansökningarna avsåg projektbidrag utan specificerad inriktning. Inom flera områden var beviljandegraden något högre 2015 jämfört med föregående år.

Vetenskapsrådets stöd till forskningsmiljöer, forskningssamverkan och forskarskolor innefattar en rad olika bidragsformer och utgjorde 2015 totalt 16 procent av myndighetens utbetalade stöd. Bidrag till internationell rekrytering ska göra det möjligt för svenska lärosäten att rekrytera framstående forskare. I och med de beslut som togs 2015 har totalt 19 ansökningar beviljats. Programmet är nu stängt för nya ansökningar.

För att bidra till högre kvalitet på svensk forskningsutbildning ger Vetenskapsrådet stöd till forskarskolor. Dessa kan drivas på ett enskilt lärosäte eller av flera lärosäten i samverkan, nationellt eller internationellt. Vetenskapsrådet finansierar för närvarande 21 forskarskolor.

Förnyelse i forskningen

Förnyelse inom forskningen sker enligt Vetenskapsrådet framför allt genom att förslag på forskningsprojekt initieras inom forskarsamhället. Vetenskapsrådets huvudsakliga forskningsfinansieringsform, projektbidrag, sker genom denna princip.

Förnyelse kan också omfatta förutsättningar för unga forskare. Det kan gälla såväl god och förutsägbar karriärväg, som god forskningsfinansiering och ökad möjlighet till att söka sig till starka forskningsmiljöer. Utlysningens formen radsprofessorprogrammet ger etablerade forskare möjlighet till mer långsiktig finansiering och därigenom större möjlighet till mer risktagande i forskningen. Forskares rörlighet är också en viktig faktor i forskningens förnyelse. Genom finansiering av stödformen internationell

postdok, där de forskare som får bidraget anställs vid ett svenskt lärosäte och tillbringar minst två tredjedelar av sin anställningstid vid ett utländskt universitet, bidrar Vetenskapsrådet till rörligheten. Vetenskapsrådet driver genom stöd från EU, programmet International Career Grant (INCA), som stödjer såväl rörlighet, som karriär- och ledarskapsutveckling för forskare i början av sin karriär.

Sedan 2011 har Vetenskapsrådet beslutat att minst en tredjedel av beslutade medel inom varje ämnesområde ska fördelas till unga forskare. Vetenskapsrådet utlyste ett särskilt bidrag till framstående yngre forskare inom naturvetenskap och teknikvetenskap och medicin och hälsa, med avsikt att ge de allra främsta forskarna en mer långsiktig finansiering av anställningar och forskningsmedel, två till sju år efter avlagd doktorsexamen. Inom humaniora och samhällsvetenskap anses denna riktade satsning inte behövas då unga forskare står sig väl i konkurrensen om forskningsmedel. För unga forskare som är kliniskt verksamma finns möjlighet att söka medel för att täcka lön för att kunna forska på halvtid. Av de 199 yngre forskare som beviljades medel från Vetenskapsrådet var 82 vid samma lärosäte som när de disputerade. Av dessa hade 46 varit vid ett annat lärosäte och återkommit till det lärosäte där de disputerade. Beviljandegraden är något högre för dem som har bytt lärosäte eller varit mobila än för dem som har varit kvar på sitt lärosäte sedan disputation. Beviljandegraden var något högre för kvinnor än för män i alla tre kategorierna. Trots att beviljandegraden är ungefär densamma för kvinnor och män, kvarstår det faktum att det inte är jämnt fördelat hur många kvinnor och män som söker medel inom olika forskningsområden.

Forskningens verktyg och infrastruktur

Vetenskapsrådets stöd till forskningens verktyg och infrastrukturer uppgick 2015 till nästan 1,9 miljarder kronor, vilket är 2,1 miljarder kronor lägre än tidigare år.

Vetenskapsrådet har under 2015 inlett arbetet med att införa en ny modell för prioritering, finansiering, organisation och styrning av forskningsinfrastruktur av nationellt intresse. Den nya modellen bygger på en hög grad av medfinansiering från lärosätena, vilket förväntas leda till att de åtaganden som görs är långsiktiga. Utlysningar av infrastrukturstöd kommer i

fortsättningen att ske vartannat år, baserat på en färdplan där de mest prioriterade satsningarna anges.

Sverige deltar genom Vetenskapsrådet i en rad internationella forskningsinfrastrukturer, bl.a. partikelfysiklaboratoriet CERN och den europeiska organisationen för astronomi ESO.

Jämställdhet

Vetenskapsrådet har sedan 2006 baserat sitt jämställdhetsarbete på den av styrelsen beslutade jämställdhetsstrategin.

De operativa målen är att Vetenskapsrådet ska ha en jämn könsfördelning i sina beredningsgrupper, verka för att andelen kvinnor och män bland dem som söker bidrag motsvarar andelen kvinnor och män bland de potentiellt sökande forskarna samt ha samma beviljandegrad och genomsnittliga bidragstorlek för kvinnor och män. Vetenskapsrådet har också sedan 2013 uppdrag om jämställdhetsintegrering (U2013/7800/F).

Könsfördelningen i beredningsgrupperna har blivit jämnare över åren. Under 2015 var det i genomsnitt 45 procent kvinnor i panelerna. Lägst andel kvinnor, 41 procent, var det inom natur- och teknikvetenskap.

När det gäller projektbidrag, som är Vetenskapsrådets dominerande stödform, har skillnaderna i beviljandegrad mellan män och kvinnor utjämnats de senaste åren. Beviljandegraden var marginellt högre för män inom de flesta områden under 2015.

Beviljad genomsnittlig bidragsstorlek under det första bidragsåret var högre för kvinnor än för män inom naturvetenskap och teknik- och utbildningsvetenskap, medan det omvända gällde för medicin och hälsa och humaniora och samhällsvetenskap.

Vetenskapsrådet utbildar granskare, personal, styrelse, ämnesråd och kommittéer i jämställdhet. Utbildningen baseras bland annat på resultatet av de jämställdhetsobservationer som återkommande har utförts i beredningsgrupperna sedan 2008. Studierna syftar till att identifiera brister och förbättringspunkter i ansökningsberedningsprocessen ur ett jämställdhetsperspektiv. Såväl gruppammansättning och dynamik, som instruktioner och tillvägagångssätt har identifierats som faktorer, vilka kan påverka processen. Det kan t.ex. handla om att personer i gruppen får olika stort talutrymme och därigenom kan påverka bedömningen av ansökan. När informell information ges utrym-

me i diskussionerna kan det också påverka rättssäkerheten i processen.

Uppföljning och utredning inom Vetenskapsrådet

De strategiska forskningsområdena (SFO) är en satsning på ett antal strategiska områden där svensk forskning tillhör eller bedöms ha potential att tillhöra den internationella forskningsfronten. På uppdrag av regeringen har Vetenskapsrådet, Vinnova, Formas och Energimyndigheten genomfört en utvärdering av satsningen som pågått sedan 2010. Totalt omfattade utvärderingen 43 forskningsmiljöer på elva lärosäten.

Den internationella expertpanelen konstaterade att satsningen på strategiska forskningsområden har varit ett utmärkt och nyskapande initiativ från regeringen och det förefaller ha ökat kvaliteten på forskningen i en majoritet av forskningsmiljöerna. Satsningens främsta styrka har varit långsiktighet, vilket har gjort det möjligt att kombinera risktagande och höga ambitioner i forskningsprojekt och i rekrytering av ny personal. Långsiktigheten har även varit avgörande för möjligheten att utveckla nya forskningsområden. Panelen pekade också på att stödformen efter fem år hade ett antal tillkortakommanden, inte minst vad gällde de strategiska områdenas kopplingar till samhällets behov och utbildningarnas utveckling.

Verksamheten inom en av SFO:erna, Nationellt centrum för livsvetenskaplig forskning (SciLifeLab), utvärderades även genom en särskild utvärdering som belyste tre områden: organisatoriska och finansiella förutsättningar, tekniska plattformars vetenskapliga kvalitet och vetenskaplig produktion, samt samhällelig relevans. De två internationella panelernas övergripande bedömning var att SciLifeLab har stor potential att bli världsledande inom livsvetenskaperna, men att en tydligare och mer samlad målbild, struktur, styrning och finansiering behövs. Vidare menade panelerna att SciLifeLab ännu inte fullt ut är ett nationellt centrum och att det är viktigt att SciLifeLab även i fortsättningen är integrerat i värduniversitetet samt att SciLifeLab behöver kommunicera bättre med omvärlden om betydelsen av den forskning som bedrivs där.

Utvecklingsforskning

Utvecklingsforskning omfattar stöd till forskning av relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i långinkomstländer och stöd

till samarbete och kunskapsutbyte mellan forskare i Sverige och forskare i låginkomstländer och lägre medelinkomstländer.

Under 2015 har kommittén för utvecklingsforskning arbetat med att integrera utvecklingsforskning med övrig verksamhet på myndigheten, samt med att utveckla beredningen av ansökningar inom området.

I vetenskapliga åiterrapporteringar och på seminarier har forskare beskrivit resultat av den biståndsfinansierade forskningen som har till syfte att bidra till att förbättra levnadsförhållandena för människor i låginkomstländer. Utöver konkreta forskningsresultat har finansieringen bidragit till nya och fortsatta samarbeten och kunskapsutbyten med forskare i dessa länder.

Sammanlagt uppgick de bidrag Vetenskapsrådet finansierade för utvecklingsforskning till 155 miljoner kronor, från utg.omr. 7 Internationellt bistånd. Medlen utlystes under 2015, dels i form av projektbidrag av relevans för låginkomstländer, dels i form av bidrag för internationellt forskningssamarbete. Av 185 projektbidragsansökningar beviljades 37 stöd om sammanlagt drygt 125 miljoner kronor under 2015. Många av projekten bedömdes vara av omedelbar nytta för målet för Sveriges internationella utvecklingssamarbete, medan andra syftar till kunskap som kan bidra till målet på sikt.

Rymdforskning och rymdverksamhet

Rymdstyrelsen

Under 2015 fördelades majoriteten av forskningsmedlen till Chalmers tekniska högskola, Kungl. Tekniska högskolan (KTH), Stockholms universitet och Institutet för rymdfysik, men även andra lärosäten och forskningsinstitut finns bland mottagarna. Under 2015 har Rymdstyrelsen låtit utvärdera effekterna av forskargruppernas deltagande med instrumentbidrag i stora internationella rymdprojekt, genom ett antal fallstudier inom rymdfysik. Utvärderingen visade på goda effekter, men också på den starka kopplingen mellan medverkan i nationella forskningssatellitprojekt och framgångsrika bidrag till internationella projekt, samt nödvändigheten av långsiktig finansiering från Rymdstyrelsen.

Rymdstyrelsen tecknade i september 2015 ett ramavtal med den kinesiska rymdstyrelsen

CNSA. Redan under hösten konkretiserades möjligheterna till samarbete genom diskussioner mellan Institutet för rymdfysik och CNSA rörande ett svenskt instrument på en kommande kinesisk månlandare. I oktober förlängde Sverige och USA det bilaterala rymdavtalet som tecknades 2005 med ytterligare tio år och därmed möjliggjordes en fortsättning på samarbetet mellan Nasa och Rymdstyrelsen.

Inom de europeiska satsningarna Copernicus (program för miljö- och klimatövervakning) och Galileo (program för satellitnavigering) har ett antal satelliter sänts upp under året.

Efter flera års förberedelser invigdes i december den svenska delen av ESA:s inkubatorverksamhet. ESA BIC Sverige blev den tolfte rymdinkubatorn i Europa och kommer årligen ge möjlighet för upp till åtta nystartade svenska företag att få råd och stöd med rymdrelaterade produkter och tjänster.

Europeiska unionen

EU:s intresse och ambitioner för rymdverksamhet har ökat sedan Lissabonfördraget 2009. EU:s huvudsakliga intresse finns inom navigering, miljö och klimat, och satsningar prioriteras för projekten Galileo (satellitnavigering) och Copernicus (miljöövervakning), men i ökande grad även för rymdlägesbild (Space Situational Awareness, SSA) där samarbete också sker med den Europeiska försvarsbyrån (EDA). Satsningarna har skett dels inom ovanstående projekt, dels inom tema rymd i ramprogrammet för forskning Horisont 2020.

Den europeiska rymdorganisationen

Sverige genomför majoriteten av sina rymdsatsningar i samverkan med det europeiska rymdorganet European Space Agency (ESA), vilket ger en kompetensutveckling som Sverige inte skulle kunna uppnå på egen hand.

ESA:s verksamhet består av både obligatoriska och frivilliga program och den årliga budgeten uppgår till cirka 4 miljarder euro. Medlemsländernas bidrag till ESA:s obligatoriska program av gemensamt intresse beräknas enligt en skala för bruttonationalinkomsten (BNI-skala). Sveriges andel var för 2015 totalt 2,84 procent och Sveriges andel av ESA:s totala budget uppgick samma år till cirka 2,5 procent. I frivilliga program utgår deltagandet från varje lands intressen.

En stor del av satsningarna återgår till medlemsländerna i form av utvecklingsuppdrag

till industrin. Den utsträckning i vilken ländernas industri har vunnit utvecklingsuppdrag inom ESA anges som landets returkoefficient, dvs. volymen industriuppdrag i relation till bidraget. Returkoefficienten ska idealt vara 1,0 över en given period. För den senaste beräkningsperioden 2000–2014 hade Sverige en returkoefficient om 0,99 vilket är acceptabelt. En ny beräkningsperiod inleddes den 1 januari 2015 och Rymdstyrelsen fortsätter arbetet med att försöka öka returkoefficienten till målet 1,0.

Institutet för rymdfysik

Forskningen vid Institutet för rymdfysik (IRF) syftar till att öka förståelsen för grundläggande fysikaliska processer i rymden och atmosfären. IRF:s forskning ger vetenskapliga resultat för en mängd tillämpningar inom många typer av rymdteknik. Innovativa mätinstrument som IRF utvecklar och ansvarar för ger möjligheter för forskare inom och utom institutet att göra nya upptäckter till gagn för naturvetenskap och teknik i hela samhället.

IRF har återigen lyckats väl internationellt. En viktig händelse under 2015 var uppskjutningen av de fyra NASA MMS-satelliterna (Magnetospheric Multiscale Mission) som nu formationsflyger i jordens magnetosfär med hårdvara från IRF ombord. Det dock i särklass största framtida projektet för institutet är JUICE (Jupiter Icy Moons Explorer) där IRF 2013 blev utvald att med två experiment ingå i den vetenskapliga nyttolasten. Arbetet med att ta fram underlag och färdigställa instrumenten har upptagit mycket tid för personalen på institutet.

IRF:s forskare har under året varit fortsatt aktiva och framgångsrika i publicering av vetenskapliga resultat i internationellt expertgranskade tidskrifter. Samarbetet med universitet och högskolor är fortsatt gott, vilket är betydelsefullt för IRF:s arbete.

Forskningens infrastruktur

Europeiska spallationskällan (ESS)

European Spallation Source (ESS) byggs för närvarande i Lund. ESS är en s.k. spallationskälla för neutronstrålning och är en av de största satsningarna på forskningsinfrastruktur som har skett i Europa under de senaste decennierna. ESS kommer att bli världens mest kraftfulla neutronkälla. Anläggningen kan jämföras med

ett gigantiskt mikroskop där struktur och funktion kan studeras hos många olika typer av material. Forskningen vid ESS kommer att ske inom framför allt fysik, kemi och livs-, material- och ingenjörsvetenskap, med tillämpningar inom t.ex. energi och klimatsmart teknologi, medicin och läkemedelsutveckling.

Anläggningen har 2012 projekterats att kosta 1,843 miljarder euro för perioden 2013–2025. Sveriges andel är 35 procent av den totala kostnaden, motsvarande ca 5,8 miljarder kronor i 2013 års priser.

Förhandlingarna med flertalet av de länder som avser att delta i konstruktionen och driften av ESS avslutades under 2014. Under 2015 överfördes all verksamhet i European Spallation Source ESS AB till ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur, ett s.k. ERIC-konsortium. Ett ERIC-konsortium är en associationsform som är särskild anpassad för forskningsinfrastrukturer, vars huvuduppgift ska vara att inrätta och driva en forskningsinfrastruktur på icke-ekonomiska grunder. Konsortiet har för närvarande tolv medlemsländer och tre observatörländer. Fler länder förväntas ansluta sig som medlemmar.

Konstruktionen av ESS påbörjades under hösten 2014 och anläggningen beräknas stå helt färdig 2025.

MAX IV

MAX IV är en anläggning i Lund för att studera struktur hos material och molekyler. Det görs genom användning av intensivt röntgenljus, vars korta våglängd gör det möjligt att se bl.a. extremt små detaljer.

Det första spadtaget togs 2010 och anläggningen invigdes sommaren 2016. Den unika prestandan hos MAX IV öppnar upp för världsledande forskning inom materialvetenskap, strukturbologi, övriga livsvetenskaper och energi- och miljöforskning. Den magnetteknik som används för att skapa röntgenstrålningen vid MAX IV utvecklades i Lund och har numera blivit en ny standard för motsvarande anläggningar runt om i världen.

Till anläggningen kan upp till 30 s.k. strålrör etappvis anslutas för olika slags mätningar. Tolv svenska universitet, Knut och Alice Wallenbergs stiftelse och ett estniskt-finskt konsortium är sedan tidigare klara som finansörer av investeringar i nya strålrör.

MAX IV-laboratoriet är beteckningen för den organisation inom Lunds universitet som omfattas av förordningen (1994:946) om den nationella forskningsanläggningen i elektronacceleratorlaboratoriet (MAX IV-laboratoriet) i Lund. Den tidigare röntgenlusanläggningen med tre lagringsringar (MAX I, II och III) besöktes 2015 av över 1 000 forskare, varav mer än hälften kom från utlandet, men är nu inte längre i drift. Forskarna utförde experiment inom flera vetenskapsområden.

Samarbete om forskningsanläggningar inom EU

The European Strategy Forum for Research Infrastructure (ESFRI) har sedan 2006 presenterat färdplaner för forskningsinfrastrukturer. Den första publicerades 2006, följt av uppdateringar 2008 och 2010. I mars 2016 presenterades en ny, där tydligare prioriteringar gjorts. I den finns 21 projekt, nio från färdplanen från 2008, sex plus ett omarbetat från 2010 samt fem nya projekt.

ESFRI prioriterade under 2014 tre projekt som alla kan bidra till världsledande forskning, ett av dessa projekt var den europeiska spallationsskällan ESS. Vidare identifierades ytterligare nio projekt som rekommenderades att få stöd, av vilka det fanns ett (EISCAT_3D) med särskild relevans för Sverige. Särskilda medel avsattes av EU för stöd till de första faserna i dessa projekt under 2015.

Nationellt centrum för livsvetenskaplig forskning (SciLifeLab)

SciLifeLab är ett nationellt centrum för storskalig molekylär biovetenskaplig forskning. Det unika med SciLifeLab är att det är både en forskningsinfrastruktur och ett forskningscentrum. Verksamheten i SciLifeLab regleras i förordningen (2013:118) om Nationellt centrum för livsvetenskaplig forskning. De fyra värduniversiteterna (Kungl. Tekniska högskolan, Karolinska institutet, Uppsala universitet och Stockholms universitet) får stöd genom de strategiska forskningsområdena för att bygga upp och bedriva forskning på SciLifeLab.

Vid SciLifeLab finns över 150 verkamma forskningsgrupper. Den vetenskapliga produktionen har ökat ytterligare under 2015 till 605 vetenskapliga publikationer.

Åtta unga forskningsledare rekryterades inom ramen för programmet SciLifeLab Fellows, vilket finansieras i samarbete med Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse.

Sammanlagt 441 personer har jobbat på plattformarna under 2015 (lika många kvinnor som män).

Av de 3 077 projekt som utfördes vid plattformarna 2015 var 81 procent serviceprojekt (dvs. ej samarbeten med forskare i SciLifeLab) varav 34 procent var uppdrag från forskare utanför de fyra värduniversiteterna, vilket är en ökning från 2014 med 30 procent. Utvidningen av SciLifeLab pågår genom att forskningsplattformar i hela landet knyts till SciLifeLab som satelliter.

Inom verksamheten Läkemedelsutveckling har 63 projekt utvärderats under 2016 och sammanlagt drivs 10 stora och 20 mindre utvecklingsprojekt.

SciLifeLabs plattformar har 49 olika samarbeten med sjukvården och utöver det med myndigheter som Folkhälsomyndigheten, Statens veterinärmedicinska anstalt och Livsmedelsverket. Plattformen för klinisk diagnostik samarbetar inom nationella nätverk för olika sjukdomsområden. Genomikplattformen på SciLifeLab är involverade i att diagnostisera cancerpatienter, s.k. precisionsmedicin, för att ta beslut om personligt anpassad behandling.

Samarbeten med näringslivet sker bl.a. genom pilotprojektet SciLife Innovation där företag med finansiering från Vinnova samarbetar med forskare från SciLifeLab. Totalt 60 samarbetsprojekt är genomförda med företag inom läkemedelsindustrin, medicinteknik, bioteknik, diagnostik, forskningsmetodik och instrumentutveckling. Bland de större företagen återfinns AstraZeneca, Merck, Sanofi-Aventis och Boeringer-Ingelheim, och bland de mindre Medivir, KaroBio och SOBI. Skolor, både lärare och elever på olika nivåer, och allmänheten bjuds in till verksamhet och SciLifeLab samarbetar även med Tom-Tits för att nå barn.

Forskningsnätet Sunet

Sunet (Swedish University Computer Network) är en forskningsinfrastruktur som tillhandahåller nätverk för digital kommunikation och tjänster för att stödja forskning och högre utbildning. Sunet förser anslutna universitet, högskolor och vissa kulturinstitutioner med internetförbindelser nationellt och internationellt samt tillhörande tjänster. Sunet har funnits sedan början av 1980-talet och ligger i dag organisatoriskt placerad vid Vetenskapsrådet.

Sunet utvärderades under 2013 av en internationell expertpanel. Mot bakgrund av panelens rekommendationer har Sunet under 2014 tagit fram en ny strategi och vision för verksamheten avseende perioden 2015–2019. Parallellt har Vetenskapsrådet gjort en översyn av Sunets organisationsform med målsättningen att skapa de bästa förutsättningarna för Sunet att bedriva sin verksamhet. Sunet är nu en egen enhet inom avdelningen för forskningens infrastruktur på Vetenskapsrådet.

Vissa register för forskning

Lagen (2013:794) om vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa trädde i kraft den 1 december 2013. Lagen ger ett tydligt rättsligt stöd för statliga universitet och högskolor att med den enskildes uttryckliga samtycke behandla personuppgifter i syfte att skapa underlag för olika forskningsprojekt om vad arv och miljö betyder för uppkomst och utveckling av olika typer av sjukdomar och för människors hälsa i övrigt. Bestämmelserna i lagen innebär ett skydd för enskildas personliga integritet i den verksamheten. Lagen var tidsbegränsad och gällde ursprungligen till och med den 31 december 2015.

I avvaktan på beredning av förslagen i Registerforskningsutredningens betänkande (SOU 2014:45) förlängdes lagens giltighetstid t.o.m. den 31 december 2017. På så sätt ges de universitet som behandlar personuppgifter med stöd av lagen möjlighet att fullfölja pågående och planerade forskningsprojekt tills dess att en ny lagstiftning kan ersätta den tillfälliga lagen.

Polarforskningssekretariatet

Polarforskningssekretariatets uppgift är att främja förutsättningarna för och samordna svensk polarforskning och utveckling i polarområdena.

Medelsförstärkningen från Vetenskapsrådet och Formas till Polarforskningssekretariatet för samarbete med USA avseende forsknings-samarbeten i Arktis har slagit väl ut. I maj 2015 undertecknades ett bilateralt avtal med USA och under sommaren 2015 genomfördes den första gemensamma expeditionen (Petermann) till Petermannglaciären på nordvästra Grönland med isbrytaren Oden. Ytterligare en expedition tillsammans med National Science Foundation (NSF) är planerad till 2018.

Under året har det bilaterala samarbetet med Norge fördjupats. Polarforskningssekretariatet har ansökt om och blivit accepterat som partner i Sustainable Arctic Marine and Coastal Technology (SAMCoT), ett akademiskt Center of Excellence vid Norges teknisk-naturvetenskapelige universitet (NTNU). Forskning vid SAMCoT utförs i samarbete med industrin, något som bidrar till att stärka sekretariatets förmåga att arbeta med innovationsinriktad forskning. Deltagandet i SAMCoT innebär även bättre förutsättningar för Polarforskningssekretariatet att etablera samarbete mellan svensk och norsk forskning. Vidare har samarbetet med Norge manifesterats i en gemensam expedition med NTNU med isbrytarna Oden och Frej under sensommaren 2015, Oden Arctic Technology Research Cruise (OATRC 2015). Samarbetet med Norge har också varit viktigt i samband med en svenskledd glaciologisk expedition till Svalbard, Norge, under året.

Sekretariatet har även under 2015 undertecknat ett forskningsavtal med Kanada om en polarexpedition med Oden till Arktis sommaren 2016.

Vidare har Polarforskningssekretariatet utfört flertalet forskningsexpeditioner, både till Antarktis och till Arktis. En tydlig trend är att ett allt större fokus under senare år har riktats på forskningsexpeditioner till Arktis bl.a. på grund av att sekretariatets största infrastrukturplattform (isbrytaren Oden) inte kan utföra expeditioner till Antarktis.

Utvecklingsarbetet och moderniseringen av forskningsstationen Abisko har fortsatt, vilket har medfört ett utökat internationellt intresse som har resulterat i att mer än 60 procent av de besökande forskarna kommer från internationella lärosäten.

Kungl. biblioteket

Kungl. biblioteket är Sveriges nationalbibliotek och arkiv och svarar för insamling av och tillgång till fysiska och digitala publikationer. En av myndighetens uppgifter är att vara en resurs för forskning, främst som humanistiskt och samhällvetenskapligt forskningsbibliotek. Vidare ska Kungl. biblioteket främja den svenska forskningens kvalitet genom att tillhandahålla en effektiv forskningsinfrastruktur.

Den allra största utmaningen för Kungl. biblioteket är en övergång och anpassning till det så kallade hybridbiblioteket, som ansvarar för

både fysiska och digitala publikationer och där inflödet av digitalt material tilltar kraftigt utan att inflödet av fysiskt material avtar. Detta får till följd att behovet av digital lagring kraftigt har ökat, liksom behovet av att det digitala materialet tillgängliggörs för användarna, i kombination med fortsatt hantering av det fysiska materialet.

Kungl. biblioteket har ett uppdrag att tillsammans med Vetenskapsrådet och med universitet och högskolor, genom Sveriges universitets- och högskoleförbund, vidareutveckla databasen SwePub för att möjliggöra och kvalitetssäkra bibliometriska analyser. Datakvaliteten i SwePub har dock bitvis varit låg, beroende på brister i de data som levereras från universitet och högskolor, vilket inneburit att det ännu inte varit möjligt att göra heltäckande bibliometriska analyser. De bibliometriska analyser som ett utvecklat SwePub kan ligga till grund för skulle bland annat kunna fungera som underlag för att fördela statliga forskningsmedel. Uppdraget ställer höga krav på ändamålsenlig insamling och bearbetning av från universiteten och högskolorna redan kvalitetssäkrad data och att samarbetet med universitet och högskolor, liksom med Vetenskapsrådet, fungerar väl. Arbetet med detta har framskridit under året.

Under 2015 har Kungl. biblioteket också, i enlighet med ett uppdrag, inlett ett arbete med att ta fram förslag till en nationell biblioteksstrategi för att främja samverkan och kvalitetsutveckling inom det allmänna biblioteksväsendet. Se även utg.omr. 17, avsnitt 5 Litteraturen, läsandet och språket.

Från 2015 har lagen (2012:492) om pliktexemplar av elektroniskt material trätt i kraft i alla delar, vilket ställer nya krav på Kungl. biblioteket och har präglat 2015 års arbete.

År 2016 har för Kungl. biblioteket präglats av att slutföra och följa upp ett omfattande organisations- och förändringsarbete som har genomförts med målsättningen att inom givna ekonomiska ramar skapa en stark och effektiv organisation.

Informationsförsörjning för forskning

Förbättrad tillgång till forskningsresultat, såsom vetenskapliga publikationer, konstnärliga verk och forskningsdata, är en förutsättning för framgångsrik svensk forskning och innovation. Mot denna bakgrund fick Vetenskapsrådet 2013 i uppdrag att föreslå nationella riktlinjer för

öppen tillgång (open access). Vetenskapsrådet ska enligt uppdraget samråda och samarbeta med Kungl. biblioteket samt andra relevanta aktörer (U2013/7800/F). Kungl. biblioteket har fått i uppdrag att samarbeta med Vetenskapsrådet i ovan nämnda uppdrag.

Vetenskapsrådet har rapporterat uppdraget till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) genom rapporten Nationella riktlinjer för öppen tillgång till vetenskaplig information (U2015/00206/F).

Oredlighet i forskning

Expertgruppen för oredlighet i forskning som inrättades 2010 vid Centrala etikprövningsnämnden har till uppgift att på begäran av statliga universitet och högskolor lämna yttranden som ett stöd i lärosätenas utredningar av ärenden som rör misstankar om oredlighet i forskning, konstnärlig forskning samt utvecklingsarbete. Under 2015 lämnade oredlighetsgruppen yttranden i ett ärende. Expertgruppen har sedan 2010 lämnat yttrande i totalt nio ärenden.

Etikprövning av forskning

Lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor omfattar forskning som avser människor och biologiskt material från människor samt forskning som innebär behandling av känsliga personuppgifter. Etikprövningen sker av sex regionala nämnder. Överklaganden och överlämnanden av vissa ärenden görs till Centrala etikprövningsnämnden.

Ett mått på effektiviteten inom organisationen för etikprövning av forskning är de regionala etikprövningsnämndernas genomsnittliga handläggningstider. I samtliga kategorier var den genomsnittliga handläggningstiden för alla regionala nämnder under 2015 väl inom de handläggningstider som anges i förordningen (2003:615) om etikprövning av forskning som avser människor.

Under 2015 avgjordes totalt 5 618 ärenden i de regionala nämnderna, vilket är en ökning med 59 ärenden jämfört med året innan. Totalt avgjordes 34 ärenden i Centrala etikprövningsnämnden, vilket är en minskning med tre ärenden.

Nyttiggörande av forskning

Nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap är viktigt för att bidra till att lösa globala samhällsutmaningar och bidra till samhällets utveckling och näringslivets konkurrenskraft. Nyttiggörande omfattar många politikområden och nedan redogörs för delar av det nyttiggörande som sker vid universitet och högskolor.

Högskolornas och universitetens roll för nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap är ett integrerat åtagande som kopplar både till utbildning och till forskning. En del av denna uppgift utförs i större eller mindre omfattning av innovationskontoren som finns vid samtliga universitet. Fyra av dessa innovationskontor fick under 2015 också i uppdrag att stödja vissa utpekade högskolor.

Innovationskontoren följs årligen upp via ett antal flödestal samt verksamhetsrapportering i lärosätenas årsredovisningar. De flödestal som har rapporterats in för 2015 är (U2014/5731/UH,U2015/1103,1229,1347/UH och U2015/2675/UH):

- antal idéer som har influerat för prövning eller rådgivning från forskare respektive studenter samt hur en idé definieras och avgränsas,
- antal idéer som går vidare till s.k. verifiering från forskare respektive student, samt hur verifiering definieras och avgränsas, och
- antal idéer som har gått vidare till inkubatorer.

Totalt under 2015 har över 2 750 idéer från forskare och studenter omhändertagits av innovationskontoren. Detta inkluderar även till viss del idéer från högskolorna som stöds.

Definitionen av en idé börjar bli allt tydligare där många innovationskontor definierar en idé som en idé där ett första möte har genomförts. Därmed har idén beskrivits på ett mer omfattande sätt.

För en transparent fördelning av medel till innovationskontoren beslutade regeringen 2015 förordningen (2015:139) om fördelning av statliga medel för innovationskontor vid universitet och högskolor. Denna förordning trädde i kraft den 1 januari 2016 och reglerar fördelningen av medel till innovationskontoren baserat på fyra parametrar. De fyra parametrarna

inkluderar ett basbelopp, ett belopp baserat på volym, ett belopp baserat på stöd till andra högskolor och ett belopp som baseras på prestation. För prestationsbedömningen av innovationskontoren genomfördes under 2015 en utvärdering av Verket för innovationssystem (Vinnova)(N2014/4460/FIN).

Vinnova gjorde i denna prestationsbedömning bedömningen att innovationskontoren visar på en allmänt hög nivå på verksamheten, vilket innebär att även de innovationskontor med lägsta betyg håller en bra nivå. En bedömning efter en betygskala på 1–5 gjordes, där två innovationskontor fick det högsta betyget (5) medan två kontor fick det lägsta betyget (1).

Vinnova fick den 28 februari 2013 i uppdrag att, i samråd med Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, ta fram metoder och kriterier för att mäta kvalitet och prestation av universitetens och högskolornas samverkan med det omgivande samhället (N2013/1162/FIN). Uppdraget kommer att fortsätta under 2016. Under 2016 utlystes den andra piloten där universitet och högskolor kan delta.

Universitet och högskolor förvaltar statligt ägda holdingbolag. Dessa holdingbolag är en del av det innovationsstödjande systemet och har ofta en nära koppling till innovationskontoren. Vid holdingbolagen har idébanker etablerats som ska underlätta övertagande av idéer där idébäraren inte själv är aktiv. I och med införandet av idébankerna beslutades att de holdingbolag som är knutna till universitet och högskolor ska komma in med en återrapportering till staten och återrapportera ett antal indikatorer (U2011/6745/UH). Indikatorerna som inrapporterades 2015 var det totala antalet unika idéer som holdingbolaget och dess dotterföretag tar emot, antal idéer som skyddas i form av patent, mönsterskydd och varumärke, antal idéer som holdingbolaget äger helt eller delvis, antal idéer som har sålts vidare till bolag och antal nya bolag som startas med idén som grund. Idébankerna fortsätter utvecklas i olika riktningar vid holdingbolagen. Vissa holdingbolag satsar renodlat på licensavyttringar medan andra använder medlen för att följa med en idé i utvecklingen.

Fördjupad kommersiell verifiering (förinkubation) inom life science etablerades också under 2016 på ett antal innovationskontor, då dessa

fick medel särskilt för detta ändamål. Dessa innovationskontor har precis påbörjat detta arbete och en utvärdering av arbetet kommer att genomföras under 2017.

Forsknings-samarbete inom EU

Det europeiska forsknings-samarbetet finansieras genom ett särskilt ramprogram för forskning och innovation. Ett nytt sjuårigt ramprogram med namnet Horisont 2020 startade 2014. Det tidigare sjunde ramprogrammet (FP7) pågick under perioden 2007–2013. Ramprogrammet Horisont 2020 har avsatt en budget på närmare 80 miljarder euro att fördela till de allra främsta forsknings- och innovationsprojekten.

Verket för innovationssystem (Vinnova) publicerar årligen rapporter om det svenska deltagandet i ramprogrammet. I början av 2016 kom den senaste rapporten som redogör för utfallet i Horisont 2020 av undertecknade och inrapporterade kontrakt under 2014 och fram till oktober 2015 (med utlysningar till och med maj 2015). Medan FP7 var tematiskt strukturerat så är Horisont 2020 uppdelat i tre delar med en utmaningsdriven del gentemot identifierade samhälleliga utmaningar som exempelvis energi, miljö, hälsa samt inkluderande och säkra samhällen. Programmet inkluderar också en del om industriellt ledarskap med mer marknadsnära innovationsprojekt, vilket bland annat innebär att många nya aktörer ansöker om projektmedel jämfört med tidigare. Det finns också en del för grundforskning. Skillnaderna i struktur och anslag betyder att direkta jämförelser mellan Horisont 2020 och tidigare ramprogram är svåra att göra, men ett antal övergripande trender kan avläsas.

Sverige ligger kvar bland de tio mest framgångsrika länderna i ramprogrammet, och svenska organisationer beviljades 399 miljoner euro vilket motsvarar 3,3 procent av fördelade medel i de första utlysningarna. Detta gav Sverige en åttonde plats bland deltagande länder, vilket är samma placering som i slutet av FP7. Över 300 svenska organisationer deltog och av dessa var drygt en tredjedel sådana som inte varit med i tidigare ramprogram.

En analys av grundforskningsdelen visar att Sveriges andel av beviljade medel från det Europeiska Forskningsrådet minskade i slutet av förra ramprogramperioden och den utvecklin-

gen har fortsatt i Horisont 2020 där svenska forskare fått 2,1 procent. Samtidigt har Sverige lyckats bra i andra delar som Framtida och ny teknik med 6,0 procent, liksom i instrumentet för forskningsinfrastrukturprojekt med 4,8 procent till svenska organisationer.

I delen för industriellt ledarskap är Sveriges deltagande starkt i flera enskilda delar. Inom samhälleliga utmaningar ligger det svenska deltagandet på en hög nivå i utmaningsområdena Klimat (4,6 procent), Hälsa (4,2 procent) och Energi (4,0 procent). Över hälften av Sveriges totala beviljade medel tillföll universitet, med Lunds Universitet i spetsen följt av Chalmers tekniska högskola, Kungl. Tekniska högskolan, Karolinska institutet och Uppsala universitet. I näringslivet var det Ericsson som lyckades få mest medel följt av AstraZeneca och ABB. I småföretagarinstrumentet erhöll svenska företag nära fem procent. Bland forskningsorganisationer var bland annat European Spallation Soucre (ESS), Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut (SP) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) framgångsrika. Offentliga organisationer och myndigheter som Stockholms kommun, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) och Energi-myndigheten är också deltagare. Det svenska deltagandet i de europeiska partnerskapsprogrammen är fortsatt starkt.

En svensk EU-samordningsfunktion med uppdrag att förstärka det strategiska arbetet inom det europeiska forsknings-samarbetet och särskilt partnerskapsprogrammen etablerades under slutet av sjunde ramprogrammet. Sedan dess har EU-samordningsfunktionens arbete resulterat i ett antal bedömningar om svenskt deltagande och finansiering i de europeiska partnerskapsprogrammen. I den nationella samordningsfunktionen ingår Energimyndigheten, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte), Rymdstyrelsen, Vetenskapsrådet och Vinnova. Sekretariatet för samordningen finns på Vinnova.

Horisont 2020 implementeras genom fleråriga arbetsprogram som behandlas i kommittéer där medlemsstaterna finns representerade. Organisationen för det svenska kommittéarbetet baseras på ett regeringsbeslut och det är representanter för Regeringskansliet och myndigheter som ingår i programkommittéerna som leds av EU-

kommissionen. Arbetsprogrammen för perioden 2016–2017 beslutades under hösten 2015.

Europeiska rådet beslutade i februari 2011 att Europeiska forskningsområdet (ERA) skulle vara förverkligat 2014. I s.k. framstegsrapporter redogör kommissionen för hur de uppfattar läget i medlemsstaterna. En ny rapport ska publiceras i höst. Kommissionens slutsats i den senaste rapporten från 2014 är att mycket har uppnåtts för att förverkliga ERA, men att det europeiska forsknings- och innovationslandskapet fortfarande är fragmenterat och att ERA därför inte är helt förverkligat. Vid Konkurskraftsrådet i maj 2015 antogs rådsslutsatser kopplade till en färdplan för utvecklingen av ERA och den tillhörande rådgivande strukturen. Varje medlemsstat ska ta fram en nationell färdplan under 2016 för att specificera vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras att vidtas på nationell nivå. Arbetet med den svenska färdplanen är påbörjat och kommer att färdigställas under hösten.

I april varje år överlämnar EU:s medlemsstater nationella reformprogram till EU-kommissionen. Programmen redogör för genomförandet av Europa 2020-strategin i den nationella politiken. På forskningsområdet har EU målsättningen att medlemsstaternas samlade utgifter för forskning och utveckling ska uppgå till tre procent av BNP 2020. Det svenska målet är att de offentliga och privata investeringarna i forskning och utveckling vid denna tidpunkt ska uppgå till ungefär fyra procent av BNP. I den senaste statistiken från 2013 låg den på 3,4 procent. Nivån är dock fortfarande hög i en internationell jämförelse.

Internationellt forskningssamarbete

Forskning och innovation både främjas och stimuleras av samarbete över nationsgränserna. Detta är något som i de flesta fall sker direkt mellan forskare på bilateral eller multilateral basis. Vanligtvis finansieras samarbetena genom universitetens och högskolornas egna insatser eller med bidrag från Vetenskapsrådet eller andra forsknings- och innovationsfinansierande myndigheter. Ibland sker detta inom ramen för bilaterala avtal mellan Sverige och tredje land. Under 2015 har samverkansaktiviteter genomförts med USA, Sydkorea och Sydafrika. Samarbetena fortlöper väl.

Genom ett ökat engagemang i Strategic Forum for International S&T Co-operation (SFIC), som är ett rådgivande forum till rådet, kommissionen och EU:s medlemsstater, har insatser gjorts för att öka kunskapen om både EU:s och andra medlemsstaters samarbeten med tredje land.

8.3.3 Analys och slutsatser

Svensk forskning i internationell jämförelse

Antalet publicerade artiklar från Sverige har ökat sedan 1999, men ökningen per capita har varit större i flera andra länder. Schweiz med högre publicering per capita ökar mer med motsvarande finansiering. Även från Danmark kommer fler artiklar än från Sverige med motsvarande finansiering. Relativt de offentliga avsättningarna är antalet artiklar ändå jämförelsevis högt i Sverige och något högre än från exempelvis Finland, Nederländerna och Norge.

Kvalitet mätt som antalet fältnormaliserade citeringar har ökat sedan 2007. Jämfört med Sveriges konkurrentländer har medelciteringarna ökat mer för Sverige än för Finland och Norge. Artiklar med svenska författare citeras nu i nivå med de författare från Storbritannien och USA. Citeringsgraden har däremot ökat mindre än den i Danmark, Nederländerna, Schweiz och Singapore. Citeringsgraden ökade fram till 2011, men har därefter avtagit, trots att medel har tillförts även under åren efter 2011. Den ökade finansieringen har alltså inte lyckats öka svensk forsknings konkurrenskraft i samma takt som i Sveriges konkurrentländer.

Vetenskapsrådet

Vetenskapsrådets huvuduppgift är att ge stöd för grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden och därmed verka för den fria grundforskningen och den forskarinitierade förnyelsen av forskningen.

Myndigheten har många nya uppdrag med ursprung i propositionen Forskning och innovation (prop. 2012/13:30). Myndigheten har trots att uppdragen varit omfattande genomfört dessa väl.

Inom EU utvecklas både den forskarinitierade och den mer behovsstyrda forskningsfinan-

sieringen och nya samarbeten och program introduceras, t.ex. gemensamma program om forskning. Det är viktigt att Vetenskapsrådet har en beredskap att utveckla samarbetsprocesser för att underlätta svenskt deltagande i sådana satsningar.

Vetenskapsrådet gör många utvärderingar och analyser av hög kvalitet, vilka är av stor vikt som underlag för bedömning av forskningspolitiska insatser.

Vetenskapsrådet bör kunna prioritera, agera strategiskt och initiera kraftsamling inom forskningsområden som bedöms som strategiskt viktiga och att utvärdera effekterna av riktade satsningar inom speciella forskningsområden.

Det är tillfredsställande att jämställdheten mellan kvinnor och män när det gäller beviljandegrad i utlysningar successivt har förbättrats och nu är acceptabel. Det är troligt att myndighetens insatser för jämställdhet har gett resultat. Samtidigt kvarstår utmaningen att fler män än kvinnor söker medel.

Rymdforskning och rymdverksamhet

Rymdverksamhet har, och får en allt större, betydelse i Sverige och globalt för utveckling av tjänster till nytta för samhället, bl.a. inom miljö- och klimatövervakning, navigation och telekommunikation samt som källa för utveckling av teknik med ett bredare användningsområde.

Svensk rymdforskning och rymdindustri håller hög internationell klass. Svensk rymdverksamhet innehåller även en hög grad av innovation och förnyelse och rymdverksamhetens betydelse för miljö- och klimatforskningen är fortsatt stor.

Sveriges deltagande i det obligatoriska vetenskapsprogrammet inom det europeiska rymdorganet European Space Agency (ESA) möjliggör för svenska forskare att i samarbete med europeiska kollegor studera yttre rymden i projekt som är för kostsamma att genomföra med enbart nationell finansiering. Det är värdefullt för mindre länder att delta i ESA:s arbete, liksom andra rymdsamarbeten som EUMETSAT, eftersom det ger möjlighet att delta i riktigt stora projekt.

Institutet för rymdfysik

Institutet för rymdfysik fortsätter med stor framgång att tillverka mycket kvalificerade

instrument till många av världens största rymdsatsningar. Arbetet med att slutföra de två rymdinstrument som ska ingå i ESA:s stora rymdforskningsprojekt JUICE (Jupiter Icy Moons Explorer) visar ytterligare prov på institutets och svensk rymdforsknings höga standard.

Institutet för rymdfysiks publicering av resultat i internationellt välrenommerade tidskrifter (t.ex. Science) har under året varit omfattande, likväl som institutet framgångsrikt har deltagit i handledning av doktorander, vilket kvalitetssäkrar forskningen och utbildningen vid myndigheten.

Forskningens infrastruktur

Den europeiska spallationskällan (ESS) och röntgenljuskällan (MAX IV) väntas ge Sverige en stor internationell synlighet

I Lund byggs två forskningsanläggningar av världsklass, neutronkällan European Spallation Source (ESS) och röntgenljuskällan (MAX IV). Båda anläggningarna förväntas ge stor och långsiktig betydelse för svensk forsknings och näringslivs konkurrenskraft.

Som värd för anläggningarna har Sverige möjlighet att skapa en världsledande miljö med bas inom materialvetenskap. De unika möjligheterna vid ESS och MAX IV innebär att anläggningarna kan attrahera såväl enskilda forskare som högteknologiska företag i Sverige och från andra länder.

Det är viktigt att Sverige drar nytta av ESS och MAX IV så att anläggningarna utvecklas till sin fulla potential. Vetenskapsrådet har därför ett uppdrag (U2014/3980/F) att stimulera det svenska deltagandet kring uppbyggnaden och driften av ESS och att få nya användargrupper att utnyttja anläggningen. Vetenskapsrådet har i sin delrapport (U2014/3980/F) föreslagit att regeringen inrättar en nationell samordning för att bl.a. underlätta att till fullo utnyttja ESS och MAX IV som en nationell kunskaps- och innovationsmiljö för vår tids stora samhällsutmaningar.

Det europeiska strategiforumet för forskningsinfrastruktur (ESFRI)

Det europeiska strategiforumet för forskningsinfrastruktur (ESFRI) presenterade 2016 en ny färdplan för forskningsinfrastruktur.

Denna är kortare än den föregående och endast åtta nya projekt, varav fem inte hanteras av andra organisationer, lades till listan. De stora investeringarna som har gjorts under tidigare år, där ESFRIs prioritering har varit ett starkt stöd för de projekt som har haft högt svenskt intresse, kan vara orsaken till att det svenska intresset har minskat för de anläggningar som har placerats på färdplanen.

SciLifeLab har utvärderats

Vetenskapsrådet utvärderade SciLifeLabs organisation, den vetenskapliga höjden och samhällsrelevansen och i en rapport baserad på två internationella panelers utlåtande fastställdes att en stor del av forskningen vid SciLifeLab höll högsta internationella kvalitet. Däremot efterlystes tydligare styrning och ledning och ett större nationellt inflytande.

Polarforskning

Polarforskningssekretariatet har återigen visat sig framgångsrika i fråga om att genomföra stora internationella marina forskningsexpeditioner till Arktis. De utökade resurserna från Vetenskapsrådet och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande möjliggjorde att under sommaren 2015 genomföra den med USA första gemensamma expeditionen till Petermannglaciären på nordvästra Grönland med isbrytaren Oden. Ytterligare en expedition tillsammans med NSF är planerad till 2018. Det visar återigen på svensk polarforsknings höga anseende som samarbetspartner i polara expeditioner. Under de kommande åren har ytterligare expeditioner planerats till Arktis bl.a. tack vare finansiering från Vetenskapsrådet och Formas.

Resultat av Arktiska rådets arbete inom Scientific Cooperation Task Force (SCTF) kan leda till att de internationella samarbetena inom forskning i och om Arktis underlättas. SCTF har under det kanadensiska ordförandeskapet i Arktiska rådet diskuterat hur samarbeten bäst kan främjas. Slutsatsen är att de arktiska staterna behöver ingå ett forskningsavtal. Under det amerikanska ordförandeskapet 2015–2017 kommer SCTF att slutförhandla ett sådant avtal.

Nyttiggörande av forskning

Universitet och högskolor fortsätter att driva utvecklingen av innovationskontor och uppgiften att nyttiggöra forskningsbaserad kunskap. På många universitet är innovationskontoret och dess verksamhet tydlig och mycket nära integrerat med lärosätets övriga strategier och verksamhet.

Behovet av att skapa en gemensam definition av begreppet idé har blivit allt mer efterfrågat och definitionerna lärosätena emellan börjar bli alltmer samstämmiga vilket regeringen ser positivt på.

Inrapporteringen från innovationskontorens flödestal visar på en markant ökning med över 20 procent från föregående år (2 250 idéer), vilket markerar en uppåtgående trend. Redovisningen av idéer och fördelningen mellan studenter och forskare är dock bristfällig, vilket gör det svårt att se vilken grupp som ökat mest.

Prestationsbedömningen av innovationskontor som genomfördes av Vinnova visade på positiva resultat och att innovationskontoren har kommit långt i sitt etablerande av sin verksamhet.

Idébankerna vid holdingbolagen är fortsatt i en etableringsfas där holdingbolagen fortsätter utvecklas i olika riktningar.

Förinkubation som vissa innovationskontor har fått i uppdrag att etablera är i en uppbyggnadsfas och inga slutsatser kan dras från denna satsning under 2016.

Forskningsamarbete inom EU

Svenska aktörer deltar fortfarande framgångsrikt i EU:s ramprogram, där det svenska deltagandet i Horisont 2020 som startade 2014 ligger på samma nivå som i slutet av det tidigare sjunde ramprogrammet (för forskning och teknisk utveckling (FP7)). Betydande resurser tillförs därmed svensk forskning, samtidigt som svenska aktörer skapar nya nätverk och samarbeten.

Under flera ramprogram har Sverige haft ett deltagande på ungefär 4 procent av de beviljade medlen. I FP7 låg nivån på 3,8 procent av medlen. Historiska jämförelser av deltagandet i ramprogrammet bör dock göras med försiktighet, eftersom ramprogrammen har varit utformade på olika sätt och nya länder tillkommit både som EU-medlemmar och till ramprogrammet associerade länder. Konkurrensen

om tillgängliga medel i EU:s ramprogram har därför hårdnat genom att fler länder kan söka till programmet samt genom nationellt minskade forskningsbudgetar i många länder. Samtidigt har den tillgängliga ramprogramsbudgeten ökat gradvis årligen under FP7 och in i Horisont 2020 med en budget på nära 80 miljarder euro för perioden 2014–2020. Till det har ett antal förenklingsåtgärder genomförts, vilket har lett till att många nya aktörer söker till utlysningarna, vilket ytterligare ökar konkurrensen.

Sammantaget innebär det att svenska intressenter behöver stärka sina ansträngningar för att erhålla finansiering. Även det faktum att EU:s ramprogram Horisont 2020 fokuserar på samhällsutmaningar och inkluderar innovation innebär att svenska aktörer behöver se över sina strategier för deltagande. Samverkan mellan länder och mellan sektorer blir sannolikt allt viktigare för ett framgångsrikt svenskt deltagande i Horisont 2020. Liksom under det tidigare ramprogrammet FP7 kommer det proaktiva arbetet med att påverka ramprogrammets utlysningar vara centralt, liksom den informations- och rådgivningsverksamhet som bedrivs till stöd för svenska aktörer.

Nivån på de medel som satsas nationellt har visat sig vara en viktig förklaring till varför vissa länder lyckas bättre än andra inom ramprogrammet. Då Sverige tillhör de länder i världen som per capita satsar mest på forskning och utveckling har svenska aktörer bra grundförutsättningar. Även de satsningar på strategiska forskningsområden och strategiska innovationsområden som har presenterats i de senaste två forsknings- och innovationspropositionerna skapar goda möjligheter för deltagande. Andra insatser som görs, t.ex. den EU-samordningsfunktion som har inrättats, förväntas kunna stärka Sveriges möjligheter.

Liksom i FP7 är det svenska deltagandet i Horisont 2020 budgetmässigt till stor del koncentrerat till ett fåtal lärosäten och ett fåtal stora företag. Glädjande nog är dock en tredjedel av de svenska deltagarna nya organisationer i ramprogrammet.

Utvecklingen av det Europeiska forskningsområdet (ERA) är central för EU:s forskningspolitik och är en särskild målsättning i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Rådsslutsatser rörande färdplanen för den fortsatta implementeringen av

ERA antogs vid Konkurrenskraftsrådet i maj 2015. Alla medlemsländer ska under 2016 ta fram nationella färdplaner. Sverige har påbörjat det arbetet med målet att färdigställa färdplanen under hösten.

Internationellt forskingssamarbete

Sverige har bilaterala avtal om forsknings-samarbete med flera länder. Samarbetet med dessa har intensifierats under de senaste åren. Svenska myndigheter och forskningsutförare har genomfört flera insatser för att stärka det internationella samarbetet. Arbetet med dessa satsningar bör fortsätta. Genom deltagande i EU:s aktiviteter avseende internationella samarbeten öppnas en möjlighet för samarbeten med fler länder, vilket är särskilt intressant avseende de tillväxtländer där närmare samarbeten nu saknas.

8.4 Revisionens iakttagelser

8.4.1 Revisionsberättelse med reservation

Regionala etikprövningsnämnden i Umeå har fått en revisionsberättelse med reservation avseende sin årsredovisning för 2015.

Som grund för reservationen anger Riksrevisionen att myndigheten har överskridit den av regeringen beslutade anslagskrediten med 79 000 kronor. Överskridandet har inte observerats i tid av nämnden och de har därför inte kunnat åtgärda det, men nämnden har angett att rutinerna har skärpts från och med 2016.

8.4.2 Revisionsberättelse med upplysning

Regionala etikprövningsnämnderna i Göteborg, Lund, Stockholm, Umeå, Linköping och Uppsala har fått revisionsberättelse med upplysning.

Riksrevisionen har uppmärksammat vid att nämnderna i årsredovisningen redovisar ett väsentligt underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten för etikprövning av forskning som avser människor.

Frågan om huruvida avgifterna för prövning av ansökan om etikprövning av forskning bör höjas för att uppnå full kostnadstäckning bereds inom Regeringskansliet.

9 Politikens inriktning

9.1 Inledning

Sverige ska vara en ledande kunskapsnation när det gäller utbildning, forskning och innovationer. Varje barn och ungdom, oavsett kön, bakgrund och funktionsnedläggning, ska ges en god grund att stå på och vuxna ska ha god tillgång till utbildning under hela livet oavsett var i landet de bor. En ambitiös och framåt-syftande utbildningspolitik lägger grunden för en stark jobbpolitik där såväl inrikes som utrikes föddas kompetens effektivt tas till vara. Investeringar i utbildning, från förskola till högskoleutbildning, är en viktig del av den svenska modellen. Med rätt kompetens ökar möjligheten till etablering på arbetsmarknaden, till omställning under arbetslivet och det medför att fler kan bidra till det gemensamma samhällsbygget.

Utbildningspolitiken är även viktig för att ge människor tillgång till bildning för personlig utveckling och förutsättningar till ett aktivt deltagande i ett demokratiskt samhälle. Utbildningsnivå och fullföljda studier är en av hälsans bestämningsfaktorer. Mot den bakgrunden bidrar politiken till regeringens långsiktiga mål att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Utbildning är också en central del i arbetet för en omställning till en hållbar utveckling, exempelvis avseende klimat och miljö, välfärd och demokrati. Regeringens utbildningspolitik strävar efter att utjämna socioekonomiska skillnader och att ge alla människor möjlighet att utvecklas. Alla barn, unga och vuxna ska också ges förutsättningar att pröva och utveckla sin förmåga och sina kunskaper till sin fulla potential oberoende av ålder, könstillhörighet och funktionsned-

sättning. Genom investeringar i forskning ska Sverige möta de stora utmaningar som samhället står inför och stärka sin internationella attraktionskraft som ett av världens främsta forskningsländer.

Denna inriktning på utbildnings- och forskningspolitiken stärker samhällsbygget och utvecklar den svenska modellen.

9.2 Förskola och skola

Regeringens investeringar i skolan syftar till att vända utvecklingen med de fallande kunskapsresultaten. Det är en prioritering i tre delar:

- investeringar för att tidigt ge elever det stöd de behöver,
- att stärka läraryrkets attraktivitet så att fler vill bli lärare, fler lärare stannar i yrket och fler vill återvända till läraryrket, och
- en jämlik skola för alla elever, exempelvis genom riktat stöd till de skolor som har lägst resultat och svårast förutsättningar.

9.2.1 Lärarna är nyckeln till en bättre skola

Från förskola till vuxenutbildning är skickliga och engagerade lärare och förskollärare nyckeln till förbättrade kunskapsresultat. Regeringen satsar därför på att öka lärar- och förskolläraryrkenas status och attraktionskraft för att vända skolans utveckling så att alla elever får med sig de kunskaper de behöver för livet.

Nationell samling för läraryrket

För att göra läraryrket mer attraktivt behöver lärarna ges tid att ägna sig åt undervisningen och möjligheter att göra karriär och utvecklas i yrket. Även förskollärare och fritidspedagoger behöver ges bättre möjligheter att utvecklas i sina professioner. Det finns inga snabba lösningar som löser lärar- och förskolläraryrket och vänder utvecklingen i skolan. Det krävs insatser på både kort och lång sikt. För att stärka yrkenas attraktivitet har regeringen tagit initiativ till en nationell samling för läraryrket som bl.a. resulterat i lärarlönelyftet, en investering i höjda löner för ca 60 000 lärare och förskollärare. Från och med 2017 beräknas 3 miljarder kronor per år avsättas för detta ändamål. På sikt, när modellen etablerats, är avsikten att medlen ska fördelas till kommunerna via det generella statsbidraget.

I arbetet inom ramen för den nationella samlingen för läraryrket har ett antal insatser föreslagits för att stärka lärare, förskollärare och fritidspedagoger i sina professioner och att ge bättre förutsättningar för rektorer och förskolechefer att utföra sina uppdrag. Regeringen kommer att återkomma om hur arbetet med dessa frågor ska fortsätta.

Ytterligare satsningar på fler lärare och förskollärare

Att uppmuntra utbildade lärare och förskollärare som lämnat yrket att söka sig tillbaka till skolväsendet är ett sätt att bidra till att möta lärarbristen. Det är exempelvis viktigt att de ges möjlighet att uppdatera sina kunskaper om de styrdokument som gäller i svensk skola och förskola. Regeringen föreslår utifrån detta att resurser tillförs för att möjliggöra ett införande av en webbutbildning för lärare och förskollärare som återvänder till yrket. Vidare har regeringen gett Statens skolverk i uppdrag att fortsätta den redan påbörjade lärar- och förskollärarkampanjen samt säkerställa ett gott kunskapsunderlag i form av prognoser av behovet av förskollärare och olika lärarkategorier. Regeringen bedömer dessutom att ytterligare satsningar krävs inom bl.a. lärar- och förskolläraryrket, såsom en ytterligare utbyggnad av dessa (se avsnitt 9.4).

Investeringar i läraryrket syftar till att förbättra kunskapsresultaten i skolan men innebär

också att de anställda i en kvinnodominerad sektor, med en ofta hög arbetsbelastning och ökande sjukskrivningstal på grund av stress, ges bättre arbetsförutsättningar.

9.2.2 Tidiga insatser behövs

Kompetensutveckling för förskolepersonal

En bra förskola lägger grunden för barnets fortsatta lärande. Förskolan spelar en viktig roll för barns utveckling och bidrar till att skapa likvärdiga förutsättningar inför skolstarten. Forskning visar att barn som har gått i förskolan lyckas bättre i skolan än de som inte har deltagit. Det gäller särskilt barn som har föräldrar med kort utbildning eller barn som av olika skäl lever i en utsatt situation. De som arbetar inom förskolan måste ges goda förutsättningar för kompetensutveckling. För att möjliggöra kompetensutvecklingsinsatser för förskolepersonal föreslås en utvidgning av de nationella skolutvecklingsprogrammen, t.ex. för att öka personalens kompetens när det gäller att ta emot och undervisa barn med ett annat modersmål än svenska samt kring det pedagogiska uppdrag som förskolan har.

Alla ska gå i förskoleklass

Regeringens ambition är att alla ska gå i förskoleklass. Den är en viktig brygga mellan förskola och grundskola. Regeringen avser att återkomma i frågan.

Hela Sverige läser med barnen

Läsning utgör en viktig byggsten i barns och ungas språkutveckling och för utbildningen i skolan är läsförmåga av avgörande betydelse för i stort sett varje ämne. Samtidigt visar forskning att god läsförmåga i hög grad bestäms av socioekonomiska faktorer, t.ex. föräldrarnas utbildningsnivå. För att öka barns och ungas, såväl flickors som pojkars, läslust och läsförmåga krävs insatser av flera aktörer förutom skolan, bl.a. inom kultur, idrott och föreningsliv. Regeringen kommer vidare fortsättningsvis benämna och stärka höstlovet som ett läslov. Regeringen avser vidare att utvidga satsningen

Läslyftet till att även omfatta förskollärare och skolbibliotekarier samt satsa på utbildning för språk-, läs- och skrivutvecklare med inriktning mot förskolan. Regeringen anser därutöver att den satsning på personalförstärkningar i skolbibliotek som inleddes 2016 bör utvärderas.

Regeringen har också för avsikt att tillsätta en delegation med uppdrag att inom ramen för satsningen Hela Sverige läser med barnen samla de insatser för läsfrämjande som görs både inom och utanför skolan (se vidare utg.omr. 17 avsnitt 2.6.3).

Läsa-skriva-räkna-garanti

Stöd och särskilt stöd måste sättas in redan i tidiga årskurser för att förebygga problem som kan växa och under lång tid försvåra för den enskilde eleven. Denna bedömning bygger på såväl forskning som erfarenheter från framgångsrika skolsystem i andra länder, t.ex. Finland. Utvärderingar från Statens skolverk visar dock att svenska grundskolor generellt sätter in särskilt stöd relativt sent. För att öka likvärdigheten och förebygga problem krävs lärare med rätt kompetens, inte minst lärare med specialpedagogisk kompetens. Regeringen har därför avsatt betydande medel för att utbilda och säkerställa tillgången till fler speciallärare och specialpedagoger för att utveckla det specialpedagogiska arbetet. Detta är ett viktigt steg mot den läsa-skriva-räkna-garanti som regeringen avser att påbörja införandet av från 2017. Ett led i införandet är att resurser avsätts för 2017 till insatser för att möjliggöra förankringen om bl.a. förskoleklassens förtydligade pedagogiska uppdrag. För att kompensera skolhuvudmännen för ökade utgifter med anledning av garantin beräknas fr.o.m. 2018 130 miljoner kronor tillföras utg.omr. 25 Allmänna bidrag till kommuner.

9.2.3 Jämlikheten i skolan måste öka

Skolan är avgörande för det svenska samhällsbygget. Skolväsendet har till uppgift att utjämna skillnader som har sitt ursprung i t.ex. olika uppväxtförhållanden och förutsättningar och ge alla, såväl flickor och pojkar som kvinnor

och män oavsett bakgrund, lika möjligheter att nå sin fulla potential.

Segregationen och kunskapsskillnaderna mellan skolor har ökat över en längre tid. Regeringen har därför kraftigt ökat investeringarna i skolan. Regeringen har bl.a. satsat på höjda lärarlöner och stärkt fortbildning, bättre möjligheter till utveckling i skolor med störst utmaningar samt fler anställda i lågstadiet så att lärare får mer tid för sitt arbete och klasserna kan bli mindre.

Alla skolor ska vara bra skolor, där ingen elev hålls tillbaka eller lämnas efter. Då kan varje elevs potential tas till vara, oavsett var hon eller han är född.

Regeringens generella reformer syftar till att skapa en jämlik kunskapsskola och berör på så sätt alla elever. I vissa fall krävs dock ytterligare insatser för att säkra en god kapacitet att ta emot nyanlända elever.

Skolkommissionen

Regeringen har tillsatt 2015 års skolkommission (U 2015:03) som ska lämna förslag som syftar till höjda kunskapsresultat, förbättrad kvalitet i undervisningen och en ökad likvärdighet i skolan. Skolkommissionens delbetänkande, som lämnades den 18 maj 2016 (SOU 2016:38), liksom kommissionens kommande förslag, utgör viktiga bidrag till regeringens fortsatta reformarbete. Regeringen bedömer att det i ett första skede bör avsättas medel för vissa implementeringsinsatser med anledning av kommissionens förslag.

Gymnasieutredningen

Alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning. Det ökar påtagligt deras möjligheter till arbete eller vidare studier. Regeringen har därför gett en särskild utredare i uppdrag att, i dialog med en parlamentariskt sammansatt referensgrupp, föreslå åtgärder för att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning (dir. 2015:31). Utredaren ska även utreda möjligheterna att införa ett system där betyg sätts för ett helt ämne, dvs. ämnesbetyg, i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Utredningens slutsatser och förslag kommer att presenteras under hösten 2016.

Utvidgad Samverkan för bästa skola

Huvudmän och skolor har olika förutsättningar och behov. För att bl.a. särskilt stödja huvudmän för skolor med låga studieresultat och svåra förutsättningar avsätts betydande medel till riktade insatser som Statens skolverk och huvudmännen kommer överens om inom ramen för satsningen Samverkan för bästa skola. Även mer generella insatser för nyanlända och elever med ett annat modersmål än svenska erbjuds inom ramen för satsningen.

Regeringen har lanserat ett långsiktigt reformprogram för minskad segregation. Som en del av detta förstärker regeringen satsningen Samverkan för bästa skola genom att beräkna mer medel för detta ändamål. Utsatta bostadsområden ska särskilt uppmärksammas.

Studier visar att barn som har gått i förskolan lyckas bättre i skolan än de som inte deltagit. Detta gäller enligt bl.a. OECD och Skolverket särskilt de barn som har föräldrar med en kort utbildning eller barn som av olika skäl lever i en utsatt situation. En förskola av hög kvalitet är av stor vikt. Satsningen Samverkan för bästa skola bör därför utökas till att även omfatta förskoleklassen och förskolan. Detta ger bl.a. Skolverket möjlighet att ge stöd att utveckla verksamheten i de förskolor som har särskilt svåra förutsättningar.

Efter den stora ökningen av nyanlända elever i gymnasieåldern under hösten 2015 ser regeringen ett behov av att vidga målgruppen för Skolverkets insatser för nyanlända. Regeringen vill därför bredda insatsen genom att inkludera gymnasieskolan som helhet och gymnasiesärskolan så att Skolverkets insatser också ska kunna omfatta dessa skolformer.

En skyldighet för huvudmännen att erbjuda lovskola

Erfarenheter visar att lovskola kan utgöra ett viktigt komplement till elevens ordinarie utbildning och ge ökade förutsättningar att nå kunskapskraven och därmed behörighet till gymnasieskolans nationella program. I dag erbjuder inte alla huvudmän lovskola och därmed ges eleverna inte samma möjligheter att nå kunskapskraven. Regeringen avser därför att föreslå att det ska införas en skyldighet för huvudmännen att erbjuda lovskola till de elever i

grundskolans årskurs 8 och 9 som riskerar att inte uppnå kunskapskraven för betyget E i ett eller flera ämnen och därmed riskerar att inte nå behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan. Lovskola ska även erbjudas de elever som har avslutat årskurs 9 utan att ha blivit behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Vidare avser regeringen att se över lovskolans omfattning och inriktning.

Stadieindlad timplan och mer matematik

För att bl.a. säkerställa att alla elever får den garanterade undervisningstid de har rätt till i grundskolan avser regeringen att under 2017 föreslå en stadieindlad timplan där benämningarna låg-, mellan- och högstadiet återinförs i skollagen. För att öka grundskoleelevernas kunskaper i matematik avser regeringen att föreslå att antalet timmar i detta ämne ökar med 105 timmar i högstadiet fr.o.m. den 1 juli 2019, samtidigt som antalet timmar i elevens val minskar i motsvarande grad.

Medel föreslås fr.o.m. 2017 överföras till utg.omr. 25 Allmänna bidrag till kommuner för att kompensera kommunerna för en kostnadsökning med anledning av att betyg ska sättas i moderna språk varje termin fr.o.m. årskurs 6. I syfte att synliggöra och på så sätt stärka ämnet teknik avser regeringen vidare att föreslå att ämnet får en egen minsta garanterad undervisningstid i grundskolans stadieindelade timplan.

Mer resurser till teckenspråksutbildning

Teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF) medför att fler föräldrar får bättre förutsättningar att kommunicera med sina barn. Regeringen vill nu öka resurserna för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar beroende på ett ökat söktryck.

Utredningen om nationella prov

Utredningen om nationella prov överlämnade sitt betänkande (SOU 2016:25) till regeringen den 31 mars 2016. Utredningen föreslår ett nytt nationellt system för kunskapsbedömning i tre

delar: nationella prov, nationella bedömningsstöd och nationell kunskapsutvärdering. Bland annat föreslås ökade inslag av extern bedömning och att proven ska genomföras digitalt. Utredningens betänkande har remitterats och regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition med utgångspunkten att skapa en rättvis och likvärdig bedömning av elevlösningar av proven. Regeringen ställer sig bl.a. positiv till utredningens förslag om en digitalisering av nationella prov och ökade inslag av extern bedömning samt att antalet nationella prov ska minska. Med anledning av regeringens kommande proposition och den möjliga effektivisering som förslagen medför beräknas anslagsnivån under utg.omr. 25 att påverkas. Utredningens förslag om att skapa en nationell kunskapsutvärdering (NKU) behöver analyseras vidare innan regeringen kan ta ställning till förslaget i den delen.

Läxhjälp även inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Regeringen bedömer att den satsning där ideella föreningar kan få statsbidrag för att erbjuda elever hjälp med läxor eller annat skolarbete som sedan 2014 finns för grundskolan och motsvarande skolformer bör utvidgas till att även omfatta gymnasieskolan och gymnasiesärskolan fr.o.m. 2017. Behovet av hjälp med läxor eller annat skolarbete finns även i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Genom en utvidgning av satsningen skapas bättre förutsättningar för en jämlik skolgång. Regeringen avser också att förstärka satsningen genom att avsätta mer medel till den del av statsbidraget som går till ideella föreningar.

Förstärkt kapacitet att ta emot nyanlända elever

Regeringen har initierat en rad reformer och utredningar mot bakgrund av det ökade antalet nyanlända. Regeringen har i en proposition till riksdagen föreslagit att en huvudman för en fristående skola som använder anmälningstid som urvalsgrund bör få välja att ge ett begränsat antal elever som varit bosatta i landet kortare tid än två år företräde framför övriga sökande (prop. 2015/16:184). Regeringen har föreslagit att det införs en möjlighet att bedriva fjärrundervisning

på entreprenad, vilket kan bidra till en förbättrad modersmålsundervisning. Ytterligare medel bör dock avsättas för att öka antalet lärare i svenska som andraspråk och förlänga försöksverksamheten med ökad undervisningstid i svenska eller svenska som andraspråk för nyanlända elever i grundskolan.

9.2.4 Ökad kvalitet och attraktivitet i gymnasieskolans yrkesutbildning

Att ha fullföljt en gymnasieutbildning är avgörande för att varaktigt kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Yrkesutbildning är basen för industrins och näringslivets kompetensförsörjning. Ett väl fungerande system för yrkesutbildning, såväl skolförlagd yrkesutbildning som lärlingsutbildning, där utbud och innehåll matchar såväl arbetsmarknadens behov som elevernas intressen, bidrar till att trygga kompetensförsörjningen, reducera arbetslösheten och underlätta etableringen på arbetsmarknaden. Regeringen föreslår därför fortsatta långsiktiga satsningar på utveckling av kvalitet och attraktivitet när det gäller yrkesutbildning i gymnasieskolan.

Yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft

Regeringen har tillsammans med Landsorganisationen i Sverige (LO) och Svenskt Näringsliv utnämnt 2016 till Yrkesutbildningens år. Satsningen syftar till att öka intresset för yrkesprogrammen, visa på de goda chanserna till arbete efter utbildning och förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Yrkesutbildningens år har lagt en viktig grund för att stärka yrkesutbildningarnas kvalitet och attraktivitet som regeringen ser en stor potential i att utveckla.

Regeringen bedömer därför att det arbete som bedrivs under parollen Yrkesutbildningens år ska fortsätta kommande år för att fortsatt lyfta fram betydelsen av yrkesprogrammen och den yrkeskicklighet de ger.

Ökad samverkan mellan skola och arbetsliv

Regeringen har sedan tidigare inlett ett arbete med att främja att det i fler branscher utvecklas former för samverkan mellan skola och arbetsliv,

bl.a. genom införandet av statsbidrag för utveckling av regionala stödfunktioner, t.ex. för s.k. yrkescollege. Regeringen kommer att fortsätta arbetet och bedömer att satsningen ska förstärkas.

I november 2015 lämnade Yrkesprogramsutredningen sitt betänkande Välja yrke (SOU 2015:97). Utredningen föreslår ett antal insatser som ska stärka yrkesutbildningen i Sverige och underlätta olika branschers kompetensförsörjning, bl.a. genom att på försök inrätta s.k. branschskolor och att införa krav på praktisk arbetslivsorientering (prao) i grundskolan och specialskolan. Förslagen har remitterats och regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag när det gäller dessa frågor.

Tekniksprånget förlängs och vidgas

Det s.k. Tekniksprånget är en praktiksatsning som syftar till att bredda intresset bland unga kvinnor och män med gymnasieexamen från teknikprogrammet och naturvetenskapsprogrammet att söka ingenjörsutbildningar och på sikt bidra till kompetensförsörjningen inom teknikintensiva företag och öka deras möjligheter till etablering på arbetsmarknaden. Regeringen bedömer att satsningen på Tekniksprånget bör förlängas t.o.m. 2019 och beräknar att 11 miljoner kronor per år 2018 respektive 2019 ska avsättas för det ändamålet. Medlen bör även kunna omfatta insatser som riktas till nyanlända, bl.a. för att finansiera Jobbsprånget som är en försöksverksamhet med praktik för nyanlända ingenjörer som syftar till att underlätta deras etablering på den svenska arbetsmarknaden.

9.2.5 Fler insatser för en bättre skola

Jämställdhetsintegrering i skolan

Lika möjligheter och villkor för flickor och pojkar, kvinnor och män, är av stor betydelse för en jämlik skola. Det är i den dagliga verksamheten på Sveriges skolor som viktiga steg mot jämställdhet tas. Här kan statens insatser vara ett viktigt stöd. Det pågående arbetet med jämställdhetsintegrering inom skolmyndigheterna (se avsnitt 3.3.3) syftar till att möta de jämställdhetsutmaningar som har identifierats inom skol-

väsendet. Regeringen följer noga myndigheternas övergripande arbete och även de insatser som genomförs inom ramen för de uppdrag med särskilt jämställdhetsfokus som regeringen har gett. Ett exempel som kan nämnas är uppdraget till Statens skolverk om nationella skolutvecklingsprogram, som innefattar kompetensutvecklings- och stödsinsatser. Syftet är att utveckla arbetet med jämställdhet, och även normkritik och arbete mot diskriminering och kränkande behandling, som är viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv. Ett annat exempel är uppdraget om fortbildningsinsatser för studie- och yrkesvägledare för att stärka jämställdhetsperspektivet och därigenom bidra till att elevernas studie- och yrkesval inte begränsas av kön.

Stärkta utbildningsmöjligheter för nationella minoriteter

Sverige har fem nationella minoritetsspråk: finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Samhällets insatser för minoritetsspråken är av stor vikt för bevarandet och utvecklandet av såväl språket som sådant som respektive minoritets identitet. Mot bakgrund av detta vill regeringen förlänga det befintliga statsbidraget för att förstärka tillgången på lärare i minoritetsspråk. Regeringen vill även, bl.a. mot bakgrund av den pågående utvecklingen av fjärrundervisningen, öka Sameskolstyrelsens anslag. En resursförstärkning för de två kommande åren bör även öka myndighetens möjligheter att stärka sin ekonomiadministrativa kompetens.

Civilsamhället fyller en viktig roll i bevarandet och utvecklandet av den samiska identiteten. Regeringen vill därför tillföra medel till den samiska ungdomsföreningen Sáminuorra som besöker skolor för att berätta om samernas språk och kultur.

Förstärkt arbete med it och innovationer

Målet för regeringens it-politik är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Skolväsendet behöver säkerställa att elever och personal har den digitala kompetens som behövs för att möta ett allt mer digitaliserat samhälle. En central frågeställning är

hur den strategiska potential som it kan ha för skolutvecklingen kan tillvaratas som ett pedagogiskt verktyg i undervisningen och för en effektivare administration, vilket bl.a. kan bidra positivt till lärares arbetsmiljö.

Regeringen arbetar, utifrån de förslag som Statens skolverk redovisat under våren 2016, med att utarbeta it-strategier inom skolväsendet. Strategierna avser förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet och grundskolan samt motsvarande skolformer respektive gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och skolväsendet för vuxna.

Det svenska utbildningsväsendet behöver uppmuntra insatser som görs för att fler personer ska utveckla kunskaper och förmågor som innebär att de är förberedda för ett aktivt deltagande i ett allt mer teknikorienterat arbets- och samhällsliv och för ett stärkt entreprenöriellt lärande och med hjälp av it stimulera innovativa förmågor. Betydelsen av socialt och hållbart företagande ska poängteras i detta arbete.

Bättre insyn i fristående skolor

Regeringen står fast vid den sexpartiöverenskommelse i friskolefrågor som slöts i Friskolekommittén. Överenskommelsen är ett steg framåt för att säkerställa att verksamheten i skolan har en god kvalitet och att de offentliga medel som avsätts för skolverksamheten kommer eleverna till del.

I enlighet med sexpartiöverenskommelsen avser regeringen att återkomma till riksdagen med förslag om införande av offentlighetsprincipen och meddelarskydd i privat bedriven verksamhet inom skolväsendet, som så långt möjligt motsvarar den som gäller för kommunala huvudmän. För att meddelarskydd ska börja gälla så snart som möjligt avser regeringen att, baserat på SOU 2013:79 och på den lagrådsremiss som regeringen har fattat beslut om, lämna en proposition om att anställda m.fl. som deltar i enskilt bedriven men offentligt finansierad skola ska omfattas av meddelarskydd.

Skolkostnadsutredningen har i uppdrag att föreslå hur en öppen redovisning av kostnader och intäkter på skolenhetsnivå kan införas för kommunala och fristående skolor (dir. 2014:126, dir. 2015:100 och dir. 2015:108). Utredningen ska även (dir. 2015:37) bl.a. föreslå hur kommunerna kan ges ett avgörande inflytande

över nyetableringar av skolor som drivs med vinstsyfte.

Välfärdsutredningen har i uppdrag (dir. 2015:22) att bl.a. föreslå hur offentliga medel ska användas till just den verksamhet de är avsedda för och på ett sådant sätt att de kommer brukarna till godo. Vidare ska utredaren vidareutveckla Ägarprövningsutredningens förslag om ökade krav på ekonomisk långsiktighet och ägar- och ledningsprövning för tillstånd att bedriva verksamhet inom välfärdssektorn (se utg. omr. 25 avsnitt 3.5.4).

Utvecklad styrning på skolområdet

Regeringen avser att på flera sätt utveckla styrningen av myndigheter. Bland annat bör detaljstyrningen minska till förmån för en mer strategisk styrning som kännetecknas av tillit och förtroende. Inriktningen är att skapa bästa möjliga förutsättningar för den offentliga förvaltningen att förverkliga regeringens politik. När det gäller Statens skolverk har bl.a. Statskontoret visat på behovet av att minska detaljnivån i regeringens styrning. I vissa fall kan en hög grad av konkretion vara nödvändig, i andra fall minskar detta Skolverkets möjlighet att utföra en ändamålsenlig verksamhet utifrån den kunskap som myndigheten har, bl.a. genom kontakter med skolhuvudmän och skolväsendets professioner.

För att förbättra den finansiella styrningen av Skolverket föreslås att merparten av förvaltningsmedlen på de anslag som myndigheten ansvarar för samlas på myndighetens förvaltningsanslag. Detta gäller medel för befintliga permanenta satsningar. Överföringen innebär bl.a. betydande överföringar i fråga om satsningarna Samverkan för bästa skola samt de nationella skolutvecklingsprogrammen. Den föreslagna förändringen ökar transparensen i anslaget samt ger Skolverket förbättrade förutsättningar att utföra sitt uppdrag.

Generella statsbidrag bör vara utgångspunkten när staten förmedlar pengar till kommunerna, även om det finns tillfällen när riktade bidrag är lämpligt att använda. Läget inom skolväsendet är för närvarande sådant att det finns behov av riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen är i sig ett symptom på den oklara styrkedja som bland annat OECD identifierat. Därför har regeringen tillsatt 2015 års Skol-

kommission (se avsnitt 9.2.3) som kan bidra till att långsiktigt minska behoven av de många riktade statsbidrag som finns i dag på området. Regeringen arbetar också kontinuerligt för att uppnå en strategisk användning av statsbidragen. I denna proposition sker genom välfärds- miljarderna ett stort tillskott till de generella statsbidragen till kommunerna, vilket bl.a. möjliggör ökade satsningar inom skolområdet. De skolspecifika reformerna domineras även av satsningar där kommunerna kompenseras för nya uppgifter genom generella statsbidrag, t.ex. genom att ett riktat statsbidrag minskas samtidigt som ett generellt åtagande införs såsom i fallet med lovskola.

Regeringen avser att fortsätta förbättra styrningen inom skolans område. Detta bedöms öka den samlade effekten av statens satsningar och på så sätt bidra till en bättre skola för alla elever.

9.3 Ett kunskapslyft – för ett livslångt lärande

Regeringen genomför ett betydande kunskapslyft för ett livslångt lärande och högre sysselsättning. Kunskapslyftet ger människor chans att utbilda sig för att kunna få ett jobb, omskola sig till ett nytt yrke, få behörighet till högre utbildning, vidareutbilda sig för bättre karriärmöjligheter och bilda sig för ökat deltagande i samhällslivet och för personlig utveckling.

Kunskapslyftet omfattar under 2016 ca 44 000 statligt finansierade utbildningsplatser inom yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå (yrkesvux), kommunal vuxenutbildning (komvux) i övrigt, yrkeshögskolan, folkhögskolan samt inom universitet och högskolor. Kunskapslyftet föreslås byggas ut till drygt 68 000 platser fram t.o.m. 2019. Kunskapslyftet innefattar bl.a. en kraftig utbyggnad av yrkesutbildningen för vuxna och ett förslag om att införa en rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux. Kunskapslyftet innehåller även en utbyggnad av yrkeshögskolan och den första större utbyggnaden med permanenta utbildningsplatser på universitet och högskolor på över tio år. Satsningen på ett nytt rekryterande studiestartsstöd som aviseras i denna proposition är också en viktig del i

regeringens fortsatta satsning på kunskapslyftet (se utg.omr. 15).

Utöver utbildningsplatser inom yrkeshögskolan och kommunernas vuxenutbildning samt högskolan och folkhögskolan (se även utg.omr. 14 och 17) tillkommer även inom ramen för regeringens jobbsatsning utbildning för personer inom vissa arbetsmarknadsreformer, bl.a. avseende traineejobb och andra insatser inom arbetsmarknadspolitiken (se utg.omr. 14).

Utbildning måste finnas tillgänglig för människor genom hela livet. Ett införande av en rätt till komvux kombinerat med övriga stora satsningar inom kunskapslyftet stärker kraftigt den möjligheten och ökar jämlikheten i utbildningssystemet. Samtidigt som människor som vill utvecklas får möjlighet att göra det, förstärks också möjligheten för såväl offentlig sektor som näringsliv att få den kompetens de behöver.

Tillgången på rätt utbildad arbetskraft är avgörande för svensk tillväxt, jobb och välfärd. Den brist på rätt utbildad personal som flera branscher upplever riskerar sysselsättningsuppgången. De stora investeringarna i kunskapslyftet och fokuseringen på matchning är viktiga för Sverige. För att klara kompetensförsörjningen avser regeringen att bjuda in parter och branscher till samtal kring hur de satsningar som är gjorda inom utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken kan utvecklas för att klara de framtida utmaningarna.

Tabell 9.1 Beräknat antal utbildningsplatser 2016–2019³³

Antal	2016	2017	2018	2019
Yrkesvux ³⁴	19325	21750	24750	27750
Läringsutbildning för vuxna ³⁵		2600	3150	3150
Yrkehögskolan	2500	6000	6000	6000
Folkhögskolan (allmän och särskild kurs)	3000	3000	3000	3000
Folkhögskolan (kurser för bl.a. långtidsarbetslösa)	2000	2000	2000	2000
Universitet och högskolor ³⁶	7925	11845	15740	16785
Utbildningsplatser för tidsbegränsat anställda inom äldreomsorg och hälso-sjukvård		1000	4000	4000
Utbildningskontrakt (komvux)	3675			
Utbildningskontrakt (folkhögskolan)	2000	2000	2000	2000
Trainee	3551	1240	2843	3726
Totalt antal platser	43976	51435	63483	68411

En utbyggd och regionaliserad yrkesutbildning för vuxna

Regeringen vill fortsätta att öka satsningarna på ett stadigvarande kunskapslyft med fler permanenta utbildningsplatser inom yrkesvux och lärlingsutbildning för vuxna (lärlingsvux). Regeringen föreslår därför en utbyggnad av yrkesvux till totalt motsvarande ca 27 750 platser 2019 och en utbyggnad av lärlingsvux till ca 3 150 platser 2019.

Satsningen på yrkesvux och lärlingsvux syftar till att motverka brist på yrkesutbildad arbetskraft, ge människor möjlighet att omskola sig till ett nytt yrke och nå de grupper som

saknar gymnasieutbildning eller har en gymnasial yrkesutbildning som behöver kompletteras. En utbyggnad av vuxenutbildningen skapar möjligheter för fler utan arbete att genom utbildning komma in på arbetsmarknaden. Många unga saknar i dag en gymnasieutbildning och behöver i ökad utsträckning stöd för att fullfölja sådan utbildning. Även andra gruppers behov av stöd i studierna eller för att påbörja studier behöver tillgodoses. Kommunerna och Arbetsförmedlingen bör samverka för att undanröja hinder för personer som har kort eller bristfällig utbildning att delta i reguljär utbildning.

För att yrkesvux ska kunna erbjuda ett brett utbud av utbildningar som motsvarar de behov som finns i olika regioner är det lämpligt att utbildningarna både planeras och genomförs på regional nivå, av flera kommuner i samverkan. Regeringen avser därför att utveckla formerna för en regionaliserad yrkesutbildning för vuxna.

Regeringen avser att som villkor för att ta del av det utbyggda yrkesvux ställa krav på att ansökande kommuner själva finansierar minst motsvarande antal utbildningsplatser.

Regeringen avser även att reservera delar av satsningarna på yrkesvux och lärlingsvux för elever inom svenska för invandrare (sfi) och svenska som andraspråk inom komvux och särskild utbildning för vuxna (särsvux) på grundläggande nivå.

För att ytterligare utveckla yrkesutbildningen för vuxna på gymnasial nivå avser regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att undersöka hur yrkesutbildningen för vuxna, med särskilt fokus på nyanländas etablering, kan reformeras, t.ex. genom införandet av yrkesskolor.

Regeringen föreslår också en utbildnings-satsning för tidsbegränsat anställda inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Satsningen ska möjliggöra viktig kompetensutveckling och förbättra kompetensförsörjningen inom vård och omsorg och stärka de tidsbegränsat anställdas långsiktiga anknytning till arbetsmarknaden inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård (se vidare utg.omr. 14).

Rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux

Regeringen avser att i anslutning till denna proposition lämna en proposition till riksdagen

³³ Utöver de utbildningsplatser som redovisas i tabellen tillkommer i regeringens jobbsatsning insatser inom arbetsmarknadspolitiken, se utg.omr. 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

³⁴ För 2016 ingår även statsbidrag till komvux.

³⁵ I budgetpropositionen för 2016 redovisades inte antalet platser inom lärlingsutbildningen för vuxna som en del av kunskapslyftet. För 2016 har dock medel motsvarande 1 679 utbildningsplatser avsatts för utbildningen.

³⁶ Inkluderar i budgetpropositionen för 2017 föreslagen utbyggnad av lärar- och förskolläraryrkesutbildningar.

om en rätt till behörighetsgivande kurser inom komvux. Satsningen innebär att vuxna ges rätt att studera inom komvux i syfte att uppnå grundläggande och särskild behörighet och särskilda kunskaper när det gäller högskoleutbildning och yrkeshögskoleutbildning. Rättigheten är tänkt att införas fr.o.m. 2017.

Rätten till komvux är en av de största reformerna av vuxenutbildningen på decennier. En högre utbildning är i många fall en förutsättning för att få ett jobb. Därför behöver de som inte har en fullständig gymnasieutbildning, som är arbetslösa eller har sämre förutsättningar på arbetsmarknaden få möjlighet att fullfölja eller komplettera en gymnasieutbildning för att kunna läsa vidare. Samtidigt ska vuxenutbildningen också finnas för yrkesverksamma som vill gå vidare och höja sin kompetens. Det kan t.ex. vara fråga om personer med en teoretisk bakgrund som vill studera inom yrkeshögskolan. Efterfrågan på arbetskraft med en yrkeshögskoleutbildning är mycket stor.

Införandet av rättigheten kan komma att innebära att kommunerna behöver förstärka delar av infrastrukturen för det livslånga lärandet. Det kan t.ex. handla om att utveckla studie- och yrkesvägledningen, valideringen, det flexibla lärandet och modersmålsstödet. Modersmålsstöd kan vara särskilt viktigt för unga nyanlända som behöver komplettera sin gymnasieutbildning.

Effektivare validering för jobb och utbildning

En effektiv vuxenutbildning förutsätter även att elever erbjuds validering av sitt tidigare lärande så att utbildningen kan utformas efter individens behov och förutsättningar. För att öka tillgången till validering har Utbildningsdepartementet i promemorian Validering med mervärde (Ds 2016:24) bl.a. föreslagit en ändring av skollagen (2010:800) så att det ska finnas en skyldighet för huvudmannen att erbjuda elever i komvux och särvox validering. I promemorian föreslås även att skyldigheten för utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan att pröva om reell kompetens kan tillgodoräknas för studier på en yrkeshögskoleutbildning ska tydliggöras. Därutöver föreslås bl.a. att Arbetsförmedlingen, Skolverket, Myndigheten för yrkeshögskolan samt Universitets- och högskolerådet ska få i uppdrag att främja och samordna utvecklingen

och användningen av validering inom sina respektive områden. Promemorian har remitterats.

För att utveckla dagens system för validering tillsatte regeringen i november 2015 en nationell delegation med uppdrag att under perioden 2015–2019 följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet på den nationella och regionala nivån. Delegationen, som antagit namnet Valideringsdelegationen 2015–2019, ska bl.a. föreslå en nationell strategi för validering (se även utg.omr. 14).

En stärkt yrkeshögskola

Inom ramen för regeringens satsning på ett utvidgat kunskapslyft fortsätter utbyggnaden av yrkeshögskolan såsom tidigare aviserats om motsvarande omkring 6 000 platser permanent fr.o.m. 2017.

Yrkeshögskolan, som alltså ingår i regeringens kunskapslyft, behöver förändras och bli mer långsiktig för att bättre kunna fungera som ett led i yrkesutbildningssystemet för såväl unga som vuxna så att de kan skaffa sig nya eller fördjupade kunskaper inom yrkesområden där kompetens efterfrågas. Regeringen har därför i propositionen En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap (prop. 2015/16:198) bedömt att ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan i regel bör omfatta fler än två utbildningsomgångar. Denna nya inriktning betyder att utbildningsanordnare mer långsiktigt kan arbeta med kvaliteten och våga satsa på investeringstunga utbildningar.

Examensgraden i yrkeshögskolan är lägre för utrikes födda än för inrikes födda. En trolig förklaring är enligt Myndigheten för yrkeshögskolan bristande kunskaper i svenska språket. Utbildningsanordnare kan i dag erbjuda de studerande undervisning i svenska med yrkesinriktning men insatsen fungerar enligt myndigheten inte på bästa möjliga sätt. Regeringen avser därför att ge myndigheten i uppdrag att kartlägga omfattningen av denna undervisning och föreslå åtgärder inom ramen för insatsen som kan bidra till att examensgraden för utrikes födda kvinnor och män ökar.

9.4 Universitet och högskolor

Sverige ska vara en ledande kunskapsnation och ett av världens främsta forskningsländer. Därför investerar regeringen i att bygga ett modernt kunskapssamhälle med högklassig forskning och utbildning i hela landet. Regeringens mål är att utbildning och forskning vid universitet och högskolor ska hålla en internationellt sett hög kvalitet och bedrivs effektivt. Den svenska modellens goda möjligheter för kvinnor och män att utbilda sig oavsett inkomst och bakgrund har historiskt sett lagt grunden till vårt välstånd och vår konkurrenskraft – och gett människor ökad frihet. Möjligheterna ska utvecklas i takt med samhällets förändring. Den högre utbildningen ska finnas tillgänglig i hela landet, t.ex. via distansutbildningar eller via kommunala lärcentra, och den ska möjliggöra ett livslångt lärande samt bidra till hållbar utveckling, tillväxt och jämlikhet.

Universitet och högskolor har en viktig uppgift att utbilda både för dagens och för morgondagens arbetsmarknad. Lärosätena har därför ett stort ansvar att se till att utbildningarna förnyas, är långsiktigt hållbara, arbetsmarknadsanknutna, tillgängliga för många samt vilar på vetenskaplig grund. Vad som sägs under avsnitt 9.4–9.5 avser både statliga universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen samt enskilda utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, om inte annat anges.

9.4.1 Fler i lärar- och förskollärarytbildning

Nyckeln till att förbättra kunskapsresultaten i den svenska skolan är skickliga och engagerade lärare och förskollärare, som har genomgått utbildning av hög kvalitet. Samtidigt står Sverige inför en omfattande lärar- och förskollärarytbrist och därför genomför regeringen en rad insatser på både kort och lång sikt (se även avsnitt 9.2). Antalet behöriga förstahandssökande till lärar- och förskollärarytutbildningar har också ökat kraftigt de senaste åren. Under 2015 och 2016 inleddes en utbyggnad med 2 300 nybörjarplatser, som fullt utbyggd motsvarar cirka 6 800 helårsstudenter 2019, men fler insatser krävs för att möta bristen på lärare och förskollärare.

Regeringen föreslår därför att ytterligare medel motsvarande cirka 970 nybörjarplatser tillförs lärar- och förskollärarytutbildningarna. Den beräknade fördelningen av antalet nybörjarplatser per utbildningsinriktning framgår av tabell 9.2. I förslaget till utbyggnad har hänsyn främst tagits till skolväsendets behov, söktryck till utbildningarna och till den pågående utbyggnaden av lärar- och förskollärarytutbildningar som beslutades genom vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99).

Tabell 9.2 Föreslagen utbyggnad av lärar- och förskollärarytutbildningarna

Prognos över antalet nybörjarplatser per utbildningsinriktning. Antalet nybörjarplatser ger cirka 3 600 helårsstudenter vid full utbyggnad.

	Nybörjarplatser
Förskollärarytutbildning	200
KPU	160
Grundlärarytutbildning	400
Ämneslärarytutbildning	210
Totalt	970

Regeringen föreslår att universitet och högskolor tillförs 54 miljoner kronor för detta ändamål. Fullt utbyggd beräknas satsningen omfatta 270 miljoner kronor från 2021, exklusive studiemedel, vilket motsvarar 3 600 helårsstudenter. Fördelningen av den föreslagna utbyggnaden per lärosäte framgår av tabell 9.3. Denna fördelning bygger i stor utsträckning på respektive lärosätes uppgift om vilka möjligheter de har att utöka utbildningarna.

Tabell 9.3 Medel för utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildningarna

Tusental kronor

Lärosäte	2021
Uppsala universitet	32 625
Lunds universitet	21 000
Göteborgs universitet	19 500
Stockholms universitet	31 088
Umeå universitet	9 000
Linköpings universitet	15 000
Luleå tekniska universitet	4 500
Karlstads universitet	7 500
Linnéuniversitetet	11 213
Örebro universitet	5 963
Mittuniversitetet	10 125
Malmö högskola	26 063
Gymnastik- och idrottshögskolan	5 625
Högskolan i Borås	8 438
Högskolan Dalarna	1 313
Högskolan i Gävle	9 750
Högskolan i Halmstad	7 125
Högskolan Kristianstad	7 088
Högskolan Väst	5 963
Konstfack	3 750
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	3 750
Södertörns högskola	12 000
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	11 625
Totalt	270 000

Behovet av lärare i svenska som andraspråk har ökat kraftigt. I utbyggnaden som beskrivs i tabellen ovan är det därför särskilt viktigt att utbildningar med denna inriktning prioriteras.

Det finns fortfarande många som är yrkesverksamma i skolväsendet som saknar en behörighetsgivande examen. Sedan 2007 har sju universitet och högskolor i uppdrag att bedriva vidareutbildning av lärare och förskollärare som saknar lärar- eller förskollärarytexamen (VAL) och söktrycket till utbildningen är högt. Verksamheten omfattar i dag cirka 90 miljoner kronor. Regeringen avser att säkerställa att verksamheten har samma omfattning även kommande år.

Med syfte att skapa fler vägar in i läraryrket och öka rekryteringen av lärare i vissa ämnen pågår försöksverksamheter med särskild kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen (KPU) vid några lärosäten. En av dessa bedrivs av några statliga lärosäten i samarbete med organisationen Teach for Sweden. I projektet ges studenter med en tidigare examen och tidigare goda studieresultat möjlighet att läsa en KPU samtidigt som de

arbetar i en skola med låg måluppfyllelse. Söktrycket till utbildningsvägen är högt. Försöksverksamheterna omfattar i dag totalt 24 miljoner kronor. Regeringen avser att säkerställa att verksamheterna har samma omfattning även kommande år. Regeringen har gett Universitetskanslersämbetet i uppdrag att utvärdera försöksverksamheterna.

9.4.2 Bättre etableringsmöjligheter

Sverige behöver ta till vara alla individers kompetens, vare sig den har införskaffats inom landet eller i ett annat land. En möjlighet för personer med utländsk utbildning att få utbildningen bedömd är viktig för att de ska kunna använda sin kompetens och för att stärka samhällsbygget Sverige. Merparten av bedömningarna av utländsk utbildning på gymnasial och eftergymnasial nivå görs av Universitets- och högskolerådet. Belastningen på verksamheten har de senaste åren varit hög och handläggningstiderna långa. Det är viktigt att verksamheten ges långsiktiga förutsättningar att fungera väl. Universitets- och högskolerådet har fått i uppdrag att vidareutveckla bedömningen av utländsk utbildning, bl.a. för att också personer som har bristande dokumentation över sin eftergymnasial utbildning ska kunna få utbildningen bedömd, vilket inte är möjligt i dag (U2016/02796/UH). Mot bakgrund av de beskrivna satsningarna anser regeringen att myndigheten bör tillföras ytterligare medel och anslaget 2:2 *Universitets- och högskolerådet* föreslås därför öka med 15 miljoner kronor 2017 och beräknas öka med ytterligare 21 miljoner kronor 2018.

För att förbättra möjligheterna för personer med utländsk utbildning att snabbare kunna etablera sig på svensk arbetsmarknad förstärktes resurserna till kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning motsvarande en svensk högskoleutbildning genom riksdagens beslut med anledning av förslag i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 16 avsnitt 10.2.64). Inom ramen för satsningen bör även andra typer av insatser inom högskolan, t.ex. språkutbildning, kunna genomföras för personer med utländsk utbildning på högskolenivå för att nå en snabbare etablering.

Regeringen avser vidare att ge några statliga lärosäten möjligheter till högre ersättning för vissa ämnen som de har särskilt ansvar för. Dessa omfattar bl.a. språk för vilka behovet av kompetens har ökat i takt med att migrationen har förändrats (se avsnitt 10.1).

9.5 Forskning

Det övergripande målet för regeringens forskningspolitik är att Sverige ska vara en framstående forskningsnation, där forskning och innovation bedrivs med hög kvalitet och bidrar till samhällets utveckling och näringslivets konkurrenskraft.

Regeringen avser att se över målet för forskningspolitiken i samband med propositionen för forskning, innovation och högre utbildning som regeringen kommer att presentera under hösten 2016.

I denna budgetproposition föreslår regeringen att de statliga anslagen för forskning bör öka med 390 miljoner kronor 2017, se tabell 9.4. För 2018, 2019 och 2020 beräknas satsningarna till 1 490 miljoner kronor, 2 100 miljoner kronor respektive 2 815 miljoner kronor.

I den forskningspolitiska propositionen kommer satsningarna och inriktningen för politiken för de kommande tio åren att presenteras närmare.

När det gäller satsningar till Vinnova se utg. omr. 24 avsnitt 4.7.1, satsningar till Formas se utg. omr. 20 avsnitt 4.5 och utg. omr. 23 avsnitt 3.1.24 samt satsningar till Forte se utg. omr. 9 avsnitt 9.5.

Tabell 9.4 Föreslagna och beräknade anslagsökningar för de statliga anslagen för forskning 2017–2020

	2017	2018	2019	2020
Universitet och högskolor	15	520	780	1 300
Vetenskapsrådet	45	220	280	275
Vinnova*	265	320	430	575
Formas*	25	210	325	350
Forte*	40	95	145	175
Rymdstyrelsen	0	25	40	40
RISE*	0	100	100	100
Totalt	390	1 490	2 100	2 815

*Myndigheter under andra utgiftsområden.

9.5.1 Starka och ansvarsfulla lärosäten

Förstärkning av anslagen för forskning och utbildning på forskarnivå

Sverige ska möta de stora utmaningarna som samhället står inför, både nationellt, inom EU och internationellt i övrigt. För detta krävs att forskningsfinansieringen utformas ändamålsenligt och att de resurser som finns används effektivt.

Det är angeläget att anslagen till forskning och utbildning på forskarnivå ökar. Det gör det möjligt för universitet och högskolor i hela landet att ta ett större ansvar för utvecklingen av den svenska forskningen och det möjliggör ett antal förändringar som förväntas bidra till att svensk forskning kan behålla sin tätposition i världen.

Universitet och högskolor behöver förändra sin verksamhet så att jämställdheten ökar och kopplingen till den vetenskapliga grunden inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå stärks. Lärosätena behöver också skapa attraktiva karriärvägar med genomtänkta karriärsystem och bättre villkor för unga forskare.

Regeringen tillsatte i juni 2015 Forskarkarriärutredningen (U 2015:05). Utredningen föreslår i sitt betänkande, Trygghet och attraktivitet – en forskarkarriär för framtiden (SOU 2016:29), en rad åtgärder som utredningen menar kan bidra till tydliga karriärvägar och till att förbättra villkoren för doktorander och yngre forskare, bl.a. att utbildningsbidragen för doktorander ska avskaffas och att vissa förändringar i stipendiefinansieringen av doktorander ska genomföras. Utredningen föreslår också bl.a. att en enhetlig anställning som biträdande lektor införs som ett steg i en nationellt erkänd karriärväg, samt vissa åtgärder för att minska visstidsanställningarna i högskolan. I utredningen diskuteras också vikten av ökad mobilitet. Slutbetänkandet med de förslag till lag- och förordningsändringar som framförs där har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma i fråga om Forskarkarriärutredningens betänkande i den kommande forskningspolitiska propositionen.

Regeringen avser även att återkomma om fördelningen av resurserna till forskning och utbildning på forskarnivå i kommande budgetpropositioner och i den forskningspolitiska pro-

positionen. För att säkerställa långsiktigheten i forskningspolitiken kommer de ökade anslagen delvis att fördelas med hjälp av de utgångspunkter som presenterades i propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50). Regeringen avser dock att låta universitets och högskolors samverkan med det omgivande samhället i högre grad påverka fördelningen av medlen. Det är viktigt att universitet och högskolor ges förutsättningar att kunna fatta långsiktiga beslut, vilket bl.a. innebär att lärosätena bör ha ett stort handlingsutrymme för bedömningar och prioriteringar av vilken forskning som ska bedrivas vid ett lärosäte och på vilket sätt.

Höjda anslag ökar anslagens andel av forskningsfinansieringen och ger lärosätet större inflytande över både forskningens inriktning och hur den genomförs. Med rätt incitament kan de ökade resurserna också göra det möjligt att utveckla utvärderingen av forskningen, öka samverkan med det omgivande samhället och ta ett större ansvar för forskningsinfrastruktur.

Regeringen ser det som betydelsefullt att stärka forskningsresurserna vid de mindre statliga högskolorna samt vid vissa enskilda utbildningsanordnare för att säkerställa utbildningens anknytning till forskning och för att göra det möjligt för dem att utveckla angelägen forskning.

Regeringen gör vidare bedömningen att Malmö högskola bör bli ett universitet och att högskolans resurser till forskning och utbildning på forskarnivå därför bör utökas. Regeringen beräknar därför att anslaget för Malmö högskolas forskning och utbildning på forskarnivå bör höjas med 90 miljoner kronor 2018 och avser att föreslå detta i budgetpropositionen för 2018.

Regeringen beräknar att universitets och högskolors anslag till forskning och utbildning på forskarnivå sammanlagt bör öka med 1 300 miljoner kronor 2018–2020. Anslagen beräknas öka med 500 miljoner kronor 2018, med 250 miljoner kronor 2019 och med 550 miljoner kronor 2020.

I denna proposition föreslås inga förändringar i fördelningen av anslagen till forskning och utbildning på forskarnivå.

Vidare beräknar regeringen att 2020 minska anslagen till Vetenskapsrådet och till forskning och utbildning på forskarnivå med 120 miljoner kronor respektive 30 miljoner kronor då delar av

medlen till strategiska forskningsområden inte avses att fördelas (se avsnitt 10.2.6, 10.2.10 och 10.3.1).

9.5.2 Strategiska satsningar för att möta samhällsutmaningar

Sverige och världen står inför flera stora samhällsutmaningar som vi måste möta och hantera för att utveckla ett modernt välfärds-samhälle. Regeringens ambition är att stärka den fria forskningen samtidigt som forskningspolitiken kopplas till globala samhällsutmaningar som är relevanta för vårt samhälle. Prioriterade globala samhällsutmaningar är klimat och miljö (se utg. omr. 20), hälsa och livsvetenskap samt en ökad digitalisering. Nationellt står Sverige även inför flera stora utmaningar som att skapa ett säkert, inkluderande och hållbart samhälle, att förbättra kunskapsresultaten i det svenska skolor och utbildningssystemet samt att utveckla välfärd och hållbart arbetsliv utifrån den demografiska utvecklingen (se utg. omr. 9, avsnitt 9.5).

Hälsoutmaningen

Regeringen föreslår en ny satsning på en nationell forskningsinfrastruktur för insamlande och bevarande av biologiskt material från människor i biobanker. Detta ska möjliggöra hög kvalitet och god tillgänglighet till prov och patientinformation utan att äventyra patienters integritet. Dessutom föreslås en ny satsning för tvärspektoriell forskning, som kan bidra till att starka forskningsmiljöer effektivt kan utnyttja den registerbaserade infrastrukturen och bidra till dess utveckling.

Vidare föreslår regeringen en satsning på att stärka klinisk forskning inom områden där samverkan mellan universitet och högskolor, hälso- och sjukvården och näringslivet är en central del. Satsningen bör dels innehålla en förstärkning av klinisk behandlingsforskning, dels stimulans av samverkan inom forskning och innovation med fokus på folksjukdomar och diagnoser. Kunskap och forskningsresultat, inklusive metoder och tekniker, som har genererats vid universitet och högskolor ska genom samverkan med såväl hälso- och sjukvården som näringslivet i ökad grad komma till nytta i samhället.

Den ökande förekomsten och snabba spridningen av antibiotikaresistenta bakterier är ett allvarligt globalt hälsohot. Resistensproblematiken måste angripas tvärsektorielt, med hänsyn tagen till såväl humansidan som djur- och miljösidan. Regeringen ser därför ett ökat behov av både grundforskning och mer tillämpad forskning (inklusive implementeringsforskning).

För att möta hälsoutmaningen satsar regeringen totalt 115 miljoner kronor under perioden 2017–2020.

Regeringen föreslår därför att Vetenskapsrådets forskningsanslag anvisas 25 miljoner kronor 2017 för klinisk forskning.

För 2018 beräknar regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag ökar med 30 miljoner kronor för biobanker och register, 20 miljoner kronor för antibiotikaresistens och en ökning om 5 miljoner kronor för klinisk forskning.

För 2019 beräknar regeringen en anslagsökning om 10 miljoner kronor för biobanker och register och en ökning om 5 miljoner kronor för klinisk forskning och 5 miljoner kronor för antibiotikaresistens.

För 2020 beräknar regeringen en ökning om 10 miljoner kronor för biobanker och register och en ökning om 5 miljoner kronor för klinisk forskning (se avsnitt 10.3.1 Regeringens överväganden).

Digitaliseringsutmaningen

Modern forskning producerar allt större mängder data, vilket har lett till att forskningen har blivit alltmer datadriven och dataintensiv. Tillgången till stora mängder data har genomgripande förändrat hur forskning bedrivs inom många vetenskapliga discipliner.

Den snabba utvecklingen ställer ökade krav på allt kraftfullare och snabbare datorresurser och nätverk, vilket kräver långsiktig planering och effektivt resursutnyttjande. För att Sverige ska vara en fortsatt stark forskningsnation bedömer regeringen att det behövs en satsning kring digital infrastruktur för att öka kapaciteten att lagra, analysera och överföra data. Detta kommer att främja både högkvalitativ forskning och bättre utnyttjande av forskningsinfrastrukturer.

För att främja datadriven forskning inom humaniora och samhällsvetenskap finns ett behov av att digitalisera material vid kulturarvsinstitutionernas arkiv, samlingar och bibliotek.

Här finns en stor outnyttjad forskningspotential. Genom digitalisering kan materialet tillgängliggöras på nya sätt för forskning och metodutveckling inom samhällsvetenskap, humaniora och även andra forskningsområden.

För att möta digitaliseringsutmaningen beräknar regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag bör öka med totalt 40 miljoner kronor 2018 och 2019.

För 2018 beräknar därför regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag bör öka med 20 miljoner kronor för detta ändamål och för 2019 beräknas en anslagsökning om ytterligare 20 miljoner kronor. (se avsnitt 10.3.1).

SwePub och Öppen tillgång till forskningsresultat

Genom att forskningsresultat blir öppet tillgängliga möjliggörs att vetenskapliga arbeten av hög kvalitet ger upphov till ny forskning och innovation samt bidrar till samhällsnyttan.

Den nationella databasen SwePub innehåller information om den vetenskapliga produktionen, framför allt vetenskapliga publikationer från Sveriges universitet och högskolor. Kungl. biblioteket har tidigare av regeringen fått i uppdrag att, i samverkan med Vetenskapsrådet, vidareutveckla SwePub. Syftet är att skapa förutsättningar för att SwePub ska fungera som en fullgod och heltäckande datakälla för bibliometriska analyser och studier av nationella publiceringsmönster.

Regeringen föreslår att 6,5 miljoner kronor överförs från Vetenskapsrådets forskningsanslag till Kungl. bibliotekets anslag fr.o.m. 2017. Varav 3 miljoner kronor avser finansiering av nationellt samordningsuppdrag för öppen tillgång (open access) till vetenskapliga publikationer och 3,5 miljoner kronor avser vidareutveckling av SwePub (se avsnitt 10.3.1 och 10.3.8).

Forskningsnätet Sunet

Sunet (Swedish University Computer Network) tillhandahåller nätverk för överföring av digital information samt it-tjänster, till universitet och högskolor och vissa andra organisationer. De anslutna myndigheterna och organisationerna har behov av en accelererad utveckling av gemensamma lösningar inom digital kommunikation och it-tjänster.

Regeringen föreslår därför att 5 miljoner kronor överförs från Vetenskapsrådets forskningsanslag till anslaget avseende Sunet fr.o.m. 2017 för detta ändamål (se avsnitt 10.3.10).

Migration och integration

Just nu pågår den svåraste flyktingsituationen i modern tid. Fler människor än någonsin tidigare har sökt asyl i Sverige, med påföljande frågor om nyanländas etablering och integration. Det innebär stora utmaningar för vårt samhälle och ökade kunskaper om migration och integration, bl.a. kunskap om jämställdhetsaspekter, vilket kan spela en viktig roll i det pågående arbetet med att möta dessa utmaningar.

Den nuvarande situationen understryker på så sätt behovet av forskning om migrationens och integrationens alla aspekter samt ökad kunskap om förutsättningarna för att skapa inkluderande samhällen.

För att kunna möta denna utmaning satsar regeringen totalt 30 miljoner kronor under perioden 2017–2020.

Regeringen föreslår därför att Vetenskapsrådets forskningsanslag anvisas 10 miljoner kronor 2017 för ändamålet migration och integration.

För 2018 beräknar regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag bör öka med 10 miljoner kronor och att anslaget ökar med ytterligare 10 miljoner kronor 2019 för detta ändamål (se avsnitt 10.3.1).

Jämlika villkor

Jämlikhet är en del av lösningen på de utmaningar som samhället står inför på såväl nationell som global nivå. En viktig uppgift för den svenska forskningen bör därför vara att möta de stora samhällsutmaningarna med forskning för jämlika villkor.

För att möta denna samhällsutmaning beräknar regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag bör öka med totalt 20 miljoner kronor under perioden 2018–2020.

Regeringen beräknar därför att Vetenskapsrådets forskningsanslag bör öka med 10 miljoner kronor 2018 för detta ändamål. För 2020 beräknas en anslagsökning om ytterligare 10 miljoner kronor (se avsnitt 10.3.1).

Förstärkning av humaniora och samhällsvetenskap

För att möta samhällsutmaningar och stärka Sveriges konkurrenskraft behövs kunskap inom alla ämnesområden. Humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning och kunskap bidrar till en ökad förståelse för samhället och dess utmaningar. Den bidrar också med viktig kunskap inom andra ämnesområden och till tvärvetenskaplig forskning. Humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning har historiskt ofta prioriterats lågt då dess betydelse för kommersialisering och utveckling av nya varor och tjänster har underskattats. Dessa vetenskapliga områden har därför inte i samma utsträckning som andra kunnat attrahera externa forskningsmedel.

För att stärka humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning beräknar regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag bör öka med totalt 60 miljoner kronor under perioden 2018–2020.

Regeringen beräknar därför att Vetenskapsrådets forskningsanslag bör öka med 40 miljoner kronor 2018 för detta ändamål och att anslaget ökar med ytterligare 20 miljoner kronor 2020 (se avsnitt 10.3.1).

Ökad kvalitetet i skolan

Forskarskolor för bättre skola

För att stärka den vetenskapliga grunden i lärar- och förskollärarytbildningarna föreslår regeringen att medel avsätts för forskarskolor för anställda vid universitet och högskolor. De ska syfta till att öka tillgången på forskarutbildade lärare på ovan nämnda utbildningar. Medlen ska omfatta utbildningskostnader och lönekostnader för de individer som går utbildningen.

Vetenskapsrådet bör ges ansvaret för att utlysa forskarskolorna. Regeringen föreslår med anledning av detta att Vetenskapsrådets forskningsanslag anvisas en anslagsökning på 10 miljoner kronor 2017.

Regeringen beräknar att anslaget bör öka med ytterligare 10 miljoner kronor 2018 och med 70 miljoner kronor 2020, så att satsningen 2020 totalt omfattar 90 miljoner kronor för detta ändamål.

Ökad samverkan och stärkt vetenskaplig grund i lärar- och förskolläraryrken och i skolväsendet

Utbildningen inom skolväsendet ska enligt skollagen (2010:800) vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Hållbar och omfattande samordning mellan utbildning, fortbildning och forskning är därför avgörande för lärar- och förskolläraryrkenas utveckling. Regeringen avser att inleda en försöksverksamhet där syftet ska vara att pröva och utveckla modeller för samverkan om praktisk forskning mellan skolhuvudmän och lärosäten med tillstånd att utfärda en lärar- eller förskolläraryrkenexamen. Modellerna ska kunna stärka utvecklingen av skolväsendet och undervisningen, öka kvaliteten på den praktiska forskningen och eventuellt skapa nya former av kombinationstjänster som gör en möjlig forskarkarriär mer intressant för en lärare eller förskollärare.

Regeringen föreslår därför att anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* anvisas 15 miljoner kronor 2017 för en försöksverksamhet som syftar till att stärka skolväsendets och lärar- och förskolläraryrkenens vetenskapliga grund (ibland benämnt forskningsanknytning). För 2018 beräknar regeringen att anslaget bör öka med 5 miljoner kronor och 2019 med ytterligare 10 miljoner kronor, så att satsningen 2019 totalt omfattar 30 miljoner kronor för detta ändamål.

Arbetslivsforskning

Riksdagen har tillkännagivit för regeringen att regeringen bör tillsätta en utredning om hur arbetslivsforskningen kan samlas och stärkas (bet. 2013/14:AU5, rskr. 2013/14:183).

Regeringen beslutade den 21 januari 2016 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå hur ett nationellt centrum för samling och spridning av kunskap och forskningsresultat om arbetsmiljö och för utvärdering av arbetsmiljöpolitik bör inrättas och utformas (dir. 2016:2), se vidare utg. omr. 14, avsnitt 5.4.2.

För att stärka arbetslivsforskningen föreslår regeringen i denna proposition en anslagsökning på 30 miljoner kronor för arbetslivsforskning och samordnande insatser för 2017 till Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte), se vidare utg. omr. 9 avsnitt 9.5. Regeringen beräknar en ökning av Fortes

forskningsanslag om 10 miljoner kronor 2018 och ytterligare en ökning om 20 miljoner kronor 2019.

Regeringen bedömer att de vidtagna åtgärderna är de mest ändamålsenliga med anledning av riksdagens tillkännagivande, som därmed får anses vara färdigbehandlat.

9.5.3 Rymdforskning och rymdverksamhet

Rymdverksamhet är i dag av strategisk betydelse för samhället. Rymdforskning ger oss ny och unik kunskap om livsbetingelserna på jorden och i universum. Forskning baserad på satellitdata om tillståndet på jorden, i haven och i atmosfären är helt avgörande för att förstå och hantera den globala klimat- och miljöutmaningen. Samhället är beroende av rymdtekniken för t.ex. navigation, logistik, exakt tid, väderprognoser, telekommunikation och miljö- och klimatövervakning. Samtidigt sker omfattande förändringar av rymdverksamheten i Europa och globalt, vilket ställer krav på nya arbetssätt, verktyg och förstärkta resurser.

De senaste årens försämrade omvärldssituation har aktualiserat behovet av att även hantera de utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska aspekterna inom rymdverksamheten. Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska aspekter bör därför i ökad utsträckning beaktas av samtliga aktörer. Likaledes måste den säkerhetspolitiska utvecklingen i Europa i stort, och i Sveriges närområde i synnerhet, tas i beaktande vid samarbeten inom rymdområdet. Regeringen föreslår därför en satsning på rymdforskning och rymdverksamhet.

För att stärka rymdforskning och rymdverksamhet beräknar regeringen att Rymdstyrelsens forskningsanslag bör öka med totalt 40 miljoner kronor 2018 och 2019.

Regeringen beräknar därför att Rymdstyrelsens forskningsanslag bör öka med 25 miljoner kronor 2018 och att anslaget bör öka med ytterligare 15 miljoner kronor 2019 för detta ändamål (se avsnitt 10.3.4).

9.5.4 Starka gränsöverskridande forsknings- och innovationsmiljöer

Ökat nyttjande av forskningsinfrastrukturer

För att stärka tillväxt och möta globala samhällsutmaningar är det viktigt att forskningsinfrastruktur nyttjas av många olika aktörer i olika konstellationer och attraherar nya aktörer i systemet. Den forskningsinfrastruktur som byggs upp i Sverige ska nyttjas på ett tillväxtfrämjande och effektivt sätt som gynnar alla parter som samverkar.

Befintlig forskningsinfrastruktur, t.ex. Nationellt centrum för livsvetenskaplig forskning (Science for Life Laboratory) och röntgenluskällan Max IV, bör därför i högre grad tillgängliggöras för forskare från näringsliv, offentlig sektor och internationellt för att uppnå en ökad utväxling på befintliga forskningsinfrastrukturer.

För att öka nyttjandet av forskningsinfrastrukturer beräknar regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag bör öka med totalt 40 miljoner kronor 2018 och 2019.

Regeringen beräknar därför att Vetenskapsrådets forskningsanslag bör öka med 30 miljoner kronor 2018 för detta ändamål. För 2019 beräknas ytterligare en ökning om 10 miljoner kronor för detta ändamål (se avsnitt 10.3.1).

9.6 Bedömning av framtida personalkonsekvenser

Regeringen föreslår i denna proposition att Vetenskapsrådets förvaltningsanslag stärks med 15,5 miljoner kronor 2017 för att finansiera de ökade administrativa utgifterna till följd av de senaste årens satsningar inom forskning och forskningsinformation. Med anledning av förstärkningen är det sannolikt att ett antal nyanställningar kommer att ske.

För att förbättra den finansiella styrningen av Skolverket föreslås att merparten av förvaltningsmedlen på de anslag som myndigheten ansvarar för samlas på myndighetens förvaltningsanslag. Detta bedöms förbättra myndighetens förutsättningar att genomföra sitt uppdrag och i förlängningen öka genomslaget för regeringens politik. Eventuella personalkonsekvenser med anledning av detta kan för närvarande inte överblickas.

Regeringen föreslår i denna proposition att lärar- och förskollärarytbildningar byggs ut och föreslår därför att universitet och högskolor tillförs 54 miljoner kronor för detta ändamål 2017. Fullt utbyggd beräknas satsningen omfatta 270 miljoner kronor från och med 2021. Bedömningen är att detta kommer att leda till att fler lärare i högskolan kommer att anställas.

För att de bedömningar av utländsk utbildning på gymnasial och eftergymnasial nivå som Universitets- och högskolerådet utför ska kunna göras så effektivt som möjligt föreslås i denna proposition att myndigheten bör tillföras ytterligare medel. Anslaget 2:2 *Universitets- och högskolerådet* föreslås därför öka med 15 miljoner kronor 2017 och beräknas öka med ytterligare 21 miljoner kronor 2018. Bedömningen är att detta leder till fler anställningar vid myndigheten.

10 Budgetförslag

10.1 Anslag för barn- ungdoms- och vuxenutbildning

10.1.1 1:1 Statens skolverk

Tabell 10.1 Anslagsutveckling 1:1 Statens skolverk

Tusental kronor

2015	Utfall	510 322	Anslags- sparande	20 218
2016	Anslag	626 443 ¹	Utgifts- prognos	639 741
2017	Förslag	1 055 963		
2018	Beräknat	1 076 637 ²		
2019	Beräknat	1 063 060 ³		
2020	Beräknat	1 094 997 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 060 358 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 027 486 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 035 049 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens skolverks förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	19 257	0	24 457	-5200
Prognos 2016	19 118	0	50 784	-31666
Budget 2017	16 297	0	38 091	-21794

Från och med den 1 juli 2011 tar Skolverket ut avgifter som ersättning av den enskilde läraren eller förskolläraren för att utfärda legitimationer. Målet är att avgifterna på sikt ska ge full kostnadstäckning. De lärare och förskollärare som har avlagt behörighetsgivande examen före den 1 juli 2011 och har arbetat minst ett läsår eller motsvarande undantas dock från avgiftsskyldigheten. Intäkterna redovisas mot inkomsttitel.

Regeringens överväganden

Utvecklad styrning

Statskontoret genomförde 2015 en myndighetsanalys av Skolverket (rapport 2015:16). Myndighetsanalysen visade på en rad utvecklingsområden, bl.a. den finansiella styrningen. Under hösten 2015 fick Ekonomistyrningsverket i uppdrag att se över omfattning, inriktning och detaljeringsgrad när det gäller den finansiella styrningen av Skolverket. Skolverket hemställde i sitt budgetunderlag för 2017–2019 (U2016/00999/S) om en ny finansieringsmodell mot bakgrund av Ekonomistyrningsverkets förslag. Förslaget syftar bl.a. till att resurserna ska användas mer effektivt för att åstadkomma en ökad verksamhetsnytta.

För att öka transparensen i anslaget samt ge Skolverket förbättrade förutsättningar att utföra sitt uppdrag föreslår regeringen att förvaltningsutgifterna i större utsträckning samlas på Skolverkets förvaltningsanslag (se även avsnitt 9.2.5). En överföring av medel föreslås därför för 2017 från anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* med 421 300 000 kronor, från anslaget 1:7 *Maxtaxa i*

förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m. med 4 000 000 kronor, från anslaget 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* med 8 000 000 kronor, från anslaget 1:16 *Fler anställda i lågstadiet* med 3 000 000 kronor samt från anslaget 1:19 *Bidrag till lärarlöner* med 27 000 000 kronor. Ett avdrag görs med 8 400 000 kronor för att kompensera för att de överförda medlen kommer att räknas upp med pris- och löneomräkning. Såväl överföringen som avdraget beräknas till samma nivå 2018 och framåt. En justering om 20 000 000 kronor 2017 föreslås med anledning av den effektivisering som bedöms möjliggöras med anledning av myndighetens förändrade finansieringsmodell. Från och med 2018 beräknas denna justering uppgå till 15 000 000 kronor.

Satsningar inom anslaget samt föreslagen nivå

Regeringen beräknar att anslaget behöver ökas med 10 000 000 kronor 2017 för en utbildning för lärare och förskolelärare som återvänder till läraryrket och 2 000 000 kronor årligen 2018–2020 (se avsnitt 9.2.1). För att möjliggöra kompetensutvecklingsinsatser för förskolepersonal beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 15 000 000 kronor 2017 och därefter 15 000 000 kronor per år (se avsnitt 9.2.2). För utvärdering av satsningen på personalförstärkningar i skolbibliotek som inleddes 2016 beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 2 000 000 kronor 2017 (se avsnitt 9.2.2). För vissa implementeringsinsatser med anledning av Skolkommisionens förslag beräknas anslaget ökas med 5 000 000 kronor 2017 (se avsnitt 9.2.3). För att möjliggöra förankringen om bl.a. förskoleklassens förtydligade uppdrag beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 5 000 000 kronor 2017 och 5 000 000 kronor 2018 (se avsnitt 9.2.2).

För en utökning av satsningen Samverkan för bästa skola, bl.a. i fråga om förskola och förskoleklass, beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 5 000 000 kronor 2017, 18 000 000 kronor 2018, 28 000 000 kronor 2019 och 38 000 000 kronor årligen 2020–2025 (se avsnitt 9.2.3). Regeringen avser att lämna en proposition till riksdagen med anledning av det betänkande (SOU 2016:25) som utredningen om nationella prov lämnat (se även avsnitt 9.2.3). För att möjliggöra genomförande av delar av utredningens förslag beräknar regeringen att

anslaget behöver ökas med 34 000 000 kronor 2017, 56 000 000 kronor årligen 2018–2021, 71 000 000 kronor 2022, 64 000 000 kronor 2023 och 45 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2024.

För att finansiera en utvidgad rätt till kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå föreslår regeringen att anslaget ökas med 2 700 000 kronor för 2017 och beräknar därefter att anslaget ökas med 7 000 000 kronor för 2018, 7 000 000 kronor för 2019 och 5 000 000 kronor för 2020. Anslaget 1:13 *Statligt stöd till vuxenutbildning* föreslås och beräknas minskas med motsvarande belopp för samma ändamål.

Regeringen föreslår att medel avsätts för att kompensera kommunerna för en kostnadsökning med anledning av att betyg ska sättas i moderna språk varje termin fr.o.m. årskurs 6 (se avsnitt 9.2.3). Anslaget föreslås därför minskas med 4 000 000 kronor för 2017 och beräknas minskas med 8 000 000 kronor fr.o.m. 2018. Anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under utg.omr. 25 Allmänna bidrag till kommuner föreslås ökas med motsvarande belopp för 2017 och beräknas ökas med motsvarande belopp fr.o.m. 2018 för samma ändamål.

Regeringen föreslår att 1 055 963 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statens skolverk* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 076 637 000 kronor, 1 063 060 000 kronor respektive 1 094 997 000 kronor.

Tabell 10.3 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:1 Statens skolverk

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	626 443	626 443	626 443	626 443
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	10 506	20 285	32 558	47 397
Beslut	-20 531	-16 384	-50 704	-43 846
Överföring till/från andra anslag	447 945	454 822	463 454	473 889
Övrigt	-8 400	-8 529	-8 691	-8 887
Förslag/beräknat anslag	1 055 963	1 076 637	1 063 060	1 094 997

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.1.2 1:2 Statens skolinspektion

Tabell 10.4 Anslagsutveckling 1:2 Statens skolinspektion

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2015		405 915	3 910
2016	Anslag	404 182 ¹	390 405
2017	Förslag	409 644	
2018	Beräknat	402 165 ²	
2019	Beräknat	410 625 ³	
2020	Beräknat	419 600 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 394 429 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 394 428 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 394 429 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens skolinspektionens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för verksamhetsutgifter för Barn- och elevombudet samt Skolväsendets överklagandenämnd.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 409 644 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Statens skolinspektion* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 402 165 000 kronor, 410 625 000 kronor respektive 419 600 000 kronor.

Tabell 10.5 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:2 Statens skolinspektion

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	404 182	404 182	404 182	404 182
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	5 928	13 972	22 769	32 100
Beslut	-465	-15 988	-16 324	-16 681
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1	-1	-1	-1
Förslag/ beräknat anslag	409 644	402 165	410 625	419 600

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.1.3 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten

Tabell 10.6 Anslagsutveckling 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2015		681 715	14 941
2016	Anslag	701 835 ¹	686 303
2017	Förslag	712 572	
2018	Beräknat	727 846 ²	
2019	Beräknat	743 622 ³	
2020	Beräknat	759 327 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 712 612 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 712 614 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 712 612 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Specialpedagogiska skolmyndighetens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för myndighetens verksamhet, produktionsstöd för läromedelsframställning och visst internationellt samarbete.

Budget för avgiftbelagd verksamhet**Tabell 10.7 Offentlighetsrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlighetsrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	1 750	231 366	913 081	-681 715
Prognos 2016	2 200	257 300	953 600	-696 300
Budget 2017	2 200	273 300	986 047	-712 747

Delar av Specialpedagogiska skolmyndighetens verksamhet är avgiftsfinansierad. Myndigheten disponerar intäkter från tillgängliggörande av läromedel och från ersättning från kommuner för elever i specialskola. Det ekonomiska målet är i denna del av verksamheten att intäkterna delvis ska täcka kostnaderna.

Myndigheten disponerar även intäkter från kommuner för elever i förskoleklass och fritidshem vid en skolenhet med specialskola samt från Folkbildningsrådet för administration av förstärkningsbidrag till folkhögskolor. Det ekonomiska målet är i denna del av verksamheten full kostnadstäckning.

Kostnader som inte finansieras med avgiftsintäkter ska finansieras från detta anslag. Det bör noteras att kostnaderna i tabellen ovan avser myndighetens samtliga kostnader.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 712 572 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Specialpedagogiska skolmyndigheten* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 727 846 000 kronor, 743 622 000 kronor respektive 759 327 000 kronor.

Tabell 10.8 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	701 835	701 835	701 835	701 835
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	10 879	26 115	41 892	57 600
Beslut	-142	-103	-105	-107
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-1	0	0
Förslag/beräknat anslag	712 572	727 846	743 622	759 327

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.1.4 1:4 Sameskolstyrelsen**Tabell 10.9 Anslagsutveckling 1:3 Sameskolstyrelsen**

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2015	40 967	-7 189	
2016	42 038 ¹		36 075
2017	Förslag	41 249	
2018	Beräknat	40 559 ²	
2019	Beräknat	36 962 ³	
2020	Beräknat	37 744 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 39 497 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 35 127 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 35 127 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Sameskolstyrelsens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Sameskolstyrelsens verksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.10 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	0	36 338	78 203	-41 865
Prognos 2016	0	34 700	75 089	-40 389
Budget 2017	0	36 600	75 565	-38 965

Avgifterna avser ersättning från kommuner för elever i sameskola samt förskoleklass och fritidshem vid en skolenhet med sameskola. Ersättningens storlek ska beräknas efter samma grunder som elevens hemkommun tillämpar vid fördelning av resurser i sin egen grundskola, förskoleklass eller fritidshem. Dessutom avser avgifterna intäkter från kommuner för vilka Sameskolstyrelsen efter avtal bedriver samisk förskola. Intäkterna disponeras av myndigheten. Det ekonomiska målet är att intäkterna delvis ska täcka kostnaderna för verksamheten. Kostnader som inte finansieras med avgiftsintäkter ska finansieras från detta anslag. Det bör noteras att kostnaderna i tabellen ovan avser myndighetens samtliga kostnader.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av den pågående utvecklingen av fjärrundervisningen, behovet av att stärka myndighetens ekonomiadministrativa kompetens samt för att säkerställa en i övrigt väl fungerande verksamhet föreslår regeringen att Sameskolstyrelsens förvaltningsanslag ökas med 4 800 000 kronor för 2017 och beräknas öka med 3 000 000 kronor för 2018 (se avsnitt 9.2.5).

Regeringen föreslår att 41 249 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Sameskolstyrelsen* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 40 599 000 kronor, 36 962 000 kronor respektive 37 744 000 kronor.

Tabell 10.11 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:4 Sameskolstyrelsen

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	36 038	36 038	36 038	36 038
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	425	1 406	2 330	3 142
Beslut	4 786	3 114	-1 406	-1 436
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		1	0	0
Förslag/ beräknat anslag	41 249	40 559	36 962	37 744

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.1.5 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet**Tabell 10.12 Anslagsutveckling 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet**

Tusental kronor

2015	Utfall	2 851 151	Anslags- sparande	717 404
2016	Anslag	3 466 525 ¹	Utgifts- prognos	2 758 519
2017	Förslag	2 868 670		
2018	Beräknat	2 687 398		
2019	Beräknat	2 530 011		
2020	Beräknat	2 470 993		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att främja utveckling av skolväsendet, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet. Anslaget får även användas för utgifter för svenskt deltagande i internationella studier och tävlingar på utbildningsområdet. Anslaget får vidare användas för utgifter för administration av uppdrag, uppföljning och utvärdering av uppdrag och satsningar, utredningar samt statsbidrag och stipendier.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 780 000 000 kronor 2018–2023.

Skälen för regeringens förslag: Skolverket behöver inom sin verksamhet kunna sluta fleråriga ekonomiska avtal. Vidare behöver myndigheten kunna lämna förhandsbesked till skolhuvudmän om statsbidrag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 780 000 000 kronor 2018–2023.

Tabell 10.13 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Tusental kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020–2023
Ingående åtaganden	1 146 269	1 089 991 ²	1 236 278			
Nya åtaganden	1 402 931 ¹	484 021	1 089 431			
Infriade åtaganden	-852 290 ¹	-337 734	-545 709	-883 904	-343 616	-552 480
Utestående åtaganden	1 771 436	1 236 278	1 780 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	2 715 741	2 701 900	1 780 000			

¹ Värdena för nya och infriade åtaganden härrör från Skolverkets budgetunderlag för 2017–2019 (U2016/00999/S) till skillnad från uppgifterna om ingående och utestående åtaganden som härrör från myndighetens årsredovisning.

² Av de utestående åtagandena 2015 återfinns 681 445 tkr som ingående åtaganden 2016 på anslag 1:19 *Bidrag till lärarlöner*.

Satsningar inom anslaget

Anslaget finansierar en rad satsningar inom det för anslaget angivna ändamålet. Några av de mest omfattande satsningarna är Samverkan för bästa skola, bidrag för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år, insatser för nyanlända elever m.fl., läxhjälp, befattningsutbildning för rektorer, personalförstärkning inom elevhälsan, undervisning under skollov, anordnarbidrag för lärlingsutbildning i gymnasieskolan och specialpedagogiska insatser.

Regeringen beräknar att anslaget behöver ökas med 5 000 000 kronor 2017 och 5 000 000 kronor 2018 för en utvidgning av Läslyftet (se avsnitt 9.2.2). För en satsning på språk-, läs- och skrivutvecklare beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 1 000 000 kronor 2017 och 1 000 000 kronor 2018 (se avsnitt 9.2.2). För att möjliggöra förankringen om bl.a. förskoleklassens förtydligade uppdrag beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 15 000 000 kronor 2017, 30 000 000 kronor 2018, 30 000 000 kronor 2019 och 15 000 000 kronor 2020 (se avsnitt 9.2.2). För en utökning av satsningen Samverkan för bästa skola, bl.a. ifråga om förskola och förskoleklass, beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 5 000 000 kronor 2017, 18 000 000 kronor 2018, 28 000 000 kronor 2019 och 38 000 000 kronor årligen 2020–2025 (se avsnitt 9.2.3).

För att ersätta kommunerna för ett utökat åtagande vid införande av en skyldighet för huvudmännen att erbjuda lovskola föreslår regeringen att anslaget minskas med 30 000 000 kronor för 2017 och beräknar att anslaget minskas med 60 000 000 kronor fr.o.m. 2018 (se avsnitt 9.2.3). Anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämnning* under utg.omr. 25 Allmänna bidrag till kommuner föreslås ökas med motsvarande belopp för 2017 och beräknas ökas med motsvarande belopp fr.o.m. 2018.

Regeringen avser att lämna en proposition till riksdagen med anledning av det betänkande (SOU 2016:25) som utredningen om nationella prov lämnat (se även avsnitt 9.2.3). För att möjliggöra genomförande av delar av utredningens förslag beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 14 000 000 kronor 2018 och 14 000 000 kronor årligen 2019–2021.

Regeringen beräknar vidare att anslaget behöver ökas med 80 000 000 kronor 2017 för en förlängning av den pågående försöksverksam-

heten med ökad undervisningstid i svenska eller svenska som andraspråk (se avsnitt 9.2.3).

För att genomföra en försöksverksamhet med s.k. branschskolor beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 11 000 000 kronor 2018, 33 000 000 kronor 2019, 43 000 000 kronor årligen 2020–2021, 32 000 000 kronor 2022 och 11 000 000 kronor 2023 (se avsnitt 9.2.4). För att fortsätta det arbete som bedrivits under parollen Yrkesutbildningens år beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 13 000 000 kronor 2017 och 13 000 000 kronor 2018 (se avsnitt 9.2.4). För att förstärka arbetet med utveckling av regionala stödfunktioner, bl.a. för s.k. yrkescollege, beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 5 000 000 kronor 2017 och 5 000 000 kronor 2018 (se avsnitt 9.2.4).

För att förlänga det befintliga statsbidraget för att förstärka tillgången på lärare i minoritetsspråk beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 1 200 000 kronor 2017 (se avsnitt 9.2.5). För att kunna tillföra medel till den samiska ungdomsföreningen Sáminuorra beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 1 000 000 kronor 2017 (se avsnitt 9.2.5).

Anslagets föreslagna nivå

Satsningarna för bättre kvalitet i skolan finansieras inom såväl utg.omr. 25 som utg.omr. 16. I denna proposition föreslås att vissa medel omdisponeras från anslag 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* till satsningar inom skolområdet på andra anslag och utgiftsområden. Detta får, tillsammans med tidigare satsningars utgiftsprofil, till följd att den föreslagna anslagnivån 2017 och kommande år föreslås bli lägre än anslagnivån 2016. Omdisponeringen används helt till satsningar inom skolans område.

Regeringen föreslår bl.a. att förvaltningsutgifterna för Statens skolverk i större utsträckning samlas på myndighetens förvaltningsanslag (se avsnitt 9.2.5). En överföring av medel för förvaltningsutgifterna i fråga om merparten av satsningarna på nu aktuellt anslag föreslås för 2017 till anslaget 1:1 *Statens skolverk* med 421 300 000 kronor och beräknas fr.o.m. 2018 med 421 300 000 kronor.

Vidare bedöms anslaget för 2018 och framåt vara högre än den verksamhet som tidigare har planerats för. Regeringen beräknar därför att 26 700 000 kronor 2018, 72 400 000 kronor 2019

samt 150 300 000 kronor fr.o.m. 2020 omdisponeras för nya satsningar inom skolans område, bl.a. inom andra anslag och utgiftsområden. Omdisponeringen bedöms inte påverka befintliga eller planerade satsningar som finansieras via anslaget.

Vidare föreslås en omfördelning av vissa bidrag inom gymnasieskolans område i syfte att åstadkomma en mer ändamålsenlig användning av medel. För att bidra till att finansiera andra prioriterade insatser beräknar regeringen att statsbidrag där nyttjandegraden inte fullt ut motsvarar tilldelade medel, samt där tilldelade medel kan användas mer effektivt inom närliggande områden, behöver minska med 54 000 000 kronor för 2017 och beräknas minska med 33 000 000 kronor för 2018 och med 9 000 000 kronor fr.o.m. 2019.

Anslaget föreslås vidare ökas genom en överföring av medel för speciallärarutbildning från anslaget 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal*. Nu aktuellt anslag föreslås därigenom ökas med 32 000 000 kronor för 2017 och beräknas ökas med 32 000 000 kronor för 2018.

Regeringen föreslår att 2 868 670 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 687 398 000 kronor, 2 530 011 000 kronor respektive 2 470 993 000 kronor.

Tabell 10.14 Härläning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	3 484 525	3 484 525	3 484 525	3 484 525
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-140 787	-355 633	-620 633	-766 533
Överföring till/från andra anslag	-489 745	-514 745	-487 745	-487 745
Övrigt	14 677	73 251	153 864	240 746
Förslag/beräknat anslag	2 868 670	2 687 398	2 530 011	2 470 993

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusivt beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget beräknas fr.o.m. 2017 med ett bestämt nominellt belopp. Mot bakgrund av detta tillförs anslaget 8 711 000 kronor 2017, 70 285 000 kronor 2018, 150 897 000 kronor 2019 och 237 779 000 kronor 2020, vilket motsvarar den prisräkning som hade skett om anslaget fortsatt hade pris- och löneomräknats.

10.1.6 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan

Tabell 10.15 Anslagsutveckling 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan

Tusental kronor

2015	Utfall	415 100	Anslags-sparande	53 258
2016	Anslag	445 137 ¹	Utgifts-prognos	387 759
2017	Förslag	263 077		
2018	Beräknat	297 545 ²		
2019	Beräknat	316 580 ³		
2020	Beräknat	326 830 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 290 982 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 300 473 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 300 475 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser inom skolområdet för elever med funktionsnedsättning som är mottagana vid någon av de riksrekryterande utbildningarna i Göteborgs kommun, Kristianstads kommun, Linköpings kommun, Stockholms kommun och Örebro kommun. Anslaget får vidare användas för förvaltningsutgifter i samband med Utredningen om kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar (U 2013:02).

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:6 *Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 34 000 000 kronor 2018.

Skälen för regeringens förslag: Specialpedagogiska skolmyndigheten beslutar om bidrag för omvårdnad och habilitering för elever som deltar i Rh-anpassad gymnasieutbildning. Bidraget beviljas per läsår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:6 *Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 34 000 000 kronor 2018.

Tabell 10.16 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan

Tusental kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018
Ingående åtaganden	32 509	31 107	34 000	
Nya åtaganden	31 107	34 000	34 000	
Infriade åtaganden	-32 509	-31 107	-34 000	-34 000
Utestående åtaganden	31 107	34 000	34 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	34 000	34 000	34 000	

Regeringens överväganden

I syfte att renodla ändamålen för de anslag som bidrar till finansieringen av riksgymnasieutbildning för rörelsehindrade, döva och hörsel-skadade samt särskilda insatser inom skolområdet skapas anslaget 1:20 *Särskilda insatser inom skolområdet*.

Regeringen föreslår att 153 561 000 kronor för 2017 överförs från nu aktuellt anslag till det nya anslaget för att finansiera särskilda insatser inom skolområdet. Regeringen beräknar att 157 060 000 kronor överförs fr.o.m. 2018.

Nyttjandegraden på anslaget motsvarar inte fullt ut tilldelade medel. I syfte att åstadkomma en mer ändamålsenlig användning av medel föreslår regeringen att anslaget minskas med 42 000 000 kronor för 2017 och beräknar en minskning med 10 000 000 kronor för 2018.

Regeringen föreslår att 263 077 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 297 545 000 kronor, 316 580 000 kronor respektive 326 830 000 kronor.

Tabell 10.17 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	445 137	445 137	445 137	445 137
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	8 444	18 674	32 758	48 229
Beslut	-41 989	-10 902	-1 233	-1 273
Överföring till/från andra anslag	-148 515	-155 364	-160 081	-165 264
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	263 077	297 545	316 580	326 830

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FIU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.1.7 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.

Tabell 10.18 Anslagsutveckling 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Belopp
2015	Utfall	3 933 945		145 055
2016	Anslag	4 612 000 ¹	Utgifts- prognos	4 612 000
2017	Förslag	4 630 000		
2018	Beräknat	4 384 000		
2019	Beräknat	4 122 000		
2020	Beräknat	3 622 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan, fritidshemmet och pedagogisk omsorg. Anslaget får vidare användas för utgifter för statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa för kvalitetssäkrande åtgärder inom förskolan, fritidshemmet och pedagogisk omsorg. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för att stimulera omsorg under kvällar, nätter och helger. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för att

stimulera minskade barngrupper och ökad personaltäthet i förskolan. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för ökad personaltäthet och kvalitetsförbättringar på fritidshemmet samt för utgifter för att stimulera kvalitetsförbättringar vad gäller fritidshemmet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 665 000 000 kronor 2018.

Skälen för regeringens förslag: Skolverket behöver i vissa fall lämna förhandsbesked om statsbidrag till skolhuvudmän. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 665 000 000 kronor 2018.

Tabell 10.19 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018
Ingående åtaganden		270 023	665 000	
Nya åtaganden	270 023	665 000	665 000	
Infriade åtaganden		-270 023	-665 000	-665 000
Utestående åtaganden	270 023	665 000	665 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	415 000	665 000	665 000	

Regeringens överväganden

Skolverket har tidigare haft möjlighet att använda delar av anslaget för finansiering av administration av statsbidrag och uppföljning. I enlighet med den finansieringsmodell som införs för Skolverket fr.o.m. 2017 föreslås 4 000 000 kronor överföras för administration från förevarande anslag till anslaget 1:1 *Statens skolverk* för 2017 och beräknas överföras fr.o.m. 2018 (se avsnitt 9.2.5).

Regeringen föreslår att 4 630 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 4 384 000 000 kronor, 4 122 000 000 kronor respektive 3 622 000 000 kronor.

Tabell 10.20 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	4 612 000	4 612 000	4 612 000	4 612 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-4 000	-302 000	-302 000	-802 000
Överföring till/från andra anslag	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Övrigt	26 000	78 000	-184 000	-184 000
Förslag/beräknat anslag	4 630 000	4 384 000	4 122 000	3 622 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.8 1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.

Tabell 10.21 Anslagsutveckling 1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.

Tusental kronor

2015	Utfall	180 648	Anslags-sparande	761
2016	Anslag	177 355 ¹	Utgifts-prognos	174 809
2017	Förslag	177 325		
2018	Beräknat	183 020		
2019	Beräknat	181 020		
2020	Beräknat	181 020		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för

- ersättning vid personskada till elev i viss gymnasieskolutbildning,
- statsbidrag för avgifter till International Baccalaureate Office och för viss International Baccalaureateutbildning,
- statsbidrag och särskilt stöd för utbildningsverksamhet med särskild inriktning,
- statsbidrag för riksrekryterande gymnasiala utbildningar och riksinternatskolor,
- ersättning till skolhuvudmän för kostnader för nordiska elever, och
- statsbidrag för utlandssvenska elever samt barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige eller som vistas i landet utan tillstånd.

Anslaget får även användas för utgifter för arbete med administration och uppföljning av statsbidrag.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 177 325 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 183 020 000 kronor, 181 020 000 kronor respektive 181 020 000 kronor.

Tabell 10.22 Härlledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	177 355	177 355	177 355	177 355
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-3 400	-1 400	-3 400	-3 400
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²	3 370	7 065	7 065	7 065
Förslag/beräknat anslag	177 325	183 020	181 020	181 020

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget beräknas fr.o.m. 2017 med ett bestämt nominellt belopp. Mot bakgrund av detta tillförs anslaget 3 370 000 kronor 2017 och 7 065 000 kronor fr.o.m. 2018 vilket motsvarar den prisomräkning som hade skett om anslaget fortsatt hade pris- och löneomräknats.

10.1.9 1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet

Tabell 10.23 Anslagsutveckling 1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2015	91 719		3 693
2016	Anslag 93 900 ¹		89 528
2017	Förslag 90 692		
2018	Beräknat 101 932 ²		
2019	Beräknat 103 835 ³		
2020	Beräknat 106 274 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 100 562 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 100 562 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 100 563 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar. Anslaget får även användas för utgifter inom ramen för Statens skolverks utvecklingsinsatser för svensk undervisning i utlandet och för stöd för undervisning i svenska vid utländska skolor. Anslaget får vidare användas för utgifter för anställda vid Europaskolorna.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 90 692 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Bidrag till svensk undervisning i utlandet* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 101 932 000 kronor, 103 835 000 kronor respektive 106 274 000 kronor.

Tabell 10.24 Härlledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:9 Svensk undervisning i utlandet

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	93 900	93 900	93 900	93 900
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 784	3 087	4 898	7 218
Beslut	-4 992	4 945	5 037	5 156
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	90 692	101 932	103 835	106 274

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.1.10 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal

Tabell 10.25 Anslagsutveckling 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal

Tusental kronor

År	Utfall	286 692	Anslags-sparande	10 033
2015	Utfall	286 692	Anslags-sparande	10 033
2016	Anslag	422 226 ¹	Utgifts-prognos	283 175
2017	Förslag	295 226		
2018	Beräknat	306 985		
2019	Beräknat	292 026		
2020	Beräknat	292 026		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för fortbildning av lärare, förskollärare, rektorer, förskolechefer och viss annan personal.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 350 000 000 kronor 2018–2020.

Skälen för regeringens förslag: Skolverket ingår fleråriga avtal med lärosätena om uppdragsutbildning och lämnar förhandsbesked till skolhuvudmän om statsbidrag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 350 000 000 kronor 2018–2020.

Tabell 10.26 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal

Tusental kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
Ingående åtaganden	107 786	74 260	216 217			
Nya åtaganden	74 260	216 217	303 123			
Infriade åtaganden	-107 786	-74 260	-169 340	-200 000	-100 000	-50 000
Utestående åtaganden	74 260	216 217	350 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	266 000	453 200	350 000			

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att förvaltningsutgifterna för Skolverket i större utsträckning samlas på myndighetens förvaltningsanslag (se avsnitt 9.2.5). En överföring av medel för administration och uppföljning av fortbildningsinsatserna för lärare och förskolepersonal på nu aktuellt anslag föreslås därför för 2017 till anslaget 1:1 *Statens skolverk* med 8 000 000 kronor och beräknas till 8 000 000 kronor fr.o.m. 2018.

Regeringen föreslår också en överföring av medel för speciallärarutbildning från förevarande anslag till anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet*. Anslaget föreslås därför minskas med 32 000 000 kronor för 2017 och beräknas minskas med 32 000 000 kronor för 2018.

Regeringen beräknar att anslaget behöver ökas med 35 000 000 kronor 2017 i syfte att öka antalet lärare i svenska som andraspråk (se avsnitt 9.2.3).

Regeringen föreslår att 295 226 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 306 985 000 kronor, 292 026 000 kronor respektive 292 026 000 kronor.

Tabell 10.27 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	382 226	382 226	382 226	382 226
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-64 000	-77 200	-65 200	-65 200
Överföring till/från andra anslag	-23 000	2 000	-25 000	-25 000
Övrigt		-41		
Förslag/beräknat anslag	295 226	306 985	292 026	292 026

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.11 1:11 Bidrag till vissa studier

Tabell 10.28 Anslagsutveckling 1:11 Bidrag till vissa studier

<i>Tusental kronor</i>				
2015	Utfall	16 626	Anslags-sparande	2 521
2016	Anslag	19 525 ¹	Utgifts-prognos	17 249
2017	Förslag	17 525		
2018	Beräknat	17 525		
2019	Beräknat	17 525		
2020	Beräknat	17 525		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag som lämnas för studier om funktionsnedsättningar, utbildning som är särskilt anpassad för personer med funktionsnedsättningar samt studier inom vuxenutbildning för utvecklingsstörda och särskild utbildning för vuxna.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 17 525 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Bidrag till vissa studier* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 17 525 000 kronor årligen.

Tabell 10.29 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:11 Bidrag till vissa studier

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	19 525	19 525	19 525	19 525
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	17 525	17 525	17 525	17 525

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.12 1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan

Tabell 10.30 Anslagsutveckling 1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2015	108 791	692	
2016	106 629 ¹		105 562
2017	Förslag	107 448	
2018	Beräknat	112 194 ²	
2019	Beräknat	116 121 ³	
2020	Beräknat	118 375 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 110 126 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 111 664 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 111 383 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för yrkeshögskolans förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås ökas för att finansiera införandet av en möjlighet till behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan och att låta ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan omfatta fler än två utbildningsomgångar. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 2 200 000 kronor för 2017 i förhållande till vad som tidigare beräknats och beräknar för samma ändamål 4 900 000 kronor för 2018, 6 500 000 kronor för 2019, 6 200 000

kronor för 2020, 4 900 000 kronor för 2021 samt 3 500 000 kronor för 2022 och årligen därefter.

Regeringen föreslår att 107 448 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Myndigheten för yrkeshögskolan* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 112 194 000 kronor, 116 121 000 kronor respektive 118 375 000 kronor.

Tabell 10.31 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	105 629	105 629	105 629	105 629
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 667	3 703	5 971	8 425
Beslut	152	2 862	4 521	4 321
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	107 448	112 194	116 121	118 375

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.1.13 1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning

Tabell 10.32 Anslagsutveckling 1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2015		0	
2016	1 414 050 ¹		1 130 496
2017	Förslag	1 453 775	
2018	Beräknat	1 868 050	
2019	Beräknat	2 060 000	
2020	Beräknat	1 981 000	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna samt för motsvarande äldre utbildningar och annan utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:13 *Statligt stöd till vuxenutbildning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 335 000 000 kronor 2018.

Tabell 10.33 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning

Tusental kronor

	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018
Ingående åtaganden		58 900	
Nya åtaganden	58 900	335 000	
Infriade åtaganden	0	-58 900	-335 000
Utestående åtaganden	58 900	335 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	200 000	335 000	

Skälen för regeringens förslag: Införandet av traineejobb och en satsning på utbildning för tidsbegränsat anställda inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård innebär att det behövs ett bemyndigande om att ingå ekonomiska åtaganden för tid efter 2017 när det gäller utgifterna för utbildning inom ramen för insatserna. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:13 *Statligt stöd till vuxenutbildning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 335 000 000 kronor 2018.

Regeringens överväganden

För att bidra till fler utbildningsplatser i den statligt finansierade yrkesinriktade gymnasiala vuxenutbildningen (yrkesvux) och lärlingsutbildningen för vuxna (lärlingsvux) föreslås att kommunerna tilldelas medel för sådan utbildning. Regeringen föreslår därför att anslaget för detta ändamål ökas med 519 000 000 kronor för 2017. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget ökas med 721 000 000 kronor för 2018, 871 000 000 kronor för 2019 och årligen därefter (se avsnitt 9.3).

Regeringen föreslår att de medel som tidigare beräknats för statsbidrag för kommunal vuxenutbildning (komvux) för 2017 och åren därefter i stället avsätts specifikt för statsbidrag för yrkesvux. Regeringen föreslår även att statsbidrag för utbildningsplatser inom ramen för satsningen på utbildningskontrakt fr.o.m. 2017 inte längre ska lämnas. Regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 135 975 000 kronor för 2017 och beräknar motsvarande minskning årligen därefter. Regeringen föreslår också en minskning av de medel som tidigare beräknats för traineejobb vilket innebär att anslaget minskas med 200 000 000 kronor för 2017. För samma ändamål beräknas anslaget minskas med 118 750 000 kronor för 2018 och 71 000 000 kronor för 2019.

Regeringen föreslår vidare en utbildningssatsning för tidsbegränsat anställda inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Regeringen föreslår därför att anslaget för detta ändamål ökas med 50 000 000 kronor för 2017. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget ökas med 200 000 000 kronor för 2018,

200 000 000 kronor för 2019 och 50 000 000 kronor för 2020 (se avsnitt 9.3).

Regeringen avser att i anslutning till denna proposition lämna förslag till en rätt till komvux på gymnasial nivå för att uppnå grundläggande och särskild behörighet till högskoleutbildning samt motsvarande behörighet till yrkes-högskolan. Regeringen föreslår därför att 534 300 000 kronor överförs till utg.omr. 25 anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* för 2017 och beräknar att 530 000 000 kronor överförs för 2018 respektive 2019. För 2020 och åren därefter beräknas 532 000 000 kronor överföras för samma ändamål. Regeringen föreslår också att anslaget minskas med 2 700 000 kronor för 2017 för att finansiera kostnader förknippade med den föreslagna rätten. För samma ändamål beräknas anslaget minskas med 7 000 000 kronor för 2018 respektive 2019 samt med 5 000 000 kronor för 2020 och därefter följande år. Anslaget 1:1 *Statens skolverk* föreslås samtidigt ökas med motsvarande belopp.

För att korrigera en tidigare felbudgetering föreslår regeringen att 30 000 000 kronor överförs till anslaget från anslaget 1:14 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* för 2017 och beräknar att samma belopp överförs för ändamålet för 2018 och därefter följande år.

Regeringen föreslår att 1 453 775 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Statligt stöd till vuxenutbildning* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 868 050 000 kronor, 2 060 000 000 kronor respektive 1 981 000 000 kronor.

Tabell 10.34 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 414 050	1 414 050	1 414 050	1 414 050
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	581 575	1 010 525	1 208 275	1 131 275
Överföring till/från andra anslag	-541 850	-556 525	-562 325	-564 325
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 453 775	1 868 050	2 060 000	1 981 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.14 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning

Tabell 10.35 Anslagsutveckling 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2015	Utfall	2 568 391		Anslags-sparande	128 589
2016	Anslag	2 032 460 ¹		Utgifts-prognos	1 988 009
2017	Förslag	2 171 588			
2018	Beräknat	2 192 603 ²			
2019	Beräknat	2 219 530 ³			
2020	Beräknat	2 254 887 ⁴			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 170 950 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 167 508 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 2 167 796 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för

- statligt stöd för yrkeshögskoleutbildning,
- kostnader för personskadeförsäkring och ansvarsförsäkring inom yrkeshögskolan,

Tabell 10.36 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning

Tusental kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020–2024
Ingående åtaganden	3 238 751	3 711 575	4 400 000			
Nya åtaganden	1 867 600	2 638 425	2 500 000			
Infriade åtaganden	-1 394 777	-1 950 000	-2 100 000	-2 160 000	-1 240 000	-1 400 000
Utestående åtaganden	3 711 575	4 400 000	4 800 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	3 725 000	4 400 000	4 800 000			

- statsbidrag för kompletterande utbildningar samt konst- och kulturutbildningar,
- statsbidrag för förarutbildningar, och
- särskilt verksamhetsstöd för riksomfattande kursverksamhet avseende hemslöjd eller för att främja samisk utbildningsverksamhet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:14 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 800 000 000 kronor 2018–2024.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar om stöd för bl.a. yrkeshögskoleutbildningar. Regeringen har i propositionen En starkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap (prop. 2015/16:198) bedömt att ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan i regel bör omfatta fler än två utbildningsomgångar. Kompletterande utbildningar som fasas ut 2017 kan också pågå under en längre tid, liksom utbildningar som omfattas av förordningen (2013:871) om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:14 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 800 000 000 kronor 2018–2024.

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås minskas för att finansiera införandet av en möjlighet till behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan och att låta ett beslut om att en utbildning som ska ingå i yrkeshögskolan omfatta fler än två utbildningsomgångar (se avsnitt 9.3). Regeringen föreslår att anslaget för detta ändamål minskas med 5 000 000 kronor för 2017 och beräknar att anslaget minskas med 6 500 000 kronor för 2018, 6 500 000 kronor för 2019, 6 200 000 kronor för 2020, 4 900 000 kronor för 2021 samt 3 500 000 kronor för 2022 och därefter följande år. Minskningen av anslaget för 2017 motsvarar inte ökningen av anslaget 1:12 *Myndigheten för yrkeshögskolan* för samma ändamål, eftersom pris- och löneuppräknningen skiljer sig åt mellan de två anslagen.

För att korrigera en tidigare felbudgetering föreslår regeringen att 30 000 000 kronor överförs från anslaget till anslaget 1:13 *Statligt stöd till vuxenutbildning* för 2017 och beräknar att samma belopp överförs för ändamålet för 2018 och därefter följande år.

Regeringen föreslår att 2 171 588 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 192 603 000 kronor, 2 219 530 000 kronor respektive 2 254 887 000 kronor.

Tabell 10.37 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	2 066 960	2 066 960	2 066 960	2 066 960
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	21 414	42 244	71 537	105 315
Beslut	75 663	56 798	48 261	49 324
Överföring till/från andra anslag	7 550	26 600	32 770	33 287
Övrigt	1	1	1	1
Förslag/ beräknat anslag	2 171 588	2 192 603	2 219 530	2 254 887

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.1.15 1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer

Tabell 10.38 Anslagsutveckling 1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer

Tusental kronor

2015	Utfall	3 221	Anslags- sparande	11 779
2016	Anslag	330 000 ¹	Utgifts- prognos	325 262
2017	Förslag	480 000		
2018	Beräknat	680 000		
2019	Beräknat	0		
2020	Beräknat	0		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition. Till och med budgetåret 2016 redovisas anslaget under utg.omr. 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag för renovering av skollokaler och för upprustning av utemiljöer för förskolor, skolor och fritidshem. Anslaget får även användas för Boverkets administration av statsbidraget för renovering av skollokaler och för upprustning av utemiljöer för förskolor, skolor och fritidshem.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:15 *Upprustning av skollokaler och utemiljöer* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 680 000 000 kronor 2018.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för beslut om stöd för upprustning av skollokaler och utemiljöer är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:15 *Upprustning av skollokaler och utemiljöer* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 680 000 000 kronor 2018.

Tabell 10.39 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer

Tusental kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018
Ingående åtaganden		4 017	703 983	
Nya åtaganden	4 017	703 983	330 000	
Infriade åtaganden		-4 017	-353 983	-680 000
Utestående åtaganden	4 017	703 983	680 000	
Erhållet/förslaget bemyndigande	150 000	1 160 000	680 000	

Regeringens överväganden

I enlighet med riksdagens beslut (prop. 2015/16:100, bet. 2015/16:KU23, rskr. 2015/16:290) om indelning i utg.omr. (fördelning av ändamål och verksamheter inom utgiftsområden) överförs 480 000 000 kronor 2017, vilket innebär hela anslaget, från utg.omr. 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik till utg.omr. 16 Utbildning och universitetsforskning.

Regeringen föreslår att 480 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Upprustning av skollokaler och utemiljöer* för 2017. För 2018 beräknas anslaget till 680 000 000 kronor.

Tabell 10.40 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	830 000	830 000	830 000	830 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-350 000	-150 000	-830 000	-830 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	480 000	680 000	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.16 1:16 Fler anställda i lågstadiet**Tabell 10.41 Anslagsutveckling 1:16 Fler anställda i lågstadiet**

Tusental kronor

2015	Utfall	Anslags-sparande	0
2016	Anslag	1 316 000 ¹	Utgifts-prognos 1 297 106
2017	Förslag	2 300 000	
2018	Beräknat	2 300 000	
2019	Beräknat	1 971 000	
2020	Beräknat	1 971 000	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att öka antalet anställda i förskoleklassen och lågstadiet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:16 *Fler anställda i lågstadiet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 152 000 000 kronor 2018.

Skälen för regeringens förslag: Skolverket behöver kunna sluta ekonomiska avtal inom ramen för arbetet med satsningen på fler anställda i lågstadiet. Vidare kan Skolverket i vissa fall behöva lämna förhandsbesked till skolhuvudmän om statsbidrag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:16 *Fler anställda i lågstadiet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 152 000 000 kronor 2018.

Tabell 10.42 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:16 Fler anställda i lågstadiet

Tusental kronor

	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018
Ingående åtaganden		985 750	
Nya åtaganden	985 750	1 152 000	
Infriade åtaganden		-985 750	-1 152 000
Utestående åtaganden	985 750	1 152 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 974 000	1 152 000	

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att Statens skolverks förvaltningsutgifter i större utsträckning finansieras genom myndighetens förvaltningsanslag (se avsnitt 9.2.5). När det gäller anslaget 1:16 *Fler anställda i lågstadiet* föreslås därför att 3 000 000 kronor för administration och uppföljning för 2017 förs från anslaget till anslaget 1:1 *Statens skolverk* och beräknar att 3 000 000 kronor överförs fr.o.m. 2018.

Regeringen föreslår att 2 300 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Fler anställda i lågstadiet* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 300 000 000 kronor, 1 971 000 000 kronor respektive 1 971 000 000 kronor.

Tabell 10.43 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:16 Fler anställda i lågstadiet

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 974 000	1 974 000	1 974 000	1 974 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	329 000	329 000		
Överföring till/från andra anslag	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	2 300 000	2 300 000	1 971 000	1 971 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.17 1:17 Skolforskningsinstitutet

Tabell 10.44 Anslagsutveckling 1:17 Skolforskningsinstitutet

Tusental kronor

År	Slagslag	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifter
2015	Utfall	14 487		10 513
2016	Anslag	40 441 ¹	Utgifts-prognos	40 452
2017	Förslag	23 146		
2018	Beräknat	23 929 ²		
2019	Beräknat	24 414 ³		
2020	Beräknat	24 951 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 23 503 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 23 502 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 23 502 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Skolforskningsinstitutets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår en överföring av medel från förevarande anslag till anslaget 1:18 *Praktiknära skolforskning*. Anslaget föreslås därför minskas med 18 000 000 kronor för 2017 och beräknas minskas med 18 000 000 kronor fr.o.m. 2018.

Regeringen föreslår att 23 146 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Skolforskningsinstitutet* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 23 929 000 kronor, 24 414 000 kronor respektive 24 951 000 kronor.

Tabell 10.45 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:17 Skolforskningsinstitutet

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	40 441	40 441	40 441	40 441
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	474	1 216	2 061	2 996
Beslut	231	598	610	624
Överföring till/från andra anslag	-18 000	-18 327	-18 698	-19 110
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	23 146	23 929	24 414	24 951

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.1.18 1:18 Praktisknära skolforskning

Tabell 10.46 Anslagsutveckling 1:18 Praktisknära skolforskning

Tusental kronor

2015	Utfall	Anslags- sparande	0	
2016	Anslag	0 ¹	Utgifts- prognos	0
2017	Förslag	18 211		
2018	Beräknat	18 543		
2019	Beräknat	18 543		
2020	Beräknat	18 543		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 10.47 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Praktisknära skolforskning

Tusental kronor

	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
Ingående åtaganden	19 000 ¹		
Nya åtaganden	11 000		
Infriade åtaganden	-11 000	-11 000	-8 000
Utestående åtaganden	19 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	19 000		

¹ Bemyndigandet överförs fr.o.m. 2017 från anslag 1:17 Skolforskningsinstitutet till anslag 1:18 Praktisknära skolforskning.

Ändamål

Anslaget får användas till finansieringsbidrag inom den praktisknära skolforskningen. Anslaget disponeras och fördelas av Skolforskningsinstitutet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:18 *Praktisknära skolforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 19 000 000 kronor 2018 och 2019.

Skälen för regeringens förslag: För att kunna utlysa och fördela medel för praktisknära forskning behövs ett bemyndigande att ingå ekonomiska åtaganden. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:18 *Praktisknära skolforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 19 000 000 kronor 2018 och 2019.

Regeringens överväganden

I syfte att renodla ändamålen för de anslag som finansierar praktiktäna skolforskning föreslår regeringen att anslaget 1:17 *Skolforskningsinstitutet* delas upp och att anslaget 1:18 *Praktiktäna skolforskning* uppförs. Regeringen föreslår därmed en övertöring av medel från anslaget 1:17 *Skolforskningsinstitutet* med 18 000 000 kronor för 2017 och en beräknad övertöring med 18 000 000 kronor fr.o.m. 2018.

Regeringen föreslår att 18 211 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Praktiktäna skolforskning* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 18 543 000 kronor, 18 543 000 kronor respektive 18 543 000 kronor.

Tabell 10.48 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:18 Praktiktäna skolforskning

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övertöring till/från andra anslag	18 000	18 000	18 000	18 000
Övrigt ²	211	543	543	543
Förslag/beräknat anslag	18 211	18 543	18 543	18 543

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget beräknas fr.o.m. 2017 med ett bestämt nominellt belopp. Mot bakgrund av detta tillförs anslaget 211 000 kronor 2017 och 543 000 kronor 2018 vilket motsvarar den prisomräkning som hade skett om anslaget fortsatt hade pris- och löneomräknats.

10.1.19 1:19 Bidrag till lärarlöner

Tabell 10.49 Anslagsutveckling 1:19 Bidrag till lärarlöner

Tusental kronor

2015	Utfall		Anslags-sparande	0
2016	Anslag	2 884 000 ¹	Utgifts-prognos	2 278 708
2017	Förslag	4 442 000		
2018	Beräknat	4 442 000		
2019	Beräknat	4 442 000		
2020	Beräknat	4 442 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för höjda löner för lärare, förskollärare och fritidspedagoger i fritidshem samt utbildade fritidspedagoger eller motsvarande i förskolan, förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer och gymnasie- och gymnasie-särskolan. Anslaget får även användas för utgifter för karriärstegsreformen och för särskild kompletterande pedagogisk utbildning för personer med examen på forskarnivå.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:19 *Bidrag till lärarlöner* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 235 000 000 kronor 2018.

Skälen för regeringens förslag: Statens skolverk behöver kunna lämna förhandsbesked till skolhuvudmän om statsbidrag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:19 *Bidrag till lärarlöner* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda

åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 235 000 000 kronor 2018.

Tabell 10.50 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:19 Bidrag till lärarlöner

Tusental kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018
Ingående åtaganden		681 445 ¹	1 500 000	
Nya åtaganden		1 500 000	2 235 000	
Infriade åtaganden		-681 445	-1 500 000	-2 235 000
Utestående åtaganden		1 500 000	2 235 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande		2 256 000	2 235 000	

¹Ingående åtaganden 2016 avser den del av utestående åtaganden 2015 på anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* som har flyttats till anslaget 1:19 *Bidrag till lärarlöner*.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att förvaltningsutgifterna för Statens skolverk i större utsträckning samlas på myndighetens förvaltningsanslag (se avsnitt 9.2.5). En överföring till anslaget 1:1 *Statens skolverk* av medel för administration, uppföljning och utvärdering på nu aktuellt anslag föreslås därför för 2017 med 27 000 000 kronor. Motsvarande överföring beräknas till 27 000 000 kronor fr.o.m. 2018.

Regeringen föreslår att 4 442 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:19 *Bidrag till lärarlöner* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 4 442 000 000 kronor årligen.

Tabell 10.51 Härlledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:19 Bidrag till lärarlöner

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	2 884 000	2 884 000	2 884 000	2 884 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Överföring till/från andra anslag	58 000	58 000	58 000	58 000
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	4 442 000	4 442 000	4 442 000	4 442 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.20 1:20 Särskilda insatser inom skolområdet

Tabell 10.52 Anslagsutveckling 1:20 Särskilda insatser inom skolområdet

Tusental kronor

2015	Utfall	Anslags-sparande	0	
2016	Anslag	0 ¹	Utgifts-prognos	0
2017	Förslag	156 420		
2018	Beräknat	163 418		
2019	Beräknat	163 418		
2020	Beräknat	163 418		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för insatser för elever med funktionsnedsättning eller med andra särskilda behov.

Regeringens överväganden

I syfte att renodla ändamålen för de anslag som bidrar till finansieringen av riksgymnasieutbildning för rörelsehindrade, döva och hörselskadade samt särskilda insatser inom skolområdet skapas anslaget 1:20 *Särskilda insatser inom skolområdet*.

Regeringen föreslår att 153 561 000 kronor för 2017 överförs till anslaget från anslaget 1:6 *Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan* för att finansiera särskilda insatser inom skolområdet. Regeringen beräknar att 157 060 000 kronor överförs för samma ändamål fr.o.m. 2018.

Regeringen föreslår att 156 420 000 kronor anvisas under anslaget 1:20 *Särskilda insatser inom skolområdet* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 163 418 000 kronor årligen.

Tabell 10.53 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 1:20 Särskilda insatser inom skolområdet

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	153 561	157 060	157 060	157 060
Övrigt ²	2 859	6 358	6 358	6 358
Förslag/beräknat anslag	156 420	163 418	163 418	163 418

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget beräknas fr.o.m. 2017 med ett bestämt nominellt belopp. Mot bakgrund av detta tillförs anslaget 2 859 000 kronor 2017 och 6 358 000 kronor fr.o.m. 2018 vilket motsvarar den prisomräkning som hade skett om anslaget fortsatt hade pris- och löneomräknats.

10.2 Anslag för universitet och högskolor

Ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer

Samtliga ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer räknas upp med pris- och löneomräkningen på 1,51 procent.

Ersättningsbeloppen för helårsstudenter och helårsprestationer bör för budgetåret 2017 uppgå till de belopp som presenteras i tabell 10.54.

Minskning av anslag för att finansiera nationell digital infrastruktur

Den nationella digitala infrastrukturen är en förutsättning för digitalisering av det offentliga Sverige. En väsentlig del i detta arbete är införandet och vidareutvecklingen av nationella digitala tjänster, såsom Mina meddelanden, e-legitimation och e-handel i staten.

Finansiering bör ske genom en omfördelning av medel från myndigheternas förvaltningsanslag till de myndigheter som har ansvar för att tillhandahålla de nationella digitala tjänsterna. Förändringen innebär även att visst utbyte av grunddata mellan myndigheter, t.ex. folkbokföringsdata, blir avgiftsfritt. Anslag under avsnitt 10.2 Anslag för universitet och högskolor berörs av förslaget med sammanlagt

11 miljoner kronor. Se även avsnitt 4.5.1. under utg.omr. 22 Kommunikationer.

Tabell 10.54 Ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer

Kronor

UTBILDNINGSMRÅDE	ERSÄTTNING FÖR EN HELÅRSSTUDENT	ERSÄTTNING FÖR EN HELÅRSPRESTATION
Humanistiskt, teologiskt, juridiskt, samhällsvetenskapligt	31 520	20 546
Naturvetenskapligt, tekniskt, farmaceutiskt	53 763	45 339
Vård	57 157	49 504
Odontologiskt	47 267	55 060
Medicinskt	63 871	77 690
Undervisning ¹	38 320	40 175
Verksamhetsförlagd utbildning ²	54 281	52 729
Övrigt ³	43 177	35 074
Design	152 349	92 821
Konst	216 285	92 855
Musik	131 435	83 104
Opera	313 223	187 373
Teater	302 881	150 861
Media	309 090	247 593
Dans	213 016	117 704
Idrott	111 002	51 367

¹ Avser utbildning inom det allmänna utbildningsområdet och den utbildningsvetenskapliga kärnan.

² Avser verksamhetsförlagd utbildning inom lärar- och förskolläraryrket.

³ Avser utbildning i vissa ämnen inom humanistiskt utbildningsområde enligt uppdrag i regleringsbrev, journalistutbildning, bibliotekarieutbildning samt praktiska och estetiska kurser inom lärarutbildning med inriktning mot tidigare år, inom grundlärarutbildning och inom förskolläraryrket.

10.2.1 2:1 Universitetskanslersämbetet

Tabell 10.55 Anslagsutveckling 2:1 Universitetskanslersämbetet

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2015	136 846	3 519	
2016	Anslag	135 885 ¹	135 436
2017	Förslag	137 398	
2018	Beräknat	139 817 ²	
2019	Beräknat	142 614 ³	
2020	Beräknat	145 772 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 137 407 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 137 405 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 137 406 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Universitetskanslersämbetets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen har under året kontinuerligt följt verksamheten och bedömer att de mål som har uppställts för verksamheten kommer att uppfyllas.

Regeringen föreslår att 137 398 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Universitetskanslersämbetet* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 139 817 000 kronor, 142 614 000 kronor respektive 145 772 000 kronor.

Tabell 10.56 Härlledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:1 Universitetskanslersämbetet

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	135 885	135 885	135 885	135 885
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 531	3 942	6 740	9 898
Beslut	-18	-10	-11	-11
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	137 398	139 817	142 614	145 772

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.2 2:2 Universitets- och högskolerådet

Tabell 10.57 Anslagsutveckling 2:2 Universitets- och högskolerådet

Tusental kronor

2015	Utfall	118 712	Anslags-sparande	4 560
2016	Anslag	140 283 ¹	Utgifts-prognos	128 413
2017	Förslag	146 782		
2018	Beräknat	170 672 ²		
2019	Beräknat	174 337 ³		
2020	Beräknat	178 129 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 167 246 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 167 247 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 167 248 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Universitets- och högskolerådets förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den avgiftsbelagda verksamheten vid Universitets- och högskolerådet omfattar avgiften för anmälan till högskoleprovet. Avgiftsnivån regleras i förordning och det finns inte något ekonomiskt mål för hur stor del av kostnaderna som ska täckas av avgifterna. De kostnader som inte finansieras med avgiftsinkomster ska finansieras från anslaget.

För antagning till högskoleutbildning finns det inte något specificerat ekonomiskt mål för hur stor del av kostnaderna för denna verksamhet som ska täckas av avgiften. Kostnaderna som inte finansieras med avgiftsinkomster ska finansieras från anslaget. Det ekonomiska målet för den avgiftsfinansierade verksamheten i fråga om driften av studiedokumentationssystemet Ladok är att intäkterna ska täcka samtliga kostnader för denna verksamhet (full kostnadstäckning).

Tabell 10.58 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		27 895	26 202	1 693
Prognos 2016		28 000	26 703	1 297
Budget 2017		28 700	27 600	1 100

Tabell 10.59 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	274 554	270 744	3 810
(varav tjänsteexport)	6 702	6 702	
Prognos 2016	255 200	259 680	-4 480
(varav tjänsteexport)	6 000	6 000	
Budget 2017	256 000	262 000	-6 000
(varav tjänsteexport)	6 500	6 500	

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Universitets- och högskolerådet ansvarar för bedömning av utländsk utbildning på gymnasial och eftergymnasial nivå. För att möta det ökade antalet ärenden samt möjliggöra vidareutveckling av bedömningen av utländsk utbildning föreslår regeringen att anslaget ökar med 15 235 000 kronor 2017.

Anslaget beräknas därefter öka 2018 med 20 877 000 kronor med anledning av att medel för bedömning av utländsk utbildning ökar.

Regeringen föreslår att 146 782 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Universitets- och högskolerådet* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 170 672 000 kronor, 174 337 000 kronor respektive 178 129 000 kronor.

Tabell 10.60 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:2 Universitets- och högskolerådet

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	130 283	130 283	130 283	130 283
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 543	4 243	7 131	10 120
Beslut	14 956	36 146	36 922	37 725
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			1	1
Förslag/beräknat anslag	146 782	170 672	174 337	178 129

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.3 2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.61 Anslagsutveckling 2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor				
År	Typ	Belopp	Utgifts- prognos	Anslags- sparande
2015	Utfall	1 557 361		0
2016	Anslag	1 647 319 ¹	1 623 668	
2017	Förslag	1 684 040		
2018	Beräknat	1 731 163 ²		
2019	Beräknat	1 752 739 ³		
2020	Beräknat	1 797 305 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 700 328 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 686 460 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 691 317 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.62 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		1 982	-1 709	273
Prognos 2016		2 000	-1 850	150
Budget 2017		2 000	-1 900	100

Tabell 10.63 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	239 685	-238 161	1 524
(varav tjänsteexport)	59 425	-59 771	-346
Prognos 2016	245 000	-250 000	-5 000
(varav tjänsteexport)	60 000	-60 000	0
Budget 2017	250 000	255 000	-5 000
(varav tjänsteexport)	60 000	60 000	0

Regeringens överväganden

Uppsala universitet har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 71 711 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 155 736 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 2 339 000 kronor med anledning av att Karolinska institutet, som tidigare hade ansvaret för sjuksköterskeutbildning på Gotland, har kommit in med en begäran om att anslagsmedel för denna överförs till Uppsala universitet.

Anslaget föreslås öka med 1 937 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 1 200 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civilingenjörsutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 842 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkarutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 500 000 kronor med anledning av att Karlstads och Örebro

universitet fått examenstillstånden för speciallärarexamen delvis indragna. Anslagsmedel omfördelas till Uppsala universitet för att utöka speciallärarytbildningen.

Anslaget föreslås minska med 960 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka med 6 680 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 6 680 000 kronor, med 6 666 000 kronor 2019 och med 6 666 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 8 204 000 kronor, öka med 3 238 000 kronor 2019 och minska med 1 504 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka 2018 med 835 000 kronor och med 333 000 kronor 2019 med anledning av att Karlstads och Örebro universitet fått examenstillstånden för speciallärarexamen delvis indragna under 2016. Anslagsmedel omfördelas till Uppsala universitet för att utöka speciallärarytbildningen.

Anslaget beräknas öka 2018 med 769 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 24 650 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 1 684 040 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 731 163 000 kronor, 1 752 739 000 kronor respektive 1 797 305 000 kronor.

Tabell 10.64 Härlledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 647 319	1 647 319	1 647 319	1 647 319
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	25 067	55 396	90 793	129 868
Beslut	7 418	23 301	9 039	14 404
Överföring till/från andra anslag	4 236	5 148	5 588	5 713
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	1 684 040	1 731 163	1 752 739	1 797 305

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.4 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.65 Anslagsutveckling 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2015	1 984 122	0	
2016	Anslag 2 035 864 ¹		2 035 864
2017	Förslag 2 066 943		
2018	Beräknat 2 104 533 ²		
2019	Beräknat 2 148 285 ³		
2020	Beräknat 2 196 582 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 067 048 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 067 049 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 2 067 049 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 2 066 943 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till

2 104 533 000 kronor, 2 148 285 000 kronor respektive 2 196 582 000 kronor.

Tabell 10.66 Härlledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	2 035 864	2 035 864	2 035 864	2 035 864
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	30 981	68 463	112 210	160 502
Beslut	99	207	211	216
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1	-1	0	0
Förslag/ beräknat anslag	2 066 943	2 104 533	2 148 285	2 196 582

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.5 2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.67 Anslagsutveckling 2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2015	1 870 119	0	
2016	Anslag 1 922 512 ¹		1 894 910
2017	Förslag 1 982 302		
2018	Beräknat 2 040 114 ²		
2019	Beräknat 2 067 786 ³		
2020	Beräknat 2 114 640 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 003 776 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 989 594 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 989 939 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.68 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		4 870	3 882	988
Prognos 2016		5 000	4 900	100
Budget 2017		5 100	5 000	100

Tabell 10.69 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	380 868	390 320	-9 452
(varav tjänsteexport)	168 966	168 966	0
Prognos 2016	390 000	385 000	5 000
(varav tjänsteexport)	170 000	170 000	0
Budget 2017	400 000	395 000	5 000
(varav tjänsteexport)	175 000	175 000	0

Regeringens överväganden*Resursfördelning*

Lunds universitet har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 133 528 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion överstiger värdet av årets överproduktion vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 139 475 000 kronor har därmed dragits in. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 187 012 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 18 761 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka med 5 354 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 2 402 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civilingenjörsutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 1 404 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkarutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 3 897 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 3 897 000 kronor, med 3 292 000 kronor 2019 och med 3 314 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 15 549 000 kronor, öka 2019 med 284 000 kronor och minska 2020 med 2 946 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka 2018 med 2 309 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 18 315 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 1 982 302 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 040 114 000 kronor, 2 067 786 000 kronor respektive 2 114 640 000 kronor.

Tabell 10.70 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 922 512	1 922 512	1 922 512	1 922 512
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	29 256	64 651	105 962	151 565
Beslut	26 728	49 076	35 357	36 520
Överföring till/från andra anslag	3 806	3 875	3 956	4 045
Övrigt			-1	-1
Förslag/ beräknat anslag	1 982 302	2 040 114	2 067 786	2 114 640

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.6 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.71 Anslagsutveckling 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

<i>Tusental kronor</i>				
2015	Utfall	2 142 919	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	2 088 022 ¹	Utgifts- prognos	2 088 022
2017	Förslag	2 119 873		
2018	Beräknat	2 158 395 ²		
2019	Beräknat	2 203 267 ³		
2020	Beräknat	2 240 299 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 119 950 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 119 951 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 2 108 187 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Bemyndigande om medlemskap och medlemsavgift till kunskaps- och innovationsplattform inom mat (KIC Food for Future) under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT)

kunskaps- och innovationsplattform inom mat (KIC Food for Future) under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) och under 2017–2024 besluta om en årlig medlemsavgift på högst 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Under 2017 kommer en kunskaps- och innovationsplattform inom mat (KIC Food for Future) att etableras. Lunds universitet avser ansöka om att ingå i denna. Förutsatt att ansökan beviljas kommer varje deltagande part att betala en årlig medlemsavgift. Eftersom avgiften för medlemskap i KIC Food for Future innebär ekonomiska åtaganden som överstiger ett prisbasbelopp bör regeringen bemyndigas att under 2017 besluta om medlemskap och under 2017–2024 besluta om en årlig medlemsavgift på högst 500 000 kronor för Lunds universitet.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget beräknas minska med 12 500 000 kronor 2020 då delar av medel till Strategiska forskningsområden inte avses fördelas.

Regeringen föreslår att 2 119 873 000 kronor anvisas under anslaget 2:6 *Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 158 395 000 kronor, 2 203 267 000 kronor respektive 2 240 299 000 kronor.

Tabell 10.72 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	2 088 022	2 088 022	2 088 022	2 088 022
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	31 774	70 216	115 084	164 613
Beslut	77	157	161	-12 336
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	2 119 873	2 158 395	2 203 267	2 240 299

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.7 2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.73 Anslagsutveckling 2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

<i>Tusental kronor</i>				
2015	Utfall	1 915 529	Anslags- sparande	-14 195
2016	Anslag	1 995 431 ¹	Utgifts- prognos	1 967 041
2017	Förslag	2 039 526		
2018	Beräknat	2 101 879 ²		
2019	Beräknat	2 124 913 ³		
2020	Beräknat	2 175 840 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 064 441 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 044 560 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 2 047 530 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.74 Offentligrättslig verksamhet

<i>Tusental kronor</i>				
Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		4 991	-4 679	312
Prognos 2016		5 000	-5 000	0
Budget 2017		5 000	-5 000	0

Tabell 10.75 Uppdragsverksamhet

<i>Tusental kronor</i>			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	259 009	-263 731	-4 722
(varav tjänsteexport)	33 381	-33 381	0
Prognos 2016	260 000	-260 000	0
(varav tjänsteexport)	33 000	-33 000	0
Budget 2017	262 000	-262 000	0
(varav tjänsteexport)	34 000	-34 000	0

Regeringens överväganden

Göteborgs universitet har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 29 554 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 51 051 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 17 466 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka med 5 501 000 kronor med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 1 211 000 kronor med anledning av den utbyggnad av tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 842 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkarutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 305 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av tandläkarutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 3 897 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 3 897 000 kronor, med 3 292 000 kronor 2019 och med 3 314 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 15 156 000 kronor 2018, öka 2019 med 3 142 000 kronor och minska med 159 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka 2018 med 5 601 000 kronor och 2019 med ytterligare 2 859 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka 2018 med 615 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 29 955 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 2 039 526 000 kronor anvisas under anslaget 2:7 *Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 101 879 000 kronor, 2 124 913 000 kronor respektive 2 175 840 000 kronor.

Tabell 10.76 Härläning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 981 236	1 981 236	1 981 236	1 981 236
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	30 149	66 625	109 198	156 195
Beslut	20 282	39 801	17 107	20 647
Överföring till/från andra anslag	7 859	14 218	17 372	17 763
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	2 039 526	2 101 879	2 124 913	2 175 840

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.8 2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

**Tabell 10.77 Anslagsutveckling 2:8 Göteborgs universitet:
Forskning och utbildning på forskarnivå**

Tusental kronor				
2015	Utfall	1 455 286	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	1 481 746 ¹	Utgifts- prognos	1 481 746
2017	Förslag	1 504 493		
2018	Beräknat	1 532 004 ²		
2019	Beräknat	1 563 854 ³		
2020	Beräknat	1 599 011 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 504 716 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 504 718 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 504 717 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 1 504 493 000 kronor anvisas under anslaget 2:8 *Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 532 004 000 kronor, 1 563 854 000 kronor respektive 1 599 011 000 kronor.

Tabell 10.78 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 481 746	1 481 746	1 481 746	1 481 746
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	22 548	49 828	81 668	116 816
Beslut	199	431	440	449
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-1	0	0
Förslag/ beräknat anslag	1 504 493	1 532 004	1 563 854	1 599 011

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.9 2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.79 Anslagsutveckling 2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	0
2015	Utfall	1 580 103	0
2016	Anslag	1 632 659 ¹	Utgifts- prognos 1 609 219
2017	Förslag	1 669 947	
2018	Beräknat	1 718 010 ²	
2019	Beräknat	1 726 757 ³	
2020	Beräknat	1 771 142 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 687 409 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 661 460 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 666 697 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.80 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	7 246	10 869	9 325	1 544
Prognos 2016	8 100	12 150	11 650	500
Budget 2017	8 100	12 150	11 650	500

Tabell 10.81 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	247 065	239 787	7 278
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2016	254 477	246 981	7 496
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2017	262 111	254 390	7 721
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Regeringens överväganden

Stockholms universitet har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 41 004 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 52 810 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 13 745 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska med 7 204 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av vård- och ingenjörstudier som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 6 680 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 6 680 000 kronor, med 6 666 000 kronor 2019 och med 6 666 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 11 003 000 kronor, öka 2019 med 1 095 000 kronor och minska med

1 101 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2019 med 34 730 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 1 669 947 000 kronor anvisas under anslaget 2:9 *Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 718 010 000 kronor, 1 726 757 000 kronor respektive 1 771 142 000 kronor.

Tabell 10.82 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 632 659	1 632 659	1 632 659	1 632 659
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	24 845	54 904	89 986	128 714
Beslut	19 645	37 781	11 598	17 423
Överföring till/från andra anslag	-7 204	-7 335	-7 487	-7 655
Övrigt	2	0	1	1
Förslag/ beräknat anslag	1 669 947	1 718 010	1 726 757	1 771 142

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.10 2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.83 Anslagsutveckling 2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2015	Utfall	1 530 801	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	1 556 592 ¹	Utgifts- prognos	1 556 592
2017	Förslag	1 580 369		
2018	Beräknat	1 609 127 ²		
2019	Beräknat	1 642 580 ³		
2020	Beräknat	1 662 507 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 580 466 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 580 467 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 564 468 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget beräknas minska med 17 000 000 kronor 2020 då delar av medel till Strategiska forskningsområden inte avses fördelas.

Regeringen föreslår att 1 580 369 000 kronor anvisas under anslaget 2:10 *Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 609 127 000 kronor, 1 642 580 000 kronor respektive 1 662 507 000 kronor.

Tabell 10.84 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 556 592	1 556 592	1 556 592	1 556 592
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	23 687	52 344	85 793	122 716
Beslut	91	191	195	-16 801
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1	0	0	0
Förslag/ beräknat anslag	1 580 369	1 609 127	1 642 580	1 662 507

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.11 2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.85 Anslagsutveckling 2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2015	Utfall	1 251 662	0
2016	Anslag	1 301 247 ¹	1 282 565
2017	Förslag	1 336 777	
2018	Beräknat	1 378 791 ²	
2019	Beräknat	1 397 903 ³	
2020	Beräknat	1 430 211 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 354 232 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 345 042 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 345 871 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.86 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		1 177	1 287	-109
Prognos 2016		1 230	1 230	0
Budget 2017		1 300	1 300	0

Tabell 10.87 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	260 633	277 583	-16 950
(varav tjänsteexport)	8 815	8 815	0
Prognos 2016	270 000	270 000	0
(varav tjänsteexport)	9 000	9 000	0
Budget 2017	280 000	280 000	0
(varav tjänsteexport)	9 200	9 200	0

Regeringens överväganden

Umeå universitet har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 35 190 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 116 474 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 14 767 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka med 1 404 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkarutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 1 291 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 1 210 000 kronor med anledning av den utbyggnad av tandläkarutbildningen som inleddes 2013, men minskas även med 4 489 000 kronor för att finansiera den utbyggnad av läkar- och tandläkarutbildning som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 2 227 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 2 227 000 kronor, med 1 268 000 kronor 2019 och med 1 303 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 14 672 000 kronor, öka med 1 779 000 kronor 2019 och minska med 422 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka med 1 231 000 kronor 2018 och med 629 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 514 000 kronor 2018 för att finansiera utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2018 med 947 000 kronor och med ytterligare 524 000 kronor 2019 med anledning av den utbyggnad av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 12 704 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 1 336 777 000 kronor anvisas under anslaget 2:11 *Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 378 791 000 kronor, 1 397 903 000 kronor respektive 1 430 211 000 kronor.

Tabell 10.88 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 301 247	1 301 247	1 301 247	1 301 247
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	19 802	43 759	71 720	102 587
Beslut	17 602	35 409	26 488	27 965
Överföring till/från andra anslag	-1 875	-1 625	-1 554	-1 589
Övrigt	1	1	1	1
Förslag/ beräknat anslag	1 336 777	1 378 791	1 397 903	1 430 211

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.12 2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.89 Anslagsutveckling 2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor				
2015	Utfall	1 047 109	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	1 066 217 ¹	Utgifts- prognos	1 066 217
2017	Förslag	1 082 429		
2018	Beräknat	1 102 037 ²		
2019	Beräknat	1 124 948 ³		
2020	Beräknat	1 150 239 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 082 408 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 082 409 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 082 409 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 1 082 429 000 kronor anvisas under anslaget 2:12 *Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017.

För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 1 102 037 000 kronor, 1 124 948 000 kronor respektive 1 150 239 000 kronor.

Tabell 10.90 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 066 217	1 066 217	1 066 217	1 066 217
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	16 225	35 855	58 766	84 058
Beslut	-13	-34	-35	-36
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-1	0	0
Förslag/ beräknat anslag	1 082 429	1 102 037	1 124 948	1 150 239

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.13 2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.91 Anslagsutveckling 2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2015	1 379 461		0
2016	Anslag 1 435 423 ¹		1 414 814
2017	Förslag 1 484 334		
2018	Beräknat 1 534 905 ²		
2019	Beräknat 1 561 045 ³		
2020	Beräknat 1 598 393 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 507 566 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 502 015 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 504 135 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.92 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		1 970	2 159	-189
Prognos 2016		2 000	2 000	0
Budget 2017		2 000	2 000	0

Tabell 10.93 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	59 696	56 646	3 050
(varav tjänsteexport)	7 899	7 899	0
Prognos 2016	62 000	62 000	0
(varav tjänsteexport)	8 000	8 000	0
Budget 2017	64 000	64 000	0
(varav tjänsteexport)	8 000	8 000	0

Regeringens överväganden

Linköpings universitet har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 158 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 36 617 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 13 489 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka med 5 501 000 kronor med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 3 613 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civilingenjörutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 1 200 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civilingenjörutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 842 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkarutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 3 062 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 3 062 000 kronor, med 2 995 000 kronor 2019 och med 2 998 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 13 387 000 kronor, öka 2019 med 1 082 000 kronor och minska med 744 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka med 5 601 000 kronor 2018 och öka med ytterligare 2 859 000 kronor 2019 med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka 2018 med 1 539 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 12 706 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 1 484 334 000 kronor anvisas under anslaget 2:13 *Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 534 905 000 kronor, 1 561 045 000 kronor respektive 1 598 393 000 kronor.

Tabell 10.94 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 435 423	1 435 423	1 435 423	1 435 423
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	21 843	48 270	79 115	113 164
Beslut	19 525	37 931	30 091	33 021
Överföring till/från andra anslag	7 543	13 281	16 416	16 785
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	1 484 334	1 534 905	1 561 045	1 598 393

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.14 2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.95 Anslagsutveckling 2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor				
2015	Utfall	806 309	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	825 464 ¹	Utgifts- prognos	825 464
2017	Förslag	854 065		
2018	Beräknat	869 597 ²		
2019	Beräknat	887 675 ³		
2020	Beräknat	907 631 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 854 108 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 854 108 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 854 108 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 16 000 000 kronor då det till anslaget överförs medel som tidigare fördelats från anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor*.

Regeringen föreslår att 854 065 000 kronor anvisas under anslaget 2:14 *Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 869 597 000 kronor, 887 675 000 kronor respektive 907 631 000 kronor.

Tabell 10.96 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:13 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå¹

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	825 464	825 464	825 464	825 464
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	12 561	27 758	45 496	65 076
Beslut	16 041	16 375	16 715	17 091
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	854 065	869 597	887 675	907 631

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.15 2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.97 Anslagsutveckling 2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2015	Utfall	651 483	Anslags-sparande	0
2016	Anslag	673 580 ¹	Utgifts-prognos	663 909
2017	Förslag	696 179		
2018	Beräknat	710 472 ²		
2019	Beräknat	725 850 ³		
2020	Beräknat	741 571 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 697 817 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 698 402 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 697 840 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.98 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	2 279	0	2 277	2
Prognos 2016	2 400	0	2 400	0
Budget 2017	2 500	0	2 500	0

Tabell 10.99 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	329 990	318 993	10 997
(varav tjänsteexport)	84 035	84 035	0
Prognos 2016	335 000	335 000	0
(varav tjänsteexport)	86 000	86 000	0
Budget 2017	340 000	340 000	0
(varav tjänsteexport)	87 500	87 500	0

Regeringens överväganden

Karolinska institutet har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 3 161 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 11 411 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 11 430 000 kronor med anledning av den satsning på hälso- och sjukvårdsutbildningar i Stockholmsområdet som presenterades i budgetpropositionen för 2014.

Anslaget föreslås öka med 3 032 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka med 842 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkarutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 504 000 kronor med anledning av den utbyggnad av tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget föreslås minska med 2 339 000 kronor med anledning av att Karolinska institutet, som ansvarat för sjuksköterskeutbildning på Gotland, kommit in med en begäran om att anslagsmedel för denna utbildning överförs till Uppsala universitet.

Anslaget beräknas öka med 1 116 000 kronor 2018, öka med 998 000 kronor 2019 och minska med 597 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka 2018 med 513 000 kronor och 2019 med ytterligare 261 000 kronor med anledning av den utbyggnad av tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 652 000 kronor till följd av att kvalitets-

förstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 696 179 000 kronor anvisas under anslaget 2:15 *Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 710 472 000 kronor, 725 850 000 kronor respektive 741 571 000 kronor.

Tabell 10.100 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	673 580	673 580	673 580	673 580
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	10 250	22 651	37 125	53 103
Beslut	13 342	14 740	15 392	15 141
Överföring till/från andra anslag	-993	-498	-247	-253
Övrigt		-1	0	0
Förslag/beräknat anslag	696 179	710 472	725 850	741 571

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.16 2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå

**Tabell 10.101 Anslagsutveckling 2:16 Karolinska institutet:
Forskning och utbildning på forskarnivå**

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2015	Utfall	1 457 867		0
2016	Anslag	1 483 297 ¹	Utgifts- prognos	1 483 297
2017	Förslag	1 506 141		
2018	Beräknat	1 533 772 ²		
2019	Beräknat	1 565 658 ³		
2020	Beräknat	1 600 857 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 506 453 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 506 453 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 506 454 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 1 506 141 000 kronor anvisas under anslaget 2:16 *Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 533 772 000 kronor, 1 565 658 000 kronor respektive 1 600 857 000 kronor.

**Tabell 10.102 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för
2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på
forskarnivå**

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	1 483 297	1 483 297	1 483 297	1 483 297
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	22 571	49 879	81 753	116 938
Beslut	274	596	608	622
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1	0	0	0
Förslag/ beräknat anslag	1 506 141	1 533 772	1 565 658	1 600 857

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.17 2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

**Tabell 10.103 Anslagsutveckling 2:17 Kungl. Tekniska
högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå**

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2015	Utfall	1 062 564		0
2016	Anslag	1 048 011 ¹	Utgifts- prognos	1 032 965
2017	Förslag	1 082 273		
2018	Beräknat	1 146 291 ²		
2019	Beräknat	1 168 734 ³		
2020	Beräknat	1 195 008 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 125 874 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 124 539 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 124 538 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.104 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	143 869	134 817	9 052
(varav tjänsteexport)	22 996	22 996	0
Prognos 2016	160 000	160 000	0
(varav tjänsteexport)	22 000	22 000	0
Budget 2017	170 000	170 000	0
(varav tjänsteexport)	22 000	22 000	0

Regeringens överväganden

Kungl. Tekniska högskolan har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 9 321 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 16 358 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 8 672 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka med 7 204 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civilingenjörsutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 5 354 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget föreslås minska med 2 198 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka 2018 med 42 487 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka 2018 med 2 309 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2018 med 464 000 kronor och 2019 med 256 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 1 131 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 1 082 273 000 kronor anvisas under anslaget 2:17 *Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 146 291 000 kronor, 1 168 734 000 kronor respektive 1 195 008 000 kronor.

Tabell 10.105 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 048 011	1 048 011	1 048 011	1 048 011
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	15 948	35 243	57 763	82 622
Beslut	13 308	58 404	58 488	59 802
Överföring till/från andra anslag	5 006	4 633	4 473	4 574
Övrigt			-1	-1
Förslag/beräknat anslag	1 082 273	1 146 291	1 168 734	1 195 008

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.18 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.106 Anslagsutveckling 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2015		1 387 553		0
2016	Anslag	1 477 070	¹	1 477 070
2017	Förslag	1 499 593		
2018	Beräknat	1 526 824	²	
2019	Beräknat	1 558 564	³	
2020	Beräknat	1 593 603	⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 499 629 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 499 628 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 499 627 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 1 499 593 000 kronor anvisas under anslaget 2:18 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2016. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 526 824 000 kronor, 1 558 564 000 kronor respektive 1 593 603 000 kronor.

Tabell 10.107 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	1 477 070	1 477 070	1 477 070	1 477 070
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	22 477	49 671	81 410	116 448
Beslut	45	82	84	85
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	1	1	0	0
Förslag/ beräknat anslag	1 499 593	1 526 824	1 558 564	1 593 603

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.19 2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.108 Anslagsutveckling 2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2015		629 555		0
2016	Anslag	634 937	¹	625 821
2017	Förslag	643 531		
2018	Beräknat	662 417	²	
2019	Beräknat	673 764	³	
2020	Beräknat	690 858	⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 650 618 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 648 286 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 650 118 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.109 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	500	500	600	-100
Prognos 2016	500	500	600	-100
Budget 2017	500	500	600	-100

Tabell 10.110 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	114 000	114 000	0
(varav tjänsteexport)	2 000	2 000	0
Prognos 2016	112 000	112 000	0
(varav tjänsteexport)	2 000	2 000	0
Budget 2017	119 000	119 000	0
(varav tjänsteexport)	2 000	2 000	0

Regeringens överväganden

Luleå tekniska universitet har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 12 004 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 25 768 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 11 377 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska med 6 007 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av vård- och ingenjörsutbildningar som inleddes 2012.

Anslaget föreslås minska med 7 052 000 kronor för att finansiera den utbyggnad av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 835 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 835 000 kronor, med 1 012 000 kronor 2019 och med 1 006 000 kronor 2020 med anledning av

den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 7 826 000 kronor 2018, öka med 1 924 000 kronor 2019 och öka med 941 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2018 med 1 487 000 kronor och 2019 med ytterligare 821 000 kronor för att finansiera den utbyggnad av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 4 537 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 643 531 000 kronor anvisas under anslaget 2:19 *Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 662 417 000 kronor, 673 764 000 kronor respektive 690 858 000 kronor.

Tabell 10.111 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	634 937	634 937	634 937	634 937
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	9 662	21 352	34 995	50 056
Beslut	11 990	20 909	19 743	22 134
Överföring till/från andra anslag	-13 059	-14 783	-15 911	-16 269
Övrigt	1	1	0	0
Förslag/beräknat anslag	643 531	662 417	673 764	690 858

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.20 2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.112 Anslagsutveckling 2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2015	Utfall	353 826	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	363 673 ¹	Utgifts- prognos	363 673
2017	Förslag	369 250		
2018	Beräknat	375 993 ²		
2019	Beräknat	383 810 ³		
2020	Beräknat	392 439 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 369 296 tkr i 2017 års prinsnivå.

³ Motsvarar 369 296 tkr i 2017 års prinsnivå.

⁴ Motsvarar 369 297 tkr i 2017 års prinsnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 369 250 000 kronor anvisas under anslaget 2:20 *Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 375 993 000 kronor, 383 810 000 kronor respektive 392 439 000 kronor.

Tabell 10.113 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	363 673	363 673	363 673	363 673
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	5 534	12 229	20 044	28 671
Beslut	42	90	92	94
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	1	1	1	1
Förslag/ beräknat anslag	369 250	375 993	383 810	392 439

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.21 2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.114 Anslagsutveckling 2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2015	Utfall	595 671	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	614 236 ¹	Utgifts- prognos	605 417
2017	Förslag	634 496		
2018	Beräknat	653 923 ²		
2019	Beräknat	660 377 ³		
2020	Beräknat	677 226 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 642 276 tkr i 2017 års prinsnivå.

³ Motsvarar 635 405 tkr i 2017 års prinsnivå.

⁴ Motsvarar 637 290 tkr i 2017 års prinsnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.115 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		1008	1235	-227
Prognos 2016		1000	1380	-380
Budget 2017		1000	1380	-380

Tabell 10.116 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	67 962	67 834	128
(varav tjänsteexport)	2 421	2 421	0
Prognos 2016	64 700	64 700	0
(varav tjänsteexport)	2 000	2 000	0
Budget 2017	67 900	67 900	0
(varav tjänsteexport)	2 000	2 000	0

Regeringens överväganden

Karlstads universitet har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 22 328 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion överstiger värdet av årets överproduktion vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 21 702 000 kronor har därmed dragits in. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 59 567 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 10 788 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka med 711 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget föreslås minska med 1 200 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av vård- och ingenjörsutbildningar som inleddes 2012.

Anslaget föreslås minska med 320 000 kronor med anledning av att Karlstads universitet fått examenstillståndet för speciallärarexamen delvis

indraget. Anslagsmedel omfördelas till Uppsala universitet för att utöka speciallärarutbildningen.

Anslaget föreslås öka med 1 113 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 1 113 000 kronor, med 1 349 000 kronor 2019 och med 1 341 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 7 169 000 kronor 2018, öka med 1 283 000 kronor 2019 och öka med 662 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka 2018 med 256 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2018 med 640 000 kronor och 2019 med 320 000 kronor med anledning av att Karlstads universitet delvis fått examenstillståndet för speciallärarexamen indraget under 2016. Anslagsmedel omfördelas till Uppsala universitet för att utöka speciallärarexamen.

Anslaget beräknas minska 2019 med 9 439 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 634 496 000 kronor anvisas under anslaget 2:21 *Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 653 923 000 kronor, 660 377 000 kronor respektive 677 226 000 kronor.

Tabell 10.117 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	614 236	614 236	614 236	614 236
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	9 347	20 656	33 854	48 424
Beslut	12 433	21 230	14 865	17 202
Överföring till/från andra anslag	-1 520	-2 200	-2 578	-2 636
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	634 496	653 923	660 377	677 226

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.22 2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.118 Anslagsutveckling 2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2015	Utfall	204 616	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	223 706 ¹	Utgifts- prognos	223 706
2017	Förslag	227 090		
2018	Beräknat	231 182 ²		
2019	Beräknat	235 987 ³		
2020	Beräknat	241 293 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 227 064 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 227 063 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 227 064 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 227 090 000 kronor anvisas under anslaget 2:22 *Karlstads universitet*:

Forskning och utbildning på forskarnivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 231 182 000 kronor, 235 987 000 kronor respektive 241 293 000 kronor.

Tabell 10.119 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	223 706	223 706	223 706	223 706
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	3 404	7 523	12 329	17 636
Beslut	-21	-48	-49	-50
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	1	1	1	1
Förslag/ beräknat anslag	227 090	231 182	235 987	241 293

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.23 2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.120 Anslagsutveckling 2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2015	Utfall	993 258	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	1 012 220 ¹	Utgifts- prognos	997 687
2017	Förslag	1 029 306		
2018	Beräknat	1 053 794 ²		
2019	Beräknat	1 062 745 ³		
2020	Beräknat	1 089 768 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 035 024 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 022 558 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 025 504 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.121 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		1 780	1 545	235
Prognos 2016		1 800	1 800	0
Budget 2017		1 800	1 800	0

Tabell 10.122 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	138 959	140 464	-1 505
(varav tjänsteexport)	21 121	21 121	0
Prognos 2016	135 000	135 000	0
(varav tjänsteexport)	22 000	22 000	0
Budget 2017	140 000	140 000	0
(varav tjänsteexport)	22 000	22 000	0

Regeringens överväganden

Linnéuniversitetet har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 20 402 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 58 918 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 8 733 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka med 2 227 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås minska med 1 200 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av vård- och ingenjörsutbildningar som inleddes 2012.

Anslaget föreslås minska med 7 847 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka 2018 med 2 227 000 kronor, med 2 699 000 kronor 2019 och med 2 682 000 kronor 2020 med anledning

av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 5 184 000 kronor, öka med 337 000 kronor 2019 och med ytterligare 448 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2018 med 1 656 000 kronor och 2019 med ytterligare 915 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 15 075 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 1 029 306 000 kronor anvisas under anslaget 2:23 *Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 053 794 000 kronor, 1 062 745 000 kronor respektive 1 089 768 000 kronor.

Tabell 10.123 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 012 220	1 012 220	1 012 220	1 012 220
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	15 403	34 039	55 789	79 800
Beslut	10 730	18 401	6 744	10 026
Överföring till/från andra anslag	-9 047	-10 867	-12 008	-12 278
Övrigt		1	0	0
Förslag/ beräknat anslag	1 029 306	1 053 794	1 062 745	1 089 768

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.24 2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.124 Anslagsutveckling för 2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2015	Utfall	285 795	Anslags-sparande	0
2016	Anslag	318 453 ¹	Utgifts-prognos	318 453
2017	Förslag	323 317		
2018	Beräknat	329 201 ²		
2019	Beräknat	336 045 ³		
2020	Beräknat	343 600 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 323 337 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 323 338 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 323 338 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 323 317 000 kronor anvisas under anslaget 2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 329 201 000 kronor, 336 045 000 kronor respektive 343 600 000 kronor.

Tabell 10.125 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	318 453	318 453	318 453	318 453
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	4 846	10 709	17 552	25 106
Beslut	19	39	40	41
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	323 317	329 201	336 045	343 600

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.25 2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.126 Anslagsutveckling 2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2015	Utfall	700 468	Anslags-sparande	10 084
2016	Anslag	748 128 ¹	Utgifts-prognos	737 387
2017	Förslag	766 819		
2018	Beräknat	786 274 ²		
2019	Beräknat	795 060 ³		
2020	Beräknat	814 722 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 772 269 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 764 995 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 766 677 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.127 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		1 211	1 446	-235
Prognos 2016		1 200	1 450	-250
Budget 2017		1 200	1 450	-250

Tabell 10.128 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015 (varav tjänsteexport)	19 733	19 804	-71
Prognos 2016 (varav tjänsteexport)	19 000	19 000	0
Budget 2017 (varav tjänsteexport)	19 000	19 000	0

Regeringens överväganden

Örebro universitet har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 17 865 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 10 084 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 8 754 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka med 842 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkarutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås minska med 180 000 kronor 2017 med anledning av att Örebro universitet delvis fått examenstillståndet för speciallärarexamen indraget. Anslagsmedel i motsvarande nivå omfördelas till Uppsala universitet för att utöka speciallärarutbildningen.

Anslaget föreslås minska med 3 053 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 1 113 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 1 113 000 kronor, med 1 349 000 kronor 2019 och med 1 341 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 5 216 000 kronor, öka med 708 000 kronor 2019 och med ytterligare 448 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med 180 000 kronor 2018 med anledning av att Örebro universitet delvis fått examenstillståndet för speciallärarexamen indraget 2016. Anslagsmedel omfördelas till Uppsala universitet för att utöka speciallärarutbildningen.

Anslaget beräknas minska 2018 med 644 000 kronor och 2019 med 356 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 9 262 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 766 819 000 kronor anvisas under anslaget 2:25 *Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2016. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 786 274 000 kronor, 795 060 000 kronor respektive 814 722 000 kronor.

Tabell 10.129 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	748 128	748 128	748 128	748 128
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	11 384	25 157	41 234	58 979
Beslut	9 698	16 250	9 383	11 383
Överföring till/från andra anslag	-2 391	-3 261	-3 685	-3 768
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	766 819	786 274	795 060	814 722

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

Tabell 10.131 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	250 193	250 193	250 193	250 193
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	3 808	8 415	13 791	19 726
Beslut	63	138	141	144
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	254 064	258 746	264 125	270 063

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.26 2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.130 Anslagsutveckling 2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

2015	Utfall	221 253	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	250 193 ¹	Utgifts- prognos	250 193
2017	Förslag	254 064		
2018	Beräknat	258 746 ²		
2019	Beräknat	264 125 ³		
2020	Beräknat	270 063 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 254 137 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 254 137 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 254 137 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 254 064 000 kronor anvisas under anslaget 2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 258 746 000 kronor, 264 125 000 kronor respektive 270 063 000 kronor.

10.2.27 2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.132 Anslagsutveckling 2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2015	Utfall	523 100	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	518 614 ¹	Utgifts- prognos	511 168
2017	Förslag	525 658		
2018	Beräknat	540 203 ²		
2019	Beräknat	546 953 ³		
2020	Beräknat	561 360 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 530 581 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 526 270 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 528 256 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.133 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		1 172	-1 316	-143
Prognos 2016		1 050	-1 228	-178
Budget 2017		1 050	-1 228	-178

Tabell 10.134 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	31 518	30 119	1 398
(varav tjänsteexport)	302	302	0
Prognos 2016	21 637	22 997	1 360
(varav tjänsteexport)	211	211	0
Budget 2017	28 030	29 792	-1 762
(varav tjänsteexport)	274	274	0

Regeringens överväganden

Mittuniversitetet har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 2 504 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 43 401 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 7 782 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska med 3 732 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av vård- och ingenjörsutbildningar som inleddes 2012.

Anslaget föreslås minska med 6 455 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 1 670 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 1 670 000 kronor, med 2 024 000 kronor 2019 och med 2 011 000 kronor 2020 med anledning

av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 4 669 000 kronor, öka 2019 med 337 000 kronor och öka med ytterligare 100 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2018 med 1 362 000 kronor och 2019 med 753 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 6 088 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 525 658 000 kronor anvisas under anslaget 2:27 *Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 540 203 000 kronor, 546 953 000 kronor respektive 561 360 000 kronor.

Tabell 10.135 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	518 614	518 614	518 614	518 614
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	7 892	17 440	28 584	40 886
Beslut	9 339	15 882	12 486	14 877
Överföring till/från andra anslag	-10 187	-11 734	-12 731	-13 017
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	525 658	540 203	546 953	561 360

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.28 2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.136 Anslagsutveckling 2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2015	Utfall	207 024	Anslags-sparande	0
2016	Anslag	231 067 ¹	Utgifts-prognos	231 067
2017	Förslag	234 620		
2018	Beräknat	238 918 ²		
2019	Beräknat	243 883 ³		
2020	Beräknat	249 366 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 234 662 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 234 661 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 234 661 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 234 620 000 kronor anvisas under anslaget 2:28 *Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 238 918 000 kronor, 243 883 000 kronor respektive 249 366 000 kronor.

Tabell 10.137 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	231 067	231 067	231 067	231 067
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	3 517	7 771	12 736	18 217
Beslut	36	79	80	82
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		1	0	0
Förslag/ beräknat anslag	234 620	238 918	243 883	249 366

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.29 2:29 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.138 Anslagsutveckling 2:29 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2015	Utfall	262 804	Anslags-sparande	11 411
2016	Anslag	242 276 ¹	Utgifts-prognos	242 310
2017	Förslag	237 135		
2018	Beräknat	239 938 ²		
2019	Beräknat	242 048 ³		
2020	Beräknat	247 832 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 235 664 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 232 895 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 233 217 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.139 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		520	707	-187
Prognos 2016		400	450	-50
Budget 2017		400	400	0

Tabell 10.140 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	31 488	32 477	-989
(varav tjänsteexport)	3 858	4 018	-160
Prognos 2016	29 600	29 600	0
(varav tjänsteexport)	1 700	1 700	0
Budget 2017	34 700	34 700	0
(varav tjänsteexport)	1 500	1 500	0

Regeringens överväganden

Blekinge tekniska högskola har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 6 067 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 11 411 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 2 784 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska med 11 578 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka 2018 med 925 000 kronor, minska 2019 med 635 000 kronor och därefter öka 2020 med 342 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2019 med 893 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt

undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Anslaget beräknas minska 2018 med 2 444 000 kronor och 2019 med ytterligare 1 349 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 237 135 000 kronor anvisas under anslaget 2:29 *Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 239 938 000 kronor, 242 048 000 kronor respektive 247 832 000 kronor.

Tabell 10.141 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:29 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	242 276	242 276	242 276	242 276
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	3 686	8 147	13 352	19 099
Beslut	2 751	3 747	2 297	2 690
Överföring till/från andra anslag	-11 578	-14 232	-15 877	-16 234
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	237 135	239 938	242 048	247 832

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.30 2:30 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.142 Anslagsutveckling 2:30 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2015		84 952		0
2016	Anslag	91 134 ¹	Utgifts- prognos	91 134
2017	Förslag	92 543		
2018	Beräknat	94 247 ²		
2019	Beräknat	96 208 ³		
2020	Beräknat	98 371 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 92 568 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 92 570 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 92 570 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 92 543 000 kronor anvisas under anslaget 2:30 *Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 94 247 000 kronor, 96 208 000 kronor respektive 98 371 000 kronor.

Tabell 10.143 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:30 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	91 134	91 134	91 134	91 134
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 386	3 064	5 023	7 184
Beslut	22	49	50	52
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	1	0	1	1
Förslag/ beräknat anslag	92 543	94 247	96 208	98 371

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.31 2:31 Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.144 Anslagsutveckling 2:31 Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2015		827 489		0
2016	Anslag	866 470 ¹	Utgifts- prognos	854 030
2017	Förslag	894 005		
2018	Beräknat	922 142 ²		
2019	Beräknat	930 681 ³		
2020	Beräknat	956 227 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 905 717 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 895 488 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 899 838 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för utgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.145 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	160 577	-137 543	23 034
(varav tjänsteexport)	16 686	16 686	0
Prognos 2016	160 500	164 700	-4 200
(varav tjänsteexport)	16 500	16 500	0
Budget 2017	160 700	163 900	-3 200
(varav tjänsteexport)	16 500	16 500	0

Regeringens överväganden

Malmö högskola har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 27 992 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion överstiger värdet av årets överproduktion vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 29 200 000 kronor har därmed dragits in. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 82 749 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 13 003 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka med 305 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av tandläkarutbildningen som inleddes 2012.

Anslaget föreslås minska med 3 457 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 4 732 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 4 732 000 kronor, med 5 020 000 kronor 2019 och med 5 009 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 7 868 000 kronor 2018, öka med 1 464 000 kronor 2019 och därefter minska med 387 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2018 med 729 000 kronor och 2019 med ytterligare 404 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 16 711 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 894 005 000 kronor anvisas under anslaget 2:31 *Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 922 142 000 kronor, 930 681 000 kronor respektive 956 227 000 kronor.

Tabell 10.146 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:31 Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	866 470	866 470	866 470	866 470
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	13 185	29 137	47 756	68 310
Beslut	17 502	30 472	20 879	25 970
Överföring till/från andra anslag	-3 152	-3 938	-4 424	-4 523
Övrigt		1	0	0
Förslag/beräknat anslag	894 005	922 142	930 681	956 227

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.32 2:32 Malmö högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.147 Anslagsutveckling 2:32 Malmö högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2015	Utfall	119 938	Anslags-sparande	0
2016	Anslag	137 103 ¹	Utgifts-prognos	137 103
2017	Förslag	139 059		
2018	Beräknat	141 423 ²		
2019	Beräknat	144 362 ³		
2020	Beräknat	147 607 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 138 904 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 138 903 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 138 903 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 139 059 000 kronor anvisas under anslaget 2:32 *Malmö högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 141 423 000 kronor, 144 362 000 kronor respektive 147 607 000 kronor.

Tabell 10.148 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:32 Malmö högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	137 103	137 103	137 103	137 103
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	2 087	4 611	7 557	10 809
Beslut	-132	-292	-298	-305
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	1	1	0	0
Förslag/ beräknat anslag	139 059	141 423	144 362	147 607

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.33 2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.149 Anslagsutveckling 2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2015	Utfall	544 532	Anslags-sparande	87 988
2016	Anslag	569 778 ¹	Utgifts-prognos	552 260
2017	Förslag	583 055		
2018	Beräknat	599 735 ²		
2019	Beräknat	606 152 ³		
2020	Beräknat	620 444 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 589 053 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 583 231 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 583 856 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.150 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		1 907	1 797	110
Prognos 2016		2 000	1 800	200
Budget 2017		2 000	1 800	200

Tabell 10.151 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015 (varav tjänsteexport)	34 520	30 538	3 982
Prognos 2016 (varav tjänsteexport)	34 000	34 500	-500
Budget 2017 (varav tjänsteexport)	31 000	31 500	-500

Regeringens överväganden

Mälardalens högskola har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 33 867 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare anslagssparande överstiger värdet av årets anslagssparande vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 30 424 000 kronor har därmed dragits in. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 57 564 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 9 956 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska med 1 554 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av vård- och ingenjörutbildningar som inleddes 2012.

Anslaget föreslås minska med 3 683 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka 2018 med 6 847 000 kronor, öka 2019 med 2 576 000 kronor och öka 2020 med

665 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2018 med 778 000 kronor och 2019 med ytterligare 429 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 8 196 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 583 055 000 kronor anvisas under anslaget 2:33 *Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 599 735 000 kronor, 606 152 000 kronor respektive 620 444 000 kronor.

Tabell 10.152 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	569 778	569 778	569 778	569 778
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	8 670	19 160	31 404	44 919
Beslut	9 844	16 906	11 637	12 564
Överföring till/från andra anslag	-5 237	-6 110	-6 666	-6 816
Övrigt		1	-1	-1
Förslag/beräknat anslag	583 055	599 735	606 152	620 444

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.34 2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.153 Anslagsutveckling 2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2015		88 917		0
2016	Anslag	103 690 ¹	Utgifts- prognos	103 690
2017	Förslag	105 206		
2018	Beräknat	107 039 ²		
2019	Beräknat	109 264 ³		
2020	Beräknat	111 721 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 105 132 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 105 132 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 105 133 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 105 206 000 kronor anvisas under anslaget 2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 107 039 000 kronor, 109 264 000 kronor respektive 111 721 000 kronor.

Tabell 10.154 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	103 690	103 690	103 690	103 690
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 577	3 486	5 714	8 174
Beslut	-62	-138	-141	-144
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	1	1	1	1
Förslag/ beräknat anslag	105 206	107 039	109 264	111 721

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.35 2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.155 Anslagsutveckling 2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2015		196 050		0
2016	Anslag	194 650 ¹	Utgifts- prognos	191 855
2017	Förslag	197 275		
2018	Beräknat	200 865 ²		
2019	Beräknat	204 964 ³		
2020	Beräknat	209 573 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 197 287 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 197 213 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 197 214 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.156 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015 (varav tjänsteexport)	180 000	119 000	61
Prognos 2016 (varav tjänsteexport)	115 000	115 000	0
Budget 2017 (varav tjänsteexport)	50 000	50 000	0

Regeringens överväganden

Stockholms konstnärliga högskola har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 17 728 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 13 967 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget beräknas minska 2019 med 76 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 197 275 000 kronor anvisas under anslaget 2:35 *Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 200 865 000 kronor, 204 964 000 kronor respektive 209 573 000 kronor.

Tabell 10.157 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	194 650	194 650	194 650	194 650
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	2 962	6 546	10 728	15 346
Beslut	-31	-20	-96	-98
Överföring till/från andra anslag	-306	-312	-318	-325
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	197 275	200 865	204 964	209 573

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.36 2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå**Tabell 10.158 Anslagsutveckling 2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå**

Tusental kronor				
År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos	
2015	Utfall	48 091		0
2016	Anslag	48 744 ¹		48 044
2017	Förslag	49 490		
2018	Beräknat	50 390 ²		
2019	Beräknat	51 438 ³		
2020	Beräknat	52 595 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 49 492 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 49 493 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 49 493 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden*Resursfördelning*

Regeringen föreslår att 49 490 000 kronor anvisas under anslaget 2:36 *Stockholms*

konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 50 390 000 kronor, 51 438 000 kronor respektive 52 595 000 kronor.

Tabell 10.159 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	48 744	48 744	48 744	48 744
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	742	1 639	2 687	3 844
Beslut	4	7	7	7
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	49 490	50 390	51 438	52 595

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.37 2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.160 Anslagsutveckling 2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor				
År	Typ	Belopp	Notering	Belopp
2015	Utfall	93 686	Anslags-sparande	-295
2016	Anslag	95 133 ¹	Utgifts-prognos	93 186
2017	Förslag	97 639		
2018	Beräknat	100 671 ²		
2019	Beräknat	103 103 ³		
2020	Beräknat	106 398 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 98 878 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 99 204 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 100 124 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.161 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	372	-488	-116
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2016	500	-500	0
(varav tjänsteexport)			
Budget 2017	500	-500	0
(varav tjänsteexport)			

Regeringens överväganden

Gymnastik- och idrottshögskolan har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 3 632 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 3 729 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 1 392 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 1 392 000 kronor, med 971 000 kronor 2019 och med 986 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas minska 2018 med 138 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2019 med 623 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 97 639 000 kronor anvisas under anslaget 2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 100 671 000 kronor, 103 103 000 kronor respektive 106 398 000 kronor.

Tabell 10.162 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	94 838	94 838	94 838	94 838
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 443	3 189	5 227	7 477
Beslut	1 358	2 643	3 037	4 082
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		1	1	1
Förslag/ beräknat anslag	97 639	100 671	103 103	106 398

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.38 2:38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.163 Anslagsutveckling 2:38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	Utveckling	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2015		26 117		0
2016	Anslag	31 509 ¹		31 057
2017	Förslag	31 987		
2018	Beräknat	32 567 ²		
2019	Beräknat	33 244 ³		
2020	Beräknat	33 991 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 31 987 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 31 987 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 31 987 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

I anslaget ingår 7 230 000 kronor till Centrum för idrottsforskning.

Regeringen föreslår att 31 987 000 kronor anvisas under anslaget 2:38 *Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 32 567 000 kronor, 33 244 000 kronor respektive 33 991 000 kronor.

Tabell 10.164 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	31 509	31 509	31 509	31 509
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	480	1 060	1 737	2 484
Beslut	-1	-1	-1	-1
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1	-1	-1	-1
Förslag/ beräknat anslag	31 987	32 567	33 244	33 991

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.39 2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.165 Anslagsutveckling 2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	448 601	Anslags-sparande	0
2015	Utfall	448 601	Anslags-sparande	0
2016	Anslag	459 299 ¹	Utgifts-prognos	459 299
2017	Förslag	476 847		
2018	Beräknat	495 240 ²		
2019	Beräknat	501 406 ³		
2020	Beräknat	514 304 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 486 419 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 482 446 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 483 975 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan och för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerade utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.166 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		388	465	-77
Prognos 2016		400	500	-100
Budget 2017		400	500	-100

Tabell 10.167 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	30 545	28 188	2 357
(varav tjänsteexport)	4 062	3 814	248
Prognos 2016	30 000	30 000	0
(varav tjänsteexport)	4 000	4 000	0
Budget 2017	30 000	30 000	0
(varav tjänsteexport)	4 000	4 000	0

Regeringens överväganden

Högskolan i Borås har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 9 259 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 44 860 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 8 995 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka med 1 670 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 1 670 000 kronor, med 2 024 000 kronor 2019 och med 2 011 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 8 049 000 kronor 2018, öka med 1 520 000 kronor 2019 och minska med 385 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2019 med 7 675 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 476 847 000 kronor anvisas under anslaget 2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 495 240 000 kronor, 501 406 000 kronor respektive 514 304 000 kronor.

Tabell 10.168 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	459 299	459 299	459 299	459 299
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	6 990	15 446	25 316	36 211
Beslut	10 558	20 495	16 791	18 794
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	476 847	495 240	501 406	514 304

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.40 2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.169 Anslagsutveckling 2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2015	59 460	0	
2016	Anslag 66 401 ¹		65 448
2017	Förslag 67 386		
2018	Beräknat 68 580 ²		
2019	Beräknat 70 005 ³		
2020	Beräknat 71 580 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 67 358 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 67 358 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 67 359 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 67 386 000 kronor anvisas under anslaget 2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå för 2017.

För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 68 580 000 kronor, 70 005 000 kronor respektive 71 580 000 kronor.

Tabell 10.170 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	66 401	66 401	66 401	66 401
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 010	2 232	3 659	5 235
Beslut	-24	-53	-55	-56
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1	0	0	0
Förslag/ beräknat anslag	67 386	68 580	70 005	71 580

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.41 2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.171 Anslagsutveckling 2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2015	399 704	0	
2016	Anslag 402 150 ¹		396 376
2017	Förslag 408 483		
2018	Beräknat 422 446 ²		
2019	Beräknat 425 136 ³		
2020	Beräknat 434 643 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 414 922 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 409 060 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 409 012 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.172 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		824	626	198
Prognos 2016		800	700	100
Budget 2017		800	700	100

Tabell 10.173 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015 (varav tjänsteexport)	37 778	37 861	-83
Prognos 2016 (varav tjänsteexport)	29 659	30 458	-799
Budget 2017 (varav tjänsteexport)	33 000	32 000	1 000

Regeringens överväganden

Högskolan Dalarna har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 11 218 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 13 811 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 9 161 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska med 9 145 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 278 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryrkesutbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 278 000 kronor, med 337 000 kronor 2019 och med 335 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryrkesutbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 8 178 000 kronor 2018, öka med 1 816 000 kronor 2019 och minska med 385 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2018 med 1 930 000 kronor och 2019 med ytterligare 1 065 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 7 181 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 408 483 000 kronor anvisas under anslaget 2:41 *Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 422 446 000 kronor, 425 136 000 kronor respektive 434 643 000 kronor.

Tabell 10.174 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	402 150	402 150	402 150	402 150
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	6 120	13 524	22 166	31 705
Beslut	9 359	18 014	13 360	13 611
Överföring till/från andra anslag	-9 145	-11 241	-12 540	-12 821
Övrigt	-1	-1	-1	-1
Förslag/beräknat anslag	408 483	422 446	425 136	434 643

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.42 2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.175 Anslagsutveckling 2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2015	Utfall	55 564	Anslags-sparande	0
2016	Anslag	61 333 ¹	Utgifts-prognos	60 452
2017	Förslag	62 277		
2018	Beräknat	63 416 ²		
2019	Beräknat	64 735 ³		
2020	Beräknat	66 190 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 62 286 tkr i 2017 års prisliv.

³ Motsvarar 62 287 tkr i 2017 års prisliv.

⁴ Motsvarar 62 287 tkr i 2017 års prisliv.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 62 277 000 kronor anvisas under anslaget 2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 63 416 000 kronor, 64 735 000 kronor respektive 66 190 000 kronor.

Tabell 10.176 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	61 333	61 333	61 333	61 333
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	934	2 063	3 381	4 836
Beslut	10	20	21	21
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	62 277	63 416	64 735	66 190

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.43 2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.177 Anslagsutveckling 2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2015	Utfall	424 343	Anslags-sparande	0
2016	Anslag	425 125 ¹	Utgifts-prognos	419 021
2017	Förslag	433 294		
2018	Beräknat	449 237 ²		
2019	Beräknat	456 083 ³		
2020	Beräknat	468 191 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 441 235 tkr i 2017 års prisliv.

³ Motsvarar 438 836 tkr i 2017 års prisliv.

⁴ Motsvarar 440 582 tkr i 2017 års prisliv.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.178 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		1 016	1 042	-26
Prognos 2016		1 050	1 050	0
Budget 2017		1 100	1 100	0

Tabell 10.179 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	23 482		
(varav tjänsteexport)	437	437	
Prognos 2016	25 000	25 000	
(varav tjänsteexport)	500	475	25
Budget 2017	27 000	27 000	
(varav tjänsteexport)	500	475	25

Regeringens överväganden

Högskolan i Gävle har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 20 020 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 9 747 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 9 146 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka med 530 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av vård- och ingenjörutbildningar som inleddes 2012.

Anslaget föreslås minska med 9 862 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 1 948 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 1 948 000 kronor, med 2 361 000 kronor 2019 och med 2 347 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 8 187 000 kronor 2018, öka med 1 584 000 kronor 2019 och minska med 492 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2018 med 2 082 000 kronor och 2019 med ytterligare 1 149 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 5 288 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 433 294 000 kronor anvisas under anslaget 2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 449 237 000 kronor, 456 083 000 kronor respektive 468 191 000 kronor.

Tabell 10.180 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	425 125	425 125	425 125	425 125
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	6 469	14 296	23 431	33 515
Beslut	11 033	21 399	20 501	22 817
Överföring till/från andra anslag	-9 332	-11 583	-12 973	-13 265
Övrigt	-1	0	-1	-1
Förslag/ beräknat anslag	433 294	449 237	456 083	468 191

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.44 2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.181 Anslagsutveckling 2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2015	Utfall	83 865		0
2016	Anslag	90 963 ¹	Utgifts-prognos	89 657
2017	Förslag	92 372		
2018	Beräknat	94 078 ²		
2019	Beräknat	96 035 ³		
2020	Beräknat	98 193 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 92 402 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 92 403 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 92 403 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 92 372 000 kronor anvisas under anslaget 2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 94 078 000 kronor, 96 035 000 kronor respektive 98 193 000 kronor.

Tabell 10.182 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	90 963	90 963	90 963	90 963
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	1 384	3 058	5 014	7 171
Beslut	25	56	58	59
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		1	0	0
Förslag/beräknat anslag	92 372	94 078	96 035	98 193

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.45 2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.183 Anslagsutveckling 2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2015	Utfall	368 791		0
2016	Anslag	369 418 ¹	Utgifts-prognos	364 114
2017	Förslag	374 906		
2018	Beräknat	387 146 ²		
2019	Beräknat	391 126 ³		
2020	Beräknat	400 890 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 380 250 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 376 336 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 377 249 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.184 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	1 010	1 010	835	175
Prognos 2016	1 000	1 000	1 000	0
Budget 2017	1 000	1 000	1 000	0

Tabell 10.185 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015 (varav tjänsteexport)	22 568	23 350	-782
Prognos 2016 (varav tjänsteexport)	23 000	23 000	0
Budget 2017 (varav tjänsteexport)	25 000	25 000	0

Regeringens överväganden

Högskolan i Halmstad har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 12 772 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 21 400 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 6 656 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska med 8 117 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 1 392 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytutbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 1 392 000 kronor, med 1 687 000 kronor 2019 och med 1 676 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytutbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 5 733 000 kronor 2018, öka med 453 000 kronor 2019 och minska med 706 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med 1 712 000 kronor 2018 och med ytterligare 947 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 5 259 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 374 906 000 kronor anvisas under anslaget 2:45 *Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 387 146 000 kronor, 391 126 000 kronor respektive 400 890 000 kronor.

Tabell 10.186 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	369 418	369 418	369 418	369 418
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	5 621	12 422	20 360	29 124
Beslut	7 984	15 281	12 479	13 730
Överföring till/från andra anslag	-8 117	-9 976	-11 131	-11 381
Övrigt		1	-1	-1
Förslag/ beräknat anslag	374 906	387 146	391 126	400 890

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.46 2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå

**Tabell 10.187 Anslagsutveckling 2:46 Högskolan i
Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå**

Tusental kronor

2015	Utfall	55 785	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	62 494 ¹	Utgifts- prognos	61 597
2017	Förslag	63 458		
2018	Beräknat	64 628 ²		
2019	Beräknat	65 972 ³		
2020	Beräknat	67 456 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 63 477 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 63 477 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 63 478 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 63 458 000 kronor anvisas under anslaget 2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 64 628 000 kronor, 65 972 000 kronor respektive 67 456 000 kronor.

**Tabell 10.188 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för
2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på
forskarnivå**

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	62 494	62 494	62 494	62 494
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	951	2 101	3 444	4 927
Beslut	15	34	35	36
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-2	-1	-1	-1
Förslag/ beräknat anslag	63 458	64 628	65 972	67 456

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.47 2:47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

**Tabell 10.189 Anslagsutveckling 2:47 Högskolan
Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå**

Tusental kronor

2015	Utfall	357 624	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	362 953 ¹	Utgifts- prognos	357 742
2017	Förslag	373 379		
2018	Beräknat	387 788 ²		
2019	Beräknat	391 199 ³		
2020	Beräknat	400 718 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 380 881 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 376 406 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 377 087 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.190 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		754	754	0
Prognos 2016		800	800	0
Budget 2017		800	800	0

Tabell 10.191 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015 (varav tjänsteexport)	44 327	37 704	6 623
Prognos 2016 (varav tjänsteexport)	55 404	58 328	2 924
Budget 2017 (varav tjänsteexport)	55 000	55 000	0

Regeringens överväganden

Högskolan Kristianstad har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 5 487 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 4 620 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 7 804 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska med 4 497 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 1 670 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryr utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 1 670 000 kronor, med 1 309 000 kronor 2019 och med 1 322 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryr utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 6 895 000 kronor 2018, öka med 1 056 000 kronor 2019 och minska med 599 000 kronor 2020 med

anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2018 med 949 000 kronor och med ytterligare 525 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 6 491 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 373 379 000 kronor anvisas under anslaget 2:47 *Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 387 788 000 kronor, 391 199 000 kronor respektive 400 718 000 kronor.

Tabell 10.192 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	362 953	362 953	362 953	362 953
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	5 523	12 205	20 004	28 614
Beslut	9 400	18 158	14 410	15 457
Överföring till/från andra anslag	-4 497	-5 528	-6 167	-6 306
Övrigt		-1	0	0
Förslag/beräknat anslag	373 379	387 788	391 199	400 718

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.48 2:48 Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå

**Tabell 10.193 Anslagsutveckling 2:48 Högskolan i
Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå**

Tusental kronor

2015	Utfall	47 003	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	52 657 ¹	Utgifts- prognos	51 901
2017	Förslag	53 466		
2018	Beräknat	54 445 ²		
2019	Beräknat	55 578 ³		
2020	Beräknat	56 827 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 53 475 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 53 476 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 53 476 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 53 466 000 kronor anvisas under anslaget 2:48 *Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 54 445 000 kronor, 55 578 000 kronor respektive 56 827 000 kronor.

**Tabell 10.194 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för
2:48 Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på
forskarnivå**

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	52 657	52 657	52 657	52 657
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	801	1 770	2 902	4 151
Beslut	8	18	19	19
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	53 466	54 445	55 578	56 827

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.49 2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

**Tabell 10.195 Anslagsutveckling 2:49 Högskolan i Skövde:
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå**

Tusental kronor

2015	Utfall	322 851	Anslags- sparande	15 706
2016	Anslag	298 093 ¹	Utgifts- prognos	305 218
2017	Förslag	296 793		
2018	Beräknat	303 173 ²		
2019	Beräknat	306 340 ³		
2020	Beräknat	312 628 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 297 773 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 294 756 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 294 192 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.196 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		927	662	265
Prognos 2016		750	750	0
Budget 2017		750	750	0

Tabell 10.197 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	15 967	17 952	-1 985
(varav tjänsteexport)	6 214	5 768	446
Prognos 2016	17 000	17 000	0
(varav tjänsteexport)	7 000	7 000	0
Budget 2017	18 000	18 000	0
(varav tjänsteexport)	8 000	8 000	0

Regeringens överväganden

Högskolan i Skövde har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 9 760 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 15 705 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 3 548 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska med 960 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av vård- och ingenjörsutbildningar som inleddes 2012.

Anslaget föreslås minska med 8 372 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 2 740 000 kronor 2018, minska med 56 000 kronor 2019 och minska med ytterligare 599 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2018 med 1 766 000 kronor och med ytterligare 976 000 kronor 2019 med anledning av utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 2 104 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 296 793 000 kronor anvisas under anslaget 2:49 *Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 303 173 000 kronor 306 340 000 kronor respektive 312 628 000 kronor.

Tabell 10.198 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	298 093	298 093	298 093	298 093
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	4 536	10 024	16 430	23 501
Beslut	3 497	6 323	4 295	3 792
Överföring till/från andra anslag	-9 332	-11 267	-12 477	-12 758
Övrigt	-1	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	296 793	303 173	306 340	312 628

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.50 2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.199 Anslagsutveckling 2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2015	Utfall	41 171	Anslags-sparande	0
2016	Anslag	46 706 ¹	Utgifts-prognos	46 035
2017	Förslag	47 423		
2018	Beräknat	48 293 ²		
2019	Beräknat	49 296 ³		
2020	Beräknat	50 405 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 47 433 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 47 432 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 47 433 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 47 423 000 kronor anvisas under anslaget 2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 48 293 000 kronor, 49 296 000 kronor respektive 50 405 000 kronor.

Tabell 10.200 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	46 706	46 706	46 706	46 706
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	710	1 570	2 573	3 681
Beslut	8	18	19	19
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1	-1	-1	-1
Förslag/beräknat anslag	47 423	48 293	49 296	50 405

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.51 2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.201 Anslagsutveckling 2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2015	Utfall	353 656	Anslags-sparande	4 621
2016	Anslag	333 298 ¹	Utgifts-prognos	328 513
2017	Förslag	343 773		
2018	Beräknat	357 797 ²		
2019	Beräknat	362 346 ³		
2020	Beräknat	371 448 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 351 424 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 348 644 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 349 544 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.202 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015		903	556	347
Prognos 2016		900	600	300
Budget 2017		900	600	300

Tabell 10.203 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	16 191	15 485	706
(varav tjänsteexport)	1045	1040	5
Prognos 2016	25 200	26 200	-1 000
(varav tjänsteexport)	500	500	0
Budget 2017	24 000	25 000	-1 000
(varav tjänsteexport)	500	500	0

Regeringens överväganden

Högskolan Väst har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 9 908 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 4 621 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 7 567 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska med 3 201 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av vård- och ingenjörsutbildningar som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 1 113 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryrkesutbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 1 113 000 kronor, med 1 349 000 kronor 2019 och med 1 341 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryrkesutbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 6 658 000 kronor 2018, öka med 1 335 000 kronor 2019 och minska med 385 000 kronor 2020 med

anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2019 med 5 573 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 343 773 000 kronor anvisas under anslaget 2:51 *Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 357 797 000 kronor, 362 346 000 kronor respektive 371 448 000 kronor.

Tabell 10.204 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	333 298	333 298	333 298	333 298
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	5 072	11 208	18 370	26 276
Beslut	8 603	16 549	14 004	15 275
Överföring till/från andra anslag	-3 201	-3 259	-3 327	-3 402
Övrigt	1	1	1	1
Förslag/beräknat anslag	343 773	357 797	362 346	371 448

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.52 2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.205 Anslagsutveckling 2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2015	Utfall	42 006	Anslags-sparande	0
2016	Anslag	47 538 ¹	Utgifts-prognos	46 855
2017	Förslag	48 249		
2018	Beräknat	49 113 ²		
2019	Beräknat	50 133 ³		
2020	Beräknat	51 262 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 48 238 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 48 237 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 48 239 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 48 249 000 kronor anvisas under anslaget 2:52 *Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 49 113 000 kronor, 50 133 000 kronor respektive 51 262 000 kronor.

Tabell 10.206 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	47 538	47 538	47 538	47 538
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	724	1 599	2 620	3 749
Beslut	-12	-24	-25	-25
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	48 249	49 113	50 133	51 262

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.53 2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.207 Anslagsutveckling 2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

2015	Utfall	158 102	Anslags-sparande	2 821
2016	Anslag	155 388 ¹	Utgifts-prognos	151 959
2017	Förslag	158 283		
2018	Beräknat	161 719 ²		
2019	Beräknat	165 392 ³		
2020	Beräknat	169 780 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 158 839 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 159 138 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 159 768 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.208 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	2 987	3 346	-359
(varav tjänsteexport)	985	1 136	-151
Prognos 2016	2 600	2 600	0
(varav tjänsteexport)	700	700	0
Budget 2017	2 500	2 500	0
(varav tjänsteexport)	900	900	0

Regeringens överväganden

Konstfack har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 4 648 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 2 821 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 557 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och forskolläraryr utbildning som inleds 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 557 000 kronor, med 675 000 kronor 2019 och med 670 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och forskolläraryr utbildning som inleds 2017.

Anslaget beräknas minska 2019 med 365 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 158 283 000 kronor anvisas under anslaget 2:53 *Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 161 719 000 kronor, 165 392 000 kronor respektive 169 780 000 kronor.

Tabell 10.209 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	155 388	155 388	155 388	155 388
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	2 365	5 225	8 565	12 251
Beslut	530	1 106	1 439	2 141
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	158 283	161 719	165 392	169 780

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.54 2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå**Tabell 10.210 Anslagsutveckling 2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå**

Tusental kronor				
År	Utfall		Anslags-sparande	
2015	Utfall	8 259		0
2016	Anslag	9 371 ¹	Utgifts-prognos	9 236
2017	Förslag	9 513		
2018	Beräknat	9 686 ²		
2019	Beräknat	9 888 ³		
2020	Beräknat	10 110 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 9 513 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 514 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 9 514 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden*Resursfördelning*

Regeringen föreslår att 9 513 000 kronor anvisas under anslaget 2:54 *Konstfack: Forskning och*

utbildning på forskarnivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 9 686 000 kronor, 9 888 000 kronor respektive 10 110 000 kronor.

Tabell 10.211 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	9 371	9 371	9 371	9 371
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	142	314	516	738
Beslut		1	1	1
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	9 513	9 686	9 888	10 110

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.55 2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.212 Anslagsutveckling 2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor				
			Anslags- sparande	
2015	Utfall	60 852		0
2016	Anslag	61 679 ¹	Utgifts- prognos	60 793
2017	Förslag	62 611		
2018	Beräknat	63 750 ²		
2019	Beräknat	65 076 ³		
2020	Beräknat	66 539 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 62 615 tkr i 2017 års prinsnivå.

³ Motsvarar 62 615 tkr i 2017 års prinsnivå.

⁴ Motsvarar 62 615 tkr i 2017 års prinsnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.213 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	450	450	0
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2016	450	450	0
(varav tjänsteexport)			
Budget 2017	450	450	0
(varav tjänsteexport)			

Regeringens överväganden

Kungl. Konsthögskolan har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 367 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 4 565 000 kronor.

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 62 611 000 kronor anvisas under anslaget 2:55 *Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 63 750 000 kronor, 65 076 000 kronor respektive 66 539 000 kronor.

Tabell 10.214 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	61 679	61 679	61 679	61 679
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	939	2 074	3 400	4 863
Beslut	-7	-3	-3	-3
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	62 611	63 750	65 076	66 539

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.56 2:56 Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.215 Anslagsutveckling 2:56 Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2015	Utfall	4 944	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	6 010 ¹	Utgifts- prognos	5 924
2017	Förslag	6 102		
2018	Beräknat	6 213 ²		
2019	Beräknat	6 342 ³		
2020	Beräknat	6 484 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 6 102 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 102 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 6 102 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 6 102 000 kronor anvisas under anslaget 2:56 *Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 6 213 000 kronor, 6 342 000 kronor respektive 6 484 000 kronor.

Tabell 10.216 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:56 Kungl. Konsthögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	6 010	6 010	6 010	6 010
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	92	203	332	474
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	6 102	6 213	6 342	6 484

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.57 2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.217 Anslagsutveckling 2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2015	Utfall	122 697	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	125 345 ¹	Utgifts- prognos	125 345
2017	Förslag	127 784		
2018	Beräknat	130 666 ²		
2019	Beräknat	133 678 ³		
2020	Beräknat	137 353 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 128 339 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 128 623 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 129 253 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.218 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	383	383	0
(varav tjänsteexport)	383	383	0
Prognos 2016	400	400	0
(varav tjänsteexport)	383	383	0
Budget 2017	530	530	0
(varav tjänsteexport)	510	510	0

Regeringens överväganden

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 9 480 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 11 297 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 557 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleds 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 557 000 kronor, med 675 000 kronor 2019 och med 670 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleds 2017.

Anslaget beräknas minska 2019 med 380 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 127 784 000 kronor anvisas under anslaget 2:57 *Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 130 666 000 kronor, 133 678 000 kronor respektive 137 353 000 kronor.

Tabell 10.219 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	125 345	125 345	125 345	125 345
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 908	4 215	6 909	9 882
Beslut	531	1 106	1 424	2 126
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	127 784	130 666	133 678	137 353

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.58 2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå**Tabell 10.220 Anslagsutveckling 2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå**

Tusental kronor				
2015	Utfall	8 352	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	9 465 ¹	Utgifts- prognos	9 329
2017	Förslag	9 609		
2018	Beräknat	9 784 ²		
2019	Beräknat	9 988 ³		
2020	Beräknat	10 212 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 9 610 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 610 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 9 610 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden*Resursfördelning*

Regeringen föreslår att 9 609 000 kronor anvisas under anslaget 2:58 *Kungl. Musikhögskolan i*

Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 9 784 000 kronor, 9 988 000 kronor respektive 10 212 000 kronor.

Tabell 10.221 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	9 465	9 465	9 465	9 465
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	144	318	522	746
Beslut		1	1	1
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	9 609	9 784	9 988	10 212

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.59 2:59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

**Tabell 10.222 Anslagsutveckling 2:59 Södertörns högskola:
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå**

Tusental kronor

År	Utfall	381 224	Anslags- sparande	0
2015	Utfall	381 224	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	386 119 ¹	Utgifts- prognos	386 119
2017	Förslag	395 592		
2018	Beräknat	413 309 ²		
2019	Beräknat	415 288 ³		
2020	Beräknat	426 212 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 405 947 tkr i 2017 års prinsnivå.

³ Motsvarar 399 584 tkr i 2017 års prinsnivå.

⁴ Motsvarar 401 078 tkr i 2017 års prinsnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.223 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015 (varav tjänsteexport)	54 146	48 039	6 107
Prognos 2016 (varav tjänsteexport)	82 208	82 208	0
Budget 2017 (varav tjänsteexport)	97 200	97 200	0

Regeringens överväganden

Södertörns högskola har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 8 935 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion överstiger värdet av årets överproduktion vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 9 443 000 kronor har därmed dragits in. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 38 122 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 9 648 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska med 2 514 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget föreslås minska med 6 510 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av vård- och ingenjörutbildningar som inleddes 2012.

Anslaget föreslås öka med 3 062 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2018 med 3 062 000 kronor, med 2 280 000 kronor 2019 och med 2 308 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 7 990 000 kronor 2018 och öka med 1 147 000 kronor 2019 och minska med 721 000 kronor 2020 med

anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska 2018 med 531 000 kronor och 2019 med 293 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas minska 2019 med 9 747 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att 395 592 000 kronor anvisas under anslaget 2:59 *Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 413 309 000 kronor, 415 288 000 kronor respektive 426 212 000 kronor.

Tabell 10.224 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	386 119	386 119	386 119	386 119
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	5 876	12 985	21 281	30 441
Beslut	12 621	23 925	18 102	20 096
Överföring till/från andra anslag	-9 024	-9 719	-10 214	-10 443
Övrigt		-1	-1	-1
Förslag/beräknat anslag	395 592	413 309	415 288	426 212

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.60 2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.225 Anslagsutveckling 2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2015	Utfall	49 551	Anslags-sparande	0
2016	Anslag	56 920 ¹	Utgifts-prognos	56 103
2017	Förslag	57 840		
2018	Beräknat	58 954 ²		
2019	Beräknat	60 179 ³		
2020	Beräknat	61 533 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 57 904 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 57 903 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 57 904 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 57 840 000 kronor anvisas under anslaget 2:60 *Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 58 954 000 kronor, 60 179 000 kronor respektive 61 533 000 kronor.

Tabell 10.226 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	56 920	56 920	56 920	56 920
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	866	1 914	3 137	4 488
Beslut	55	121	124	126
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1	-1	-1	-1
Förslag/ beräknat anslag	57 840	58 954	60 179	61 533

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.61 2:61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.227 Anslagsutveckling 2:61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2015	Utfall	23 731	Anslags- sparande	0
2016	Anslag	24 136 ¹	Utgifts- prognos	24 136	
2017	Förslag	24 553			
2018	Beräknat	25 027 ²			
2019	Beräknat	25 549 ³			
2020	Beräknat	26 111 ⁴			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 24 555 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 24 554 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 24 555 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.228 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2015	218 222	228 521	-10 299
(varav tjänsteexport)	222	224	-2
Prognos 2016	213 000	219 000	-6 000
(varav tjänsteexport)	230	225	5
Budget 2017	215 000	217 000	-2 000
(varav tjänsteexport)	230	225	5

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 24 553 000 kronor anvisas under anslaget 2:61 *Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 25 027 000 kronor, 25 549 000 kronor respektive 26 111 000 kronor.

Tabell 10.229 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	24 136	24 136	24 136	24 136
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	505	979	1 503	2 066
Beslut	-88	-88	-90	-91
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	24 553	25 027	25 549	26 111

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.62 2:62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.230 Anslagsutveckling 2:62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2015	Utfall	9 295	Anslags-sparande	0
2016	Anslag	10 421 ¹	Utgifts-prognos	10 271
2017	Förslag	10 580		
2018	Beräknat	10 773 ²		
2019	Beräknat	10 997 ³		
2020	Beräknat	11 244 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 10 581 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 10 581 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 10 581 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen föreslår att 10 580 000 kronor anvisas under anslaget 2:62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 10 773 000 kronor, 10 997 000 kronor respektive 11 244 000 kronor.

Tabell 10.231 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	10 421	10 421	10 421	10 421
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	159	351	575	822
Beslut		1	1	1
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	10 580	10 773	10 997	11 244

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.2.63 2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet

Tabell 10.232 Anslagsutveckling 2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet

Tusental kronor

2015	Utfall	2 963 338	Anslags-sparande	-9 505
2016	Anslag	3 023 559 ¹	Utgifts-prognos	3 038 559
2017	Förslag	3 193 384		
2018	Beräknat	3 272 335 ²		
2019	Beräknat	3 339 518 ³		
2020	Beräknat	3 418 931 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 3 214 049 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 3 213 236 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 3 217 315 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till enskilda utbildningsanordnare för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen har vid beräkningen utgått från följande belopp.

Tabell 10.233 Fördelning på anslagsposter

Tusentals kronor

Anslagspost	2017	2018	2019	2020
Chalmers tekniska högskola AB	1 724	1 759	1 795	1 836
- Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	699	273	104	878
- Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	870 609	889 475	906 877	927 736
- Forskning och utbildning på forskarnivå	854 090	869 798	888 227	909 142
Handelshögskolan i Stockholm	78 605	80 051	81 747	83 672
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	629 285	650 697	662 087	679 624
- Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	522 225	541 668	550 748	565 663
- Forskning och utbildning på forskarnivå	107 060	109 029	111 339	113 961
Teologiska högskolan, Stockholm	10 292	10 481	10 407	10 644
Evangeliska Frikyrkan	4 646	4 731	4 707	4 814
Evangeliska Fosterlandsstiftelsen	3 650	3 717	3 661	3 743
Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut	11 719	11 934	12 187	12 474
Ericastiftelsen	7 207	7 340	7 495	7 671
Ersta Sköndal Högskola AB	111 146	115 332	118 159	121 182
Stiftelsen Rödakorshemmet	83 465	87 883	91 047	93 637
Sophiahemmet, Ideell förening	81 867	86 255	89 385	91 935
Beckmans skola AB	29 843	30 392	31 036	31 767
Newmaninstitutet AB	5 085	5 179	5 230	5 351
Mervärdesskattkostnader för Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping	411 875	419 070	427 266	435 539
Summa	3 193	3 272	3 339	3 418
	384	335	518	931

1. Chalmers tekniska högskola AB

Chalmers tekniska högskola AB har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 12 657 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 4 959 000 kronor.

Chalmers särskilda åtaganden har fullgjorts.

Resursfördelning

Regeringen avser att under 2017 högst fördela följande medel till Chalmers tekniska högskola AB:

- 870 609 000 kronor för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, varav dels 860 315 000 kronor utgörs av takbeloppet, dels 10 294 000 kronor utgörs av det särskilda åtagandet som avser bidrag för utrustning m.m. till sjöbefälsutbildningen och medel för spetsutbildning i entreprenörskap och innovation, och
- 854 090 000 kronor för forskning och utbildning på forskarnivå.

Bidraget föreslås öka med 2 183 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Bidraget föreslås öka med 6 196 000 kronor för att finansiera den utbyggnad av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Bidraget föreslås öka med 7 204 000 kronor för att finansiera den utbyggnad av civilingenjörsutbildningen som inleddes 2012.

Bidraget beräknas öka 2018 med 366 000 kronor och 2019 minska med 1 076 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Bidraget beräknas öka 2018 med 2 566 000 kronor för att finansiera den utbyggnad av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Bidraget beräknas minska 2019 med 253 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

2. Handelshögskolan i Stockholm

Handelshögskolan i Stockholm har redovisat 1 706 helårsstudenter för 2015. Under läsåret 2014/2015 har högskolan 12 avlagda doktors-examina för 2014 och 1 avlagd licentiatexamen.

Enligt avtal mellan staten och Handelshögskolan i Stockholm åtar sig staten, under förutsättning att riksdagen årligen anvisar medel för ändamålet, att varje budgetår utbetala 73 180 000 kronor (i 2010 års prisnivå) till

Handelshögskolan i Stockholm för utbildning och forskning. Handelshögskolan åtar sig enligt avtalet att utbilda minst 1 600 helårsstudenter årligen.

Regeringen föreslår att bidraget till Handelshögskolan i Stockholm uppgår till 78 605 000 kronor för 2017.

3. Stiftelsen Högskolan i Jönköping

Stiftelsen Högskolan i Jönköping har för budgetåret 2015 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 2 159 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion redovisade högskolan vid utgången av budgetåret en genomförd men ännu inte ersatt överproduktion motsvarande 50 406 000 kronor.

Resursfördelning

Regeringen avser att under 2017 högst fördela följande medel till Stiftelsen Högskolan i Jönköping:

522 225 000 kronor för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, varav 522 225 000 kronor utgörs av takbeloppet, och 107 060 000 kronor för forskning och utbildning på forskarnivå.

Bidraget föreslås öka med 9 360 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Bidraget föreslås öka med 2 227 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Bidraget föreslås minska med 246 000 kronor 2017 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Bidraget beräknas öka med 7 749 000 kronor 2018 och med 1 817 000 kronor 2019 med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Bidraget beräknas öka 2018 med 2 227 000 kronor, med 2 699 000 kronor 2019 och med 2 682 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Bidraget beräknas minska 2018 med 52 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Bidraget beräknas minska 2019 med 6 639 000 kronor till följd av att

kvalitetsförstärkningen i form av höjda ersättningsbelopp för utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

4. Teologiska Högskolan, Stockholm

Teologiska Högskolan, Stockholm har för läsåret 2014/2015 redovisat 217 helårsstudenter.

Bidraget beräknas minska 2019 med 295 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att bidraget till Teologiska Högskolan, Stockholm uppgår till 10 292 000 kronor för 2017.

5. Evangeliska Frikyrkan

Evangeliska Frikyrkan har för 2015 redovisat 117 helårsstudenter för Örebro Teologiska Högskola.

Bidraget beräknas minska 2019 med 125 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att bidraget till Evangeliska Frikyrkan för Örebro Teologiska Högskola uppgår till 4 646 000 kronor för 2017.

6. Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen har för 2015 redovisat 104 helårsstudenter för Johannelunds teologiska högskola.

Bidraget beräknas minska 2019 med 135 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att bidraget till Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen för Johannelunds teologiska högskola uppgår till 3 650 000 kronor för 2017.

7. Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut

Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut har 2015 redovisat 62 helårsstudenter.

Regeringen föreslår att bidraget till Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut uppgår till 11 719 000 kronor för 2017.

8. Ericastiftelsen

Ericastiftelsen har för läsåret 2014/2015 redovisat 30 helårsstudenter inom psyko-terapiutbildning med inriktning mot barn och ungdomar.

Regeringen föreslår att bidraget till Ericastiftelsen uppgår till 7 207 000 kronor för 2017.

9. Ersta Sköndal Högskola AB

Ersta Sköndal Högskola AB har för 2015 redovisat 824 helårsstudenter.

Resursfördelning

Bidraget föreslås öka med 1 568 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Bidraget föreslås öka med 1 848 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av sjuksköterskeutbildningen som inleddes 2013 och med 3 000 000 kronor med anledning av den satsning på hälso- och sjukvårdsutbildningar i Stockholmsområdet som presenterades i budgetpropositionen för 2014.

Bidraget beräknas öka 2018 med ytterligare 684 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av sjuksköterskeutbildningen som inleddes 2013.

Bidraget beräknas öka 2018 med 1 491 000 kronor och 2019 med 929 000 kronor och 2020 med ytterligare 429 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Bidraget beräknas minska 2019 med 469 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att bidraget till Ersta Sköndal Högskola AB uppgår till 111 146 000 kronor för 2017.

10. Stiftelsen Rödakorshemmet

Stiftelsen Rödakorshemmet har för 2015 redovisat 569 helårsstudenter för Röda Korsets Högskola.

Resursfördelning

Bidraget föreslås öka med 2 351 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Bidraget föreslås öka med 1 848 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av sjuksköterskeutbildningen som inleddes 2013 och med 3 000 000 kronor med anledning av den satsning på hälso- och sjukvårdsutbildningar i Stockholmsområdet som presenterades i budgetpropositionen för 2014.

Bidraget beräknas öka 2018 med ytterligare 684 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av sjuksköterskeutbildningen som inleddes 2013.

Bidraget beräknas öka 2018 med 2 236 000 kronor, 2019 med 1 393 000 kronor och 2020 med ytterligare 643 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Regeringen föreslår att bidraget till Stiftelsen Rödakorshemmet uppgår till 83 465 000 kronor för 2017.

11. Sophiahemmet, Ideell förening

Sophiahemmet, Ideell förening har för 2015 redovisat 534 helårsstudenter för Sophiahemmet Högskola.

Resursfördelning

Bidraget föreslås öka med 2 351 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Bidraget föreslås öka med 1 848 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av sjuksköterskeutbildningen som inleddes 2013 och med 3 000 000 kronor med anledning av den satsning på hälso- och sjukvårdsutbildningar i Stockholmsområdet som presenterades i budgetpropositionen för 2014.

Bidraget beräknas öka 2018 med 2 236 000 kronor, 2019 med 1 393 000 kronor och 2020 med ytterligare 643 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolorna som inleddes 2015.

Bidraget beräknas öka 2018 med ytterligare 684 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av sjuksköterskeutbildningen som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att bidraget till Sophiahemmet, Ideell förening uppgår till 81 867 000 kronor för 2017.

12. Beckmans skola AB

Beckmans skola AB (Beckmans Designhögskola) har för 2015 redovisat 122 helårsstudenter.

Regeringen föreslår att bidraget till Beckmans skola AB uppgår till 29 843 000 kronor för 2017.

13. Newmaninstitutet AB

Newmaninstitutet AB har för läsåret 2013/2014 redovisat 34 helårsstudenter.

Bidraget beräknas minska 2019 med 59 000 kronor till följd av att kvalitetsförstärkningen inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi samt undervisning och verksamhetsförlagd utbildning upphör.

Regeringen föreslår att bidraget till Newmaninstitutet AB uppgår till 5 085 000 kronor för 2017.

14. Mervärdesskattekostnader för Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping

Under anslagsposten har mervärdesskattekostnader beräknats för Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping i enlighet med de ramavtal som har ingåtts mellan staten och bolaget respektive staten och stiftelsen. Syftet är att garantera konkurrensneutralitet gentemot statliga universitet och högskolor.

Budgetåret 2015 anvisades 326 miljoner kronor när det gäller ersättning för mervärdesskattekostnader. Det sammanlagda belopp som utbetalades för 2014 var 346 miljoner kronor.

Enligt prognoser kommer de samlade utgifterna för mervärdesskattekostnader 2016 att uppgå till cirka 350 miljoner kronor.

För att möta det ökade behovet av medel på anslagsposten föreslås att medlen till mervärdesskattekostnader ökas med 76 000 000 kronor för 2017.

Regeringen föreslår att det högsta belopp som kan utgå 2017 för ändamålet uppgår till 411 875 000 kronor.

Tabell 10.234 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	3 023 559	3 023 559	3 023 559	3 023 559
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	46 011	101 677	166 648	238 368
Beslut	111 313	132 373	134 305	141 661
Överföring till/från andra anslag	12 503	14 730	15 008	15 345
Övrigt	-2	-2	-1	-1
Förslag/beräknat anslag	3 193 384	3 272 335	3 339 518	3 418 931

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

Regeringen föreslår att 3 193 384 000 kronor anvisas under anslaget 2:63 *Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 3 272 335 000 kronor, 3 339 518 000 kronor respektive 3 418 931 000 kronor.

10.2.64 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor

Tabell 10.235 Anslagsutveckling 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor

Tusental kronor

2015	Utfall	501 469	Anslags- sparande	90 238
2016	Anslag	591 896 ¹	Utgifts- prognos	563 427
2017	Förslag	579 243		
2018	Beräknat	1 257 040 ²		
2019	Beräknat	1 627 718 ³		
2020	Beräknat	2 347 233 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 234 650 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 566 167 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 2 208 816 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser för högskoleutbildning och forskning inom högskoleområdet. Anslaget får även användas för utgifter i fråga om bidrag till statliga universitet och högskolor, enskilda utbildningsanordnare av högskoleutbildning, samt statliga myndigheter och andra organisationer med anknytning till högskoleområdet.

Regeringens överväganden

Anslagsförändringar 2017

Anslaget föreslås öka med 24 721 000 kronor då resurserna för kompletterande utbildningar ökar. Förslag om medel till studiestöd för denna satsning redovisas inom utg.omr.15 Studiestöd.

Anslaget föreslås öka med 63 654 000 kronor när den tillfälliga finansieringen av högskoleutbyggnad från anslaget som inleddes 2012 och 2013 minskar.

Anslaget föreslås öka med 12 364 000 kronor då bland annat medlen till särskild kompletterande pedagogisk utbildning och vidareutbildning av obehöriga lärare förändras.

I enlighet med vad som kommer att presenteras i den kommande forskningspolitiska propositionen föreslås anslaget öka med 15 000 000 kronor för en insats som syftar till starkare vetenskaplig grund i skolan.

Anslaget föreslås minska med 60 000 000 kronor genom att medel som för kapitaltillskott till European Spallation Source

ERIC överförs till anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation*. Anslaget föreslås minska med 21 000 000 kronor då medlen för bidrag till teckenspråksutbildning i folkhögskolors regi överförs till anslaget 14:2 *Bidrag till tolkutbildning* under utg.omr. 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

Anslaget föreslås minska med 16 000 000 kronor då medel som tidigare fördelats från detta anslag överförs till anslaget 2:14 *Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå*.

Anslaget föreslås minska med 8 000 000 kronor då medel överförs till anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* under utg.omr. 1 Rikets styrelse med anledningen av förslaget att flytta utlandsplacerad verksamhet för omvärldsbevakning, analys och främjande på utbildnings-, forsknings- och innovationsområdet från Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser till Regeringskansliet.

Anslaget föreslås minska med 4 500 000 kronor med anledning av att Socialstyrelsen, Tillväxtverket och Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd fått nya och utökade uppgifter till följd av genomförande av EU:s direktiv om erkännande av yrkeskvalifikationer (direktiv 2005/36/EG och 2013/55/EU).

Anslaget föreslås minska med 6 000 000 kronor då den tillfälliga satsningen på förinkubation inom området för livsvetenskap som inleddes 2016 minskar.

Anslaget föreslås minska med 6 000 000 kronor för att finansiera satsningar på andra anslag.

Resursfördelning

Regeringen avser under 2017 inom ramen för anslaget använda 114 000 000 kronor för vidareutbildning av obehöriga lärare och särskild kompletterande pedagogisk utbildning. Av anslaget avses 44 000 000 kronor användas för att utveckla den verksamhetsförlagda delen av lärar- och förskollärarytbildningarna och 12 000 000 kronor för valideringsinsatser i yrkeslärarytbildningen. Av medlen under anslaget avses högst 10 400 000 kronor användas för stöd till waldorflärarytbildning.

Av anslaget avses 18 000 000 kronor användas för ett kandidatprogram i teckenspråk och tolkning vid Stockholms universitet. Av anslaget avses 32 000 000 kronor fördelas för insatser för att stärka studentinflytandet. Av anslaget avses

100 000 000 kronor fördelas till universitetens innovationskontor. Av anslaget avses 30 000 000 kronor användas till en särskild satsning på bedömning av reell kompetens inom högskolan.

Av medlen under anslaget avses 148 000 000 kronor fördelas till insatser för personer med utländsk högskoleutbildning eller en annan utländsk utbildning som motsvarar utbildning enligt högskolelagen. Merparten avser kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning (se avsnitt 9.4.2).

Regeringen avser vidare att under 2017 inom ramen för anslagets ändamål fördela medel under anslaget genom att bl.a. lämna bidrag till internationella forskningssamarbeten, Sveriges förenade studentkårer, Svenska studenthemmet i Paris, Svenska institutet för informationsinsatser i utlandet och svenskundervisning i utlandet samt för vissa stipendier.

Anslagsförändringar 2018 och framåt

Anslaget beräknas öka 2018 med 145 000 000 kronor och 2019 med 120 000 000 kronor och 2020 med ytterligare 133 000 000 kronor för att utöka insatserna för personer med utländsk högskoleutbildning. I de beräknade medlen ingår även medel för studiestöd. För 2018 beräknas anslaget öka med 30 000 000 kronor med anledning av att medel som tillfälligt avsatts till studiestöd under utg.omr. 15 återförs till anslaget. Behovet av studiestöd påverkas av vilka utbildningar som genomförts inom ramen för satsningen och beräknas därför årligen.

I enlighet med vad som kommer att presenteras i den kommande forskningspolitiska propositionen beräknas anslaget öka med 500 000 000 kronor 2018, med 250 000 000 kronor 2019 och med ytterligare 550 000 000 kronor 2020. Dessa medel avser regeringen att fördela till anslagen för forskning och utbildning på forskarnivå för universitet och högskolor. Därutöver beräknas anslaget öka med 5 000 000 kronor 2018 och ytterligare 10 000 000 kronor 2019 med anledning av satsningen på starkare vetenskaplig grund i skolan.

Anslaget beräknas minska 2019 med 6 400 000 kronor då satsningen på förinkubation

inom området för livsvetenskap som inleddes 2016 upphör.

Anslaget beräknas minska 2019 med 31 700 000 kronor när satsningen på särskilda medel för validering inom högskolan som inleddes 2016 upphör.

Anslaget föreslås minska 2017 med 13 300 000 kronor och beräknas öka med 2 600 000 kronor 2018 till följd av tidigare beräknade justeringar av anslaget.

Tabell 10.236 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	576 386	576 386	576 386	576 386
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	8 771	19 381	31 768	45 439
Beslut	12 683	684 951	1 043 738	1 750 126
Överföring till/från andra anslag	-18 596	-23 678	-24 173	-24 717
Övrigt	-1	0	-1	-1
Förslag/ beräknat anslag	579 243	1 257 040	1 627 718	2 347 233

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

Regeringen föreslår att 579 243 000 kronor anvisas under anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 257 040 000 kronor, 1 627 718 000 kronor respektive 2 347 233 000 kronor.

10.2.65 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor

Tabell 10.237 Anslagsutveckling 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor

Tusental kronor

2015	Utfall	785 975	Anslags- sparande	19 171
2016	Anslag	391 229 ¹	Utgifts- prognos	385 577
2017	Förslag	414 532		
2018	Beräknat	427 813 ²		
2019	Beräknat	435 198 ³		
2020	Beräknat	439 586 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 420 193 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 418 741 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 413 663 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter vid universitet och högskolor för särskilda åtaganden och för utgifter för bidrag till insatser för ökad kvalitet i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 6 000 000 kronor till stöd för Umeå universitets decentraliserade läkarutbildning.

Som en följd av de utbyggnader av tandläkarutbildningen vid Malmö högskola som inleddes 2012 och 2013 föreslås anslaget öka med 696 000 kronor.

Som en följd av utbyggnaden av tandläkarutbildningen vid Karolinska institutet som inleddes 2013 föreslås anslaget öka med 1 157 000 kronor.

Anslaget beräknas öka med 1 178 000 kronor 2018 och med 601 000 kronor 2019.

Anslaget föreslås minska med 300 000 000 kronor som en följd av att medel som tidigare använts för kvalitetshöjande insatser vid högre utbildning inte bör fördelas.

Medlen till tandvårdscentralerna vid Karolinska institutet och Malmö högskola föreslås minska med 4 331 000 kronor som en följd av att regeringen avser låta Karolinska institutet och Malmö högskola själva disponera intäkterna från sina tandvårdcentraler i stället för att inleverera

intäkterna till inkomsttel. Minskningen motsvarar intäkterna som inlevererats.

Regeringen avser att för 2017 till ämnesdidaktiska centrum inom naturvetenskap och teknik fördela medel på samma sätt som under 2016. Regeringen avser återkomma i frågan om hur medel ska fördelas mellan dessa centrum på längre sikt. Frågan bereds inom Regeringskansliet.

Tabell 10.238 Särskilda medel till universitet och högskolor

Tusental kronor	
Lärosäte	
2016 års belopp.	
Uppsala universitet	
- Internationell lärarfortbildning	8 918
- Sekretariatet för Östersjöuniversitetet	2 442
- Nationellt resurscentrum i biologi och bioteknik	1 909
Lunds universitet	
- Omhändertagande av arkeologiska fynd	3 041
- Nationellt resurscentrum i fysik	1 396
- Entreprenörutbildning	3 875
Göteborgs universitet	
- Uppdrag att utveckla och sprida kunskap och metoder för att minska rekryteringen av människor till våldsbejakande ideologier och rörelser och till rasistiska organisationer	5 075
- Jämställdhetsintegrering	5 075
- Nationellt resurscentrum i matematik	5 101
- Entreprenörutbildning	3 876
Stockholms universitet	
- Stöd till studenter med funktionsnedsättning inkl. teckentolkning	34 391
- Tolk- och översättarinstitutet	11 884
- Utveckling av lärarutbildning för dövas och hörselskadades behov	2 393
- Särskilda uppgifter av nationellt intresse rörande svenska som andraspråk och svenskundervisning för invandrare	3 572
- Lärarutbildning i minoritetsspråk	2 116
- Nationellt resurscentrum i kemi	1 373
Umeå universitet	
- Decentraliserad utbildning	17 737
- Bidrag till lektorat i samiska och Bildmuseet	2 479
- Lärarutbildning i minoritetsspråk	4 167
Linköpings universitet	
- Nationellt resurscentrum i teknik	1 902
Karolinska institutet	
- Tandvårdscentral	102 606
- Prov efter läkares allmäntjänstgöring	4 757
Luleå tekniska universitet	
- Decentraliserad utbildning	21 670
- Utbildning i rymdvetenskap förlagd till Kiruna	7 121
Linnéuniversitetet	
- Fortbildning för journalister	10 344
- Utrustning till sjöbefälsutbildningen m.m.	6 420
Örebro universitet	
- Lokalisering av verksamhet till Grythyttan	3 830
- Nätverksadministration och utveckling av skolläraryrket	345
Malmö högskola	
- Tandvårdscentral	73 811

Mälardalens högskola	
- Idélab	4 047
Stockholms konstnärliga högskola	
- Lokalkostnader	7 290
Högskolan Väst	
- Utveckling av arbetsintegrerat lärande	2 499
Konstfack	
- Lokalkostnader	1 315
Kungl. Konsthögskolan	
- Lokalkostnader	1 312
- Stipendier	43
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	
- Dirigentutbildning och utbildning i elektroakustisk komposition	3 983
- Utvecklingsmedel	19 306
- Lokalkostnader	3 109
Södertörns högskola	
- Utveckling av utbildning inom förvaltningspolitik	2 030
- Lärarutbildning i minoritetsspråk	2 117

Tabell 10.239 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	694 834	694 834	694 834	694 834
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	10 576	23 368	38 299	54 781
Beslut	-292 732	-293 455	-301 665	-313 841
Överföring till/från andra anslag	1 853	3 065	3 729	3 813
Övrigt	1	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	414 532	427 813	435 198	439 586

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

Regeringen föreslår att 414 532 000 kronor anvisas under anslaget 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 427 813 000 kronor, 435 198 000 kronor respektive 439 586 000 kronor.

10.2.66 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning

Tabell 10.240 Anslagsutveckling 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning

Tusental kronor

2015	Utfall	2 391 414	Anslags- sparande	5 666
2016	Anslag	2 461 782 ¹	Utgifts- prognos	2 426 439
2017	Förslag	2 521 132		
2018	Beräknat	2 579 463 ²		
2019	Beräknat	2 636 674 ³		
2020	Beräknat	2 695 952 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 533 518 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 536 969 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 2 536 970 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag enligt avtal mellan svenska staten och landsting om samarbete om högskoleutbildning av läkare, medicinsk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till landsting enligt avtal om samarbete om högskoleutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården.

Regeringens överväganden

Ett avtal om samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården, det s.k. ALF-avtalet, slöts under 2014 mellan staten och företrädare för de sju berörda landstingen (Stockholms läns landsting, Uppsala läns landsting, Östergötlands läns landsting, Skåne läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Örebro läns landsting och Västerbottens läns landsting).

Ett avtal om samarbete om grundutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården slöts 2004 mellan staten, Västra Götalands läns landsting och Västerbottens läns landsting.

Resursfördelning läkarutbildningen

Antalet platser ökar vid Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet, Linköpings universitet, Karolinska institutet och Örebro universitet i enlighet med

vad som har presenterats i budgetpropositionerna för 2012 och 2013.

Anslaget föreslås öka med 3 294 000 kronor till följd av den utbyggnad av läkarutbildningen som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2012. Läkarutbildningen utökas med totalt 50 nybörjarplatser fördelade med 6 platser vardera till Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Linköpings universitet, Karolinska institutet respektive Örebro universitet samt 10 nybörjarplatser vardera till Lunds och Umeå universitet. Totalt beräknas ökningen fullt utbyggd 2017 uppgå till 275 helårsstudenter.

Anslaget föreslås öka med 5 976 000 kronor till följd av utbyggnaden av läkarutbildningen som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2013. Läkarutbildningen föreslås då utökas med totalt 40 nybörjarplatser 2013 och ytterligare 40 nybörjarplatser 2014 som fördelas lika till Göteborgs universitet respektive Linköpings universitet. Totalt beräknas ökningen fullt utbyggd 2019 omfatta 440 helårsstudenter.

Som ett resultat av att Örebro läns landsting ingår i ALF-avtalet som gäller sedan den 1 januari 2015 föreslås att de medel som tidigare anslagits och beräknats för Örebro universitets läkarutbildning under anslaget 2:65 *Särskilda medel till universitet och högskolor* överförs till detta anslag. För 2017 föreslås anslaget därför öka med 449 000 kronor.

Anslaget föreslås öka med 10 000 000 kronor för ersättning till klinisk forskning med anledning av det nya ALF-avtalet. Anslaget beräknas vidare öka med ytterligare 5 000 000 kronor 2018. I enlighet med avtalet har en omfördelning av medel mellan berörda lärostäten gjorts.

Regeringen har vid beräkning av anslaget utgått från följande antal platser vid läkarutbildningen.

Tabell 10.241 Läkareutbildning som omfattas av anslaget 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning*Helårsstudenter*

UNIVERSITET	2017	2018	2019
Uppsala universitet	1 047	1 047	1 047
Lunds universitet	1 262	1 262	1 262
Göteborgs universitet	1 186	1 226	1 246
Umeå universitet	1 082	1 082	1 082
Linköpings universitet	1 060	1 100	1 120
Karolinska institutet	1 712	1 712	1 712
Örebro universitet	333	333	333
Summa	7 682	7 762	7 802

Resursfördelning tandläkarutbildningen

Anslaget föreslås öka med 231 000 kronor med anledning av den utökning av tandläkarutbildningen som presenterades i budgetpropositionen för 2012. Utbildningen utökas med totalt tolv nybörjarplatser per år, fördelade med sex platser vardera till Göteborgs universitet och Malmö högskola. Totalt beräknas ökningen fullt utbyggd 2016 uppgå till 60 helårsstudenter. Utbyggnaden vid Malmö högskola påverkar inte detta anslag. Högskolan föreslås få del av medel till klinisk utbildning via anslaget 2:65 *Särskilda medel till universitet och högskolor* för detta ändamål.

Anslaget föreslås öka med 1 836 000 kronor till följd av utbyggnaden av tandläkarutbildningen som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2013. Utbildningen har utökats med totalt tolv nybörjarplatser vid Göteborgs universitet från 2013. Från 2014 har utbildningen utökats med ytterligare tolv platser vid Umeå universitet och fem platser vid Karolinska institutet. Totalt beräknas utbyggnaden fullt utbyggd 2018 uppgå till 145 helårsstudenter. Utbyggnaden vid Karolinska institutet påverkar inte detta anslag. Universitetet föreslås få del av medel till klinisk utbildning via anslaget 2:65 *Särskilda medel till universitet och högskolor* för detta ändamål.

Regeringen har vid beräkning av anslaget utgått från följande utbyggnad av antalet platser på tandläkarutbildningen.

Tabell 10.242 Tandläkarutbildning som omfattas av anslaget 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning*Helårsstudenter*

UNIVERSITET	2017	2018	2019
Göteborgs universitet	459	465	465
Umeå universitet	342	354	360
Summa	774	801	825

Tabell 10.243 Fördelning av anslagsmedel per universitet*Tusentals kronor*

UNIVERSITET	2017
Uppsala universitet	288 649
Lunds universitet	438 346
Göteborgs universitet	533 115
<i>varav</i>	
medicin	452 255
odontologi	80 860
Umeå universitet	337 084
<i>varav</i>	
medicin	268 694
odontologi	68 390
Linköpings universitet	222 978
Karolinska institutet ¹	629 493
Örebro universitet	71 467
Summa	2 521 132

1. Varav 6 350 tkr till utvecklingsarbete.

Tabell 10.244 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning*Tusental kronor*

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	2 461 782	2 461 782	2 461 782	2 461 782
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	37 462	82 785	135 684	194 080
Beslut	10 102	15 411	15 732	16 085
Överföring till/från andra anslag	11 786	19 487	23 476	24 004
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	2 521 132	2 579 463	2 636 674	2 695 952

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

Regeringen föreslår att 2 521 132 000 kronor anvisas under anslaget 2:66 *Ersättningar för klinisk utbildning och forskning* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 579 463 000 kronor, 2 636 674 000 kronor respektive 2 695 952 000 kronor.

10.3 Anslag för forskning

10.3.1 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

Tabell 10.245 Anslagsutveckling 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2015	Utfall	5 620 242	7 141	
2016	Anslag	5 720 149 ¹		5 662 713
2017	Förslag	5 844 916		
2018	Beräknat	6 057 846		
2019	Beräknat	6 103 846		
2020	Beräknat	6 098 346		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd för forskning och forskningsinformation. Anslaget får även användas för utgifter för forskningsinfrastrukturer, internationellt forskningssamarbete, utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier som är kopplade till forskningsstödet. Anslaget får även användas

för bidrag till ett konsortium för konstruktionen och driften av European Spallation Source (ESS), efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 17 900 000 000 kronor 2018–2027.

Skälen för regeringens förslag: Den grundforskning som finansieras av Vetenskapsrådet bedrivs vanligen i form av fleråriga projekt. De medel som Vetenskapsrådet fördelar för vetenskaplig utrustning är också långsiktiga, eftersom rådet åtar sig att under flera år betala amorteringar och räntor för den aktuella utrustningen. Vidare tillkommer de åtaganden som följer av inrättandet av konsortiet för europeisk forskningsinfrastruktur, European Spallation Source ERIC. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 17 900 000 000 kronor 2018–2027.

Tabell 10.246 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

Tusental kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020–2027
Ingående åtaganden	17 101 700	16 762 467	15 203 914			
Nya åtaganden	5 070 170	3 840 372	8 222 524			
Infriade åtaganden	-5 409 403	-5 398 925	-5 526 438	-5 614 779	-4 412 576	-7 872 645
Utestående åtaganden	16 762 467	15 203 914	17 900 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	20 084 000	17 520 000	17 900 000			

Bemyndigande om bidrag till European Spallation Source ERIC (ESS)

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag på högst 600 000 000 kronor till European Spallation Source ERIC (ESS).

Skälen för regeringens förslag: Anläggningen har 2012 projekterats att kosta drygt 1,8 miljarder euro för perioden 2013–2025. Sveriges andel är 35 procent av den totala kostnaden, motsvarande ca 5,8 miljarder kronor i 2013 års priser. Vissa driftskostnader av anläggningen kommer att uppstå redan under konstruktionsperioden. Medel för detta har dock avsatts i den beräknade finansieringen för konstruktionskostnaderna. Konstruktionen av ESS påbörjades under hösten 2014 och anläggningen beräknas stå helt färdig 2025.

Enligt vad som presenterades i de två senaste forskningspropositionerna (prop. 2008/09:50 och prop. 2012/13:30) anvisades Vetenskapsrådet 150 miljoner kronor per år fr.o.m. 2010 och ytterligare 200 miljoner kronor per år anvisades från och med 2015 för att finansiera ESS. Vidare överfördes 70 miljoner kronor till Vetenskapsrådets forskningsanslag från och med 2015. Dessutom avsattes 40 miljoner kronor från Vetenskapsrådets anslag. I denna proposition föreslås ytterligare 60 miljoner kronor överföras till Vetenskapsrådet för finansieringen av ESS, se vidare under Regeringens övervägande i detta avsnitt. Utöver finansiering från Vetenskapsrådet har Lunds universitet och Skåne läns landsting (Region Skåne) bidragit med medel. Även strukturfondens nationella program kommer att bidra med medel till finansieringen för konstruktionen av ESS.

Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att under 2017 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om ett bidrag till European Spallation Source ERIC på högst 600 000 000 kronor.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget bör öka med 41 050 000 kronor 2017. Inom ramen för denna

ökning föreslår regeringen en satsning om 25 000 000 kronor för klinisk forskning, 10 000 000 kronor för forskning om migration och integration samt 10 000 000 kronor för forskarskolor. Dessutom minskas anslaget med 4 000 000 kronor till följd av att satsningen till fördjupad vetenskaplig eller teknisk verifiering (proof-of-concept), som presenterades i budgetpropositionen för 2016, minskas fr.o.m. 2017.

I den forskningspolitiska proposition som regeringen kommer att presentera under hösten 2016 kommer ovanstående satsningar att presenteras närmare.

Vidare föreslår regeringen att 60 000 000 kronor överförs till anslaget från anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* för att finansiera European Spallation Source ERIC.

Regeringen föreslår att 15 500 000 kronor överförs från anslaget till anslaget 3:3 *Vetenskapsrådet: Förvaltning* för att finansiera ökade administrativa utgifter i och med ökade satsningar inom forskning och forskningsinformation och för att inrätta ett kansli inom Vetenskapsrådets förvaltning, som ska tillhandahålla ett administrativt stöd till styrgruppen för avtalet mellan svenska staten och vissa landsting om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården (det s.k. ALF-avtalet).

Regeringen föreslår att 6 500 000 kronor överförs från anslaget till anslaget 3:8 *Kungl. biblioteket* för att finansiera vidareutveckling av den nationella databasen för vetenskaplig produktion, SwePub och nationellt samordningsuppdrag avseende öppen tillgång till vetenskapliga publikationer (open access).

Regeringen föreslår att 7 000 000 kronor överförs från anslaget till anslaget 3:9 *Polarforskningssektariatet* för finansiering av isbrytaren Oden.

Regeringen föreslår att 5 000 000 kronor överförs från anslaget till anslaget 3:10 *Sunet* för att finansiera utveckling av digital kommunikation och it-tjänster.

Regeringen föreslår att 3 000 000 kronor överförs från anslaget till anslaget 3:13 *Särskilda utgifter för forskningsändamål* för finansiering av Medelhavsinstitutet.

För 2018 beräknar regeringen att anslaget ökar med ytterligare 120 017 000 kronor. Inom ramen för denna ökning beräknar regeringen en satsning om 30 000 000 kronor för forskning om

biobanker och register, en ökning om 5 000 000 kronor för klinisk forskning, 20 000 000 kronor för forskning om antibiotikaresistens, en ökning om 10 000 000 kronor för forskning om migration och integration, 40 000 000 kronor för forskning inom området humaniora och samhällsvetenskap, 10 000 000 kronor för forskning om jämlika villkor, 20 000 000 kronor för stöd till datadriven forskning, 30 000 000 kronor för ökat nyttjande av forskningsinfrastrukturer och en ökning om 10 000 000 kronor för forskarskolor. Vidare beräknas anslaget minska med 55 000 000 kronor 2018 till följd av en minskning av satsningen för internationell rekrytering av framstående forskare (bet. 2014/15:UbU1, rskr. 2014/15:90).

För 2019 beräknar regeringen att anslaget ökar med 46 000 000 kronor jämfört med anslagsnivån 2018. Inom ramen för denna ökning beräknar regeringen en ökning om 10 000 000 kronor för forskning om biobanker och register, en ökning om 5 000 000 kronor för klinisk forskning, en ökning om 5 000 000 kronor för forskning om antibiotikaresistens, en ökning om 10 000 000 kronor för forskning om migration och integration, en ökning om 20 000 000 kronor för stöd till datadriven forskning och en ökning om 10 000 000 kronor för ökat nyttjande av forskningsinfrastrukturer.

Vidare beräknas anslaget minska med 14 000 000 kronor 2019 till följd av att satsningen till fördjupad vetenskaplig eller teknisk verifiering (proof-of-concept), som presenterades i budgetpropositionen för 2016, avslutas.

För 2020 beräknar regeringen att anslaget minskar med 5 000 000 kronor jämfört med 2019. Inom ramen för denna minskning beräknar regeringen att ytterligare 10 000 000 kronor anvisas för forskning om biobanker och register, ytterligare 5 000 000 kronor för klinisk forskning, ytterligare 20 000 000 kronor för forskning inom området humaniora och samhällsvetenskap, ytterligare 10 000 000 kronor för forskning om jämlika villkor, ytterligare 70 000 000 kronor för forskarskolor samt att anslaget minskar med 120 500 000 kronor avseende strategiska forskningsområden.

I den forskningspolitiska proposition som regeringen kommer att presentera under hösten 2016 kommer även ovanstående satsningar att presenteras närmare.

Sammantaget innebär detta att regeringen föreslår att 5 844 916 000 kronor anvisas under

anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 6 057 846 000 kronor, 6 103 846 000 kronor respektive 6 098 346 000 kronor.

Tabell 10.247 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

	2017	2018	2019	2020
<i>Tusental kronor</i>				
Anvisat 2016¹	5 766 449	5 766 449	5 766 449	5 766 449
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	41 050	161 067	207 067	201 567
Överföring till/från andra anslag	23 000	23 000	23 000	23 000
Övrigt ²	14 417	107 330	107 330	107 330
Förslag/beräknat anslag	5 844 916	6 057 846	6 103 846	6 098 346

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget beräknas fr.o.m. 2017 med ett bestämt nominellt belopp. Mot bakgrund av detta tillförs anslaget 14 417 000 kronor 2017 och 107 330 000 kronor från och med 2018, vilket motsvarar den prisomräkning som hade skett om anslaget fortsatt hade pris- och löneomräknats.

10.3.2 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer

Tabell 10.248 Anslagsutveckling 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer

		<i>Tusental kronor</i>	
2015	Utfall	339 887	Anslags-sparande -28 006
2016	Anslag	346 261 ¹	Utgifts-prognos 316 640
2017	Förslag	280 061	
2018	Beräknat	280 061	
2019	Beräknat	280 061	
2020	Beräknat	280 061	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för avgifter till internationella forskningsorganisationer

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 3:2 *Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 700 000 000 kronor 2018–2022.

Skälen för regeringens förslag: Vetenskapsrådet svarar för långsiktiga internationella åtaganden gentemot forskningsorganisationer. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 3:2 *Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 700 000 000 kronor 2018–2022.

Tabell 10.249 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer

Tusental kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020–2022
Ingående åtaganden	1 588 929	1 633 565	1 648 031			
Nya åtaganden	362 111	329 606	332 030			
Infriade åtaganden	-317 475	-315 140	-280 061	-280 061	-280 061	-1 139 878
Utestående åtaganden	1 633 565	1 648 031	1 700 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	1 835 000	1 881 000	1 700 000			

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 280 061 000 kronor anvisas under anslaget 3:2 *Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 280 061 000 kronor för respektive år.

Tabell 10.250 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	280 061	280 061	280 061	280 061
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	280 061	280 061	280 061	280 061

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.3.3 3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning

Tabell 10.251 Anslagsutveckling 3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning

Tusental kronor

År	Utfall	140 424	Anslags-sparande	-2 010
2015	Utfall	140 424	Anslags-sparande	-2 010
2016	Anslag	141 109 ¹	Utgifts-prognos	140 947
2017	Förslag	160 919		
2018	Beräknat	163 989 ²		
2019	Beräknat	167 398 ³		
2020	Beräknat	171 080 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 160 926 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 160 927 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 160 926 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Vetenskapsrådets förvaltningsavgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 15 500 000 kronor överförs till anslaget från anslaget 3:1 *Vetenskapsrå-*

det: Forskning och forskningsinformation fr.o.m. 2017 för att finansiera ökade administrativa utgifter i och med ökade satsningar inom forskning och forskningsinformation och för att inrätta ett kansli inom Vetenskapsrådets förvaltning, som ska tillhandahålla ett administrativt stöd till styrgruppen för avtalet mellan svenska staten och vissa landsting om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården (det s.k. ALF-avtalet).

Regeringen föreslår att 160 919 000 kronor anvisas under anslaget 3:3 *Vetenskapsrådet: Förvaltning* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 163 989 000 kronor, 167 398 000 kronor respektive 171 080 000 kronor.

Tabell 10.252 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	141 109	141 109	141 109	141 109
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	4 341	7 109	10 190	13 518
Beslut	-31	-24	-24	-25
Överföring till/från andra anslag	15 500	15 795	16 123	16 478
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	160 919	163 989	167 398	171 080

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.3.4 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet

Tabell 10.253 Anslagsutveckling 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2015	Utfall	365 027		-6 270
2016	Anslag	372 100 ¹		366 492
2017	Förslag	373 044		
2018	Beräknat	401 047		
2019	Beräknat	416 047		
2020	Beräknat	416 047		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till forskning och utveckling inklusive industriutvecklingsprojekt och fjärranalys inom nationella och internationella samarbeten. Anslaget får även användas för utgifter för information om rymdforskning och rymdverksamhet. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för verksamhet vid Esrange och till utgifter för ersättning till vissa samebyar samt till samefonden med anledning av verksamheten vid Esrange.

Tabell 10.254 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet

Tusental kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020–2034
Ingående åtaganden	744 382	1 217 665	1 048 877			
Nya åtaganden	820 137	161 000	251 000			
Infriade åtaganden	-346 854	-329 788	-315 004	-308 000	-300 000	-376 873
Uttestående åtaganden	1 217 665	1 048 877	984 873			
Erhållet/förslaget bemyndigande	1 600 000	1 600 000	1 000 000			

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 3:4 *Rymdforskning och rymdverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 000 000 000 kronor 2018–2034.

Skälen för regeringens förslag: Den verksamhet som finansieras via anslaget för rymdforskning och rymdverksamhet bedrivs vanligen i form av fleråriga projekt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 3:4 *Rymdforskning och rymdverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 000 000 000 kronor 2018–2034.

Regeringens överväganden

Regeringen beräknar att anslaget bör öka med 25 000 000 kronor 2018 för rymdforskning och med ytterligare 15 000 000 kronor 2019 för detta ändamål. I den forskningspolitiska proposition som regeringen kommer att presentera under hösten 2016 kommer satsningen att presenteras närmare.

Regeringen föreslår att 373 044 000 kronor anvisas under anslaget 3:4 *Rymdforskning och rymdverksamhet* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 401 047 000 kronor, 416 047 000 kronor respektive 416 047 000 kronor.

Tabell 10.255 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	372 100	372 100	372 100	372 100
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	14	25 029	40 029	40 029
<i>Överföring till/från andra anslag</i>				
Övrigt	930	3 918	3 918	3 918
Förslag/beräknat anslag	373 044	401 047	416 047	416 047

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget beräknas fr.o.m. 2017 med ett bestämt nominellt belopp. Mot bakgrund av detta tillförs anslaget 930 000 kronor 2017 och 3 918 000 kronor från och med 2018, vilket motsvarar den prisomräkning som hade skett om anslaget fortsatt hade pris- och löneomräknats.

10.3.5 3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning

Tabell 10.256 Anslagsutveckling 3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning

Tusental kronor

2015	Utfall	27 709	Anslags-sparande	-136
2016	Anslag	28 162 ¹	Utgifts-prognos	27 624
2017	Förslag	28 518		
2018	Beräknat	29 057 ²		
2019	Beräknat	29 657 ³		
2020	Beräknat	30 308 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 28 520 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 28 521 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 28 520 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Rymdstyrelsens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 28 518 000 kronor anvisas under anslaget 3:5 *Rymdstyrelsen: Förvaltning* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 29 057 000 kronor, 29 657 000 kronor respektive 30 308 000 kronor.

Tabell 10.257 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	28 162	28 162	28 162	28 162
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	360	897	1 497	2 148
Beslut	-4	-2	-2	-2
<i>Överföring till/från andra anslag</i>				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	28 518	29 057	29 657	30 308

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.3.6 3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer

Tabell 10.258 Anslagsutveckling 3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2015	Utfall	554 378		Anslags-sparande	-3 069
2016	Anslag	551 309 ¹		Utgifts-prognos	558 430
2017	Förslag	551 309			
2018	Beräknat	551 309			
2019	Beräknat	551 309			
2020	Beräknat	551 309			

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för deltagande i internationella rymdsamarbeten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 3:6 *Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 900 000 000 kronor 2018–2034.

Skälen för regeringens förslag: Den verksamhet som finansieras via anslaget bedrivs vanligen i form av fleråriga projekt som innebär långsiktiga ekonomiska åtaganden. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 3:6 *Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 900 000 000 kronor 2018–2034.

Tabell 10.259 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer

Tusental kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020–2034
Ingående åtaganden	2 005 055	1 775 483	3 200 000			
Nya åtaganden	305 362	1 975 826	251 300			
Infriade åtaganden	-534 934	-551 309	-551 300	-551 309	-551 309	-1797 382
Utestående åtaganden	1 775 483	3 200 000	2 900 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	2 000 000	3 200 00	2 900 000			

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 551 309 000 kronor anvisas under anslaget 3:6 *Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 551 309 000 kronor för respektive år.

Tabell 10.260 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	551 309	551 309	551 309	551 309
Förändring till följd av:				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	551 309	551 309	551 309	551 309

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.3.7 3:7 Institutet för rymdfysik

Tabell 10.261 Anslagsutveckling 3:7 Institutet för rymdfysik

Tusental kronor

År	Utfall	Utveckling	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2015	Utfall	51 993		-43
2016	Anslag	53 695 ¹		52 929
2017	Förslag	54 427		
2018	Beräknat	55 545 ²		
2019	Beräknat	56 737 ³		
2020	Beräknat	57 977 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 54 432 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 54 430 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 54 431 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Institutet för rymdfysiks förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 54 427 000 kronor anvisas under anslaget 3:7 *Institutet för rymdfysik* för

2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 55 545 000 kronor, 56 737 000 kronor respektive 57 977 000 kronor.

Tabell 10.262 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:7 Institutet för rymdfysik

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	53 695	53 695	53 695	53 695
Förändring till följd av:				
Pris- och löneomräkning ²	748	1 862	3 055	4 295
Beslut	-16	-12	-13	-13
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	54 427	55 545	56 737	57 977

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.3.8 3:8 Kungl. biblioteket

Tabell 10.263 Anslagsutveckling 3:8 Kungl. biblioteket

Tusental kronor

År	Utfall	Utveckling	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2015	Utfall	346 284		8 743
2016	Anslag	350 540 ¹		348 129
2017	Förslag	362 343		
2018	Beräknat	368 615 ²		
2019	Beräknat	375 919 ³		
2020	Beräknat	384 206 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 362 362 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 362 362 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 362 361 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kungl. bibliotekets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 6 500 000 kronor överförs till anslaget från anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation fr.o.m.* 2017. Av detta avser 3 500 000 kronor finansie-

ring av vidareutveckling av den nationella databasen för vetenskaplig produktion SwePub och 3 000 000 kronor avser nationellt samordningsuppdrag för öppen tillgång till vetenskapliga publikationer (open access).

Regeringen föreslår att 362 343 000 kronor anvisas under anslaget 3:8 *Kungl. biblioteket* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 368 615 000 kronor, 375 919 000 kronor respektive 384 206 000 kronor.

Tabell 10.264 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:8 Kungl. biblioteket

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	350 540	350 540	350 540	350 540
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	5 340	11 481	18 655	26 794
Beslut	-37	-19	-19	-19
Överföring till/från andra anslag	6 500	6 612	6 743	6 892
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	362 343	368 615	375 919	384 206

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.3.9 3:9 Polarforskningssekretariatet

Tabell 10.265 Anslagsutveckling 3:9 Polarforskningssekretariatet

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2015	Utfall	31 537		Anslags-sparande	10 820
2016	Anslag	38 926 ¹		Utgifts-prognos	39 031
2017	Förslag	46 478			
2018	Beräknat	47 323 ²			
2019	Beräknat	48 300 ³			
2020	Beräknat	49 402 ⁴			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 46 479 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 46 479 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 46 479 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Polarforskningssekretariatets förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.266 Uppdragsverksamhet Polarforskningssekretariatet

Tusentals kronor

Tjänsteexport	Intäkter	Kostnader	Ack. Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2015	53 583	51 487	6 433
Prognos 2016	47 000	50 000	3 433
Budget 2017	0	0	0

Polarforskningssekretariatet får ta ut avgifter för tjänsteexport av polarforskningsexpeditioner.

Regeringens överväganden

Polarforskningssekretariatets utgifter varierar mellan åren beroende på om större expeditioner genomförs eller inte. För att klara år med stora utgifter måste hela anslagssparandet tas i anspråk och anslaget är beräknat utifrån dessa förutsättningar.

Regeringen föreslår att 7 000 000 kronor överförs till anslaget från anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* fr.o.m. 2017 för att finansiera isbrytaren Oden.

Regeringen föreslår att 46 478 000 kronor anvisas under anslaget 3:9 *Polarforskningssekretariatet* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 47 323 000 kronor, 48 300 000 kronor respektive 49 402 000 kronor.

Tabell 10.267 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:9 Polarforskningssektariatet

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	38 926	38 926	38 926	38 926
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	556	1 273	2 103	3 039
Beslut	-4	-3	-3	-3
Överföring till/från andra anslag	7 000	7 127	7 274	7 440
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	46 478	47 323	48 300	49 402

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.3.10 3:10 Sunet

Tabell 10.268 Anslagsutveckling 3:10 Sunet

Tusental kronor

2015	Utfall	40 790	Anslags- sparande	1 382
2016	Anslag	43 646 ¹	Utgifts- prognos	44 313
2017	Förslag	48 755		
2018	Beräknat	49 183		
2019	Beräknat	49 183		
2020	Beräknat	49 183		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Swedish University Computer Network (Sunet), ett datanätverk för överföring av digital information mellan universitet och högskolor samt vissa andra organisationer. Anslaget får även användas för utgifter för grundanslutning till Sunet för de konstnärliga högskolorna, centrala statliga museer och Kungl. biblioteket.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.269 Uppdragsverksamhet Sunet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2015 (Varav tjänsteexport)	116 027	-156 817	-40 790
Prognos 2016 (Varav tjänsteexport)	145 000	-190 028	-45 028
Budget 2017 (Varav tjänsteexport)	135 000	-183 615	-48 615

Avgifterna ska täcka de kostnader som inte täcks av anslaget.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 5 000 000 kronor överförs till anslaget från anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation fr.o.m. 2017* för att finansiera utveckling av gemensamma lösningar inom digital kommunikation och IT-tjänster.

Regeringen föreslår att 48 755 000 kronor anvisas under anslaget 3:10 *Sunet* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 49 183 000 kronor för respektive år.

Tabell 10.270 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:10 Sunet

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	43 646	43 646	43 646	43 646
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	5 000	5 000	5 000	5 000
Övrigt ²	109	537	537	537
Förslag/ beräknat anslag	48 755	49 183	49 183	49 183

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget beräknas fr.o.m. 2017 med ett bestämt nominellt belopp. Mot bakgrund av detta tillförs anslaget 109 000 kronor 2017 och 537 000 kronor 2018, vilket motsvarar den prisomräkning som hade skett om anslaget fortsatt hade pris- och löneomräknats.

10.3.11 3:11 Centrala etikprövningsnämnden

Tabell 10.271 Anslagsutveckling 3:11 Centrala etikprövningsnämnden

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2015	Utfall	4 821		4 690
2016	Anslag	7 227 ¹	Utgifts-prognos	5 322
2017	Förslag	7 257		
2018	Beräknat	7 334 ²		
2019	Beräknat	7 454 ³		
2020	Beräknat	7 625 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 257 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 257 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 7 257 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Centrala etikprövningsnämndens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för den verksamhet som expertgruppen för oredlighet i forskning har ansvar för.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 7 257 000 kronor anvisas under anslaget 3:11 *Centrala etikprövningsnämnden* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 7 334 000 kronor, 7 454 000 kronor respektive 7 625 000 kronor.

Tabell 10.272 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:11 Centrala etikprövningsnämnden

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	7 227	7 227	7 227	7 227
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	30	107	227	398
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	7 257	7 334	7 454	7 625

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.3.12 3:12 Regionala etikprövningsnämnder

Tabell 10.273 Anslagsutveckling 3:12 Regionala etikprövningsnämnder

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2015	Utfall	35 072		6 222
2016	Anslag	40 686 ¹	Utgifts-prognos	36 562
2017	Förslag	40 912		
2018	Beräknat	41 442 ²		
2019	Beräknat	42 178 ³		
2020	Beräknat	43 133 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 40 910 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 40 912 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 40 912 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för de regionala etikprövningsnämndernas förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.274 Avgiftsfinansierad verksamhet, Regionala etikprövningsnämnder

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt- kostnad)
Utfall 2015	26 930	0	35 072	-8 142
Prognos 2016	26 844	0	36 562	-9 712
Budget 2017	40 912	0	40 912	0

De regionala etikprövningsnämnderna tar ut avgifter för etikprövning av forskning. Avgifterna levereras in på inkomsttitel 2559 *Avgifter för etikprövning*.

Regeringens överväganden

Nämnderna finansierar sin verksamhet genom avgifter. Enligt det ekonomiska målet ska avgifterna täcka kostnaderna för nämndernas verksamhet. För 2017 beräknar regeringen kostnaderna för verksamheten till knappt 41 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 40 912 000 kronor anvisas under anslaget 3:12 *Regionala etikprövningsnämnder* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 41 442 000 kronor, 42 178 000 kronor respektive 43 133 000 kronor.

Tabell 10.275 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:12 Regionala etikprövningsnämnder

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	40 686	40 686	40 686	40 686
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	227	757	1 493	2 448
Beslut	-1	-1	-1	-1
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	40 912	41 442	42 178	43 133

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

10.3.13 3:13 Särskilda utgifter för forskningsändamål

Tabell 10.276 Anslagsutveckling 3:13 Särskilda utgifter för forskningsändamål

Tusental kronor

2015	Utfall	149 132	Anslags- sparande	8 027
2016	Anslag	112 220 ¹	Utgifts- prognos	112 279
2017	Förslag	105 712		
2018	Beräknat	99 995		
2019	Beräknat	99 995		
2020	Beräknat	99 995		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för tull och mervärdesskatt som har betalats av EISCAT Scientific Association. Anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser inom forsknings- och utvecklingsområdet. Anslaget får även användas för aktieägartillskott till holdingbolag knutna till universitet och högskolor efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall.

Kapitaltillskott knutna till universitet

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 3:13 *Särskilda utgifter för forskningsändamål* besluta om kapitaltillskott på högst 11 000 000 kronor till holdingbolag knutna till universitet.

Skälen för regeringens förslag: För att göra det möjligt att öka forskningsresultat som kommersialiseras, genom en fortsatt uppbyggnad av idébanker bör regeringen bemyndigas att under 2017 besluta om kapitaltillskott till holdingbolag knutna till universitet

Idébankerna består av forskningsresultat som forskare av olika anledningar inte driver vidare till kommersialisering. Uppbyggnaden av idébanker inkluderar även införandet av en struktur och process för att hantera sådana forskningsresultat.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 3:13 *Särskilda utgifter för forskningsändamål* besluta om kapitaltillskott på högst 11 000 000 kronor till holdingbolag knutna till universitet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget minskar med 10 000 000 kronor 2017 för att finansiera samarbete om utbildning av läkare och klinisk forskning samt utveckling av hälso- och sjukvården, inom ramen för det s.k. ALF-avtalet. För 2018 beräknas anslaget minska med ytterligare 5 000 000 kronor för detta ändamål.

Regeringen föreslår att 3 000 000 kronor överförs till anslaget från anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* fr.o.m. 2017 för att finansiera Medelhavsinstitutet.

Regeringen föreslår att 105 712 000 kronor anvisas under anslaget 3:13 *Särskilda utgifter för forskningsändamål* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 99 995 000 kronor för respektive år.

Tabell 10.277 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 3:13 Särskilda utgifter för forskningsändamål

Tusental kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	112 220	112 220	112 220	112 220
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-9 789	-16 789	-16 789	-16 789
Överföring till/från andra anslag	3 000	3 000	3 000	3 000
Övrigt ²	281	1 564	1 564	1 564
Förslag/beräknat anslag	105 712	99 995	99 995	99 995

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget beräknas fr.o.m. 2017 med ett bestämt nominellt belopp. Mot bakgrund av detta tillförs anslaget 281 000 kronor 2017 och 1 564 000 kronor 2018, vilket motsvarar den prisomräkning som hade skett om anslaget fortsatt hade pris- och löneomräknats.

10.4 Anslag för gemensamma ändamål

10.4.1 4:1 Internationella program

Tabell 10.278 Anslagsutveckling 4:1 Internationella program

Tusental kronor				
2015	Utfall	80 948	Anslags-sparande	641
2016	Anslag	81 589 ¹	Utgifts-prognos	80 418
2017	Förslag	81 589		
2018	Beräknat	81 589		
2019	Beräknat	81 589		
2020	Beräknat	81 589		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stipendier till s.k. tredjelandsstudenter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för att främja internationella kontakter inom EU-program och andra internationella program inom utbildningsområdet.

Anslaget får även användas för att medfinansiera EU-medel inom Universitets- och högskolerådets ansvarsområde och genomföra stödåtgärder inom ramen för EU:s utbildningsprogram.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 4:1 *Internationella program* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 153 000 000 kronor 2018–2020.

Skälen för regeringens förslag: Universitets- och högskolerådet kommer under 2017 att bevilja stipendier för senare läsår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 4:1 *Internationella program* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 153 000 000 kronor 2018–2020.

Tabell 10.279 Beställningsbemyndigande för anslaget 4:1 Internationella program

Tusental kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
Ingående åtaganden	90 000	90 276	153 000			
Nya åtaganden	60 276	124 724	62 000			
Infriade åtaganden	60 000	-62 000	- 62 000	-62 000	-60 000	-31 000
Utestående åtaganden	90 276	153 000	153 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	153 000	153 000	153 000			

Regeringens överväganden*Resursfördelning***Tabell 10.280 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 4:1 Internationella program**

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	81 589	81 589	81 589	81 589
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	81 589	81 589	81 589	81 589

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

Regeringen föreslår att 81 589 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Internationella program* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 81 589 000 kronor, 81 589 000 kronor respektive 81 589 000 kronor.

10.4.2 4:2 Avgift till Unesco och ICCROM**Tabell 10.281 Anslagsutveckling 4:2 Avgift till Unesco och ICCROM**

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2015	Utfall	26 849	4 037
2016	Anslag	30 886 ¹	30 443
2017	Förslag	30 886	
2018	Beräknat	30 886	
2019	Beräknat	30 886	
2020	Beräknat	30 886	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Unesco. Anslaget får även användas för utgifter för Internationella centret för bevarande och restaurering av kulturföremål i

Rom (ICCROM) samt utgifter för de Unescokonventioner som Sverige har ratificerat.

Regeringens överväganden*Resursfördelning*

Utgifterna för anslaget påverkas främst av utvecklingen av Unescos budget, Sveriges andel av budgeten och eventuella valutaförändringar.

Tabell 10.282 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 4:2 Avgift till Unesco och ICCROM

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	30 886	30 886	30 886	30 886
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	30 886	30 886	30 886	30 886

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

Regeringen föreslår att 30 886 000 kronor anvisas under anslaget 4:2 *Avgift till Unesco och ICCROM* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 30 886 000 kronor, 30 886 000 kronor respektive 30 886 000 kronor.

10.4.3 4:3 Kostnader för Svenska Uneskorådet

Tabell 10.283 Anslagsutveckling 4:3 Kostnader för Svenska Uneskorådet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2015	Utfall	9 355		91
2016	Anslag	10 093 ¹	Utgifts-prognos	10 038
2017	Förslag	10 214		
2018	Beräknat	10 404 ²		
2019	Beräknat	10 615 ³		
2020	Beräknat	10 847 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 10 215 tkr i 2017 års prisnivå.

³ Motsvarar 10 215 tkr i 2017 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 10 215 tkr i 2017 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Svenska Uneskorådets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för bevakning och genomförande av Unescos verksamhet.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Tabell 10.284 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 4:3 Kostnader för Svenska Uneskorådet

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	10 093	10 093	10 093	10 093
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	121	310	521	753
Beslut		1	1	1
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	10 214	10 404	10 615	10 847

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2016. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2018–2020 är preliminär.

Regeringen föreslår att 10 093 000 kronor anvisas under anslaget 4:3 *Kostnader för Svenska Uneskorådet* för 2017. För 2018, 2019 och 2020

beräknas anslaget till 10 404 000 kronor, 10 615 000 kronor respektive 10 847 000 kronor.

10.4.4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning

Tabell 10.285 Anslagsutveckling 4.4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2015	Utfall	8 082		487
2016	Anslag	24 161 ¹	Utgifts-prognos	23 754
2017	Förslag	17 519		
2018	Beräknat	13 343		
2019	Beräknat	13 343		
2020	Beräknat	8 343		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning. Anslaget får även användas för utgifter för statistik, analyser och prognoser inom dessa områden.

Regeringens överväganden

Under 2015 och innevarande år har en stor del av medlen avsatts för den årliga övergripande utbildningsstatistiken och för OECD:s indikatorprojekt Indicators of Education Systems (INES). Anslaget har även belastats med förvaltningskostnader för utredningen Nationell delegation för en samordnad utveckling av validering. Delar av anslaget används för verksamheter av tillfällig art där behoven uppstår löpande under året. Det innebär att anslagsbelastningen kan variera mellan budgetåren.

Regeringen föreslår att 17 519 000 kronor anvisas under anslaget 4:4 *Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 13 343 000 kronor, 13 343 000 kronor respektive 8 343 000 kronor.

Tabell 10.286 Härledning av anslagsnivån 2017–2020 för 4:4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	24 161	24 161	24 161	24 161
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-6 700	-11 150	-11 150	-16 150
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²	58	332	332	332
Förslag/ beräknat anslag	17 519	13 343	13 343	8 343

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget beräknas fr.o.m. 2017 med ett bestämt nominellt belopp. Mot bakgrund av detta tillförs anslaget 61 000 kronor 2017 och 333 000 kronor från och med 2018 vilket motsvarar den prisomräkning som hade skett om anslaget fortsatt hade pris- och löneomräknats.